27/1454

1 n c l 407

P. Ouidii Naſonis Libri de triſtibus cum lucu lentiſſimis commentariis Reuerendiſſimi domini Bartholomei Merulae apoſtolici protonotarii ⁊ aliis additiōibus nouis nuper in lucē emiſſis aptiſſimiſq; figuris ornati: necnon caſtigatiſſima tabula que omnia vocabula: omneſq; hiſtorias: ⁊ queq; ſcitu digniſſima ſm̄ alphabeti ordinem diligentiſſime complectitur.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

BARTHOLOMEVS MERVLA GENEROSO, AC DOCTO ADVLESCENTI MARCO CLARISSIMI EQVITIS: SENATORIS AMPLISSIMI: AC REGINAE CYPRI FRATRIS GEORGII CORNELII FILIO: SALVTEM.

POETICAM facultatem q̃ primam quãdam philoſophiam fuiſſe legimus: ſunt qui hoc noſtro æuo tanquam rem exilem: aridam: cõſciſſam: minutam: & abiectam aſpernent̃ cenſeãtq; non modo non legendos poetas eſſe: ſed ne attingendos quidem: quum præſertim ad ſolutæ orationis huberius (ut dicitur) filum deducendum eos dicant nihil omnino nobis conducere: neq; aliud legentibus q̃ meram uoluptatem afferre. Quorum ſententiam falſam eſſe ſemper arbitrati ſumus. Poetica enim diſciplina ea complectitur quæ ad bellum pertinent: quæ ad conſuetudines bonorum inuicem & malorum priuatorum atq; opificum: necnon de deo atq; inferis elegãtiſſime tractat ut Plato nõ minus ſcite q̃ uere exiſtimauit. Ea nos ab ineũte ætate ad uiuẽdi rõnes adducit: ea mores: ea affectiões docet: ea etiam res gerendas cum iucunditate præcipit. Vnde non immerito ingenioſiſſimæ illæ græciæ ciuitates liberos proprios in ea erudiendos non nudæ uoluptatis: ſed caſtæ moderationis grati[illegible]mis præceptoribus tradiderunt. Summos quoq; oratores ueterum poemata uel ad fidem ca[illegible]: uel ad ornamentum eloquentiæ aſſumpſiſſe legimus. Nam præcipue quidem quum apud a[illegible]: tum apud Ciceronem uidemus Actii: Pacuuii: Lucilii: Terentii: Cecilii: & aliorum inſeri uerſus ſumma gratia & iucunditate. Adde ꝙ oratori a poetis in rebus ſpiritus: in uerbis ſublimitas: in affectibus motus omnis: & in perſonis decor petitur. Ideo Theophraſtus qui diuinitate loquendi nomen inuenit: [illegible]ine cauſa lectionem poetarum plurimum dixit oratori conferre. Et Marcus Cicero facundiæ litteraru[illegible]q; latinarum parens in eorum lectione requieſcere illum debere exiſtimauit. Quid Ennius? nonne ſanctos appellabat poetas? ꝙ quaſi deorum aliquo dono atq; munere cõmendati nobis eſſe uideantur. Maiores etiam ſolum poetam ipſum ſapiẽtem eſſe aſſeruerunt. Quum igitur eam facultatem: tam illuſtrem: tam clarã: tam commodam eſſe intelligerem: poetarum aliquem uiua (ut aiunt) uoce ſemper enarraui. Nam ex quo tempore a Clariſſimo Patre tuo præuius & dux excolendi ingenii datus ſum tibi ac Iacobo fratri excellẽtis ingenii aduleſcenti: ſumpſi ante omnia ex Platonis & Fabii ſententia parẽtis animum: curauiq; in primis ut honeſte ad diſciplinam proficiſceremini. Deinde ut pro uirili parte plurimum proficeretis in his ſtudiis noſtris: quæ (ut eſt apud Ciceronem) aduleſcentiam agunt: ſenectutem oblectant: ſecũdas res ornant: aduerſis perfugium ac ſolatium præbent: delectant domi: non impediunt foris: pernoctantur nobiſcum: peregrinantur: ruſticantur. Et quoniam noſtra opera ea eruditione ac doctrina polles: ut nunc in patauino gymnaſio Dialecticæ ſtudiis incumbas: nunc a nobis eloquentiam haurias: quo quum poſtmodum eam dignitatem aſſecutus fueris: ad quam propediem te peruenturum ſperamus: omnes non plus ornamenti ab ea te accepiſſe: q̃ eidem contuliſſe intelligant: non poſſum ſane non gaudere. Nam (ut eſt apud Senecam) hi qui educauerunt ingenia magnam uoluptatem capiunt ex eorum profectu. Tibi autẽ uehementer gratulor ꝙ recta ad uirtutem uia contendis: & quum clarus ſis ea quæ a græcis eugenia nuncupatur: clariorq; in dies ac nobilior uirtute ipſa: futurus es Corneliæ genti præſidio maximo atq; ſplendori. Perge igitur ut cœpiſti: & (ut facis) ad manſuetiores poetas ĩterdum redeas: ſed in præſentia ad Ouidium de Triſtibus: quod opus elegantiſſimum ſucciſiuis temporibus te hortante interprætati ſum⁹. Labores autem noſtros tuo nomini q̃ libentiſſime dicamus: ut Dialectices ſalebris & aſpectu horrido fatigatus: quemadmodum alii ad pilam ſe aut ad calculos aut ad teſſeras conferunt: ſic tu tanquam feriatus ad carmen poetæ legendum facilius accedas. Inuenies tu quidem opus uaria multiplicíq; refertũ doctrina: plenum affectibus & miſeratione. Quod autem ad nos attinet in enarrando & corrigendo carmine multum laborauimus. Verum ut mihi id non aſſumo: quod Ion apud Platonem: qui gloriatur ſe præclariſſima de Homero præ cæteris enarraturũ: ut neq; Metrodorus Lampſacenus: neq; Steſimbrotus Thaſius: neq; Glaucon: neq; aliquis unquam ueterũ tot tanq; præclara Homeri ſenſa quot ille exponere queat: ſic me in hoc poeta enarrando diligenti opera uſum affirmo: nihilq; pro uirili parte prætermiſiſſe: qđ ad eius ſenſum eliciendum pertineat. Leuicula quædam etiam attigi: ut & tua cauſa non ita ſubactis ingeniis prodeſſem. Accipies igitur interprætationes noſtras: intelligeſq; me tibi non modo uoce: ſed etiã ſcriptis prodeſſe uoluiſſe. Corneliæq; genti & Maximo patri tuo: cuius liberalitati plurimum debeo: nec non Generoſo Franciſco meo: cui ſuperioribus annis in Ouidium de arte amandi enarrationes dicaui: tibiq; in primis ob ingenii ſplendorem: doctrinam: ingenitam manſuetudinem: ſummamq; in me beniuolentiam: qua ſemper a teneris annis ad hoc uſq; tempus Merulam tuum tanquam alterum parentẽ proſecutus es: necnon Iacobo fratri mei & doctiſſimi cuiuſq; q̃ amantiſſimo: me ita addictum eſſe ĩtelliges: ut a uobis ne morte quidem ſeparari queam. Vale ſpes & præſidium meum: & in Ouidiũ de Põto enarrationes noſtras propediem expectato.

UNIVERSITY OF LONDON WARBURG INSTITUTE

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

☙BARTHOLOMEI MERVLAE IN PRIMVM OVIDII DE TRISTIBVS LIBRVM ENARRATIONES.

PARVE (nec inuideo) ſine me liber ibis in urbem. Per proſopopœiam exul & infœlix poeta li-
brum admonet: ut e ſcythia ad urbem profectúrus eo habitu accedat quo exules utuntur: má
datq; quid uelit reſponderi ſciſcitantibus q̄d ipſe agat: ſimulq; docet quomodo ſe excuſet ſi
forte carmina hæc minora uidebuntur eius in
genio. Poſtremo iubet ut palatium euitet: un-
de fulmen emiſſum in ſe fuiſſe commemorat.

PVBLII OVIDII NASONIS DE TRISTIBVS LIBER PRIMVS.

PArue (nec íuideo) ſi-
ne me libibis í urbé.
Hei mihi quod domi
no non licet íre tuo:
Vade ſed ícultus qua
lé decet exulís eſſe
Infœlix habitum tem
poris huius habe.
Nec te purpureo uel
lent uacinia ſucco.
Non eſt conueniens luctibus ílle color.
Nec títulus minio: nec cædro charta noteť:

Parue liber. Vel ſolam hanc elegiam uel cer
te totum opus de triſtibꝰ: aut (quod magis pla
cet) primum librum intellige: Dicitur autem li   **Liber**
ber a libris: ideſt corticibus arborum: in quibꝰ
ante uſum chartæ ſcribebatur: Docet. n. Ply-
nius primo palmarum foliis ſcriptitatũ: dein-
de quarundam arborum libris: poſtea publica
monumenta plumbeis uoluminibus: mox ét
priuata linteis confici cepta aut cæreis. Nec
inuideo: Hoc per parentheſim dictum. Sed in-
cultus ſed uade inornatus. Qualem decet
exulis eſſe. Exules enim præmœrere lugubri
ueſte citra ullum ornatum induuntur. Eſt aút
ordo: o íſœlix habe habitum huius temporis
talem qualem decet habitum exulis eſſe. Ha
bitum huius temporis: Cultum qualem meũ
hoc exilii tempus expoſcit. Nec te purpureo:
Nec purpureo amictu induaris. Vacinia: Va   **Vacinia**
cinia uiolas eſſe purpurei coloris Seruius, ſcri-
bit: quod etiam Maro deſignat eo uerſu. Alba
liguſtra cadunt uacinia nigra leguntť. Plynius
uero ſcribit fruticem eſſe in gallia purpureum
idoneum ad tingendum. Eius uerba hæc ſunt
Nõ niſi in aquoſis proueniunt ſalices. Alni po
puli. Siler. liguſtra teſſeris utiliſſima. Item uaci
nia in aucupiis ſata. Galliæ uero etiam purpu-
ra tingendi cauſa ad ſeruorũ ueſtes. De eo fru
tice intellexiſſe Ouidium in arte amãdi eo uer
ſu: Pallida purpureis tigat ſua corpora uirgis:
in ſecunda editione noſtrarum interp̃tationũ
docuimꝰ. Nec uellét te. Nec tegant te. Nõ
eſt conueniens luctibus. Non conuenit dolo-
ri: qui tú ueſtitu pullo: tum triſti aſpectu deſi
gnandus eſt. Ille color. Color ille purpureus.
Nec titulus minio. Minio enim librorum in   **Minium**
dices deſignantur. Scribit Plynius Minium in
uoluminum ſcriptura uſurpari: clarioreſq; lit
teras uel in auro: uel in marmore: uel ét í ſepul
chris facere. Id aút ab eodé inter pigmẽta numerať: reperiturq; in argétariis metallis: q̄d inuentũ a Gallia
Athenienſi anno urbis. ccxlix. initio ſperáte auꝝ poſſe ex coqui harena rubente in metallis argéti Theo-
phraſtus tradidit: Fuitq; apud romanos olí tátæ religionis: ut Iouis ſimulacri facié diebus feſtis illini ſoli-
tá: triũphantũq; corpora: ſicq; Camillũ triũphaſſe Plynius ſcribat: cuius tp̄ibus etiá addebať in unguenta
triũphalis cœnæ: & a céſoribꝰ in primis Iupiter miniádus locabať. Nec cædro charta noteť. Cædrus ar   **Cædrus**
bor eſt: quæ carié uetuſtatéq; nõ ſentit: nec rimá fiſſurâq; capit ſpõte: cuius arboris trabibus tectũ fuit té-
plũ Dianæ Epheſiæ: ut Plynius docet. Idé ét ſcribit picé liquidá in Europa e tæda coq nauali bꝰ munien-
dis multoſq; ad alios uſus. Lignũ eius cõciſum furnis undiq; igni extra circũdato ferro: ut primus ſudor   **Cædrium**
aquæ modo fluat in canali: hocq; in Syria Cædriũ uocati: cuius táta uis: ut in egypto corpora defũctoꝝ:
eo p̄fuſa ſeruenť. Et alibi ita ſcribit. Cædrus magna: quá cædrelaté uocant: dat picé: quæ cædria uocatur
dentiũ doloribus utiliſſimá. Frágit. n. eos: & extrahit: dolores ſedat: Cædri ſuccus ex ea q̃uo fieret diximꝰ   **Cædri ſuccus**
magni ad lumina uſus: ni capitis doloré inferret. Defuncta corpa cõſeruat: uiuétia corrũpit mira differé-
tia: quũ uitá auferat ſpirantibus: defunctiſq; pro uitá ſit: ueſtes quoq; corrũpit: & aíalia necat. Scribit etiá

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Candida nec nigra cornua fronte geras.
Nec fragili geminæ poliantur pumice frōtes:
Hirſutus paſſis ut uideare comis.
Fœlices ornent hæc inſtrumenta libellos
Fortunæ memorem te decet eſſe meæ
Neue liturarum pudeat: qui uiderit illas
De lachrymis factas ſentiat eſſe meis.
Vade liber: uerbiſq; meis loca grata ſal[illegible].
Contingam certe quolibet illa pede.
Si quis (ut in populo) noſtri non immemor: illi
Si quis qui quid agam forte requiret erit:
Viuere medicas: ſaluum tamen eſſe negabis.
Id quoq; quod uiuam munus habere dei.
Atq; ita te tacitus quærenti plura legendum
Ne quod opus non eſt forte loquare: caue:
Protinus admonitꝰ repetet mea crimia lector:
Et peragar populi publicus ore reus.
Tu caue defendas: quāuis mordebere dictis:
Cauſa patrocinio non bona maior erit.
Inuenies aliquem qui me ſuſpiret ademptum

Vitruuius lib.ii. Libros oleo cædrino unctos: nec tineas: nec cariē timere: qđ ēt Plynius docet ſcribēs. Cn. Terētiū ſcribā agrū ſuū in ianiculo repaſtinātē offēdiſſe arcā: in qua Numa q̄ Rōæ regnauit ſitus fuiſſet. In eadē ēt libros eius reptos e charta: duraſſeq; annos. d.xxxv. illæſos a tineis: ꝙ cædrati erant: q̄uis nō deſint q̄ nō cædratos ſed cæratos: legāt. De Cædro plura legito apud Theophraſtū libro tertio.

Libri oleo cædrino ungebant̄

Quod autē libri oleo cædrio ungerent̄ ēt docet Martialis eo uerſu. Nunq̄ grādia nec modeſta poſcit: q̄ cædro decorata: purpuraq; nigris pagina creuit umbilicis. Perſius. Et cædro digna locutus. Et Ouidius lib.iii. huius operis. Quod neq; ſum flauus cædro: nec pumice leuis: Erubui dn̄o cultior eē meo. Seruiꝰ etiā in enarratiōe eius uerſus: Quin ēt ueterū effigies ex ordine auoꝝ Antiqua ex cædro: ita ſcribit. Cædri lignū nō cōſumit̄ uetuſtate: & tineæ neſcit corruptionē qđ ex antiq̄tate nō ſentit: & cædria ꝑ uncta ligna cuſtodita cōſeruat.

Cādida cornua. Cornua appellat ſuꝑiorē & īferiorē chartæ partē. Frōtē uero ipſā paginā. Tibullus. Atq; inter geminas pingant̄ cornua frōtes. Nigra frōte. Frōtē nigrā appellat ſe exulē & in luctu eſſe deſignans. Geminæ frōtes. Paginæ partes utrinq; ꝓminētes.

Librorum ornamēta

Quō aūt libros ornarēt maiores. Docet Tibullꝰ his uerſibus. Lutea ſed niueū inuoluat mēbrana libellum. Pumicet & canas tōdeat añ comas. Summaq; ꝓ̄texat tenuis faſtigia chartæ Indicet ut nomē lr̄a facta tuū. Et Mart. Cædro nūc licet ābules pūctus. Et frōtis gemio decēs honore. Pictis luxurieris ūbilicis. Et te purpura đlicata uelet. Et cocco rubeat ſupbꝰ index. Fragili pūice. Pumicē fragilē appellat Ouidius. Catullus uero aridū.

Pumices

Erāt autē pumices in uſu poliēdorū libroꝝ gratia Martialis. Nōdū murice cultus aſperoq; morſu Pumicis aridi politus Artanum ꝓperas ſequi libelle. De his ita ſcribit Plynius libro trigeſimo ſexto. Sed & his pumices ſunt in uſu corpoꝝ leuigādoꝝ fœminis iā quidem & uiris atq; (ut ait Catullus) libris: Laudatiſſimi ſunt in Melo Scyro: & Aeoliis inſulis. Probatio in candore: & in minimo pondere: & ut q̄ maxime ſpongioſi aridiq; ſint ac teri faciles. Vnde Ouidius nō immerito fragilem appellauit. Vtiliſſima fiunt ex pumice dentifricia. Theophraſtus autor eſt potores in certamine bibendi præſumere farinam eius: ſed niſi uniuerſo potu impleantur periclitari: tantamq; refrigerandi naturam eſſe: ut muſta feruere deſinant pumice addito: Vt uideare hirſutus. Cauſam aſſignat cur nolit librum poliri pumice: ut ſcilicet uideatur incultus & impexus: ut decet exulis fortunam. Hæc inſtrumenta. Hæc ornamenta prædicta. Fœlices libellos. Fœlicium poemata. Fortunæ meæ: Mei exilii.

Lituræ
Lino

Liturarum. Macularum. Dicuntur autem lituræ a lino uerbo: quod proprie eſt aliquid leuiter induco: quaſi lineam duco: unde lituram dicimus eam: quæ ſuper inducto atramēto: aut alio liquore ſcripturam aliquā picturāue delet. Hinc etiam fit illino: relino: & oblino ut Priſcianus docet. Ouidius. Quaſcūque aſpicies lachrymæ fecere lituras. Contingam certe. Ordo eſt. Contingam certe illa loca eo pede quo licet. i. carmine meo quo ſolo modo poſſum Romam accedam. Vt in populo. Vt ſolet in magna multitudine aliquis eſſe non immemor. Dei. Auguſti Cæſaris uel Iouis. Atq; ita tu tacitus. Ordo eſt. Atq; ita tu Tacitus caue ne forte loquare opus eſſe legendum quod non eſt quærenti plura. Non deſunt qui ita legant. Atq; ita te Tacitus quærenti plura legendum. Ne quæ nō opus eſt forte loquare caue: ut ſit ordo. Atq; ita Tacitus caue loquare quærenti plura te legendum: ne forte loquare ea quæ non eſt opus loqui. Quod non eſt. Subaudi legendum. Innuit autem tres de arte amandi libros. Quærenti plura. Aliquo plura interrogante: uel loquare quærenti plura. Ouidius libro primo de arte amādi. Ne dubites illi uerba ſecunda loqui. Protinus admonitus. Rationem aſſignat: cur nolit de ſe legendo ullam mētionē fieri. Repetet. In memoriam reducet. Mea carmina. Meos libros amatorios. Legitur etiā mea crimīa: hoc eſt meas criminationes & cauſas ob quas me damnauit Auguſtus. Et peragat publicus reus. Et non tātum a Cæſare: ſed etiam ab omnibus condemnabor: & pœna alia afficiar a populo.

Agere reū
Peragere reum
Reus

Agere. n. reum: eſt reum accuſare. Ouidius libro ſecundo de arte amandi. Vicimus & falſi criminis acta rea eſt. Peragere uero reum: eſt reum cōdēnare. Reus uero (ut libro. ii. de oratore docet Cicero) eſt non is modo qui arguitur ſed omnes quorum de re diſceptatur: ſic enim olim loquebantur. Cauſa non bona. Cauſa iniqua.
Erit maior patrocinio. Plus poterit defenſione tua: quia quum ſit iniqua damnabitur.

Nec ſiccis

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶ Nec ſiccis genis. Manantibus lachrymis. econtra ſiccæ genæ dicuntur: quum ullæ profluũt lachrymæ. Martialis. Siccis ipſe genis flẽtes hortatur amicos. Lenito Cæſare. Placato Auguſto. Ablataq; principis ira. Verecunde poeta reditum precatur. Ingeniiq; minor. Et fortaſſe diceris minime reſpondere uiribus mei ingenii: ſed eẽ eo minor. Vt peragas mandata. Carmen excuſat poeta oſtẽdens ſe in luctu nõ poſſe optimos uerſus facere. Vt res. Vt cauſas: controuerſias. Rẽ aũt hic appellat Ouidius: quã Rhetores negocium noĩant. In cuius geſtione queritur Locus: Tempus: Modus: Occaſio: Facultates. In tempore [Occaſio]

Carmina nec ſiccis perleget iſta genis.
Et tacitus ſecum ne quis malus audiat optet:
Sit mea lenito cæſare pœna leuis:
Nos quoq; qſqs erit: ne ſit miſer ipſe p̄camur
Placatos miſero qui uolet eſſe deos.
Quæq; uolet rata ſint: ablataq; principis ira
Sedibus in patriis det mihi poſſe mori
Vt peragas mandata liber culpabere forſan:
Ingeniiq; minor laude ferere mei.
Iudicis officium eſt ut res: ita tempora rerum
Quærere: quæſito tempore tutus eris.
Carmina proueniunt animo deducta ſereno.
Nubila ſunt ſubitis tempora noſtra malis
Carmina ſeceſſum ſcribentis & ocia quærũt:
Me mare: me uẽti: me fera iactat hyems:
Carminibus metus oĩs abeſt: ego p̄ditus enſẽ
Hæſurum iugulo iam puto iamq; meo.
Hæc quoq; quæ facio: iudex mirabit̃ æquus.
Scriptaq; cũ uenia qualiacunq; leget.
Da mihi mœoniden & tot circunſpice caſus.
Ingenium tantis excidet omne malis.
Deniq; ſecurus famæ liber ire memento.
Nec tibi ſit lecto diſplicuiſſe pudor.
Non ita ſe nobis præbet fortuna ſecundam:
Vt tibi ſit ratio laudis habenda tuæ.
Donec eram ſoſpes: tituli tangebar amore:
Quærendiq; mihi nominis ardor erat.
Carmina nunc ſimulo: ſtudiũq; qđ obfuit: odi
Sit ſatis ingenio ſit fuga parta meo.
I tamen & pro metu cui licet aſpice romam:
Dii facerent poſſes non meus eſſe liber.
Nec te quod uenias magnã peregrinus ĩ urbẽ
Ignotum populo poſſe uenire puta.
Vt titulo careas: ipſo noſcere colore:
Diſſimulare uelis te licet eſſe meum.
Clam tamen intrato: ne te mea carmina lædãt
Non ſunt ut quondam plena fauoris erant
Si quis erit qui te quod ſis meus: eſſe legendũ
Non putet: e gremio reiiciatq; ſuo.

autem conſideratur occaſio quæ eſt pars temporis habens in ſe alicuius rei idoneam faciẽdi aut non faciendi opportunitatem. Tutus eris: Carebis rep̄hẽſiõe. Deducta. Cõpoſita. Trãſlatio a lana q̃ ĩ tenuitatẽ deducit̃. Vergilius Deductũ dicere carmẽ. Aio ſereno. Hilari mẽte. Tp̄a noſtra. Tẽpora qb⁹ hæc ſcribim⁹. [Scribendi locus]

Sũt nubila. Sunt obſcura & iõ triſtia. Carmina ſeceſſum ſcribẽtis. De ſeceſſu & ſilentio ſcribẽtis idem præcipit etiam Fabius libro. x. his uerbis. Deniq; (ut eſt) potiſſimũ dicã: Secretũ quod dictãdo perit atq; libeꝝ arbitris locũ: q̃ altiſſimũ ſilẽtiũ ſcribẽtibus maxime conuenire nẽo dubitauerit. Et paulopoſt hæc ſubiũgit. Demoſthenes meli⁹: qui ſe in loco ex quo nihil p̄ſpici põt recõdebat: ne aliud agere mentem cogerent oculi. Ideoq; lucrubrantes ſilentiũ noctis: & clauſum cubiculũ: & lumen unũ uelut tectos maxime teneat. Et ocio. Et mẽtis quietẽ: uacationẽ a labore. Me fera iactat hiems. Erat. n. ĩ Scythica regiõe poeta quæ magnis frigoribus uexat̃. Carminibus met⁹ omnis abeſt. Carmĩa oĩ metu uacare debẽt. Sũt q legant adeſt: ut dicat ſe hoſtili metu detereri a ſcribendis carminibus. Ego p̄ditus enſem.

Ego ĩfœlix mihi ſemp̄ timeo mortẽ ĩminẽtẽ. Scythæ. n. aſſidue nos infeſtant. Cũ uenia. Mihi ignoſcẽdo. Mœonidẽ. Homeꝝ. Cur aũt mœonides dicat̃: abũde diximus in enarrationibus in Ouidiũ de arte amandi. Securus famæ. Sine cura cõparãdæ laudis. Nõ ita ſe prebet. Cauſam adducit: cur liber nõ debeat erubeſcere ſi diſplicuerit. Donec erã ſoſpes: Donec non eram affectus hac inſigni clade exilii.

Amore tituli. Amore indicis alicui⁹ mei operis. Quærẽdi noĩs. Cõparãdæ famæ. Carmina nunc ſimulo. Inſimulo nũc & accuſo ac criminor carmina: aut fingo hæc eẽ carmĩa quũ nõ ſint. q. d. nõ poſſum facere optima carmĩa: & tñ ea in lucẽ emitto tãquã bona. In aliis exẽplaribus ita legit̃. Carmina nũc ſi nõ ſtudiũq; quod obfuit odi: ut ſit ordo. Odi quod obfuit mihi ideſt ingenium: ſi non odi carmina & ſtudium. Studiumq; quod obfuit odi. Amatoriam artem deſignat: cuius cauſa relegatus fuit ab Auguſto. Sit ſatis ingenio. Satis ſit quod ingenii pœnas dedi: quaſi dicat: nolo amplius ingenii mei artem quæ ſemel nocuit exercere.

Dii facerent poſſes non meus eſſe liber. Dii concederent poſſes eſſe non meus liber. quia ſi artem poeticam neſcirem non eiectus fuiſſe in exilium. In quibuſdam exemplaribus (quod magis etiam placet) ita legitur. Dii facerent poſſem nunc meus eſſe liber. Vt titulo careas. Quamuis careas indice qui ſolet libris apponi. Ipſo colore. Nigro & lugubri habitu.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Inſpice dic titulum: nō ſum ꝓceptor amoris:
 Quas meruit pœnas: iā dedit illud opus.
Forſitā expectes an in alta palatia miſſum
 Scandere te iubeam cæſar eamqꝫ domum.
Ignoſcant auguſta mihi loca diiqꝫ locorum.
 Venit in hoc illa fulmen ab arce caput:
Eſſe quidem memini mitiſſima ſedibus illis
 Numina: ſed timeo qui nocuere deos.
Terretur minimo pennæ ſtridore columba
 Vnguibus accipiter ſaucia facta tuis.
Non procul a ſtabulis audet diſcedere: ſi qua
 Excuſſa eſt auidi dentibus agna lupi.
Vitaret cœlum phaeton ſi uiueret: & quos
 Optauit ſtulte tangere nollet equos.
Me quoqꝫ quæ ſenſi fateor iouis arma timere
 Me reor infeſto quū tonat igne peti.
Quicūqꝫ argolica de claſſe capharea fugit:
 Semper ab euboicis uela retorquet aquis:
Et mea cymba ſemel uaſta percuſſa procella
 Illum quo læſa eſt horret adire locum
Ergo chare liber timida circūſpice mente:
 Et ſatis e media ſit tibi plebe legi:
Dum petit infirmis nimium ſublimia pennis
 Icarus: icareas nomine fecit aquas.

¶ In alta palatia. Illic. n. habitauit Auguſtus Cæſar: unñ aūt dictū ſit palatiū diximus in enarratiōib⁹ i Oui
Auguſtū — diū de arte amādi. Ignoſcāt auguſta mihi. Dēt mihi ueniā loca illa q̄ habitat Auguſt⁹: Auguſtū aūt ſan
ctū & religioſū ſignificat. Ouidi⁹ in faſtis. Sācta uocāt auguſta p̄res: auguſta uocātur tēpla ſacerdotū rite
dicata manu. Et Tranquillus. Poſtea. C. Cæſaris: & deinde Auguſti cognomen aſſumpſit. Alterum teſta-
mento maioris auūculi. Alteꝝ Numacii Plāci ſnīa: quum qbuſdā cēſentibus Romulum appellatio por-
tere: quaſi & ipm cōditorē urbis ꝓualuiſſet: ut Auguſtus potius uocareť nō cum nouo: ſed ēt ampliore co
gnomine: ꝙ loca quoque religioſa & in quib⁹
augurato quid cōſecrať Auguſta dicantur ab
auctu: uel ab auium geſtu guſtu ue. ſicut etiā
Enni⁹ docet ſcribēs Auguſto augurio poſtq̄ i-
clyta cōdita rōa ē: Pōpei⁹ quoqꝫ ita ſcribit. Au
guſtus loc⁹ ſāct⁹ ab auiū geſtu. i. q ab auibus ſi
gnificatus ē ſic dictus. Siue ab auiū guſtatu: qa
Dii capitolini — aues paſtæ id ratū fecere. Diiqꝫ locoꝝ. Apolli
nē palatinū: Latonā: Dianā: Iouē optimū. Ma-
xi. Iunonē reginā. Mineruā: alios deos deaſqꝫ:
adde ēt Auguſtū ſi placet: q uiuēs dīnos meru
it honores. Fulmē. Ira Cæſaris. Ab illa arce.
A palatio colle. Eēqdē memi. Añā. n. Augu
Colūbæ — ſto grat⁹ fuerat poeta. Terreť minimo. Colū
bæ & agnæ exēplo dicit ſe eos timere a qb⁹ læ
diť. Minimo ſtridore pēnæ. Minimo alicui⁹
auis uolatu. Ariſtoteles lib. ix. aīaliū ſcribit Co
lūbas unūqdqꝫ accipitrū gen⁹ cognoſcere: atqꝫ
quū accipiter ꝓuolat: ſi ſublimipeta ē: manere
quo cōſtiterit loco. Sed ſi humipeta q ꝓuolat ē
Colūbarū oſcula — nō manere: ſed ꝯtinuo auolať. Idē ēt ſcribit eas
neqꝫ cōiugiū iā īde a p̄io ortu initū deſereť ni
ſi cælibes aut uiduas. Peculiaꝛ colūbis illđ ēt ē
ut i coitu niſi añ mutuo oſculēť: mas nō aſcen
dat: ſed iūior ſit an ſenior itereſt. Senior. n. coi-
tū oſculo exordiť: ſequēte & fine oſculo agit.
at iunior quoties libet coiť: toties oſculať. Vñ
Cn. Marti⁹ poeta colūbaꝝ oſcula elegāter ita
deſcribit. Sinuqꝫ amicā recipe frigidā caldo co
lūbatī labra cōſerēs labris. Et Oui. li. ii. de arte
amādi. Quæ mō pugnarūt iūgūt ſua roſtra co
lūbæ. Quaꝝ blanditias uerbaqꝫ murmur hēt.
Eſt excuſſa. Eſt agitata & læſa. Auidi lupi.
Lupi iſatiabilis. Ouidi⁹ i met. Sic agna lupū: ſic cerua leonē Hoſtes q̄qꝫ ſuos. Et lib. v. Vt fugere accipitrē
Phaetōtis fabulæ allegoria — pēna trepidāte colūbæ. Vt ſolet accipiter trepidas urgere colūbas Vitaret cœlū phaetō. Phaetō quoqꝫ ſi
uiueret cœlū uitaret: ne rurſus adiret mortis piculū. Tāgere nollet equos. Nollet ſolis p̄ris currū aſcēde
re. Quo nil aliud oñdiť: niſi is q principatū accipit atqꝫ eū dedecorat a quo munus id accepit nil aliud ef-
ficiēs in ſūma reꝝ ptāte: niſi ꝙ & p̄ntibus & futuris ſe intēperāte atqꝫ iprobū declarat phaetōtis fatū im-
plēs: q (ut in fabulis tradiť) ꝑpotētē & diuinū ſolis currū p̄ter ſortē cōſcēdit: quū idoneus auriga nō eēt.
Autor Dion de regno. Phaetō aūt ſine diphthōgo in principio ꝓferť: eaſdē. n. lr̄as ueris litteris enūciās li-
cet p cōplexionē. P. Varro ita ſcripſerit. Quū te flagrāti deiectū fulmie phætō. Fabius autor. Arma io-
uis. Auguſti irā. Infeſto igne. Infeſto fulmīe & ſupplicio. Quū tōat. Quū minať: quū iraſciť. Quicūqꝫ
argolica. Græci quoqꝫ qui ſemel tēpeſtatē euaſerūt apud montē Capharea ſemp loca illa deuitāt: quibus
Naupliūs Græcorū naufragiū — exēplis colligit ſe quoqꝫ loca unde fulmine ꝓſtratus eſt fugere ſtatuiſſe. Sane Nauplius Palamedis pater:
ut filii necē ulciſcereť: eleuata facula ſignū dedit ex Caphareo Euboiæ promōtorio græcis naufragio la-
borantibus: qui credētes ignes indicare portū tutiſſimū inter aſperrimos ſcopulos naufragiū fecere. Oui
di. de remedio amori. Argolicæ cuperēt fugiſſe capharea puppes. Teqꝫ ſenex luctus ignibus ulte tuos. So
Caphareus — linus ſcribit Caphareū ꝓmōtoriū ꝓminere in Helleſpōtū: ubi poſt ilii excidiū argiuā claſſem uel Miner-
Icarium mare — uæ ira: uel (quod certior ꝓdit hiſtoria) ſydus arcturi grauibus affecit caſibus. A media plebe. A medio-
cri turba. Dum petit infirmis. Dædali & Icari fabula nota eſt Ouidii: Diodori: & Seruii monumentis.
Icarias noīe fecit aquas. Oui. Icariū mare ab Icaro Dædali filio appellatū ſcribit: cui aſtipulatur Diodo
rus Scribēs poſt Dædalū fugiētē Icarū filiū: quū iſulā quandā peteret in mare decidiſſe: a quo & inſula di
Maris appellationes — cta eſt: & pelagus Icariū uocatū: Plynius & Solinus ab Icaro inſula mare noīatū ſcribūt. Illud ſciēdū Ma-
ria multis noīb⁹ appellari Aſiaticū & Phœnicū a ꝓuinciis dictū. Ab iſulis Carpatiū: Aegeū: Icariū: Balea
ricum:

ricum:Cyprium. A gentibus Auſonium:Delmaticum:Liguſticum:Tuſcum:Ab oppidis:Adriaticum: Argolicum:Corinthium : Cyrium . A caſibus hominum Myſticum : uel Helleſponticum . A memoria regis Ionium . A bouis autem tranſitu Boſphorus pontus appellatur. A moribus accolarum Euxinus: Axenus antea dictus . Ab ordine fluenti propontis. Oras autem extimas oceanus amplectitur:qua littoribus ſuis: Arabicus:Perſicus.Indicus : Eous : Syricus : Hyrcanus: Caſpius:Scythicus : Germanicus : Gallicus: Athlanticus : Lybicus : Aegyptius dicitur .

Difficile eſt tamen hic remis utaris.an aura.
Dicere.conſilium reſq;.locuſq; da bunt.
Si poteris tradi uacuo.ſi cuncta uidebis
Mitia.ſi uires fregerit ira ſuas.
Si quis erit qui te dubitātem & adire timētē
Tradat:& ante tamen pauca loquatur:adi:
Luce bona dominoq; tuo fœlicior ipſo
Peruenias illuc:& mala noſtra leues.
Nāq; ea uel nemo:uel qui mihi uulnera fecit
Solus achilleo tollere more poteſt.
Tantum ne noceas dum uis prodeſſe uideto.
Nam ſpes eſt animi noſtra timore minor:
Quæq; quieſcebat ne mota reſæuiat ira:
Et pœnu tu ſis altera cauſa caue.
Quū tamē i noſtrū fueris penetrale receptus
Contigeriſq; tuam ſcrinia noſtra domum.
Aſpicies illic poſitos ex ordine fratres:
Quos ſtudium cunctos euigilauit idem.
Cætera turba palam titulos oſtendit apertos:
Et ſua detecta nomine fronre gerit.
Tres procul obſcura latitantes parte uidebis
Hi quoq;: quod nemo neſcit amare docēt.
Hos tu uel fugias:uel ſi ſatis oris habebis
Oedipodas facito telegonaſq; uoces.
Deq; tribus moneo:ſi qua ē tibi cura parētis:
Ne quēquam:quis ipſe docebit:ames
Sūt quoq; mutatæ ter qnq; uolumina formæ
Nuper ab exequiis carmina rapta meis:

¶ Remis utaris:an aura. Tuo : an alieno auxilio:ul' odio:an furore: aut(quod magis placet) difficultate adeūdi imperatoris : an facilitate. Conſilium reſq; locuſq; dabunt. Conſiderabis diligēter rem: quam acturus es: quæ ſi tibi agēda uidebitur:bono animo perges ab imperatorem: conſiderabis etiam locum utrum ſit fauorabilis.an īfeſtus. Vacuo. Auguſto ocioſo:& mihi nō irato. Tradat. Det afferat Auguſto. Et ante tamen pauca loquatur. Ante tū paucis animum tibi Cæſaris ſignificet. Luce bona. Ordo eſt:peruenias:illuc luce bona: hoc eſt fœlici die & fœlicior ipo tuo domino. Leues. Vel amoueas īpetrādo reditū, Verg. Ego hoc te faſce leuabo. Vl' certe īminuas exiliū mitius petēdo ab Auguſto. More achilleo. Vt fecit Achilles qui Telephū repcuſſum ſanauit dicēte Ouidio in primo de Remedio amoris. Vulnus Achilleo quæ quondam fecerat hoſti Vulneris auxilium pelias haſta tulit : in quoq; uerſuum enarratione Telephi hiſtoriam abūde ſcripſimus. Nam ſpes eſt animo. Maior eſt timor:q̄ ſpes placandi Cæſaris. Vel magis timeo malum aliquo:q̄ ſperem Auguſtum leniri poſſe. Altera cauſa. Scđa cauſa:pria.n.cauſa fuit ex libris artis amatoriæ. In noſtrū penetrale. In noſtrū cubiculum. Cætera turba. Reliqua librorum copia . Hi quoq;. Hi tres de arte amandi libri etiam docent amare:quēadmodum cæteri libri : in quibus de amorib⁹ tractatur . Aut certe etiā docent amatoriā artē ut prius docuere. Quod nemo neſcit. Quod omnes ſciūt me compoſuiſſe: aut docere amare. Oedipodas. Parricidas. Oedipus enim pa- **Oedipodis**
trem occidit. quemadmodum libri quos ædi- **hiſtoria**
podas appellat patri Ouidio exilium pararūt: Sane Laius thebanorum rex ſumpta uxore Iocaſta Creontis filia:quum diutius caruiſſet liberis:oraculo conſulto an eſſet filios habiturus:reſponſum tulit non conducere ſibi prolem habere : Nā qui ex eo prodiret filius. patrem occiſurus eēt aduerſaq; fortuna domum funeſtaturus:poſt quod reſpōſum præcepit natum infanteq; traiectis primnm ferro pedibus exponi. Vnde & Oedipus cognominatus eſt. Sumptum puerum domeſtici quum non expoſuiſſent:cuidam ſeruili mulieri nomine Polibyæ tradidere. Quum iam uir factus eſſet:deum de infante expoſito conſulere ſtatuit Laius. Oedibus quoq; a quodam ſe fuiſſe expoſitum certior factus & ipſe pithiam qui ſui parentes forent oratum proficiſcebatur: Quum ambo apud phocidam inuicem obuiaſſent laiuſq; illum de uia cedere ſuperbius mandaſſet: Oedipus ira motus Laium occidit inſcius parentem eſſe. Autor Diodorus. Telegonaſq;. Vlyſſis mor- **Vlyſſis**
tem Homerus omiſit:Scribit tamen porphyrio eū perignorantiā interfectum fuiſſe a Telegono eius filio: **mors**
quem ex Circe ſuſceperat. Theopompus autem(autore interprete Lycophronis) tradit Vlyſſem offenſum domeſtica turpitudine rediiſſe ad Circen & a Telemacho fuiſſe necatum: Telemachum uero a Caſſiphone in ultionē matris:quo tempore natum affirmat Telegonum. Deq; tribus:De tribus libris de ar- **Telema-**
te amandi. Parentis. Patris Ouidii. Quāuis ipſe docebit. Quāuis aliquis ex tribus libris tradet aman- **chus**
di præcepta. Sunt quoq; mutatæ. Met. opus intelligit. Ab exequiis meis. A meo exilio quo conſternatus poeta non potuit tāto operi poſtremam manum imponere. Vnde ipſe alibi ita ſcribit. Quoq; magis faueas non ſunt hæc edita ab illo. Sed quaſi de domini funere rapta ſui.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶Inter mutata referri. Ordo eſt. Vultum meæ fortunæ poſſe referri iter corpora mutata hoc eſt me poſſe numerari inter cæteras eius operis tranſſformationes. Quæ ſubeunt. Quæ in mentem ueniunt. Orbis ultimus. Vltimum orbem appellat plagam: ubi exulabat: quoniá in extrema Septétrionis plaga erat. Terra remota. Appoſitio eſt nota figura. A mea terra. Ab urbe Roma uel a Sulmone patria.

¶In Secundam Elegiam Enarratio.

Dii maris & cœli. In Exiliú proficiſcens poeta iubente Auguſto, deṗhenſuſq; in medio mari fluctibuſq; pœne eú obruétib⁹: deos ṗcatur: ut ipſi ſalté cognoſcát: nec cú Cæſare eú funditus ṗdant. Probatq; multis exéplis poſſe eos id facere: Siqdé de aliquo aliquid infeſtáte: alii quoq; dii eidé opé tulere. Deſcribit deinde tépeſtatem: Tum deos ṗcat: ut ſe icolumé ad Tomitas ṗducát: quoꝶ ope demú dicit ſe agnoſcere uim maris ſæuiétis euaneſcere. Dii maris. Deos maris intelligit Neptunú. Glaucú. Tritones. Palæmona. Phorcú. quos in qnto æneidos libro elegáter Vergili⁹ deſcribit. Neptunú iõ mari impaſſe tradút. ſacraq; a nauigantibus facta: qm̃ (ut Diodorus ſcribit) ſecúdú cretéſes prim⁹ nauigádi arte inuéta claſſem iſtituit: eiuſq; ṗfectus eſt a Saturno factus. Addút ét eú primú equos domuiſſe artéq; eqtádi ab illo traditá. Ex quo Hippius ſit appellatus. Lactátius i prío diuinarú inſtitutionú ſcribit Neptúo Maritima oia cú iſulis obueniſſe: c⁹ rei Euēꝶ autoré eé ſcribit. Ratis quaſſatæ. Nauis tempeſtate concuſſe. Ne ſubſcribite. Ne ſignetis uos uelle ét me ṗſeq poſt Cæſaré. hoc eſt ne me obruatis ſequedo irá Cæſaris: quaſi eodé ſcripto uos ſubſcribétes cú Cæſare in me cõiuretis. Sæpe ṗmente deo. Docet deos in clade alicuius nõ ſemper eé concordes. Mulciber in troiá. Vulcanus erat cõtra troiáos. Totú auté hoc ſúptú eſt ex Homero ſcribéte i Iliade deos diuerſe affectos fuiſſe. Ná iuno: Pallas. Terræ motor Neptun⁹ ṗ qué utilis & ſapiétia ṗditus Mercurius: ṗterea uiribus ſupbiens & inualidus tibiis claudicans Vulcanus pro græcis: pro troianis aút bene armatus Mars. Intonſus Apollo: bellicoſa Diana: Flaua Latona & læta Venus ſtabant Mulciber aút (ut Macrobius docet) eſt Vulcanus q̃ ignis ſit & oía mulceat ac domet. Priſcian⁹ a Mulcédo & imbri cõpoſitú nomé exiſtimauit: Et quis Ceſſelius Mulciberis & Mulcibris ṗtulerit: meli⁹ tñ ſimplicis declinationé ſeqẽ Vulcanú ſcribit Diodorus. ferri. æris. auri. argenti: oíumq; q̃ igni fabricant: arté iueniſſe eaq; cæteros docuiſſe. Quapp haꝶ reꝶ opifices uota ſacraq; huic deo maxie faciétes igné i æterná memoriá ſuſcepti beneficii Vulcanú uocát. Pro Troia ſtabat apollo Homerus quú alibi: tú in qnto iliados ita oſtédit Apolliné fauiſſe troianis. Sed eoꝶ oculis Mauors caligie effuſa huc atq; illuc diſcurrebat adiuuás exhortáſq; Troianos: ut mádata Apollinis exeqre: q & ipſe ubiq; troianis aderat quú uideret iuicé Mineruá uerſari in bello ferété auxilia græcis. Aequa uenus teucris. Hoc quoq; oſtédit Homerus libro. v. iliados his ferme uerbis Ioué deos alloquété inducés. In hoc ſingulari certamine dii cœlites duæ deæ ſunt. q̃ Menelao ſtudét. Vna q̃ paridi. Illi qdé Iuno & Minerua: quæ (ut uidetis) nõ nihil a cœtu nřo ſemotæ ſedét. plenæ gaudii. ex iṗo rei geſtæ ſpectaculo. Hæc aút Venus quæ núc abeſt ſemp ſolicita ṗ paride: quéq; núc ab ipendéti mortis ṗiculo eripuit. Oderat æneá. Prælíú æneæ & Turni quoꝶ alteri Iuno fauebat: Alteri uero Venus notú é Vergilii carmie. Sæpe fœrox cautú. Neptunus iratus q̃ Vlyſſes prius palamedé nepoté inſonté occidiſſet. Deinde Polyphemú filiú occecaſſet: decé annos ṗ mare illú inſecut⁹ eſt: cui ſp affuit Pallas: Quod iõ finxit Homerus: qm̃ ille comité habuit prudétiá: quá poetico ritu Mineruam nuncupauit. qua comite omnia horrenda ſubiit omnia aduerſa ſuperauit. Quippe ea adiutrice: Cyclopis ſpecus introiit: ſed egreſſus eſt. Solis boues uidit & abſtinuit: Ad inferos demeauit & aſcédit: Eadé ſapientia comite Scyllá ṗternauigauit nec abreptus eſt. Carybdi cõſeptus eſt nec retentus. Circes poculum bibit: nec mutatus é. Ad lotophagos acceſſit nec remáſit: Sirenes uidit nec acceſſit. Patruo ſuo. Neptuno Iouis fre: cuius erat filia pallas. Et nobis aliqd. Ordo é. Et qs uetat aliqđ numé adeſſe nobis irato deo q̃uis diſtamus ab illis. Quáuis diſtam⁹ ab illis. Quáuis nõ ſú cõpád⁹ illis quos ańdixi. Deo irato. Cæſar irato.

Margin notes: Neptunus mari imperauit — Ars eqtádi — Hippius — Mulciber — Vulcani inuenta — Cur Vlyſſes errauit — Pallas ulyſſis comes

His mando dicas: inter mutata referri
Fortunæ uultum corpora poſſe meæ.
Náq; ea diſſimilis ſubito eſt effecta priori:
Flendaq; nunc: aliquo tempore læta fuit.
Plura qdem mádare tibi (ſi quæris) habebá
Sed uereor tardæ cauſa fuiſſe moræ.
Sed: ſi quæ ſubeút tecú liber omnia ferres
Sarcina laturo magna futuras eras.
Longa uia eſt: ṗpera: nobis habitabiť orbis
Vltimus a terra terra remota mea.

Dii maris & cœli (qd. n. niſi uota ſupſť
Soluere quaſſatæ ṗcite mébra ratis
Neue ṗcor magnæ ſubſcribite cæſa
Sæpe ṗméte đo fert de⁹ alter opé. (ris iræ.
Mulciber in troiá. pro troia ſtabat apollo:
Aequa uenus teucris: pallas iniqua fuit.
Oderat æneam propior ſaturnia turno:
Ille tamen ueneris numine tutus erat:
Sæpe ferox cautum petiit neptunus ulyxé:
Eripuit patruo ſæpe minerua ſuo.
Et nobis aliquid: q̃uis diſtamus ab illis:
Quis uetat irato numen adeſſe deo?

Verba non

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶ Verba non ꝓficientia. Quia tēpeſtas nō ceſſat. Terribiliſq; notus. Et auſter ſæuiſſimus: Auſter enim uētus a meridiolani plaga ſpirat græce Notus appellat᷑: qm̄ eſt nebuloſus atq; humectus: νοτισ eni græ ce humor nominatur ut Gellius docet. Ne cā lædar in una. Ne ſolo puniar exilio ſed pluribus modis. Mōtes uoluunt᷑ aquaꝝ. Sic & Maro inſeqt᷑ cumulo ꝑruptus aq̄ mons: uidet᷑ aūt totū hūc locū a Vergilio accepiſſe Ouidius. Iā iā tacturos ſydera. Sic Vergilius. Flutuſq; ad ſydera tollit. Quantæ diducto. Vergilius. Hi ſummo influctu pēdēt: his unda dehiſcens Terrā inter fluctibus aperit. Fluctibus hic tumidus. Hic pōt⁹ fluctib⁹ agitat᷑. Nubib⁹ ille minax. Ille aer iductis nubib⁹ minat᷑ pluuiā & tēpeſtatē. Inter utrūq;. Inter pontū & aerem.

Auſter

Verba miſer fruſtra non ꝓficientia perdo.
Ipſa graues ſpargunt ora loquētis aquæ.
Terribiliſq; notus iactat mea uerba ꝓceſq;.
Ad quos mittuntur non ſinit ire deos.
Ergo iidem uenti: ne cauſa lædar in una
Velaq; neſcio quo uotaque noſtra ferunt.
Me miſerum: quāti montes uoluunt᷑ aquaꝝ.
Iam iam tacturos ſydera ſumma putes.
Quantæ diducto ſubſidunt æquore ualles:
Iam iam tacturas tartara nigra putes.
Quodcūq; aſpicio nihil eſt niſi pōtus & aer:
Fluctibus hic tumidus: nubibus ille minax
Inter utrunq; fremūt immani murmure uēti.
Neſcit cui domino pareat unda maris.
Nam mō purpureo uires capit eurus ab ortu.
Nunc zephyrus ſero ueſpere miſſus adeſt:
Nunc gelidus ſicca boreas bacchāt᷑ ab arcto:
Nunc notus aduerſa prælia fronte gerit.
Rector i īcerto ē: nec quid fugiat ue petat ue
Inuenit: ambiguis ars ſtupet ipſa malis.
Scilicet occidimus: nec ſpes eſt ulla ſalutis.
Dumq; loquor: uultus obruit unda meos:

Immani turbine. Magna uētoꝝ uolubilitate: Alias turbo (ut Plynius docet) ē ꝓcella quæ erūpit maiore depreſſa nubis ſpecu: ſed min⁹ alte q̄ ꝓcella: nec ſine fragore turbinē uocat ꝓxima q̄q; ꝓſternētē: Seneca libro ultimo Naturaliū q̄ſtionū ita ſcribit. Turbo.n. circa terras cōcipit᷑ ac fert᷑: lōq; arbuſta radicitus uellit: & quacūq; icūbit ſolū nudat ſyluas iteri & tecta corripiēs iferior fere nubib⁹ utiq; nūq̄ altior: rapit᷑q; oī nube uelocior & in orbē uertit᷑. Sup iſta uelociter definit & ipſe ſe ſua ui rūpit. Apuleius de Mūdo ita ēt ſcribit. Turbo.n. dr̄ q̄ repētinis flabris ꝓſilit atq; uniuerſa perturbat. Turbo quoq; inſtr̄m eſt: qd̄ a pueris funiculo agitat᷑ & rotat᷑. Vergilius Ceu quōdā torto uolitās ſub uerbere turbo. Quē pueri magno in gyro uacua atria circū intēti ludo exercēt: ille actus habena curuatis fert᷑ ſpatiis: ſtupet iſcia turba Impubeſq; manus mirata uolubile buxū. Dāt aīos plagæ. Cui dn̄o. Cui ꝓcipuo ex illis q̄ttuor uētis: quos tot ēt Hōer⁹ cōmemorat. Euꝝ. ſ. Auſtrū Aglonē: & Fauoniū: De Vētis Seneca libro. vi. naturaliū q̄onū ita ſcribit. Quidā uētos. xii. faciūt. Quattuor.n. cœli partes i ternas diuidūt: & ſingulis uētis binos ſibi præfectos dāt: Hac arte Varro uir diliges illos ordinat: nec ſine cā. Nō.n. eodē ſp loco ſol oritur aut occidit: Sed ali⁹ ē ortus occaſuſq; æqnoctialis. Bis aūt eqnoctiū eſt. Alius ſolſtitialis: Alius hibernus. Qui ſurgit ab oriēte æquinoctiali. Subſolanus apud nos dicit᷑. Græci illū Apeliotē uocāt: Ab oriēte hiberno Eurus exit: quē noſtri uocauere Vulturnū: & Liuius hoc illū noīe appellat in illa pugna romanis paꝝ ꝓſpa: In qua Hannibal circa ſolē oriētē exercitū noſtrū & cōtra uētum cōſtituit: quum uēti adiutorio ac fulgoris ꝑſtringētis oculos hoſtiū uicit. Varro quoq; hoc nomē uſurpat: Sed & Eurus iā ciuitate donat⁹ eſt: & noſtro ſermoni nō tanq̄ alienus interuenit. Ab oriēte ſolſtitiali excitatum Cæciā græci appellāt: apud nos ſine nomine eſt: Aeqnoctialis occidens Fauoniū mittit: quē zephyꝝ eſſe dicēt tibi etiā q̄ græce neſciūt loq. A ſolſtitiali occidēte Chorus uenit: q̄ apud quoſdā argeſtes dr̄: Mihi nō uidet᷑: q̄a chori uiolēta uis eſt & in unā ꝑtē rapax Argēſtes fere mollis eſt: & tam eūtib⁹ cōis: q̄ redeuntibus. Ab occidente hiberno Africus furibūdus & ruens apud græcos libs dicitur. A ſeptētrionali latere ſummus eſt aqlo. Medi⁹ Septētrio inus Thraſeas. Huic deeſt apud nos uocabulum. A Meridiano axe Euronotus eſt: Deinde Notus: latine Auſter: Deinde Leuconotus: qui apud nos ſine nomine eſt: Si quis de uentis plura quærit: legat Plynium. Vitruuium ac Gelium. Eurus. Eurus dictus eſt απο τησ εωρεων ideſt ab oriente ſole fluens. Capit Vires: uiolentius ſpirat. Ab ortu purpureo: ab oriente rutilo. Zephyrus. Zephyrus ita a græcis appellatur: ꝙ ſatis uitam afferat. Latine Fauonius a fouendo dicitur. Sero ueſpere. Ab occidentali plaga. Gelidus boreas. Frigidus aqlo. Dicitur autem Boreas απο τησ βοησ ideſt boatu: quoniam ſit uiolenti flatus & ſonori: latine Aquilo dicitur a uehemētiſſimo uolatu inſtar Aqlæ: ut docet Pōpeius. Bacchatur. Sæuit. Ab arcto ſicca. A ſicco ſeptentrione: Venti enim a Septentrione & occidente flantes ſicciores ſunt q̄ a Meridie & oriente ut Plynius docet. Arctos autem (ut ſcribit Higynius) græce Vrſam ſignificat: in quam Caliſto lycaonis filia mutata in Septentrione locum optinuit. Aduerſa fronte. Eſt enim notus Boreæ oppoſitus: ſi quidem a Meridie flat. Rector. Nauis magiſter. Quid fugiat ue petat ue. Quem uentum uitet: aut locum petat.
Ars ipſa. Ipſa nauigandi peritia. Malis ambiguis. Mala ambigua appellat uentos illos aduerſos & inter ſe pugnantes propterea ꝙ nauis magiſtrum dubium reddunt quid agendum ſit.

Turbo
Vētorum deſcriptio
Aequinoctium bis
Subſolan⁹
Apeliores
Eurus
Vulturnus
Cæcias
Fauonius
Zephyrus
Chorus
Argeſtes
Africus
Libs
Aquilo
Septentrio
Thraſeas
Euronot⁹
Notus
Leuconotus
Boreas
Aquilo
Arctos

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶ Fruſtraq; pcãtes. Et ne q̃cq̃ deos orãtes: legit᷑ ẽt pcãti: ut ſit ore pcãti. Hoc unũ nr̃i mali. hoc ſolũ meũ exiliũ: nã me tẽpeſtate iactari neſcia eſt. Conſcendere mecum. Volebat enim uxor exilii poetæ comes eſſe. Bis patiẽda foret. Bis uiderer interire: ſi uxor mecum eẽt factura naufragium. Quam celeri micuerunt nubila flãma. Quã celeriter corruſcauit: quod fit quum flatus: aut uapor longiore nititur tractu. Ex eo. n. fiũt fulgetra. Quum uero in nube luctat᷑: tonitrua edunt᷑: quum erumpit ardens: fulmina ut eſt autor Plynius. Seneca lib. ii. naturalium quæſtionum ita ſcribit. Quid inter fulguratiõe & fulmen intereſt dicã. Fulguratio eſt late ignis explicitus. Fulm̃ eſt coactus ignis ĩpetu iactus.

Fulgetra
Tonitrua
Fulmina

Quantus fragor: Tonitrua intelligæ. Tabulæ lateꝝ. Tabulæ nauis: q̃ ſũt ĩ laterib⁹. Graue on⁹ baliſtæ: Grauia põdera & ſaxa q̃ uibrant᷑ a baliſtis. Eſt aũt baliſta (ut Marcellus ſcribit) tormẽtũ: quo ſaxa maiora & grauiora mittunt᷑.

Baliſta

Flauius Vopiſcus in Aureliani uita ita ſcribit. Nulla pars muri eſt: q̃ nõ binis ac ternis baliſtis occupata ſit. Ignes ẽt tormẽtis iaciunt᷑. Et Hircius in bello Hiſpaniẽſi: Simulq; baliſta inq̃t miſſa a nobis turrim deiecit: Ea aũt emittebat nõ mõ ſaxa: ſed ẽt haſtas. Silius libr. i. Adductis ſtridula neruis Phocais effũdit uaſtos baliſta molares. Atq; eadẽ ĩgẽtis mutato põdere teli Ferrarã excutiens ornum media agmina rũpit. Tẽditur aũt baliſta (autore Vegetio) funib⁹: neruis: chordiſq;: quæ quãto ꝓlixiora brachiola habuerit: hoc eſt q̃to maior fuerit: tanto lõgius emittit. Quæ ſi iuxta artẽ Mechanicã tẽpet᷑: & ab exercitatis hoĩbus: q menſurã eius ante collegerint: dirigat᷑: penetrat quodcũq; ꝑcuſſerit. Quibus uerbis patet baliſtã aliã fuiſſe: q̃ eã quæ nunc uulgo Bõbarda appellatur cõtra non nullorũ opinionẽ. De baliſtaꝝ ordine plura Vitruui⁹ libro ultimo de architectura.

Baliſta phocais

Baliſtã aũt Phoenices inuenere: ut Plynius docet. Quam ideo Silius phocaicam appellat: ꝙ in Narbonenſi prouincia phocenſes quondam fugati perſarũ aduẽtu Maſſiliam olympiade quadrageſima quinta condidere: ut docet Solinus. Poſterior nono eſt. Fluctum intelligit quem poetæ decimum ſiue decumanum appellant: qui maximus eſſe ſolet. Lucanus libro quinto. Hæc fatum decimus dictu mirabile fluctus inualida cum puppe leuat. Et Silius libro. xiiii. Non aliter rhodopes boreas a uertice præceps. Cum ſeſe immiſit: decimoq; uolumine pontum Expulit in terras.

Decumana fluctus

Vnde Decumanam etiam portam in caſtris maximã & ab hoſte auerſam appellat Liuius libro tertio ab urbe condita his uerbis. Interim in caſtris Furius conſul quum primo quietus obſidionem paſſus eſſet: in incautum hoſtem Decumana porta erupit.

Decumana porta

Genus eſt miſerabile læti. Graue enim (ut docet Homer⁹) perire naufragio: quia anima ignea eſt: & extingui uidetur in aqua elemento contrario. Eſt aliquid fatoq; ſuo. Ordo eſt. Eſt aliquid hominem cadentem: & ſuo fato: & ferro ponere corpus moriens in ſolita humo. q. d. non eſt tantopere dolendum: ſi quis aut ſua morte: aut ferro quod caſui attribuitur humi nõ in mari interit. Deſignat autem poeta duo ſcilicet Naturam & Fortunam.

Vita hũana trib⁹ cõtinetur
Anni ad uiuendum homini conceſſi

Sunt enim tria quib⁹ (ut Seruius docet) humana uita continetur: Natura ſcilicet Fatum: & Fortuna. Naturæ ultra. cxx. annos non eſt conceſſum: cuius rei cauſam aſſignat Lactãtius libro diuinarum inſtitutionum ſecundo cap. xiiii. Treuelli⁹ etiam pollio ſcribit doctiſſimos Mathematicorum centum. xx. annos homini ad uiuendum datos iudicare: neq; amplius cuiquam iactitare eſſe conceſſum: etiam illud addentes Moſen ſolum dei (ut iudæoꝝ libri loquuntur) familiarem. cxxv annos uixiſſe: qui quum quereretur ꝙ iuuenis interiret reſponſum ei ab incerto ferunt numine neminem plus eſt uicturum. Fato. lxxxx. anni hoc eſt tres Saturni curſus exitiũ creant: niſi forte aliarum ſtellarum benignitas etiam tertium eius ſuperet curſum. Fortuna: ideſt caſu: q ad omnia pertinet: quæ extrinſecus ſunt: ut ad ruinam: incẽdia naufragia: ferrum: uenena mors accidit.

Sua mors
Præter naturã: ꝑterq; fatum
Biothanata mors
Biothanati

Sic Cicero in philippicis: Multa inquit mihi imminere uidebantur præter naturam præterq; fatum: ideſt gladii Antonii ex caſu. Tranquillus etiam ſcribit percuſſorum Cæſaris neminem ſua morte defunctũ eſſe. Sua enim hominis mors eſt: quæ uiolenta non eſt: ſed aut natura: aut fato conſtat. Quæ uero fortuna mors eſt: dicitur eſſe præter naturam: præterq; fatum: & a græcis Biothanata appellatur: illi enim βιαν uiolentiam: & θανατον mortem uocant. Et Biothanati dicuntur qui uiolenta morte pereũt: quo uerbo ſæpe utitur: quum Seruius: tum etiam Lampridius. Naufragium igitur quod caſui tribuitur: damnat poeta: & ferri mortem illi præponit propter eam cauſam quam ſupradiximus.

Opprimet hanc aĩam fluctus: fruſtraq; pcãtes
Ore necaturas accipiemus aquas.
At pia nil aliud q̃ me dolet exule coniunx:
Hoc unum noſtri ſcitq; gemitq; mali.
Neſcit in immenſo iactari corpora ponto:
Neſcit agi uentis: neſcit adeſſe necem.
O bene qđ non ſum mecũ cõſcendere paſſus.
Nunc mihi mors miſero bis patiẽda foret.
At nunc ut pereã: quoniam caret illa periclo:
Dimidia certe parte ſuperſtes ero.
Hei mihi quã celeri micuerunt nubila flãma:
Quantus ab æthereo perſonat axe fragor
Nec leuius laterum tabulæ feriũtur ab undis:
Quam graue baliſtæ mœnia pulſat onus:
Qui uenit hic fluctus: fluctus ſupeminet oẽs
Poſterior nono eſt: undecimoq; prior:
Non lethum timeo: genus eſt miſerabile lethi
Demite naufragiũ: mors mihi munus erit.
Eſt aliquid fatoq; ſuo ferroq; cadentem

Ponere

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Ponere corpus moriēs. Locare morietis hois corpus. In ſolita humo. In terra q̄ hois ꝓpria & ſolita ſedes ē. nō aqua: qđ ēt ita Ply. docet. Sic hoīum illa: ut cælū dei: q̄ nos naſcentes excipit: natos alit: ſemelq; editos ſuſtiet ſemp: nouiſſime cōplexa gremio iā a reliq̄ natura abdicatos: tū maxime ut mr̄ opiens nullo magis ſacro: q̄ quo nos quoq; ſacros facit. Et mādare ſuis aliq̄: Et ſuis aliq̄ iniūgere agēda: qđ faciūt morituri. Tali nece. Tali morte ut peam naufragio. Non ego ſolus huc uehor. Parcēdū ē cæteris: q̄ mecū ſunt in eadē naui. Vtraq; turba. Et cœli & maris dii. In loca iuſſa. In ponticā orā. Si quā ꝓmerui. Ordo ē. Si uultis me pēdere pœnā q̄ ꝓmerui. Legit̄ ēt. Si qa cōmerui pœnā me pdeř uultis: idē tñ ē ſenſus. Culpa mea ē ipſo iudice. Crimē meū uel Auguſto iudice nō ē tm̄: ut morte plectēd⁹ ſim. Ad undas ſtygias. Ad iferos. Illi. n. dñr mitti ad undas ſtygias: q̄ itereūt: alr̄ uero Oui. i. i. met. dixit Saturnū miſſū i tartara tenebroſa nō mortuū: ut qdā iterptant̄ Fabulam ignorātes: ſed uictū apud iferos: nā dii nō moriūt̄: Saturn⁹. n. (ut docet Lactā. i. i. dinaꝝ iſtonū) cōphēſus a frē Titane cū filios uirilis ſex⁹ cōtra pactionē ac iuſiurandū educaſſet muro circūcluſus cū uxore ope ſeruat̄: Quod quū Iuppiter audiuiſſet: uenit cū magna Cretenſiū multitudine Titanūq; ac filios eius pugnādo uicit parētes uinculis exemit. patreq; in regno collocato i cretam remeauit: poſt hæc deinde Saturno datā ſortē ferūt: ut caueret ne fili⁹ eū expelleret: illū eleuādæ ſortis atq; effugiēdi periculi grā iſidiatū Ioui: ut eū necaret: Iouē cognitis iſidiis regnū ſibi denuo uēdicaſſe ac fugaſſe Saturnū: q quū iactatus eēt per oēs terras perſequētibus armatis: quos ad eū cōprehēdēdū uel necandū Iupiter miſerat: uix in Italia locū in quo lateret inuenit: Diodorus ſcribit Iouē qm̄ diuerſa a patre uitæ inſtitutiōe erga ſingulos māſuetudine atq; humāitate uſus ē regnū cœpiſſe partim concedēte patre: parti populis ab eo per odiū deſciſcentibus: Aduerſus quē quū Saturnus Titanū præſidio fiſus pugnaſſet: acie uictū fuiſſe. Quidam uero eum captū atq; in tartari carcere incluſum ſcribūt: iter quos Dionyſius Halicarnaſæus cuius uerba hæc ſūt: Neq;. n. exectus cœlus a filiis ſuis apud Romanos dr̄: neq; filios perdēs Saturnus metu inſidiarū ab eis: neq; Saturni dominationē euertēs iuppiter: icludēſq; patrē tartari carcere. Sed nec bella qdē & uulnera: uinculaq; & ſeruitutes deoꝝ apđ Romanos iueniunt̄. Vnde Pluto apud Claudianū i prīo de raptu ꝓſerpinæ ita loquitur. Si dicto parere neges patefacta clebo Tartara: Saturni ueteres laxabo cathenas: Idē ēt Ci. lib. iii. de natura deoꝝ oñdere ur̄ his uerbis: Iā uero qd uox illa delectat explicatio fabulaꝝ & enodatio noīum: exectū a filio cœlum: Vinctum itidē a filio Saturnū. Deſignās. igit̄ Ouidi. Saturno in carcerem cōiecto non mortuo iouē regnaſſe: illū dixit miſſum fuiſſe in tartara tenebroſa. Non iuidioſa. Nō odioſa Auguſto. aut certe non cōciliatura illi inuidiam: ut ſit ſenſus. Poteſt me Cæſar interficere quum libet: quæ res nullam illi concitabit inuidiam ꝓpter mea crimina: inuidioſus enim ab inuideo uerbo declinatū paſſiue accipit̄: ille. n. ſignificat̄: q eſt inuidiæ obnoxius: A noīe uero deductum actiuæ ponit̄: Significat. n. Inuidia dolorē aī ex aliena fœlicitate ꝓueniētē: Eſt etiam uel dicto uel facto in alteꝝ maliuolentiæ conciliatio: a qua ſignificatione hoc in loco inuidioſus deſcendit. Ouidius lib. v. Meta. Ante iouem ſparſis ſtetit iuidioſa capillis: cuius ſignificationis nōnulli ignari ita exponunt inuidiā ioui factura. Quō. n. Ceres pōt ioui inuidiam facere amiſſa filia? Inuidioſam potius capillis ſparſis & uultu mœſto apud iouē maliuolētiam cōciliaturā Plutoni q Proſerpinā rapuerat accipiet doctiſſimus quiſq;. Quodq; dedit. Vitā quā mihi conceſſit. Auguſtus. Feret. Adimet. Nec tñ ut cuncti. Ordo eſt. Nec tñ caput qđ piit: iā ꝑt eſſe ſaluū. Vt. i. q̄uis cūcti uelitis ſeruare me miſeꝝ. Vt mare ſubſidat. Quāuis mare nō ſæuiat. Ventis ferentib⁹. Vētis ſcđis & portātibus me in ponticā regionē: legit̄ ēt fauētibus. Et mihi parcatis. Et q̄uis mihi ignoſcatis & faciatis ne pareā naufragio. Nō minus exul ero. Nō ob eam cām effugiā qn ſim exul: quod mihi erit tāq̄ mors altera. Non ego diuitias. Dicit nullā aliā ſibi cām eē nauigādi: niſi ut in exiliū proficiſcat̄. Mutādis mer. Cōmutādis reb⁹: Solēt. n. mercatores merces mercib⁹ mutar̄. Verg. Nec nautica pin⁹ Mutabit merces: hic ſit Cōmerciū q̄ſi cōmutatio merciū. Aro. Nauigo. Verg. Et uaſtū maris æquor arādū.

Inſolita moriens ponere corpus humo:
Et mandare ſuis aliqua: & ſperare ſepulchrū:
Et non æquoreis piſcibus eſſe cibum.
Fingite me dignum tali nece: non ego ſolus
Huc uehor: immeritos cur mea pœna trahit?
Pro ſuperi. uirideſq; dei: q̄bus æquora curæ
Vtraq; iam ueſtras ſiſtite turba minas
Quamq; dedit uitam mitiſſima cæſaris ira:
Hanc ſinite infœlix in loca iuſſa feram.
Si quam ꝓmerui pœnam me pendere uultis
Culpa mea eſt ipſo iudice morte minor.
Mittere me ſtygias ſi iam uoluiſſet ad undas
Cæſar in hoc ueſtra non eguiſſet ope.
Eſt illi noſtri non inuidioſa cruoris
Copia: quod ꝓ dedit quum uolet ipſe feret.
Vos modo quos certe nullo puto crimīe læſi
Contenti noſtris iam precor eſte malis.
Nec tamen ut cuncti miſerum ſeruare uelitis
Quod periit: ſaluum iam caput eſſe poteſt.
Vt mare ſubſidat: uentiſq; ferentibus utar:
Et mihi parcatis: non minus exul ero.
Non ego diuitias auidus ſine fine parandi
Latum mutandis mercibus æquor aro.

Ouidii metha. locus.

Inuidioſ⁹

Inuidia duo ſignificat

Ouidii metha. locus.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Athenarũ nomẽ uñ

❡Nec peto quas quondã. Nec inqt Athenas eo ſtudẽdi gratia ut oli: Athenæ aũt uocatæ ſũt a Minerua
quæ græce Athena dr̃.cui⁹ cãm hãc Varro aſſignauit. Quũ apparuiſſet illic repẽte arbor oliuæ & alio lo
co aqua erupiſſet:regẽ ꝓdigia iſta mouerũt & miſit ad Apollinẽ Delphicũ ſciſcitarũ qd ĩtelligẽdũ eſſet:
qd ue faciẽdũ: Ille r̃ndit Oleã Mineruã ſignare. Vndã Neptunũ. Eſſeq̃ ĩ ciuiũ ꝑtãte ex cuius noĩe poti⁹ il
loꝝ deoꝝ quoꝝ illa ſigna eẽnt:ciuitas uocaretur: Iſto Cecrops oraculo accæpto ciues oẽs utriuſq̃ ſexus
(Mos.n.eis tũc in eiſdẽ locis erat.ut fœiæ publicis cõſultationib⁹ ĩtereſſent)ad ferẽdũ ſuffragiũ cõuoca-

Nec peto:quas quõdã petii ſtudioſus athẽas
Oppida non aſiæ:non mihi uiſa prius:
Non ut alexandri claram delatus in urbem
Delitias uideam nile iocoſe tuas.
Quod facile ẽ.opto uẽtos qs credere poſſet:
Sarmatis eſt tellus:quã mea uela petunt:

uit:Cõſulta igr̃ multitudĩe. Mares ꝑ Neptũo:
Fœminæ ꝑ minerua tulere ſn̄ias: Et quia una
plus ĩuẽta eſt fœminaꝝ: Minerua uicit: Tunc
Neptunus iratus marinis fluctib⁹ exæſtuãtib⁹
terras Atheniẽſiũ populatus eſt:cuius ut iracũ
dia placaret:triplici ſupplicio affectæ ſũt mu-
lieres:ut nulla ulterius ferret ſuffragia: ut nul-
lus naſcẽtiũ maternũ nomẽ acciperet:ut ne qs
eas Athenas uocaret. Oppida nõ aſiæ. Me-
ruit.n.ſub.M.Varrone:& cũ eo in aſiã ꝓfect⁹

Alexãdria

eſt. In urbẽ alexãdri. Alexãdriã ĩtelligit.quã ĩ ægypto cõditã de ſuo noĩe appellauit:de qua.Quint⁹ Cur
tius ita ſcribit: Alexãder ab Hãmone rediẽs:ut a Mari ad Meotĩ paludẽ haud ꝓcul ĩſula pharo ſitã uenit
cõtẽplatus loci naturã primũ in ipſa ĩſula ſtatuerat urbẽ nouã cõdere. Inde ut appuit magnæ ſedis inſulã
haud capacẽ elegit urbi locũ:ubi nũc ẽ Alexãdria appellationẽ trahẽs ex noĩe autoris cõplexus qcqd loci
eſt ĩter paludẽ & mare.lxxx.ſtadioꝝ muris ambitũ deſtinat:& q ædificãdæ urbi præeſſent relictis. Mem
phim petit Cõdidit & Alexãdriã in India: Aliã ẽt ædificauit ad Tanaim amnẽ. Murus fuit.lx.ſtadioꝝ. Ali
am uero in radicib⁹ mõtis Caucaſi. De Alexãdria in ægypto:ita ẽt Plynius ſcribit. Sed iure laudet̃ ĩ litto-
re ægypti maris Alexãdria a magno Alexãdro cõdita in africæ parte ab oſtio canopico.xii milia paſſuũ
iuxta Mareotim lacũ:q antea Arapotes nominabat̃: Metatus eſt eã Dinocrates Architectus pluribus mo
dis memorabili ingenio.xv.milibus paſſuũ laxitate inſerta ad effigiẽ Macedonicæ cl midis orbe gyrato
laciniosſam dextra leuaq̃ anguloſo ꝓcurſu iã tũ tñ qnta ſitus ꝑte regi dicata. De ea urbe plura his ẽt Stra

Deliciæ ægypti

bo & Vitruuius. Tuas delitias. Tuos iocos. Nã & Quintilianus Delitias Alexãdrinas appellat :a ut tuã
hubertatẽ & aeris tẽperiẽ. Nã Ply.ſcri.ægyptũ nilo irrigari.& in.xii.cubitis famẽ ſentire:in.xiii.ẽtnũ eſuri
re.xiiii.hilaritatẽ afferre.xv.ſecuritatẽ.xvi.delicias:potes & referre ad publica fana. Pyrãides. Labyrithũ.
regiẽſq̃: Nã regũ unuſqſq̃ quẽadmodũ publica deoꝝ dona aliquo ornamẽto decorabãt ſic & ad eas q̃

Deliciæ Aegyptiorũ mores

factæ erant regiam aliquam ædificabant: quorum omnium Strabo meminit: Deliciæ.n.omnia dicunt̃
quæ nobis uoluptatem afferunt a Delicio Verbo hoc eſt allicio:ſiue a delectando: Et quoniam in ægy-
pti mentionem incidimus:non ab re fuerit de ægyptiorum morib⁹ ea hic referre:quæ ſic ſcripſit Hadria
nus Auguſtus in quadam ad Seruianum Conſulem epiſtola: Aegyptum inquit quam mihi laudabas Ser
uiane chariſſime totam didici pendulam leuem.& ad omnia famæ momenta uolitantem: Illi qui Sera-
pin colunt Chriſtiani ſunt & deuoti ſunt Serapi.qui ſe Chriſti epiſcopos dicunt. Nemo illic non Archi-
ſynagogus iudæorum:nemo non Samarites: Nemo non chriſtianorum præsbyter: non Mathematicus
nõ aruſpex:nõ Aliptes: Ipſe ille Patriarcha quũ in ægyptũ uenerit:ab aliis Serapidẽ adorare:ab aliis cogi
tur Chriſtum:genus hominum ſeditioſiſſimum:uaniſſimum:iniurioſiſſimum: ciuitas opulenta: diues:
fœcunda:in qua nemo uiuat ocioſus. Alii uitrum conflant. Ab aliis charta conficitur:omnes certe lym-
phiones cuiuſque artis & uidentur & habentur Podagroſi quod agant habent: Cæci quod agant habẽt:
ne chyragrici quidem apud eos otioſi uiuunt: Vnus illis deus eſt. Hunc chriſtiani:hunc iudæi: hunc om-
nes uenerantur & gentes: De laudibus uero ægypti & ægyptiorum legito quum alios: tum Dionyſiũ de

Nilus iocoſus

ſitu orbis. Nile iocoſe. Nilum ideo iocoſum appellat:quoniam Canopi erat Serapidis templum: quod
ab Alexandria.xx.ſtadiis diſtabat:eo ingens ex Alexandria turba per foſſam ad ſolemnia deſcendebat.
Nam die ac nocte nauiculis plena erat uirorum ac mulierum impudenter canentium ac ſaltantium cum
omni diſſolutione & his præterea quæ diuerſoria habent foſſæ impoſita ad huiuſmodi relaxationem &
celebritatem idonea.a quorum iocis poeta Nilum iocoſum appellauit. Tellus ſarmatis. Sarmatia(ut

Sarmatia

ſcribit Prolæmeus)regio eſt:cuius pars ſita eſt in Europa:pars uero in Aſia: Quæ in Aſia eſt terminatur
ab ortu Scythia intra Imaum montem & parte Caſpii maris: Ab Auſtro Albania & Hiberia & Col-

Tanais

chide & parte euxini ponti: Ab occaſu Cimerio boſphoro & palude Meotide atque Sarmatia europæ. A
ſeptentrione terra incognita. De ſarmatis ita ſcribit Pomponius. Ipſe Tanais ex ripheo monte deiectus

Sarmatæ Sauromatæ Sarmatæ nunc poloni

adeo præceps ruit:ut quum uicina flumina:tum Meotis & boſphorus cum ponti aliqua brumali rigore
durentur:ſolus æſtus hyememq̃ iuxta ferens:idem ſemper & ſublimis incitatuſque decurrat: Ripas eius
Sauromatæ & ripis hærentia poſſident:una gens:aliquot populi:& aliquot noĩa. Primi Meoticæ gyne-
cocratumenoe:ideſt a fœminis poſſeſſi uictiq̃:regna amazonũ fœcundos pabulo & alia ſteriles nudoſq̃
campos tenent. Quomodo aũt Sarmatæ poſſeſſi ſint a fœmĩs docet Herodotus lib.iiii. Illud notãdũ Sar
matas a romanis a græcis Sauromatas appellari ut Plyni⁹ docet. Iuuenalis. Vltra ſauromatas fugere hĩc
libet:& Martialis. Venit & e poto Sarmata paſtus equo. Eos nũc polonos appellamus. Sanæ Sauromatæ
(autore

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

(autore Pauſania)nullas habuere ferri ſtricturas:nec alii ad eos cõportabãt:unde ob eã ferri penuriã excõgitarunt in haſtis cuſpides iunceas ꝓ ferreis uti arcubus corneis ac ſagittis:Hoſtẽ ꝑterea cathenis ĩplicãt quẽcũq; dephẽdere pñt:atq; ita obuerſis eq̃s cathenis obuolutos diſtrahunt:thoracibus fabricandis hoc eoꝶ conſiliũ:Equaꝶ armẽta ſinguli paſcunt:quũ ager in priuatoꝶ portiõe diuiſus non ſit numidaꝶ more:nec q̃cq̃ ferat ꝑter agreſtẽ ſiluã:equabꝰ nõ ad bellũ ſolũ utunť:ſed ẽt diis patriis imolãt & iiſdẽ ueſcũť earũq; ungulas expurgant & in ſubtiliſſimas ꝑtes ſcindunt:inde draconũ ſquamis opus ſiľe texunt:eas ꝑforatas equoꝶ & boũ neruis aſſuunt. atq; ita utunť ꝓ thoracibꝰ. Leui põti. Maris põtici a leua ꝑte:ĩgrediẽte.n.poeta mare põticum a leua erat Tomos:quã petebat:Põtus aũt(autore Herodoto lib.iiii.)ĩter oĩa maria ẽ maxime admirabile:cuius lõgitudo ẽ.xi.miliũ ac.c.ſtadiorũ:Latitudo qua latiſſimũ ẽ triũ miliũ ducẽtorũ:Huiꝰ pelagi os latitudĩs ẽ q̃ttuor ſtadiorũ: Lõgitudo oris q̃d ẽ collũ q̃ boſphorus dicitur circiter.c.xx.ſtadia ad ꝓpõtidẽ uſq; ꝑtigẽs: ꝓpõtis aũt q̃ngẽtoꝶ ſtadioꝶ ẽ:mille & quadringẽtoꝶ lõgitudĩs ĩfluẽs in helleſpontũ:Ipſe helleſpõtus ubi anguſtiſſimus ſtadiis ſeptẽ q̃drin gentis:lõgus intrans pelagi uaſtitatẽ: q̃d ægeũ uocať.Hæc aũt ita dimẽſa ſũt:Nauis fere meat oĩno.lxx.milia paſ.lõgo die: nocte uero.lx: Itaq; a faucibꝰ põti ad phaſim(hoc ẽ.n.põti lõgiſſimũ)nouẽ dieꝶ ẽ nauigatio & octo noctiũ q̃ fiũt mille cẽtũ ac decẽ milia paſ.hoc ẽ ſtadiorũ.xi.milia ac.c.E ſcythica ãt ad Theſmycirã: q̃ e ſuꝑ flumẽ Thermodoõta(hic nãq; põti latiſſimũ ẽ)triũ dieꝶ duarũq; noctiũ ẽ nauigatio:q̃ fiũt paſſuũ.ccc.ac tria milia: ſtadioꝶ uero tria milia ac.ccc.Hũc igiť in modũ põtũ ac Boſphoꝶ & helleſpõtũ Herodotꝰ dimẽſus ẽ:

Sarmatarũ ama

Pontus

Ponti longitudo

Ponti latitudo

Boſphorus

Propontis

Helleſpontus

Oblígor ut tangam læui fera lirtora pontí:
Q uodq; ſit a patría íam fuga tarda quæror
Neſcio quos uideã poſitos ut in orbe tomitas
Exílíi facio per mea uota uiam.
Sí me dílígitis tantos compeſcite fluctus.
Pronaq; ſint noſtræ numina ueſtra rati.
Seu magis odiſtis iuſſæ me aduertite terræ.
Supplicií pars eſt in regione morí.
Ferte:quid hic facio rapidi mea corpora uẽti:
Auſonios fines cur mea uela uident?
Noluit hoc cæſar:quid quẽ fugat ille tenetis?
Aſpiciat uultus pontica terra meos
Et iubet & meruí:nec quæ damnauerit ille
Crímina defendi faſue pium ue puto.
Sí tamen acta deos nunq̃ mortalia fallunt:
A culpa facinus ſcitis abeſſe mea.
Immo ita ſi ſcitis:ſi me meus abſtulit error:
Stultaq; mens nobis:non ſcelerata fuit.

Quin ẽt põtꝰ paludẽ hẽt ĩfluẽtẽ ĩ ſe nõ multo q̃ ipſe ẽ minorẽ:q̃ Meotis appellať & mr̃ põti a quo põto finiti ma regio põtica cognoiať. Fera littora.Fera appellat ꝑꝑ gẽtes crudeles illic hĩtãtes: ut ĩfra dicemꝰ. Tomitas.Tomas urbs fuit ĩ getico littore:ſic dcã,q̃m illic Medea fratrẽ trucidauit:plura dicemꝰ ĩ.iii.li. Exilii facio ꝑ mea uota uiã:Opto mihi uiã dari ad exiliũ. Seu magis odiſtis.Siue magis me odio hẽtis. Aduertite me.Me deferte. Iuſſæ ter.Sarmaticæ oræ. Supplicii ꝑs ẽ.Deos docet poſſe ĩuiſum ſe afficere ſupplicio:ſiq̃dẽ mori ĩ exilio acerbiſſimũ ẽ. In regiõe.In ora getica mihi ab Auguſto cõceſſa. Ferte:q̃d hic facio.Vẽtos ꝑſeuerãtes ĩcrepat poeta.Auſonios fines:Italiæ fines.V i.n.tẽpeſtatis referebanť ĩ Italiã relicto priori curſu:ut ĩ ſequẽti elegia appet poſuit aũt Auſoniã ꝓ Italia more poetico. Auſonii autẽ q̃ prius Opici dicebanť:ĩcoluerũt eã Italiæ ꝑtẽ q̃ ad Tyrrheniã uerſa ẽ ut lib.vii.politi.docet Ariſtoteles:Et Plynius ita ſcribit.Tenuere latiũ antiquũ colonis ſæpe mutatis alii aliis tꝑibus:Ab origines:Pelaſgi: Arcades:Siculi:Arũci:Rutuli:& ultra Circeios Volſci:Oſci:Auſones:uñ nomẽ mõ latii ꝓceſſit ad Lyri amnẽ.Auſonũ urbes tres noiat Liui.li.ix.ab urbe cõdita Auſoniã.ſ.Miturnas & ueſtinã:Mare Ioniũ ab oriẽte Italiã alluit ut docet Ptolemæus:Græci uero Ioniũ diuidũt ĩ Siculũ ac creticũ Plinius autor. Scribit ẽt Seruius Ioniũ ſinũ eẽ ĩmẽſũ ac uſq; ĩ Siciliã ꝓtẽdi:& huius ꝑtes eẽ Hadriaticũ: Achaicũ:& Epiroticũ:ita a rege appellatũ fuiſſe Solinus autumat: Appianus ſcribit Ioniũ Dyrrachi filiũ ab Hercule ꝑ errorẽ ĩterfectũ fuiſſe:Herculẽ uero corpus tumulãtẽ ĩ mare ꝓieciſſe ut cognomẽ illi ĩponeret. Eſt & alteꝶ mare ioniũ:de quo ita ſcribit Solinus: A liguſtico mari ad Siciliã eẽ Thũſcũ cõſtat quẽ græci Ioniũ uel Tyrrhenũ Itali ĩſeꝶ uocãt:q̃d q̃dã ita appellatũ dicũt ab regiõe Italiæ Ionica:ĩ liguria.n.lapidarii cãpi fuere:q̃ Ioue cũ Hercule dimicãte illic crediť lapidibus pluiſſe:& regionẽ ionicã ab ione Naulochi filia : quã ꝓcaciter inſidẽtẽ uias Hercules ĩteremit appellatã. Noluit hoc cæſar.Cæſar edixit ne in italia redirẽ. Et iubet. Et uult me ꝓficiſci ĩ exiliũ. Nunq̃ fallũ deos.Nũq̃ deos decipiũt.Sciũt.n.dii q̃cq̃d oĩno hoĩes agũt. A mea culpa.A meo ſcelere:poeta aũt pc̃tm̃ ſuũ errorẽ fuiſſe fateť:& ꝑ ĩprudẽtiã id amiſiſſe cuius cã poſtea eũ Auguſtus ĩ exiliũ eiecit:Sũt q̃ exiſtimãt eũ:ideo relegatũ fuiſſe q̃ ĩprudẽs Auguſtum uiderit cum filia Iulia inceſtum admittentem:Nam Tranquillus in Caligula ita ſcribit.Prædicabat aũt matrem ſuã ex nin ceſto quod Auguſtus cum filia Iulia admiſiſſet ꝓcreatam:Non me fugit Sidonii carmen aliaſq; multoꝶ etiam opiniones eſſe:Illud affirmo nihil certi afferri poſſe ex Ouidii carmine ꝑterq̃ imprudenter illũ aliquid uidiſſe:cuius cã Auguſtus offenſus eum relegauit. Immo ita ſi ſcitis:ſi me meus abſtulit error. Ordo eſt.Immo odiui ita parcite:ſi ita ſcitis.ſ.facinus abeſſe a mea culpa: & ſi meus error abſtulit me & reliqua. Stultaq; mens.Mens imprudens & improuida. Non ſcelerata.Non ſceleri obnoxia.

Meotis

Auſonii

Mare Ionium

Relegationis ouidii cauſa

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Quod licet e minimis. Quãuis dignitate inter minimos Cæſaris fautores numerandus, illud fecerim hoc eſt illi domui fauerim. Illi domui. Aedibꝰ Auguſti Cæſaris & eius familiæ. Si ſatis Auguſti. Si Auguſti iuſſis mittẽtis me in exilium perinde ac publicis q̃primum parui. Publica enim iuſſa appellat q̃ iudiciali more ſolent pronunciari: & referri in acta aſſignata cauſa cur in reum animaduertaẽ: quod quũ nõ fecerit Auguſtus: ſe tamen fatetur paruiſſe. Si dixi fœlicia ſæcula. Faſtorum libros. xii. in totidẽ menſes diuiſos deſignat & potiſſimum Auguſtum menſem ab Auguſto imperatore cognominatũ: in quo inuit Auguſti laudes & ſcl'a ſub eo fœliciſſima ſcripſiſſe & ꝓ eius quoq; icolumitate ſacrificaſſe. De fœlicibus tẽporibꝰ ſub Auguſto ſcribit ẽt Strabo docẽs nunq̃ tãtã pacis facultatẽ tãtãq; bonoꝝ copiã romanis fuiſſe q̃tã Cæſar ſuppeditauit Auguſtꝰ. Cæſaribuſq;. Tyberiũ eiuſq; filios Germanicũ Druſumq; intelligit. Si fuit hic aĩus nobis. Si mẽs nr̃a fuit talis ĩ Auguſtũ qualẽ diximus. Si minus Si non ſubaudi fuit talis aĩus in Cæſarẽ. Sed ſub conditiõe uocati. Nõ inq̃t caſu mihi ignoſcitis: ſed ea cõditiõe quas uos oraui: ut ſi fui in cæſarẽ ac eiꝰ domũ aĩo beniuolẽtiſſimo tẽpeſtas euaneſceret. Falleꝛ quos nõ ẽ. Quos ñ poſſumꝰ falleꝛ.

Quod) dicet e minimis) domui ſi fauimus illi
Si ſatis auguſti publica iuſſa mihi.
Hoc duce ſi dixi fœlicia ſæcula: pro quo
Cæſare tura pius cæſaribuſq; dedi
Si fuit hic animus nobis: ita parcite diui:
Si minus: alta cadens obruat unda caput.
Fallor? an incipiũt grauidæ euaneſcere nubes
Victaq; mutati frangitur unda maris?
Non caſu uos ſed ſub conditione uocati:
Fallere quos ñ ẽ hãc mihi fertis opẽ:

In Tertiam Elegiam Enarratio.

QVũ ſubit illiꝰ. Miſerabiliter exponit poeta cõſternationẽ illã qua affectꝰ ẽ poſteaq̃ iuſſit eũ Cæſar ĩ exiliũ abire: qdq; ea nocte ẽt egerit q̃ fuit illi ĩ urbe nouiſſima dclarat. Miſerabilius deĩde Vxoris & dõeſticoꝝ lachrymas dſcribit Demũ dicit ſe cœpiſſe nauigaꝛ: & ĩ Ionio mari ſæuiſſimã tẽpeſtatẽ cohortã: q̃ territi ẽt nautæ ſalutẽ deſpabãt. Quũ ſubit. Quũ ĩ mẽtẽ uenit. Supmũ tp̃s. Ea. n. nocte ſola mihi licebat ĩ urbe pmaneꝛ. Gutta. lachrymæ. Finibꝰ extremæ auſõiæ. Fines extremæ auſoniæ ptẽ ultimã Italiæ. Nec ſpatiũ. Nec tp̃s nec iteruallũ. Nec mẽs. Quia cõſternati ſubita aliq̃ clade qd agẽdũ ſit ignorãt. Parandi. Præparãdi mihi neceſſaria: Ea ãt itelligit q̃ ſtati ſubiũgit.

Torpere

Torpuerãt. Senſu caruerãt: Alias quũ ad corpus refert ſignificat pigrũ eẽ. Cicero i. i. de natura deoꝝ. Deũ ſic feriatũ uolumꝰ ceſſatione torpe: Et Vergiliꝰ. Nec torpe graui paſſus ſua regna ueterno. Nõ mihi ſeruoꝝ comites. Ordo ẽ. Cura ſeruoꝝ nõ fuit mihi: & cura legẽdi comites nõ fuit: & cura ueſtis & opis aptæ hoc eſt exuli cõuenięti nõ fuit mihi ꝓfugo. Quã q iouis ignibꝰ ictꝰ Viuit. Quã q tactꝰ fulmine ſtupet. Scribit. n. Plini. Fulmen unũ aĩal hoĩem nõ ſp extigueꝛ: cætera illico hũc uidlicet natura tribuẽte honorẽ: quũ tot beluæ uirībꝰ pſtẽt. Oiaq; cõtrarias ĩcubaꝛ ptes: Hõ niſi cõuertaẽ ĩ pcuſſas ptes nõ expiraꝛ crediẽ. Supne icti cõcidũt: Vigilãs ictꝰ cõniuẽtibꝰ oculis: dormiẽs patẽribꝰ repiẽ: aut certe Iouis ignibꝰ. i. fulgetris.

Fulmẽ non ſemp hominem necat

Et ẽ uitæ neſciꝰ. Ignorat an uiuat. Hanc aĩ

Vũſubit illiꝰ triſtiſſima noctis imago
Quæ mihi ſupremũ tp̃s ĩ urbe fuit:
Quũ repeto noctẽ qua tot mihi chara reliq̃
Labitur ex oculis tunc quoq; gutta meis.
Iam prope lux aderat: qua me diſcedere cæſar
Finibus extremæ iuſſerat auſoniæ.
Nec ſpaciũ nec mens fuerat ſatis apta parandi
Torpuerant longa pectora noſtra mora.
Non mihi ſeruorum comites non cura legẽdi:
Non aptæ profugo ueſtis opiſue fuit.
Non aliter ſtupui: q̃ qui iouis ignibus ictus
Viuit & eſt uitæ neſcius ipſe ſuæ.
Vt tamẽ hanc animi nubẽ dolor ipſe remouit
Et tandem ſenſus conualuere mei
Alloquor extremũ mœſtos abiturus amicos
Qui modo de multis unus & alter erat.
Vxor amans flẽtem flens acrius ipſa tenebat
Imbre per indignas uſq; cadente genas:
Nata procul libycis aberat diuerſa ſub oris:
Nec poterat fati certior eſſe mei.
Quocũq; aſpiceres: luctus gemituſq; ſonabãt
Formaq; non taciti funeris intus erat.
Fœmia uirq; meo pueri quoq; funere mœrẽt:
Inq; domo lachrymas angulus oĩs habet.
Si licet exemplis in paruis grandibus uti:
Hæc facies troiæ: cum caperetur erat.

nu. Hanc conſternationem. Conualuere. Cœperunt reſcipiſcere. Qui modo de multis. Vnus aut duo fidi mihi in amicitia permanſerant: Reliqui uero hac mea calamitate mutati ſunt. Vnde ipſe alibi ita canit. Tempore fœlici multos numerabis amicos Tẽpora ſi fuerint nubila ſolus eris. Imbræ. Lachrymis. Nata. Filia per illa: quæ uirum in africam ſecuta fuerat. Formaq;. Et ſpecies quædam. Non taciti funeris. Funeris in quo non ſunt taciti: ſed magni gemitus: quales in funere alicuius eſſe ſolent. Intus erat. Domi meæ erat. Hæc facies: Talis luctus qualis erat domi meæ.

Iam

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Iamq; quieſcebant. Tempus illud noctis deſcribit: quod Macrobius Conticinium appellat: quo & galli conticeſcunt & homines etiam quieſcunt. Id etiam Vergilius ita deſcribit. Nox erat & placidum carpebant feſſa soporẽ Corpora per terras. De partibus noctis & diei legito Varronẽ. Cenſorinũ de die Natali. Macrobiũ in primo Sat. & Seruium. Lunaq;. Lucebat inqͭ luna. Et ad hæc capitolia cernens. Aſpiciens collem capitolinum: cuius nominis originem diximus in Ouidium de arte amandi. Iuncta fuere. Fuere contigua. Numina uicinis. Iouem capitolinum & cæteros deſignat: qui in Capitolio colebantur ut diximus. Vnde Mãlius apud Liuium ita inquit Iupiter optime maxime Iunoq; regina ac Minerua cæteriq; dii deæq; qui Capitoliũ arcẽq; incolitis. Inquã: Dico. Eſt enim inquã in quis inquit quarti ordinis uerbũ ut docet Diomedes: quis pria perſona lõge diſſimilis ſit cæteris uerbis. Sũt ẽt q̃dã uerba: q̃ quũ cæterã declinationẽ habeãt plenã tẽpoꝛ pfecto ðficiũt: & ſunt feꝛ hæc: Verro: Meto: Furio: Hoꝝ uerboꝝ nõ facile repimus tp̃s pfectũ: & tñ qđ eſt Verro i paſſiua ðclinatiõe uerſus hẽt: ut apud Senecã i Dialogo de ſupſtitiõe. Verſa tẽpla. Et plaut⁹. Verſa ſparſa. Sunt q̃dã uerba q̃ primã perſonam ueluti Ouas Ouat: Raro reperimus Ouo dictũ. Itẽ furis furit: raro furio iuenit. Faris fat: raro For inuenit: Veꝝ in cõpoſitiõe ut apud Caiũ repimus effor: Roras rorat: uix roro: Daris dat raro dor. Clypeũ. Deoꝝ pſidiũ Clypeũ appellat: Clypeos autẽ q̃dã dictos putant q; clepãt. i. celẽt corpus periculiſq; ſubducãt: Quidã uero a cluẽdo: Clueꝛ. n. antiqui pugnare dicebant ut Plinius docet: Vnde Venus Claucina appellata fuit: Plinius uero li. xxxv. a γλυφω quod ẽ ſculpo: quaſi γλυφοπτος hoc ẽ ſculptus deriuatũ putat: Eius uerba hæc ſunt: Scutis enim qualibus apud troiã pugnatũ ẽ: cõtinebant imagiẽs: Vñ & nomẽ habueꝛ clypeoꝝ nõ ut puerſa grãmaticorũ ſubtilitas uoluit a cluẽdo: Corrigẽdus ẽ Plynii locus: ubi a lucẽdo: ſcriptũ ẽ quũ a cluẽdo legẽdũ ſit: illud notandũ Clypeũ genere neutro pferri: qđ docet pollio in Claudii uita his uerbis: illi Clypeus aureus uel (ut grãmatici loquunt) clypeũ aureũ ſenatus totius iudicio i Romana curia collocatũ ẽ: Plynius tamen ſemp uirili genere protulit. Attamẽ hanc odiis. Facite ut diſcedam abſq; Auguſti odio: hoc ẽ ne me ille odio pſequatur poſteaquã diſceſſero. Cœleſti uiro: Auguſto q & uiuus & mortuus diuios meruit honores. Quis error. Qualis error & impudẽtia. Pro culpa. Pro errore. Vt qđ ſentitis. Cãm aſſignat cur uelit a diis dici Auguſto poetã peccaſſe p imprudẽtiã. Quod ſentitis. Quod intelligitis. ſ. me p imprudentiã erraſſe. Autor pœnæ. Auguſt⁹ mei autor exilii. Placato poſſũ. Poſſũ eſſe nõ miſer. Placato deo: Hoc ẽ auguſto lenito. Adoraui ſupos: Precatus ſum deos. Medios ſonos. Media & imperfecta uerba.

Cõticiniũ

Inq̃ uerbũ

Clypeus

Cluere

Cluacina uenus

Plinii loc⁹

Clypeum genere neutro

Iamq; quieſcebant uoces hoĩumq; canumq;
 Lunaq; nocturnos alta regebat equos:
Hãc ego ſuſpiciẽs: & ad hæc capitolia cernẽs
 Quæ noſtro fruſtra iuncta fuere lari:
Numina uicinis habitantia ſedibus iniquam:
 Iamq; oculis nunq̃ templa uidenda meis:
Diiq; relinquẽdi quos urbs habet alta quirini
 Eſte ſalutati tempus in omne mihi.
Et quãq̃ ſero clypeum poſt uulnera ſummo.
 Attamen hanc odiis exonerate fugam.
Cœleſtiq; uiro quis me deceperit error
 Dicite pro culpa ne ſcelus eſſe putet.
Vt quod ſentitis pœne quoq; ſentiat auctor:
 Placato poſſum non miſer eſſe deo.
Hac prece adoraui ſupos ego: pluribus uxor:
 Singultu medios impediẽte ſonos.
Illa etiam ante lares ſparſis proſtrata capillis
 Contigit extructos ore tremente focos.
Multaq; in aduerſos effudit uerba penates
 Pro deplorato non ualitura uiro.
Iamq; moræ ſpaciũ nox præcipitata negabat
 Verſaq; ab axe ſuo parrhaſis arctos erat.
Quid facerẽ? blãdo patriæ retinebat amore:
 Vltima ſed iuſſæ nox erat illa fugæ.
Ah quotiẽs aliquo dixi pperãte: quid urges?
 Vel quo feſtinas ire uel unde uides?
Ah quotiens certam me ſum mẽtitus habere
 Horam: propoſitæ quæ foret apta uiæ.
Ter limen tetigi: ter ſum reuocatus: & ipſe
 Indulgens animo pes mihi tardus erat
Sæpe uale dicto rurſus ſum multa locutus:
 Et quaſi diſcedens oſcula ſumma dedi.
Sæpe eadem mandata dedi: meq; ipſe fefelli
 Reſpiciens oculis pignora chara meis.

Verſaq; ab axe ſuo. Auroram deſignat: qua plauſtrum cœleſtæ in orientẽ uertitur. Sic lucanus. Sed nocte ſopora Parrhaſis obliquos elice quum uerteret axes. Erat uerſa. In oriẽtem ſpectabat. Ab axe ſuo. Ab eius rotis. Arctos. Vrſa maior. quæ arctos græce: latine Vrſa appellat ut docet Higynus. Parrhaſis. Archadica ab oppido appellata: Fuit enim Caliſto filia Lycaonis regis arcadiæ. Pes indulgens animo. Pes nolens diſcedere ut mihi morem gereret. Tardus erat. Erat lentus ad diſcedendum. Meq; ipſe fefelli. Oſtendebam enim non dediſſe ea mandata quæ dederam: aut certe dicit: ignorabam me ſæpius eadem mandata meis dediſſe. Pignora chara. Vxorem & domeſticos omnes. Arctos

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Sarmatia
Scythia

Scythia eſt quo mittimur inquam. Sarmatia.n. in Scythia eſt: qđ Plinius docet his uerbis. Ab eo in plenum quidem omnes ſcythaꝝ ſunt gentes. Variæ tñ littori appoſitæ tenuere: Alias Getæ Daci a romanis dicti. Alias Sarmatæ a græcis Sauro matæ. De Scythia Herodotus li.iiii.ita ſcribit. Itaq; Scythiæ ueluti ſamæ quadratæ duæ partes quæ ad mař ptingũt: Altera ad mediterranea fert: Altera maritima uſq; quaq; ſunt pares. Ná ab Iſtro ad Boryſthené.x.dieꝝ eſt iter. Tantũdem a Boryſthene ad Meotidé paludé. A mari mediterranea uerſus uſq; ad melanclænos.xx.dieꝝ iter: Supputantur aũt a me in ſingulos dies itineris ducéa ſtadia. Ita tráſuerſa ſcythiæ erũt quattuor milia ſtadiorũ recta. Quæ ad Mediterráea ferũt totidé ſtadioꝝ. Tátæ ẽ hæc terra magnitudis. Vtraq; iuſta mora ẽ. Ne ĩ ſcythiá.ſ. ꝑpeté aut romá reliq̃. Dulcia mébra. Amicos domeſticos ſeruos: aut ẽt diuitias: hæc.n. oĩa ſũt mébra dom⁹. Theſea fid. amoř fido q̃lis fuit theſei ĩ pirithoũ: Ouidi. li.iii.faſtorũ. Protin⁹ aſpicies ueniẽti nocte coroná Gnoſida: theſeo crimie fcã dea ẽ. In lucro eſt q̃ dať hora mihi. Videor nũc tp̃s illud lucrari: quo uobiſcũ moror: ná fortaſſe nõ ampli⁹ licebit. Proxĩa meo aĩo. Mihi cariſſima. Grauis nobis. Q đ ea dié duceret. Lucifer. Phoſphor⁹ lucé ferens: De q̃ ſtella Cicero li.ii.de natura deoꝝ ita ſcribit: Infima ẽ q̃nq; errãtiũ terræq; ꝓxima ſtella

Veneris
ſtella
Phoſphoros
Lucifer
Heſperos

Veneris: q̃ phoſphoros græce lucifer latine dř quũ ãñgrediť ſolé: quũ ſubſeqť ãt Heſpos: Ea anno curſũ cõficit & latitudiné luſtrás ſigniferi orbis & lõgitudiné: qđ idé faciũt ſtellæ ſuperiores neq; a ſole unq̃ duoꝝ ſignoꝝ ĩteruallo lõgius diſcedit: tũ añcedés: tũ ſubſequés. In cõtraria. In loca aduerſa ipſi equo. Erant.n. troiani græcorum hoſtes: Vel in contraria.ſ. ſtudia & laocoõti aduerſa: ut ad Vergilianũ illud alludat. Scinditur incertũ ſtudia in cõtraria uulgus. Verſus. Vel tractus. Vergili⁹. Quippe ferant rapidi ſecũ uerrátq; per auras. Vel uerſus in cõtraria: ideſt mutatus in cõtraria. Sinoni.n. crediderant troiani. Si equs ille in urbé tractus fuiſſet. Vltro aſiá magno pelopeia ad mœnia bello uenturá: Sed res in contraria ceſſit: nam eo equo captum eſt ilium. Equs proditionis. Equs ligneus: qui ꝓdidit troiáos græcis ut docet Vergili⁹. Habuit ultores. Habuit græcos latétes in eius cauernis. Alii ita legũt hos duos uerſus. Sic doluit metius: tunc quũ in contraria uerſos ultores habuit proditionis equos: & ad Metii Suffetii hiſtoriam referunt: quam refert Liuius in libro primo ab urbe cõdita: Vergilius Metũ in diuerſa quadrigæ: Sed quoniá id nuſq̃ legiť in ullis exéplaribus: prior lectio magis placet: ſimul quia cõparatio hæc ad ſolum doloré pertinet non ad animi diſtractionem: Quũ inquit. Sic doluit Priamus: Præterea Metius primá producit: hic uero corriperetur: Quod ne fieret Maro nomen mutilauit & Metum non Metiũ dixit cauſa metri ut Seruius docet. Vltima tellus. Septẽtriõalis regio.

Déiq; quo ꝑpero: ſcythia ẽ quo mittimur inq̃
Roma relinquẽda eſt utraq; iuxta mora ẽ.
Vxor in æternum uiuo mihi uiua negatur:
Et domus & fide dulcia membra domus.
Quoſq; ego dilexi fraterno more ſodales:
O mihi theſea pectora iuncta fide.
Dum licet amplectar: nunq̃ fortaſſe licebit
Amplius: in lucro eſt quæ dať hora mihi.
Nec mora ſermonis uerba ĩperfecta relinquo
Amplectens animo proxima quæq; meo.
Dũ loquor & flemus: cœlo nitidiſſimus alto
Stella grauis nobis lucifer ortus erat.
Diuidor haud aliter: q̃ ſi mea mébra relinquá
Et pars abrumpi corpore uiſa meo eſt.
Sic doluit priamus tũc quũ ĩ cõtraria uerſus
Vltores habuit proditionis equus:
Tunc uero exoritur clamor gemituſq; meorũ
Et feriunt mœſtæ pectora nuda manus.
Tunc uero coniunx humeris abeũtis ĩhærens
Miſcuit hæc lachrymis triſtia dicta ſuis.
Non potes auelli ſimul hic ſimul ibimus inq̃t
Te ſequar: & coniunx exulis exul ero.
Et mihi facta uia eſt. & me capit ultima tellus
Accedam profugæ ſarcina parua rati.
Te iubet a patria diſcedere cæſaris ira:
Me pietas. pietas hæc mihi cæſar erit.
Talia tentabat: ſicut tentauerat ante:
Vixq; dedit uictas utilitate manus.
Egredior: ſiue illud erat ſine funere ferri
Squallidus immiſſis hirta per hora comis:
Illa dolore mei tenebris narratur abortis
Semianimis media procubuiſſe domo.
Vtq; reſurrexit fœdatis puluere turpi
Crinibus: & gelida mébra leuauit humo:
Se modo deſertos modo deploraſſe penates:
Nomen & adempti ſæpe uocaſſe uiri.

Vixq; dedit uictas. Quum oſtendiſſem aduentum eius fore mihi inutilem difficile mihi ceſſit. Dare.n. manus uictas eſt ſe uictũ fateri. Vel máus uictas illá uix dediſſe dicit: ut ĩtelligas eá uix uoluiſſe illũ amplecti ac dextrá diſcedéti porrigere: quũ ſtatuiſſet ſecũ nauigare. Siue illud erat ſine funere ferri. Siue me⁹ ille diſceſſus erat poti⁹ elatio q̃dá uiui hoĩs citra ullá morté & fun⁹. Efferri.n.(ut docet Dõat⁹) dñr ꝓprie cadauera quũ ad ſepulturá portáť. Ferri. Efferri. portari ad ſepulturá. Per ora hirta. Per facié barbatá.

Natæ filiæ

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Natæ filiæ p illæ. Ponere ſenſus. Ne ſentiret tãtos dolores mei exilii: quam rem ſola mors præſtat. Et abſentem ſubleuet. Et opem ferat mihi abſenti. Tingitur oceano. Ideſt occidit: oſtendit Arctophylacis occaſu ſe in Ionio cœpiſſe nauigare: Oritur autẽ Bootes. iii. idus februarias ut docet Ouidius ĩ faſtis. Arctophylax aũt interpr æ tatur Vrſæ cuſtos. Idẽ ẽt appellatur bootes. Manlius. A tergo nitet Arctophylax: idemq; bootes. Et Cicero de natura deorũ. Arati uerſum ita refert Arctophylax uulgo qui dicit̃ eẽ bootes ꝗ quaſi temone adiũctũ præ ſe quatit Arcton. Dicit̃ etiam Arcturus ut docet Lactantius grãmaticus.

Bootæ ortus & occaſus
Arctophylax
Bootes
Arcturus

Nec gemuiſſe minns: q̄. ſi natæue meumue
Vidiſſet ſtructos corpus habere rogos
Et uoluiſſe mori moriendo ponere ſenſus:
Reſpectuq; tamen non periiſſe mei.
Viuat: & abſentem quoniam ſic fata tulerunt
Viuat: & auxilio ſubleuet uſq; ſuo.
Tingitur oceano cuſtos erimanthidos urſæ:
Aequoreaſq; ſuo ſidere turbat aquas.
Nos tamen ioniũ noſtra non findimus æquor
Sponte: ſed audaces cogimur eſſe metu.
Me miſerum: q̄tis nigreſcunt æquora uentis
Erutaq; ex imis feruet harena fretis.
Monte nec inferior proræ puppiq; recuruæ
Inſilit: & pictos uerberat unda deos.
Pinea texta ſonant: pulſi ſtridore rudentes:
Aggemit & noſtris ipſa carina malis.
Nauita confeſſus gelidum pallore timorem
Iam ſequitur uictus: non regit arte ratem.
Vtq; parum ualidus non proficientia rector
Ceruicis rigidæ frena remittit equo:
Sic nõ quo uoluit: ſed quo rapit ĩpetus undæ
Aurigam uideo uela dediſſe rati.
Quod niſi mutatas emiſerit æolus auras:
In loca iam nobis non adeunda ferar:
Nam procul illyricis leua de parte relictis

Serui⁹ tñ ſcribit arcturũ ꝓprie eẽ ſtellã ĩ ſigno bootæ. cuius ort⁹ & occaſus tẽpeſtates grauiſſimas facit: quã rem hic Ouidius uĩ deſignare. Bootes aũt nõ oritur: aut occidit ut alia ſigna. Sed quũ plauſtro ꝓxim⁹ ſit: qđ uertit̃ circa cardinẽ: ĩ ipſa uertigine uĩ occidere: & quũ ſe eleuat oriri: Huius manũ ſiniſtrã (autoꝛ Higyno) circulus arcticus ĩcludit: ut neq; occidere: neq; oriri uideat̃. Ipſe. n. poſit⁹ ab arctico circulo ad æſtiuũ definit̃ ĩclinatus ĩ lõgitudinẽ dxtro pede æſtiuo circulo nixus. Hui⁹ Hũeros & pect⁹ a reliquo corpore diuidit circulus: q ꝑ utroſq; polos trãſiẽs tangit arietẽ & chelas: Hic qdẽ cũ Tauro Geminis & Cãcro & leõe occidit. Ideo ſero occidere dr̃: ꝗ magis erect⁹ a pedib⁹ peruenit ad terrã. At exoriẽs citius q̄ chelæ uĩ. Vñ a poetis mõ tardus mõ piger appellat̃: Huius. n. occaſus q̄ttuor ſignorũ Zodiaci tp̃s abſumit ut diximus: fuit ãt Bootes filius Iouis & Caliſtus lycaõis: q quũ mr̃em ira iunonis ĩ urſã mutatã ĩſcius uellet occider a Ioue cũ mr̃e ĩter ſydera collocatus ẽ: q eã Arcto: filiũ uero Arctophylaca noĩauit. Fabulã habes apud Ouidiũ ĩ Met. & Higynũ: q de hac re uarias ẽt opiniões refert. Erymãthidos urſæ. Caliſtus arcadiæ ĩ urſam mutatæ: Erymãthis. n. dr̃ a mõte ĩ finibus arcadiæ. Erymãtho. Turbat aq̃s æquoreas: tẽpeſtatẽ ĩducit. Pictos dos. Deos pictos intelligit ĩ ipſa puppi de moꝛ. Vergilius. Et aurato fulgebat apollie puppis. Piea texta. Aut nauiũ latera. Sic ſupius. Nec leuius lateꝝ tabulæ feriũt̃ ab undis: aut certe trabes illas qb⁹ tabulæ nauis affixe ſũt. Aggemit. Vr̃ mea cã gemere. Timorẽ gelidũ. Timorẽ qui frigidos

Bootes tardus

hoĩes reddit. Vtq; paꝝ ualidis: Q̃ẽadmodũ inqt q nõ põt ĩfrenẽ equũ regere habenas dimittit: ſic nauta uela reliquit quæ regere non poterat. Mutatis auras. Ventos priores mutatos. Nam ſecundis uentis aliquot dies nauigauerat Roma uſq; in Ionium: ubi poſtea bootæ occaſu coorta tempeſtate uentis contrariis referebatur in Italiam: ita. n. intelligendum eſt: Nam eodem die nõ potuit Roma in Ioniũ ꝑuenire: niſi forte accipimus illũ brũduſio nõ Roma occaſu bootæ nauigare cœpiſſe. Nã procul illyricis. Hinc põt intelligi non de mari thuſco qđ ẽt Ioniũ appellatũ diximus intelligẽdũ eſſe: ut qdã falſo exiſtimarũt ſed de magno ꝑ Illyriã quã Ouidius in põtũ nauigãs a leua habuit: ſed mutatis uẽtis ea a dextra: a frõte italia ſita erat ad quã ui tẽpeſtatis ferri uidebat̃: Sane Illyrios græci eos exiſtimãt q ſupra Macedoniam & thraciã a Chaonis & Theſprotis ad fluuiũ Iſtrũ ſedes hñt: hæc. n. totius ꝓuinciæ lõgitudo ẽ. Amplitudo . n. ex Macedonia & Thraciæ mõtibus ad peones uſq; & Ioniũ mare: alpiũq; obiecta ꝓtendit̃: quæ dierũ quinq; itineratione cõtinent. Lõgitudo in triplo ꝓductior eſt ut græci ꝓhibẽt: Romani eã regionẽ menſuræ ſubiicientes longitudinem ſex miliũ ſtadiorũ: latitudinẽ mille & ducẽtorũ numero cõtineri putãt. Aſſerũtq; eius prouinciæ cognomẽ ab illyrio poliphemi ortũ habuiſſe poliphemo quippe ciclopi ac Galatheæ Celtũ & illyriũ & Galathũ filios extitiſſe eoſq; ex Sicilia ꝓgreſſos Celtis & illyriis & Galathis ab ipſis cognomẽ aſſumẽtibus impitaſſe: Romani uero ñ hos dũtaxat: ſed peões ultra eos necnõ Retios Noricos & Myſios q Europã incolũt & quoſcũq; alios his finitimos q iſtrũ a dextra nauigãtibus ſeſe offerũt uiciſſim ut Helines a græcis diſtigũt eoſq; ꝓpriis appellatiõibus ſepatim noĩant: Cæteꝝ cõi uocabulo illyrios oẽs arbitrat̃: Qua opĩone a pĩcipio ducti neutiq; adhuc ĩ ea pſiſtẽtes finẽ eaꝝ ĩuenerĩ nationũ: ſed ab Iſtri ortu uſq; ad mare põticũ qđ ſub tributo optinẽt illyrici fines eẽ uoluerũt. Læua de pte: Mare. n. per liguriã delabẽs: uñ italia iã incipit oriri & Auſoniæ gentes ciuitates illius ꝑmultas illidit: q̄ maxie ad

Illyrii

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Liguſticū mare / Sidoum mare / Tyrrhenū mare / Siculum mare / Adriaticū mare / Ionium mare

boream ſpectāt:atq; inde etiam liguſticum a liguria ipſa quam lambit uocitaẽ:prorumpitq; inde ſtatim ad leucopetram uſq; quæ e regiõe poſita ſiculo alluiẽ freto:Tum uero ad cyrnū quæ Corſica eſt atq; inde ad Sardiniam influctuans:ab ea ſtatim Sardoum appellatur. Deinde uero ad auſtrum uerſus tyrrheniá radens Tyrrhenum uocaẽ:Sed quum poſtea incurueẽ ad orienté ſolé & Siciliam circūferiat iniectá freto Siculum diciẽ:tranſfuſumq; deinde pachynum monté ad cretam uſq; perrumpit: Tū uero quam ad Iapigyam uſq; declinet atq; inde ad borreá uerſus dilatet ſeſe adriatici confeſtim nomé adoriẽ. ad rurſus ad heſperiam citerioré conflexus Ioniū efficit mare in quo Ouidium tépeſtas depħédit:ex eo autem mari geminæ e conſpectu regiones poſitæ ſtatim aperiunẽ:quaꝝ altera quæ ĩgrediẽtib⁹ ad dextrá é ſita Illirica diciẽ : Altera uero quæ ad ſiniſtram conſpicitur ipſa eſt Auſonia q̄ quidem quum & ipſa ſic tanq̄ igés quidá Iſthmus exténſa per continentem triplici prope occludiẽ mari Tyrrhéo ſcilicet & Siculo atq; hoc quod nuper diximus Adriatico: quorū unū quodq; a ſuo uéto depoſcit motū : ut q ad alienas mercanẽ regiones:tuto poſſint e portu euadeř. Ná Tyrrhenū Zephirū depoſcit. Siculū uero agitur noto:& Adriaticū Euro: Dionyſius autor. Iouem Auguſtū. Si modo qui periit. Si modo ego tanq̄ mortuus relegatus ad Sarmatas. Põt nõ periiſſe. Poſſum facere qui interierim.

Interdicta mihi cernitur italia.
Deſinat in ueritas quæſo contendere terras
Et mecum magno pareat unda deo.
Dum loquor:& cupio pariter timeoq; repelli
Increpuit quantis uiribus unda latus.
Parcite cærulei uos ſaltem numina ponti.
Infeſtumq; mihi ſit ſatis eſſe iouem.
Vos animam ſæuæ feſſam ſubducite morti:
Si modo qui periit non periiſſe poteſt.
O Mihi p⁹ ullos nūq̄ mẽorādæ ſodales
O cui ꝑcipue ſors mea uiſa ſua eſt
Attõitū q me mẽini cariſſime ꝑmus
Auſus es alloquio ſuſtinuiſſe tuum:
Qui mihi conſilinm uiuendi mite dediſti:
Quum foret ĩ miſero pectoř mortis amor
Scis bene cui dicā poſitis pro nomine ſignis:
Officium nec te fallit amice tuum.
Hæc mihi ſemper erunt imis infixa medullis.
Perpetuuſq; animæ debitor huius ero.
Spiritus hic uacuas prius extenuādus ĩ auras
Ibit:& in tepido deſeret oſſa rogo:
Quam ſubeant animo meritoꝝ obliuia nr̃o:
Et longa pietas excidat iſta die.
Dii tibi ſint faciles:& opis nullius egentem
Fortunam præſtent diſſimilemq; meæ
Si tamen hæc nauis uento feretur amico:
Ignoraretur forſitan iſta fides.
Theſea pirithous non tam ſenſiſſet amicum:

In Quartam Elegiam Enarratio.

O Mihi poſt ullos. Amici fidé laudat poeta:q̄ etiá in aduerſis eú nunq̄ deſeruerit quá ré raras admodū ex tá multis fateẽ ſibi ꝑſtitiſſe : ſimul eū hortaẽ ut ĩ priſtino amore perſiſtat nec Auguſtum timeat:ſi quidé tali eum amore delectari poſſe argumétis comprobat: Demū fatetur ſe plura mala Vlyſſe perpeſſum fuiſſe in eius exilio: ille.n.qñq; in patriam rediit:ſibi uero nullam relictá eſſe ſpé reditus dicit: ni fortaſſe Auguſti ira lenita fuerit. Poſt ullos ſodales. Poſt aliquot amicos:quaſi dicat ante alios omnes. Sors mea. Meum infortunium. Suſtinuiſſe. Cõſolatū fuiſſe. Poſitis pro nomīe ſignis. Veretur poeta amici nomen exprimere ꝓpter Auguſtum. Officiū nec te. Scis enim te mihi officium præſtitiſſe ne me occiderem quo potes cognoſcere te a me in ꝑſentia ſignificari. Lõga die. Lõgo tempore. Opis nullius. Nullius auxilio. Hæc nauis. Hæc mea fortuna. Vẽto amico: Fauore & fœlicitate. Iſta fides. Tuus in me amor. Theſea pirithous. Amicitiam inter Theſeum ac pirithoum hoc tradūt initium habuiſſe.

Theſei & pirithoi amicitiam

Quum rumor Theſei fortitudinis uehemens eſſet:cupido pirithoum inceſſit eius rei periculum facere:itaq; Theſei boues e Marathone expulit. Quūq; nūciareẽ ſibi illū cū armata manu aduẽtare minime fugit:ſed illi obuiá iuit:ubi uero alteꝝ alter aſpexit:& forme dignitaté & animi magnitudiné admirat⁹ uterq; é. Sed pirithous prior ꝓtédés manū iuſſit Theſeū iudici mun⁹ ſuſcipe & de boum expulſiõe iudicare. Si.n.qđcūq; ſuppliciū ſtatuiſſet ſubiturū: At Theſeus ſuppliciū qdé remiſit illi:& ut ſecū amicitiam ſocietatéq; iniret rogauit:ſic iureiurádo amicitiá firmarūt:Sed quū deinde ambo Spartá ueniſſent. Helená in Dianæ téplo Choꝝ quem orthiam uocāt exercété diripuerūt effugerūtq;:Deinde peloponeſum tráſuecti in has leges & cõditiones uenerūt. ut cui Helena ſorte eueniret:is uxoré héret: atq; alteri ad aliá cõparandam uxorem operam ſuá præſtaret:in hanc pactioné ductis ſortibus Theſeo cõtigit:itaq; accepta uirgine:quæ nondū nuptui idonea erat:in Aphidnas detulit:ibiq; cū matre reliquẽs Aphidno amico cõmendauit:Ipſe pirithoo beneficii gratiá referés in epirum ſimulata ꝑegrinatione cū eo una profectus é: ut Adonei Moloſſorū regis filiá raperent:qui coniugi Cereri nomen indiderat: filiæ uero proſerpinæ ac Cani Cerbero:edixerat igitur ut cum hoc certamen inirent hi qui filiam petebant : & qui uictor euaſiſſet acciperet : Sed ubi cognouit Pirithoum cum ſociis non ut procos ſed raptores accedere : eos com-

præhendit

prehédit ac Pirithoum ſtatim per canem interficiendum curauit: Theſeum in carceré coniectum cuſtodiis aſſeruare iuſſit: hoc habet ueritas autore Plutarcho. Aquas infernas. Fingunt.n.poetæ ad rapiédá ꝓſerpiná inferos adiiſſe Theſeú ac Pirithoú. Vñ Charõ apud Vergiliú loqtur. Nec uero alciden me ſum lætatꝰ eũté Accepiſſe lacu nec theſea pirithoũq;. Diodorus fabulá ſecutus in.v.ita ſcribit. Pirithous Ixionis filius defũcta Hippodamia uxore Hippolyto filio ſupſtite athenas ad Theſeú uenit: cuiꝰ uxor Phædra quũ defũcta eẽt ſuaſit illi Helenæ Iouis ac Lædæ raptú. Ea tñ decimú agebat ánũ cæteras oẽs decore ac modeſtia excellẽs. Lacædemoné ꝑfecti capto tpe Helená cõi cõſilio aduexere. Deíceps iter eos ſorte iacta utriꝰ eẽt ſpõſa Helena futura ea tñ adiecta cõditõe: ut is ꝑ quo ſors cecidiſſet: ſocio adiutor ad alterá q̄rédá uxoré foret: idq; iureiurádo quũ firmaſſent: ſorte Theſeo euẽit: qđ factũ cũ ægre ferrét Atheniẽſes timẽs Theſeꝰ Helená í Aphidná uná ex atticis urbibꝰ deduxit eiꝰ cura Aethræ mrĩ multiſq; ex amicis ꝑmiſſa: Pirithoꝰ cupiẽs Proſerpiná uxoré hr̃e: ↄſiliú cũ Theſeo cõicauit: ue℞ quũ pp ípietaté a ꝓpoſito eú auertere conaret̃ ubi illú ꝑſeuerãté inq; iuſiurãdi uí ad Proſerpinæ raptú ſe adigi uidit: coadiutorem ſe præbuit. Quú ad íferos deſcédiſſẽt uterq; ibi captꝰ eſt: Sed poſtmodú í gr̃am Herculis libato theſeo: Pirithous apđ íferos detẽtus luit ſempiternas ſuæ ípietatis pœnas. Quidá tñ ſcriptores tradũt ãbos rediiſſe ab íferis. Vt foret exéplũ. Oreſtes poſt matré íterfectá a furiis uexari cœpit: q accepto oraculo carédi furoris cã cũ amico pylade Strophii phocẽſis filio ad colchos ꝑfectus é. Tuæ furiæ. Furor tuus quo agitabaris ob matré íterfectá. Vergi. Aut agamẽnonius ſcænis agitatus oreſtes Armatá facibꝰ matré & ſerpẽtibus atris. Quũ uidet: ultriceſq; ſedẽt í limĩe diræ. Oreſte triſtis. Vocádi caſus eſt: facit.n. Oreſte uel Oreſtes: quẽadmodum Achille uł Achilles. Si nõ eurialus. Euriali & Niſi amor ſatis notꝰ é Vergilião carmĩe. Scilicet ut fuluũ. Quẽadmodú au℞ igni ſic amici fides difficili tpe & í aduerſis rebus ꝓbatur. Au℞.n.(ut Ply.docet) quo ſæpiꝰ arſit ꝑficit ad bõitaté auriq; expiméto ignis é: ut ſil' colorẽ rubeat quo ignis. Primú ãt bõitatis argumẽtũ é: q̄ difficillĩe accédi. Dũ iuuat. Dú fortũa alicui é ſcđa. Indelibatas. Illæſas. Intõuit. Cœpit fortũa alicui aduerſari. Fugiũt. Amici ab eo diſcedũt. Cætera fortũæ. Reliq fortuná ſecuti ſũt. Nõ mea turba. Nõ mihi fuerunt ueri amici. O pauci. O uos duo tres ue amici: q ex tot mihi ſupfuiſtis. Rebus læſis. Rebꝰ afflictis. Meo naufragio. Meis malis. Litora tuta. Ociú ſine negocio. Falſo metu. Nõ uero metu: qa falſo timetis Auguſtú hac í re. Ordo ãt é. Vos nimiũ timẽtes falſo metu.ſ. ne deus.i. Auguſtus offẽdat̃ hac pietate: ne trepidate. Sæpe fidé aduerſis. Exẽplis ꝓbat nõ eẽ ab amicis timẽdú Auguſtũ. Siqdé ille ẽt í ꝓlio eos laudauit: q hoſtibus fidé íuiolatá pſtitere. Eſt aũt argumẽtũ a mĩori ad maius. In ſuis. In gẽtibus ſibi ſubiectis. Hác.ſ.fidé. In hoſte. Si qué ex hoſtibus fidũ ſuis cognouit. Simpl'r Vide quõ ubiq; poeta ſe í exiliú eiectũ fuiſſe ſcribit íprudẽtia & ſimplicitate. Inuigiles igr̃. Amicũ admonet ut ſtudeat ſibi Augu. mitioré redder̃. Pluſq̄ qđ fieri res ſinit. Pluſq̄ res dici poſſit. Credibili: q̄ credi poſſit. Quãuis acciderít. Quãuis ea mala mihi euenerít. Pars ẽt q̄dá. Ingeniũ ítelligit: qđ ꝑ nimio dolor̃ neqt dignũ aliqd cõpõer̃ uł certe famá deſignat: q̄ ꝑiturá dicit hac exilii nota: uel íter ſcythas nihil cõponẽdo. Poſſit tegi. Poſſit cælari ps h̃: q̄ mecũ morieẽ. Ná h̃ exilii mei nota ẽt cælabit̃ ſi ígẽiú meú minꝰ notũ fuerit. legit̃ ẽt poſſet. Me diſſimuláte. Me ñ oñdẽte ígẽiú meũ: qđ fieri neqt pp poẽata iá añá edita

Sí non ínfernas uíuus adíſſet aquas
Vt foret exemplum ueri phocæus amorís:
Fecerunt furiæ triſtis oreſte tuæ:
Sí non euryalus rutulos cecídiſſet in hoſtes:
Hyrtacydæ niſi gloria nulla foret
Scilicet ut fuluum ſpectatur in ignibus aurũ:
Tempore ſic duro eſt ínſpicienda fides
Dum íuuat & uultu ridet fortuna ſereno.
Indelibatas cuncta ſequuntur opes.
At ſimul íntonuít: fugiunt: nec noſcitur ulli
Agminibus comitum qui mó cinctus erat:
Atq; hæc exẽplís quondá collecta priorum:
Nũc mihi ſunt ꝓpriis cognita uera malís:
Víx duo tres ue mihi de tot ſupereſtis amicí.
Cætera fortunæ non mea turba fuit
Quo magis o paucí rebus ſuccurrite læſis:
Et date naufragio líttora tuta meo.
Neue metu falſo nimium trepidate tímentes:
Hac offendatur ne pietate deus.
Sæpe fidẽ aduerſís etiam laudauit in armís.
Inq; ſuis amat hanc cæſar: in hoſte probat.
Cauſa mea eſt melior: quia non contraria foui
Arma: ſed hanc merui ſimplicitate fugam:
Inuígiles igitur noſtrís pro caſibus oro.
Diminui ſi qua numínis ita poteſt:
Scíre meos caſus ſi quis deſiderat omnes:
Pluſquã quod fieri res ſinit: ille petít.
Tot mala ſũ paſſus: quot í æther̃ ſidera lucẽt:
Paruaq; quot ſiccus corpora puluís habet
Multaq; credíbilí tulimus maiora: ratamq;
Quãuis acciderint non habitura fidẽ.
Pars etíam quædam mecũ moriatur oportet:
Meq; uelím poſſit díſſimulante tegí.

Theſeus & Pirithous ad inferos

Oreſtes Pylades

Aurũ igni probatur

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

quibũs meũ ingenſum cognoſci potuit:aut pp libros de arte amãdi hoc dicit:quos nõ edidiſſet:ſi nõ fuiſ
ſet clarus in arte poetica. Si uox infragilis.Si uox nõ fragilis:ſed dura:& quæ ſermõe minime poſſet in
fringi. Cõplecterer oĩa.Mala mea omnia poſſem exprimere. Materia maloꝝ copiã Materiã appellat.
Neritus Pro duce neritio.Pro duce Vlyſſe.Eſt autẽ Neritus(ut libro.x.docet Strabo)mons frondoſus in inſula
Ithaca quã tenuit Vlyſſes.De nerito & Nerycia plura diximus in Ouidium de remedio amoris. Neritio
nam mala plura tuli.Pluribus malis uexatus fui q̃ Vlyſſes:quod ita eſſe probat.Notũ eſt aũt Vlyſſem de
decẽ annos erraſſe:& eo tẽpore uarias calami
tates accepiſſe. Mẽſos:Participiũ ẽ a Metior
Getæ uerbo. In ſinus geticos. Getas dacas etiã ap
pellari ſcripſimus ex Plynii ſnĩa. Terminãtur
aũt(ut ſcribit Ptolemæus)ab ortu põtico ma
ri:& Thracio boſphoro atq; ꝓpõtide & Helle
ſpõto.Ab Auſtro Aegeo pelago & macedoni
co.Ab occaſu Pãnonia inferiori ac Delmacia.
Ab arcto Sarmatia Europæ. De Sarmatia aũt
abũde dictũ eſt ſuperius. Lætns uictor.Hoc
Dulichiũ dicit ꝓpter excidiũ illi. Nõ mihi dulichium
domus eſt.Dulichiũ inſula eſt ex Echinadib⁹
una: quæ poſtea Dolicha appellata fuit. Iacet
autem ad Oeniadas & ad Acheloi hoſtiũ. Fu
itq; hæc ĩſula Vlyſſi ſubdita ut docet Strabo.
Ithacha Ithace ue. Ithaca inſula eſt quæ(autore Stra
bone)ad ſtadia octinginta ĩ circuitu patet.De
qua ita ſcribit Dionyſius: Corcyre inſulæ ma
xĩe adiacet Neritia Ithacæ tellus optatiſſima:
& ipſa Vlyſſis patria cõplures aliæ paſſim con
ſpiciunt: q̃s Achelous amnis a calcide fluens
circũ perfundit & irrigat:& Plynius. A zacin
tho inqt Ithaca.xii.M.paſſuũ diſtat:in q̃ mõs
Neritus.Tota uero circuitu patet.xxv. M.paſ
Samos Same ſuũ. Same ue.Samos ſiue Same ĩſula ẽ: q̃ oli
quattuor cõtiebat urbes: ex qbus una Samus
ſiue Same dicebat utroq; uſitato uocabulo ip
Cephalenia ſi ẽt ĩſulæ cõi:eadẽ Cephalenia appellat auto
re Strabone. Grãdis pœna. Magnus dolor
qa ſunt loca nõ tãtæ celebritatis: quãte ẽ Ro
ma. De ſeptẽ mõtibus.Sic ẽt Vergilius . Se
ptẽq; una ſibi muro circũdabit arces.Et Prop
tius.Septẽ urbs alta iugis toto q̃ preſidet orbi.
Rõa.n.ſeptẽ colles cõplexa ẽ ut Plynius docet
Capitolinũ.ſ.uel Tarpeiũ.Auẽtinũ:Palatinũ.
Cæliũ:Exquilinũ:Viminalẽ : & Quirinalem.
Rõulus.n.palatiũ.Capitoliũ & Quirinalẽ cõ
plexus eſt.Ancus Martius Auẽtinũ & Cæliũ:
Seruius Tullus Exqlinũ & Viminalẽ. Eſt aũt
ordo.Sed Rõa locus ĩperii & deoꝝ:quæ circũ
ſpicit totũ orbẽ de ſeptẽ mõtibus eſt mihi do
Roma locus ĩperii mus . Locus ĩpii.Sedes ĩpatoꝝ.Vel locus ad
ĩpandũ idoneus:utpote in medio Italiæ ſitus.
Vnde Camillus apud Liuium ita loqtur.Nõ ſine cã dii hoĩeſq; cõdẽdæ locũ hũc urbi elegerũt. Saluber
rimos colles:flumẽ opportunũ:quo ex mediterraneis locis fruges deuehant:quo maritimi cõmeatus ac
cipiant.Mare uicinũ ad cõmoditates:nec expoſitũ nimia ꝓpinqtate ad piculũ claſſiũ externaꝝ regionũ.
Italiæ mediũ ad ĩcremẽtũ urbis natũ unice locũ.Diſtat aũt Rõa a mari p cẽtũ ſtadia autore Appião. Eſt
aũt Appoſitio nota figura. Ingeniũq;:Et natura:legit(qđ magis placet)ita ẽt hoc carmẽ:Inualidæ uires
ingenuæq; mihi. Sæuis agitatus ĩ armis. Vexatus ĩ p̃lio troião. Studiis mollibus. Lr̃ato ocio & ab oĩ
ſtrepitu abhorrẽti. Vel certe ſtudia poetica ĩtelligit.q̃.M. Tulli⁹ mãſuetiora appellat. Me deus opp̃ſſit.
Aliã rõnẽ ſubiũgit:q̃ dicit ſe plura mala exptũ fuiſſe Vlyſſe.Deũ aũt Auguſtum accipe. Bellatrix diua
Dea Minerua:q̃ Vlyſſis comitẽ fuiſſe diximus:qm̃ ille ĩ rebus oĩb⁹ utebat prudẽtia:c⁹ Pallas dea ẽ. Tũi
Vlyſſis errores dis q regnat ĩ undis.Neptunũ dic: Iouis ira. Auguſti odiũ. Quæſitos penates.Pr̃iã quã multos ãnos er
rabũdus qſiuit. Vlyſſes.n.poſt captũ iliũ ad cicones Thraciæ pp̃los puenit: a qbus poſt eoꝝ urbẽ Iſmarũ
oppugnatam

Si uox infragilis:pectus mihi firmius eſſet
Pluraq; cum linguis pluribus ora forent
Non tamen iccirco complecterer oĩa uerbis
Materia uires exuperante meas.
Pro duce nericio docti mala noſtra poetæ
Scribite:nericio nam mala plura tuli.
Ille breui ſpacio multis errauit in undis.
Inter dulichias iliacaſq; domos.
Non freta ſideribus totis diſtantia menſos
Sors tulit in geticos ſarmaticoſq; ſinus
Ille habuit fidãq; manum ſocioſq; fideles:
Me profugum comites deſeruere mei
Ille ſuam lætus patriam uictorq; petebat.
A patria fugio uictus & exul ego.
Nec mihi dulichiũ dõus ẽ : ithace ue ſame ue:
Pœna quibus non eſt grandis abeſſe locis.
Sed quæ de ſeptem totum circũſpicit orbem
Montibus imperii roma deumq; locus.
Illi corpus erat durum patienſq; laborum:
Inualidæ uires ingenuæq; mihi.
Ille erat aſſidue ſæuis agitatus in armis:
Aſſuetus ſtudiis mollibus ipſe fui.
Me deus oppreſſit nullo mala noſtra leuante:
Bellatrix illi diua ferebat opem.
Q uũq; minor ioue ſit tũidus q regnat ĩ undis
Illum neptuni:me iouis ira premit.
Adde quod illius p rs maxima ficta laborũ:
Ponitur in noſtris fabula nulla malis.
Denique quæſitos tetigit tamen ille penates:
Q uæq; diu petiit:cõtigit arua tamen.
At mihi perpetuo patria tellure carendũ eſt:
Ni fuerit læſi mollior ira dei.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

oppugnatā fugatus ad Lotophagos ī africā delatus eſt:inde ad Ciclopas:Poſtmodū Leſtrigōes ppl'os in italiæ extremo Siciliā uerſus habitantes adiit:cum quibus pugnauit.Deinde ad Circē peruenit:cuius offi cio inferna loca luſtrauit.Inde Scillæ & Carybdis ſuperatis periculis ad Aeolum uenit.Inde ad Calypſo:a qua Iouis imperio diſceſſit.Sed facto naufragio ſolus in phæaciā enatans ab alcinoo rege accipitur: qui eum donauit multis ueſtibus auro & argento intextis,lebetibus:pateris:multoq; auro & argento. Deinde illum in patriā remiſit ea naui:q̄ Neptuni indignatiōe in ſcopulum uerſa eſt:cuius ēt meminit Plyniꝰ.

NEc tm̄ clario lyde ē dilecta poetæ:
Nec tantū coo battis amata ſuo:
Pectoribus q̄tū tu nr̄is uxor īhæres
Digna minus miſero non meliore uiro.
Te mea ſuppoſita eſt ueluti trabe fulta ruina
Si qd adhuc ego ſum muneris oē tui eſt
Tu facis ut ſpolium nō ſim: nec nuder ab illis
Naufragii tabulas qui petiere mei.
Vtq; rapax ſtimulāte fame cupiduſq; cruoris
In cuſtoditum captat ouile lupus:
Aut ut edax uultur corpus circūſpicit:& qđ
Sub nulla poſitum cernere poſſit humo.
Sic mea neſcio quis male fidus rebus acerbis
In bona uenturus ſi paterere:fuit.
Hunc tua ꝑ fortes uirtus ſummouit amicos:
Nulla quibus reddi gratia digna poteſt
Ergo q̄ miſero tam uero teſte probaris:
Hic aliquod pondus ſi modo teſtis habet.
Nec ꝓbitate tua prior eſt aut hectoris uxor:
Aut comes extincto laodomia uiro:
Tu ſi mœonium uatem ſortita fuiſſes:
Penelopes eſſet fama ſecunda tuæ:
Siue tibi hoc debes nullo pia facta magiſtro
Cunq; noua mores ſunt tibi luce dati.
Fœmina ſeu princeps omnes tibi culta ꝑ ānos
Te docet exemplum coniugis eſſe bonæ.

In Quintam Elegiam Enarratio.

NEc tātum clario. Vxoris fidē & induſtriam laudat poeta:ꝙ quū non nulli auidiſſime inhiarēt eius opes ipſa ingenio & amicoꝝ præſidio integra omnia ſeruauerit. Vnde poeta uerecunde tm̄ pollicet̃ eā fore ſuis carmibus īmortalē.

Lyde. Lyde amica fuit Callimachi:quam ardentiſſime amauit:de qua etiā elegias ſcripſit. — Lyde

Clario poetæ. Callimacho Apollinis uati. Clarius enī Apollo appellatus eſt a Clario luco.Strabo lib.xiiii.ita ſcribit. Et Colophon ciuitas Ionica:& ante eā Apollinis Clarii lucus. Macrobius autor eſt uates apud Clariū aqua pota effari oracula.Scribit etiā Solinus Colophona ciuitatem nobilē oraculo Clarii Apollinis. Pomponius quoq; ita refert. Ibi lebedos Clariiq; Apollinis fanū: quod Mantho Tyreſiæ filia fugiens uictores Thebanoꝝ Ephigonos:& Colophon quā Mopſus eiuſdem Manthus filius ſtatuit ad promōtorium quo ſinus Claudit̃.Ouidius in met.Mihi delphica tellꝰ. Et claros & tenedos patareaq; regia ſeruit. — Clarius

Battis.Battida amauit philetas Cous:ut diximus in ultīo de remedio amoris. Suo coo. Suo philetæ. Minus miſero. Fœliciori marito. Te mea ſuppoſita eſt. Ordo talis. Mea ruina eſt fulta te ſuppoſita uelut trabe. Vtq; rapax ſtimulāte fame. Sic ēt Vergilius. Nec lupꝰ inſidias explorat ouilia circū. Nec gregibꝰ Nocturnus obambulat. In cuſtoditum. Sine canū aut paſtoris cuſtodia. Aut ut edax uultur. Vultur (auctore Plutarcho) eſt animal oīum innocētiſſimū:quū nihil ueſcatur ex his. quæ ferūt homines aut plantant aut alūt:ſed ex cadaueribus ſibi eſcam quærit. Interficit autem nihil nec deſtruit animantium. Volucribus autem ob affinitatem etiam mortuis abſtinet. Videtur autē raro admodum:eiuſq; etiam pulli inueniri difficile poſſunt. Vnde nonnulli falſo opinati ſunt uulturem ab alio quodam orbe huc aduolare:ꝙ rarum ſit animal:nec perpetuo quemadmodum putant eſſe:quod ſecundum naturam eſt:nec ſua ſponte:ſed diuino aliquo impulſu appareat. De uulture Ariſtoteles libro ſexto.ita ſcribit Vultur nidificat in excelſiſſimis rupibus:unde fit ut raro Nidus & pulli uulturis cernantur.Quo circa Herodotus Bryſonis rhetoris pater uultures ex diuerſo orbe nobis īcognito aduolare putauit argumento ꝙ uulturis nemo nidum uidiſſet.& ꝙ multi exercitum ſequentes repente appareāt. Sed quāq̄ difficile nidum eius alitis uideris:tamen uiſus aliquando eſt. Vultures oua bina pariunt. Plynius tamen ſcribit Vmbritium haruſpicum ſuo æuo peritiſſimum tradere uultures parere oua.iii. unūq; ex his reliqua oua nidumq; luſtrare:mox abiicere. Triduo ante aut biduo uolare eos ubi cadauera futura ſūt. — Battis

Sub nulla humo. Nondū humatum. Rebus acerbis. Huic meo exilio. In mea bona. In meas fortunas. Si modo hic habet aliquod pōdus. Si modo huic:hoc eſt tibi uxori fides aliqua adhibetur. Si modo teſtis. Subaudi habet pōdꝰ:quaſi dicat:ſi teſtibus credendū eſt: Hectoris uxor. Andromache quæ maritum Hectora ardentiſſime amauit. Aut comes extincto. Laodomiam dicit:de qua abūde ſcripſimus in tertio de arte amandi. Extincto uiro. Occiſo Proteſilao. Mœonium uatem. Homerum intellige. Eſſet ſecunda tuæ. Eſſet fama tua prior:Penelopes uero ſecunda. Siue tibi hoc debes. Seu natura ipſa docuit te marito fidem ſeruare. Mores. Sanctiſſima inſtituta. Cum noua luce. Cum die natali. Fœmina ſeu princeps. Seu Liuiam quam præcipua fide coluiſti imitata es.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Simulo
Aſſimulo
Virtus

Aſſimilem.Similis conſuetudinis. Aſſimulare.Comparare.Sane a ſimilis nnmine(autore Diomede) Simulo per u dixerunt ueteres.Similo enim non dicimus:ſed ſimilis eſt.Cicero de re.pu.Quaſi alius aſſimulare rem pu.Et Vergilius.Formam aſſimulata camerti. Inter heroidas.Inter claras mulieres. Bonis tui animi.Tu a uirtute.Eſt enim uirtus(Vt docet Cicero) Animi habitus naturæ modo: atq; rationi conſentaneus.cuius partes ſunt quattuor.Prudentia.Iuſtitia.Fortitudo:& temperantia. Præconia noſtra.Noſtra carmina:& laudes.

Aſſimilemq; ſui longa aſſuetudine fecit:
Grandia ſi paruis aſſimilare licet.
Hei mihi nõ magnas ꝙ hñt mea carmĩa uires
Noſtraq; ſunt meritis ora minora tuis.
Si quid & in nobis uiui fuit ante uigoris
Extinctum longis excidit omne malis.
Prima locum ſanctas heroidas inter haberes:
Prima bonis animi conſpicerere tui.
Quátũcunq; tñ præconia noſtra ualebunt:
Carminibus uiues tempus in omne meis.

ſ I qs habes noſtri ſimiles ĩ imagĩe uultus
Deme meis hederas bacchica ſerta cõis
Iſta decent lætos fœlicia ſigna poetas.
Temporibus non eſt apta corona meis.
Hæc tibi diſſimula(ſentis tñ optime)dici
In digito qui me ferſq; referſq; tuo.
Effigiemq; meam fuluo complexus in auro
Chara relegati quæ potes ora uides.
Quæ quoties ſpectas:ſubeat tibi dicere forſi
Quã procul a nobis naſo ſodalis abeſt.
Grata tua ẽ pietas:ſed carmĩa maior imago.
Sunt mea quæ mando qualiacunq; legas.
Carmina mutatas hominum dicentia formas
Infœlix domini quod fuga rupit opus.
Hæc ego diſcedens ſicut bona multa meorũ
Ipſe mea poſui mœſtus in igne manu.
Vtq; cremaſſe ſuum fertur ſub ſtipite natum
Theſtias:& melior matre fuiſſe ſoror:

In ſextam Elegiam Enarratio.

SI quis habes noſtri. Amicum admonet poeta:ut gemma faciẽ ſuam inſculptam intués eius exilii recordetur:dematq; illi coroná ex hedera. Siquidẽ hmõi inſignia cõueniũt felicibus poetis:mandat tñ ut ſculptæ imaginis loco legat opus meta.in.xv. libellos digeſtũ quos quáuis ipſe in exiliũ ꝓficiſcés in ignẽ cõiecit.tñ eoſdẽ pluribus exẽplis cõſcriptos extare ĩtelligit.Poſtremo ſex uerſus mãdat cõſcribi in prima libelli fronte: quo lector admoneat̃ illud opus inemẽdatũ ſubita eius cõſternatiõe circũferri.

Gẽmarum & annulorũ origo

Vult⁹ ſĩlẽs nr̃i.Faciẽ meæ ſimilẽ.Similitudines.n.ex mẽbris alicui⁹ expꝛ̃ſſis Iconas uocãt ut Plynius docet. In imagine.In effigie gẽma inſculpta.Gemmaꝝ ãt & ãnuloꝝ origines Fabulæ primordiũ a rupe Caucaſea tradũt Promethei uinculoꝝ iterꝑtatiõe fatali: primũq; ſaxi fragmẽtũ ĩcluſum ferro ac digito circundatũ hoc fuiſſe annulũ:& hoc gẽma autore Plynio lib.xxxvii. Hedera.Ex hedera.n.poetæ elegi coronabant̃.ſicut exquercu heroici:Proptius.

Hedera
Crocatum
Smilax & crocus in flores

Ennius hirſuta cingat ſua dicta corona.Mi folia ex hedera porrige bacche tua.Hedera autẽ cuius ſemẽ ẽ crocatũ.i.rutilũ poetas coronari Plynius docet. Idẽ ſcribit Smilacẽ.i.hederã ciliciã eẽ ĩfauſtam oĩbus coronis: & ſacris qm̃ ſit lugubris uirgĩe eius noĩs ꝑ amorẽ iuuenis croci mutatã ĩ hũc fruticẽ: qd̃ uulgus ignorãs plerũq; feſta ſua poluit.hederã exiſtimando: ſicut in poetis aut libero patre aut Sileno: q oĩo neſcit qbus coronet̃.ꝙ aũt Smilax puella ĩ hederã mutata ſit:q̃ florẽ facit cãdidũ olẽtẽ liliũ (Docet etiã Ouidius)in met.eo uerſu.Et crocõ in paruos uerſum cũ ſmilace flores.De Hedera plura legito apd̃ Ply.li.xvi.& Theophraſtũ libro tertio:ac etiam Dioſcoridem:Hederam autem ab Oſiride repertam ſcribit Diodorus:quam ei cõſecrarunt:quemadmodum & Dionyſio græci. Lingua uero Aegyptia Hederam oſiridis plantam uocãt.

Bacchica ſerta.Coronas hederæ:quæ eſt baccho ſacra. Eſt autem appoſitio figura. Iſta ſigna.Serta ex hedera. Temporibus meis.Mea hac tempeſtate qua exulo. Diſſimula.Finge hæc non dici tibi.ne Auguſtum lædas. Sentis tamen optime.Intelligis tamen optime amice me tibi hæc dicere:eſt autem parentheſis figura.poteſt etiam legi ſenti citra parentheſim:& erit imperandi modus. Qui me ferſq; referſq;.Qui fers & repreſentas:aut qui fers & extrahis annulum:in quo eſt gemma habens uultus meos inſculptos. Relegati.Amici exulis. Grata tua eſt pietas.Hoc quod facis quo pietatem prætefers eſt mihi admodum gratum. Sed carmina maior imago ſunt mea. Carminibus me magis poteris intueri: q̃ ulla ſculptura. Carmina mutatas.Opus Met.ideſt tranſmutationis intelligit. Infœlix fuga. Infœlix exilium. Rnpit.Intermiſit. non enim poeta opus illud potuit corrigere:ut diximus. Meorum.Opeꝝ meorum. Vtq; cremaſſe ſuũ.Fabulam in ultimo enarrationum noſtrarum in Ouidium de remedio amoris abunde ſcripſimus. Sub ſtipite.Sub torre.in quo Meleagri fata erãt.

Theſtias. Althea Ouidii met.locus

Theſtias.Althea Theſtii filia.Theſtius.n.(ut in.x.ſcribit Strabo)Pleuroniam tenuit q Curetũ ductor.Socer quidẽ fuerit Oenei:Altheæ uero pater. Et melior mr̃e fuiſſe ſoror.Althea meliorẽ ſe & fratrũ a Meleagro ĩterẽptoꝝ amãtiorẽ oſtendit q̃ filii.Sic & in.viii.meta.Pugnat materq; ſororq;.Et diuerſa trahunt unum duo nomina pectus.Et paulopoſt.Incipit eẽ tñ melior germana parẽte. In ſupiori carmine exponẽdo quidam delirant.

Viſcera

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

℄ Viſcera noſtra. Noſtros liberos quaſi noſtras carnes: Ingenii.n.opa elegãtiſſime a poetis liberi appellã- tur. Rapidis rogis. Flãmæ oĩa rapiẽti. Peroſus erã. Odio ꝓſequebar: Sane odi(autore Diomedæ)uer- bũ eſt corruptũ: accipiť.n.ꝑ inſtãti & ꝑfecto. Nõnulli diſtinguẽdi tpis grã ꝑfecto declinãt Exoſus & pero ſus: ſiľiter & pluſq̃ ꝑfectũ. Similiter.n.ex eodẽ hoꝝ tẽpoꝝ eſt declinatio. Imperatiuũ nõ habet quaſi futu ri: nec futurũ infinitiuũ: nec participiũ: Idẽ uerbũ in ſignificatiõe paſſiua aliter formari nõ põt: niſi dicas odio ſum illi. Vel ꝙ adhuc creſcẽs. aliã rõnẽ addit: cur opus met. igni cremauerit. Et rude. Et in emẽ- datũ. Penitus ſublata. Protſus adẽpta. Plu ribus exẽplis. Arbitror plura uolumina ex- cripta fuiſſe ex meo exemplari. Nõ ignaua ocia. Ocia litteraꝝ & ſcriptoꝝ meoꝝ ñ igna uiã p̃ſe ferẽtia. Elegãter aũt ſtudiũ litterarum ociũ appellamus. Delectẽt legẽtẽ. Delectẽt opꝰ met. legẽtẽ. Admoneãtqꝫ mei. Vel meæ eruditiõis uel exilii admoneãt. Sũmã manũ. Vltimã finẽ. Mediis incudibꝰ. Nõdũ abſo luto ope. Eſt a fabris ferrariis ſũpta metapho ra: Incude.n.media opꝰ ablatũ dr̃: quũ ps ꝑfcã ps nõ abſoluta relinqť. Et ueniã ꝓ laude pe to. Nõ peto ex hmõi ope laudẽ. q̃ ſpẽda erat: ſed ut mihi tm̃ ignoſcas. Laudatꝰ ero abun de. Satis mihi erit laudis. Si nõ ero tibi faſti ditꝰ. Si nõ ero tibi faſtidio: Orba ſuo parẽte. Priuata p̃re & autore operis q in exiliũ eiectus eſt. In ũra urbe. In urbe Rõa. Quoqꝫ ma- gis faueas. Et ut mage ſis operi amicus: nec eo odio ꝓſequaris: quo poetã exulẽ. Quaſi de funer̃ domini: quaſi de morte & exilio poetæ.

Odi

Sic ego non meritos mecum peritura libellos
 Impoſui rapidis uiſcera noſtra rogis.
Vel quod erã muſes ut carmina noſtra poſus.
 Vel qđ adhuc creſcens & rude carmẽ erat.
Quæ qm̃ non ſunt penitus ſublata: ſed extant
 Pluribus exemplis ſcripta fuiſſe reor.
Nunc precor ut uiuant: & nõ ignaua legentẽ
 Ocia delectent: admoneantqꝫ mei.
Non tamẽ illa legi poterũt patiẽter ab ullo:
 Neſciat his ſummã ſi quis abeſſe manum:
Ablatum mediis opus eſt incudibus illud
 Defuit & ſcriptis ultima lima meis.
Et ueniam pro laude peto: laudatus abunde
 Non faſtiditus ſi tibi lector ero.
Hos quoqꝫ ſex uerſus in prima fronte libelli:
 Si præponendos eſſe putabis: habe.
Orba parẽte ſuo quicunqꝫ uolumina tangis:
 His ſaltem ueſtra detur in urbe locus.
Quoqꝫ magis faueas: nõ hæc ſũt edita ab illo:
 Sed quaſi de domini funere rapta ſui.
Quicqd in his igiť uitii rude carmẽ habebit:
 Emendaturus: ſi licuiſſet: eram.

IN caput alta ſuũ labẽť ab æquore retro
 Flumina: cõuerſis ſolqꝫ recurret eqs:
Terra feret ſtellas: cœlũ findeť aratro:
 Vnda dabit flãmas: & dabit ignis aquas:
Omnia naturæ præpoſtera legibus ibunt:
 Parſqꝫ ſuum mundi nulla tenebit iter.

In ſeptimam Elegiam Enarratio.

IN caput alta ſuũ. Queriť poeta eũ qno cũ diu familiariter uixerat ſu bita poetæ cõſternatione: & exilii ruina fidẽ mutaſſe. Mox tñ illum admonet ut in fide ꝑmaneat quo eiꝰ officium laudare queat. In ſuũ caput. In eoꝝ fontẽ: un de erũpũt i mare. Labẽť retro. Retro fluẽt. Ab æquore. A mari in qđ defluũt. Cõuer ſis ſolqꝫ recurret eqs. Sol ẽt ab occaſu in orien tẽ curſum diriget: oĩa igitur elementa naturã mutatura eẽ dicit: quando quidẽ amicus quẽ nunq̃ crediderat alienari poſſe fidẽ mutarit ſubita eius ruina. Ibunt p̃poſtera. Ibunt con traria & alio modo q̃ debẽt: hinc fit aduerbiũ p̃poſtere: quo Plynius utiť ita ſcribens. Diuus Auguſtus læuum ꝓdidit ſibi calcæũ præpo- ſtere indutum. Legibus naturæ. Legibus quas natura ipſa docuit. Ius.n.triplex eſſe docent iuriſperiti: Eſt.n.ius naturale: qđ natura oĩa aĩalia do- cuit: ut eſt maris & fœminæ cõiugatio: hinc liberorum educatio: Cicero tñ in rhetoricis ſcribit Naturæ ius in ſolos homines non in oĩa aĩalia cadere idqꝫ nobis nõ opinio: ſed quædã innata uis affert: eius partes ſunt hæ, Religio: Pietas: Gratia: Vindicatio: Obſeruantia: Veritas: Ius gentiũ oĩ humano generi cõi eſt: Gentes.n.hũana iura quædam ſibi cõſtituerũt: ut bella: captiuitates: ſeruitutes: Iure.n.naturali omnes ab initio liberi naſcebanť. Ex hoc iure gentiũ oẽs pœne cõtractus introducti ſunt: ut emptio: uenditio: loca tio: cõductió: ſocietas: depoſitũ: mutuũ: & alii huiuſmodi: Ius uero ciuile ex una quaqꝫ ciuitate appellatur ueluti Atheniẽſiũ. Nam leges Solonis: uel Draconis appellanť ius ciuile Athenienſium: & leges quibus ro mani utebantur: ius ciuile romanorum nominatur. Parſqꝫ ſuum mundi. Ordo eſt: & nulla pars mũdi tenebit ſuũ iter. Mundus autem(ut ſcribit Apuleius)ſocietate cœli & terræ cõſtat & eorum naturis: quæ utriuſqꝫ ſunt: Vel ſic Mundus eſt ornata ordinatio dei munere deorum recta cuſtodia: cuius cardinẽ(ſic enim dixerim centrum)robuſtũ & incõtingibilẽ genitrix atqꝫ altrix animantium oĩum habet tellus ſup- nis oĩbus aeris liquiditate(ut uideri põt)admodũ tegminis ſeptis: & optis. Vltra deoꝝ domus eſt: qđ uo camus cœlum: Plato in timeo mundum natum eſſe: ſemperqꝫ fore exiſtimat. Ariſtoteles in lib. de cœlo: & mundo & cum ſecutus Plynius ſcribunt Mundum neqꝫ genitum neqꝫ interiturum unq̃: Seneca uero

p̃poſterum
p̃poſtere
Ius triplex
Naturæ ius
Ius gẽtium
Ius ciuile
Mundus

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Omnia iā fient fieri quæ poſſe negabam
 Et nihil eſt. de quo non fit habenda fides
Hæc ego uaticinor: quia ſum deceptus ab illo
 Laturum miſero quem mihi rebar opem.
Tanta ne te fallax cœpere obliuia noſtri?
 Afflictumqꝫ fuit tantus adire timor?
Vt neqꝫ reſpiceres. nec ſolarere iacentem
 Dure. nec exequias proſequerere meas:
Illud amicitiæ ſanctum & uenerabile nomen:
 Nunc tibi pro uili ſub pedibuſqꝫ iacet.
Quid fuit ingenti proſtratum mole ſodalem
 Viſere? & alloquii parte leuare tui?
Inque meos ſi nō lachrymas dimittere caſus:
 Pauca tamen ficto uerba dolore loqui.
Idqꝫ quod ignoti faciunt uale dicere ſaltem.
 Et uocem populi publicaqꝫ ore ſequi:
Deniqꝫ lugubres uultus nunquāqꝫ uidendos
 Cernere ſupremo dum licuitqꝫ die.
Dicendumqꝫ ſemel toto non amplius æuo
 Accipere: & parili reddere uoce uale:
At facere alii nullo mihi fœdere iuncti:
 Et lachrymas animi ſigna dedere ſui.
Quid? niſi conuictu cauſiſqꝫ ualētibus eſſem
 Temporis & longi iunctus amore tibi?
Quid niſi tot luſus & tot mea ſeria noſſes?
 Tot noſſem luſus ſeriaqꝫ ipſe tua?
Quid ſi dūtaxat romæ mihi cognitus eſſes?
 Adſcitus totiens in genus omne loci?
Cūcta ne in æquoreos abierunt irrita uētos?
 Cuncta ne lethæis merſa feruntur aquis?
Non ego te genitū placida reor urbe quirini
 Vrbe meo quæ iam non adeunda pede eſt:
Sed ſcopulis ponti: quos hæc hēt ora: ſiniſtri:
 Inqꝫ feris ſcythiæ ſarmaticiſqꝫ iugis.
Et tua ſunt ſilicis circum præcordia uenæ.
 Et rigidum ferri ſemina pectus habet.
Quæqꝫ tibi quondā tenero ducenda palato
 Plena dedit nutrix ubera: tigris erat.
Aut mala noſtra minus q̄ non aliena putaſſes
 Duritiæqꝫ mihi non agere reus.
Sed qm̄ accedunt fatalibus hæc quoqꝫ dānis
 Vt careant numeris tempora prima ſuis:
Effice peccati ne ſim memor huius: & illo
 Officium laudem quo queror ore tuum.

in libro de conſolatione ad Martiam: Lucanus & Diuus Auguſtinus libro uigeſimo de ciuitate dei: Mundum quandoqꝫ conflagraturum autumant: Idem ſentit Lactātius. Lucretius illum ruiturum docet. Is poſtea in mediꝰ nouabitur & fiet cœlum nouum & terra noua: ut Ioannes ſcribit in Apocalypſi: Paulus quoqꝫ apoſtolus in quadam epiſtola ita ſcribit. Veniet dies domini: in quo cœli magno impetu tranſcurrent: elementa autem ardentia reſoluētur: & terra & quæ in ipſa ſunt opera exurentur. Intelligendum eſt autem arſura elementa quæ in hac una parte mundi ſubſiſtunt procelloſa & turbulenta: in qua eoſdem cœlos dicunt eſſe repoſitos ſaluis illis ſuperioribus & in ſua integritate manentibus: in quorum firmamēto ſunt ſydera cōſtituta. Quod autem in ſacris litteris ita legimus. Opera manuū tuarum ſunt cœli Ipſi peribunt: minime totus mundus periturus credatur. nam a toto pars accipitur. Soli enim cœli infimi perituri ſunt ut diximus. De quo non ſit habenda fides. Cui non ſit fides adhibenda omnia poſſe euenire. Hæc ego uaticinor. Diuino inquit leges naturæ ituras eſſe p̄poſtere. Meas exequias. Me in exilium proficiſcentem. tanq̄ ſi efferrer. Leuare. Conſolari: dolorem īminuere. Publica ora. Omnium ſermones. Deniqꝫ lugubres. Subaudi quid fuit. Vultus lugubres. Meos uultus luctu deformes. Nullo fœdere. Nullo amicitiæ uinculo. Signa ſui animi. Signa doloris quo afficiebantur ꝓpter meum diſceſſum. Quid? niſi conuictu. Vide q̄ aperte amico perfidiā exprobrat. Tot luſus. Tot iocos. Et tot mea ſeria. Et tot mea non ioco: ſed ſerio dicta ac facta. Adſcitus Adiunctus euocatus a me. Placida urbe quirini. Romam deſiguat: in qua homines nō ſæuos: ſed mites naſci ſolitos innuit. Ponti ſiniſtri. Maris euxini mihi aduerſi: & infeſti: aut re uera ſcopulos ſiniſtræ partis maris pontici eum genuiſſe ſcribit. quod magis etiā placet. Scythicæ regionis. Et tua ſunt ſilicis Amico quoqꝫ duritiem pectoris obiicit. Circū præcordia. Circū partes p̄iacētes cordi. Quid autem ſine præcordia. alibi abunde diximus. Tigris erat. Erat fœmīa aliqua crudelis. ut ſunt Tigres. De quorū natura: & ſæuitia meminit Plynius. Ariſtoteles: ac etiam Solinus. Minus aliena. Minus alieni homins: ſed tibi amici. Quam nō. Subaudi putaſti. Nō agerere reus duritiæ. Non accuſareris crudelitatis. Sed quoniam accedunt. Quandoquidem inquit hæc etiam adduntur cæteris meis malis. Vt careant numeris. Vt nō ſerues mihi eam fidem quam ſuperiori tempore præſtitiſti. Vt tempora prima. Vt ſuperiora tempora, quibus amicitia noſtra erat arctiſſima. Careant ſuis numeris. Careant ſuo ordine: ut mihi ī amore non reſpondeas ut añā: hoc ē.n. carere ſuis nũeris. Huius peccati. Huius obliuiōis amicitiæ. Et illo officium. Ordo eſt. Et effice: ut ego laudem tuum officium illo ore: quo ore queror de te.

Detur

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

In Octauam Elegiam Enarratio.

DEtur inoffenſe. Queritur poeta uulgum ſequi fortunam & ſecundis tm̄ rebus adeſſe amico. At in aduerſis eum ſolum deſtituere: quod quidem re ſibi cognitum fuiſſe docet. Siquidē ante quā relegaretur ab Auguſto multos habuit amicos. At poſtq̄ ſubita ruina corruit: neminē inuenit: in cuius pſidio acquieſceret: quum multis per Cæſaris modeſtiam id præſtare licuiſſet: quando quidem ab eo hoſtilis erga amicum amor etiam probetur. Detur tibi tangere. Concedatur tibi o lector nō inimice a diis attingere. Metam. Finem. Vitæ inoffenſæ: Vitæ citra ullū malū. Duros deos. Deos mihi difficiles. Tēpora ſi fuerint nubila. Si tempora nube aliqua hoc eſt malo operientur. Aſpicis ut ueniant. Per columbæ formicæ: & umbræ ſimilitudīes oſtendit homines fortunā ſeq. Ad cādida tecta. Ad periſteriōes: qbus ſcdas amicoꝝ res deſignat. Sordida turris. Turris in mūda .i. fortuna amici nubila & aduerſa. Horrea formicæ. Inſectorū officioſiſſimū genus formicarū & apiū ē. Formicarum negocia oībus ī pṙoptu habētur atq; eadē ſemita ſemp ambulāt & cibaria recondunt & cellas pṙoptuarias faciunt: nec iter diu ſolum: ſed ēt noctibus plena luna laborē exercent autore Ariſtotele libro nono. Sepeliunt formicæ iter ſe uiuētium ſolæ pter hominem. De formicis plura Plynius libro .xi.

Formicaꝝ officia

Atq; comes radios. Ordo ē. Et ut umbra eſt cōes euntibꝰ p radios ſolis. Quum latet hic præſſus nubibus. Quum ſol nubibꝰ obſcurat. Illa fugit. Illa umbra diſcedit nec appet. Fortunæ lumina. Auram & fœlicitatem fortunæ. Quæ ſemel iducta. Poſtq̄ fortunæ fauor hominē deſerit: eum quoq; uulgꝰ relinqt. Hæc præcor. Ea ītelligit q̄ dixerat: q; ſcilicet uulgus ſequat fortunā. Meo euentu Meo ſucceſſu: quia re cognoui id ita eē: uidi .n. me ab amicis fere oībꝰ deſertum. Dum ſtetimꝰ. Dum mihi fortuna arriſit. Turbæ q̄tum ſatis eſſet. Ordo eſt. Domꝰ qdē nota ſed ñ ambitioſa hēbat tm̄ turbæ q̄tum ſatis eēt. Ex quo dſignat ſe fautores mltos habuiſſe: quum nōdum relegatꝰ eēt. At ſimul ipulſa ē. Poſtquā ē deiecta ab Auguſto .i. poſtq̄ ī exilium miſſus ſum. Cauta terga. Terga ſibi cauētia: ul' certe cauta turba. hoc eſt turba ſibi cauēs ne qd Auguſtus in eos meacā grauius molireſ. Sed tm̄ in duris: Oſtendit eos errare q ſe deſeruere Auguſti metu. Siquidē ille ſolet amici fidem etiam ī eos quos odit laudare. De comite argolico. Pacuuius tragœdiam ſcripſit: in qua continebatur quemadmodum Oreſtes cupiens a ſe furias remouere ex morte matris conceptas oraculum conſuluit: cui reſpondit ut ad tēplum Dianæ in Tauricam ragionem proficiſceretur: quo quum perueniſſet comite & duce itineris pylade Thoas res de more eū mactare uolebat. Cæterum ignorabat uter eēt Oreſtes: Pylades Oreſtem ſe eē reſpondit ut pro illo necaretur. Oreſtes autem ita ut erat Oreſtem ſe eſſe perſeuerabat. quorum fidē ita Thoas probauit ut Oreſti ignoſceret. Rem aliter & plenius refert Ouidius lib. iii. de ponto ea elegia quā ad Cottam ſcribit. De comite argolico. De eo qui ſimulabat ſe eſſe Pyladē: ut Oreſtes potius q̄ ipſe ſeruareſ.

Amor pyladis & oreſtis

Quæ fuit auctoridæ. Amor Patrocli & Achillis notus eſt Homeri carmine. Nam quum Patroclus Actoris nepos Achillis indutus armis pugnaret. Apollo incitauit Hectorem ad eum inſequendum. Ipſe uero multo aere opertus in ipſo fremitu bellantium ſtans: galeam de capite diſcutit: poſt telum qd' ille manu tenebat magnum: craſſum: graue: in manu Apollo omne comminuit. Dehinc loricam ſoluit: quæ una cum clypeo pedum tenus demiſſo defluxit. Quum ecce Euphorbus Pāthi filius tergo ueniens medios humeros cominus telo confixit: quem Hector cōſpicatus & ſaucium & recedentē propius apud ipſas cateruas adiit extremūq; illius latus lancea percuſſit: ut ferrum e contraria parte exiſteret. quo uul-

Amor patrocli & Achillis

DEtur ī offenſæ uitæ tibi tāgere metā
Qui legis hoc nobis ñ inimicꝰ opus
Atq; utinā poſſet p te mea uota ua-
Quæ p me duros nō tetigerē deos. (lerē
Donec eris fœlix multos numerabis amicos
Tempora ſi fuerint nubila: ſolus eris.
Aſpicit ut ueniāt ad cādida tecta columbæ:
Accipiat nullas ſordida turris aues:
Horrea fornicæ tendūt ad inania nunquam
Nullus ad amiſſas ibit amicus opes:
Vtq; comes radios p ſolis eūtibus umbra ē:
Quum latet hic pſſus nubibus. illa fugit:
Mobile ſic ſequitur fortunæ lumina uulgus.
Quæ ſimul inducta nube teguntur abit.
Hæc pcor ut ſemper poſſint tibi falſa uideri:
Sunt tamen euentu uera fatenda meo.
Dū ſtetimus: turbæ quantū ſatis eſſet hēbat
Nota quidem ſed non ambitioſa domus.
At ſimul impulſa ē: omnes timuere ruinam:
Cautaq; communi terga dedere fugæ.
Sæua nec admiror metuūt ſi fulmina: quorū
Ignibus afflari proxima quæq; ſolent:
Sed tamē in duris remanentem rebus amicū
Quolibet inuiſo cæſar in hoſte probat.
Nec ſolet iraſci: nec enim moderatior alter:
Quū quis in aduerſis ſi qd amauit amet
De comite argolico poſtq̄ cognouit oreſtē
Narratur piladem ipſe probaſſe thoas.
Quæ fuit auctoridæ cū magno ſp achille:

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

nere Patroclus cum magna tum ſociorum: tum corporis ſui ruina proſtratus ē ut ī decimo ſexto iliados narrat: Homerus: cuius mortem quum Achilli Antilochus nnnciaſſet: eius oculi nigra ob doloré nebula caligarunt. Tum cinere capite aſperſo gratioſam dehoneſtauit faciem & mundam tunicam. Inde humi proſtratus comam uellere & matri eum conſolanti inquit. Mater horū mihi Iupiter auctor eſt. Sed mihi quid utilitatis: ex quo mihi cariſſimus periit Patroclus: quem ego tanti faciebam: ut meipſo apud me nō eſſet inferior: Tandem allatis ſibi a matre armis a Vulcano fabricatis in aciē deſcendit: nec unquam deſtitit Hectorem inſequi donec eum interfecit fraxinea haſta ꝑ mollé ceruicē emiſſa. De Patroclo plura diximus in enarratiōibus in Ouidiū đ arte amādi. Hectoris ore. Ore inimici.

Quod pius ad māes. Theſei & pirithoi amoré & deſcēſum ad īferos diximus ſupra. Euryali niſique fide. Niſi & Euryali amor not⁹ ē Vergiliano carmine. Eſt etiá in miſeris pietas. Solent homines in miſeros eé pii: quæ tamen pietas etiá ī hoſtibus laudatur ut ſuperius probauit exemplis. Debeat ut lachrymis. Vt maxime deflenda ſit ſors mea.

Laudari ſolita eſt hectoris ore fides.
Quod pius ad manes theſeus cōes iret amico
Tartareum dicunt indoluiſſe deum:
Euryali niſiq; fide tibi turne relata
Credibile ē lachrymis immāduiſſe genas.
Eſt ét in miſeris pietas & in hoſte probatur:
Hi mihi quā paucos hæc mea dicta mouēt
Hic ſtatus. hæc reꝝ nunc eſt fortuna mearū:
Debeat ut lachrymis nullus adeſſe modus.

In Nonam Elegiam Enarratio.

Vt mea ſint ꝓprio ꝗs mœſtiſſima ca
Pectora: ꝓ ſenſu fcā ſerena tuo: (ſu
Hoc tibi uētuꝝ iā tū chariſſime uidi:
Ferret adhuc iſtam quum minus aura ratē.
Siue aliquid morum ſeu uitæ labe carentis
Eſt pretium: nemo pluris emendus erat.
Siue per īgenuas aliquis caput extulit artes:
Quælibet eloquio ſit bona cauſa tuo.
His ego commotus dixi tibi protinus ipſi
Scæna manet dotes grandis amice tuas.

Vt mea ſint proprio. Sunt q̄ hác elegiam cū ſuperiore coniūgāt. Sunt qui etiá ſeparent: mihi omnino uidetur diſiūgēda. Amico enim gratulatur ꝙ ſtudio & doctria magná ſit laudem cōſecutus: quod ita fore olim ſe nulla diuinádi peritia. ſed ratiōe & cōiecturis cognouiſſe dicit. Simul oſtēdit eum ſibi rectius cōſuluiſſe: ꝙ grauioribus diſciplinis operá dederit. At econtra dolet ſibi ſtudia poetica & laſciuioré muſam nocuiſſe. Poſtremo eū rogat: ut ſe excuſet ſiqs dānauerit libros de arte amatoria compoſitos: quādo quidē eius uita ab illis artibus aliēa ei ſemꝑ nota fuerit. At mea ſint. Legendum eſt ut pro quemadmodum: non at ut ſit aduerbiū qualitatis. Vergilius. Vt uidi: ut perii. Erit autem ordo talis: Vt mea pectora ſunt facta ſerena pro tuo ſenſu quamuis ſint & reliqua. Fit plærunq; unius litteræ immutatione: ut & ſenſus & ordo turbetur quemadmodum in apuleii met: principio. Vulgo enim fere ita legitur. At ego ſermone iſto mileſio fabulas cōferam: quum legendum ſit. Vt ego ſermone iſto mileſio. Proprio caſu. Relegationem intellige. Pro tuo ſenſu. Pro intelligentia & doctrina tua.

Locus Apuleii emédatus

Fabius etiam ſenſum communem pro quadam rerum omnium intelligentia accipit. Sunt qui legant pro ſenſu tui: ut ſit pro auditu nominis tui. Facta ſerena. Facta læta ſubaudi ſunt. Hoc tibi uenturum. Id intelligit quod ſenſum nominauit. Iſtam ratem. Te ipſum & ingenium. Aura. Fauor. Minus ferret. Minus amplecteretur. Siue aliquid morum. Ordo eſt. Nemo erat emendus pluris: ſiue prætium morū: ſeu prætium uitæ carentis labe eſt aliquid: ideſt ſi cuiuſquam mores & uita carens crimine aliquid ualét.

Nemo pluris emendus erat. Quaſi dicat præponendus eras omnibus. Per ingenuas artes. Per diſciplinas liberales & ſtudia eloquentiæ. Quælibet cauſa. Vel demonſtratiua: uel deliberatiua: uel iudicialis.

Haruſpicū diuinatio

Fit bona. Fit honeſta. Grandis ſcæna. Magnum ſpectaculum. Manet tuas dotes. Expectat tuas uirtutes: quaſi dicat & moribus & eloquentia tua dixi te fore uirum clariſſimum. Hoc mihi non ouium fibræ. Non diuinaui hæc tanquam haruſpex ex animalium extis. Romani enim haruſpices (Autore Vitruuio) pecoribus imolatis inſpiciebant iocinora: & ſi erant liuida & uitioſa: alia immolabant dubitantes utrum morbo an pabuli uitio læſa eſſent. Quum pluribus experti erant & probauerant integram & ſolidam naturam iocinorum ex aqua & pabulo: tunc litatum rite exiſtimabant: ſin ſecus minime litari poſſe dicebant: Vnde Cicero in primo de diuinatione ita ſcribit. Quid enim habet haruſpex cur pulmo icīſus etiam in bouis extis dirimat tempus & proferat diem? Et Liuius libro. viii. ab urbe condita. Romani conſules priuſquam educerent in aciem imolauerunt. Decio caput iocinoris a familiari parte Cæſum haruſpex dicitur oſtendiſſe: alioquin acceptam diis hoſtiam eſſe Obſeruabant etiam in extis non modo iecur & pulmonem: ſed etiam cor ut docet Cicero. Ex his enim haruſpices ab aqua aut ab igni pericula monebát: tū hereditates: tū dána denūciabát: fiſſum: familiare: ac uitale tractabát caput iecoris ex omni parte cōſiderabát. Si uero id nō eét inuētú nihil putabát accidere potuiſſe triſtius. Cōſiderabát etiá in extis: q̄ ps inimici: quæ pars familiaris: quod fiſſum periculum: quod coniunctum commodum aliquod oſtēderet.

Quomodo exta obſeruabant

Fibræ q̄ttuor

Fibræ autem quattuor ſunt in iocinore. Celſus libro quarto. Iecur in fibras quattuor diuiditur.

Tonitrus

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Diuinatio p fulgura
Fulgura læua

¶ Tonitrus ue ſiniſtri. Diuinabát etiam per fulgura quæ obſeruabant læua (autore Plynio) proſpera exiſtimabantur: quoniam læua parte mundi ortus eſt: nec tá aduentus ſpectatur: q̃ reditus ſiue ab ictu reſiliat ignis: ſiue opere confecto aut igne conſumpto ſpiritus remeet. In. xyi. partes cœlum in eo reſpectu diuiſere Thuſci. Prima eſt a ſeptentrionibus ad æquinoctialem exortum. Secúda ad meridiem. Tertia ad æqnoctialem occaſum. Quarta optinet quod reliquum eſt ab occaſu ad ſeptétriones: Has in quaternas iterum diuiſere partes. Ex quibus octo ab exortu ſiniſtras: totidé e cótrario appellauere dextras. Ex his maxime dira quæ per ſeptentriones occaſum attingunt. Itaq; plurimum refert: unde uenerint fulmina: & quo conceſſerint. Optimum eſt in exortiuas redire partes. Ideo quum a prima cœli parte uenerint: & in eandem cóceſſerint: ſumma fœlicitas portenditur. Quale Scillæ dictatori oſtétum datum accepimus. Cætera ipſius múdi portione minus proſpera aut dira. Fulmé ſiniſtrum ſcribit Cicero optimum fuiſſe ad omnes res: præterquá ad comitia: quod quidem inſtitutum eſt rei publicæ cauſa: ut comitiorum uel in iudiciis populi, uel in iure legum: uel in creandis magiſtratibus principes ciuitatis eſſent iterp̃tes.

Oſcines
Præpetes
Auſpicia duob⁹ modis captabantur

Lingua ue. Per linguam auis intellige Oſcines ideſt aues quæ uoce augurium faciunt. Per penná aút deſignat p̃petes: que uolatu dabant auguria. Captabantur enim auſpicia duobus modis: aut uolatu: aut garritu: quaꝛ quædá Oſcines: quædam præpetes dicebantur: quá rem deſignat etiá. Maro eo uerſu. Qui uolucrú linguas & præpetis oía pénæ. Auguriú ratio: Ratio & coniectura de te fuerunt mihi loco augurii: ut diuinarem te uirtute cóſpicuú fore. Non latuiſſe. Apparuiſſe. At noſtrú. At noſtrú ingeniú poeticæ artis peritum. Expedit. Vtile fuit. Lumen. Famam & gloriá. Artes ſeueræ: Vel philoſophiam dicit: uel certe ingenuas diſciplinas & ſtudia eloquentiæ: quæ ideo ſeuera appellat: quoniam magis grauia ſút poetica facultate: in qua ineſt maior uoluptas: ut non immerito a præclaris autoribus Manſuetiores muſæ appellentur: Superior ſententia magis placet. Scis artibus illis. Sic & Catullus. Nam caſtum eſſe decet pium poetam ipſum: uerſiculos nihil neceſſe eſt. Scis uetus hoc iuueni. Deſignat ſe iuuené amatoria ſcripſiſſe ioco magis: q̃ ſerio. Ergo ut defendi. Docet non poſſe defendi ullo colore rhetorico aut eloquentia amatoria illa: quorum cauſa eiectus eſt in exilium: ſed tantum excuſari: itaq; eum hortatur: ut id tantum efficiat: quandoquidem illi hæc contra Auguſtum tueri non ſit tutum.

Hoc mihi nó ouiú fibræ: tonitruſue ſiniſtri:
Linguaue ſeruatæ pennaq; dixit auis.
Augurium ratio & tunc coniectura futuri:
Hæc diuinaui: noticiamq; tuli.
Et quoniam uera eſt: tota tibi mente mihiq;
Gratulor ingenium non latuiſſe tuum.
At noſtrum tenebris utiná latuiſſet in imis:
Expediit ſtudiis lumen abeſſe meis:
Vtq; tibi proſunt artes facunde ſeueræ:
Diſſimiles illis ſic nocuere mihi
Vita tamen tibi nota mea: ſcis artibus illis
Auctoris mores abſtinuiſſe ſui.
Scis uetus hoc iuueni luſum mihi carmé &
Vt nó laudádos: ſic tñ eſſe iocos. (iſtos
Ergo ut defendi nullo mea poſſe colore:
Sic excuſari carmina poſſe puto:
Qua potes excuſa: nec amici deſere cám:
Quo ped̃ cœpiſti ſic bñ ſp eas (uæ
EST mihi ſit q̃p̃cor flauæ tutela mĩer
Nauis: & a picta caſſide nomé hét

In Decimam Elegiam Erarratio.

Dii in nauibus pingebantur
Palladia ratis
Pallas operum dea
Palladiæ manus & ars
Cur minerua in puppibus
Flaua minerua
Flauum

EST mihi ſitq; præcor. Laudat nauem Ouidius quam in ſinu Corinthiaco accepit: & quum altera nauis diu eundem curſum tenuiſſet: quem nauis poetæ: quumq; poſtea & Samothracia ſoluerent: utriuſq; nauigationem & loca deſcribit. Optat deinde: ut incolumis Tomum nauis eú perferat: quod ſi contigerit. Mineruæ ſe agnam imolaturum pollicetur. Poſtremo Caſtorem & Pollucem precatur: ut utriq; naui adſint. Tutela mineruæ. Mineruæ ſimulacrum nauis inſigne & tutela ſolebant enim in nauibus dii pingi: ut Minerua: Apollo & alii: in quorum tutela eſſe nauem uolebát: Lucanus libro tertio. Non robore picto Ornatas decuit fulgés tutela carinas. Vergilius. Et aurato fulgebat apolline puppis. Et Ouidius. Pictos uerberat unda deos. Eodem modo arbitror Argo palladiam raté a poetis appellari q̃ Pallada de more pictam habueſit q̃uis etiá placeat dictam q̃ cura palladis fuerit facta: & ingenioſe ac perite. Ad pallada enim ſolemus præſtantiora opera referre: quorum illa eſt dea: ut in faſtis docet Ouidius. Eo modo & Maro. Equum diuina palladis arte græcos ædificaſſe cecinit. Et Papinius Palladias manus appellauit. Et Martialis arté palladiam. Plura dicemus in tertio libro. Minerua autem ideo in puppibus pingebatur. quoniam (autore Pauſania) poetæ aiunt illam ex Neptuno & Tritonide palude natam: ut non immerito maris numí a maritimæ etiam naui præeſſent: hinc etiam flauam hoc in loco appellat Mineruam Ouidius. Flauum enim ex uiridi & ruffo & albo concretú eſt. Vnde Pacuuius aquam flauam (Gelio autore) appellauit. Et a picta caſſide nomen habet: A galea quam illa armata gerit galeata appellatur Minerua. De qua tale etiam Auſonii epigramma a nobis nuper in lucem prolatum extat. Armatam pallas uenerem lacedæmone uiſens Vis ne iudici um ſic ineamus ait. Cui uenus arridens: quid me galeata laceſſis? Vincere ſi poſſum nuda: quid arma gerens?

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Siue opus ē uelis:minimā bn̄ currit ad aurā
    Siue opus eſt remo:remige carpit iter:
Nec comites uolucri cōtēta ē uicere curſu.
    Occupat egreſſas qualibet arte rates.
Et patitur fluctus:fertq; aſſilentia longe
    Aequora:nec ſæuis uicta madeſcit aqs:
Illa corithiacis primū mihi cognita cēchris
    Fida manet trepidæ duxq; comeſq; fugæ.
Perq; tot euentus:& iniquis concita uentis
    Aequora palladio numine tuta fuit.
Nūc quoq; tuta p̄cor uaſti ſecet hoſtia pōti
    Q uaſq; petit getici littoris intret aquas.
Q uæ ſimſ æoliæ mare me deduxit i helles:
    Et longum tenui limite fecit iter:
Flexius i leuum curſus:& ab Actoris urbe
    Venimus importus imbria terra tuos.
Inde leui uento ſerinthia littora nacta
    Threiciam tetigit feſſā carina ſamon
Saltus ab hac terra breuis eſt ſtētora petēti:
    Hac dominum tenus eſt illa ſecuta ſuū.
Nā mihi biſtōios placuit pede carpe cāpos:

Peloponēſus; Iſthmos; Lecheæ; Cēchreæ; Helleſpontus; Propontis; Thracius boſphorus; Pontus Euxinus; Cimerius boſphorus; Meotis; Helles æolia

℄ Comites. Naues eiuſdē itineris nauigatione utētes. Qualibet arte. Vel remo:uel uelo. Primū mihi cognita terris. Non terris:Sed Cenchris legendum eſt. Nam peloponneſus(autore Plynio)iacet inter duo maria ægæum & Ioniū platani folio ſimilis propter anguloſos īceſſus. Anguſtiæ unde procedit Iſthmos appellatur. In eo loco irrumpunt e diuerſo quæ dicta ſunt maria Corinthiacus hinc:illinc Saronicus appellatur ſinus Lecheæ hinc Cēchreæ illinc anguſtiarum termini longo & ancipiti nauiū ambitu. Quæ. Scilicet nauis mea. In mare helles æoliæ:In helleſpontum. Nam mare alia aliis cognomina accepit. Vbi enim primum ſe coarctat Helleſpōtū uocamus. Vbi expandit propontis dicitur: ubi iterum ſe preſſit Thracius Boſphorus: ubi iterum effūdit pontus Euxinus. Qua paludi committitur Cimmerius Boſphorus:Palus ipſa Meotis Helleſpōtus autem appellatur ab Helle Athamātis regis & Neiphyles filia: quæ in illud cecidit: ut libro quīto docet Diodorus. Hellen autem Aeoliam appellat ab Aeolia regione quōdā myſia appellata:quæ Helleſponto adiacet: uel ab Aeolo auo: qui regioni nomen impoſuit. Lōgnm iter. Totum iter longitudinis Helleſponti:hoc eſt poſtq̄ Helleſponti longitudinem ſulcauimus. Aut certe curſum ex Cenchris uſq; in Helleſpontum accipe. Tenui limite. Tenui ſulco & uia. Aut facili & tenui propter aquam quæ tenuis eſt. Fleximus in leuum curſus. Ex Helleſponto in propōtidis ſiniſtram partem nauigationem fleximus.

Heraclea

Et ab Actoris urbe. In quibuſdam exemplaribus legitur etiā Hectoris: quæ lectio nō placet. Ego legendum emendate arbitror ab Herculis urbe. ut Heracleam ītelligas quæ urbs fuit ī ora ſiniſtri littoris propontidis: ut eſt autor Ptolemæus. Verum ſi intelligimus poetam nondum ueniſſe in Helleſpontū:ſed adhuc fuiſſe ī ægæo illi propinquo: quod ipſe uidetur Helleſpontū nominare leges emēdate ab Hectoris urbe: ideſt Ilio: quæ ex ægæo Helleſpontum ingredientis erat a dextra:ut ſit ſenſus. Quum primū ī ægæo adhuc nauigans habui Ilium a fronte flexi iter in leuam partem ubi erant loca illa:quæ ſtatim ſubiūgit. Cæterum illud auſim affirmare:aut carmina aliqua deeſſe:aut hanc nauigationis deſcriptionem falſam eſſe:ab omnibus enim ſcriptoribus plurimū diſſentit Ouidius: ut manifeſte melius apparebit inferius.

Selimbria

Imbria terra. Terrā imbriā eam dicit quā Selimbriam Plynius Ptolemæus cæteriq; appellant:illa.n.& Pirinthus in p̄pōtidis littore fuere. Nam ſi Imbron inſulam acceperis non procedet: ſiquidem ea ſita eſt haud lōge a Thraciæ cherroneſo in mari ægæo thraciæ adiacenti. Poeta uero iam in p̄pōtidē p̄uenerat: niſi malis ītelligere illū nō ingreſſum fuiſſe Helleſpontū: ſed ægæum ei uicinū appellaſſe helleſpontum ut diximus.

Perinthus

Serinthia littora nacta. Legēdum eſſe quibuſdam placet perinthia. Perinthꝰ.n.urbs fuit in propontidis littore:quam ſcribit Herodotus primam ex helleſpontiis Dario ſubeſſe recuſaſſe. Sed hæc lectio mihi non probatur. Nam in pontum nauigātibus primo ſe offert Perinthus:deīde ſelimbria ut docet Ptolemæus. Quare ut cum ſequentibus. hoc conueniat:poetam in ægæo thraciæ adiacenti fuiſſe credamus neceſſe eſt:& leges aut peparethia. Nam(ut Plynius docet)Athos ante ſe habet īſulam peparethū cum oppido:quondam Euonum dictam:a qua parum abeſt Samothrace: Aut certe Zerīthia.i.ipſiꝰ thraciæ. Nam in thracia zerinthum fuiſſe ſcribit Lycophron ſacram hecate. Fuit & zerinthum(ut quidā ſcribunt)in Samothrace īſula:unde fortaſſe regioni nomē dedit Ouidius. Threiciam ſamon. Samothraciā inſulam in mari ægæo thraciæ adiacentē. De qua plura legito apud Diodorum & Apuleiū libro.ii.floridorum:& nos abunde diximus in enarrationibus noſtris in Ouidium de arte amandi.

pepárethꝰ; Zerynthū

Stentoris portus

Statyera petēti. Sic quidē legiť in quibuſdam exēplaribus. In aliis epira ſcribiť:ſed neutram lectionē probamus:qm̄ nullam urbem ita appellatam in thracia fuiſſe legimus. Quare Stentora emendate ſcribēdum eſſe affirmo pro Stentoria:& ſubaudies littora. In thracia enim ad os hebri fuit portus ſtentoris: cuius meminit Plynius Herodotus libro.vii.eiuſdem nominis in thracia lacū ēt fuiſſe ſcribit. Oppidum inquit Aenon & lacum Stentoridē p̄tereunt. Hactenus. Vſq; in Samothraciā. Illa. Scilicet nauis in qua ego eram. Suū dn̄m. Alterā nauē in qua erat dn̄s nauis meæ.

Pes nauis

Nā mihi biſtonios. E Samothracia digreſſuræ erant duæ naues:quaꝝ altera quæ Ouidiū uehebat ſiniſtrum propontidis curſum:altera uero dextrum tenuit. Biſtonios campos. Threicium littus. Pede. Velo. Eſt enim pes funis qui e uelo deductus dum uelificant

naui

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

naui alligatus. Sed hic ponit̃ pars pro toto. Catullus. Simul ſecundus incidiſſet in pedē: & Maro. Vna oēs fecere pedem. Aquas helleſpontiacas. Ex his. n. in propontidē peruenit. Illa Altera nauis mihi comes. Dardaniāq; petit. Dardania urbs fuit in littore helleſpōti ſita. Nam poſt Abydū promōtoriū ē Dardanium: & ciuitas Dardanus. lxx. ſtadiis ab Abydo diſtans. Vrbis huius meminit etiā Diodorus in quinto. Vide q̄ uaria & repugnātia ſcribat Ouidius. Primo. n. nauē dixit helleſpōtum reliquiſſe. Hic uero Dardaniā in ciꝰ dextro littore ſitā petiiſſe ſcribit. Petit aūt pro petiuit ultimā ꝓducit: ut uerba omnia ſcyncopā hñtia. Iuuenalis. Magnꝰ ciuis obit & formidatꝰ othoni. Nomen autoris. Nomen Dardani Iouis filii qui eam cōdidit. Et te ruricola lampſace. Lāpſacū etiā ꝑuenit ab urbe Dardania. Fuit aūt lāpſacus urbs inſignis ad mare ſita: quæ portū optimū habuit. Diſtat ab Abydo ad. c. & lxx. ſtadia: prius pytiuſa uocabat̃. autor Strabo. Per deū autē ruricolam Priapū intellige: qui (autore Seruio) uir fuit ex Lampſaco urbe helleſpōti: de qua pulſus propter uirilis mēbri magnitudinē poſt in numeꝝ deoꝝ receptus meruit numē eē hortoꝝ. Oratiꝰ. Nā fures extra coercet Obſcœnoq; rubet porrectus ab īguine palus. Aſt īportunas uolucres in uertice arūdo Terret fixa. Vocat aūt deū ruricolā qm̄ in hortis colitur: quod ita fingitur propter: eoꝝ fœcūditatē. Nā quum alia terra ſemel creet aliquid: horti nunq̄ ſine fructu ſunt. Vergilius. Et cuſtos furū atq; auiū cum falce ſaligna Helleſpontiaci ſeruet tutela priapi. De Priano legito Diodorum libro quinto.

Dardania

Lāpſacus

Priapus

Cur priapꝰ deꝰ hortorum

> Helleſpontiacas illa reliquit aquas.
> Dardaniamq; petit auctoris nomen habētē.
> Et te ruricola lampſace tuta deo.
> Quaq; ꝑ āguſtas uectæ male uirginis ūdas
> Seſton abydea ſeparat urbē fretum.
> Hincque propōtiacis hærētem cyzicō oris
> Cyzicon æmonie nobile gentis opus.
> Quaq; tenēt pōti byzantia littora fauces:
> Hic locus eſt gemini ianua uaſta maris.
> Hæc p̄cor euicat: ꝓpulſaq; fortibus auſtris
> Tranſeat inſtabiles ſtrennua cyaneas.

Helleſpōti nomen

Quaq; per auguſtas. Helleſpontū deſignat: cui Helle uirgo nomen impoſuit ut dictū eſt. Nam ferunt phrixū Athamātis Iunonis nouercæ īſidias declinantē una cum ſorore Helle e græcia fugiſſe: quibus tranſfretantibus iuxta quoddā deoꝝ oraculū ex Europa in Aſiam ſuper aureo Ariete uirgo in mare delapſa dedit helleſponto nomē. autor Diodorus. Per anguſtas undas. Vaſtum enim mare præiacens Aſiæ & ab Europa porrecto cherroneſi littore expulſo anguſto meatu irrūpit in terras ſeptē ſtadiorum interuallo Europā auferens Aſiæ haſq; anguſtias Helloſpōtū uocāt. autor Plynius. Virginis malæ uectæ. Helles quæ non peruecta fuit trans helleſpōtū. Seſton abydea. In europa eni Seſton urbē. In Aſia Abydon fuiſſe ſcribit Plynius. In medio uero utriuſq; urbis helleſpontus fuit. Cyzicon. Cyzicon oppidum fuit ad propōtidem: quod (ut Florus ſcribit) fuit nobile arce: mœnibus: portu: turribuſq; marmoreis: Aſiaticæ plagæ littora illuſtrauit: cui Cyzicus (ut Pomponius docet) nomen indidit: quē Minyis imprudentibus quū colchos peterent fuſum ab Iaſone cæſumq; accepiſſe refert. hiſtoriā legito apud Valeriū Flaccum. Gētis æmoniæ. Gentis theſſalæ propter Cyzicum Theſſalum & minyarum unū ut diximus. Minyæ enim familia fuit: quæ olim Orcomenon in boetia tenuit. Poſtea in Theſſaliam migrauit ad locum. Vnde argonautæ oriundi ſunt. Quæq; tenent ponto. A Cyzico ſe deinde ueniſſe dicit ad Thracium boſphorum: in cuius littore ſiniſtro in pontum Euxinum nauigantibus erat bizantium a Bizanto qui urbi imperauit ita appellatum ut ſcribit Diodorus. Polybius etiam libro quarto eſt autor. Bizantios urbem incolere quum natura loci munitiſſimā: tū ad fertilitatē oīum reꝝ opportuniſſimā. Ita. n. in oſtio ipſius ponti ſita eſt: ut neq; ingredi negociator quiſq̄: neq; egredi ſine bizantioꝝ conſenſu ualeat. De Bizantio ac eius muris cōſtructis Mileſio quadrato lapide legito Iuſtinum libro nono: & herodianū in tertio. Cemini maris. Propontidis & maris Euxini: inter quæ maria ſunt fauces: quæ Thracius boſphorus appellatur. de quo Polybius ita ſcribit: ponti oſtium boſphorus Thracius appellatur: cuius longitudo ad centū & uiginti ſtadia extenditur. Latitudo non eſt eadem ubiq;. Nā a propontide quidem: quod inter Calchedonem & bizantiū ſpatii eſt quatuordecim continet ſtadia: a ponto uero quod fanū appellatur: ubi primum Iaſon quum e Colcho rediret. xii. dies fertur ſacrificaſſe in Aſia poſitum. x. ſtadiis diſtat ab Europa. Boſphorus aūt appellatus fuit (autore Solino) uel ab anguſtis meatibus boum peruiis uel a bouis ideſt Ius tranſitu. Vnde etiam Polybius ſcribit locū Aſiæ: ubi primū Io cōſtitiſſe in fabulis memoratur bouem appellatū fuiſſe. Meotidis ēt oſtiū appellatur Boſphorus Cimmerius: cuius latitudo eſt. xxx. ſtadioꝝ. Longitudo. lx. Dionyſius quoq; ita ſcribit. Nam neq; ægæū amplius dicitur: neq; Pamphylicū: neq; Cilicū: ſed anguſtū mare eo uſq; quo ad hoſtium thracis boſphori peruenerit: quaq; ferunt Io Iunonis pellicem: quum ī bouē fuiſſet mutata: illius conſiliis enataſſe. Vnde & boſphoꝝ mare eſt appellatum. Hæc præcor euincat. Precor ut hæc mea nauis propulſa uentis euincat & tranſeat cyaneas: ut dicat utranq; nauem perueniſſe ad fauces bizātias. Suæ āt nauis ex eo loco curſū reliquū d̄ſcribit: alteriꝰ ſupprimit: uł certe hæc littora bizātia accipe. Propulſaq; fortibus auſtris. Legit̃ ēt in qbuſdā exēplaribus propulſaq; flatibus auſtri: nā pontū ingredientibus fauet Auſter: egredientibus uero Aquilo. autor Polybius. Inſtabiles cyaneas. In ponto duæ ſunt. M. d. paſſibus ab Europa. xiiii. milibus ab oſtio Cyaneæ: ab aliis Simplegades ideſt concurrentes appellatæ: traditæq; fabulis iter ſe cōcurriſſe: qm̄ paruo diſcretæ īteruallo ex aduerſo itrātibꝰ geminæ cernebant̃:

Cyzicon

Minyæ

Bizantiū

Propontidis lōgitudo & latitudo

Boſphori appellatio

Cyaneæ Symplegades

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Heniochi

paulūq; deflexa acie coeuntiū ſpeciem præbebant. auctor Plynius. Iuuenalis. Nam citius Scyllā uel concurrentia ſaxa Cyanes De Cyaneis legito etiam Herodotū. Heniochoſq; ſinus. Heniochi fuere in ora maris Euxini in colchia regione montoſa: & importuoſa: quum eorū ora caucaſi pars ſit latrociniis maritimis uixere. Dicti autem ſunt ab Heniochis ideſt ab aurigis. Nā (ut ſcribit Strabo) Lacones Heniochiam tenuere. Quorum duces Rhecas & Amphiſtratus fuere Caſtoris & pollucis aurigæ. Vnde Heniochi (ut par eſt) ex his ſunt nominati. Lucanus. Me marte feroces Heniochi. Notandum autem hic Ouidium a cæteris diſſentire: qui ſtatim poſt thraciū boſphorum ponit ſinus Heniochos: quum Heniochi fuerint a dextra Euxini in colchica regione quaſi in extremo ipſius ponti. Ouidius uero ſiniſtrū tenuerit getici littoris: ubi ſūt ciuitates omnes quas nomiat: pter Heniochos: Quare magis legēdum uidetur Thynniacoſq; ſinus: q̄ Heniochos. Thynnias enim oppidum fuit i ora pōti ſiniſtra inter Dyaneas & Appolloniā: cui⁹ meminit Plynius Ptolemæus: ac etiā Pomponius. Thynniam etiam promontorium eodem in loco fuiſſe: idem meminere: a quo Thynniacos ſinus poetā ſcripſiſſe potius crediderim q̄ heniochos. Strabo ſcribit ex Appollonia ad Cyaneas inſula ſtadia ſūt. M. & . d. In eo autem iteruallo Thynnia Appolloniatarū ager. Eſt ptērea Tymnias promontorium de quo Propertius. Grata domus nymphis humida tymniacis. Per apollinis urbem. Appollōia urbs fuit Aſticæ regionis Anthium olim appellata ſita in littore getico: ut docet Plynius & Ptolemæus. Fuit & Appolloniatarū inſula citra Iſtrum. lxxx. milia paſſuum a Boſphoro Thracio: ex qua. M. Lucullus Capitolinum Apollinem aduexit. autor Plynius. Videtur tamen hic Ouidius nō eam urbem ſupradictam ſed iſulæ urbem deſignare per Apollinē: de qua ita ſcribit Strabo. Poſtea Apollonia a ſacro oſtio Iſtri ſtadiis. M. ccc. Mileſiorum colonia: cuius maior muri portio quadam in exilii cōdita inſula eſt. Vbi Apollinis ſacellum exiſtit: quo ex loco. M. Lucullus Coloſſum extulit & in capitolio collocauit. Fuit autem Apollinis ſtatua Calamidis opus. Sub anchiali mœnia. Anchiala ſeu Anchialos caſtellum fuit ab Apolloniatis conditum: quæ & Pollonia dicebatur. Fuit autem in ora getici littoris Getæ autem hi dicebantur: qui ad pontum in orientem uergunt. Daci uero qui in oppoſitum uerſus Germaniam & ad Iſtri fontes. Getas enim græci Thraces opinati ſunt: qui utrunq; iſtri latus incolebant. autor Strabo. Inde meſembriacos portus: Ab Anchialo inquit nauis mea in portum Meſembriacum perueniat. Meſembria enim Megarenſium fuit colonia: quam antea Menebram uocabant: ueluti Menopolis: ideſt Menæ ciuitas: eius enim ædificator Menas appellabatur. Brea uero ſermone Thracio ciuitas nominatur: ſicut & Selyos oppidum Selymbria dicta eſt autore Strabone. Et opeſon. Legendum eſt Odeſon. Nam Strabo: Pomponius: Plynius: Appianus: & Ptolemæus: ita appellant eam urbem Mileſiorum Coloniam. Dictas nomine bacche tuo. Dionyſiopolim dicit quæ urbs fuit in eadem ora crunos antea dicta a ſalientibus aquis: qui græce Cruni appellantur. Eam enim alluit Ziras amnis ut ſcribit Plynius.

Tynnias — Thynnias — Apollonia — Anchiala — Getæ — Daci — Meſembria — Odeſos — Dionyſiopolis — Crunos — Cruni

Et quos alcathoe. Calathim urbem uı̄ deſignare poeta: q̄ in littore getico ſita ante a (autore Plinio) uocabatᷓ Aceruetis. Strabo tn̄ eā Heracleſiū. Pōponi⁹ uero Mileſiorū nō Alcathoes Coloniā fuiſſe ſcribūt. Nā de Meſembria nō loqtur poeta: quā ſupius poſuit: nec de Calchedone: q̄ quāuis fuerit Megarenſium Colonia: ut docet Thucydides: ac ēt Strabo: tn̄ in ore pōti ſita ad Thraciū Boſphorum e regione Bizantii diuerſa fuit a poetæ curſu. Alcathoe autem (ut ſcribit Pauſanias) fuit arx Megarenſium ab Alcathoo Pelopis filio dicta: de qua in Ouidium de remedio amoris plura diximus. Ad urbem Miletida. Ad urbem Iſtropolim a Mileſiis conditam: ut Strabo & Plynius ſcribunt. Ea autem a ſacro Iſtri oſtio occurrebat ad ſtadia. d. Inde dextrorſum habenti littus fuit Tomos oppidulum alterum ad. cc. l. ſtadia: de quo hic magis placet intelligas q̄ de Itropoli. Nam eius exilii locus fuit Tomos non Iſtrepolis. Quod autem Tomo miſſa fuerit Mileſiorum colonia: docet etiam Plynius his uerbis. In ea parte urbes habet Iſtropolim: Mileſiorum Tomon: quamuis non deſint qui legant Iſtropolim Mileſiorum. Ego uero Tomon etiā Mileſiorum coloniam intelligi: ac legi poſſe affirmo: quod hic aperte docet Ouidius ut in nona tertii libri elegia etiam ſignificantius exprimit. Vos quoq; tyndaridæ. Quum argonautæ liberata Heſione e troia in colchon ad deſtinatum certamen nauigarent: magna tempeſtate coorta cæteris ſalutem deſperantibus ſolum Orphea tradunt religionis peritum uota pro ſalute Samothracibus feciſſe: ex temploq; tempeſtate ſedata: quum duo aſtra ſupra Pollucis & Caſtoris capita cecidiſſent. eo miraculo ſtupentes crediſſe deorum prouidentia ſe a periculis exemptos quo facto contigit: ut quos poſtmodū maris agitaret tēpeſtas Samothracibus uota pro ſalute facerent: aſtraq; apparentia ad Caſtorem Pollucē referrent autor Diodorus. Quibus uerbis patet in Samothracia Caſtorem & Pollucem coli ſolitos: quod etiā

Calathis — Calchedō — Alcathoe — Iſtropolis — Tomos — Caſtor & pollux i ſamothracia colebātur

Heniochoſq; ſinus: & ab his p apollinis urbē
Vecta ſub anchiali mœnia findat iter
Inde me ſebraicos portus: & odeſon & arces
Prætereat dictas nomine bacche tuo:
Et quos alchatoæ memorāt a mēibus ortos
Sedibus his profugos conſtituiſſe lares.
A quibus adueniat miletida ſoſpes ad urbē:
Offenſi quo me contulit ira dei.
Hæc ſi cōtigerit: meritæ cadet agna mineruæ
Non facit ad noſtras hoſtia maior opes:
Vos quoq; tīdaridæ: quos hæc colit iſula fra (tres
Mite pcor duplici numē adeſte rati

u idetur

uidetur Varro deſignaſſe. Neq; inquit(ut uulgus putat)hi Samothraces dii:qui Caſtor & Pollux. Altera. Nauis mihi comes. Symplegadas ire per altas. Per Cyaneas inſulas. Nauigabat enim aut in colchicã regionem:aut etiam ulterius ad paludẽ Mæotida nauis alterius magiſter. Sunt qui legãt per actas ſymplegadas:hoc eſt modico interuallo inter ſe diſtãtes. Altera nauis mea. Biſtonias aquas. Thraciæ partem illam intellige:quæ alluitur Euxino:hoc eſt geticum littus. Loca diuerſa. Ego enim littus ſiniſtrũ teneo:ille uero dextrum.

Altera nãq; parat ſymplegadas ire per altas:
Scindere biſtonias altera puppis aquas.
Vos facite ut uẽtos loca cũ diuerſa petamus
Illa ſuos habeat:nec minus iſta ſuos.
Ittera q̃cũq; ẽ toto tibi lecta libello.
Eſt mihi ſollicitæ tp̄e facta uiæ.
Aut hæc me gelido tremerẽ cũ mẽſe dcẽbri
Scribẽtẽ mediis adria uidit aq̃s
Aut poſtq̃ bimarẽ curſu ſupauimus iſthmon
Alteraq; eſt noſtræ ſumpta carina fugæ.
Q̃d facerẽ uerſus inter fera murmura ponti
Cycladas ægæas obſtupuiſſe puto.
Ipſe ego nũc miror tãtis animiq; mariſq;.
Fluctibus ingenium non cecidiſſe meum.
Seu ſtupor huic ſtudio:ſiue ẽ inſania nomẽ:
Omĩs ab hac cura mens releuata mea eſt.
Sæpe ego nĩboſis dubius iactabar ab hædis.
Sæpe minax ſteropis ſydere pontus erat
Fuſcabatq; diem cuſtos erimãthidos urſæ:

In Vndecimam Elegiam Enarratio.

Ittera quæcũq; eſt. Excuſat ſe Ouidius ſi q̃d forte in eius carmine ĩcultũ fuerit & minus elegãs:culpãq; huius rei omnẽ reiicit in tempeſtatẽ & fluctus:quibus ſtrepẽtib⁹ ſe hæc ſcripſiſſe narrat. Toto libello. Toto hoc primo triſtium libro. Viæ ſolicitæ. Viæ nõ quietæ. ſed ſolicitudinis plenæ. Adria:Mare adriaticum ita appellatũ ab Adria urbe illyrico mari ꝓxima : ut docet Iuſtinus libro.xx.idem ſcribit Liuius ab urbe condita libro q̃nto his uerbis. Tuſcorũ ante romanorum imperiũ late terra mariq; opes patuerunt. Mari ſupero inferoq; quibus Italia inſulæ modo cingitur:quantum potuerint nomina ſunt argumẽto:q alterum tuſcum cõmuni uocabulo gẽtis. Alterum Adriaticum mare ab Hadria tuſcorum colonia uocauere italicæ gẽtes. Græci eadem Tyrrhenum atq; Adriaticum uocãt. Plynius ſcribit ab Atria oppido hetruſcorũ Atriaticũ mare:quod poſtea Adriaticum dixere appellatum fuiſſe. De atria ita ſcribit Stephanus. Atria hetruſcorum a Diomede cõdita eſt. Aethra prio nomiata. Euſtathius refert Adriaticũ mare & ab oppido & a flumine appellatũ fuiſſe. Iſthmum bimarẽ. Peloponeſi Iſthmum qui alluitur mari ægæo & Ionio. Iſthmus autẽ dicit ea terræ anguſtia:quæ iter duo maria iter porrigit ad cherroneſum:ut dixim⁹. Eũ locũ ꝓfodere nauigabili alueo tẽtauere Demetrius rex: Dictator Cæſar. C. princeps. Domitius Nero infauſto(ut oĩum patuit exitu)icepto: autor Plyni⁹. Cycladas ægæas. Cyclades inſulæ ſũt ĩ mari ægæo quas.xii.tm̃ fuiſſe ſcribit Strabo. Dictæ aũt ſunt q circa Delũ in Cyclon ideſt in orbẽ ſitæ ſunt:ut Plynius ſcribit. Idẽ docet ẽt Solinus his uerbis Cycladas autumãt inde dictas q licet ſpatiis lõgiorib⁹ a Delo ꝓiectæ in urbẽ:tñ circa Delũ ſitæ ſũt:& Dionyſius. Quæ uero primã Aſiæ frõtẽ tenẽt:& circũſiſtũt Delon ab ea circuitione Cyclades a græcis ſunt appellatæ:ueꝝ oẽs Apollini dicatæ. Sacra illi & choros agunt nouo potiſſimum inſtante uere:atq; eo tunc quum incipit e montib⁹ luſcinia canere. Pomponius etiam docet Cycladas dictas q in orbem iacent κυκλοσ.enim orbem ſignificat. Quare falſum eſt quod de Cycladibus Seruius ſcribit in.iii.æneidos. Seu ſtupor. Seu quædã alienatio ſenſum. Huic ſtudio. Huic facultati. Senſus eſt. Seu ſtupor ſeu inſania quædã ineſt huic ſtudio poetico:quod homines ſtupidos & inſanos reddat:certe mens mea eſt alienata & ſtupet. Ab hædis nimboſis. Ab hædis nimbum & tempeſtatem inducentibus. Hædi oriuntur(autore Columella)quinto calẽdas octobres Fauonio flante nunq̃ Auſtro cum pluuia. hi autem in ortu & occaſu tempeſtatem pluuiamq; faciunt. Manlius. Hunc ſubeunt hædi claudentes ſydere pontum Nubibus & mundi nutrito rege capella.

Adriaticũ mare

Iſthmus bimaris.

Cyclades

Seruii error

Hædi nimboſi.

Sæpe minax ſteropis. Per ſydus Steropis Pleiades intelligit. Fuit autem Sterope una ex ſeptem pleiadibus quæ fuere filiæ Pleones & Atlantis. Oriuntur enim quarto nonas apriles. Ouidius in faſtis. Pleiades incipient humeros reuelare paternos. Quæ ſeptem dici ſex tamen eẽ ſolent. Columella ſcribit ſexto idus octobres Vergilias exoriri ueſpere Fauonio ſpirãte:& interdum Africo cum pluuia. Verũ.xiii.&.xii.calẽdas nouembris ſolis exortu occidere & tempeſtatem ſignificare. Hæ uergiliæ a noſtris appellantur:q in uere oriuntur. Cur autem ſex dicãtur quum ſeptem fuerint:& quomodo inter ſydera collocatæ ſint a Ioue Higynus & Ouidius in faſtis docent. De Hædis & pleiadibus plura diximus in enarrationibus noſtris in Ouidium de arte amandi. Cuſtos erymanthidos urſæ. Arctophylaca intelligit:in cuius zona eſt ſtella arcturus:cuius ortus & occaſus tempeſtates grauiſſimas facit. Vergilius. Præterea tam ſunt arcturi ſydera nobis Hædorumq; dies ſeruandi. De Arcturo ita ſcribit Cicero libro ſecũdo de Natura deorum in uerſibus Arati ab eo conuerſis. Arctophylax uulgo qui dicitur eſſe bootes. Quod quaſi temone adiunctã præ ſe quatit arcton. Huic etenim ſubter præcordia fixa uidetur Stella micãs radiis arcturus noĩe claro.

Sterope
Pleiades
Vergiliæ

Arctophylax
Arcturus

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Hyades Suculæ

Aut hyadas ſæuis. Tauri caput(autore Cicerone)conſperſum eſt ſtellis frequentibus: quas ſtellas græci hyadas uocitare conſueuerunt a pluẽdo υειν enim eſt puluere. Noſtri imperite Suculas quaſi a ſuibus: in cuius formatæ ſunt faciem non ab imbribus nominatas uolunt. De huius nominis origine plura Seruius ſuper eo uerſu. Arcturũ pluuiaſq; hyadas. Higynus ita eas appellatas refert ex muſæi ſententia ꝙ ex Atlãte & Hya oceani filia ſint quindecim filiæ procreatæ: quarum quinq; hyadas appellatas demonſtrat ꝙ earum Hyas fuerit frater a ſororibus plurimũ dilectus: qui quũ uenans a Leone eſſet interfectus q̃nq; lamẽtatõibus aſſiduis ꝓmotæ dicunt̃ interiiſſe

Aut hyadas ſæuis hauſerat auſter aquis.
Sæpe maris pars ĩtus erat: tamẽ ipſe tremẽti
Carmina ducebã qualiacunq; manu.
Nũc quoq; cõtenti ſtridẽt aquilone rudẽtes
Inq; modum tumuli concaua ſurgit aqua.
Ipſe gubernator tollens ad ſydera palmas
Expoſcit uotis immemor artis opem.
Q uocũq; aſpexi nihil eſt niſi mortis imago:
Q uã dubia timeo mẽte: timẽſq; ꝓcor:
Contingã portum: portu terrebor ab ipſo:
Plus habet infeſta terra timoris aqua.
Nã ſimul inſidiis hoĩum pelagiq; laboro.
Et faciũt geminos enſis & unda metus.
Ille meo uereor ne ſperet ſanguine ꝓdam.
Neu titulum noſtræ mortis habere uelit.
Barbara pars leua ẽ auidæ ſubſtructa rapinæ
Q uã cruor & cædes bellaq; ſemp habent
Cumq; ſit hibernis agitatũ fluctibus æquor:
Pectora ſunt ipſo turbidiora mari.
Q uo magis his debes ignoſcer̃ cãdide lector
Si ſpe ſint ut ſunt inferiora tua.
Nõ hæc ĩ noſtris ut quõdã ſcribimus hortis:
Nec cõſuete meũ lectule corpus habes:
Iactor in indomito brumali luce profundo.
Ipſq; ceruleis charte feritur aquis.
Improba pugnat hyems. ĩdignat̃ q; qd̃ auſim
Scribere ſe rigidas incutiente minas.
Vincat hyems hominẽ ſed eodem tpe quæſo
Ipſe modũ ſtatuam carminis: illa ſui.

Quare eas ꝙ plurimũ de eius morte laborarẽt Hyadas appellatas. Alii ꝙ hyadis & Boetiæ fuere filiæ. Pherecydes Atheniẽſis eas ſcribit Liberi fuiſſe nutrices nũero ſeptẽ: q̃ antea nymphæ Dodonides ſunt appellatæ: Harũ nomina ſunt hæc. Ambroſia. Eudora. Padile. Coronis. Poliſſo. Phyleto. Thyene. Hæ dicũt̃ a Licurgo fugatæ & præter Ambroſiã oẽs ad Thetym ꝓfugiſſe: quæ ad thebas liberũ perlatum Iunoni tradiderũt. Quã ob cauſam ab Ioue gratia eis eſt relata: ꝙ inter ſydera ſunt conſtitutæ. Scribit Columella Suculas. xii. Iunias exoriri & ſeptentrionales eſſe uentos: nõnũq̃ Auſtrum cum pluuia Seruius etiam ſcribit earũ ortus pluuias ĩducere. Hauſerat hyadas. Tenuerat hyadas. Vergilius. Mediũ ſol igneus orbẽ Hauſerat. Contenti rudẽtes. Funes nauis extenti. Cõtingam portum: Perueniam in portũ aliquem littoris thraciæ. Habet plus timoris. Quia thraces appellantes eorũ littoribus interficiunt. Nam ſimul inſidiis. Simul timeo maris ꝓcellas & thraciæ littoris inſidias. Ille meo uereor. Illum pro aliquo poſuit. Barbara pars leua eſt. Deſignat Thraciæ littus: quod põto alluit̃: quod ſcribit Strabo deſertũ eẽ: petroſum: importuoſum: ad aqlonis flamina late patens & apertũ: ad quod naufragio eiecti ab oppidanis ſpoliant̃ thracia gente ſuperhabitante: Idem alibi etiã docet mare Euxinũ nulli patuiſſe nauigationi & proinde Axenon ideſt inhoſpitalem pontũ appellari propter tẽpeſtuoſa & per hiemes ĩterclũſa loca & accolarũ immanitatem maxime Scytharum hoſpites immolare ſolitorũ: & humanis ueſcẽtium carnibus & pro pateris caluarias uſurpantium. Turbidiora. Inqetiora & magis æſtuoſa: ex quo deſignat mẽtẽ curis & timore inquietam nõ poſſe artis poeticæ ſtudiis uacare. In noſtris hortis. Scribebant quidã in hortis credẽtes aptiſſimã in hoc cœli libertatẽ locorumq; amœnitatem ſublimen animum & beatiorem ſpiritum parare: Qui quidem receſſus Fabii iudicio iucũdus magis q̃ ſtudiorum hortator uidetur eſſe. Nam ſiluarum amœnitas & præterlabentia flumina & inſpirantes ramis arborum auræ uolucrumq; cantus & ipſa late circunſpiciendi libertas ad ſe trahũt: ut remittere potius iſta uoluptas uideatur cogitationem q̃ intendere. Vnde legimus Demoſthenem recubuiſſe in loco ex quo nulla exaudiri uox: & ex quo nihil proſpici poſſet. Brumali luce. Hibernis diebus charta feritur undis. Charta aſpergitur maris fluctibus dum hæc ſcribo. Rigidas minas. Aſperas procellas. Vincat hiems hominem. Id eſt cogat me hiems a ſcribendi opera deſiſtere. Sed eodem tempore Hiemem præcor. ut pariter diſiſtamus. Modum carminis: Finem ſcribendi. Illa ſui. Illa hiems ſtatuat modum ſui: ideſt deſinat ſæuire.

Hyadum nomina

Littus geticum

Locus ſcribentis q̃lis

Bartholomei

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

PVBLII OVIDII NASONIS DE TRISTIBVS LIBER SECVNDVS.

QVid mihi uobiſcũ eſt infœlix cura libelli.
Ingenio perii qui miſer ipſe meo?
Cur mõ dãnatas repeto mea carmía muſas
An ſemel eſt pœnam cõmeruiſſe parum.
Carmína fecerunt ut me cognoſcere uellent.
Omine non fauſto fœmina: uirq; meo.
Carmína fecerunt ut me moreſq; notaret
Iam pridem inuiſa cæſar ab arte meos
Deme mihi ſtudiũ: uitæ quoq; crimina demes
Acceptum refero uerſibus eſſe nocens.
Hoc pretium uitæ uigilatorumq; laborum
Cepimus: ingenio eſt pœna reperta meo.
Si ſaperem: doctas odiſſem iure ſorores:
Numina cultori pernicioſa ſuo.
At nunc tanta meo comes eſt inſanía morbo:
Saxa memor refero rurſus ad icta pedẽ:
Scilicet ut uictus repetit gladiator harenam:
Et redit ĩ tumidas naufraga puppis aquas
Forſitan ut quondã teuthrantia regna tenẽti:
Sic mihi res eadẽ uulnus opemq; feret.
Muſaq; quæ mouit: motã quoq; leniet íram:
Exorant magnos carmina ſæpe deos.
Ipſe quoq; auſonias cæſar matreſq; nuruſq;
Carmina turrigeræ dicere iuſſit opi.

BARTHOLOMEI MERVLAE IN SECVNDVM LIBRVM OVIDII DE TRISTIBVS ENARRATIONES.

OVID mihi uobiſcũ ẽ. Precat̃ Auguſtũ Ouidiꝰ: ut ſi nõ reditũ uelit: mitius tñ ac tutius exiliũ cõcedat: dicitq; ſe tẽtare ſi forte carmĩa q̃ illi aña nocuere: nũc poſſint ſalutẽ reddere quẽadmodũ Achillis haſta: q̃ Telephũ & uulnerauit & ſanauit. Lõgo igr̃ & artificioſo carmine cõat̃ Cæſarẽ placar̃ oñdẽs ſe multa de eo ſcripſiſſe. enũeratq; poetas alios q̃plurimos: q nũq̃ ulla clade an̄ecti ſũt: q̃uis mordacia aut turpia poemata ediderit. Quid mihi uobiſcũ ẽ. Apoſtrophe ẽ ad libellũ. Eſt ãt ordo O libelli appoſitiue cura ĩfœlix qd ẽ mihi uobiſcum. Ingenio meo. Nã pp p̃cepta artis amatoriæ ſũ ĩ exiliũ eiectus. Muſas mõ dãnatas. Carmina mea q̃ paulo añ Auguſtꝰ dãnauit. Eſt autẽ hoc quoq; p appõnẽ dictũ. Fœmĩa uirq;. Nã docui & uiros & fœmĩas amare ĩ libris de arte amãdi: qd̃ ipẽ lib. iii. de arte amãdi: ẽt docet eo uerſu. Arma dedi danais ĩ amazõas arma ſupſũt. Ab arte iuiſa. A p̃ceptis de arte amãdi illi odioſis. Deme mihi ſtudiũ. Adime mihi laſciuiã ſcriptoꝝ meoꝝ. Idẽ ẽt Martialis. Laſciua ẽ nob̃: pagĩa: uita pba ẽ: & Catullus. Nã caſtũ eẽ decet piũ poetã ipm: uerſiculos nihil neceſſe ẽ. Acceptũ refero uerſibꝰ. Fateor me a uerſibꝰ accepiſſe. Hoc p̃tiũ uitæ. Hoc p̃miũ uitæ ãteactæ: q. ſ. pœnã ĩgẽio repi. Saxa memor refero. Ordo ẽ. Ego mẽor rurſꝰ refero pedẽ ad ſaxa icta hoc ẽ ad ſaxa pede pcuſſa: aut certe icta p ictꝰ accipit̃. Forſitã ut quondã. Hiſtoriã Telephi diximꝰ ĩ enarratiõe eiꝰ uerſꝰ Ouidii de remedio amoris: Vulnꝰ achilleo q̃ quõdã fecerat hoſti Vulneris auxiliũ pelias haſta tulit: & Diodorus li. v. eã refert. Teuthrãtia regna. Myſiæ regna q̃ tẽuit rex Teuthrãtꝰ: q uirili ſtirpe carens Argiopẽ filiã Telepho deſpõdit: eũq; reliqt regni ſucceſſorẽ. Mouit irã. Iraſci fecit Auguſtũ. Carmĩa tur. Opẽ turrigerã eã eẽ qdã exiſtimãt quã bonã deã appellabãt. Nã illã Faunã opẽ & fatuã noiatã fuiſſe libris põtificũ ſcribit Macro. Sunt ẽt q dicant hãc deã potẽtiã hr̃e Iunonis. Eãdẽ alii pſerpinã. Alii Semelẽ crediderũt. Magis placet d̃ ope Saturni cõiuge ĩtelligas de qua ita ſcribit Macrobius. Opẽ Saturni cõiugẽ crediderũt: & iõ eodẽ mẽſe Saturnalia & Opalia celebrari conſueuerũt: q Saturnus eiuſq; uxor tãfrugum q̃ fructuũ reptores eẽ credant̃. Itaq; oĩ iã fœtu agroꝝ coacto ab hoĩbus hos deos coli q̃ſi uitæ cultioris autores: quos etiã nonnullis cœlũ & terrã eẽ pſuaſũ ẽ. Saturnũq; a ſatu dictũ. cuius cã de cœlo eſt & terrã opẽ: cuius ope humanæ uitæ alimenta q̃rũtur: uel ab ope: p qd̃ fructus frugeſq; naſcuntur. Huic deæ ſedẽtes uota concipiunt. Terramq; de induſtria tan-

bona dea

Ops ſaturni coniunx

Opalia

Saturnus

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

gunt demōſtrātes ipſam mrem terrā eē mortalibus appetēdā:Philochorus Saturno & Opi primū in atti
cā ſtatuiſſe arā Cecropē dicit:& eos pro Ioue terraq; coluiſſe:īſtituiſſeq; ut pres familiaꝝ & frugib⁹ & fru
ctibus iā coactis paſſim cū ſeruis ueſcerent:cū qb⁹ patiētiā laboris ī colēdo rure tolerauerāt.Delectari.n.
deū honore ſeruoꝝ cōtēplatu laboris.Hui⁹ deæ ædes fuit ī capitolio ut ſcribit Liuius de bello Macedo
nico libro.ix.Huic aūt deæ ſacrificari & carmina cātari iuſſiſſe Auguſtū crediderim:ut dea redderet mor
talibus uitæ alimēta:ſub eo.n.famē ſitimq; in italia fuiſſe Plynius eſt autor. Opi turrigeræ.Opi coronā

Ops turrigera.

Iuſſerat & phœbo dici:quo tēpore ludos
Fecit quos ætas aſpicit una ſemel
His precor exemplis tua tūc mitiſſime cæſar
Fiat ab ingenio mollior ira meo.
Illa quidem iuſta ē:nec me meruiſſe negabo:
Non adeo noſtro fugit ab ore pudor.
Sed niſi peccaſſem tu quid concedere poſſes?
Materiā ueniæ ſors tibi noſtra dedit:
Si quoties peccent hoies:ſua fulmina mittat
Iuppiter:exiguo tempore inermis erit.
Nūc ubi detonuit:ſtrepituq; exterruit orbē:
Purum diſcuſſis aera reddit aquis:
Iure igitur genitorq; deum rectorq; uocatur
Iure capax mundus nil ioue maius habet.
Tu quoq; cum patriæ rector dicare paterq;.

turritā gerēti:ea.n.ē terra ut dixim⁹:cui ſuppo
ſitæ ſūt ciuitates:qs īſignitas turrib⁹ cōſtat:ut
etiā Seruius ſcribit.Potes ēt accipere carmina
hæc a matronis Auguſti iuſſu cātata fuiſſe lu
dis Megaleſiacis:quos ī palatio añ tēplū ī ipſo
mris magnæ cōſpectu Magalēſibus fieri:cele
bratiq; uoluerūt:q fuerit mor īſtitutiſq; maxie
caſti:ſolēnes:religioſiq;:ut Ci.docet ī orone de
haruſpicū reſponſis.Supior ſnīa magis placet.

Sæculares ludi
Sæculum

Iuſſerat & phœbo dici.Sæculares ludos deſi
gnat:q fiebāt poſt cētū annos: qa ſæculum in
centū annos extēdi exiſtimabāt: ut ſcribit Pō
peius.Ceſorin⁹ ſcribit Sæculū eſſe ſpatiū uitæ
hūanæ lōgiſſimū partu & morte diffinitū.Idē
paulupoſt ita ſcribit. Romanorum aūt ſæcu
la qdā ludis ſæcularib⁹ putāt diſtingui:cui⁹ rei
fides ſi certa eſt modus rōani ſæculi eſt icert⁹.
Tēpoꝝ.n.iteruallaq: qb⁹ ludi iſti debēt referri:
nō mō quāta fuerit retro ignorat: ſed ne qdē
quāta eē debeāt ſcit.Nā ita inſtitutū eē: ut cen
teſimo quoq; anno fieret:id tū Antias aliiq; hi
ſtorici autores ſunt.Tū Varro de ſcænicis originib⁹ libro.i.ita ſcriptū reliqt. Quū multa portēta fierēt:

Tarentini ludi

& murus & turris:q ſūt īter portā Collinā & Gabiuſam de cœlo eſſent tacta:& iō libros ſibyllinos decēui
ri adiiſſent:renūciauerūt uti Diti patri & Proſerpinæ ludi. Tarētini in cāpo Martio fierēt : tribus noctib⁹
& hoſtiæ furuæ imolarent:utq; ludi cēteſimo quoq; anno fierēt.Itē.T.Liui⁹ libro.c.xxxvi.eodē anno lu
dos ſæculares Cæſar ingēti apparatu fecit. Quos cēteſimo quoq; anno(is.n.terminus ſæculi) fieri mos:
utq; decimo cēteſimo quoq; anno repetant tā cōmētarii.xv.uiroꝝ:q diui auguſti edicta teſtari uidētur:
adeo ut Horatius Flaccus in carmine:qđ de ſæcularib⁹ ludis cantatū eſt.id tps hoc mō deſignauerit.Cer
tus undenos decies p annos Orbis ut cātus referatq; ludos Ter die clara totideq; grata nocte frequētes:q
bus uerſib⁹ patet Sæculares ludos cēteſimo decimo anno fieri ſolitos.Illud obiter monēdū uī Cenſorini

Cenſorini locus emēdatus
Gabiuſa porta

locū antea adductū pperā ita legi.Quæ ſunt inter portā Collinā & qbuſdā:alii Exqlinā legūt:nos nō qui
buſdā:nō exqlinā:ſed Gabiuſam emēdauimus.Fuit.n.porta Gabiuſa Romæ:inter quā & Collinā portā.
Quirinalis fuiſſe legit:ſic appellata q recta in Gabios duceret.Eā de cœlo tactā fuiſſe cōmemorat Liui⁹
Carminis aūt Sæcularis(ut ſcribit Acrō)duplex deuotio eē cōſueuerat:aut.n.pro ſedāda uel pro uitāda
peſtilētia:aut p certo & cōſtituto numero annoꝝ:Centeſimo.n.decimo (ut diximus)anno in capitolio a

Ludorum ſæculariū ritus

pueris & puellis īpuberibus cātabat.Fiebāt aūt ludi ſæculares(ut tradit zoſimus græce referēs Sibyllinos
uerſus ſup his editos)in campo Martio & noctu & interdiu:parcis autem furuæ agnæ mactabant Capri
genūq; pecus.Similiter & Dianæ.Terræ uero Scropha.Ioui Tauri cādidi interdiu.Iunoni nitida iuueca.
Apollini pæanas latini pueri patrimi & matrimi & puellæ patrimæ & matrimæ canebāt in tēplo : nuptæ
ad arā Iunonis orabāt.Accipiebāt februa uiri & fœminæ:ſed in primis fœminæ:dehinc in tēplis fere om
nibus primitias diis offerebant: ſic enī agendo toti italiæ romanos dominaturos in libris Sibyllinis ſcri
ptum erat.Primo igitur die.xv.uiri mane capitolium aſcendebant:ibiq; ſacra de more faciebāt. Tum in
theatris conueniebant ad ludos in honorem Apollinis & Dianæ faciendos.Sequēti uero die nobiles ma
tronæ conueniebant in Capitolium.ſupplicabant deo:frequentabant lectiſternia:canebāt hymnos . Ter
tio deniq; die in templo Apollinis palatini ternoueni pueri ptextati : totidemq; uirgines patrimi omnes
& matrimi græca romanaq; uoce carmina & pæanas concinebant: quibus & imperium & incolumitatē
populi diis cōmendabant.Ludi autem celebrabātur omnibus theatris omnium generum & ſacrificia tē

Primi ludi ſæculares
Tonitrua

plis omnibus fiebant noctu pariter atq; interdiu.Primus autem Valerius publicola conſul poſt reges ex
actos ſæculares ludos inſtituit poſt Romam conditam annis.ccl.Quintos autem ab his Cæſar Auguſt⁹
& Agrippa fecerunt:quibus uero conſulibus reliqui facti fuerint & quibus temporibus abunde Cenſori
nus refert. Vbi detonuit.Poſtq̃ tonare deſitum eſt: quaſi dicat:poſt pluuiam ſolet Iupiter ſerenitatē ter
ris inducere.Scribit Plynius Tonitrua eſſe impactorum igniū plagas:ideoq; protinus corruſcare igneas
nubiū rimas:Anaximādrus dixit Tonitrua eſſe nubis ictæ ſonū.Ariſtoteles multo ante ignē colligi non
putat:ſed eodē momento exilire quo fiant:cuius ſententia talis eſt.Duæ partes in imo iacēt terra & aqua
utraq;

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

utraq̧ ex ſe reddit aliq̄d. Terreus uapor ſiccus eſt & fumo ſimilis q̄ uētos fulmina & tonitrua facit. Aquarū halitus hūidus eſt:& in imbres & niues cadit. Sed ſiccus ille terrarum uapor ī uētis origo eſt: q̄a coaceruatus eſt: quū coitu nubiū uehemēter a latere elidit̄: deīde ut lati⁹ feriat nubes ꝓxias hæc plaga cū ſono incutit̄: q̄lis in nr̄is ignibus reddit̄: quū flāma uitio lignorum uirentiū crepat. Et illic ſpiritus hn̄s aliq̄d hūidi ſecū cōglobatuſq̧ rūpitur flāma. Eodē mō ſpiritus ille quē paulo ante exprimi colliſis nubibus dixi impactus aliis non rūpi nec exilire ſilentio pōt. Diſſimilis aūt crepitus fit ob diſſimilē īpactionē nubiū. Quare aliæ maiorē ſonitū hn̄t: aliæ minorē. Cæterū illa uis exp̄ſſi ſp̄us ignis ē: q̄ fulguratiōis nom̄ habet leni īpetu accēſus & uan⁹. Añ aūt uidemus fulgorē q̄ ſonū audiam⁹: q̄a uelocior eſt oculorum ſenſus: & multū aures añcedit. Vtere more dei. More Iouis poſt tonitrua ſerenitatē īduc. ex quo latēter reditū p̄caſ. Numē hn̄tis idē. Habētis eādē diuitatē quā tu quoq̧ hēs. Tu ueniā p̄tho. Auguſt⁹ finito hiſpano bello in ſyriā ad cōponēdū oriētis ſtatū p̄uēit metūq̧ phraharti iniūxit ne bellū p̄thiæ uellet īferre. Itaq̧ tota p̄thia captiui ex Craſſiāo ſiue ātōii exercitu recollecti: ſignaq̧ cū his militaria Auguſto remiſſa. Sed & filii nepoteſque Phrahartis obſides Auguſto dati pluſq̧ cæſar magnitudine nōis q̄ armis alius īperator facere potuiſſet: autor. Inſtin⁹. De expeditiōe parthica plura diximus ī Ouidium de arte amandi quā nō a Tiberio ſed a Caio ſūptā fuiſſe in ſecūda editōe emēdauim⁹ Senecæ autoritate. Sūt tñ (q̄d magis etiā placet) q̄ hūc uerſū ita legāt. Tu ueniā p̄ti ſuperatæ ſæpe dediſti: ut ad multos bellis ciuilibus ſup̄atos referaſ. Nam Trāq̄llus ita ſcribit ī Auguſto. Clemētiæ ciuilitatiſq̧ eius multa & magna documēta ſūt: ne enumerē quot & quos diuerſarum partiū uenia & īcolumitate donatos prīcipē ēt ī ciuitate locū tenere paſſus ſit. Qui tulerāt in caput arma tuū. Plynius quoq̧ meminit Auguſti uitā ſæpe fuiſſe īſidiis petitā: quo in loco plura ſcripſimus autorib⁹ Seneca & Trāq̄llo. Quæq̧ dies bellū. Sēſus eſt. Eodē die quo cōiuratio īte patuit coniuratis ueniam placatus dediſti. Parſq̧ ſil'. Cōiurati tēplis deorum dona optuere ob placatū īperatorem: tu uero ob mortis periculū q̄d euaſiſti. Sic cur ſe uictū. Sic hoſtis tu⁹ cognoſcit ſe uictū iuſta de cā. Cōtraria arma bella tibi aduerſa. Per tertia numia. Per aquas. Cœleſtia ſydera tarde. Sero moreris & in cœlū ires. Sic Orati⁹ Serus in cœlum redeas diuq̧ Lætus interſis populo q̄rini. Crimina nr̄a. Noſtræ criminatiōes. Nā librorum de arte amādi cā me in exiliū eieciſti. Eſt āt appoſitio nota figura. Inſpice maius opus. Aſpice metamorphoſim. Corpora uerſa Corpora transformata. Inuenies ueſtri. Laudat in metha. & in calce potiſſimum Iulium Cæſarem & Auguſtum. Nec quo. Nec qua ratione. Fama Ioui ſupereſt. Iupiter ſatis magnam famam habet adeo ut illius etiā multum ſuperſit. Belli gigantei. Belli ſuſcepti contra gigantes. Animaduerſum a Ioue in gigantes ob eam cauſam dicunt q̧ magnitudine ac robore corporis confiſi aduerſis legibus & multa ægerint in homines iniuſta: & propinquas gētes in ſeruitutem redegerint bellūq̧ his intulerint: qui ob ſingularia ī oēs nationss beneficia dei ſint exiſtimati: eos autem Iupiter ſuſtulit: In Creta quidem Milinum. In phrygia Tiphonem. Ante pugnam quæ cum gigantibus in Creta habita eſt Iouem ſacrificaſſe dicūt ſoli cœlo: ac terræ bouē: q̄ ſacra Iouē ſup̄iorē fore portēdētia primū uires & ab hoſtibus defectionē tñ finē belli futurū mōſtrarūt. Muſæus quippe ab eis deſciuit: ob idq̧ ei honores tributi: ab diis autem omnes hoſtes cæ-

Vtere more dei numen habentis idem
Idq̧ facis: nec te quiſquā moderatius unquā
Imperii potuit frena tenere ſui.
Tu ueniam partho ſuperato ſæpe dediſti
Non conceſſurus quam tibi uictor erat.
Diuitiis etiam multos & honoribus auctos
Vidi qui tulerant in caput arma tuum.
Quæque dies bellum: belli tibi ſuſtulit iram.
Parſq̧ ſimul templis utraq̧ dona tulit:
Vtq̧ tuus gaudet miles qui uicerit hoſtem
Sic cur ſe nictum gaudeat hoſtis habet.
Cauſa mea eſt melior: quia non cōtraria dicor
Arma nec hoſtiles eſſe ſecutus opes.
Per mares per terras per tertia numina iuro:
Per te præſentem conſpicuumq̧ deum:
Hunc animum fauiſſe tibi uir maxime: meq̧
Qua ſola potui mente fuiſſe tuum.
Optaui peteres cæleſtia ſydera tarde.
Parſq̧ fui turbæ parua præcantis idem.
Et pia tura dedi pro te: cūque omnibus unus
Ipſe quoque adiuui publica uota meis.
Quid referam libros illos quoq̧ crimina nr̄a
Mille locis plenos nominis eſſe tui
Inſpice maius opus: q̄d adhuc ſine fine reliqui
In non credendos corpora uerſ modos.
Inuenies ueſtri præconia nominis illic:
Inuenies animi pignora multa mei.
Non tua carminibus maior fit gloria. nec quo
Vt maior fiat creſcere poſſit habet.
Fama iouis ſupeſt: tamē hūc ſua facta referri.
Et ſe materiam carminis eſſe iuuat:
Quūq̧ gigantæi memorantur prælia belli:
Credibile eſt lætum laudibus eſſe ſuis.

Auguſtus in ſyriam uenit

Bellum giganteum

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

ſi ſunt. Sed & aliis quoq; diis pſidiū belli tuliſſe aduerſus gigantes cōſtat. Macedones qdem circa Palenē italos in campo quē a loci cōflagratione phlegræū. poſtmodū Cymeū cognominarunt a colle: qui olim plurimum ignis inſtar ætnæ in Silicia euomēs nūc Veſuui⁹ multa ſeruās ignis antiq ueſtigia. In eo cāpo tradūt fuiſſe hoīes admodū fortes: & ob eoꝝ ſcelera gigātes appellatos: qui cognito Herculis aduētu inſtructis copiis oēs ei obuiā profecti ſunt: acriq; cōmiſſa pugna (pollebāt enim uiribus) ferūt diis adiutoribus ſuperiorē Herculē pluribus eoꝝ īterfectis eam regionē oī feritate purgaſſe. Autor Diodorus. Hic autē per bellū gigāteum intelligēdū eſt de eo qđ

Titanus

geſtū eſt cōtra Titanū & eius filios. Titan⁹. n. cœli filius uxorem habuit terrā: ex qua plures ſuſcepit filios: cū quib⁹ aduerſus Iouē deoſq; reliquos pugnauit: eiq; cœlū conantes eripere montes mōtib⁹ īpoſuere. Sed tādē a diis cæſi: & fulmine interēpti ſunt dicēte Vergilio. Tū partu terra nephādo Cæū Iapetūq; creat ſeuūq; typhœa. Et coniuratos cœlū reſcidere frēs Conati ter ſūt īpōere pelio oſſan. Scilicet atq; oſſæ frōdoſū inuoluere olympū. Ter pr̄ extructos diſiecit fulmīe mōtes: & Propti⁹. Nō ego titanas canerē: n̄ oſſan olympo īpoſitū: ut cœli pelion eēt iter.

Cur aquila dicit ioui fulmia miniſtraſſe

Scribit Higynus iō dictū eſſe ioui in bello gigāteo aquilā fulmina miſtraſſe q; ea Ioui pbuit uictoriæ auguriū: Cæſar quoq; ī arato rettulit Aglaeſthenē dicer̄ Ioui quū ex inſula naxo aduerſus Titanas pficiſcereť & ſacrificiū faceret in littore: aqlā in auſpiciū aduolaſſe: quā uictor bono omine acceptā tutelæ ſuæ ſubiugarit. Sacra uero hiſtoria aū conſediſſe illi in capite atq; ei regnū portēdiſſe teſtať. Plyni⁹ ſcribit Aqlā ſolā auiū nūq̄ fulmīe exaiatā: iō eā armigerā Ioui cōſuetudinē iudicaſſe.

Cur aqlæ in ſignis romanorum.

Illud obiter ſciēdū ī romanoꝝ ſignis aqlas ferri ſolitas: q; ea auis uniuerſaꝝ auiū regnum hēat & ſit ualidiſſima. Itaq; illā prīcipatus īſigne putaſſe omēq; uictoriæ quodcūq; bello petierint: autor Ioſephus lib. iii. de bello iudaico.

Te celebrant alii quanto decet ore: tuaſq;
Ingenio laudes uberiore canunt.
Sed tamē ut fuſo taurorum ſanguine centum:
Sic capitur minimo turis honore deus.
Ah ferus & nobis nimium crudelior hoſtis:
Delicias legit qui tibi cunque meas.
Carmina ne noſtris & te uenerantia libris
Iudicio poſſint candidiore legi.
Eſſe ſed irato quis te mihi poſſet amicus:
Vix tunc ipſe mihi non inimicus eram.
Quū cœpit quaſſata domus ſubſiſtere: partes
In proclinatas omne recombit onus.
Cunctaq; fortuna rimā faciente dehiſcunt:
Ipſa ſuo quædam pondere tracta ruunt:
Ergo hoīum quæſitum odiū mihi carmīe: q̄q;
Debuit eſt uultus turba ſecuta tuos.
At memini: uitamq; meā moreſq; probabas
Illo quem dederas prætereuntis equo.

Te celebrāt alii. Maronē ī primis deſignat. Sed tñ ut fuſo per cētum tauros Hecatōben exprimit.

Hecatōbe

Erat. n. ſacrificium cētum boum a numero dictum uictimaꝝ ἑκατον. n. centum ſignificat: & βους bos: uel q̄a (autore Euſtathio) centum peloponeſi urbes id faciebāt: & a numero ſacrificātium cōpoſita eſt dictio. Iulius Capitolinus de hoc ſacrificio ita ſcribit. Hecatōbe aūt tale ſacrificiū eſt: cētū aræ uno ī loco ceſpititiæ extruūť: & ad eas cētū ſues: cētum oues mactāť. Nā ſi īpatorium ſacrificium ſit: cētum leōes centum aqlæ: &c. hmōi aīalia centena feriunt: qđ qdē ēt græci quōdā feciſſe dñr: quum peſtilentia laborarent. Delitias meas. Vel libros amoꝝ: uľ certe amatoria pcepta ītellige. Carmīa ne nr̄is. Oñdit tibi ille delitias meas ut tu poſtea credēs cætera ī qbus laudes tuæ cōtinebāť laſciuia eadē aſpſa illa reiiceres. Eſſe ſed irato. Oñdi latēter multos & eum potiſſimum q legit eius delitias Cæſari fuiſſe ſibi iratum. ppea q; ſciebat eum eē Auguſto in feſtū uel certe dicit ſe oībus fuiſſe inuiſum poſteaq̄ eius carm̄ dānauit Auguſtus. Vix erā nō inimic⁹ mihi. Vix mihi erā amicus. Quum cœpit q̄ſſata dōus. Siliťudo ſumpta eſt a domo terræ motu uel alio caſu cōcuſſa: q. n. ea ſubſidet & pēdet ī eā ptē totum onus īclinať. Cunctaq; dehiſcunt. Oēs domus ptes apiunť. Ipſa ſuo qdā Ordo eſt. Ipſa. i. ipſæ ptes domus ruunt ſuo pōder: qdā tracta ruunt. i. qdā cadunt pprio pōdere nec poſſunt ſtare: qdā uero ptes ipſius domus ab aliis tractæ labunť: p domum autē quaſſatā ſeipſum deſignat: p oē onus ītelligit odium cunctoꝝ qđ cōtraxit carminis laſciuia: p eum autem q domum cōcutit. Auguſtum deſignat: p fortunā rimā facientē denotat eiuſdem Auguſti potentiā: p ſuum pōdus accipe Ouidii crimen: p partes uero tractas ſe odio etiā amicoꝝ exulaſſe pfiteť.

Trāſuectionis mos.

Prætereuntis equo. Dionyſius li. vi. ſcribit in honorem apparitionis caſtroꝝ eiuſq; uictoriæ: q ad lacum regillum parta eſt: equites in eqs ſedentes tranſuehi incipientes a templo Martis extramurano perexiſſe per foꝝ iuxta ædem Caſtoris. Fiebat autem hæc tranſuectio idibus quintilibus: quo die apud lacum regillum proſpere pugnatum eſt Caſtore & Polluce auxiliantibus. In tranſuectione autem equites uehebantur coronati oliuatum ramis induti q; trabeis punicei coloris ſecum geſtantes ornamenta premiaq; omnia fortitudinis quæcunq; in præliis ob rem bene geſtam a ductoribus ſuis accepere. Valerius Maximus libro ſecundo de inſtitutis antiquis ſcribit Fabium Rutilianum primum inſtituiſſe: ut equites Romani idibus qntilibus ab æde honoris equis inſidentes in Capitoliū tranſirent trabeati. Scribit Tranquillus Equitum turmas Auguſtum frequenter recognouiſſe poſt longam intercapedinem inducto more tranſuectionis: ſed neq; detrahi quenq̄ ab accuſatore paſſum fuiſſe quod fieri ſolebat ex ſenio uel aliqua corporis labe.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

tis labe. Scribit etiam Plutarchus morem Romæ apud equeſtres fuiſſe quum per legitimũ tempus ab ali quo militatum eſſet equm per medium forum duci coram duobus Cenſoribus præſidẽtibus: illiſq; qué libet ducum aut imperatorum ſub quibus militatum ſit recẽſeri: deinde cenſorum iudicio ſubiici: q iux ta cuiuſq; meritum uel laudem uel infamiam tribuunt: quem morem hic quoque Ouidius deſignat. ℭ Quod ſi non prodeſt. Quod ſi nullo beneficio affectus fui ab Auguſto ob uitam aut equeſtrem digni tatem bene ante actam. At nullum crimen adeptus eram. Saltẽ placet ꝙ ille me nullo crimine notauit.

Quod ſi non prodeſt: & honeſti gratia nulla
 Redditur: at nullum crimen adeptus eram.
Nec male cõmiſſa eſt nobis fortuna reorum.
 Vſq; decem decies inſpicienda uiris.
Res quoq; priuatas ſtatui ſine crimine iudex:
 Deq; mea faſſa eſt pars quoq; iuſta fide:
Me miſerum: potui: ſi non extrema nocerent:
 Iudicio tutus non ſemel eſſe tuo.
Vltima me pdunt: imoq; ſub æquore mergit
 Incolumen totiẽs ima procella ratem.
Nec mihi ps nocuit de gurgite parua: ſed oẽs
 Preſſere hoc fluctus oceanuſq; caput.
Cur aliquid uidi? cur noxia lumina feci?
 Cur imprudenti cognita culpa mihi eſt?

Nec male cõmiſſa eſt. His duob⁹ uerſib⁹ de ſignat ſe poeta cẽtũuirũ fuiſſe. In eo. n. iudicio cauſæ teſtamẽtariæ & hereditariæ criminaleſ ꝗ ẽt audiebant. Cẽtũuiri autẽ a numero uiro rũ dicebant. Nã quũ Romæ eẽnt qnq; &. xxx. tribus. terni ex ſingulis tribub⁹ eligebant ad iudicãdũ: & licet qnq; ſupra cẽtũ fuerint: tam ut facilius noiarent. Cẽtũuiri ſunt dicti: eorũ uero iudiciũ cẽtũuiralis haſta noiabat: ꝙ poſi ta in ſuo foro haſta cẽtũuiri iudicabãt: quẽad modũ Auctionarii publici ſiue priuati i atrio auctionario haſta pconis (ut inqt Cicero) bõa emptoris adiudicabãt. Eligebant aũt ſorte ex decuriis cẽtũuiri p ptorẽ q iudicarẽt: quorum numerxs nõ idẽ in omnib⁹ cauſis erat: ſed ma ior aut minor ut diuerſæ cãæ acciderãt: qbus numerus iudicũ ex lege dabat quẽadmodum lex repetundaꝝ qua rõ a ſenatore repeti ſole bat: qnquaginta iudices ex equeſtri ordine da bat: ut docet Cicero pro. L. Flacco. Duo uero &. xxx. iudices ſederũt i cã Oppianici: q ueneni a Cluẽtio accuſatus fuit. Iudices aũt oẽs Romæ in decuri as redacti fuere: & eoꝝ ſortitiones ad diuerſas cauſas p ptorẽ fieri ſolebãt: q eos in legẽ iurare cogebant. Vnde iurati iudices dicebant: notabãturq; in libro ptoris: ne alii ad iudicãdũ ſupponerent autore Aſco nio. De decuriis iudicũ ita ſcribit Plynius lib. xxxiii. Iudicũ quoq; non niſi quattuor Decuriæ fuere prio uixq; milia ſingula in decuriis inuẽta ſunt nõdũ puinciis ad hoc munus admiſſis: ſeruatũq; in hodiernũ diem eſt: ne qs e nouis ciuibus iudicaret. Fortuna reoꝝ. Sors eoꝝ qui centũuirali iudicio ſubiiciebant. Cicero pro. A. Cluẽtio. Reſpicite iudices hoium fortũas. Reſpicite dubios uarioſq; caſus. Reſpicite Caii Fabricii ſenectutẽ. Nec eſt male cõmiſſa nobis. Nec eſt male credita iudicio meo qa recte iudicaui. De cies dẽcẽuiris. Hoc eſt a centũuiris. Res quoq; priuatas ſtatui. Hic Ouidius ur oſtẽdere ſe ex quarta de curia iudicẽ hoc eſt triũuirũ electum iudicaſſe de leuioribus ſũmis. Tranquillus. n. ſcribit ad tres iudicũ decurias qrtã addidiſſe ex inferiore cenſu q ducenarioꝝ uocaret: iudicaretq; de leuioribus ſũmis: iudices aũt elegit a. xxx ætatis anno. i. qnquẽnio maturius q ſolebant: aut certe (qd magis placet) per centũuira le iudiciũ docet ſe iudicia publica: per priuatas uero cãs priuata ẽt iudicia triũuiꝝ exercuiſſe: publica. n. iudicia ſunt in qb⁹ agit de pditionibus in patriã: ambitum: maieſtate: & accuſatiõe repetundaꝝ. Vnde in rhetoricis ad Herẽnium ita legimus. Et in publicis quæſtionibus cauet legib⁹: ut ſi ante reo cõmodũ ſit: iudiciũ de accuſatore fiat. utrũ illi liceat accuſare: nec ne. Et Tranqllus in Auguſto Centũuiralia iudi cia publica appellat. Centũq; inqt: ut ſeparatim in eo publica iudicia & ſortitiões iudicũ fierẽt. Sic ẽt i ora tore ea Cicero. appellat: dicta aũt ſunt publica iudicia (ut Iuſtinianus ſeu Tribonianus ſcribit) ꝙ cuiuis ex populo executio eoꝝ plærũq; dat: priuata uero iudicia ſunt ciuis ad ciuẽ pſonæ ad pſonã: priuũ. n. uere res dixere qd nos ſingulũ: hinc priuata iudicia ꝙ uniuſcuiuſq; ppria ſunt. Vnde apud Valeriũ caput le gim⁹ de priuatis iudiciis. Et Liui⁹ ſcribit ius. xii. tabulaꝝ fuiſſe fontẽ oĩs publici: & priuati iuris. Sine cri mine. Sine ſcelere aut ſine cuiuſq; criminatione ſuperior expoſitio magis placet. Deq; mea faſſa eſt. Or do talis. Et pars iuſta. i. cãæ æquitas: aut pars hoium iuſtoꝝ qui iudicio meo interfuere ẽt eſt faſſa de mea fide. i. confeſſa fuit meam in iudicando fidẽ: & integritatẽ. Si non extrema nocerent. Si non obeſſet iu diciũ de me tuũ: quo relegatus ſum. Iudicio tuo. Quia me uiꝝ bonũ eſſe iudicabas. Nõ ſemel. Quia in multis caſib⁹ tibi mea iuſticia fuit cognita. Vltima. Vltimũ de me iudiciũ tuũ. i. relegatio. Mergit. Obruit & opprimit. Incolumen ratem. Me uiuũ. Ima pcella. Grauis tua ira. Nec mihi pars nocuit. Perſtat adhuc in ſimilitudine a nauigantibus ſumpta. Intelligit aũt non paruã Auguſti indignationẽ: aut non ſolum Auguſtum: ſed alios quoq; eius cã eum oppreſſiſſe. Cur aliquid uidi. De cã relegatiõis Oui dii multi multa ſcripſere: in quibus non deeſt qui credat eũ uidiſſe eius inceſtũ cum filia Iulia: qd ẽt Tran quillus his uerbis ueꝝ fuiſſe oſtendit. Prædicabat aũt matrem ſuam ex iceſto: qd Auguſtus cum Iulia fi lia admiſiſſet procreatã. Ego tamen ut hac in re non meã obſtrĩgam fidem: ſic affirmare auſim (ut etiam diximus) poetã uidiſſe aliqd agentẽ Auguſtum: quo in eius odium peruenit: id quod quũ hoc in loco: tũ in aliis plæriſq; liquido dignoſcitur. Imprudenti mihi. Mihi ignoranti quæ ab Auguſto fierent.

Centũuirale iudiciũ
Centũuiri
Centũuiralis haſta
Iudicium numerus
Iudices iurati
Decuriæ iudicum
Iudicia publica
Iudicia priuata
Priuum

Actæonis Fabula

¶ Inſcius actæon. Actæon. Ariſtei & Autones filius longa fatigatus uenatione: ut æſtum euitaret in uallem Gargaphien puenit: ubi erat limpidiſſimus fons: in quo quū forte Dianā ſe lauantē offendiſſet: ab ea mutatus eſt in ceruū ne rē cuiq̄ narrare poſſet. Demū ēt a ſuis canibus laniatus eſt. Fabulā hēs apud Ouidiū in.iii.met. Diodorus ſcribit eū a ſuis canib⁹ diſcerptū: ꝙ Dianæ cōcubitū quū uenaret ī mōtib⁹ iuxta tēplū ſitis appetiuerit. Alii ꝙ ſe illi Actæon ptulerit uenādi arte. Scilicet in ſupis. Dii inqt eos puniūt: q etiā caſu peccāt: peccauimus.n.aut errore aut ſcelere. Errorē: Fortunā: & caſum Ouidius appellat: ſic & in met. de Actæone. At bene ſi q̄ras fortūe crimē in illo. Non ſcelus inuenies: qđ.n. ſcelus error hēbat. Sed ſine labe. Sed ſine crimine. Prio dicaꝰ ut æuo Clara. Vt hac nr̄æ patriæ ætate uel certe pr̄is mei ætate clara dici poſſit. Superior ſnīa magis placet. Nec ulli⁹ nobilitate minor. Nec mīor nobilitate ullius dom⁹: uel, nec minor ullius.ſ.dom⁹ nobilitate. Vbi notādū ꝙ mīor poſt ſe ñ mō hr̄e pōt ablтūm caſū: ſed ēt gtūm. Plynius. Aiantiū ī eodē natura nl'li⁹ ppe partis cōtēplatiōe minor eſt: & Gelius li.iii. Sed quū in eo tpe Scipionē minorē.xl.ānorū fuiſſe cōſtaret. Et Varro ī re ruſtica. Nec minores inqt ānoꝝ.xxii.ad agriculturā dociles.

Inſcius actæon uidit ſine ueſte dianam:
Præda ſuis canibus non minus ille fuit.
Scilicet in ſuperis etiam fortuna luenda eſt.
Nec ueniam læſo numine caſus habet:
Illa noſtra die: qua ne malus abſtulit error:
Parua quidem periit: ſed ſine labe domus.
Sic quoq̄ parua tamen patrio dicatur ut æuo
Clara: nec ullius nobilitate minor.
Et neq̄ diuitiis: nec paupertate notanda eſt:
Vnde ſit in neutrū conſpiciendus eques.
Sic quoq̄ nr̄a domus uel cēſu pua uel ortu
Ingenio certe non latet illa meo.
Quo uideat quāuis nimium iuueniliter uſus
Grande tamen toto nomen ab orbe fero.
Turbaq̄ doctoꝝ naſonem nouit: & audet
Non faſtiditis annumerare uiris.
Corruit: hæc igitur muſis accepta ſub uno
Sed non exiguo crimine lapſa domus.
Atq̄ ea ſic lapſa eſt: ut ſurgere: ſi modo læſi
Ematuruerit cæſaris ira: queat.
Cuius in euentu pœnæ clementia tanta eſt:
Vt fuerit noſtro lenior ira metu.
Vita data eſt: citraq̄ necem tua conſtitit ira:
O princeps parce uiribus uſe tuis.
Inſuper accedunt te non adimente paternæ:
Tanquam uita parum muneris eſſet: opes.
Nec mea decreto damnaſti facta ſenatus:
Nec mea ſelecto iudice iuſſa fuga eſt.
Triſtib⁹ iuectus uerbis (ita pricipe dignū eſt)
Vltus es offenſas: (ut decet) ipſe tuas:
Adde quod edictum quis immite minaxq̄:
Attamen in pœnæ nomine lene fuit:
Quippe relegatus: non exul dicor in illo:

Minor cū genitiuo

Vñ. Ex qua domo. In neutrū. In neutrā ptē ut aut nimis amplas diuitias poſſideat: aut nimiæ pauptati obnoxia: ex quo dſignat mediocres fortunas poſſediſſe. Vl' cēſu. Vel fortūis.

Vel ortu. Vel origine. Quo. Scilicet īgenio.

Nimiū iuueniliter. Quod ſcribendo iuuenilia & amatoria Auguſtū offēdi. Sub uno ſed nō exiguo crimīe. Sub una criminatōe: ſed nō parua: hoc aūt dicit ne imperatorē offendat: quare ut eius beniuolētiā captet ſe ipm̄ magis q̄ impatorē dānat. Ematuruerit. Matura facta fuerit & lenita: ubi notādū Maturo uerbū maturui tm̄ pteritū facere: nō maturaui: ut in doct⁹ qdē nr̄i tpis exiſtimauit. Nā & Quītilianꝰ ita ſcribit. Nā & ipſe eos nōdū opīabar ſatis maturuiſſe. Et Columella li.vii. & quū maturuit ſuppuratio: reſcīdiꝰ ferro. Quare q exiſtimauit a Quītiliāo maturauiſſe dictū: & ita ēt legi poſſe errauit. In euētu pœnæ. In euentu ſupplicii. C⁹ Auguſti.ſ. Nr̄o metu. Quā timebā. Citraq̄ necē. Sine nece: q̄ locutōe freq̄nter autores utūꝰ & ī primis Ply. ut citra ſalē.i. ſine ſale. Pr̄næ opes. Pr̄imōiū mihi a pr̄e relictū. Inſup accedūt. Præterea mihi pmittūꝰ. Solebāt.n. exules bōa amittere: ut docent cū aliis: tū ī primis Ci.lib.v. Tuſculanaꝝ qōnū his uerbis. At mulctāꝰ bōis exules. Tāq̄ uita paꝝ mūeris eēt. Laudat Cæſaris clemētiā: cui uita Ouidio cōceſſa puū bn̄ficiū uidebaꝰ: niſi ēt illi fortūas ſuas cōceſſiſſet. Decreto ſenat⁹.

Maturui a uerbo Maturo

Senatus conſulto in tuā ſnīam facto ut relegaret. Secreto iudice. A iudice cui ſecreto dānationē meā iniūgere potuiſſes. Sūt q̄dā exēplaria in q̄bus legiꝰ ſe lecto. Fuerūt.n. quattuor decuriæ iudicum primo pluribus diſcrete noībus. Nāq̄ aliæ tribunoꝝ æris. Aliæ iudicū. Quidā nōgenti. Quidā ſelecti uocabantur: & diuiſus hic quoq̄ ordo erat ſupba uſurpatiōe noium: quū alius ſe nongētū. Alius Tribunū. Alius Selectū appellaret. autor Plynius lib.xxxiii. Selecti iudicis meminit Oratius in.i. ſermonū eo uerſu. Vnū ex ſelectis iudicib⁹ obiiciebat: & Ouidi. Nō bn̄ ſelecti iudicis arca pater. Verbis triſtib⁹. Verbis triſtitiā ſignificātibus: ꝙ ea cōmiſiſſem: q̄bus pœna luēda eſſet. Quippe relegatus. Relegare eſt in inſulā aliquē uel in aliū locū mittere. Differtq̄ exiliū (ut iuriſcōſultis placet) a relegatiōe: ꝙ Exiliū ē ppetuū. Relegatio fit ad tp̄s. unde titulus eſt apud iuriſcōſultos de relegatis: ubi legimus relegatoꝝ duo gn̄a eſſe. Quidā.n. ī inſulā releganꝰ: q̄dā ſimpliciter: ut puinciis eis interdicaꝰ. Caliſtratus iuriſcōſultus ſic ſcribit. Cæteræ pœnæ

Iudicum decuriæ
Selecti iudices
Relegare
Exilium
Relegatio
Relegatorū duo genera

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Parcaq; fortunæ ſunt tibi uerba meæ
Nulla quidem ſanæ grauior mentiq; potenti
Pœna eſt: q̃ tanto diſplicuiſſe uiro.
Sed ſolet interdum fieri placabile numen.
Nube ſolet pulſa candidus ire dies.
Vidi ego pampineis oneratã uitibus ulmũ:
Quæ fuerat ſæuo fulmine tacta iouis.
Ipſe licet ſperare uetes: ſperabimus: atq;
Hoc unum fieri te prohibente poteſt.
Spes mihi magna ſubit: cũ te mitiſſie p̃nceps
Spes mihi reſpicio cum mea facta cadit.
Ac ueluti uentis agitantibus æquora: non eſt
Aequalis rabies continuuſq; furor.
Sed modo ſubſidunt intermiſſiq; ſileſcunt:
Vimq; putes illos depoſuiſſe ſuam.
Sic abeunt: redeuntq; mihi: uariãtq; timores:
Et ſpem placandi dantq; negantq; tui.
Per ſuperos igitur: qui dãt tibi lõga: dabũtq;
Tempora romanũ ſi modo nomen amant.
Per patriam: quæ te tuta & ſecura parẽte eſt:
Cuius & in populo pars ego nuper eram.
Sic tibi: quẽ ſemper factis animoq; mereris:
Reddatur gratæ debitus urbis honor:
Liuia ſic tecum ſociales impleat annos:
Quæ niſi te nullo coniuge digna fuit.
Quæ ſi non eſſet cælebs te uita deceret:
Nullaq; cui poſſes eſſe maritus erat.
Soſpite ſic te ſit natus quoq; ſoſpes: & olim
Imperium regat hic cum ſeniore ſenex.
Efficiantq; tui ſidus iuuenile nepotes.
Per tua perq; tui facta parentis eat.
Sic aſſueta tuis ſemper uictoria caſtris:
Nunc quoq; ſe p̃ſtet: notaq; ſigna petat.
Auſoniumq; ducem ſolitis circunuolet alis:
Ponat & in nitida laurea ſerta coma.
Per quẽ bella geris: cuius nũc corpe pugnas
Auſpicium cui das grande: deoſq; tuos.
Dimidioq; tui præſens & reſpicis urbem
Dimidio procul es: ſæuaq; bella geris.
Hic tibi ſic redeat ſuperato uictor ab hoſte:
Inq; coronatis fulgeat altus equis.
Parce p̃cor: fulmenq; tuum fera tela recõde:
Heu nimium miſero cognita tela mihi.
Parce pater p̃iæ: nec nominis imemor huius
Olim placandi ſpem mihi redde tui.

ad æſtimationem: & ſi nõ ad capitis periculum pertinent uelut relegatio ad tempus. uel in perpetuum: uel in inſulam. Verba meæ fortunæ. Decretum tuum de infœlicitate mea. Sũt parca. Paucis exponit̃. Mentiq; potẽti. Generoſæ menti. Oneratã uitibus ulmum. Vites ſexto anno maritant̃: & inter cæteras arbores prima omnium ulmus habet̃: quæ ab eo hanc ob cauſam Marita appellat̃. Martialis. Nec melius teneris iungunt̃ uitibus ulmi. Liuia ſic tecum. Liuiam Druſillam dicit: quam Auguſtus repudiata Scribonia duxit uxorem. Eam matrimonio Tiberii Neronis & quidẽ prægnantem abduxit: dilexitq; & probauit unice: ac perſeuerãter ut ſcribit Trãquillus. Cælebs uita. Vita ſine uxore. Soſpite ſic te ſit natus quoq; ſoſpes. Tiberiũ deſignat. Nam de Agrippa non placet intelligas. Efficiantq; tui. Ordo eſt. Et tui nepotes Caius. ſ. qui in lycia periit: & Lucius qui Maſſaliæ ut alibi diximus appoſitiue ſydus iuuenile efficiant ut natus Tiberius eat per tua & per parentis tui facta: hoc eſt te & patrem Iuliũ imitetur. Legitur etiam: ita hoc carmẽ in uetuſtiſſimo codice. Vt faciuntq; tui ſydus iuuenile nepotes. Per tua perq; tui facta parẽtis eãt: quæ lectio nobis etiam clarior & cãdidior uidetur: ut ſit ordo. Et tui nepotes appoſitiue ſydus iuuenile. i. iuuenum romanorum ſplendor eant: ut faciunt: per tua & per facta tui parentis: per nepotes autem Caium & Lucium adhuc uiuentes deſignat. Sic aſſueta tuis ſemper uictoria. Victoria dea fuit: quam Apuleius li. ii. met. palmarem deã appellat his uerbis. Atria longe pulcherrima columnis quadrifariam per ſingulos angulos ſtantibus attolebãt ſtatuas Palmamaris deæ facies quæq; pinnis explicitis ſine greſſu pilæ uolubilis: inſtabile ueſtigium: plãtis roſidis decitantes. Et Ouidius. Prima loco fertur ſparſis uictoria pennis. Auſoniumq; ducem. Tiberium deſignat: qui nũciata illyrici defectiõe trãſit ad curam noui belli: quod grauiſſimum omnium bellorum poſt punica per. xv. legiões paremq; auxiliorum copiã triennio geſſit: quo temporis ſpatio domuit totum illyricũ quod intra Italiam regnũmq; noricũ: & Thraciam: & Macedoniam: interq; Danubium flumen & ſinum maris Adriatici patet quas ob res triumphus ei decretus eſt: quẽ diſtulit mœſta ciuitate clade uariana: nihilominus urbẽ prætextatus: & laurea coronatus ĩtrauit. poſitumque in ſeptis tribunal ſenatu aſtãte conſcendit ac medius inter duos cõſules cum Auguſto ſimul ſedit. Vnde populo cõſalutato circũ templa deductus eſt: autor Tranquillus. Potes etiã intelligere (quod magis placet) Germanicã expeditionẽ: quã Druſus Tiberii frater & Auguſti priuignꝰ ſuſcepit Auguſti auſpiciis ut Florus ſcribit: ĩ qua expeditiõe p̃iit ex fractura cruris ſup qđ lapſus ẽ equs: ut Liuius exiſtimat. Trãquillus uero eũ morbo p̃iſſe ſcribit. Deoſq; tuos. Apollinẽ. Iuliũ Cæſarẽ: & cæteros deos Auguſti familiares.

Vlmus

Victoria Palmaris dea

Bellum illiricum

Nõ præcor ut redeam:quãuis maiora petitis
Credibile eſt magnos ſæpe dediſſe deos.
Mitius exilium ſi das propiuſq; roganti:
Pars erit e pœna magna leuata mea.
Vltima perpetior medios eiectus in hoſtes:
Nec quiſquam patria longius exul abeſt.
Solus ad egreſſus miſſus ſeptẽplicis iſtri
Parrhaſiæ gelido uirginis axe premor.
Iazyges & colchi:metereaq; turba:getæq;:
Danubii mediis uix prohibentur aquis.
Cumq; alii tibi ſint cauſa grauiore fugati:
Vlterior nulli q̃ mihi terra data eſt.
Longius hac nihil eſt niſi tm̃ frigus:& hoſtis:
Et maris aſtricto quæ coit unda gelu.
Hactenus euxini pars eſt romana ſiniſtri:
Proxima baſternæ:ſauromatæq; tenent.

Iſtri ortus
Danubius

Septemplicis iſtri. Iſtri ortus eſt in Germania : qui per innumeras lapſus gentes Danubii noĩe immenſo aquaꝝ auctu:& unde primũ illyricum alluit:Iſter appellatur.lx.amnibꝰ receptis medio ferme numero eorum nauigabili in pontũ uaſtis ſex fluminibus euoluiẗ:quoꝝ noĩa Plynius oſtendit li.iiii.ſed plenius Herodotus.Scribit Strabo Ephoꝝ aſſerere Iſtrũ conſtare qnq; oſtiis.Idẽ tñ paulopoſt ait eũ in ſeptena oſtia diſtingui.Docet ẽt Dionyſius Iſtrum ꝑ quinq; ingentes alueos in Euxinũ proripi.Iſtrũ quinq; alueis delabi per ſcythiam docet ẽt Herodotus.Põponius tñ & Solinus ſcribũt Iſtrũ totidẽ oſtia hẽre quot Nilus.i. ſeptẽ:tria uero reliq̃ tẽuia: quoꝝ priora q̃ttuor adeo magna ſunt:ut ꝑ lõgitudinẽ.xl.miliũ paſſuũ:nõ miſceaẗ æquori dulcẽq; hauſtũ:ĩcorrupto detinẽt ſapore.Idẽ ẽt docet Cornelius Tacitus his uerbis. Danubiꝰ molli & clemẽter edito montis Arbonæ iugo effuſus plures populos adit.donec ĩ põticũ mare ſex meatibꝰ erũpit:ſeptimũ.n.os paludibꝰ hauriẗ. Parrhaſiæ uirginis.Caliſtꝰ ex arcadia q̃ ĩ urſã mutata a Ioue in ſeptẽtriõe locata fuit:ſic dcã a Parrhaſia urbe arcadiæ.Ouidius ĩ met.Parrhaſis erubuit.

Iazyges

Iazyges.Iazyges populi fuere ſcythaꝝ : quos Plyniꝰ ſcribit cãpos & plana tenuiſſe. Nã paulũ ſupra Daciã fuere Peucini & Baſternæ: & ꝑ totã Meotin Iazyges hic Roxolani & his ĩteriores Amaxobii:& Alani ſcythæ,ut eſt autor Ptolemæus: nũc qdã ſeptẽ caſtra appellari putant. Valerius Flaccus.Neurus & exptes canẽtis iazyges æui. Strabo poſt Tirrhegetas põit Sarmatas cognomẽto Iazygas: ſũt.n.in Sarmati a Europæ.Hñt aũt Iazyges te mios a ſeptẽtrione Sarmatiã Europæ.i.eã Sarmatiæ ptẽ:q̃ ẽ ad Anſtrũ Sarmaticoꝝ mõtiũ uſq; ad montem Carpatũ.Ab occaſu & auſtro Germaniæ partem a Sarmaticis.ſ. montibus ad Carpatũ Danubii fluuii uſq; ſciſſionẽ Tibiſci amnis:qui ad arcton fluit.Ab oriẽte Daciã iuxta ipſum Tibiſcũ fluuiũ:q ad oriẽtẽ uerſus ſub mõte Carpato deſinit:a quo duciẗ.

Colchi

Et colchi.Colchi(autore Dionyſio)fuere ad extremũ põti Caucaſo mõti adherẽtes olĩ ex ægypto ꝓfecti:qđ ẽt docet Herodotus.Colchicæ regiõis alteꝝ latus ĩ Euxinũ & Mæotin deuexũ eẽ. Alteꝝ ĩ Caſpiũ & Hyrcanũ mare ſcribit Pliniꝰ

Corſi

hic uero nõ Colchi ſed Corſi legẽdũ arbitror.Corſos.n.Sarmataꝝ populos fuiſſe plynius ſcribit:q̃uis eo in loco qdã nõ colchi ſed corſi legendũ putarit.Nã e ponto ad oſtiũ Mæotidis nauigantibus dextra ſunt Scythæ & taurica cherroneſus:leua uero e regione in littore põti ad mõtẽ Caucaſum(ut diximꝰ)ſũt Colchi:q quũ mari diſiũcti ſint:& Mæotidis oſtiũ q Cimerius Boſphorus uocaẗ.Latitudinẽ ſtadioꝝ.xxx.Lõgitudinẽ.lx.(autore polybio)cõplectaẗ:quo pacto Danubio ab his ſe arceri dicat Ouidi.nõ intelligo:niſi accipias illos Cimeriũ Boſphoꝝ tranſfretare:& in Tauricã regionẽ accedere qđ non placet. Metereaq; turba.

Metoniũ
Neuri
Getæ
Daci

Aut urbẽ Metereã eã intellige:quã Ptolemæut ſupra Thyrã fluuiũ ponit penes Daciã & Metoniũ appellat:aut certe Neurea legas:ut Neuros intelligas apud quos oriẗ boryſthenes:ut eſt autor Plyni.Neuroꝝ meminit ẽt Curtius.Põponiꝰ:ac Dionyſius.Getæq; Cetas Strabo eos appellatos dicit:q ad põrũ ĩ oriẽtem uergebant.Dacos uero q in oppoſitũ uerſus Germaniã & ad Iſtri fontes : quos olim Dauos uocatos fuiſſe arbitraẗ.Plyni.ſcribit ſcythaꝝ gẽtes uarias fuiſſe:inter cæteros getas põit:quos a Romanis Dacos noĩatos ſcribit:eos ita ẽt noĩat Ptolemæus. Mediis aq̃s Danubii.Aq̃s Danubii diſterminãtibꝰ urbẽ Tomon a nationibus ſupradictis. Niſi tm̃ frigus.Fuere.n.urbes illæ in ſeptẽtriõali regiõe.In uetuſtiſſimo codice hoc carmẽ ita legi.Lõgius hac nihil eſt terra niſi frigus & hoſtis. Aſtricto gelu. Cimeriꝰ Boſphorus q Aſiã ab Europa ſeparat.&(ut diximus)in.xxx.ſtadioꝝ lõgitudinẽ excurrit:ita glaciaẗ:ut mare illud pedibus plærũq; perviũ ſit:ut Plyni.docet:quã glaciẽ dicit poeta eſſe paulo ultra terras ad quas relegatꝰ eſt:uel certe intellige ponti partẽ quã brumali rigore durari dximus ſupra ex autoritate Põponii.Scribit ẽt Herodotus(autore ẽt Gelio)mare Boſphoꝝ qđ ſcythicũ dr̃ gelu ſtringi & cõſiſtere. Hactenꝰ.uſq; ad Danubiũ:quẽ dicit eſſe terminũ romani impii. Euxini ſiniſtri.Pontici maris.q eſt a ſiniſtra nauigãtibus ad Cimetiũ Boſphoꝝ. Eſt ps romana.Eſt ditionis romanæ.

Baſternæ

Baſternæ.Baſternæ populi fuere(ut Dionyſius ſcribit)ad oceanũ ſeptẽtrionalẽ uerſi.Eos ptolemæus ſcribit fuiſſe in Sarmatia Europæ plutarchꝰ in paulo Aemilio docet Baſternas circa iſtrũ incolentes gentẽ fuiſſe pugnacẽ: & eq̃tatu maxime ualẽtem

Galatæ
peucini
peuce

quos & galatas appellarũt.Hos Tacitꝰ peucinos noĩat:dubitatq; Sarmatiſne an germãis aſcribat:q̃uis ſermone:cultu:ſede:ac domiciliis ut germani agãt.Eruptõi aũt iſtri flumĩs magna ꝓpior ẽ ĩſula peuce noĩe eã baſternæ quũ occupaſſent:peucini ſũt appellati.Baſternas ãt põpeiũ domuiſſe ac de his triũphaſſe autor eſt plyni.Eos ẽt.C.Cæſar domuit:ut Diodorus refert.Sed poſtmodũ Auguſto impatore credendũ eſt eos a romanis defeciſſe:quẽadmodũ aliæ ẽt gẽtes:ut Florus docet.De Sarmatis ãt abũde diximus ſupra.

Dicti autem

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Galatarũ appellatio

Dicti aũt fuere Galatæ a filio Herculis: quẽ Galatẽ appellarũt: ut eſt autor Diodorus. Ea aũt regio a pluribus natiõibus colebaẽ: quæ inuicẽ gẽtiũ nũero differebaẽ. Tenẽt ꝓxia. Tenẽt loca Iſtro uicina. Hæc eſt nouiſſima: Hæc terra ad quã relegatus ſum eſt extremus terraꝝ populi rõani terminus. Ne ſit cũ patria. Ne amiſſa patria perdã etiã pacẽ: hoc petit ut amiſſa patria: ſaltẽ pacato uiuat citra ullũ hoſtilem tumultũ. Nõ bñ ſũmouet. Nõ bene arcet. Carmẽ. Præcepta amatoria. Et error. Et ĩprudẽtia ac caſus: de quo ſupradiximus. Alterius facti. Erroris. Altera ps ſupeſt. Reſtat ut purgẽ me de carmine amatorio. Doctor obſcœni adulterii. Præceptor amoris. Fas ergo ẽ. Carmẽ amatoriũ nõ eſſe culpãdũ arguit: idq; nõ potuiſſe Auguſtum in maioribus occupatum recte iudicare ſignificat. Aliqua: Aliq̃ rõne & mõ. q.d. dũ ẽt fallũtur aliquo mõ: quũ res nõ pẽriculate intuẽtur: ut tu Auguſte: q̃ præ magnis negociis non potuiſti carmẽ meũ legere. Et ſũt notitia. Multa ſunt inq̃t q̃ a te reiiciunẽ tãq̃ friuola tenuia & minora tuis uiribus ut fuere mea carmina: q̃bus uerbis ꝑ ĩſinuationẽ reddit auguſtũ beniuolũ. Orbẽ pẽdẽtẽ. Impiũ terraꝝ ĩ te ĩclinatũ. Inferiora. Minora orbe ĩpo: ut fuere mea carmina de arte amatoria. Imparibus mõis. Verſu elego. Ea moles. Ea reꝝ magnitudo. Ineptis luſib⁹. Inepto carmini. Nũc tibi pãnonia eſt. Natio ĩgẽs circa Iſtrum per longum incolẽs ab Iapodũ populis ſupra Dardanos ꝓtẽdiẽ. Hi peones a græcis: a romanis pannonii appellati fuere: & ab illis iter illyrios numerabanẽ: Autor Appianus: De Pãnoniis hæc Florus. Pãnonii duobus ſaltibus ac tribus fluuiis: Drauo: Sauo: Iſtroq; uallãẽ: Ad eos domãdos Auguſtus Vibiũ miſit: cæſi ſũt ĩ utriſq; fluminibus arma uictoꝝ nõ ex more belli cremata: ſed capta ſunt & in ꝓfluẽtes data: ut cæteris q̃ reſiſtebãt: ſic uictoria nũciareẽ. Nunc illyris ora domãda. Poſt finẽ belloꝝ ciuiliũ Auguſtus (ut Florus docet) reliq̃ bella geſſit aduerſus exteras gẽtes: q̃ diſtricto circa mala ſua impio diuerſis orbis oris emicabant. Noua q̃ppe pax necdũ aſſuetæ frenis ſeruitutis tũidæ gentiũ inflatæq; ceruices ab ĩpoſito nup iugo reſiliebãt. Ad ſeptẽtrionẽ cõuerſa ferme plaga ferocius agebat: Norici: Illyrici: Pãnonii: Dalmatæ: Myſi: Thraces: & Daci: Sermatæ: atq; Germanici: Noricis aĩos dabãt alpes atq; niues ꝙ bellũ nõ poſſet aſcẽdere. Sed oẽs illius cardis

Peones
Pannonii

Bellũ illyricum

Hæc eſt auſonio ſub iure nouiſſima: uixq;
Hæſit in imperii margine terra tui.
Vnde ꝓcor ſupplex ut nos in tuta releges:
Ne ſit cũ patria pax quoq; adempta mihi.
Ne timeã gentes quas nõ bñ ſũmouet hiſter:
Neue tuus poſſim ciuis ab hoſte capi.
Fas ꝓhibet latio quẽquam de ſanguine natũ
Cæſaribus ſaluis barbara uincla pati.
Perdiderint cũ me duo crimĩa: carmẽ & error
Alterius facti culpa ſilenda mihi.
Nã nõ ſum tãti: remouẽ ut tua uulnera cæſar:
Quem nimio plus eſt indoluiſſe ſemel.
Altera pars ſupereſt: qua turpi carmĩe factus
Arguor obſcœni doctor adulterii.
Fas ergo eſt aliqua cæleſtia pectora falli.
Et ſunt notitia multa minora tua.
Vtq; deos cœlumq; ſimul ſublime tuenti
Non uacat exiguis rebus adeſſe ioui.
A te pendentem ſic dum circumſpicis orbem
Effugiunt curas inferiora tuas.
Scilicet imperii princeps ſtatione relicta
Imparibus legeres carmina facta modis?
Non ea te moles romani nominis urget:
Inq; tuis humeris tam leue fertur onus.
Luſibus ut poſſis aduertere numen ineptis:
Excutiaſq; oculis ocia noſtra tuis.
Nũc tibi pãnonia eſt: nũc illyris ora domãda:
Rhetica nunc ꝓbẽt: thraciaq; arma metũ.

ppl'os Brẽnos: Senones: atq; Videlicos Auguſtus ꝑ priuignũ ſuũ Claudiũ Druſũ pacauit. In illyricos aũt ĩpe expeditionẽ ſũpſit. Agũt ãt hi ſub alpib⁹: imaſq; ualles eaꝝ: & q̃dã q̃ſi clauſtra cuſtodiũt abruptis torrẽtib⁹ ĩplicati. Fieri igr̃ põtẽ Auguſtus ĩpauit. Hic ſe & aq̃s & hoſte turbãtibus cũctãti ad aſcẽſũ militi ſcutũ de mãu rapuit: & ĩ uia primus tũc agmĩe ſecuto quũ illyricus multĩtudĩe põtẽ ſuccidiſſet: ſauci⁹ manib⁹ accrurib⁹ ſpecioſiore ſanguine & ĩpo piculo auguſtior terga hoſtiũ ꝑcidit. De his aũt eũ poſt Marcũ Antoniũ deuictũ triũphaſſe ſcribit Appian⁹: ex cui⁹ ſnĩa de illyria alibi plura dixim⁹. Illud addim⁹ ab Euſtathio ſcribi illyriã ab illyrio Cadmi filio appellata. Rhetica nũc ꝓbent. Rheti (ut docet Strabo) ad italiã uſq; ptinẽt: q̃ ſupra Veronã & Comũ ẽ. Rheticos & Noricos exiſtimat Appian⁹. C. Cæſarẽ quũ aduerſus Celtas depugnaret ſubægiſſe: aut Auguſtũ quũ peones aggredereẽ bello ſupaſſet: ĩ medio q̃ppe amborũ ſedes hñt: nec ullũ ĩ Rhetios aut Noricos bellũ geſtũ priuati ſe reppiſſe ſcribit: ſed eos cũ reliq̃s finitimis deuictos aſſerit. Iuſtinus lib. xx. ſcribit Tuſcos duce Rheto auitis ſedib⁹ amiſſis alpes occupauiſſe: & noĩe ducis gẽtẽ Rhetioꝝ cõdidiſſe. Plynius inter alpiũ ĩcolas ponit ẽt Rhetos: quos Noricis uicinos eſſe ſcribit: & tuſcoꝝ ꝓlem fuiſſe a gallis pulſos duce Rheto: a qua regione Maro Rheticũ uitẽ noĩauit. Et Plyni. ſcribit Rhetica uina in ueronẽſi agro fuiſſe: Ea nũc eius urbis incolæ Vernatias uulgo appellãt: falernis tm̃ poſthabita ex Marõis ſnĩa: & Strabo docet Vinũ Rheticũ iter italica egregie cõmẽdata ñ ſane inferius in mõtanis illoꝝ radicibus naſci. Thraciaq; arma. Thraces quoq; cũ cæteris deſciuerãt. qui &

Illyria
Rheti

Rhetica
uina
Thraces
domiti

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

ſignis militaribꝰ:& diſciplina armis ēt romanis aſſueti fuerant.Sed a piſone ꝑdomiti in ipa captiuitate ra biē oſtēderūt:qppe quū cathenas morſibꝰ tētarēt:feritatē ſuā ipſi puniebāt.Scribit Herodotꝰ gētē Thra cū ſecūdū Indos oīum maximā eē:q̄ ſi aut unius īperio regeret:aut idē ſentiret:inexpugnabilis eēt:& om niū gētiū ualidiſſima.Pauſanias ēt ſcribit nullā nationē ꝑter galliā Thracia maiorē eē. Nūc petit arme nius pacē.Armenios uicto rege Tigrane in hoc unū genus aſſueuerat:Pōpeius ut rectores a romanis acci peret:intermiſſum ergó ius Auguſtus ꝑ Caiū nepotē recupauit nō incruēto nec inulto tñ certamine: q̄p pe Domnis quē rex Artaxatis ꝑfecerat ſimula ta ꝓditione ad ortus uiꝝ intētū libello:quem ut theſauroꝝ rōnē cōtinētem ipſe porrexerat interfecit autor Florus.Armenia autē duplex fuit maior & minor Aſiaticæ regionis prouin ciæ:ut lib.vi.docet Plynius Lucanus populos utraq; uagātes Armenia Dicta autē Armenia (autore Iuſtino)ab Armenio Theſſalo uno de numero ducū Iaſonis:qui recollecta multitu dine quæ amiſſo Iaſone rege paſſim uagabaẗ: Armeniā cōdidit.Idē uẽ ſentire Strabo ita ſcri bens.Armenius ex Armenia Theſſaliæ urbe: quæ inter Pheras & Lariſſam iacet iuxta Bœbeida cū Iaſone in Armenia militauit.dicūt ex hmōi noīe Ar meniā appellatā. Parthus nūc porrigit arcus.Auguſtus(autore Iuſtino(finito hiſpano bello ī Syriam ad cōponēdū oriētis ſtatū ꝑuenit:metuq; Phraharti iniūxit ne bellū Parthiæ uellet īferre.Itaq; tota Parthia captiui ex Craſſiano ſiue Antonii exercitu recollecti ſignaq; cū his militaria Auguſto remiſſa: Sed & filii nepoteſq; phrahartis obſides Auguſto dati:pluſq; Cæſar magnitudīe nois ſui fecit:q̄ armis alius īpator facere potuiſſet:Strabo ēt refert Phrahartē regē parthoꝝ tñ circa Cæſaris amicitiā ſtuduiſſe : ut illi etiā Throphæa remitteret:q̄ parthi de romanis erexerāt:& uocato ī collogo Tito:q ꝑ id tēpus Syriæ præerat: quattuor ei filios legitimos obſides tradidit:Saroſpadē:Coroſpadē:Phraanem:& Boonem:& duas eoꝝ uxores & filios quattuor ſeditionem metuens & ne ſibi inſidiæ ſtruerentur. Scribit Tranquillus parthos & Armenios uindicanti Auguſto facile ceſſiſſe:& ſigna militaria quæ.M.Craſſo : & Antonio ademerant repoſcenti reddidiſſe:obſideſq; optuliſſe:quos quodam muneris die miſſos per mediā harenā ad ſpecta culum induxit:illud ſciendum parthorum imperium ab exulibus ſcytarum deductum fuiſſe.autore Iu ſtino.Vnde parthi ſcytico ſermone exules dicunẗ de parthis plura Plynius:& Iuſtinus li.xl. Nūc te ꝓle tua.Germanicā expeditionē deſignat:quā Druſus Auguſti priuignus ſuſcepit eiꝰ auſpiciis: quē poeta ſu perius Auſoniū ducē appellauit:hic uero Auguſti ꝓlē noīat:qm̄ eius erat priuignus & frater Tiberii.Scri bit Tranquillus Auguſtum Germanicū atq; pannonicū bellum per legatos ad miniſtraſſe:ut tñ aut inter ueniret:aut nō lōgius abeſſet: Sciebat Auguſtus patrem ſuum Cæſarem bis tranſuectū pontē rheno q̄ſiſ ſe bellum.In illius honorem cupiit facere prouinciam.Miſſus in eam ꝓuinciam Druſus primos domuit Vſipetes.Inde cæteros ꝑcurrit ut Marcominos:Cheruſcos:Sueuos:& Sicābros: quoꝝ equos:pecora : tor ques:ipſoſq; præda diuiſit ac uendidit:præterea in tutelam ꝓuinciæ ꝓſidia ubiq; diſpoſuit ꝑ Moſam flu men:per Albim:per inſurgiam:per rheni q̄dem ripam q̄nquaginta amplius caſtella direxit:bonā & geno ſiam pontibus iūxit claſſibuſq; firmauit.Inuiſum atq; inacceſſum in id tempus hyrcinū ſaltum patefecit. Ea deniq; in germania pax erat:ut mutati hoīes alia terra cœlum ipſum mitius molliuſq; ſolito uiderẽ. Eam deniq; non per adulationē:ſed meritis defuncto ibi Druſo ipſi q̄d nunq̄ alii: ſenatus cognomen ex ꝓuincia dedit.Autor Florus.Germania aūt(autore Tacito)a gallis.rhetiiſq;:& pānoniis rheno & Danu bio fluminibus a Sarmatis Daciſq; mutuo metu & mōtibus ſeparatur. Cætera oceanus ambit latos ſinus & inſulaꝝ immenſa ſpatia cōplectens.Idem autor ſcribit Germaniæ uocabulum:recens: & nuper addi tū: quoniā qui primi rhenū traſgreſſi gallos expulerint:ac nunc Tūgri:nūc germani uocati ſint:Ita natio nis nomen non gentis eualuiſſe paulatim:ut oēs primum a uictore ob metum: mox a ſe ipſis inuēto noīe Germani uocarenẗ. Bellaq; pro magno Cæſare.Senſus eſt.Druſus bella gerit ꝓ Auguſto. Appellat aūt Druſum Auguſti priuignū Cæſarem:ut ēt Germanicū in faſtis:quū inq̄t.Excipe pacato Cæſar germani ce uultu:Sunt q faciāt hunc ſenſum.Auguſtus pugnat cum Bruto & Caſſio Caii Cæſaris interfectoribꝰ q̄d falſum eē hac ſola rōne manifeſtum eſt:qm̄ Auguſtus ſuſcepit Germanicam expeditionem poſt bella ciuilia ut ſuperius docuimus ex Flori ſentētia. Deniq; ut in tuto.Ordo eſt.Deniq; ut pro qualiter: Vel deniq; nulla pars imperii eſt quæ labet:ut ꝓ ſicut in tāto corpore.ſ.imperii:q̄tum nō extitit unq̄:nam nū q̄ romanum impium maius fuit q̄ fœliciſſimo Auguſti tpe. Vrbs quoq; te.Vrbem Auguſtus ꝓ maieſta te imperii ornatam & inundationibus incendiiſq; obnoxiam excoluit:adeo ut iure ſit gloriatus marmo ream ſe relinquere q̄ lateritiam accepiſſet.Idem in ea publica opera plurima extruxit: Spatium urbis ī re giones uicoſq; diuiſit:inſtituitq; ut illas annui magiſtratus ſortiti tuerentur.autor Trāquillus. Et legū laſſat tutela tuaꝝ.Leges retractauit ēt Auguſtus:& q̄ſdā ex integro ſanxit:ut ſumptuariā & de adulteriis & de pudicitia:đ ābitu:de maritādis ordibꝰ:diuortiis modū īpoſuit:multaq; alia ad urbis cōmodū cōſti tuit:quæ oīa pleniſſime exequiẗ Suetonius. Et moꝝ.Auguſtus īpetratis a ſenatu decē adiutoribꝰ unū quéq;

Nūc petit armenius pacē:nūc porrigit arcus
Parthus eq̄s:timida captaq; ſigna manu.
Nunc te prole tua iuuenem germania ſentit:
Bellaq; pro magno cæſare:cæſar habet.
Deniq; ut in tanto quantum nō extitit unquā
Corpore pars nulla eſt:quæ labet imperii.
Vrbs quoq; te & legum laſſat tutela tuarum
Et morum:ſimiles quos cupis eſſe tuis.

Trachum gens omnium maxia
Armenii uicti
Armenia duplex
Armenia unde dicta
Auguſtus in Syriam
Signa auguſto a parthis remiſſa
Parthorū nomen
Germanica expeditio
Germania
Germaniæ uocabulū
Vrbē ornauit Auguſtus
Leges Auguſti
Cenſura Auguſti

queq́ꝫ eqtũ rõnẽ uitæ reddere coegit atqꝫ ex ĩprobatis alios pœna: alios ignominia notauit: plures admonitiõe: notauitqꝫ aliquos ꝙ pecũias leuiorib⁹ uſuris mutuati grauiore fœnore collocaſſẽt. Miror ĩ hoc igĩ. Quũ inqt regꝫ magnitudĩe obrut⁹ ſꝑ fueris: minádũ ẽ te nũq̃ ſcripta mea attigiſſe. Ex quo latẽter deſignat nõ potuiſſe eũ dánare ob carminis laſciuiá ĩcognita cá & uerſu. At (ſi qđ mallé) Incipit arguere nullũ eẽ in eius carmĩe crimẽ relegatiõe dignũ. Seueræ frõtis. Seueritaté ullá ĩ pría pagina ꝑſe ferẽtia. Romanas erudiũtqꝫ nurus. Nec docẽt amare caſtas mulieres.

Non tibi contingunt: quæ gẽtibus ocia ꝓſtas
  Bellaqꝫ cum multis irriquieta geris.
Miror in hoc igitur tãtarum pondere rerum
  Vnq̃ te noſtros euoluiſſe iocos.
At ſi (quod mallem) uacuus fortaſſe fuiſſes:
  Nullum legiſſes crimen in arte mea.
Illa quidẽ fateor frontis non eſſe ſeueræ
  Scripta: nec a tãto principe digna legi.
Non tamen iccirco legum contraria iuſſis
  Sunt ea: romanas erudiuntqꝫ nurus.
Neue q̃bus ſcripſi poſſis dubitare: libellĩe
  Quattuor hos uerſus e tribus unus habet.
Eſte procul uittæ tenues inſigne pudoris.
  Quæqꝫ tegis medios inſtita longa pedes.
Nil niſi legitimũ conceſſaqꝫ furta canemus,
  Inque meo nullũ carmine crimen erit.
Ecq̃d ab hac oẽs rigidas ſũmouimus arte
  Quas ſtola cõtingi: uittaqꝫ ſumpta uetat?
At matrona poteſt alienis artibus uti:
  Quodqꝫ trahat: quãuis non doceat: habet.
Nil igiẽ matrona legat: quæ carmine ab omni
  Ad delinquendum doctior eſſe poteſt.
Quodcunqꝫ attigerit: ſi qua ẽ ſtudioſa ſiniſtri
  Ad uitium mores inſtruet inde ſuos.
Sumpſerit annales: nihil eſt hirſutius illis:
  Facta ſit unde parens ilia nempe leget.
Sumpſerit æneidẽ: genitrix ubi prima reqret
  Aeneadum genitrix unde ſit alma uenus
Perſequar inferius: modo ſi licet ordine ferri
  Poſſe nocere animis carminis omne genus
Non tamen iccirco crimẽ liber omnis habet
  Nil ꝓdeſt: quod non lædere poſſit idem.
Igne quid utilius? ſi q̃s tamen urere tecta
  Cœperit: audaces inſtruit igne manus.
Eripit interdum: modo dat medicina ſalutem.
  Quæqꝫ iuuet mõſtrat: q̃qꝫ ſit herba nocẽs.
Et latro & cautus ꝑcingitur enſe uiator:
  Ille ſed inſidias hic ſibi portat opem.

Quibus ſcripſi. Quib⁹ tradidi ea ꝓcepta amatoria. E trib⁹ unus. Vnus e tribus illis libris de arte amádi cõpoſitis: quoꝝ eruditio & elegátia tãta & tã multiplex eſt: ut nõ relegatiõe: ſed ampliſſimis honoribus & præmiis dignus fuerit poeta. Vittæ tenues. Virgĩes deſignat & ĩnuptas ꝑ uittas ut plenius diximus in ſecũda editiõe Enarrationũ noſtraꝝ nõ ueſtales. ut quidam falſo ſuſpicati ſunt: per inſtitá uero nuptas intellige. Ecquid. Nunquid. Oẽs rigidas. Omnes ſeueras matronas. Ab hac arte. Ab arte amádi. Vetat contingi. Prohibet uiolari. At matrona poteſt. Docet eẽ al'ſ artes: quib⁹ corrũpi poſſunt romæ caſtiſſimæ fœmiæ. Quod trahat. Quod ſequaẽ. Nil igitur matrõa legat. Nullum ſcriptoꝝ genus a matronis excutiendum eſſe aſſerit: ſi hæ præſertim ſint ſiniſtræ mẽtis: quoniá nullũ eſt ſcriptũ: in quo nõ ſit aliquid quod nõ poſſit in deteriorẽ partẽ & in uitiũ interꝓtari. Ad delinquẽdũ. Ad peccádũ. Eſt ſtudioſa ſiniſtri. Studet rẽs in ſiniſtrá & contrariá partem accipere. Sũpſerit annales. Si ſumpſerit libros geſta populi rõani cõtinẽtes obſeruato cuiuſcunqꝫ anni ordine. Quid aũt ſint annales abũde docet Gelius. Nihil eſt hirſutius illis. Nihil eſt illis ſeuerius ná reꝝ geſtaꝝ memoriá cõtinẽt: nõ uoluptuoſa: & laſciua. Hirſuti át ſeueri uidẽẽ: Iuuenalis. Hiſpida mẽbra q̃dẽ: & duræ ꝑ brachia ſetæ Promittũt atrocẽ aĩum. Facta ſit uñ parẽs ilia. Quomodo ilia ſeu Rhea Siluia grauida e Marte gemĩos pepit. Hiſtoriam hẽs apud Liuiũ. Ouidiũ faſtoꝝ: & alios. Sed eá ex oĩbus plenius exeq̃tur Dionyſi⁹ Halicarnaſius. Sũpſerit æneidẽ. i. ſi acceperit diuinum Maronis opus. Genitrix ubi prima requiret. Ordo eſt. Studioſa ſiniſtri prima hoc eſt ante alias uel primũ ut ſit nomẽ ꝓ aduerbio reqret ubi. i. quo in loco alma uenus ſit facta genitrix ſubaudi æneæ q̃ri. n. poteſt a ſtudioſa ſiniſtri fœmina ubi cõcubuerit Venus cum Anchiſe. Alludit aũt ad carmẽ illud Maronis. Tu ne ille æneas: quem dardanio anchiſæ Alma uen⁹ phrygii genuit ſimoẽtis ad undas. Aeneadũ genitrix. Rõanoꝝ mẽ. Vnde ſit. Vnde ducat originẽ: q̃ſi dicat a partibus obſcœnis Saturnũ. n. (autore Macrobio) aiũt abſcidiſſe Cœli pẽis pudẽd a q̃bus in mare deiectis Venerẽ ꝓcreatá fabuláẽ: q̃ a ſpuma uñ coaluit αφροΔιτη nomen accepit. Proſequar ĩferius. Ordo eſt. Inferius ꝓſequar oẽ gen⁹ carmĩs poſſe nocere aĩs: ſi mõ licet ferri ordĩe. Iccirco. Hanc ob cauſam ꝙ ĩ ſcriptis ſit aliq̃d quod poſſit animis nocere. Si q̃ eſſe ſiniſtri ſtudioſa uoluerit. Habetur crimẽ. Criminari põt. Eripit interdum. Docet a ſimili mediciná quoqꝫ hẽre ꝓcepta q̃bus mortalibus ſalus aut daẽ: aut adimiẽ: qđ melius aperit eo uerſu. Quæqꝫ iuuet mõſtrat. Et latro. Et craſſator uiarum.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Díſcitur innocuas ut agat facundia cauſas.
Protegit hæc ſontes immeritoſq; premit.
Sic igitur carmen: recta ſi mente legatur.
Conſtabit nulli poſſe nocere meum.
Et tãdem uitiũ qcunq; hoc concipit: errat:
Et nimiũ ſcriptis abrogat ille meis.
Vt tamẽ hoc fatear: ludi quoq; ſemina ꝑbent
Nequitiæ: tolli tota theatra iube
Peccãdi cauſam q̃ multis ſæpe dederunt:
Martia cũ durum ſternit harena ſolum.
Tollatur circus: non tuta licentia circi eſt.
Hic ſedet ignoto iuncta puella uiro.
Cũ q̃dam ſpatietur in hac ut amator eodem
Conueniat: quare porticus ulla patet?
Quis loc⁹ ẽ tẽplis anguſtior? hæc quoq; uitet
In culpã ſi qua eſt ingenioſa ſuam.
Quũ ſteterit iouis æde: iouis ſuccurret ĩ æde:
Quam multas matres fecerit ille deus.
Proxima adoranti iunonia templa ſubibit
Pellicibus multis indoluiſſe deam.
Pallade conſpecta natum de crimine uirgo

¶ Vt agat innocuas cauſas. Vt tractet cauſas iuſtas: quod etiam docet Cicero & Fabius. Vnde Oratorẽ uolunt eſſe uirum bonum. Protegit hæc ſontes. Tamen aliqui contra inſtitutũ oratoris cauſas iniquas ſuſcipiunt. Quicunq; concipit hoc uitium. Quicunq; exiſtimat hoc q̄ carmẽ poſſit etiam nocere. Errat. Fallitur. Abrogat. Detrahit. Ludi quoq; ſemina præbent Nequitiæ Ludi etiam qui in deorũ honorem fieri ſolent habent ſemina quædam laſciuiæ. Tolli tota theatra iube. Ironice dicit. Ergo q̄a habent ſemina laſciuiæ remouendi ſunt ludi: & loca ubi ſiunt? quaſi dicat non. De theatris in arte amandi ita ſcribit Ouidi⁹. Sed tu præcipuæ curuis uenaꝛ theatris. Hæc loca ſũt uoto fertiliora tuo: & paulopoſt ſubiũgit. Spectatũ ueniũt: ueniũt ſpectenꝛ ut ipſæ ille locus caſti dãna pudoris habet. Et Proptius. Colla caue iflectas ad ſũmũ obliqua theatrũ. Peccãdi cauſam. Ludi etiã gladiatorii fuere cã ut multæ peccarẽt: id q̄d etiã Ouidius in arte amãdi docet: quũ ait. Hos aditus circuſq; nouo ꝑbebit amori Sparſaq; ſolicito triſtis harena foro: ĩ enarratione quoq; uerſuum de gladiatoribus abũde diximus. Quũ harena martia. Quũ harena ubi pugnã gladiatores inibãt: cuius deus ẽ Mars. Sternit durũ ſolũ. Hoc dicit q̄a ludi gladiatorii exhibebanꝛ ĩ foro harena cõſtrato. Tollaꝛ circus. Idẽ aptius in primo de arte amandi ita oſtendit. Nec te nobilium fugiat certamen equorum Multa capax populi cõmoda circus habet. Lege q̃ in eo loco de Circo: & ludis circẽſibus ſcripſimus. Quũ q̃dã ſpatiaꝛ in hac. Porticus quoq; oſtẽdit habere q̄d poſſit obeſſe: quũ amicæ illic ſpatiãtes amatores expectarẽt. De porticibus abunde diximus in Ouidiũ de arte amãdi. Idẽ. n. ſæpius repetere nimis moleſtum eſſet. Quare porticus ulla patet. Cur porticus ædificatur & omnibus patẽt: quaſi dicat: Ironice tamẽ: Porticus q̄ eo ueniunt amantes nõ deberent patere. Quis locus eſt templis anguſtior. Templa etiã deorum probat habere quod poſſit obeſſe. Nec tamen ideo ea eſſe uitanda colligit. Hæc autẽ omnia eo pertinẽt: ut a ſimili carmen amatoriũ a ſe compoſitũ excuſet. Hoc idem docet etiam in principio primi de arte amãdi de tẽplo ueneris aſſyriæ & iudæorum ac etiam Iſidis. Si qua eſt ingenioſa in ſuam culpam. Si qua eſt ingenioſa ad peccandum illic cum amantibus: uel ſi qua eſt ingenioſa ad interpretandum poſſe ſibi templa criminis cauſam & locum afferre. Quum ſteterit iouis æde. Quum uenerit in ædem Iouis

Fœminæ a Ioue cognitæ

Capitolini. Quam multas matres fecerit. Quam multas grauidas fecerit. Sane Iupiter primam mortalem fœminam Nioben phoronei cognouit: ultimã Semelem: quam ſextamdecimam a Niobe ſcriptores genitam tradunt: a cuius primum maioribus gignere homines cœpit: in eaq; ipſa deſiit: poſthac nullius appetiit concubitum mortalis: neminem ſperans huic ſimilem fore nolenſq; melioribus immiſcere deteriora: autor Diodorus. Iupiter quoq; apud Homerum libro. xiiii. Iliados itaq; alloquitur. Nunq̃ enĩ tam imperioſus neq; fœminæ neq; deæ amor pectora mea poſſedit. Non uxor Ixionis quæ præſtantiſſimum Pirithoum genuit: non Danae Acriſionis filiæ quæ inſigniſſimum uirorum perſea peperit: nõ phœnicis filia quæ mihi ſingulares uiros Minoem Rhadamantumq; progenuit: non Thebanæ: Semele: atq; Alcmene: quarum hæc magnanimum Herculem: illa iucunditatem hominum Dionyſium mihi ac filiũ enixa eſt: non Cereris nõ Latonæ & reliqua. Proxima adoranti. Ordo eſt. Quum fœmina ingenioſa in ſuã culpã ſubibit tẽpla Iunonia proxima ſcilicet ædi Iouis ſuccurret illi adoranti deam Iunonẽ indoluiſſe m!tis pellicib⁹. Pallade cõſpectu. Viſa palladis ſtatua. Natũ d̃ crimĩe. Natũ d̃ lite. Nã quũ Vulcan⁹

Vulcani & Mineruæ fabula

diis arma feciſſe: eiq; Iupiter optionẽ dediſſet ꝑmii quod uellet poſtulandi: iuraſſetq; (ut ſolebat) per ĩfernam palludem ſe nihil negaturum: tum faber claudus Mineruæ nuptias poſtulauit: hic Iupiter optimus maximus tanta religione conſtrictus abnuere non potuit. Mineruam tamen monuit repugnare: pudicitiamq; defendere. Tum in illa colluctatione Vulcanum in terram profudiſſe ſemen aiũt. Vnde ſit Erichthonius natus: idq; illi nomen impoſitum ἀπὸ τῆς ἔριδος καὶ χθονός. id eſt ex certamine atq; humo: autor Lactãtius. Fabulã refert etiã Seruius & Ouidius libro metha. ſecundo. Auguſtinus ſcribit hũc puerum Athenis in Vulcani Mineruæq; templo inuentum ſerpente implicatum: & quia regnum ſibi portẽdebatur diligenter enutritum.

Quare

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

❡Quare ſuſtulerit erichthoniū. Quare Erichthonium educarit ſic Lactātius. Sic ne illæ quidē uirgines illibatam caſtitatem ſeruare potuerunt. Vnde eni putemus Erichthonium eē natū? an ex terra ut poetæ uideri uolunt. At res ipſa clamat. Et paulopoſt: Cur igitur inquit uirgo eum puerum cū dracone concluſum & obſignatum tribus uirginibus Cecropidis cōmendauit. Euidēs (ut opinor) inceſtum: quod nullo modo poſſit colorari. Venerit in magni tēplum Martis ultoris deſignat: quod Auguſtus bello philippē ſi pro ultione paterna ſuſceptum uouerat: in quo uoluit de bellis triumphiſq; conſuli ſenatum: ſanxitq; ut ꝓuincias cum imperio perituri ex eo deducerentur: quiq; uictores rediiſſent: eo inſignia triūphoꝝ inferrent: autor Tranquillus.

Martis ultoris templum.

Suſtulerit quare quærer erichthonium:
Venerit in magni templū tua nomina martis
Stat uenus ultori iuncta uiro ante fores.
Iſidis æde ſedens cur hāc ſaturnia quæret
Egerit ionio boſphorioq; mari
In uenerē anchiſes: in lunā latmius heros:
In cererem iaſius qui referatur erit.
Omnia peruerſas poſſunt corrūpere mentes
Stant tamen illa ſuis omnia tuta locis.
Sed procul a ſcripra ſolis meretricibus arte
Sūmouet ingenuas pagina prima manus
Quæcūq; erumpit qua non ſinit ire ſacerdos
Protinus hæc uetiti criminis acta rea eſt.
Non tamē eſt facinus uerſus euoluere molles
Multa licet caſtæ non facienda legant:
Sæpe ſupercilii nudas matrona ſeueri:

Stat uenus ultori. Quaſi dicat: ſuccurrit adulteriū Martis cū Venere. Intelligit aūt ædē Veneris genitricis iunctā Martis tēplo: de qua diximꝰ in primo de arte amādi. Stat ante fores. Stat ante tēpli ianuā. Iſidis æde ſedens. De tēplo Iſidis diximus in prio de arte amādi. Cur hāc ſaturnia. Iuno Iſidem ægit per mare Ionium & Boſphoꝝ: q; ea cū Ioue cōcubuerat. Notū eſt Io Inachi filiā ab ipſo Ioue ante Iunonis aduētum cōuerſam eſſe in uaccā: cui Iuno œſtrum imiſit quo toto orbe fatigata: tādē aliquando uenit in ægyptū: & illic in Iſim cōuerſa eſt. Trāſiit aūt ꝑ mare Ioniū ac Boſphoꝝ: quod ab ea ita appellatum fuiſſe Seruius ſcribit. Ionio mari. Mare qđ prio ſinus accipit Europa ægæum dicit: quod ſequenti in ore Ionium. Adriaticū interius. quod ultio nos Tuſcū græci Tyrrhenum perhibent ut docet Pōponius. Scribit Plynius græcos Ioniū mare diuidere in Siculū & Creticū. Seruiꝰ quoq; docet Ioniū ſinū eſſe immēſum ab Ionia uſq; ad Siciliā: & huius partes eē Adriaticū. Achaiū. Epiroticū ut nō imerito Maro ioniū magnū appellarit. Idē ab Ionia ꝓuincia Ioniū appellari exiſtimat. Appianus uero ab Ionio Dyrrachi filio: ut antea diximus. In uenerē anchiſes. Succurrit ēt Anchiſen e Venere ſuſtuliſſe Aeneā: quū ad eiꝰ tēplū uentū erit. In lunam latmius heros. Endymionē deſignat a Latmio mōte cariæ cognominatū: de quo Cicero in primo tuſculanaꝝ ita ſcribit. Endimion uero ſi fabulas audire uolumus: neſcio quādo in Latmio obdormiuit: qui eſt mons cariæ nondū opinor eſt experrectus: num igiť eū curare cēſes: quando luna laboret: a qua conſopitus putať: ut eū dormientē oſculareť: quod ideo fingiť: quoniā primus (autore Plynio) lunæ curſum deprehēdit. Scribit Strabo apud Latmiū montē cariæ. Endymionis ſepulchrum poſitū in ſpelunca quadā oſtēdi. Ouidius libro. iii. de arte amādi. Latmius endymion non eſt tibi luna pudori: & propertius. Nudus & endymion phœbi cœpiſſe ſororem Dicitur: & nudæ concubuiſſe deæ. Martialis eū dormitorē appellat a lōgiſſimo ſomno: quo correptus eſt in Latmio mōte: quum ſic iquit. Quid tibi dormitor proderit endymion. In cererem iaſius. Iaſium filium Abantis argiuorum regis fuiſſe cōperio. Fuit etiam iaſius de quo hic poeta intelligit filius Iouis & electræ: fraterq; Dardani & Armoniæ Cadmi uxoris: qui ſumpta uxore Cybele Corybantum genuit: a quo Corybantes appellati ſunt. Ex iaſio autē & Cerere plutonem natum fabulæ tradunt. Quin in gratiam iaſii conſtat frumenti copiam a Cerere dono datam in nuptiis Armoniæ. autor Diodorus. Scribit Dionyſius Halicarnaſeus iaſium Cereris concubitum appetentem in Samothracia inſula fulmine percuſſum interiiſſe. Higynus etiam ſcribit Iaſiona a Cerere dilectum atq; ad ſydera perlatum. Ouidius libro nono metha. Queritur caneſcere mitis Iaſiona ceres. Illa omnia. Ea quæ poſſunt corrumpere mentes peruerſas. Stant tuta. Neminem offendunt: tuto poſſunt frequentari. Suis locis. Si locis ſuis conſiderarenť: ut ſi uiſo ioue non furta: ſed deum eſſe cū cogitabimus. A ſcripta arte ſolis meretricibus. Ab arte amandi quā ſolis meretricibus ſcripſimus reiectis uirginibus & matronis. Quæcunq; erupit. Arguit a ſimili ream eſſe illam. quæ prohibita & reiecta inſpexit eius præcepta: quemadmodum ea quæ prohibente ſacerdote erupit quo non licet. Supercilii ſeueri: Seueræ grauitatis. Nudas. Scilicet meretrices: quæ nudæ Floralia magna licentia celebrabrāt. Cur autem meretrices ludos Florales celebrarent: cauſam aſſignat Ouidius libro quarto Faſtorū. Quod autem nudarenť: docet Valerius maximus ſcribens Catone theatrum ingreſſo nō auſum eſſe populum in ludis Floræ poſtulare: ut mulieres nudarenť: Catonemq; e theatro diſceſſiſſe: ne præſentia ſua ſpectaculi conſuetudinem impediret. Martialis. Noſſes iocoſæ dulce quum ſacrum floræ. Cur in Theatrum Cato ſeuere ueniſti? An ideo tantum ueneras ut exires? Fuit autem Flora mulier: quæ quum magnas opes quæſtu meretricio quæſiuiſſet,: populum Romanum ſcripſit hæredem certamque pecuniam reliquit: cuius ex annuo fœnore natalis eius dies celebraretur editione ludorum: quos Floralia dixerunt:

Boſphorū mare
Aegæum mare
Ionium
Adriaticū
Tuſcum
Endymionis fabula
Iaſius
Corybātus
Corybantes
Iaſius cum cerere concubuit
Floralia
Flora dea

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

quod quia ſenatui flagitioſum uidebatur:ut ſcribit Lactantius:ab ipſo noie argumentum ſumi placuit: ut pudendæ rei quædam dignitas adderetur:deamq; eſſe finxerút:quæ floribus præeſſet:quá prius Chlorim appellatum fuiſſe ſcribit Ouidius in faſtis:eamq; zephyro nuptam quaſi dotis loco id accepiſſe muneris a marito:ut haberet florum oíum poteſtatem. Erát autem ludi florales iocoſi. In his ædiles cicer: Fabam aliaq; eiuſmodi populo ſpargebát:ut eſt autor Porphyrio. Inſtituta aút ſunt floralia (ut Plynius docet) menſe Aprili. hoc eſt. iiii. calédas Maii. anno urbis quingenteſimo. xvi. ex oraculis Sibyllæ: ut oía bene defloreſcerét:quoꝶ diem Varro determinauit Sole tauri parté quartádecimá optinété quoniam ſi in quatriduum inciderit plenilunıū:fruges & oía quæ florebút lædi neceſſe ſit Floralia ſcribit Ouidius in fine Aprilis in calendas. Maias. Floram enim ita alloquitur. Incipis aprili:tráſis in tempora Maii. Alter te fugiens quum uenit alter habet. Ad floralia aút per tubam meretrices accerſebant. Iuuenalis. Dignissima prorſus Florali matrona tuba.

Chloris

Floralia quo die inſtituta

Et ueneris ſtantes ad genus omne uidet:
Corpora ueſtales oculis meretricia cernunt:
Nec domino pœnæ res ea cauſa fuit.
At quare in noſtra nimia eſt laſciuia muſa?
Cur ue meus cuiq̄ ſuadet amare liber?
Nil niſi peccatū:manifeſtaq; culpa fatéda eſt.
Pœnitet ingenii:iudiciiq; mei.
Cur non argolicis potius quæ concidit armis
Vexata eſt iterum carmine troia meo:
Cur tacui thebas:& mutua uulnera fratrum:
Et ſeptem portas ſub duce quanq; ſuo.
Non mihi materiam bellatrix roma negabat
Et pius eſt patriæ facta referre labor.
Deniq; cū meritis impleueris omnia cæſar:
Pars mihi de multis una canenda fuit.
Vtq; trahūt oculos radiantia lumine ſolis:
Traxiſſent animum ſic tua facta meum.
Arguor immerito:tenuis mihi cápus aratur:
Illud erat magnæ fertilitatis opus.
Non ideo debet pelago ſe credere: ſi qua
Audeat exiguo ludere cymba lacu.
Forſan in hoc dubité nūeris leuioribus aptus
Sim ſatis:in paruos ſufficiamq; modos.
At ſi me iubeas domitos iouis igne gigantes
Dicere:conantem debilitabit onus.

Stantes ad omne genus ueneris. Stantes uel in proſtibulis ſtare ſolitas ſenſus eſt. Meretrices utūt omni genere coitus:& tñ nudæ a matronis ſæpenumero ſpectant:dum nudæ celebrant floralia: Corpora meretricia. Meretrices ipſas. Hoc dicit. Veſtalibus quoq; caſtitati obnoxiis licet ſpectare meretrices impune.

Nec domino pœnæ. Dominū pœnæ pōtificé Maximū appellat:q in ueſtales animaduertebant ſi inceſtum commiſiſſent:ut docet Plutarchus. & Ouidius in faſtis. Cur ue meꝰ nequam. Legitur etiam cuiq̄. Seipſum autem dánat poeta ꝙ i libris de arte amádi nimia uſus fuerit laſciuia & amatoria ꝑcepta tradiderit.

Cur non argolicis. Varias materias deſcribit:quibus ſe laudem cōparare potuiſſe dicit: ſi in his potius q̄ in ꝑceptis amatoriis laborare uoluiſſet. Vexata eſt iterum. Troia iterū dicitur uexari carmie quū eius caſus & ruina quaſi uera clades deſcribitur. Et mutua uulnera fratrū. Per mutua uulnera fratrum. Eteoclis & Polinicis morté itellige:qui mutuo ictu cecidere ut Diodorus ſcribit & Statiꝰ:cecinit: ex quo Thebanū bellú deſignat. Et ſeptem portas. Thebæ ab autoribꝰ Eptapylæ ſūt nominatæ:qa ſeptem portis ambiebant. Vñ Statius oñdens Nioben quattuordecim habuiſſe filios ait. Bina per ingétes ſtipabát. funera portas:& alibi. Tunc uiſa leuari Culmina ſeptenæq; iugo concurrere portæ. Sub duce quáq; ſuo. Septé. n. reges cōtra Eteoclé pro Polinice cōſpirarunt. ſ. Achaſtus Argiuorum rex. Amphiaraus. Hyppomedon. Capaneus. Tydeus. Parthenopeus:& Polinices: pro quo bellū geſtū eſt Adraſti ductu & auſpiciis. Vnde Propertius dixit. Longe miſer agmina ſepté Flebis i æterno ſurda iacet ſitu. In oppugnatione autem thebarum hoꝶ ducū unuſquiſq; portá ſibi oppugnandá ſumpſerat. Pars una de multis. Vna pars meritoꝶ tuoꝶ quæ multa ſunt. Vtq; trahunt oculos. Hic Ouidius Platonem ſequitur:qui de ui oculoꝶ atq; uidédi rationibus a ſtoicis atq; epicureis diſſentit. Stoici. n. cauſas eé uidédi dicūt:radioꝶ ex oculis in ea quæ uideri queút emiſſioné aeriſq; ſimul intétioné. Epicurei uero affluere ſemper ex omnibus corporibus ſimulacra quædam corporum ipſorū eaq; ſeſe in oculos inferre atq; ita fieri ſenſum uidendi exiſtimarunt. At Plato putat genus quoddam ignis luciſq; de oculis exire:idque coniunctū continuatúq; uel cum luce ſolis:uel cú alterins ignis lumine ſua ui externa nixum efficere:ut quæcunq; offenderint illuſtrauerintq; cernamus. Vnde nocte lumine abſente: aut proxime aere obtenebrato non amplius producitur a nobis radiorum fluxus. Arguor immerito. Dicit ſe imerito reprehendi ꝙ nō ſcripſit aliquid eorū quæ præpoſuit:quoniá humili magis q̄ arduæ materiæ aptū ſe eé itelligit.

Thebæ Eptapylæ

Duces Thebani

Videndi ratio

Tenuis campus. Tenuis materia. Iuuenalis. Cur tamen hoc potius libeat decurrere campo. Arat mihi. A me tractatur. Illud opus. Vel bellum thebanum:& reliqua uel Auguſti geſta. Forſan in hoc dubitem. Se fatetur dubitare an ſit ſatis aptus leuiori ſcribendi generi & elegis. Numeris leuioribus. Tenuiori materiæ. Gigantes domitos. Bellum giganteum. Onus. Operis difficultas.

Materia

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶Materia ne ſuperetur opus. Ne maior ſit materia q̄ opus & carmen. Auſus eram. Auſus eram ſcribere tua geſta. Sed detractare uidebar. Videbar recuſare: quia ingenium nō erat aptum materiæ. Quodq; nephas. Ordo eſt. Et uidebar eē damno tuis uiribus: quod ſubaudi erat nephas. Iuuenilis carmina. Carmina iuuenum luſus tractantia. Eſt aūt figura appoſitio. Moui meū pectus. Solicitaui aut moui ad ſcribendū mētem meā. Falſo amore. Simulando me aut eē aut fuiſſe amore captum. Mea fata trahebāt. Fata uoluere ut ſcriberem laſciuas res: & ob eam cauſam poſtea relegarer. Vetit os toros. Caſtas matronas. Me magiſtro. Me eaꝝ p̄ceptore. Q đ

Diuitis ingenii eſt immania cæſaris acta
  Condere: materia ne ſuperetur opus.
Et tñ auſus eram: ſed detrectare uidebar.
  Quodq; nefas damno uiribus eſſe tuis.
Ad leue rurſus opus iuuenilia carmina ueni.
  Et falſo moui pectus amore meum.
Non eqdē uellem: ſed me mea fata trahebant
  Inq; meas pœnas ingenioſus eram.
Hei mihi cur didici? cur me docuere parētes
  Litteraq; eſt oculos ulla morata meos.
Hæc tibi me inuiſum laſciuia fecit ob artes:
  Quas ratus es uetitos ſollicitaſſe toros.
Sed neq; me nuptæ didicerūt furta magiſtro
  Quodq; parū nouit nemo docere poteſt
Sic ego delitias: & mollia carmina feci.
  Strinxerit ut nomen fabula nulla meum.
Nec qſquā eſt adeo media de plæbe maritus
  Vt dubius uitio ſit pater ille meo.
Crede mihi diſtant mores a carmine noſtro.
  Vita uerecunda eſt: muſa iocoſa mea eſt:
Magnaq; ps mendax opeꝝ eſt & ficta meorū
  Plus ſibi permiſit compoſitore ſuo.
Nec liber indiciū ē animi: ſed hōeſta uolūtas
  Plurima mulcendis auribus apta refert.
Accius eēt atrox: conuiuia terentius eſſet:
  Eſſent pugnaces qui fera bella canunt.
Deniq; compoſui teneros non ſolus amores.
  Compoſito pœnas ſolus amore dedi.
Quid? eſt niſi cū multo uenerē cōfuderē uino
  Præcepit lyrici teia muſa ſenis?
Leſbia qd docuit ſappho: niſi amare: puellas?
  Tuta tamen ſappho: tutus & ille fuit.
Nec tibi battiade nocuit: quod ſæpe legenti
  Delicias uerſu faſſus es ipſe tuas.

parum nouit. Quod parum parcepit: quaſi dicat non potui docere nuptaꝝ furta qñquidē ea ignoro: nec nuptam ullam uiolaui. Strinſerit meū nomen Læſerit meā famā. Fabula nulla. Nullus ſermo quo nuptas turpe aliqd docuerim: aut ꝙ meis præceptis aliqua uiolata dicaſ. Sit dubius pater. Dubitet pater eiꝰ filium eſſe alterius: & ex adulterio procreatū. Vitio meo. Meis præceptis. Plus ſibi pmiſit. Plus ſibi cōceſſit laſciuiæ pars magna meorum operum. Cōpoſitore ſuo. Me Ouidio: q ea compoſui. Nec liber indicium eſt animi. Non ex libro mentem alicuius cognoſcimus uel laſciuiam uel ſeueram. Sed honeſta uolūtas. Sed mea uolūtas honeſta aſperſit laſciuia quadā ſcripta: ut ea legētium aures demulceret. Accius eſſet atrox. Exemplis probat poetas non uerſu: ſed uita probādos. Eſſet atrox. Eſſet crudelis propterea ꝙ tragœdias ſcripſit. Fuit enī. L. Accius (autore Euſebio) tragœdiarū ſcriptor natus Mācino & Serano cōſulibꝰ: parentibus libertinis: qui ſeni iā Pacuuio Tarenti ſua ſcripta recitauit: a quo & fundus Accianus iuxta Piſauꝝ appellatus: qa illuc inter colonos fuerat deductus ex urbe. Conuiua Terentiꝰ eēt. Hoc dixit qa Terētiꝰ ī Andria deſcribit conuiuium a quibuſdā adoleſcentibus celebratū fuiſſe. Deſcribit etiā parcā Simonis cœnā & piſciculos emptos obolo. Eſſent pugnaces. Eſſent bellicoſi. Quid niſi cū multo. Incipit eos cōmemorare poetas: qui de amoribꝰ libros compoſuere. Cōfundere uenerem cū multo mero. Dare operā Veneri multo uino priꝰ hauſto: ſic & Apuleiꝰ liberū ueneris horatorē & armigerum appellat. Lyrici ſenis. Anacreōtis poetæ lyrici. Fuit. n. Anacreon lyricus poeta ætate Piſiſtrati & Pherecydis hiſtorici. Pithagoræ magři autore Euſebio. Teia muſa. Anacreōtis muſa. is enī Teon patriā habuit: ut eſt autor Strabo. & nos de eo alibi plura ſcripſimꝰ. Lesbia qd docuit ſappho. Sappho Lesbia pria plectrū reppit: libros lyricos nouē cōpoſuit. Epigrāmata. Nænias. Iābos: & Elegias: ut Sudas eſt autor. Huius aūt poemata laſciua erant. Vnde in arte amandi ita Ouidius ait. Nota ſit & ſappho: quid enim laſciuius illa? & Oratius. Viuūq; commiſſi calores fidibus puellæ.

L. Accius poeta

Accianus fundus

Anacreon poeta

Sappho

Tutus & ille fuit: Anacreon ob carminis laſciuiam nulla pœna affectus eſt. Nec tibi battiadæ nocuit. Battiades Callimachus appellatur: a Batto generis ſui autore: qui Cyrenen condidit: ut Strabo. Herodotus: & Iuſtinus ſcribunt. Compoſuit autem Callimachus uerſus de inſulis. Poemata omni genere carminum: Lyden puellam amauit: de qua etiam elegias ſcripſit. Propertius. Sed neque plægræos iouis enceladique tumultus Intonet anguſto pectore callimachus: & alibi. Callimachi manes & coi ſacra philetæ In ueſtrum quæſo me ſinite ire nemus. Is autem Fabii iudicio in elegia primas tenuit. Delitias tuas. Tuos amores.

Battiades Callimachus

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Fabula iucundí nulla eſt ſine amore menādri:
Et ſolet hic pueris:uirginibuſq; legi.
Ilias ipſa quid eſt niſi turpis adultera? de qua
Inter amatorem pugna uirumq; fuit.
Quid prius ē illic flāma chryſeidos: aut quæ
Fecerit iratos rapta puella duces.
Aut qd odiſſea eſt? niſi fœmina ꝑpter amorē
Dū uir abeſt multis una petita procis.
Quis niſi mæonides uenerē:martēq; ligatos
Narrat in obſcœno corpora ꝑhenſa toro?
Vnde niſi indicio magni ſciremus homeri
Hoſpitis igne duas incaluiſſe deas?
Omne genus ſcripti grauitate tragœdia uicit
Hæc quoq; materiā ſemper amoris habet.
Nā qd ī hyppolito ē? niſi ſæuæ flāma nouer-(cæ
Nobilis eſt canace fratris amore ſui.
Quid? nū tātalides agitante cupidine currus
Piſæam phrygiis uexit eburnus equis?
Tingeret ut ferrū natorū ſanguine mater
Cōcitus a leſo fecit amore dolor.

¶ Fabula iucundi. De Menandro lege quæ ſcripſimus in enarrationibus in Ouidium de arte amādi. Ilias ipſa. Homeri opus de ilio. Niſi turpis adultera. Helenam deſignat. Inter amatorem: Amatorem paridem. Virum uero Menelaum intellige. Quid prius eſt illic flamma chryſeidos? Quid in pricipio ſtatim iliados deſcribitur: certe Agamemnonis amor erga chryſeida continetur. Rapta puella: Briſeis Achilli erepta ab Agamemnone: cuius rei cauſa ortæ ſunt īter eos inimicitiæ: De Agamēnonis amore erga chryſeida & de rapru briſeidos repete quæ ſcripſimus in ſecundo de arte amandi. Niſi fœmina. Niſi penelope Vlyſſis uxor. Dū uir abeſt. Dū errat Vlyſſes poſt troiæ excidium. Mæonides. Hōerus Cur autē Mæonides dictus ſit: alibi diximus. Venerē martemq; ligatos. Veneris & Martis adulteriū deſignat: quos Vulcanus tenuiſſimis rætibus depræhēdit ac diis ridiculos præbuit. Fabulā habes apud Ouidium in Meta. & libro ſecundo de arte amandi: & in prio de ſine titulo & apud Homerū in odyſſea. In obſcœno toro. In lecto ubi obſcœnum adulterium cōmiſſū fuit. Hoſpitis igne. Amore ulyſſis. Duas deas. Calypſo & Circen. Incaluiſſe. Captas fuiſſe amore. ſic & in ſecūdo de arte amādi. Non formoſus erat: ſed erat facundus Vlyſſes. Et tñ æquoreas torſit amore deas. In enarratiōe quoq; uerſuū q̄dā diximus huic loco conueniētia. Grauitate tragœdia uincit. Graues. n. res in tragœdiis tractantur propter reges & magne auctoritatis ꝑſonas in illis ītroductas. Hæc quoq; materiā. Cōtinēt tamen etiā amores: quod ita eſſe probat exēplis. Sæuæ nouercæ. Phædræ crudelis: quæ fuit cauſa mortis Hippoliti: quū ille noluiſſet turpi eius petitioni aſſentiri: nota eſt fabula Ouidii metha. monumētis. Maronis carmine: & Senecæ etiam tragœdia. Nobilis eſt canace. Canace ex fratre Machareo filium peperit: quo ſcelere cōperto ſeipſam iuſſu patris interfecit. Macareus uero in tēplū Apollinis delphici confugit. Quid? num tātalides. Legit̃ ét. Quis niſi tātalides. In ipſa autem peloponneſi ciuitate Mars & Aegina Aſopi filia genuit Oenomaum: hic unicam filiam Hippodamiā appellauit. finē uitæ ab oraculo ſciſcitante reſponſum eſt tunc in fata illum cōceſſurum: quum filia hippodamia nupſiſſet. Igitur filiæ nuptias ueritus decreuit ut in ꝑpetua aſſeruaretur uirginitate hoc maxime exiſtimans pacto uitæ periculum uitaturum. Multis puellam ſibi uxorem dari poſtulantibus illis id propoſuit certameu: quo qui uictus eſſet interficeretur. uictor uirginem uxorem duceret. Equorū inſtituit curſum a piſa ad aram Neptuni. quæ eſt apud iſthmum corinthi: Curſus erat eiuſmodi. Oenomaus arietem ioui ſacrificabat: qui uirginem poſtulabat quattuor equorum ferebatur curru. Oenomus ſacris peractis curſu ſequebatur præcedentem auriga Mirthilo aſſecutum haſta quam geſtabat manu: interficiebat: hoc pacto quum plures equorum uelocitate interfeciſſet: pelops Tantali filius qui piſis acceſſerat uiſa hippodamia id concipiens connubium corrupto Mirthilo illius opera uictoria uſus eſt: primuſq; ad aram neptuni peruenit. Qua ex te dolore actus Oenomaus piſæ regnum tenuit: qui uiribus ac prudentia inſignis quum plurimos in peloponneſum accolas deduxiſſet: eam patriam peloponneſum ab ſe denominauit: autor Diodorus: Fabulam etiam Seruius refert. Agitante cupidine currus. A more currus impellente. Piſæam. Hippodamiam ex piſa ciuitate arcadiæ. Phrygiis equis. Pſilla & Hirpina: quos equos pelops e phrygia ueniens ſecum duxit: Hirpini meminit Martialis eo uerſu: Hirpini ueteres qui bene nouit auos. Pelopen Thucydides refert magnitudine opum quas e phrygia attulerat. deuinxiſſe ſibi peloponneſi incolas: qui pauperes erant. atq; ita inſulam occupauiſſe. Eburnus. Eburnus pelops uocatur a poetis: quoniam Tantalus eius pater (autore Seruio) uolens deorom tentare diuinitatem eis inuitatis filium ſuum epulandum appoſuit: a quo omnes dii abſtinuerunt excepta Cerere: quæ brachiū eius conſumpſit: poſtea dii petente Tantalo: quum uoluiſſent eius filium reuocare ab īferis: Ceres ei eburneū brachium reſtituit: quod ideo fingitur: quia ceres ipſa eſt terra: quæ corpora uniuerſa cōſumit oſſa tantū reſeruans. Tingeret ut ferrum. Medeæ fabulam deſignat: quæ irata q̄ Iaſon ſe expulſa Glaucā ſeu Creuſam duxiſſet uxorem: in ultionē patris filios iugulauit: ut diximus in Ouidiū de arte amandi enarrando eum uerſum. Coniugis admiſſum uiolataq; iura mariti Barbara ꝑ natos phaſias ulta ſuos. In his aūt oībꝰ Tragœdiis: q̄ ī theatris recitabant̃ amores cōtinebāt̃. A læſo amore. Ab amnre medeæ ab Iaſōe uolato

Canaces & macharei fabula

Hippodamiæ fabula

Equi pelopis

Pelops eburnus

Fecit

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Fecit amor ſubitas uolucres cū pelice regem:
Quæq; ſuum luget nūc quoq; mater itym.
Si non europē frater ſceleratus amaſſet:
Auerſos ſolis non legeremus equos.
Impia nec tragicos tetigiſſet ſcilla cothurnos
Ni patriū crimē deſecuiſſet amor.
Qui legis Electrā: uel egētem mentis Oreſtē
Aegyſthi crimen: Tyndaridoſq; legis.
Nā q̄d de cetrico referā domitore chymeræ?
Quem letho fallax hoſpita pene dedit.
Quid loq̄r hermionē? q̄d te ſchœneia uirgo
Teq; mycenæo phebas amata duci?
Quid danaen? danaeſq; nu℞? matremq; lyæi

Fecit amor ſubitas uolucres. Terei tragœdiā itelligit. Nota ē fabula Ouidii met. carmīe. Ordo ē: amor fecit regē. ſ. Tereū cū pellice. i. Philomena ſubitas aues. Quæq; ſuū luget. Prognē deſignat Terei regis Daulidis uxorē: q̄ Itym filiū occidit: & patri appoſuit pp Sororē Philomenā uiolatā: poſtea mutata fuit ī luſciniā. Varro tñ & Serui⁹ Philomenā uerſam eē ī luſciniā ſcribūt. Si nō europē. Atrei tragœdiā itelligit: notū ē āt Europē. Atrei uxorē cū Thyeſte cōcubuiſſe: ut docet Seneca: qđ ægræ ferens Atreus liberos ei epulēdos appoſuit: q̄ ſol: ne pollueref: aufugit: plura diximus in enarrationibus nřis ī Ouidium de arte amādi. Illud notādū græcos. Atrei uxorem nō Europē: ſed Aeropē noīare. Impia nec tragicos. Fabulā hāc quoq;(ne ite℞ r̄petam⁹) ſcripſim⁹ ī prīo de remedio amoris. Tragicos cothurnos. Tragicū ſtilū. Qui legis electrā. Electrā tragœdiā deſignat: quā Sophocles apud græcos cōpoſuit: & ab eo ηλεκτρα inſcripta fuit. Eādē tragœdiā ſcripſit ēt Euripides. In ea enī īducif Electra Oreſtis ſoror: q̄ illū e manib⁹ clytēneſtræ matris & Aegyſthi uitrici liberauit: occultauitq; apud Strophiū phocēſem. Ipſa urnā ſimulatis fraternis oſſib⁹ extulit deflēs: Oreſtes ab argiuis adiut⁹ matrē Aegyſthū q; occidit: Electrā ſororē Piladi Strophii filio dedit uxorē quē in īſania ſp hūit comitē. Pollux tragœdia℞ hiſtrio hæc repñtaturus quū dolore filii pauloāte amiſſi angeref: allatis oſſib⁹ ī unā ex illius tumulo falſam actionem uero dolore īpleuit exēplo mēorabili. Nec egētē mētis oreſtē. Nec oreſtē adhuc īſanū ſcm̄. In alio exēplari magis emēdate legif. Qui legis electrā: ul' egētē mētis Oreſtē. Aegyſthi crim. Aegyſthi adulteriū cū Clytēneſtra: ul' certe Agamēnōis mortē: quē Aegyſth⁹ & clytēneſtra īterfecerūt quū a bello troiāo rediiſſet. Tyndaridoſq;. Et clytēneſtræ filiæ Tyndari ex læda: uxoriſq; Agamēnōis: q̄ cū ægyſtho Thyeſtis filio: dū bello troiāo marit⁹ īterfuit: adulteriū cōmiſit.

Nā q̄d de tetrico. Bellerophōtes filius fuit Glauci uir munere deū eximius tū roboris: tū decoris: quem Iupiter ſub impio Prœti regis oī græcia potētiſſimū eē uoluit: cuius uxor Sthenobæa: quū Bellerophōtē ad fortiuū cōcubitū allicer ñ potuit: accuſauit apđ regē q; ſe de ſtupro īterpellaſſet: & nolēti uī uoluiſſet īferr. Quæ quū audiſſet rex īgēti īdignatōe cōmotus. ueritus tñ iura familiaritatis oſtendere eū ī lyciam ad Eurien ſoce℞ mittit cū lr̄is: in q̄bus agebaf de eius morte: q ubi ī Lyciā puenit a rege lycio℞ honorifice excipif. Sed poſt poſtq̄ decim⁹ dies illuxit rex a bellerophōte q̄d lr̄a℞ attuliſſet e gn̄o q̄ſiuit ac dari popoſcit: q̄bus acceptis & lectis (cōtinebāt aūt & crimē Bellerophōtis & pœna) principio impauit Chymerā expugnet atq; occidit aīal īdomabile: īexpugnabile: neq; hūano: ſed diuīo gn̄e ortū: anteri⁹ q̄dē leonem: poſteri⁹ uero draconē: medio aūt caprā: atq; terribiles ex ore flāma℞ globos cū ſpū effūdētē. Hāc Bellerophōtes oīb⁹ deo℞ fretus auxiliis īteremit. Scđo loco iuſſus ē pugnare cū pugnaciſſimis Solymis: quoq; certamē ſolebat ipſe narrare: q̄ accerrimū fuiſſe. Tertio cōgreſſus cū fortib⁹ amazōibus eas īteremit. Poſtremo aliđ genus doli qūo hūc pimeret excogitat. Hoīum robuſtiſſimo℞ ad fōtē lyciæ īſidias collocat: ut reuertētē aggreſſi obtrūcarēt: ſed ipſi ecōtra nūq̄ domū reuerſi ſūt: ad unū oēs obtrūcanf: cui⁹ uirtutē admiratus rex ītatī filiā cū dimidia & regni & dignitatis portōe dedit uxorē: autor Hōerus lib. iliados. vi. Quid loq̄r hermionē? Hermionē Menelai uel (ut alii malūt) Theſei & Helenæ filiā fuiſſe cōſtat: quæ Oreſti Agamēnonis filio deſpōſata fuit. Sed quū Aegyſthus cū clytēneſtra Agamēnonis uxōre cōcumberet: & Electræ ſororis īduſtria (ut dixim⁹) ei⁹ māus euaſiſſet Oreſtes: cōceſſit illā Aegyſth⁹ Pyrrho Achillis filio: q poſtea ab Oreſte īterfectus fuit. Quid te ſceneia uirgo? Ceneia legēdū eſt. Atalātā. n. itelligit Cenei regis Sciri īſulæ filiā: cuius fabulā hēs apđ Ouidiū met. lib. x. Diodorus tñ nō Ceneū: ſed Scheneū illū appellat: a quo Scheneiā q̄dā uirginē nō Ceneiā malūt appellare. Teq; mycenæo. Caſſandram deſignat Priami regis filiā: quā poſt troiæ excidiū Agamēnō mycenas captiuā duxit captus eius amore. Eā aūt clytæmneſtra occidit: ut cecinit Homerus. Quid danaen? Danaes fabulā diximus in. iii. de arte amādi ſup eo uerſu. Quis danaen noſſet ſi ſp clauſa fuiſſet? Inq; ſua turri ſi latuiſſet opus. Danaeſq; nu℞. Andromedē deſignat: cuius ēt fabulā abūde diximus ī prīo de arte. Legi tñ ī alio codice (q̄đ magis ēt placet) Danaiq; nurus ut ad q̄nquagīta belides referaf: de q̄bus abūde dixim⁹ ī enarratiōibus ī Ouidiū de arte amādi. Matrēq; lyæi. Scribit Diodorus Iouē Semele ante prū fulmīe icta ſūpſiſſe ī fæmore īfātē: & ut clam Iunone eēt: uſq; ad pariendi tp̄s abſcondiſſe: ineq; Naxo inſula natū filiæ coronidi Cliediq; loci nymphis pbuiſſe educādū. Fulminaſſe aūt ante partū Semelen: ut non ex mortali: ſed ex duobus diis ortus e ueſtigio fieret īmortalis. Idē autor alibi ita ſcribit. Semelen Iupiter ob pulchritudinē in forma hoīs cognouit q̄đ exiſtimans a Ioue in ſui cōtemptū agi rogauit: ut ſecū pro ut cum Iunone aſſueuerat coiret. Iupiter dei maieſtate aſſumpta cū tonitribus ac fulgure ad eā deſcēdit. At illa p̄gnās quū neq; fulguris neq; tonitrus

Prognes fabula

Electræ tragœdia

Bellerophontes

Chymera

Scheneia uirgo

Caſſandræ mors

Bacchi & ſemeles fabula

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

uim ferre poſſet:ptu ĩmaturo edito expirauit.Infãtẽ Iupiter Mercurio dedit ad antꝝ nyſæ: qđ ĩter phœniciã nilumq; eſt deferẽdum a nymphiſq; oĩ ſtudio curaq; educãdum. Vñ ab a Ioue nyſaq; Dionyſium dixerunt.Idẽ ẽt alibi ſcribit iunonẽ zelo & ira motã ſumpta unius ex Semeles ãcillis forma ad ulciſcẽdum iniuriã ſuaſiſſe illi a ioue petere:ut ea maieſtate honoreq; cõcumberet:qbus cum iunõe cõſueſſet:cui quũ iupiter annuiſſet:cum tonitruo ac fulmĩe ad Semelẽ deſcẽdit.q̃ ĩſolita re territa expirãs abortum edidit: quẽ iupiter abſcõditum ĩ femur quum tenuiſſet partus tp̃e editum ĩ nyſam Arabiæ urbẽ tulit:ubi a nymphis educatus infans a patre locoq; appellat⁹ Dionyſius eſt.Fabulã ẽt refert Oui. li.iii.met.

Hemona?& noctes quæ coiere duas?
Quid generũ peliæ?qđ theſea.qđue pelaſgũ
Iliacam tetigit qui rate primus humum.
Huc iole:pyrrhiq; parens:huc herculis uxor:

Hemona? ſic qđẽ ĩ oĩbus exẽplaribus legit̃. Nõ me fugit Hemona Antigonẽ amaſſe:nam

Antigones tragœdia

Antigõe cõtẽpto edicto ne qs Polynicẽ mortuũ ſepeliret:eũ qm̃ frater erat hũauit:dephẽſa iuſſu Creõtis regis iugulat̃ ex lege ad tumulum polynicis Hemõ:q eã ĩpatiẽter amabat:pfoſſo pectore gladio ibidẽ ſibi mortẽ cõſciuit. Eum ſecuta

Hemonis mors

eſt mr̃ Eurydice doloris ĩpatiẽs. Tragœdia extat Sophoclis:q̃ antigõe ĩſcribit̃ hoc argumẽto: & Euripidis.Sed illic dephẽſa ĩ adulterio cum Hemõe dat̃ ei uxor:& parit Hemonẽ filiũ. Oui.Nec tibi ſi qđ amas fœlicius hemone cedat & Proptius.Quid nõ antigonæ tumulo Boetius hemõ Corruit ipſe ſuo ſaucius enſe latus.Quare quum ſyllaba hic repugnet:niſi forte ita corrigas:Hemõa uel noctes & reliq̃ Alcmenã reponẽdum cẽſeo:nã ẽt poetæ ſenſus ut̃ ita expoſcere.Fuit ãt Alcmena(ut ſcribit Diodorus)filia Lectrionis & Eurydices a Perſeo oriunda.Ex Danaẽ.Acriſii ac ioue natum Perſea ferũt:ex eo Andromedeq; Cephei Lectrionẽ.Is deĩceps ſumpta Eurydice Pelopis Alcmenã ꝓcreauit.Hãc iupiter quum cognouiſſet: Herculẽ gẽuit:iouẽ.n.ferunt tres noctes ĩ unã redactas Alcmene operã dediſſe:qđ nõ amoris cupiditate: ut ĩ aliis mulieribus cõtigit:fcm̃:ſed pueri gignẽdi gratia.Itaq; nolẽs ui alcmenã aggredi:neq; fidẽs poſſe illi coitum ob eius prudẽtiã pſuadere:dolo mulierẽ aggreſſus ẽ Amphytriõis forma aſſumpta:ut ẽt Plautus docet.

Ex tribus noctibus unam fecit Iupiter

Et noctes q̃ coiere duas.Ex tribus noctibus unã feciſſe iouẽ diximus:ut Herculẽ cõcipet.Hic uero Oui.ex duabus tm̃ unã factã aſſerit. Vñ Soſia Plautinus ita loqt̃ ĩ Amphytriõe. Neq; ego hac nocte lõgiorẽ me uidiſſe cẽſeo. Quid gñeꝝ peliæ?Per gñeꝝ Peliæ Admetum accipe: q Alceſtẽ Peliæ filiã maiorẽ natu deſpõdẽte iaſone poſt Peliã Medeæ fraude pemptum duxit uxorẽ:Deſignat ãt hic Ouidius Alceſtidis tragœdiã:quã euripides ſcripſit:uñ a iuuenale dictum eſt. Spectãt ſubeuntẽ fata mariti Alceſtẽ.

Alceſtis admeti

Eã ãt amauit Apollo:& eius amore captus nouẽ annis Admeti pauit Armenta.De Admeto & eius uxore plura diximus ĩ tertio de arte amãdi.

Theſei geſta

Quid theſea?Tragœdiã de Theſeo ĩtellige: q(ut eſt autor Diodorus)natus ẽ ex Ethra Pitthei filia ac neptuno ĩ troezene nutritus penes Pittheum maternum auum:ac ſigna ab Aegeo ſub ſaxo poſita recognoſcẽs Athenas uenit.Is:ut Herculis uirtutes imitaret̃ ad ea certamina aĩum adiecit:q̃ laudẽ & gloriã ſibi eẽnt allatura:& prĩo Corinetum:deĩde Scinẽ ſuſtulit:poſtea aprum ſiluestrẽ ĩ Crõmiõe occidit.Scyronẽ ẽt Cercionẽ ac Procuſten deleuit.Taurum Marathonium ac Minotaurum domuit.Demum Phædræ accuſatione interempto Hippolyto turbatus Theſeus pulſus patria apud hoſpitem functus eſt uita.De Theſei interitu Pauſanias ita ſcribit.Aiunt Theſeum uinctum fuiſſe

Theſei mors

quoad ab Hercule reductus eſt.Sed omnium ueriſimillimum mihi uidetur:quod ita audiui.Quum Theſeus in Theſprotidas iuiſſet:ut Theſprotorum uxorem raperet magnã exercitus partẽ illic amiſit. Ipſeq; & Pirithous(is enim quærende uxori operam impendebat)capti ſunt:& uterq; a rege in uincula cõiectus in Cichiro oppido.Eo tempore Tyndari filii expeditionem in Aphidnam egerunt:oppidoq; capto Mneſtheum in regnum reduxerunt Mneſtheus filiorum Theſei qui ad Elpenorem in Euboiam clam emendati fuerant:nullam rationem ducebat.Sed quoniam Theſeo:ſi aliquando ex Theſprotis reduceretur:ſe uiribus haud parem fore intelligebat:popularem beniuolentium ſibi cõciliauit:ut ſi Theſeus ſeruatus rediret:excluderet.Interea Theſe⁹ in Cretam ad Deucalionem mittitur:ſed tempeſtate in Scyron inſulam delatus:a Scyriis honorificentiſſime ſuſceptus eſt.Adducebantur enĩ illi generis gloria & autoritate:quã ſibi Theſeus comparauerat.Iccirco Lycomedes ei necem per inſidias ſtruxit. Plutarchus ſcribit Theſeũ a Lycomede auxilium contra Athenienſes imploraſſe.Sed Lycomedes ſiue uiri gloriam reformidans. Siue Mneſthei ſibi gratiam conciliare uolens:ipſum quum ad regionis fines pduxiſſet: quaſi ĩde ſibi agros oſtenſurus ex ſaxis deturbauit atque interemit:quãquã alicui affirment per ſe nullo cogente: ſed errore loci poſt cœnam(ut conſueuerat)deambulantem cõcidiſſet:atq; in præſentia eius mors nemini curæ ac ſolicitudini fuit. Cimon poſtea Milciadis filius Scyron incolis deſertam reddidit ultus eo pacto Theſei necem oſſaque Athenas rettulit.In tragœdia autem Theſei deſcribebatur Helenæ raptus: eiuſq; opera: quam Pirithoo præſtitit ad rapiendam Proſerpinam:ut antea diximus.Deinde quo pacto Phædram & Ariadnam abduxerit. Tum Phædræ turpis amor erga priuignum Hippolytum & accuſatio:ĩ quib⁹ ſcriptis poeta deſignat amores contineri. Quidue pelaſgum?Proteſilaum dicit de quo plurima ſcripſimus in tertio de arte amandi. Vbi etiam Ioles fabulam plenius deſcripſimus. Pyrriq; parens. Deidamia Pyr-

Deidamia

rhi mater Lycomedis Scyroꝝ regis filia:apud quẽ Thetis Achillẽ ſub muliebri habitu celauit.qm̃ a Proteo acceperat illum perituꝝ eſſe in bello troiãa:ut Statius cecinit:Ex ea Pyrrhum peperit Achilles: cuius

Megara

amor continebat̃ in ea tragœdia. Huc herculis uxor.Megaram dicit:quã Creon rex thebarum cognita

Herculis

Huc accedat hylas:iliacuſcꝫ puer.
Tempore deficiā:tragicos ſi perſequar ignes
Vixcꝫ meus capiet nomina nuda liber.
Eſt & in obſcœnos deflexa tragœdia riſus.
Multaqꝫ præteriti uerba pudoris habet.
Nec nocet auctori:mollem qui fecit achillē
Infregiſſe ſuis fortia ſacta modis.
Iunxit ariſtides mileſia crimina ſecum:
Pulſus ariſtides nec tamen urbe ſua eſt.
Nec qui deſcripſit corrumpi ſemina matrum
Eubius impuræ conditor hiſtoriæ.
Nec qui compoſuit nuper ſibaritida fugit.
Nec qui concubitus non tacuere ſuos.

Herculis uirtutē illi uxorē dedit: urbiſcꝫ ei ueluti filio curā ꝓmiſit. Euriſtheus(ut ſcribit Diodorus)hn̄s argis regnū nota Herculis fama eū ad ꝑficiēda certamina accerſit:renuētē iuſſit Iupiter Euryſtheo obtēperare. At his delphos adiens cōſulto ſuꝑ his deo rn̄ſum tulit a diis iniūctū eē:ut Euryſthei iuſſu.xii.certamía ꝑficeret:q̄bus exactis īmortalitate potiret̄.Ex ea re haud paꝝ eſt aīo.cōmotus Hercules.Nā & ſua dignū uirtute uidebat̄ humiliori ſeruire:& Ioui ac patri nō obtēpare tū īutile:tū īpoſſibile ducebat:Hac anxietate ꝑplexo aīo iuno rabiē iniecit.Itacꝫ ī inſaniā(ut ēt ſcribit Seneca ī Hercule furēte) amētiácꝫ uerſus iolaū occidere uoluit.Quo fugiente filios q̄ ꝓpe Megarā ſtabāt:ſagittis uelut hoſtes appetiit:paulatī abſcedēte dementia ꝓteritū recognoſcens facinus doluit ex tāta calamitate: deīde ꝓpoſita certamīa abſoluit.Megarā uero uxorē iolao cōceſſit:aliaſcꝫ deīde ipſe accepit. ꝑ Her.tragœ.dſignat ī q̄ ↄtiebāt̄ her.āt uxorē: ꝑeota ei⁹ geſta & amores:ut ōſales ioles:aliaꝝcꝫ ēt mulieꝝ. Huc accedat hylas.Hylas puer fuit comes Herculis:quem amiſit ī ionia iuxta Myſiam.& quum fuerit cōptū ꝙ extīctus fuiſſet in fonte:inſtituta ſunt ſacra:in q̄bus ei⁹ nomen clamabat̄ ī fōtibus. Solinus ſcribit Hylā lacū Bithyniæ eē ī quē Hylā Herculis delitias cecidiſſe credūt.In cuius memoriā ſolēni ſaltatiōe popul⁹ lacū circuibat.Hylā uoce clamās. Scribit ēt Strabo lib.xii.Hylā unū e ſociis Herculis fuiſſe:q̄ ēt argouauta erat:& quū aquatū egrederet̄ a nymphis captū finxerūt. Fuit aūt in Bithynia iuxta Pruſiadē urbem:ubi adhuc feſta q̄dā celebrabant̄:ī q̄bus ꝑ mōtes uagi ac ſaltātes Hylā uocāt:q̄ſi ī ſiluas ad illū ingrēdū egrediāt̄.υλαω.n.reſono uel clamo ſignificat.Intelligit āt poeta aut tragœdiā de Hyla:aut Herculis tragœdiā:ī qua Hylas Herculis delitiæ cōtinebat̄. Iliacuſcꝫ puer.Et Ganymedes troianus filius Trois regis & frater ili & Aſſarici:q̄ a diis raptus eſt in picernā iouis:ut docet Diodorus.Potes & Atym phrygiū pueꝝ pulcherrimū ītelligere:quē Cybele caſto ſibi amore deuinxit:iuſſitcꝫ ut caſtus eius tēpla tueret̄:q̄ poſtmodū captus amore Sagaritidis nymphæ in furorē cōuerſus putans domū ruere:fugit:& ꝑ ſūma Dindymi mōtis phrygiæ q̄ deæ ſacer eſt:furioſe diſcurrēs arrepto lapideo cultro ſeipm̄ caſtrauit:ut docet in.iiii.faſtoꝝ Ouidius: de qua re hic tragœdiā cōpoſitā ītelligit. Ignes tragicos.Amores q̄ in tragœdiis cōtinent̄.Tragœdia aūt(ut in Minoe ſcribit Plato)eſt antiq̄ſſima : nec (ut plæricꝫ putāt)a Theſpide:aut Phrynico ſūpſit initiū:ſed multo ante ab athenienſi ciuitate. Quid aūt ſit tragœdia:& unde dicat̄:docet Diomedes grāmaticus. Nomina nuda.Nomina apta & obſcœna:uel (q̄d magis placet)noīa ſola eoꝝ:quoꝝ cā cōpoſita eſt tragœdia abſcꝫ alia uitæ eoꝝ narratione.q.d.ſola ipſa noīa tragœdiaꝝ uix poſſent numerari:nedū amores:q̄ ī illis cōtinent̄. In obſcœnos riſus.Tractāt̄ ēt plærūcꝫ in tragœdiis res obſcœne:quibus rident ſpectatores.Magis tn̄ emendare alibi legi in obſcœnos uerſus. Præteriti pudoris.Præterite obſcœnitatis.Inducit̄.n.aliq̄s olī obſcœnū aliq̄d geſſiſſe. Nec nocet autori.Nec nocet Homero. Infregiſſe fortia facta.Denigraſſe fortia eius geſta ob raptā Briſeida: aut lyra ꝑſonaſſe. Suis modis.Eius pertinacia uel laſciuia:aut certe ſuis modulationibus. Iuuxit ariſtides.Ariſtides libros quoſdā edidit:q̄ Mileſii appellabant̄ de luxuria & delitiis cōpoſiti:ut eſt autor Plutarchus:& Appianus:fuere autem Mileſii delitiis luxucꝫ notabiles.Vnde ꝓuerbiū græcoꝝ extat tale οι κοι τα μιλησια μη γαρευ θαδε.i.domi nō hic Mileſia. Iunxit ſecū.Ingenio ſuo accōmodauit aut ſimul cōpoſita ſcripſit. Mileſia crimina delitias & laſciuiā Mileſioꝝ.Fuere.n.ꝑ quam īpudici:ut in Craſſi uita docet Plutarchus. Pulſus ariſtides.Ariſtides(ut in tuſculanis docet Cicero) expulſus eſt patria ꝙ præter modum iuſtus eſſet.Sed hunc de quo hic Ouidius intelligit:alium fuiſſe manifeſto apparet. Nec q̄ deſcripſit.Nec Eubius hiſtoricus exulauit:ꝙ docuit partus matrū corrūpi & eiici. Semina matrū : Patrū: ſemen genitale:conceptum. Corrumpi:Violari:emitti. Impuræ cōditor hiſtoriæ.Credendum eſt Eubium hiſtoricum in eius opere hiſtoriam aliquam poſuiſſe : qua exponebat fœminam aliquam potione & ueneficiis partum corrupiſſe:quod quum fecerit:uidetur alios eiuſmodi crimen docuiſſe. Nec qui compoſuit nuper ſybaritida.Hemitheon Sybarita(ut ſcribit Lucianns in oratione ad ineruditum q̄ multos emptitabat libellos)mirificas leges conſcripſit quomodo inſanire oporteat:& uelli:pati : ac facere illa.De huius poetæ libellis obſcœniſſimo argumento compoſitis nimirum intellexit Martialis libro duodecimo eo uerſu.Qui certant ſybariticis libellis:De Sybaritarum luxuria multa Suidas & Strabo. Sybaritida.Opus Hemitheonis plenum Sybaritanæ laſciuiæ.Fuit autem Sybaris oppidum Calabriæ inter Crathim & Sybarim fluuios. Nec fugit.Nec exulauit.Nec qui concubitus.Eos poetas iutelligit:qui uarios concubitus carmine complexi ſunt:inter cæteros notatur Elephantis:qui apud priſcos uaria coeundi genera deſcripſit:ut plenius in Ouidium de arte amandi.

Hylas puer
Ganymedes
Atys puer
Tragœdia
Ariſtidis libri Mileſii
Ariſtides
Hemitheon ſybarita
Sybaris
Elephãtis

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

℄ Sũt q̄ ita legãt. Nec q̄ cõcubitus nõ tacuere ſuos. & philené notari intelligũt: fuit aũt philenis meretrix
quæ ut ex epitaphio græcis uerſibus cõſcripto cognoſcit᷑ carmĩe philocratis poetæ lacerat⁹: negat. n. ex
tumulo ſe unq̄ ea cõmiſiſſe q̄ ſcripſerat philocrates rogatqꝫ ne poetæ fides adhibeatur: ſcripſit hæc uaria
genera cõcubitus: notata ĩ obſcœno carmĩe: ubi figuras philenis tangit eã Tribadem appellat Martialis.

Sũt ea doctoꝝ. Ea inq̄t ſcripta q̄uis ſint obſcœna: tñ numerant᷑ ĩter doctoꝝ hoĩum monuméta. Mu
neribus ducũ. Cõcedétibus ĩpatoribus. Publica facta: ea ſcripta oĩbus expoſita. Patent. Aperta ſunt.

Sunt ea doctorum monumẽtis mixta uirorũ.
Muneribuſqꝫ ducum publica facta patent.
Neue peregrinis tantum defendat ab armis:
En romanus habet multa ioco ſa liber
Vtqꝫ ſuo marte cecinit grauis ennius ore:
Ennius ingenio maximus arte: rudis
Explicat ut cauſas rapidi lucretius ignis:
Cauſarumqꝫ triplex uaticinatur opus.

Ab armis pegrinis. Ab externoꝝ ſcriptorũ.
uoluminib⁹. Romanis liber. Poemata a rõa
nis & latĩs edita. Vtqꝫ ſuo marte. Q̃ueadmo
dũ inq̄t ſũt poetæ q̄ grauia ſcripſere: ut Enni⁹
& Lucretius: ſic quidã laſciua opa edidere: ut
Catullus & alii. Marté. Prælĩu & annales uer
ſu heroico: ut docet Gelius: q̄b⁹ bella Italiæ cõ
Ennius ingenio maximus
tinebant᷑: ut dixim⁹ in. iii. de arte amãdi. En
nius ingenio maxim⁹. Ingenio maximũ appel
lat: arte aũt rudé: q̄m poeta ille uſus eſt ĩuétio
ne & ſentétiis egregiis: ſed uerbis nõ multũ or
natis. Vnde Maro dicere ſolebat ſe ex ſtercor
T. Lucretius poeta
Ennii auꝝ colligere. Explicat ut cauſas. T. Lucretius poeta (autore Euſebio) amatorio poculo ĩ furoré
uerſus: quũ aliquot libros ꝑ ĩteruulla inſaniæ cõſcripſiſſet quos poſtea Cicero emẽdauit: ꝓpria ſe manu
interfecit anno ætatis. xliii. Rapidi ignis. Ignis oĩa rapiétis & cõſumétis. Lucretius. n. grauia hoc eſt na
turas reꝝ deſcribit: quas ꝑ igné ĩtelligit: de quo ita inq̄t. Veꝝ (ut opinor) itaqꝫ ſunt quædã corpora: quo
rũ Cõcurſus: motus: ordo: poſitura: figuræ Efficiũt ignis mutatoqꝫ ordĩe mutãt Naturã: neqꝫ ſunt igni ſi
mulata: nec ulli Præterea rei: quæ corpora mittere poſſet Séſib⁹: & noſtros a tactu tãgere tactus. Cauſa
Numerus cauſarum mundi
rũqꝫ triplex. Vt carmé hoc ĩtelligat᷑ Senecã audiamus. q̄ in epiſtola poſtrema octaui libri epiſtolaꝝ ad Lu
ciliũ ita ſcribit. Triplex cã eſt. Dicũt (ut ſcis) ſtoici noſtri duo eé in reꝝ natura: ex q̄b⁹ oĩa fiũt Cauſam &
Materiã. Materia iacet iners: res ad oĩa parata ceſſatura ſi nemo moueat. Eã auté ratio materiam format
& quocũqꝫ uult uerſat: ex illa uaria opera ꝓducit. Eſſe ergo dét unde fiat aliquid. Deinde a quo fiat. Hoc
Cauſa Materia
cauſa eſt: illud materia. Oĩs ars naturæ imitatio eſt: Itaqꝫ quod de uniuerſo dicebã ad hæc trãſfer quæ ab
homine faciéda ſunt. Statua & materia habuit quæ pateretur artificé: & artificem qui materiæ daret fa
ciem: ergo in ſtatua materia æs fuit. Cã opifex. Eadé cõditio reꝝ oĩum eſt. Ex eo cõſtat q̄d fit: & ex eo q̄d
facit Stoicis placet: unam cãm eſſe id quod facit. Ariſtoteles putat Cauſam tribus modis dici. Prima inq̄t
cauſa eſt materia ipſa ſine qua nihil poteſt effici. Secunda opifex. Tertia eſt forma: quæ unicuiqꝫ opi ipo
Idos
nitur tanq̄ ſtatuæ. Nam hanc Ariſtoteles Idos uocat. Quarta quoqꝫ inquit his accedit propoſitum totius
operis. Quid ſit hoc aperiã. Aes prima ſtatuæ cauſa eſt: nunq̄. n. facta eſſet: niſi fuiſſet id ex quo funderet᷑
duceretur ue. Secunda cauſa artifex eſt: non enim potuiſſet æs illud in habitum ſtatuæ figurari: niſi acceſ
ſiſſent peritæ manus. Tertia cauſa eſt forma: neqꝫ. n. ſtatua illa Doryphoros: aut Diadumenos uocaret᷑: ni
ſi hæc illi eſſet impræſſe facies. Quarta cauſa eſt faciédi propoſitum: niſi enim hoc fuiſſet: facta non eſſet:
quod eſt propoſitum quod inuitauit artificem? quod ille ſecutus fecit: uel pecunia eſt: hoc ſi uenditurus
fabricauit: uel gloria ſi laborauit in nomen: uel religio ſi donum templo parauit. Ergo & hæc cauſa eſt ꝓ
Idæa
pter quam fit. His quintam Plato addicit: Exemplar quam ipſe Idæam uocat. hoc eſt enim id ad quod re
ſpiciens artifex id: quod deſtinabat: effecit. Hæc exemplaria rerum oĩum deus intra ſe habet: numeroſqꝫ
uniuerſorum: quæ agenda ſunt: & modos mente complexus eſt: plenus his figuris eſt: quas Plato Idæas
appellat immortales: immutabiles: infatigabiles: innumerabiles. Itaqꝫ homines q̄dem pereũt Ipſa aũt hu
manitas ad quã homo affingit᷑ permanet: & hominibus laborantibus intereũtibus illa nihil patit᷑. Quin
qꝫ ergo cauſæ ſũt: ut Plato dicit: id ex quo: id a quo: id in quo: id ad quod: id ꝑꝑ quod: nouiſſime id: quod
eſt ex his: eſt tanq̄ ex ſtatua. Id ex quo æs eſt: id a quo artifex eſt: id ĩ quo forma eſt: quæ aptat᷑: id ad quod
exemplar eſt quod imitatur: is qui facit: id propter quod faciendi propoſitum eſt: id quod ex iſtis eſt: ipſa
ſtatua eſt. Hæc omnia mundus quoqꝫ (ut ait Plato) habet facientem: hic deus eſt. Ex quo fit hæc materia
eſt. Forma hæc eſt habitus: & ordo mundi quem uidemus. Exemplar. ſ. ad quod deus hanc magnitudi
né operis pulcherrimi fecit. Propoſitum propter quod fecit. Quæris quid ſit propoſitum? dei bonitas eſt.

Triplex opus cauſaꝝ. Tripartitam materiã uel triplicé effectum cãꝝ: ut Ariſtoteli placuiſſe dixim⁹. quã
uis & quartam addiderit. Ex quo deſignat Ouidius Lucretium cauſas rerum tres ex quibus omnia fiant
carmĩe complexum fuiſſe. In quodam tamé uetuſtiſſimo codice legi nõ cauſaꝝ: ſed caſurũ: ut dicat poe
ta Lucretium ceciniſſe quomodo tria elementa: Mare. ſ. Cœlum: ac Terra interitura: ſunt: quod lib. quin
to ita cecinit. Principio maria: & terras: cœlũqꝫ tuere. Quoꝝ naturam triplicem: tria corpora mẽmi: Tris
ſpecies tã diſſimilis: tria talia texta Vna dies dabit exitio: multoſqꝫ per annos. Suſtẽtata ruet moles & ma
china mũdi. Et Ouidius in epiſtola ad Liuiam de morte Druſi ita inquit. Ecce necé intentam cœlo: terræ
qꝫ: fretoqꝫ: Caſurũ triplex uaticinatur opus: quomodo autem cauſas ignis Lucretius deſcribat: diximus
ſupra. In enarratione huius uerſus: quidam delirant. Vaticinatur. Canit tanquam uates & poeta.

Sic ſua

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶Sic ſua laſciuo. Sic econtra alii fuere: ut Catullus: qui carminis laſciuia inſignes fuere. Catullus autem Leſbiam pro Clodia amicam nominauit: amauitq; ardentiſſime: carmineq; eam complexus eſt: & quoniam in Catulli mentionem incidimus ſenſum & ordinem ſecūdi epigrammatis: quod ita īcipit. Paſſer delitiæ meæ puellæ obiter enarremus: Poeta Catullus non deflet mortem paſſeris: non admiratur etiā eius luxus: ut plæriq; arbitrati ſunt. Sed cupit poſſe amorem pellere eo modo quo amica: quæ triſtitiā pōit ludendo cum paſſere: quod ſi contingeret: id illi tam gratum eſſet: q̄ malum aureolum puellæ Atalantæ fuiſſe ferūt.

Catulli locus

Sic ſua laſciuo cantata eſt ſæpe catullo
Fœmina: cui falſum leſbia nomen erat.
Nec contentus ea: multos uulgauit amores:
In quibus ipſe ſuum faſſus adulterium eſt.
Par fuit exigui: ſimiliſq; licentia calui.
Detexit uariis qui ſua facta modis:
Quid referā Tycidæ? qd mēmi carmē? apud quos
Nomen adeſt rebus: nominibuſq; pudor.

Eſt aūt ordo O paſſer delitiæ meæ puellæ qui cū ea ſolet ludere: qué illa ſolet tenere in ſinu: cui appetēti illa ſolet dare primū digitū & incitare acris morſus. Quūlibet deſiderio meo nitenti iocari neſcio quid carū. Et quem paſſeré credo eſſe ſolatiolum ſui doloris. Vt id eſt utinam. Terētius. Vt te dii deæq; oēs pdant poſſem tecū ludere ſicut ipſa. Et ꝑ: ideſt leuare curas triſtis animi quum grauis ardor. i. grauis dolor amicæ acqeſcat: hoc eſt ſoleat acqeſcere & leniri: poſtea ſubiūgit. Tā gratū eſt mihi. ſ. hoc qđ cupio poſſe doloré ponere luſu paſſeris ut facit amica Leſbia. Hic eſt uerus poetæ ſenſus: & ordo a nobis primum excogitatus: qui an uerus ſit: legētes quæſo iudicent. Sic ēt a nobis declaratū eſt carmen illud eiuſdé poetæ in calcæ prioris epigrāmatis: Patroa uirgo. Plus uno maneat perēne ſæclo: idq; in epiſtola quadā ad Alexandrum fratré in prima ſtatim pagina faſtorum Ouidii: ubi docuimus uirginem Patroam pro charta patriæ poetæ & ueronéſi: quéadmodum apud Martialé eo uerſu: Scrinioq; ſignatas Cuſtodit ipſe uirginis pater chartæ: & a patros ſit poſſeſiuum patrous: ut ab eos eous. Eſt auté ordo. Virgo patroa maneat perēne pro peréniter ut ſit nomen pro aduerbio poſitum: Sic Vergilius. Toruūq; repente Clamat: plus uno ſæclo plus multis annis: quibus uerbis non inuocat Pallada: non muſam: quod minime fit a poetis epigrāmatariis: ſed optat ut perēne ſit opus: & charta uirgo: ideſt charta quæ nūquam antea edita fuit: quemadmodum uirginem etiam eam appellamus: quæ nunquam partum edidit. Emendemus etiam carmé illud eiuſdé poetæ. Propontidem trucēue ue ponticum ſinum. Quidam enim eum locum ita legūt ut aſſignauimus. Ego uero propontida (ut omnia habēt exemplaria) reponendum cenſeo: nam ultima ſyllaba eius nominis cōmunis eſt ſequente muta cum liquida: quemadmodum quecopula apud Maroné in eo uerſu. Tribulaque traheæq; & iniquo pondere raſtri. Multa etiam alia Catulli loca: aliorumq; etiā autoꝝ: tum deprauata: tum ab aliis parum intellecta aut minus obſeruata in medium alias proferemus: nunc ne ab interpretatione noſtro digrediamur: ad Ouidii carmen redeundum. Cui falſum leſbia nomen erat: Legitur etiam falſo: hoc eſt quæ falſo Leſbia dicebatur: id quod etiam docet Apuleius in Apologia prima his uerbis. Eadem igitur opera accuſent. C. Catullnm qui Leſbium pro Clodia nominauit: & Ticidam ſimiliter ꝙ quæ Metella erat Perillam ſcripſerit. Multos uulgauit amores. Faſſus eſt ſe etiam alias amaſſe.

Catulli alius locus

Catulli carmen emendatum

Leſbia pro clodia

Perilla pro Metella

Par fuit exigui: Caluus orator (autore Seneca libro quarto controuerſiaꝝ) diu cum Cicerone iniquiſſimam lité de principatu eloquentiæ habuit: uiolentus accuſator & concitatus fuit. Carmina quoq; eius quāuis iocoſa fuerīt: plena tamen fuere ingentis animi. Dixit de Pōpeio: Digito uno caput ſcalpit. Quo credas ſibi hūc belle uirum. Calui Meminit: & Cicero in libro de claris oratoribus: ac etiam Tranquillus in. C. Cæſare his uerbis. C. Caluo poſt famoſa epigrāmata de reconciliatione ꝑ amicos agēti ultro ac prior ſcripſit. Amauit autem Quintilia de qua ſcripſit elegias: eiuſq; etiam mortem carmine elegantiſſimo defleuit dicente Propertio. Hoc etiam docti confeſſa eſt pagina calui Quū caneret miſeræ funera Quintiliæ. Eū exiguū appellat Ouidius: ꝑpterea ꝙ fuit paruæ ſtaturæ: ut docet Seneca de eo ita ſcribens. Erat enī paruulus ſtatura: ꝑpter quod etiā Catullus in endecaſyllabis uocat illum Salaputium ſeu Solopachium ideſt integrum cubitum. Non me fugit locum illum Catulli ab aliis aliter etiam legi. Quid referā tycidæ? Tycida poeta ſcripſit elegias de Perilla quam amauit: eius poetæ meminit Trāquillus in libro de claris grāmaticis: cuius uerba hæc ſunt. Inſcripſit Cato præter grammaticos libellos: etiam poemata: ex quibus præcipue probantur Lydia & Diana. Lydiæ Tycida meminit. Lydia doctorum maxima cura liber: Dianæ Cinna Sæcula permaneat noſtri Diana Catonis. Quid memmi carmen? C. Memmi poetæ pariter & oratoris meminit Plynius in epiſtolis & Tranquillus ſcribens illum obieciſſe. C. Cæſari ſtetiſſe ad cyathum & uinum Nicomedi regi: & alibi ſcribit eundem Cæſarem. C. Memmii: cuius aſperrimis oratoribus non minori acerbitate reſcripſerat: etiam ſuffragatorum mox in petitione cōſulatus ſuiſſe. Fuit autem mordaciſſimus: ut docuit Craſſus: orator qui tota Taracina omnibus in parietibus has litteras inſcriptas fuiſſe dixit tria. LLL. & duo. M. M. quū quærerēt quid ſignificarēt quédā oppidanum ſenem dixiſſe hoc ſiguificari. Lacerat lacertum Largii mordax Memmius. Is fuit prætor Bithyniæ: cum quo Catullus poeta nauigauit: ut ipſe docet in eo epigrāmate Piſonis comites cohors inanis. Extant ēt Ciceronis epiſtolæ ad hunc (ut opinor) Mēmium lib. decimotertio. Nomé adeſt rebus. Res quum in aliquem ſcribunt uel obſcœnas ſuis etiam nominibus: & uerbis parum honeſtis appellant: id quod ēt facit Catullus.

Caluus orator

Quintilia calui amica

Salaputiū Solopachium

Tycida poeta

Mēmius poeta & orator

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Cinna quoqꝫ his cões ẽ:cinnaqꝫ ꝓcacior anſer
Et leue cornifici:parqꝫ catonis opus.
Et quorꝫ libris modo diſſimulata perilla
Nomine nunc legitur dicta metelle tuo.
Is quoqꝫ phaſiacas argon qui duxit in undas
Non potuit ueneris futura tacere ſuæ.
Nec minus hortẽſi:nec ſũt minus ĩproba ſerui
Carmina:quis dubitet nomina tãta ſequi?
Vertit ariſtidem ſiſenna:nec obfuit illi
Hiſtoriæ turpes inſeruiſſe iocos.
Nec fuit opprobrio celebraſſe lycorida gallo
Sed linguam nimio non tenuiſſe mero.
Credere iuranti durum putat eſſe tibullus:
Hoc etiam de ſe quod neget illa uiro.

℃ Cinna quoqꝫ his comes eſt. Cinna poeta fuit: qui ſcripſit Smyrnam: quam decem annis elimauit ut Seruius docet. Cinnaqꝫ procatior anſer. Anſer poeta fuit Antonii: qui eius laudes ſcripſit: de quo Cicero in philippicis: Ex agro phalerno anſeres appellantur. Ipſum enim donarat Antonius in campania. Propertius. Nec minor his animis: & ſi minor ore canorus Anſeris indocto carmine ceſſit olor: Fuit autem Anſer in ſuis ſcriptis laſciuus. Et leue cornifici. Cornificius poeta a militibus deſtitutus interiit: quos ſæpe fugiẽtes galeatos lepores appellarat: huius ſoror Cornificia inſignia condidit epigrãmata: leue autem opus appellat propter amatoria: quæ in eis continebantur: nam & amantes leues appellantur: aut leue opus: idest molle opus: & laſciuum. Parqꝫ catonis opus Valerius Cato (ut ſcribit Trãquillus de claris grammaticis) fuit Burſeni cuiuſdam libertus ex gallia: qui licentia Syllani temporis exutus patrimonio grammaticẽ docuit: uiſuſqꝫ eſt peridoneꝰ præceptor maxime ad poetas tendentibus: ut apparet his uerſiculis. Cato grammaticus: latina ſyren. Qui ſolus legit: ac facit poetas: Is ſcripſit præter grãmatices libellos etiã poemata: ex quibus præcipue probata fuit Lydia & Diana: de quibꝰ hic Ouidius intelligit. Et quorum libris. Tycidã poetam ſignificat: qui (ut diximus) perillam amauit: quam Metellam a Metello Romano cognominauit: & quoniam bis Ouidius Tycidæ poemata expreſſit: credendũ eſt illum ꝑter elegias de amica perilla: alias etiam elegias impudicas edidiſſe: quod uidetur deſignare eo uerſu. Quid referam Tycidæ? Is quoqꝫ phaſiacam: Varronem Atracinum ĩtelligit: qui Leucadiam amauit: de qua Propertius. Hæc quoqꝫ perfecto ludebat Iaſone Varro Leucadiæ maxima flamma ſuæ: Varro autem ſcripſit argonautica Apolloniũ imitatus: quẽ potius in latinum uertit ut plenius diximus in Ouidium de arte amandi. Nec minus hortẽſi. Hortenſius: & Seruius Sulpitius. q̃uis fuerint optimi oratores: manſuetioribus tamen muſis operam dedere: quam rem docet Plynius Iunior libro epiſtolarum quinto: cuius uerba hæc ſunt. Sed ego uerear ne me non ſatis deceat: quod decuit. M. Tullium. C. Caluum: Aſinium: Pollionem. M. Meſſallam. Qu. Hortenſium. M. Brutum. L. Syllam. Qu. Catulum. Qu. Sæuolam: Seruium: Sulpitium: Varronem: Torquatum: immo Torquatos. C. Memmium: Lentulum Getulicum: Sulpitii etiã meminit Auſonius: cuius poema prurire dixit propter carminis laſciuiam. Nec ſunt minus improba. Nec ſunt minus laſciua. Vertit ariſtidẽ Siſenna. L. Siſennã iter oratores enũerat Cicero: cꝰ uerba hæc ſunt. L. Siſenna doctus uir: & ſtudiis optimis deditus: bene latine loquens: gnarus rei publicæ: non ſine facetiis: ſed neqꝫ laboris multi: nec ſatis uerſatus in cauſis interiectuſqꝫ inter duas ætates Hortenſii & Sulpitii: nec maioris conſequi poterat: & minori neceſſe erat cedere. Huius omnis facultas ex hiſtoria ipſius perſpici poteſt: quæ quũ facile omnes uincat ſuperiores. tum indicat tamen quantum abſit a ſummo: quãquam genus hoc ſcriptionis nondum ſit ſatis latinis litteris illuſtratum. Tranſtulit autem e græco in latinum Ariſtidæ libros Mileſios: de quibus antea diximus. Nec obfuit illi. Nec nocuit Siſennæ: qui hiſtoriam romanam compoſuerat etiã laſciuos: & impudiciſſimos illos Ariſtidæ libellos trãſtuliſſe. Nec fuit opprobrio. Cornelius Gallus res tenens romanas ægypti procurator exhauſit ciuitatem thebarum plurimis interceptis: reuerſuſqꝫ quum furti accerſeret: & populatæ ꝓuinciæ metu nobilitatis acriter indignatæ: cui negocium ſpectandum dederat: imperator ſtricto incubuit ferro ut docet Amianus Marcellinus: cui Euſebius quoqꝫ aſtipulat ita ſcribens Cornelius Gallus de quo Vergilius ſcribit in bucolicis: primus tenuit ægyptum: quæ ab Auguſto facta eſt Romana prouincia: hic quadrageſimo ætatis ſuæ anno ꝓpria ſe manu interfecit: de quo Propertius ita cecinit. Et modo formoſa q̃ multa lycoride gallus Mortuus inferna uulnera lauit aqua: Hic tamen Ouidius uidetur ſentire eum nimio uino linguam non tenuiſſe: ſed de Auguſto oblocutũ: a quo ex infima fortuua ad præfecturam ægypti fuerat euectus: poſtea dolore arbitrandum eſt ſeipſum interfeciſſe: quum illum Auguſtus: & prouincia & domo interdixiſſet ob ingratum: & maliuolum animũ: ut ẽ autor Tranquillus. Cornelii Galli meminit etiam Strabo: Seruius ſcribit illum foroiulienſem fuiſſe: traſtuliſſeqꝫ in latinum Euphorionem: & de Citheride Volumnii liberta: & a ſe amata: quam Lycorida appellauit ſcripſiſſe libros quattuor. Eum Tibullo: & Propertio duriorem fuiſſe ſcribit Fabius. Credere iuranti: Quod hic dicit Ouidius: facit Tibullus in ælegia ſexta. Dicit enim eius amicam Deliam ſibi negare cum nullo alio ſe rem habere quod ille fatetur eſſe incredibile: ita enim inquit. Illa quidem tã multa negat: ſed credere durum eſt. Sic etiam de me pernegat uſqꝫ uiro. Hoc etiam. Ordo eſt. Quod etiã neget hoc: & reliqua uel certe hoc propter hoc.

Cinna poeta
Anſer poeta
Cornificiꝰ poeta
Cornificia
Valerius cato poeta
Metellus poeta
Varro attacinꝰ poeta
Leucadia Varonis amica
Hortẽſius poeta
Seruius Sulpitius poeta
L. Siſenna
Cornelius Gallus poeta
Galli mors
Lycoris galli amica

Fallere

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶ Fallere cuſtodem. Id etiam de ſe ita ꝓfitetur Tibullus ipſe miſer docui: quo poſſet ludere pacto Cuſtodes heu heu nunc Premor arte mea. Id autem docuit in ſecunda elegia eo uerſu. Tu quoqꝫ ne timide cuſtodes Delia falle: Audendũ eſt: fortes adiuuat ipſa Venus. Sæpe uelut gemmam: Id ita eſſe Tibullus cecinit. Sæpe uelut gemmas eius ſignũqꝫ probarem: Per cauſam memini me tetigiſſe manú. Digitis ſæpe eſt nutuqꝫ locutus. Tibullus. Neu te decipiat nutu digitoqꝫ liquorem Ne trahat & menſæ ducat in orbe notas. Et quibus e ſuccis abeat. Tibullus. Tũc ſuccos herbaſqꝫ dedi: quis liuor abiret. Quẽ facit impreſſo mutua dente Venus.

Fallere cuſtodẽ demum docuiſſe fatetur.
Seque ſua miſerũ nunc ait arte premi.
Sæpe uelut gẽmã dominæ ſignũqꝫ probaret
Per cauſam meminit ſe tetigiſſe manum.
Vtqꝫ refert: digitis ſæpe eſt nutuqꝫ locutus
Et tacitam menſæ duxit in orbe notam.
Et quibus e ſuccis abeat de corpore liuor:
Impreſſo fieri qui ſolet ore docet.
Deniqꝫ ab incauto nimiũ petit ille marito:
Se quoqꝫ uti ſeruet: peccet ut illa minus.
Scit cui latretur: cum ſolus obambulat ipſe:
Cui totiens clauſas excreet ante fores:
Multaqꝫ dat furti talis p̃cepta: docetqꝫ
Qua nuptæ poſſent fallere ab arte uiros.
Nec fuit hoc illi fraudi: legiturqꝫ tibullus
Et placet: & iam te principe notus erat.
Inuenies eadem blandi præcepta properti.
Diſtrictus minima nec tamen ille nota eſt.
His ego ſucceſſi: quoniam præſtantia candor
Nomina uiuorum diſſimulare iubet.
Non timui fateor: ne qua tot iere carinæ
Naufraga ſeruatis omnibus una foret:
Sunt aliis ſrriptæ qbus alea luditur: artes:
Hoc eſt ad ueſtros non leue crimen auos.
Quid ualeant tali: quo poſſis plurima iactu
Figere: dãnoſos effugiaſqꝫ canes.
Teſſara quos habeat numeros diſtãte uocato
Mittere quo deceat quo dare miſſa modo.
Diſcolor ut recto graſſetur limite miles:

Deniqꝫ ab incauto. Tibullus. At tu fallacis coniunx incautæ puellæ me quoqꝫ ſeruato peccet ut ipſa nihil. Peccet ut illa minus. Vt amica cũ aliis nõ audeat peccare. Scit cui latretur. Tibullus. Ille ego ſũ nec me iam dicere uera pudebit. Inſtabat tota cui tua nocte canis: & alibi. Non fruſtra qdã iã nũc i limine ꝑſtat Sedulus: ac crebro ꝑſpicit ac refugit. Et ſimulat trãſire domũ mox deĩde recurrit Solus & añ ipſas excreat uſqꝫ fores. Ipſe. Aliꝰ amator q̃ Tibullꝰ cui latrat̃. Excreet. Amator alius amicæ Tibulli. Talis furti. Talis coitꝰ. Eadẽ p̃cepta. Idẽ docẽtia qđ Tibullus. Minima nota. Minima ĩfamia. His ego ſucceſſi. Poſt hos ego quoqꝫ eadem laſciuia in mei ſcriptis uſus ſum. Nomina uiuoꝝ. Poetarũ uiuẽtiũ nomina: q quãuis laſciuia ſcripſerint: tamẽ ob eoꝝ ſplẽdorẽ cõpellor eos tacere. Tot carinæ: Tot ingenia poetaꝝ. Vna foret naufraga. Solus dãnarer. Seruatis oĩbꝰ. Seruatis cũctis: q eadẽ ſcripſere. Quibꝰ alea luditur. Quibus alea deſcribitur. Eſt aũt Alea omnis ludus magna ex parte in fortunæ uarietate conſiſtẽs. Quid ualeant tali. Deſcripſere alii poetæ Talorum ludũ de quo ĩ Ouidiũ de arte plenius ſcripſimus. Fingere: Ego uincere legendũ eẽ arbitror aut certe fingere compõere: & formate plurima pũcta uno iactu Superior ſnĩa magis placet. Plurima. Res plurimas. uel plurima puncta: aut plurima pro plurimũ: ut ſit nomẽ pro aduerbio. Quo iactu. Quo pũcto. Venus enĩ in talis uictoriã afferebat: ut canis ſiue canicula iacturã. Senio uero ĩterdum lucroſus: unde a Perſio dexter appellatur: ĩterdũ dãnoſus: ut deſignat Trãquillus in Auguſto. De talis uero & eoꝝ inuẽtore abũde diximus in Ouidiũ de arte amãdi. Dãnoſos canes. Puncta illa iacturã afferentia. Teſſera quos habeat numeros. Qui numeri ſint in ludo teſſarario dãnũ aut uictoriam afferentes. Teſſaræ autem habent ſex latera: & quadratæ ſunt. Has cubos appellari Gelius ſcribit: Tali uero hẽbant quattuor latera & pro uario iactu uaria puncta dabãt: his iam non utimur: ut alibi plenius diximus. Illud notandum ꝙ in ludo Talario Tali quattuor adhibebantur: In teſſarario uero tres tantũmodo: unde Martialis ait Non ſum talorum numero par teſſara. Diſtãte uocato. Vocato numero. qui diſtat a uictoria hoc eſt uocato numero qui uictoriam præſtat: aut: q reſtat ad uictoriã optinẽdam: quibus uerbis deſignat poetas aliquos docuiſſe qũo teſſaris ludẽdũ ſit: quãrem etiã in arte amandi Ouidius monet eo uerſu Parua monere pudet: talorum dicere iactus Vt ſciat: & uires teſſara miſſa tuas. Mittere quo deceat. Quomodo deceat mittere paruas illa tabellas quibus utimur in alueolo. Quo dare miſſa modo. Quomodo etiã caute deceat locare eas a colluſore miſſas hoc eſt quũ ille teſſaras miſit: nam in eo ludo non modo ex noſtro tabellas mouemus: ſed plærũqꝫ etiã ex colluſoris iactu. Diſcolor miles. Calculus tuus diuerſi coloris. Nã calculi ſeu latrões olĩ fiebãt ex uitro & in duas partes diuerſi colores diuiſi alii appellantur Milites: alii hoſtes. Martialis. Inſidioſorum ſi ludis bella latronum Gẽmeus iſte tibi miles & hoſtis erit. Graſſetur. Inſidietur hoſti dum miles dep̃hẽſus obſidet̃: ut ſi is pereat: pereat etiã hoſtis caute dep̃henſus in inſidiis: ut paria faciant colluſores. Recto limite. Recta & aperta uia ne uideatur graſſari. aut recte ductus: ut ſolent in eo ludo calculi quidam.

Teſſaræ
Cubi
Tali
Tali quattuor
Teſſaræ tres.

Calculi ex uitro

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

❡ Quum medius calculus:Quũ miles tuus ab hoſte circũuentus. Perit:Laborat:& eſt in pereundi periculo:niſi ei ſuccurratur.Sic & in arte amandi.Cautaq; non ſtulte latronũ prælia ludat. Vnus quũ gemino calculus hoſte perit. Gemino hoſte.Vel his duobus calculis:quos regem:& reginam appellant: Vel certe quũ ſolus tuus latrũculus a duobus hoſtibus obſidet᷑. Velle ſeq.Velle hoſtẽ inſequi. Et reuocare priorẽ.Et reuocare ꝓcedentẽ calculũ:ne forte per imprudẽtiã lõgius elapſus:ab hoſtibus capiat᷑. Parua ſedet ternis:Hũc ludũ ternariũ appellãt:de quo plenius diximus ĩ Ouidiũ de arte amãdi.

Ludus ternarius

Quiq; alii luſus.Ordo eſt. Et alii luſus ſunt ab aliis ſcripti:q̃ ſolent ꝑdere tẽpora noſtra rẽ charã:neq; enĩ nũc ꝓſequar oẽs:hoc eſt per parẽtheſim dictũ. Ecce canis formas.Docuere alii etiã formas & genera pilaꝝ:quæ quattuor fuere.Erat pila trigonalis oĩum minima dura:pilo plena: unde ẽt nomẽ accepit: dicta aũt Trigonalis a Trigone:qui locus erat in thermis triquetra.i. triãgulari figura qua græci τριγωνον uocãt: ad hmõi pilæ luſum ædificat᷑: hæc reddebat᷑ tam dextra q̃ ſiniſtra manu.Martialis. Captabat tepidũ dextra læuaq; trigonẽ. Erat p̃terea pila pagãica a pagis.i.uillis dicta: q᷑ pagani ea uterent᷑:ea laxior erat & pluma plena.Martialis.Nec quæ difficilis turget paganica pluma. Folle minus laxa eſt:& minus arcta pila. Erat & tertiũ pilæ genus qd᷑ ex pelle fiebat:& ſpiritu inflabat᷑ pugno reddi ſolitũ nõ palma:ut reliquæ pilæ. Vñ Plautus in rudẽtẽ follẽ pugillatoriũ appellat Ego te inq̃t follem pugillatoriũ faciã:& pẽdentẽ incurſabo pugnis ꝑiuriſſime. A flatu aũt quo ĩplet᷑ nomẽ optinuit ſiue a pelle:quã ueteres follem appellarũt.Eam pilã Tranquillus folliculũ nominauit ſcribens Auguſtũ ad pilã primo folliculũq; trãſiſſe.Erat præterea quartũ pilæ genus:quod(ut quidam uolũt)Harpaſtũ appellabatur ſiue ſphenida.Fiebat e panno:aliquãdo ex pelle:lana:tomentoue implebat᷑:laborioſum erat hoc ludi genus.Nã multi ludẽtes in duas partes diuiſi e regione ſibi inuicẽ oppoſiti ad ſuos trãſmittere pilã conabant᷑:quã aduerſarii arripiebãt:ea ſæpe in terram decidebat:ad quã cateruatim currẽtes ſe inuicẽ proſternebant:puluereq; & ſudore infecti ſurgebant.

Pilarum genera

Trigonalis pila

Follis pugillatorius

Harpaſtũ Sphenis

Quũ medius gemino calculus hoſte perit.
Vt mage uelle ſeq ſciat:& reuocare priorem
Nec tuto fugiens incomitatus eat.
Parua ſedet ternis inſtructa tabella lapillis:
In qua uiciſſe eſt continuaſſe ſuos.
Quiq; alii luſus.neq; enim nũc ꝓſequar oẽs.
Perdere rem charam tẽpora noſtra ſolent.
Ecce canit formas alius iactuſq; pilarum.
Hic artem nandi præcipit ille trochi.
Compoſita eſt aliis fuſcandi cura coloris:
Hic epulis leges:hoſpitioq; dedit.
Alter humũ: de qua fingant᷑ pocula mõſtrat.
Quæq; decens liq̃do teſta ſit apta mero.
Talia luduntur fumoſo menſe decembri:
Quæ iam nonnulli compoſuiſſe nocet.

Fuſcum

Fuſcandi coloris cura

Apicius

Fuſcandi coloris.Fuſcum ſignificat atrum & nigrũ.Hic fit uerbũ fuſcare:hoc dicit:docuere etiam alii ut fuſcos redderẽt adoleſcentes romanos uaria certamina campi Martii:in quibus corpora exercebant:qui color in amante laudabatur: quod ipſe præcipit in arte amandi eo uerſu.Munditiæ placeant:fuſcentur corpora cãpo. Hic epulis leges.Profeſſi ſunt & alii popinæ ſcientiam.Inter quos etiam Apicius: de quo Seneca in libro de conſolatione ad Albinam ita ſcribit. Quam Apicius noſtra memoria uixit:qui in ea urbe ex qua aliquando philoſophi uelut corrupto res iuuentutis abire iuſſi ſunt ſcientiam popinæ profeſſus diſciplina ſua ſæculũ infecit: cuius exitũ noſſe operæpretium eſt:quum ſeſtertium miles in culinam congeſſiſſet:quum tot congiaria principum & ingens capitolii uectigal ſingulis cõmeſſationibus hauſiſſet:ære alieno oppreſſus rationes ſuas tunc primum coactus inſpexit:ſuperfuturum ſibi ſeſtertium cẽties computauit:& uelut in ultima fame uicturus in ſeſtertio centies ſi uixiſſet:ueneno uitam finiuit.Scripſit Apicius etiam libros amorum:quos Cõmodus imperator in lecto ſemp habuit:ut eſt autor Spartianus.

Apicii mors

Fictilia uaſa olim in pretio

Hoſpitio.Hoſpitibus:quibus lautiores epulæ apponi ſolent. De qua fingantur pocula.Apud romanos olim eo peruenit luxuria:ut fictilia uaſa eſſent ĩ maximo p̃tio.Samia maxime laudabantur in eſculentis: retinebat hanc nobilitatem & Aretium in Italia & calicum tantum Surrentum:Aſta:Pollentia in Hiſpania:& Saguntum.In Aſia Pergamum:habuere Trallis opera ſua.Cois laus maxima.Hadrianis firmitas:nobilitata fuere oppida:ut Rhegiũ & Cumæ: autor Plynius.Vitellius in principatu ſuo.cc.ſeſtertiis condidit patinam:cui faciendæ fornax in campis exædificata erat:quoniam eo peruenit luxuria:ut etiam fictilia pluris conſtarent q̃ Murina. Vnde etiam apud Iuuenalem Montanus ita alloquitur Domitianum.Teſta alta paretur Quæ tenui muro ſpatioſum colligat orbem Debetur magnus patinæ ſubituſq; prometheus. Argillam atq; rotam citius properate: ſed ex hoc Tempore iam Cæſar figuli tua caſtra ſequantur.Figulinam autem fabricam ĩuenit Chorebus Athenienſis autore Plynio. Quæ teſta.Quod uas fictile & ex terra.Duo inquit alii docent:& ex quo genere terræ fiant pocula:& quod ex his magis ſit aptum potui. Talia luduntur.Talia uaſa celebrant᷑ a poetis Saturnalibus decembri menſe.Vnde etiam Martialis in Apophoretis Calices ſurrentinos laudat ac etiam ſaguntinos. Fumoſo decẽbri.Ideſt Saturnalibus quæ celebrabant᷑ decembri menſe:ut docet Macrobius:Fumoſum autem eleganti epitheto appellat decembrem propter ignem: qui eo menſe maxime fieri ſolet:unde fumus etiam ſequitur:idem quandoq; candidus appellatur propter niues.

Figulinæ fabricæ inuentor

Decẽber Fumoſus

His

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶His ego deceptus. Deceptus horum exemplo. Non triſtia carmina. Non triſtes uerſus: ſed iocoſos. Triſtis pœna. Exilium dicit. Quid ſi ſcripſiſſem mimos. Mimi erant poemata ſine reuerentia laſciuiã imitãtia: quæ a mimographis: ideſt ſcriptoribus mimorum ludis ad Comœdiæ formã compoſita in ſcœnis agebantur: dicebantur etiã mimi Ethologi: ideſt theatrales. Mimum eſſe ſcribit Diomedes ſermonis cuiuſlibet motum ſine reuerentia uel faſtorũ cum laſciuia imitationem: ita appellatus eſt quaſi ſolus imitetur: quum & alia poemata idẽ faciant: Sed ſolus quaſi priuilegio quodam: quod fuit cõmune poſſedit.

Mimi

Mimi ethologi

His ego deceptus non triſtia carmina feci:
Sed triſtis noſtros pœna ſecuta iocos.
Deniq; non uideo de tot ſcribentibus unum:
Quem ſua pdiderit muſa: repertus ego
Quid ſi ſcripſiſſem mimos obſcœna iocantes
Qui ſemper ficti crimen amoris habent.
In quibus aſſidue cultus procedit adulter.
Verbaq; dat ſtulto callida nupta uiro.
Nubilis hic uirgo matronaq; uirq; puerq;
Spectat: & ex magna parte ſenatus adeſt:
Non ſatis inceſtis temerari uocibus aures:
Aſſueſcunt oculi multa pudenda pati.
Cumq; feſelit amãs aliqua nouitate maritum:
Plauditur, & magno palma fauore datur.
Quodq; minus pdeſt pœna ẽ lucroſa poetæ
Tãtaque non paruo crimina prætor emit.
Inſpice ludorũ ſumptus auguſte tuorum:
Empta tibi magno talia multa leges.
Hæc tu ſpectaſti: ſpectãdaq; ſæpe dediſti
Maieſtas adeo comis ubique tua eſt.
Luminibuſq; tuis totus quibus utitur orbis:
Scænica uidiſti lætus adulteria.
Scribere ſi fas eſt imitãtes turpia mimos:
Materiæ minor eſt debita pœna meæ.
An genus hoc ſcripti faciũt ſua pulpita tutũ:
Quodq; libet mimis ſcæna licere dedit?
Et mea ſunt populo ſaltata poemata ſæpe:
Sæpe oculos etiã detinuere tuos
Scilicet in domibus ueſtris ut priſca uirorũ
Artificis fulgent corpora picta manu.
Sic quæ concubitus uarios: ueneriſq; figuras
Exprimit: eſt aliquo parua tabella loco.

Dictus eſt autẽ a uerbo græco μιμέομαι qđ ſignificat imitor: Hæc fabularũ ſpẽs latine Planipedia uocaẗ. Donatur ſcribit Mimos appellatos a diuturna imitatione uilium rerum: & leuium perſonarum: ſic dicta q; planis pedib⁹: ideſt nudis proſcœniũ introirent: non ut tragici autores cum cothurnus: neq; ut comici cũ ſoccis olim autor Diomedes. Habẽt crimẽ. Habent criminationem. Ficti amoris. Amãtis alicuius introducti in eo poemate: in quo ficta narrantur. In his autem uerſibus licet intueri quod gen⁹ poematis fuerit mimus. Inceſtis uocibus. Impudicijs uerbis. Multa pudenda. Multa obſcœna: quæ fiũt in ſcæna ab ipſis mimis. Aliqua nouitate. Aliquo nouo inuento: quod in eo poemate a Mimographis deſcribiẗ. Plauditur. Cũ lætitia excipiẗ. Palma datur. Victoria cõcediẗ. Quodq; minus prodeſt. Ordo eſt. Et id quod min⁹ pdeſt: eſt pœna lucroſa poetæ. Lucrantur inqt poetæ ex eo opere quod minus prodeſt: quum pœna afficiẽdi eſſent. Prætor emit. Prætores. n. ſeu ædiles ludos faciebant: & a poetis fabulas emebãt: quas ludorum die recitari iubebant. Vñ legim⁹ Andriã Terẽtii actã ludis Megalẽſib⁹. Aliã ludis funerib⁹. Aliã ludis rõanis. Inibi ẽt ædilium nomina deſcribũtur. Scribit ẽt Tranquillus ludis Deciũ Laberiũ Eqtẽ romanũ Mimũ ſuum ægiſſe: donatumq; fuiſſe quingentis ſeſtertijs: & anulo aureo ſeſſum in. xiiii. Scænam per ſoliũ Orcheſtram trãſiſſe. Tuis luminibus. Tuis oculis. Quibus utitur totus orbis. Quibus totum orbẽ uides: & gubernas. Scænica adulteria. Adulteria quæ a Mimographis in ſcæna recitata fuere. Imitãtes turpia. Inhoneſta imitãtes. Imitabantur enĩ inhoneſtos mores hominũ. ac naturas: unde etiam Mimi nomen deducitur ut diximus. Materiæ minor eſt. Ordo talis. Pœna minor eſt debita meæ materiæ. q. d. ſi Mimographi nõ puniuntur: qui magis turpia ſcripſere: nec ego puniendus ſum: quãdoquidem materia mea honeſtior eſt mimorum ſcriptis. Eſt debita. Debetur. Sua pulpita. Sua proſcænia: quæ erant ante ſcænam: ubi ludrica exercebantur: ut Seruius docet. Scæna licere dedit. Eas obſcænitates licet in ſcæna ſpectare: & eorum autoribus ea impune agere in ſcæna conceſſum eſt. Et mea ſunt populo. A ſimili arguit eius quoq; poemata in ſcæna recitata eum illeſum præſtare debere: quum præſertim ſæpe illis interfuerit Auguſtus. Scilicet in domib⁹ ueſtris. Quaſi dicat quemadmodum in ædibus ſunt quædam honeſta quædam uero turpia: ſic ego ſcripſi uaria poematum genera laude aut uituperatione digna. In domibus ueſtris. In palatina porticu: de qua diximus abunde in Ouidium de arte amãdi. Priſca corpora uirorum. Corpora uirorum fortium picta qui priſcis temporibus fuere. Sic quæ concubitus. Obſcure hic deſignat Ouidius: quod Tranquillus apertius denotat in Tyberio his uerbis. Cubicula pluriſariam diſpoſita tabellis ac ſigillis laſciuiſſimarũ picturarum ac figurarum adornauit libriſque Elephantidis inſtruxit: necui in opera edenda exemplar impetratæ ſcænæ deeſſet.

Planipediæ

Prætores ſeu ædiles ludos faciebant

proſcænia

Tabulæ aiacis: & medeæ

Aiacis inſania

Aiacis mors

Cauſa inſaniæ aiacis

Sacer morbus uel herculeus.

Vtq; ſedet uultu faſſus telamonis iram:
Inq; oculis facinus barbara mater habet:
Sic madidos digitis ſiccat uenus uda capillos
Et modo maternis tecta uidetur aquis.
Bella ſonant alii telis inſtructa cruentis.
Parſq; tui generis: pars tua facta canit.
Inuida me ſpacio natura coercuit arcto.
Ingenio uires exiguaſq; dedit.
Et tamen illæ tuæ fœlix æneidos auctor

Vtq; ſedet uultu. Tabulas Aiacis & Medeæ ītelligit a Cæſare ante ædē Veneris genetricis dicatas: ut ē autor Plynius. Faſſus irā uultu. Oſtēdēs uultu ſe eē iratū: q̄ arma Achillis Vlyſſi adiudicata fuiſſēt. Aiax enī Telamōis filius fuit & Eriboeæ Alchati filiæ: q̄ uidēs arma Achillis nō ſibi ſed Vlyſſi ī uirtutis ſingulare pmiū potius fuiſſe cōceſſa ī iſaniā cōuerſus eſt. Et quū ad Vlyſſis paſcua deueniſſet: ratus illi⁹ cōmilitōes occidere: oues: & q̄dā pecora trucidauit: atq; alia nōnulla ī caprū quēdā quē Vlyſſem eē putabat: crudelr̄ attērauit: q̄ poſtq̄ ſe p iſaniā feciſſe reſciuit. arrepto pprio gladio ſeipſū īterfecit: ut docuit Sophocles in ea tragœdia: cuius Titulus eſt αιασ μαστιγοφοροσ. Eoꝝ cōtētionē elegātiſſime deſcripſit Oui. lib. xiii. met. Sepultus āt fuit Aiax in Rhœteo pmōtorio. De iſaniæ āt Aiacis cā aliqd dicamus. Ariſtoteles ī pble. ſcribit hoīes q̄ īgenio claruerūt melācholicos oēs fuiſſe: & alios ita: ut ēt uitiis atræbilis īfeſtarēt: ceu īter heroes de Hercule ferē. Hic. n. ea ipſa fuiſſe na tura putaē: & morbū comicialē ſacrū ab illo: & Herculeū Priſci noīauere: puerorum quoq; motio mētis idē hoc explicat & eruptio ulceꝝ q̄ mortē īterdū antecedit id. n. plæriſq; atra bile cōſiſtit & Lyſandro lacædemonio pxīe ante obitū genus id ulceꝝ emerſit. Adde Aiacē & Bellerophōtē: quoꝝ alter penitus ad inſaniā prupit. Alter loca pſequebaē deſerta. Vnde illud Homeri. Aſt hic q̄ñ ēt grauior diis oībus errat. In cāpos ſolus latos: inq; auia rura ipſe ſuū cor edēs hoīum ueſtigia uitās. Scribit Pauſanias Aeolēſes de armoꝝ iudicio ſcribere ſolitos facto ab Vlyſſe naufragio cōtra Aiacis tumulū arma delata fuiſſe. De illius uero corpis magnitudīe Myſum quēdā ei dixiſſe multa. Inter cætera aiebat mare ad eā tumuli ptē q̄ littus reſpicit inūdaſſe: aditūq; ad monumētū paraſſe nō difficilē. Cadaueris magnitudinē uel ex hoc eū aiaduertere iubebat: q̄ ipſe pedis illius talo p diſco uterer: ac potiſſimū his genuū oſſib⁹: q̄ medici Molas uocāt. Idē autor ſcribit. Qui ſalaminē icoluere Aiace mortuo: tūc primū apud ſe florē enatū dixiſſe. Inq; oculis facinus. Medea Iaſonis amore capta illū a Colchis ī Theſſaliā ſecuta ē: quūq; decenniū Corīthi ſecū fuiſſet: filioſq; ēt pepiſſet: ſpreta ob nouā nuptā Creuſā. ſ. uel Glaucā Creōtis filiā: ut alii appellāt: furore ducta domū īcēdit radice q̄dā a Circe īueta ea uirtute: ut īcēſus ignis negret extingui. Iaſon tñ̄ euaſit. Glauca & pr̄ īgnē abſumpti ſūt. Quidā tamē ſcriptores nolunt Medeæ filios dona q̄dā ſpōſæ attuliſſe uenenis illita: quibus tactis ſpōſa & pr̄ cōſūpti ſunt. Irata aūt Medea q̄ Iaſon euaſerat: eāq; ſpreuerat: in eius calamitatē oēs iugulauit natos excepto uno q̄ fugit. Theſſalo ſcilicet Huius rei meminit Diodorus lib. v. Scribit Pauſanias Mermeꝝ ac Pherē Medeæ filios lapidib⁹ obrutos fuiſſe a Corinthiis: q̄m munera Glaucæ detulerint. Idē autor tradit Medeā liberos pepiſſe: & clā oībus in Iunonis tēplū detuliſſe: q̄ eo pacto īmortalē futuꝝ ſperabat. Tādē quū & ipſa ſe opiniōe ſua fruſtrari aiaduerteret: ab Iaſone quoq; depheſa ē: q̄ errati ueniā peteti nō cōceſſit: ſed Iolcū enauigauit: quas ob res tradito Siſypho regno abiit. De Medeæ ſæuitia Vergi. in bucolicis ſic ait. Sæuus amor docuit natoꝝ ſanguine matrem Cōmaculare manus: crudelis tu quoq; mater. In ea igiē tabula Medeæ filios occidentis facinus cōtinebaē: q̄ oīa dicit picta fuiſſe ī locis impatoris Auguſti: q̄bus uerbis deſignat magis hæc fuiſſe eiicienda q̄ eius ſcripta. Sic madidos digitis. Venerem deſignat ab Apelle pictā: de qua ita Plynius ſcribit. Venerē exeūtē e mari Diuus Auguſtus dicauit in delubro pr̄is Cæſaris: q̄ Anadyomene uocaē uerſib⁹ græcis tali ope dū laudaē uicta: ſed illuſtrata. Huius. n. īferiorē ptē corruptā q̄ reficeret nō poterat inueniri: ueꝝ ipſa iniuria ceſſit in gloriā artificis. Cōſenuit hæc tabula Carie: aliāq; p ea Nero in pricipatu ſuo ſubſtituit Dorothei manu Apelles īchoauerat aliā Venerē cois ſupaturus ēt illā priorē. Inuidit mors peracta parte: nec q̄ ſuccederet operi ad pſcripta liniamēta īuētus eſt. De Venere Apellea meminit Ouidius in. iii. de arte amādi eo uerſu. Si uenerē cous nūq̄ pinxiſſet apelles Merſa ſub æquoreis illa lateret aq̄s: & alibi. Vt uenus artificis labor ē & gloria coi Aequoreo madidas q̄ pmit imbre comas. de Auſonii quoq; tale extat epigrāma. Emerſam pelagi nup genitalibus undis Cyprin appellei cerne laboris opus. Vt cōplexa manu madidos ſalis æquore crines Humidulis ſpumas ſtringit utraq; comis. Iam tibinos ī præ iuno inquit & innuba pallas Cedimus & forme præmia deperimus. Et modo maternis. Et apparet paulo ante tecta fuiſſe mari: e cuius ſpuma nata fuiſſe dicitur: ut nō īmerito aquas maternas appellarit. Ferunt enī Cœlo patri Saturnū pudēda abſcidiſſe: q̄bus in mare deiectis Venerem procreatam: quæ a ſpuma unde coaluit αφροδιτη nomen accepit dicente ipſa apud Ouidium in quarto methamor. Aliqua & mihi gratia ponto eſt. Si tamen in medio quondam concreta profundo ſpuma fui: gratūq; manet mihi nomen ab illa. Cur autem id ita fictum fuerit: docet Macrobius in. i. Sat. Deuecta autē fuit Venus concha in Cythera: quum primum e mari orta fuiſſet. Vnde conchæ a Martiale Cytheriace: & a Propertio erycinæ appellantur. Sonant. Canunt. Tui generis. Lucii Caii: Tiberii: Druſi: Germanici: & aliorum. Inuida me ſpatio. Dicit ſibi a natura non eſſe tantum ingenii conceſſum: ut poſſit Auguſti laudes deſcribere. Fœlix æneidos autor. Maronem deſignat: qui in Auguſti gratiam ſcripſit Aeneida.

Medeæ Fabula

Venus apellis

Venus e ſpuma maris

Conchæ cytheriace

In tyrios

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Contulit in tyrios arma uirumqꝫ toros.
Nec legitur pars ulla magis de corpore toto:
Quam non legitimo fœdere iūctus amor.
Phyllidis hic idē: teneræqꝫ amaryllidis ignes
Bucolicis iuuenis luſerat ante modis.
Nos quoqꝫ iā pridē ſcripto peccauimus iſto
Supplicium patitur non noua culpa nouū:
Carminaqꝫ edideram: cum te delicta notātem
Præterii totiēs irrequietus eques.
Ergo quæ iuueni mihi non nocitura putaui
Scripta parum prudens: nūc nocuere ſeni.
Sera redūdauit ueteris uindicta libelli:
Diſtat & a meriti tempore pœna ſui.
Ne tamē oē meū credas onus eſſe remiſſum:
Sæpe dedi noſtræ grādia uela rati.
Sex ego faſtorum ſcripſi totidemqꝫ libellos:
Cumqꝫ ſuo finem menſe uolumen habet.
Idqꝫ tuo nuper ſcriptum ſub nomine cæſar:
Et tibi ſacratum ſors mea rupit opus.
Et dedimus tragicis ſcriptū regale cothurnis.
Quæqꝫ grauis debet uerba cothurnus hēt.
Dictaqꝫ ſunt nobis: q̄uis manus ultīa cœpto
Defuit: in facies corpora uerſa nouas.
Atqꝫ utinam reuoces animū pauliſper ab ira:
Et uacuo iubeas hinc tibi pauca legi.
Pauca quibus prima ſurgens ab origine mūdi
In tua deduxi tempora cæſar opus.
Aſpicies quātum dederis mihi pectoris ipſe:
Quoqꝫ fauore animi teqꝫ tuoſqꝫ canam.
Nō ego mordaci diſtrinxi carmine quēquam
Nec meus ullius crimina uerſus habet.
Candidus a ſalibus ſuffuſis felle refugi.
Nulla uenenato littera mixta ioco eſt.
Inter tot populi: tot ſcripti milia noſtri:
Quem mea calliope læſerit: unus ero.
Non igitur noſtris ullum gaudere quiritem
Auguror: at multos indoluiſſe malis.
Nec mihi credibile eſt quēquā iſultare iacēti
Graria candori ſi qua relata meo eſt.
His p̄cor: atqꝫ aliis poſſint tua numina flecti
O pater o patriæ cura: ſaluſqꝫ tuæ:
Nō ut in auſoniā redeam: niſi forſitan olim
Cum longo pœnæ tempore uictus eris.
Tutius exilium: pauloqꝫ quietius oro:
Vt par delicto ſit mea pœna ſuo.

¶ In tyrios toros. In lectū tyriæ. Didōis. Innuit āt q̄rtū æneidos librꝫ: qbꝰ uerbis colligit in hōeſta ēt opi ſuo iſeruiſſe Vergiliū. Arma uirūqꝫ. æneā: & eius bella. q. d. ab ænea & eius geſtis ad laſciua d̄ſcribēda puēit. Nec legiť ps ulla magis. Quartū æneidos dicit. q pp carminis laſciuiā & affectus plīmū d̄lectat. & magis q̄ cæteri legiť. De corpe toto. De toto ope. Quā nō legitio. Quā didōis cū ænea illicitꝰ coitus. Vñ Maro d̄ ea iq̄t Cōiugiū uocat hoc p̄texit noīe clpā. Iſto ſcripto. Iſto. laſciuo ſcribēdi gñe. Phyllidis hic idē. Cecīt Maro iuuenis admodū i bucolicis phyllidis & Amaryllidis amores. Mōis bucolicis. Nūeris bucolici carmis. Iſto ſcripto. Iſto laſciuo ſcribēdi gñe. Scripſit. n. iuuēis primū libros de arte amādi. Nō noua clpa. Nō nouū crim̄ ſcribēdi amatoria. Sulpiciū nouū. Nouā pœnā: nā quū iā diu hæc ſcripſeri. nūc tm̄ pūior. Vel certe hoc dicit: quū alii ēt laſciua poēata ediderit. ſolus afficior nouo ſuplicio: quo i nullū añ me hāc ob cām aīaduerſū fuit. Quū te delicta notāte. Deſignat Auguſtū Cēſorē mſme notaſſe ſe eq̄tē p̄tereūtē d̄ more: ut ſupius docuimus cēſores factigaſſe. Sui meriti. Suæ culpæ. Eē remiſſū. Eē abiectū hūile: & laſciuū. Grādia uela. Maiorē materiā. Cūqꝫ ſuo finē. Se digeſſiſſe dicit faſtoꝝ opus. i. xii. uolūina: & unicuiqꝫ mēſi ſuū aſſignaſſe: & eo pacto cū mēſibꝰ ea finē hñt. Idqꝫ tuo nup Oui. relegatus i pōtū faſtoꝝ libros plæriſqꝫ additis: ac mutatis germāico Druſi priuigni Auguſti filio iſcripſit ut eius p̄cibꝰ ab Auguſto reditū ipetraret: quum eos ātea Auguſto dicaſſet: ut ex hoc carmie p cipi p̄t. Et tibi ſacratū. Et tibi dicatū. Sors mea. Meū iſortūiū & exiliū. Eo. n. tpe i exiliū eiectus ē: quo opus illd̄ ſcripſit. Et dedimus tragicis: Tragœdiā Medeā dicit. q̄ (autore Fabio) oñdere uř q̄tū uir ille p̄ſtare potuerit ſi in gēio ſuo tēparē: q̄ idulgere maluiſſet. Grauis cothurnus. Grauis tragicus ſtilus. Graues. n. pſōæ & reges i tragœdiis iducunť. Vñ nō imerito ſupius dixit. Oē gēus ſcripti grauitate tragœdia uincit. Manus ultīa. Caſtigatio ipſa. Opus. n. illd̄ iemēdatum emiſit. In facies corpora uerſa nouas. Corpa mutata i nouas figuras: ex quo Metamorphoſim deſignat. Hic. Ex hoc met. ope. Quātum pectoris. Quātū aī & facundiæ. Diſtrixi. Laceraui. Crimīa ullius. Criminatiōes alicuius. Cādidus. Ego innocēs. A ſalibus. A iocis. Suffuſis felle. Aſpſis amaritudine. Venenato ioco. Mordaci ioco. Inter tot milia noſtri populi. Inter tot milia Romanorum. Inter tot milia noſtri ſcripti. Inter tot milia nroꝝ carmium. Quē mea calliope læſerit. Quia i exiliū eiectus fui ſub p̄textu carminum artis amatoriæ. Inſultare. Deridere. Gratia cādori. Ordo eſt. Gratia eſt relata meo candori: ſi qua ſubaudi eſt relata. Eris uictus. Eris placatus. Tutius exiliū. Locū magis tutum: q̄ tomum. Vt par delicto. Vt talis ſit pœna: quale meruit crimen meum: quod eſt perexiguum.

Medea Ouidii

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

BARTOLOMEI MERVLAE IN TERTIVM OVIDII LIBRVM DE TRISTIBVS ENARRATIONES.

MISSVS in hác uenio. Librũ Romã mittit poeta icultũ qdẽ & ſordidũ inducitq; illũ errare ꝑ uaria urbis loca ꝓcariq; Auguſtũ: ut pr̃i exuli & poetæ det uẽiá. Sed quũ nuſq̃ recepiſſe uideat: rogat man⁹ plæbeias: ut eũ illæ ſaltẽ accipiát ut habeat ubi poſſit diuertere. Liber exulis. Liber exulátis Ouidii. In hác urbẽ. In romaná ciuitatẽ. Venio timide. Quia Auguſtũ timeo. Da placidá manũ. Placide me ſuſcipe: uel iũge dextrá uel feſſũ me itinere lõgo adiuua. Dare. n. manũ ſignat q̃ſi. manu alicui opẽ ferre. Quĩtilianus. Vt uelociſſimus qſq; ſi forte iter cũ puulo faciat det manũ & gradũ ſuũ minuat. Feſſo. Lõgo itinere fatigato. Diſſimulare. Celar̃. Vllis iocis. Vllis ſcriptis amatoriis aut iocoſis. Legim⁹ ẽt uenuſtius ita i alio exẽplari hos duos uerſus. Hæc dñi fortũa mei eſt: ut debeat illá. Infœlix nullis diſſimulare iocis. In uiridi æuo. In iuuẽtute. Intelligit autẽ elegãtiſſimũ opus illud de arte amádi qđ iuuenis admodũ cõpoſuit. Nimiũ ſero. Nimis tarde: qa nihil in pñtia ꝓdeſt. Niſi triſte. Niſi luctuoſũ. Intelligit át op⁹ hoc de triſtib⁹: ubi luctuoſa tractát. Subſidát claude alterno uerſu. Sint cõpoſita uerſu elego: q cõſtat ex hexametro lõgiore & pẽtametro breuiore. Vel pedis rõ. Quia in pẽtamẽto reqrunt̃ qnq; pedes tm̃. quũ i hexáetro ſint ſex: unũ ẽt nom̃ accepe. Pẽtam̃to igr̃ dicit pedẽ deeſſe debeř: ne ſit par hexáetro. & qa alter altero lõgior ẽ uno pede. iõ claudũ appellauit. Via lõga. Nõ ſine dolore ínuit poeta lõgo itiner̃ carm̃ claudũ factũ.

Dare manum

Flau⁹ cedro. De Cedro & ei⁹ uſu i ſeruádis libris dixim⁹ ſupra. De pumice uero i Ouidiũ đ arte amádi abũde ſcripſim⁹. Qua ſit eũdũ: Qua uia ad Auguſti ædes ꝓficiſcẽdũ ſit. Lingua titubante. Lingua præ timore blæſa. Dii tibi dent. Hæc ſunt uerba præcantis libri: ut qui ſibi iter monſtrarit: poſſit in patria molliter mori. Ab orbe lõginquo. e Scythia. Fora Cæſaris. Intelligit forum Auguſti: de quo plenius diximus in primo de arte amandi in enarratiõe ei⁹ uerſus. Et fora cõueniũt qs credere poſſet amori: Hæc ẽ a ſacris. Viá ſacrá deſignat foro Auguſti: q i Capitolio hĩtabat: uicinã dictá qꝑ ꝑeá ab arce. i. a Capitolio ad augures ſacra ferebát: ut ẽ autor Var. uľ (ut placet Põpeio) qꝑ i ea fœd⁹ ictũ ſit iter rõulũ & Tatiũ.

Via ſacra

Hic loc⁹ ẽ Veſtæ. Veſtæ tẽplũ rotũdũ multi putát a Rõulo pri⁹ erectũ. Dionyſi⁹ tñ li. ii. ſcribit id a Numa ædificatũ i foro exñte i medio capitolii & palatii loco: idq; ãno urbis q̃dragesimo: ut i faſtis docet Ouidi. Atriũ át Veſtæ fuit Numæ regia nõ ædes eius deæ ut falſo putauit Serui⁹. Id. n. atriũ fuit iuxta ædẽ Veſtæ: ſed

Veſte templum

Veſte atrium

PVBLII OVIDII NASONIS DE TRISTIBVS LIBER TERTIVS.

MIſſus i hác uenio timide liber exulis urbẽ
Da placidam feſſo lector amice manum.
Neue reformida: ne ſim tibi forte pudori
Nullus in hac charta uerſus amare docet.
Nec domini fortuna mei eſt: ut debeat illam.
Infœlix ullis diſſimulare iocis.
Id quoq;: quod uiridi quõdá male luſit i æuo
(Heu nimiũ ſero) dãnat: & odit opus.
Aſpice qd portẽ: nihil hic: niſi triſte: uidebis:
Carmine temporibus conueniente ſuis.
Clauda quod alterno ſubſidant carmĩa uerſu:
Vel pedis hoc ratio: uel uia longa facit.
Quod neq; ſũ cedro flauus: nec pumice leuis
Erubui domino cultior eſſe meo
Littera ſuffuſas quod habet maculoſa lituras
Læſit opus lachrymis ipſe poeta ſuum.
Si qua uidebuntur caſu non dicta latine:
In qua ſcribebat barbara terra fuit.
Dicite lectores: ſi non graue: qua ſit eundum:
Quaſq; petam ſedes hoſpes in urbe liber.
Hæc ubi ſum furtim lingua titubãte locutus
Qui mihi monſtraret: uix fuit unus: iter.
Dii tibi dent noſtro quod nõ tribuere poetæ:
Molliter in patria uiuere poſſe tua.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

ab ea remotũ: ut docet Solinus his uerbis. Numa habitauit in colle primũ Quirinali. Deinde ꝓpter ædẽ Veſtæ in regia: q̃ etiam ſuo tempore ita appellabaẽ. Et Tacitus Numæ regia & Delubrũ Veſtæ cum pena tibus po. ro. exuſta. Et Plutarchus Numa inquit Regiam iuxta templum Veſtæ condidit: ubi maiorẽ tẽporis partem morabaẽ: aut ſacris uacans: aut ſacerdotes docẽs. Hoc Atrium regium appellat Liuius: quũ inquit cõprehẽſæ latumiæ: forũq; piſcarium: & atrium regium: ædes Veſtæ uix defenſa eſt: Aedẽ Veſtæ templum non fuiſſe ſcribit Gelius: Cuius rei cauſam docet Seruius ſcribens eam non fuiſſe auguſtã: ideſt

Numæ regia

Atrium regium

Cur ædes ueſtæ non fuit auguſta

Duc age: nãq; ſequar: quãuis terraq; mariq;
  Longinquo referã laſſus ab orbe pedem.
Paruit: & ducẽs hæc ſunt fora cæſaris inquit:
  Hæc eſt a ſacris quæ uia nomen habet.
Hic locus eſt Veſtæ: q̃ pallada ſeruat: & ignẽ.
  Hic fuit antiqui regia parua Numæ.
Inde petens dextram porta eſt ait iſta palati
  Hic ſator: hoc primũ cõdita roma loco eſt
Singula dum miror: uideo fulgentibus armis
  Conſpicuos poſtes: tectaq; digna deo.
En domus hæc dixi iouis eſt? q̃d ut eẽ putarẽ
  Augurium menti querna corona dabat:
Cuius ut accepi dominũ: nõ fallimur inquam
  Et magni uerum eſt hanc iouis eſſe domũ.
Cur tamen appoſita uelatur ianua lauro?
  Cingit & Auguſtas arbor opaca comas?
An q̃a ꝑpetuos meruit domus iſta triũphos?
  An quia leucadio ſemper amata deo eſt?

Augurio conſecratam: ut ſenatus eo nõ cõueniret: ubi uirgines erãt: cui licebat ad Atriũ cõuenire: quod erat auguſtũ. Nouimus enim ſenatuſcõſulta nõ niſi in loco ꝑ augures cõſtituto iuſta fieri potuiſſe: quã ob cãm in curia Hoſtilia: Põpeia: & iulia: quũ ea loca profana fuerint: tẽpla dicunẽ ab auguribus cõſtituta: hoc igiẽ priori uerſu ædẽ Veſtæ deſignat: ſequenti uero Atriũ regiũ: ubi Numa habitauit: de quo etiã i faſtis ſic ſcribit Ouidius hic locus exigu⁹ qui ſuſtinet atria Veſtæ. Tũc erat intonſi regia magna Numæ. Eũtes aũt ad Auguſti ædes tẽplũ Palladis trãſibãt: Martiali. Vicinũ caſtora canæ Trãſibis Veſtæ uirgineã: que domũ. Inde ſacro uenerãda petes palatia cliuo. Plurima q̃ ſũmi fulget imago ducis. In tẽplo aũt eius deæ palladiũ erat: quod docet Lucanus eo uerſu. Veſtaléq; chorũ ducit uittata ſacerdos. Troianã ſoli cui fas uidiſſe Mineruã. Id aũt Palladiũ quũ lateret in loco ſecreto Helenus apud Ariſbã captus idicauit. Diomedẽ & Vlyſſem id troiano bello ꝑ cuniculos ſurripuiſſe ſcribit Seruius: Diomedéq; apud ſe ſeruaſſe & ꝑtereũti ad Calabriã id Aeneæ obtuliſſe: Nautéq; id acce-piſſe. Ignis ꝑterea in tẽplo Veſtæ ſeruabaẽ: cuius rei cãm docuimus in enarratiõe eius uerſus Ouidii de arte amãdi. Illa põt uigiles flammas extinguere Veſtæ.

Palladiũ i æde ueſtæ

Porta ẽ ait iſta palati. Ea porta prius Saturnia: dein Pãdania appellata fuit: ut eſt autor Varro & Solinus. Hic ſator. Hic pr̃ Romulus primũ habitauit. Hoc primũ cõdita roma loco ẽ. Nã pelaſgi Arcades ex urbe Pallãtio exeũtes duce ꝓfectionis euãdro Mercurii & nymphæ Themidis filio in uno ex ſeptẽ collibus ſedes poſuere: q̃ in medio ferme ẽ Romæ pallãtiũ uocantes eũ locũ a patria ſua in Archadia. Olympiade aũt. xvi. poſt troianũ bellũ albani hæc loca habitarũt muro cõmuniẽtes & foſſa. ꝗrãt aũt primũ ea tuguria armẽtariiſq; & paſtoribus atq; alioꝝ pecoꝝ nutritoribus diuerſoria. Ex alba aũt lõga coloniã eo deduxerũt Romulus & Remus: ut ſcribit Dionyſius. Video fulgẽtib⁹ armis Cõſpicuos poſtes. Hic ædes Auguſti in palatio factas laudat Ouidi. quas ẽt in ſeptimo Maro deſcribit: eaſq; i lauro lauinio uult fuiſſe: ut Seruius docet. Poſtes aũt conſpicuos armis fulgentibus: idem etiam ita deſcribit. Multaq; præterea ſacris in poſtibus arma captiui ꝑẽdẽt currus curuæq; ſecures: Et criſtæ capitũ & portarũ igẽtia clauſtra: Spiculaq; & clypei ereptaq; roſtra carinis. Iouis eſt. Eſt Auguſti. Querna corona. Corona ex quercu: quæ arbor erat in Iouis tutela: ut Seruius docet. Velatur ianua lauro. Laurus ante Cæſaris ianuã erat: de qua ita Plynius ſcribit. Laurus triumphis ꝓprie dicatur uel gratiſſima domibus: Ianitrix Cæſarũ pontificũq;: quæ ſola & domos exornat: & ante limina excubat. De lauro quæ erat ante ianuam imperatorum ita in met. ſcribit Ouidius. Poſtibus auguſtis eadem fidiſſima cuſtos Ante fores ſtabis mediamq; tuebere quercum. Ea autem lauro uictores delphis coronabantur & triũphantes: quæ delphica appellatur. Exiſtimauit Plynius lauro honorem habitum in triumphis: quia ſatarum receptarũq; in domos fulmine ſola nõ icitur potius: q̃ quia ſuffimentum eſſet cædis hoſtium & purgatio: ut uoluit Maſſurius. Ea romanis fuit læticiæ uictoriarũq; nũcia addebaẽ litteris Liuius. Ne quicq̃ exterrita ciuitate litteræ a Poſtumio laureatæ ſequũtur. Addebaturq; etiam militum lanceis piliſq; & faſces imperatorum decorabat.

Saturnia porta

Pandania

Arcades pallãtium condidere

Pallantiũ

Laurus ante cæſaris ianuam

Cur lauro in triumphis honos habitus

Laurus uictoriæ nũcia

An quia perpetuos. Rationem primam aſſignat: cur Auguſti ianua lauro uelaretur: & ea Auguſtus coronaretur. Perpetuos triũphos. Vt perpetuo triũpharet. Leucadio deo. Deo Apollini. Auguſtus enim in ore ſinus Ambracii Actiũ cum nobili templo Apollinis condidit: haud longe a leucate promontorio: a quo deus Leucadius dictus eſt: ſeu a Leucadia peninſula: quæ olim Neritos appellata haud longe diciẽ ſita autore Plynio. Quod autem Laurus Apollini grata fuerit: ita docet Ouidius in primo met. At quoniã coniunx mea nõ potes eſſe Arbor eris certe dixit mea: ſemp habebũt Te coma: te cytharæ: te nr̃æ laure pharetræ. Tu ducibus lætis aderis: quũ læta triumphum: Vox canet & longas uiſent capitolia põpas. Scribit Plynius Laurum ſpectatiſſimam fuiſſe in monte Parnaſo ideoq; etiam gratam fuiſſe Apollini.

Actium

Leucas

Leucadia

Leucadius deus

Laurus apollini grata

Laurus pacifera

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

❡ Ipſa ne ꝙ feſta eſt? Feſtam laurum appellat: quoniam (ut diximus) romanis ea lætitiæ uictoriarũq; nuncia fuit: deponebaturq; etiam in gremio Iouis optimi maximi quotiens lætitiam uictoria nouam attuliſſet. Pacis an iſta nota eſt? Paciferam laurum fuiſſe docet Plynius his uerbis. Ipſa pacifera: ut quã prætẽdi etiam inter armatos hoſtes quietis ſit indicium. Quam tribuit terris. Quã terris dedit. Nam Auguſtus poſt multa bella pacatum orbem tenuit. Vtq; uiret ſemper. Queadmodum laurus ſemper eſt uiridis nec unq̃ frõdes amittit: ſic parta gloria: quæ nunq̃ intermoritur ornatur lauro ſemper uirenti. Cauſaq; ſuppoſitæ. In alio exẽplari legiť etiam: Cauſa ſuperpoſitæ. Supior aũt pars Ianuæ frondibꝰ lauri ornabať: cui ſubiecta erat corona quarna: quæ ei dabatur qui ciuem ſeruaſſet: & ciuica dicebať. Valerius Maximus. Cæteꝝ ad q̃rcũ ꝑnæ manns porriguntˀ: ubi ob ciues ſeruatos corona danda eſt: qua poſtes Auguſtæ domꝰ ſempiterna gloria triũphãt. Dabať ẽt Clemẽtiæ impatoꝝ: ut docet Plynius his uerbis. Hic ciuicæ coronæ militũ uirtutis inſigne clariſſimũ iãpridem uero & clementiæ impatorũ poſtquã ciuilium bellorum profanatione meritũ cœpit uideri ciuẽ nõ occidere. Illud notãdum Ciuicam coronam ilignam primo fuiſſe: poſtea magis placuit ex Aeſculo Ioui ſacra uariataq; in hoc cũ quercu eſt ac data ubiq;: q̃ fuerat cuſtodito tñ honore glandis: accepta licebat perpetuo uti ludis. Induẽti ſemp aſſurgi etiã ab ſenatu in more erat. Sedẽdi ius in ꝓximo ſenatui. Vacatio muneri omnium ipſi patriq; & auo paterno. xiiii. accepit Sicinius Dentatus. Sex. Capitolinus. Africanꝰ de parte accipe noluit apud Trebiã. Leges autem eius: q ciuica corona donabatur: legito apud Plynium libro. xvi. De coronaꝝ generibꝰ Geliꝰ multa.

Corona querna & ſeruatori ciuium & clementiæ imperatorum dabať

Corona ciuica prío iligna

Honores eius q ciuicam accepiſſet

Ipſa ne quod feſta eſt? an quod facit oĩa feſta?
Quã tribuit terris pacis an iſta nota eſt.
Vtq; uiret ſemper laurus: nec fronde caduca
Carpitur: æternum ſic habet illa decus.
Cauſaq; ſuppoſitæ ſcripto teſtante coronæ
Seruatos ciues indicat huius ope.
Adiice ſeruatis unum pater optime ciuem.
Qui procul extremo pulſus in orbe latet.
In quo pœnarum quas ſe meruiſſe fatetur:
Non facinus cauſam: ſed ſuus error habet:
Me miſeꝝ uereorq; locũ: uereorq; potentem
Et quatitur trepido littera noſtra metu.
Aſpicis exangui chartã pallede colore:
Aſpicis alternos intremuiſſe pedes
Quandocunq; precor noſtro placare parenti
Iiſdem ſub dominis aſpiciare domus.
Inde tenore pari gradibus ſublimia celſis
Ducor ad intonſi candida templa dei.
Signa peregrinis ubi ſunt alterna columnis:
Belides: & ſtricto barbarus enſe pater.
Quæq; uiri docto ueteres fecere nouiq;
Pectore: lecturis inſpicienda patent.
Quærebam fratres: exceptis ſcilicet illis:
Quos ſuus optaret non genuiſſe parens.
Quærentem fruſtra cuſtos e ſedibus illis
Præpoſitus ſancto iuſſit abire loco.
Altera templa peto uicino iuncta theatro:
Hæc quoq; erant pedibus nõ adeũda meis:
Nec me: quæ doctis patuerunt prima libellis
Atria libertas tangere paſſa ſua eſt.
In genus autoris miſeri fortuna redundat.
Et patimur nati quam tulit ipſe fugam.

Vnum ciuẽ. Me unum Ouidium. In orbe extremo. In extrema parte orbis: hoc eſt in Scythia. In quo pœnarũ. Ordo eſt: in quo extremo orbe facinus non hẽt cãm pœnaꝝ: & reliqua. Locum Capitolium. Potentem. Auguſtũ. Alternos pedes. Vtrũq; carmẽ hexametrum: & pentametrum eleganter poeta pedes appellat: aut certe Dactylũ & ſpondeũ accipe: his enim pedibus conſtat ipſius poetæ carmẽ.

Quandocũq; ꝓcor. Quãdocũq; placaris parenti: ideſt Ouidio opis autori. Pari tenore. Pari ordĩe: quo per urbẽ hactenus inceſſi. In tõſi dei. Apollinis Capitolini: de quo & Danaidum hiſtoria plenꝰ alibi diximus. Quæq; uiri docto. Bibliothecam intelligit: quam Auguſtus ædificauit in parte domꝰ palatiæ: ut ĩ enarrationibus noſtris in Ouidium de arte amãdi plenius rettulimus. Quærebã fratres. Quærebam in eadem bibliotheca cæteros libros ab Ouidio: quem eius liber patrẽ appellat compoſitos. Nõ genuiſſe. Nõ cõpoſuiſſe: deſignat autem libros de arte amandi. Cuſtos. Præfectus bibliothecæ. E ſedibus illis. E palatinis Auguſti ædibus. Altera templa peto. Sunt qui hic de templo magnæ matris intelligant: quod fuit in palatio ut Liuius docet. Plæriq; de templo Veſtæ: Id. n. (autore Dionyſio) extructũ eſt a Numa in medio foro inter Capitolium & palatium: Magis placet propter ſequens carmen libertatis Atrium intelligas: quod ab Aſinio pollione erectum eſt. Vicino theatro. Theatro Marcelli: aut Cornelii Balbi propinquo. Non adeunda. Ad quæ non debebam accedere quum eſſem exulis filius: & poetæ minime liberi. Sua atria. Ipſius libertatis atrium. Doctis libellis. Operibus doctorum. Quæ prima. Quæ ante omnes bibliothecas. Nam Aſinii Pollionis (autore Plynio) hoc Romæ inuentum: qui primus bibliothecam dicando ingenia hominum rem publicam fecit. In genus autoris miſeri. In libros filios infœlicis Ouidii. Et nati patimur fugam. Et nos liberi Ouidii fugamur.

Veſtæ templum

Libertatis atrium

Aſinus pollio primus Romæ bibliothecã dicauit

Nobis

¶Nobis.Filiis Ouidii. Et illi.Et Ouidio.Neqꝫ enim mihi turba roganda eſt.Neqꝫ alii dii præter Auguſtum rogandi ſunt.Eſt autem per parentheſim dictum. Statio publica.Publica imperatoris ædes. Priuato loco.In loco priuati hominis. Confuſa.Attonita. Repulſæ.Quia me bibliothecæ cuſtos expulit ex ſacris Auguſti ædibus. Vos quoqꝫ.Non modo in priuato loco habitare:ſed etiam a priuato homine tractari cupit. Si fas eſt.Si uobis per Auguſtum licet. Plæbeiæ manus.Manus plebeii & priuati hominis.Sunt qui falſo legant phœbeæ manus.

Forſitan & nobis olim minus aſper:& illi
Euictus longo tempore cæſar erit.
Dii precor atqꝫ adeo(neqꝫ.n.mihi turba rogã
Cæſar ades uoto maxīe diue meo. (da eſt)
Interea:quoniã ſtatio mihi publica clauſa ē:
Priuato liceat delituiſſe loco.
Vos quoqꝫ(ſi fas eſt)cõfuſa pudore repulſæ
Sumite plæbeiæ carmīa noſtra manus.
Rgo erat ī fatis ſcythiã quoqꝫ uiſer̃ nr̃is
Quæqꝫ lycaonio terra ſub axe iacet:
Nec uos pierides:nec ſtirps latõia ueſtro
Docta ſacerdoti turba tuliſtis opem.
Nec mihi quod luſi uero ſine crimīe prodeſt:
Quodqꝫ magis muſa eſt uiſa iocoſa mea.
Plurima ſed pelago terraqꝫ pericula paſſum
Vſtus ab aſſiduo frigore pontus habet.
Quiqꝫ fugax rerum ſecuraqꝫ in otia natus
Mollis & impatiens ante laboris eram.
Vltima nũc patior:nec me mar̃ portubꝯ orbũ
Perdere:diuerſæ nec potuere uiæ.
Suffecitqꝫ malis animus:nam corpus ab illo
Accepit uires:uixqꝫ ferenda tulit.
Dũ tamen & uẽtis dubius iactabar & undis:
Fallebat curas ægraqꝫ corda labor.
Vt uia finita eſt:& opus requieuit eundi:
Et pœnæ tellus eſt mihi tacta meæ.
Nil niſi flere libet:nec noſtro parcior imber
Lumine de uerna quæ niuæ manat aqua:
Roma domuſqꝫ ſubit deſideriumqꝫ locorum:
Quicquid & amiſſa reſtat in urbe mei.

In Secundam Elegiam Enarratio.

ERgo erat in fatis.In hac elegia:quã plæriqꝫ ꝑperam iungunt cum ſuperior::q̃rit̃ poeta ꝙ fata eũ ĩ Scythiam cõpulerint:nec ſacerdoti ſuo opẽ tulerit:aut Apollo:aut Pierides.Deĩde dicit ſe in Scythia in aſſiduo fletu & mœrore degere.Poſtremo deos p̃cat̃:ut quũ totiẽs mortẽ effugerit:tãdẽ ei mori liceat. Ergo erat in fatis noſtris.Ergo fata mea ita cõſtituerãt.Incepit aũt elegiã ab hac cõiũctiõe:ergo cũ dolore quẽadmodũ ẽt Auguſtus quũ inquit.Ergo ne ſup̃mis potuit uox ĩproba uerbis Tã dirꝫ mãdar̃ nephas:Eſt ẽt q̃nqꝫ aduerbiũ & ſignificat cãm.Vergilius.Illius ergo Venimꝯ:& magnos erebi tranauimꝯ amnes. Seruius tñ ita ſcribit. Ergo cõiũctio fuit:ſed per accẽtꝯ mutationẽ in aduerbiũ tranſiit:& eſt ſola particula:q̃ hẽt in fine circũflexũ:Multi male putant nomẽ eẽ indeclinabile:& dicũt poſitũ eẽ ꝓ cã. Cauſa ãt nomẽ. Scythiã quoqꝫ uiſere.Quaſi dicat nõ mõ relegati ab Auguſto mihi cõtigit:ſed ẽt in ſcythiã mitti:Scythaꝝ natio(ut ſcribit Diodorus)primo iuxta Araxẽ flumẽ parua numero:ꝑpqꝫ ignobilitatẽ cõtẽpta cõſedit:Ea demum gẽs nacta regẽ quẽdã bellicoſũ & militari uirtute p̃cipuũ agros ampliauit:Mõtanos q̃dem uſqꝫ ad Caucaſũ:Cãpeſtres uero uſqꝫ ad oceanũ:& Mæotidẽ paludem:aliaqꝫ loca ad Tanaim uſqꝫ flumen:Fabulant̃ Scythæ natã apud eos ex terra uirginẽ umbilico tenus hoĩs forma.reliqua uipæ:Eã genuiſſe ex Hercule puerũ:cuius nomen fuit Scytha:hũc quũ oĩum:q ante eũ fuerãt:clariſſimꝯ euaſiſſet:ĩdidiſſe populis Scythaꝝ nomẽ:Idẽ latius ẽt refert Herodotus li.iiii.Scythia duplicẽ eẽ ſcribit Curtius. Europeã & Aſiaticã:quas diuidit Tanais:Ptolemæus Scythiã quoqꝫ duplicẽ ponit ĩtra & extra Imaũ mõtẽ.De ſcythis:& eoꝝ moribꝯ plura Iuſtinus lib.ii. Sub axe lycaonio.Sub Septẽtriõali plaga:ſic appellata a Caliſto Lycaonis filia:q̃ ĩ maiorẽ urſam mutata Lycaõia a poetis noĩat̃.Fabulã narrat Ouidiꝯ:& Higynus. Stirps Latonia Apollo Latonæ:& Iouis filius. Sacerdoti.Ouidio.Sũt.n.poetæ Apollinis:& Muſaꝝ ſacerdotes. Vergiliꝯ.Me uero primũ dulces ãn oĩa muſæ:Quaꝝ ſacra fero. Quod luſi ſine uero crimine.Quod ſcripſi carmĩa citra crimẽ:q̃d uere mihi obiici poſſit.Vero aũt addidit:ut oñdat ſe dãnatũ fuiſſe falſo:& iniuſte ꝑp carmẽ amatoriũ. Quodqꝫ magis.Nec magis mihi ꝓdeſt ꝙ ſcripſerĩ iocoſa.Duo ergo dicit ſibi nõ ꝓfuiſſe:nec ꝙ ſcripſerit q̃ nõ iure dãnari potuerit:nec ꝙ iocoſa cõpoſuerit. Vſtus ab aſſiduo frigore.Hoc dicit:q̃a regio põtica uergit maxime ad ſeptẽtrionalẽ plagã:ꝑ quã ſpirat boreas:de cuius frigoris rigore multa Dionyſiꝯ. Põtꝯ:Põtus Euxinus:cui adiacet Tomitana ora:quã hic pro Ponto ĩtelligit. Mare portubꝯ orbũ.Mare ĩportuoſũ:Euxinꝯ.n.& geticũ littꝯ ĩ primis ã deſertũ:petroſũ:ĩportuoſũ:ad Aq̃lonis flamina late patẽs & aptũ:ut docet Strabo. Sufficitqꝫ malis aĩus.Suffecit legẽdũ eſt:hoc eſt ĩduruit:nã ſufficit mediam corripit. Labor.Aſperitas tempeſtatis:qua conficiebar. Et tellus meæ pœnæ. Et terra mei exilii.Deſignat autem Tomon. Noſtro lumine.Noſtris oculis. De uerna aqua.De niue quæliqueſcit uere & fit aqua.Vergilius.Vere nouo gelidus canis cum montibus humor Liquitur.

Ergo
Scytharũ natio
Scytharũ appellatio
Scythia duplex
Littus geticum ĩportuoſum

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Ianua noſtri ſepulchri. Sæpius ſe mortē euaſiſſe dicit. Tot gladios: Quia a Scythis ſæpius Tomos: ubi erat Ouidiꝰ: oppugnata fuit. Deus unus. Auguſtus. Mei interitus. Meæ mortis.

In Tertiam Elegiam Enarratio.

HAec mea ſi cõiunx. Ad uxorem ſcribens ex Scythia poeta ſe excuſat ꝙ aliena manu ſcriptam miſerit epiſtolam: quod aliter non potuiſſe fieri oſtendit ob aduerſam ualitudinem: qua cõflictabatur: ſimulqꝫ incõmoda commemorat: ſed præter cætera illud fatetur eſſe maximum ꝙ caret ipſius uxoris aſpectu: doletqꝫ longe ab eius complexu moriendum eſſe ſi ea barbarie & Scytarum truculētia: ubi eius anima euagatura ſit ex Pythagoræ ſententia: mandat tamē ut eius oſſa romam deferanť in parua urna & ſignentur Epithaphio a ſe cõpoſito. Ignoti orbis. Scythiæ ad quã perquã pauci accedũt: & ideo ignotum orbem appellat. Nec cœlũ patior. Cœlum pro aere poſuit: cui ſe dicit nõ poſſe aſſueſcere propter nimium rigorē & frigus. Scribit Ariſtoteles ĩ frigidiſſimis terris potius ardores febrium fieri: ꝙ frigus calorem intus circum obſiſtit: cuius rei cõtrarium æſtiuo tempore agitur: partes náqꝫ internæ frigidiores reddũtur. Ardor autem febris eſt: ergo partibus refrigeratis exterioribus caloris copia interiores redũdát. Nec aquis aſſueuimꝰ iſtis. Tria elementa quibus maxime fouenť mortales & aluntur: ſibi infeſta eſſe dicit. Apollinea arte. Medendi arte. Aliena locutum. Quum de aliis rebus incidit ſermo: te tamen tãquam amens nomino. Lingua ſuppreſſa. Lingua ſubiacens & debilis: quod his euenit: qui languent. Inſtillato mero. Vino leuiter infuſo.

Ardores febrium in frigidiſſimis terris maiores

Dominam. Te uxorē. Reſurgã. Conualeſcã.

Vel pœnam. Vel exilium meum. Præceſſiſſet fugã: Præceſſiſſet mors ipſa exiliũ meũ.

Integer. Illæſus. Fient triſtia ipſo loco. Triſtitiam afferent ꝙ moriendum ſit in Scythia.

Accedent. Addentur. Meæ animæ. Quæ non tam cito diſcedet e corpore. Nec parua tempora. Nec exiguum ſpatiũ. Senſus eſt. Nec lachrymæ cõiugis ex oculis fluentes ꝓtrahent mihi exiguum uitæ ſpatium: quandoquidem ea abeſt: nec poteſt mihi officium præſtare.

Clamore ſupremo. Solebãt cadauera (ut Seruius docet) ablui calida aqua & per interualla conclamari ꝙ ſolet plærunqꝫ uitalis ſpiritꝰ excluſus putari & homines fallere. Seruabantur enim ſeptē diebus & calida abluebanť aqua: & poſt ultimam cõclamationem comburebãtur. Vnde dixit Apuleius libro ſecundo met. Ecce iam ultimum defletus atqꝫ conclamatus proceſſerat mortuus: & Terentius illud traxit. Deſine iam conclamatum eſt. Vnde etiã Ouidius hoc in loco ſupremũ clamorem appellat.

Cadauera abluebanť

Conclamabant cadauera

Conclamatum eſt

Condet amica manus. Solebant magis propinqui ēt mortuoꝝ oculos claudere: ut alibi pleniꝰ diximus.

Hei mihi ꝗd totiens noſtri pulſata ſepulchri
Ianua: ſed nullo tempore aperta fuit.
Cur ego tot gladios fugi? totienſqꝫ minata
Obruit infœlix nulla procella caput.
Dii: quos experior nimiũ cõſtanter iniquos:
Participes iræ: quam deus unus habet:
Extimulate precor ceſſantia fata meiqꝫ
Interitus clauſas eſſe uetate fores.

HAec mea ſi coniũx miraris ep̄la: q̄re
Alterius digitis ſcripta ſit: æger erã
Aeger ĩ extremis ignoti ꝑtibꝰ orbis:
Incertuſqꝫ meæ pene ſalutis eram.
Quē mihi tunc animũ dura in regione iacēti
Inter ſauromatas eſſe getaſqꝫ putas?
Nec cœlum patior: nec aq̄s aſſueuimus iſtis:
Terraqꝫ neſcio quo non placet iſta modo.
Nõ domus apta ſatis: nõ hic cibꝰ utilis ægro
Nullus apollinea qui leuet arte malũ eſt.
Non qui ſoletur: non qui labentia tarde
Tempora: narrando fallat amicus adeſt.
Laſſus in extremis iaceo populiſqꝫ locisqꝫ:
Et ſubit affectu nunc mihi quicquid abeſt.
Omnia cũ ſubeant: uincis tñ omnia coniunx
Et plus in noſtro pectore chara tenes.
Te loquor abſentem te uox mea noiat unam
Nulla uenit ſine te nox mihi: nulla dies.
Quin etiam ſic me dicunt aliena locutum:
Vt foret amentis nomen in ore tuum.
Si iam deficiam: ſuppreſſaqꝫ lingua palato
Vix inſtillato reſtituenda mero:
Nũciet huc aliq̄s dominam ueniſſe: reſurgã.
Speſqꝫ tui nobis cauſa uigoris erit.
Dumqꝫ ego ſum uitæ dubius: tu forſitan iſtic
Iucundum noſtri neſcia tempus agis.
Non agis affirmo: liq̄t hoc chariſſima nobis
Tempore agi ſine me nil niſi triſte tibi.
Si tamē ĩpleuit mea ſors quos debuit ãnos:
Et mihi uiuendi tam cito finis adeſt.
Quãtum erat o magni perituro parceř diui:
Vt ſaltem patria contumularer humo.
Vel pœna in mortis tempus dilata fuiſſet:
Vel præceſſiſſet mors properata fugam.
Integer hanc potui nuper bene reddere uitã:
Exul ut occiderem nũc mihi uita data eſt.
Tam procul ignotis igiť moriemur in oris?

Ecquid

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶ Ecquid. Nunquid. In has partes. In Scythicam: & ſeptentrionalem plagam. Quum patriam amiſi. Quum in exilium eiectus fui. Extenua. Leua: imminue. Forti corde. Forti animo. Mala. Morté me am: & exilium. Non rude. Non inexpertum. Atq; utinam pereát animæ: Vtinam inquit ex Epicureo rum ſententia cum corporibus animæ interirent: cui ſententiæ adhæſit prodicus. Diagoras: Bias: & Plynius: cuius uerba hæc ſunt: Poſt ſepulturam aliæ: atq; aliæ Manium ambages. Omnibꝰ a ſuprema die ea dé quæ ante primá. Nec magis a morte ſenſus ullus: aut corpori: aut animæ: quæ ante natalem: Eadé eni

Animæ cũ corporibꝰ intereũt ſecundũ epicureos

Et fient ipſo triſtia fata loco?
Nec mea conſueto lãgueſcent corpora lecto?
Depoſitum nec me qui fleat ullus erit?
Nec dominæ lachrymis ĩ noſtra cadẽtibꝰ ora
Accẽdent animæ rempora parua meæ?
Nec mandata dabo? nec cũ clamore ſupremo
Labentes oculos condet amica manus?
Sed ſine funeribꝰ caput hoc: ſine honore ſepul
Indeploratum barbara terra teget? (chri
Ecquid ubi audieris: tota turbabere mente?
Et feries pauida pectora fida manu.
Ecqd in has fruſtra tendẽs tua brachia partes
Clamabis miſeri nomen inane uiri?
Parce tamẽ lacerare genas: nec ſcide capillos:
Non tibi nũc primum lux mea raptus ero.
Cum patriam amiſi: tunc me periiſſe putato:
Et prior & grauior mors fuit illa mihi.
Nunc ſi forte potes: ſed nõ potes optĩa cõiũx
Finitis gaude tot mihi morte malis.
Qđ potes: extenua forti mala corde ferendo:
Ad mala iãpridem non rude pectus habes.
Atq; utinam pereãt aĩæ cum corpore noſtro:
Effugiatq; auidos pars mea nulla rogos.
Nã ſi morte carens uacuas uolat altus ĩ auras
Spiritus: & ſamii ſunt rata dicta ſenis.

uanitas in futurũ etiam ſe propagat: & in mortis quoq; tẽpora ipſa ſibi uitam mẽtitur: alias immortalitatẽ animæ: alias trãſfiguratione: alias ſenſum inferis dando: & manes colẽdo: deumq;: faciendo: qui iã etiã homo eſſe deſierit. Ceu uero ullo modo ſpirãdi ratio homini a cæteris aĩalibus diſtet: aut non diuturniora in uita multa reperiãtur quibus nemo ſimilẽ diuinat ĩmortalitatẽ. Quod aũt corpus animæ pſequit̃ materiã: ubi cogitatio illi? quõ uiſus? auditus? aut q tãgit? qui uſus eiꝰ? aut qđ ſine his bonum? quæ deinde ſedes? quantaue multitudo tot ſæculis animarum uelut umbrarum? puerilium iſta deliramentorum: auidæq; nũq; deſinere mortalitatis cõmenta ſũt: Quam opinionem falſam eſſe docuit Pherecides Syrus: qui primus dixit animos hoĩum eſſe ſempiternos. Hoc etiam diſcipulus eius Pythagoras maxime cõfirmauit ut docet Cicero in primo Tuſculanarũ quæſtionũ: & Plato in Alcibiade ac etiã in libro de anima. Nã ſi morte carẽs. Hoc pythagoras apud Ouidiũ in met. apertius ita docet. O genus attonitum gelidæ formidine mortis. Quid ſtyga: qd tenebras: & nomĩa uana timetis Materiã uatũ: falſiq; pericula mũdi? Corpora ſiue rogus flãma: ſeu tabe uetuſtas Abſtulerit: mala poſſe pati nõ ulla putetis. Morte carent animæ ſemperq; priore relicta Sede: nouis domibꝰ uiuũt: habitãtq; recepte. Ipſe ego (nam memini) troiani tempore belli Panthoides euphorbus erã cui pectore quondã Cognoui clypeum læuæ geſtamina noſtræ Nuper ab anteis templo iunonis in argis. Omnia mutantur: nihil interit errat: & illinc Huc uenit: hinc illuc: & quoſlibet occupat artus Spiritus: eq; feris humana in corpora tranſit. Inq; feras noſter: nec tempore deperit ullo. Vtq; uouis facilis ſignatur cæra figuris. Nec manet ut fuerat: nec formam ſeruat eandem. Sed tamen ipſa eadem eſt: animam: ſic ſemper eandem Eſſe: Sed in uarias doceo migrare figuras: Docet etiam Plato libro. x. de rep. quomodo ſingulæ animæ uitas ſingulas eligebant: electionemq; fieri ſolitam ſecundum uitæ prioris cõſuetudinem: Animam enim inquit: quæ olim Orphei fuerat: uidiſſe cygni uitam odio muliebris generis eligentem nolentem uidelicet ex mulieribus: a quibus occiſus fuerat naſci: Thamyris uero philomenæ: cygnum etiam conſpexiſſe ad humanæ uitæ electionem conuerſum. Aliquam uero ex fortibus leonis degiſſe uitam: Hanc uero Aiacis Thelamonii fuiſſe dicebat fieri hominem recuſantem: dum armorum iudicium olim datum mente reuolueret. Poſt hũc Agamẽnonis animam propter erumnas odio humani generis uitam aquilæ aſciuiſſe: Atlantes autẽ animam: cui media quædam ſors contigerat intuitam dixit quam maximis honoribus uir certator afficiat̃: continere ſe non potuiſſe: quin uitam certatoris eligeret: Animam deinde Epei panopeenſis ad artificioſæ mulieris naturam protinus aduentaſſe: Longe uero inter nouiſſimas ridiculoſi Therſitis animam induiſſe: & paulopoſt id etiam ſubinngit. Ex feris item aliis in homines tranſire animas aſſerebat: & inuicẽ commutari: iniuſtas quidem in feras agreſtes: iuſtas autem manſuetorum animalium uitam capeſcere: atq; omnes hunc in modum confici miſtiones: De pythagora multa etiam Gelius libro quarto: ſed plura Diogenes in eius uita. Morte carens. Immortalis. Volat in uacuas auras. A corpore diuulſus aera petit. Et dicta ſamii ſenis. Et ea: quæ dixit Pythagoras Samius: q; animæ e corporibus recedentes prio peterent aera. deinde in alia corpora tranſirent: Samium autem appellat Pythagoram: quoniam Samum patriam habuit ut docet Apuleius libto tertio floridorum. Sunt rata. Sunt firma.

Animi hominũ ſempiterni

De anĩa ſecundũ pythagoram

Anĩæ uitas ſingulas eligebant ſecundum Platonem

Pythagoras ſamius

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Per pro Inter
Manes
Manum
Mane

❡Vmbra romana. Anima romani hominis:& Ouidii. Vagabitur. Errabit. Per feros manes. Inter feras animas Sarmatarum. Vergilius. Perq; duas in morem fluminis arctos. Manes autem (autore Seruio) ſunt animæ illo tempore: quo de aliis recedentes corporibus nondum in alia tranſierunt: ſunt autem noxiæ:& dicuntur: per antiphraſim nam Manum bonum eſt: unde etiam & Mane dicunt: Alii Manes a manando dictos putant. Nam animabus plena ſunt loca inter lunarem & terrenum circulum unde defluūt. Quidam Manes deos infernales tradunt. De manibus plura alias. Semper erit hoſpita. Semper erit peregrina: quoniam nunquam diſcedet e Scythica regione: quemadmodum corpus. Etiā mortuus. Etiam defunctus. Non ero exul. Non uidebor exulare. Non uetat hoc quiſquam. Nemo ſepulturæ officium negat. Fratrem thebana peremptum: Antigonē deſignat Oedipodis thebarum regis filiam quæ fratrem Eteoclē ſepeliuit: quamuis Creontes rex Thebarum eos qui in bello thebano perierant: inſepultos iacere uoluiſſet: ut elegantiſſime cecinit Papinius ī ultimo Thebaidos libro. Et amomi puluere miſce. Amomum (ut ſcribit Dioſcorides) eſt genus herbæ odoratiſſimæ: cuius frutex ſimilis ē botruo in circuitu cuiuſlibet arboris naſcens: ramulos habens ſiccos: & duros uirgultis aſſimiles: coloris ſubrufi: circa quos habet folia copioſa: ex Thyrſo botruoſo ſemen redolens: & ſibi connexum florem Albū ueluti uiolæ folia ſimilia Brioniæ. Brionia autē uitis alba eſt. Triplex autem eſt Amomum. Armenicum quod cæteris præſtat fului coloris: Secundum Medicum: Tertium Ponticum. Carpitur autem (autore Plynio) cum radce manipulatim leuiter componitur protinus fragile. Laudatur quam maxime punici mali foliis ſimile. nec rugoſis colore ruffo Secunda bonitas eſt pallido: herbaceum prius: peſſimum cādidum: quod uetuſtate euenit. Crede. Conde: legitur etiam pone. Quiſqs amaſti. Quiſquis deperiſti puellam aliquam.

Antigone fratrem ſepeliuit
Amomum
Brionia
Amomum triplex
Mortuorū inferiæ

Feralia munera. Inferias dicit. Quomodo autem inferiæ mortuis fierent: & quomodo in his uterentur coronis: docet Ouidius libro ſecundo faſtoꝝ his uerſibus: Parua petūt manes pietas pro diuite grata eſt Munere: nō auidos ſtyx hēt unda deos. Tegula porrectis ſatis eſt uelata coronis. Et ſparſæ fruges: paruaq; mica ſalis. Inq; mero mollita ceres: uiolæq; ſolutæ. Hæc habeat media teſta relicta uia: Nec maiora ueto: ſed & his placabilis umbra eſt. Adde preces poſitis & ſua uerba focis: Hunc morem æneas pietatis idoneus autor. Attulit, in terras iuſte latine, tuas. Ille patris genio ſolennia dona ferebat. Hinc populi ritus edidicere pios.

Inter ſarmaticas romana uagabitur umbra:
Perq; feros manes hoſpita ſemper erit:
Oſſa tamen facito parua referantur in urna.
Sic ego non etiam mortuus exul ero.
Non uetat hoc quiſq;: fratrē thebana perēptū
Suppoſuit tumulo rege uetante ſoror.
Atq; ea cum foliis & amomi puluere miſce:
Atq; ſuburbano condita crede ſolo.
Quoſq; legat uerſus oculo properāte uiator.
Grandibus in tumuli marmore cæde notis.
Hic ego qui iaceo tenerorum luſor amorum
Ingenio perii naſo poeta meo.
At tibi qui tranſis ne ſit graue: q̄ſquis amaſti:
Dicere naſonis molliter oſſa cubent.
Hoc ſatis ī tumulo eſt:& enim maiora libelli:
Et diuturna magis ſunt monumenta mei.
Quos ego cōfido: quāuis nocuere: daturos
Nomen & auctori tempora longa ſuo.
Tu tamen extincto feralia munera ferro
Deq; tuis lachrimis humida ſerta dato.
Quāuis in cinerem corpus mutauerit ignis
Sentiet officium mœſta fauilla pium.
Scribere plura libet: ſed uox mihi feſſa loq̄ndo
Dictandi uires ſiccaq; lingua negat.
Accipe ſupremo dictum mihi forſitan ore:
Quod tibi qui mittit non habet ille: uale.

O Mihi chare q̄dē ſemp: ſed tpe duro
Cognite: res poſtq̄ procubuere meæ
Vſibus edocto ſi q̄cq̄ credis amico:
Viue tibi:& longe noīa magna fuge.
Viue tibi: quantunq; potes prælustria uita:
Sæuum prælustri fulmē ab arce uenit.
Nam q̄q̄ quā ſoli poſſunt prodeſſe potētes:

In quartam Elegiam Enarratio.

O Mihi chare quidem. Amicum chariſſimum quem propter Auguſtum: non audet nominare poeta admonet: ut magna atria & potentes fugiat: qui quamuis poſſint plurimū prodeſſe nō proſunt: ſed potius nocent: quod non ut ab Ouidio: ſed ab Apollinis oraculo dictum in memoria ſemper habendum cenſeo. Laudat deinde amici fidem: quā ſibi in aduerſis rebus nunquam defuiſſe cognouit: ſimulq; enumerat exilii ſui incommoda: interq; in primis ponit amicorū abſentiam: quos quamuis locorum interuallo multum diſtet: ſe tamen amare dicit: rogat eos poſtremo: ut quā poſſunt illi opem ferant. Tempore duro. Rebus meis aduerſis: in quibus uera amicitia potiſſimum cognoſcitur. Vſibus. Experientia. Viue tibi. Tecum habita. Præluſtria. Præclara atria.

❡Demiſſa

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Non proſunt: potius plurimū obeſſe ſolét.
Effugit hybernas demiſſa antenna procellas:
Lataq; plus paruis uela timoris habent.
Aſpicis:ut ſumma cortex leuis innatat unda?
Cū graue nexa ſimul rætia mergat onus?
Hæc ego ſi monitor monitus prius ipſe fuiſſē
In qua debebam forſitan urbe forem.
Dum tecū uixi:dum me leuis aura ferebat:
Hæc me per placidas cymba cucurrit aq̄s.
Qui cadit i plano(uix hoc tn̄ euenit ipſum):
Sic cadit:ut tacta ſurgere poſſit humo.
At miſer elpenor tecto delapſus ab alto
Occurrit regi debilis umbra ſuo.
Quid fuit:ut tutas agitaret dædalus alas:
Icarus immenſas nomine ſignet aquas:
Nempe quod hic alte:demiſſius ille uolabat.
Nā pennas ambo non habuere ſuas.
Crede mihi bene q̄ latuit:bene uixit:& intra
Fortunā debet quiſq; manere ſuam.
Non foret eumedis orbus:ſi filius eius
Stultus achilleos non adamaſſet equos.
Nec natū in flāma uidiſſet:in arbore natas:
Cepiſſet genitor ſi phaetonta merops.
Tu quoq; formida nimiū ſublimia ſemper:
Propoſitiq; precor contrahe uela tui.
Nā pede in offenſo ſpaciū procurrere uitæ

❡Demiſſa antenna.Deducta antenna. Plus timoris.Maiorem formidinem. Paruis:Modicis ſcilicet uelis:& minus latis. Aſpicit ut ſumma.Leuis cortex ſolet in ſumma aqua natare:nec mergi:quia eū nullum detrahit pondus.At rætia magno plumbi pondere mergi ſolent:per corticem autem leuem & rætia homines tenues per plumbum uero potentes deſignat:qui ut plumbum grauiore caſu clientes præcipites trahunt quo uolunt. Leuis aura.Leuis & paruus uentus:per quem mediocritatem ſuam deſignat & comparis fortunæ hominum conſuetudinem:qua uſus fuit antequam Auguſti gratiam iniret. Qui cadit in plano.Qui in planitie aliqua decidit.i. qui a mediocris & eiuſdem conditionis hominibus damno aut iniuria afficitur. At miſer Elpenor.Elpenor apud Circen ebrius dum ſociorum ſtrepitus abeuntium audit & abire properat:pronus e longis lapſus ſcalis collum fregit:quod ipſe apud inferos ſciſcitanti Vlyſſi refert precaturque eum ne ſe dimittat inſepultum:ut i Odyſſea ſcribit Homer⁹.Ouidius.Neue gradus adeas Elpenore cautius altos Vimq; feras uini quo tulit ille modo.

Elpenoris mors

Quid fuit.Quæ cauſa fecit. Vt tutas agitaret Dædalus alas. Vt Dædalus tuto uolaret. Icarus uero ceciderit.Fabulam narrat Diodorus.Et Ouidius libro octauo metha. Signet aquas.Mari Icario nomen imponat. Hic alte.Icarum intelligit:qui quum altius uolaret. ſolis æſtu cæra liquefacta laxatiſq; alarum iūcturis i mare decidit. Demiſſus ille uolabat. Depreſſus dædalus iter tenebat:qui prope mare delatus alis ſæpius madefactis in Siciliā peruenit incolumis:ut ſcribit Diodorus. Bene qui latuit:bene uixit.Quicunq; humili fortuna contentus latuit:tutus uixit.Et intra fortunam debet.Et ſubaudi crede mihi. Non foret Eumenides orbus.Legendū eſt eumedes. Dolonem autem deſignat Eumedis filiū. Vergilius in duodecimo Aeneidos.Parte alia media Eumedes in prælia fertur Antiqui proles bello præclara dolonis.Hic(ut libro decimo Iliados ſcribit Homer⁹)miſſus ſpeculator ad græcorum caſtra pactus pro remuneratione Achillis equos in Diomedem & Vlyſſem incidit:qui ſpeculatum quoq; ierant ad troianos illi promiſſa ei impunitate:troianorum conſilia ab eo didicere:inter cætera facti certiores de aduentu Rheſi Dolonem interficiunt Thracum caſtra aggrediuntur.Equi inde abducti ſunt. Non foret orbus.Non foret priuatus Dolone filio. Nec natum in flāma.Phaetonta intelligit:de quo dixim⁹ ſupra.Dictus eſt autem Phaeton a luce ardoris ſui:ut ſcribit.Seruius,φαέθων enim lucidum ſignificat. Ab irato enim Ioue fulmine ictus in padum cecidit:qui ab eo Eridanus græce dicitur:ut Plynius docet: Phaeton enim primo Eridanus dicebatur.Illud notandum Eridanum fluuium duplicem eſſe. Alterum in Italia. Alterum qui in Iliſſum labitur:de quo ita ſcribit Pauſanias.Fluuii Athenis labuntur Iliſſus:& q̄ in eum immittit Eridanus gallico Eridano cognominis:quam rem etiam ita uidetur Strabo libro nono ſignificare.Sicut in fluuiorum aggregatione ridere Callimachus inquit:ſi quis ſcribere audeat Athenienſes uirgines purum Eridani haurire uinum.Et Ouidius in primo methamorpho.ita cecinit.Eridanuſq; ſenex:ubi quidam Apidanum pro Eridano falſo legendum putant deprauantes potius carmen qua corrigentes:cum etiam in omnibus exemplaribus ſemper hactenus ita lectum ſit:ut docuimus.Quare qui Apidanum legendum putarunt:hoc decepti ſunt:φ unum tantum Eridanum in Italia fuiſſe credidere: quum alter etiam Athenis olim labens prius:quam Padus cognominatus fuerit Eridanus:ad cuius differentiam Ouidius illum ſenem appellauit. In arbore natas.Heliades accipe:quæ in populos mutatæ ſunt:ut notum eſt ex ſecundo Ouidii methamorpho. Genitor merops. Merops Clymenes maritus & Phaetontis pater putatiuus. Contrahe uela.Cohibe deſiderium. Eſt autē a nauigantibus ſumpta Methaphora:qui aliquo enauigaturi:mutata poſtea ſententia uela contrahunt.

Dolonis mors.

Phaeton

Eridanus

Eridanus duplex

Ouidii metha.locus

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Fuiſſe,Suadi me. Tempore quas uno:Ordo eſt. Quas & fida uerba dabas uno tempore. Studio.Fauore. Amicitias & tibi iuge pares:Hoc etiam ſcribit Curtius libro ſexto his uerbis.Nam & firmiſſima inter pares eſt amicitia. Quod adhuc non exulat. Cuius fama adhuc non potuit exulares. Scythicus põtus.Mare Euxinum:quod Scythiam alluit Aſtricto gelu.De humili rigore ponti diximus ſupra. Cætera.Omnia aliæ præter famam. Deſignat autem inter cætera corpus ipſum. Vrſæ erimãthidos. Vrſæ arcadicæ:ab Erimantho mõ te in finibus arcadiæ per quẽ urſam maiorem ſignificat. Boſphorus Cimmerium Boſphorum accipe non Thraciũ: de quo diximus ſupra.Cõmittitur ãt paludi:quã Meotidem appellamus. Cimmerius autẽ appellatur a Cimmerio oppido Scythiæ:qđ alio nomine Cerberion uocabatur:ut Plynius meminit in quinto.Strabo uero Cimmeriũ Boſphorum dictũ putat quaſi Cymbricũ a Cymbris: qui incertis errabundi ſedibus uſq; ad Meotim paludem militiam agitarunt. Hinc Lactãtius mentem tenebris Cimmeriis atriorem dixit:quoniam ea ora obſcura eſt. Tibullus.Cimmeriõ etiã obſcuras acceſſit ad oras. Quis nunq̃ cadente dies apparuit ortu Seu ſupra terras phœbus ſeu curreret infra. Homerus.Illis ſol nunq̃ phaeton ſua lumina ſpargit pernitioſa ſuper nox ſemper tenditur illis. Et Ouidius in undecimo met. Quo nunq̃ radiis orienſue cadenſue Phœbus adire poteſt: nebulæ caligine miſtæ Exhalantur humo dubiæ u,e crepuſcula noctis. Et tanais. Tanais a Septentrione ad meridiem uergẽs in mediã fere Meotida defluit:& Europam ab Aſia diuidit:ut Curtius docet. Lucanus. Aſiæ quoq; terminus idem.Europæ mediæ dirimens cõfinia terræ Nunc huc nunc illuc qua flectitur ampliat orbem. Sic tamen hæc abſunt. Ordo eſt. Tamẽ hæc ſic abſunt ut cũcta quæ nõ eſt contingere corpore:ſunt uidenda meo animo.Hæc tamen inquit:quibus careo:ita a me remota ſunt:ut ea quæ quum non poſſim corpore contingere:animo complectar. Aggrauat.Graues facit quum conſidero me nõ poſſe frui eius præſentia. Illa leuat. Eadẽ uxor exonerat moleſtiam quum ei⁹ erga me amor & fides occurrit. Onus ſibi impoſitum. Vel mariti abſentiam:uel certe onus impetrãdi reditus ab Auguſto. Vos quoq; pectoribus. Aliud eius incommodum: hoc eſt amicorum abſentiam cõmemorat. Eſt anceps.Eſt ambiguum:an uelitis nominari in meis uerſibus. Vel certe eſt dubium & periculoſum uos nominare. Protrahet.In longum trahet: & poſteris notum faciet. Si quis amauit occulte. Si quis me clam dilexit. Contacti ſimili ſorte.Perculſi eiuſmodi infortunio quali ego ſum.

Amicitia inter pares firmiſſima

Cimerius Boſphor⁹ Meotis Cimmerii appellatio

Cimmeriæ tenebræ

Tanais.

Dignus es:& fato cãdidiore frui.
Quod pro te ut uoueam miti pietate mereris
Hæſuraq; mihi tempus in omne fide.
Vidi ego te tali uultu mea fata gementem
Qualem credibile eſt ore fuiſſe meo.
Noſtras tuas uidi lachrymas ſup ora cadẽtes:
Tempore quas uno fidaq; uerba dabas.
Nũc quoq; ſummotũ ſtudio defendis amicũ
Et mala uix ulla parte leuanda leuas.
Viue ſine inuidia:molleſq; inglorius annos
Exige.amicitias & tibi iunge pares.
Naſoniſq; tui quod adhuc non exulat unum
Nomen ama:ſcythicus cætera pontus hẽt.
Proxima ſideribus tellus erimãthidos urſæ
Me tenet aſtricto terra peruſta gelu.
Boſphorus & tanais ſupãt: ſcythiæq; paludes
Vixq; ſatis noti nomina pauca loci.
Vlterius nihil ẽ:niſi non habitabile frigus:
Heu quã uicina eſt ultima terra mihi
At longe patria eſt lõge eſt chariſſima cõiux:
Quicqd & hæc nobis poſt duo dulce fuit
Sic tamen hæc abſunt:utq; contingere nõ eſt
Corpore.ſunt aĩo cuncta uidenda meo.
Ante oculos errat dõus:urbs & forma locoꝝ
Acceduntq; ſuis ſingula facta locis.
Coniugis ante oculos.ſicut pſẽtis imago:
Illa meos caſus aggrauat:illa leuat.
Aggrauat hæc quod abeſt:leuat hæc:qđ pſtat
Impoſitũq; ſibi firma tuet onus. (amorẽ.
Vos quoq; pectoribus noſtris hæretis amici
Dicere quos cupio nomine quenq̃ ſuo.
Sed timor officiũ cautus compeſcit:& ipſos
In noſtro poni carmine nolle puto.
Ante uolebatis gratiq; erat inſtar amoris
Verſibus in noſtris nomina ueſtra legi.
Qđ qm̃ eſt anceps:intra mea pectora quẽq̃
Alloquar & nulli cauſa timoris ero.
Nec meus indicio latitantes uerſus amicos
Protrahet:occulte ſiquis amauit:amet.
Scite tamen quãuis lõga regione remotus
Abſim.uos animo ſemper adeſſe meo.
Et qua qſq; poteſt oro:mala noſtra leuate:
Fidam proiecto neue negate manum.
Proſpera ſic maneat uobis fortũa:nec unquã
Contacti ſimili ſorte rogetis idem.

Rogetis idẽ.Idẽ pcemini:quod ego.

In Quintũ

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

In Quintam Elegiam enarratio.

Vſus amicitiæ tecum. Amici fidem perſpectam & cognitam in aduerſis præcipue rebus laudat Ouidius: quam dicit nunquam abituram ex eius animo: precaturq; deos: ut ei tribuant in poſte & amicos: quos in ſecundis rebus poſſit iuuare. Demum fatetur ſe ali exigua ſpe: ut aliquã do Auguſtus mitior fiat: & magis placidum tribuat exilium. Vſus amicitiæ. Cõſuetudo neceſſitudinis. Fuit paruus mihi tecum. Fuit rarus mihi tecum: quia raro utebar cõſuetudine tua. Vt illam nõ ægre poſſes diſſimulare. Vt poſſes illam facile celare: & oſtendere te nõ fuiſſe mihi amicum. Ni me complexus: Niſi me uehementer amaſſes fœliciori mea fortuna: q̃uis parua mihi tecum eſſet conſuetudo. Igne Iouis. Auguſti ira. Et adire limẽ. Et domum meam accedere. Idq; recẽs præſtas. In præſentia quoq; idem facis. Veterum. Subaudi amicorum. Mihi miſero. Scilicet præſtitere. Cõfuſos uultus. Vultus perturbatos. Scis charum ueri nominis eſſe loco. Quia charum illũ appellauerat: oſtẽdit in eius ui uerbi uerũ amoris nomen deſignari χαρισ enim gratiam ſignificat & amorem. Vnde Cicero libro primo de natura deorum ita ſcribit. Charum ipſum uerbum eſt amoris: ex quo amicitiæ nomẽ eſt deductum. Proba. Affirma. Meum uotum. Meum deſiderium: ut reddatur mitior Auguſtus. Quo quiſq; eſt maior. Auguſtum placari poſſe arguit. Magis eſt placabilis iræ. Iram eſſe ſcribit Ariſtoteles cupiditatem doloris reponendi: quam Ouidius inquit animum magnum & bene inſtitutum abiicere: nec enim (ut ait Seneca) q̃cq̃ magnum eſt: niſi q; ſimul & placidũ: & idẽ iraſci pro ſuis nõ ẽ pii animi: ſed infirmi. Ira aũt diſtat ab iracundia: ut ebrius ab ebrioſo: & timens a timido: iratus poteſt nõ eẽ iracũdus. Iracundus non poteſt aliquando iratus non eſſe. Corpora magnanimo. Exemplo leonis docet magnum animum facile iram ponere. Scribit enim Plynius Leoni tantum ex feris clementiam in ſupplices: ſiquidem proſtratis parcit. Dardani ſenis. Priami petentis ab Achille Hectoris cadauer: ut in Iliade ſcribit Homerus. Quæ ducis emathii. Alexãdrum Macedonem dicit. Macedonia enim antea nomine Emathionis regis: cuius prima uirtutis experimenta in illis locis extitere. Emathia cognominata eſt: autore Iuſtino ac Gelio. Pharos. Pharon inſulam paulum ſupra Canopieũ oſtium pro Alexandria ponit: quam ille i ægypto cõdidit ad ipſius inſulæ ſimilitudinem: ut docet Plutarchus: ad quem locum eius etiam corpꝰ detulit Ptolemæus Lagi filius: quod perdicæ abſtulit: Fuitq; repoſitum i alueo aureo Sed Coccas cui cognomento fuit Ptolæmeus ablato aureo loculo uitreum repoſuit: autor Strabo. Scribit etiam Curtius corpus Alexandri a Ptolemæo: cui ægyptus ceſſerat. Memphim & inde paucis poſt annis Alexandriã tranſlatum eſſe. De Pharo ita ſcribit Strabo libro decimo ſeptimo Pharos inſula quædam eſt oblonga oppoſita. Alexandriæ quæ continenti adiacet: bicipitem ad eam portum faciens. Nam quum littora re-

Vſus amicitiæ tecũ mihi puus ut illã
Non ægre poſſes diſſimulare: fuit.
Ni me cõplexus uiclis ꝓpioribꝰ eẽs:
Naue mea uẽto forſan eunte ſuo.
Vt cecidi: cunctiq; metu fugere ruinam:
Verſaq; amicitiæ terga dedere meæ.
Auſus es igne iouis ꝑcuſſum tãgere corpus:
Et deploratæ limen adire domus.
Idq; recẽs præſtas nec longo cognitus uſu.
Quod ueteꝝ miſero uix duo treſue mihi.
Vidi ego cõfuſos uultus uiſoſq; notaui:
Oſque madẽs fletu pallidiuſq; meo.
Et lachrymas cernẽs ĩ ſingula uerba cadẽtes
Ore meo lachrymas: auribus illa bibi.
Brachiaq; excepi preſſo pẽdentia collo.
Et ſingultãtis oſcula mixta ſonis.
Sũ quoq; chare tuis defenſus uiribus abſens
Scis charum ueri nominis eſſe loco.
Multaq; præterea manifeſti ſigna fauoris
Pectoribus teneo non abitura meis.
Dii tibi poſſe tuos tribuant defendere ſemꝑ:
Quos in materia proſperiore iuues.
Si tamen interea quid in his ego ꝑditus oris:
Quod te credibile eſt q̃rere: quæris: agã.
Spe trahor exigua: quã tu mihi demere noli
Triſtia leniri numina poſſe dei.
Seu temere expecto: ſiue hoc cõtigere fas ẽ.
Tu mihi quod cupio fas precor eẽ proba.
Quæq; tibi eſt linguæ facũdia cõfer in illud
Vt doceas uotum poſſe ualere meum.
Quo qſq; eſt maior: magis eſt placabilis iræ
Et faciles motus mens generoſa capit.
Corpora magnanimo ſatis ẽ proſtraſſe leoni.
Pugna ſuũ fineẽ: cum iacet hoſtis: habet.
At lupus & turpes inſtant morientibus urſi:
Et quæcunq; minor nobilitate fera eſt.
Maius apud troiã forti q̃d habemus achille?
Dardanii lachrymas non tulit ille ſenis.
Quæ ducis emathii fuerit clemẽtia: pharos

Charum

Ira quid

Iracundia

Leonis clementia

Emathia pharos

Vbi Alexãder cõditꝰ

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Præclariq; docent funeris exequiæ.
Neue hominũ referã flexas ad mitius iras:
Iunonis gener eſt:qui prius hoſtis erat.
Deniq; non poſſum nullam ſperare ſalutem:
Cum non ſit pœnæ cauſa cruenta meæ.
Nõ mihi quærẽti peſſundare cuncta petitum
Cæſareum caput ẽ quod caput orbis erat:
Non aliquid dixi:uiolẽtaq; lingua locuta eſt:
Lapſaue ſunt nimio uerba profana mero.

gio ſit ſinuoſa:duo promontoria in mare emittit:inter quæ inſula iacet:quæ dortũ claudit.Eſt ibi petra quædam mari circundata quæ turrim habet multis tabulatis excelſam:& albo lapide mirifice ſtructam eodem nomine quo inſula.Eam Soſtratus Gnidius regum amicis poſuit ob nauigantiũ ſalutem ut epigramma declarat.Nam quum ora ex utraque parte importuoſa & humilis eſſet & cautes & breuia haberet:ſignnm aliquod neceſſarium fuit altum & clarum quo nauigantes ad portus ingreſſum dirigentur:

Pharos qd

Pharos a priſcis dictas turres machinaſue in portubus ad prælucendi miniſterium nocturnoſque nautarum curſus digerendos fabricatas:ſicut iam tales pluribus locis inqt Plynius flagrant:ut Rauennæ:Talis pharos fuit quoq; capreis tempore Tyberii ea concidens protendit mortem Tyberii.Sunt qui ſcribant pharon a græcis latiniſq; iuxta appellari ex ipſius rei uſu eo:ꝙ longe uideatur a nauigantibus tanquam φανὸς: quod ſignificat lucidum.Solinus ſcribit Aegyptios in portubus machinas ad prælucẽdi miniſterium fabricatas pharos dicere.

Pharos inſula unde dicta

Pharos autem inſula ſic cognominata fuit a magiſtro nauis Menelai:cui id nomen fuit: ibidem ab aſpide interẽpto:& ſepulto:ut Anticlides ſcripſit:ea olim inſula fuit:poſtea Alexandriæ põte coniuncta:ut ſcribit Plynius:dicente Lucacano.Inſula quondam in medio ſtetit illa mari ſub tempore uatis Proteos: at nunc eſt Pellæis proxima muris Cæſar etiam in commentariis ita ſcribit.Pharus eſt in inſula turris magna altitudine mirificis operibus extructa:quæ nomen ab inſula accepit:hæc inſula obiecta Alexandriæ portum efficit: ſed a ſuperioribus regionibus in lungitudinem paſſuum noningentorum in mare iactis molibus anguſto itinere & ponte cum oppido coniungitur.

Exequiæ Alexãdri magni

Præclarique docent funeris exequiæ. Alexandri clementiæ in hoſtes teſtis locupletiſſima fuit Alexandria : ubi conditum fuit eius cadauer: cui parentauit Prolemæus: quam rem hic per exequias deſignat Ouidius: ex quo deſignat Alexandrum quoque iram poſuiſſe & clementia uſum in omnes: quod eſt generoſæ mentis peculiare: cuius rei Pharon teſtem eſſe dicit: propterea ꝙ ob regis clementiam eius cadauer ita honorifice ſeruatum fuit.De Alexandri corpore ita ſcribit Strabo. Circuitus quidam eſt Alexandriæ in quo regum ſepulturæ: & Alexandri erat.Nam Ptolemæus Lagi filius Alexandri corpus Perdicæ abſtulit:quum id ex babylone deferret: atque huc diuerteret:auaritia tractus:ut ægyptum ſibi uendicaret: periit ille a militibus interemptus. Nam quum Ptolemæus aduentaſſet eum in inſula deſerta incluſit: ubi Sariſſis confoſſus eſt: Alexandri corpus Ptolemæus Alexandriam detulit:eique parentauit.Potes etiam per exequias intelligere mœrorẽ

Dolor gentiũ ob Alexandri mortem

gentium deuictarum ab eo poſt mortem:idque ob eius clementiam.Nam(ut ſcribit Iuſtinus)omnes barbaræ gentes paulo ante deuictæ:non ut hoſtem eum:ſed ut parentem luxerunt. Quin ipſa quoq; Darii mater mortem ſibi ipſa conſciuit:uel(ut alii malunt)media periit:per pharon igitur Alexandriæ & Aegyptii:per exequias uero cæterorum dolorem deſignat.Superior ſententia magis placet.De clementia Alexãdri in deuictos:& morte:ac ploratu:lamentiſq; & planctibus uariaꝫ gentiũ:legito Curtium & Iuſtinũ. De ueneni uero uĩ quod ei datum ferũt.Idẽ Curtius:Iuſtinus: Vitruuius libro octauo.Herodotus & Plutarchus abunde ſcripſere. Ad mitius. Ad magis mitẽ animũ. Iunonis gener eſt.Herculẽ dicit q Hebẽ

Senecæ duo

Iunonis filiã uxorẽ duxit dicẽte Seneca poeta in Octauia.Deus Alcides poſſidet Heben:Nec Iunonis iam timet iras:Cuius gener eſt:qui fuit hoſtis.Dixi autem Senecam poetam:quoniam Senecæ duo fuerũt. Alter philoſophus Neronis præceptor. Alter uero Tragœdiarum ſcriptor:quod apertiſſime declarat Sidonius poeta his uerſibus: Non quod Corduba præpotens alumnus Facundum ciet:hic puteus legendum. Quorum unus colit hiſpidum Platona.Incaſſumq; ſuum monet Neronem.Orcheſtram quatit alter euripidis Pictum fœtibus Eſchylon ſequutus:& Martialis.Duoſq; Senecas unicunq; Lucanum Facũda loquitur Corduba.

Habes fabula

Quare corrigendus eſt error eorum:qui putant unum tantum Senecam fuiſſe poetam pariter & philoſophũ:ac Neronis præceptorem.Sane Hebe(ut in Odyſſea ſcribit Homerus)filia fuit Iouis & Iunonis.Alii uero ſolius iunonis:quæ in conuiuio Apollinis lactucas agreſtes comedit: & facta ilico grauida ex eo conceptu Heben peperit:quæ quia formoſa erat.Ioui pocula miniſtrabat: ut in quarto

Habe iuuẽtutis dea

Iliados docet Homerus.Poſtremo Herculem in Oeta monte mortalitate exuſta in numerum deorũ aſſũpto coniunx data eſt.Heben autem ſcribit Seruius eſſe iuuentutis deam. Non ſit cruenta.Non ſit capitalis aut cæde alicuius aſperſa. Mihi quærenti peſſundare cuncta. Mihi quærenti omnia meo imperio ſubiicere & orbem inuadere. Non eſt petitum: non ſum impetu aut inſidiis aggreſſus. Non aliquid dixi.Non aliquid locutus ſum quod imperatorem offenderet. Violenta.Minans uim aliquam.

Profana quid

Verba profana. Verba non ſancta.plautus. Sanctum an profanum habens paruipẽditur. Profanum autem(ut eſt autor Macrobius)omnes pœne conſentiunt id eſſe:quod extra fanaticam cauſam ſit:quaſi porro a fano & religione ſecretum:cuius ſignificatus exemplum cõſecutus eſt Maro:quũ de luco & aditu inferoꝝ

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

tu in ferorum ſacro utroq; loqueretur dicens. Procul o procul eſte profani Conclamat uates totoq; abſiſtite luco:& Liuius libro nono. Interea dedite inquit profanos nos quos ſalua religione poteſtis. Trebatius id prophanū ꝓprie dici ait:quod ex religioſo & ſacro in hominum uſum proprietatemq; cōuerſum eſt. Vergili⁹. Faune precor miſerere inquit:tuq; optima ferrum. Terra tene: colui ueſtros ſi ſemper honores. Quos cōtra æneadæ bello fecere profanos:dixerat enim prius. Sed ſtirpem teucri nullo diſcrimine ſacrū Sustulerāt:Profanū ſcribit Pōpeius id dici:qđ fani religione teneť. Varro ait pſanū id eſſe qđ eſt ante fanū coniunctum fano. Hinc profanatū quod in ſacrario factū. Nimio mero. Nam nimiū uinum cogit plærunq; ſecreta detegere:& linguā proteruā fieri:quod Gallo poetæ eueniſſe arbitratus eſt Ouidius ut diximus. De uinolētiæ & ebrietatis incōmodis lege Oratiū i ode. xviii. Plector. Crucior. Ecce quomodo hic etiam Ouidius oſtendit ſe aliquid uidiſſe:cui⁹ cauſa in exilium eiectus eſt. Peccatumq; oculos. Ordo eſt. Peccatum meum eſt me habuiſſe oculos:hoc eſt uidiſſe. Totam culpam. Rē omnē ut ſe habuit: nam Auguſtum offenderē uel certe dicit prorſus non poſſum abſolui: q; ea uiderim quæ non uidenda erant. Sed error habet partem noſtri criminis. Sed pars criminis mei errori & iprudētiæ aſcribēda eſt: q; per errorem potius q̄ de idustria ea uiderim:q̄ nō uidenda erant. Facturum. Te datur; operā. Vt molliat ipe. Vt ipſe Auguſtus mollē & mitē faciat. Mutati loci. Mutati exilii. Hoc Vt pœna muteť. Admiſſo equo. Celeri equo.

Inſcia quod crimen uiderunt lumina plector:
Peccatumq; oculos eſt habuiſſe meum.
Non eqdem totā poſſum defendere culpam:
Sed partem noſtri criminis error habet.
Spes igitur supereſt facturum ut molliat ipſe
Mutati pœnam conditione loci.
Hoc utinā nitidi ſolis prænuncius ortus
Afferat admiſſo lucifer albus equo.

Foedus amicitiæ nō uis chariſſie nr̄æ
Nec ſi forte uelis diſſimulare potes.
Donec enī licuit:nec te mihi charior alter
Nec tibi me tota iūctior urbe fuit.
Iſq; erat uſq; adeo populo teſtatus:ut eſſet
Pene magis q̄ tu quāq; ego notus amor.
Quiq; eſt in charis animi tibi candor amicis:
Cognitus eſt illi quem colis ipſe uiro.
Nil ita celabas:ut non ego conſcius eſſem.
Pectoribuſq; dabas multa tegenda meis.
Cuiq; ego narrabā ſecreti quicqd habebam:
Excepto quod me perdidit:unus eras.
Id quoq; ſi ſciſſes ſaluo fruerere ſodali:
Conſilioq; forem ſoſpes amice tuo.
Sed mea me in pœnā:nimirū: fata trahebant.
Omne bonæ claudunt utilitatis iter.
Siuæ malū potui tamen hoc uitare cauendo
Seu ratio fatum uincere nulla ualet.
Tu tamen o nobis uſu iunctiſſime longo
Pars deſiderii maxima pene mei.

In Sextam Elegiam Enarratio.

Foedus amicitiæ. Hac ēt elegia amici fidē laudat Ouidius: quā eū etiā ſi uelit minime diſſumulare poſſe oſtendit: cuius conſilio ſi uſus fuiſſet:fateť ſe incolumē ſemper eſſe potuiſſe. Demū illū ꝓcatur: ut ei Auguſtum mitiorem reddat: quo is ſibi exilii locum mutet: quādoquidem nulli ſceleri ſe obnoxium eſſe ſciat. Fœdus amicitiæ. Ordo eſt. O chariſſime non uis diſſimulare fœdus noſtræ amicitiæ:nec potes diſſimulare etiam ſi forte uelis. Teſtatus populo. Probatus populo. Vt eſſet pene magis q̄ tu:quāq; ego notus. Vt amor noſter eſſet notior populo Rōano q̄ tu aut ego. Quiq; eſt in charis. Ille candor & fides inquit animi tui:quo candore amicos ꝓſequeris. Quem colis ipſe. Quē ſuſpicis & ueneratis:fortaſſe Auguſtum deſignat:uel certe amas:& amicū aliquē denotat ſuppreſſo nomīe. Cuiq; ego narrabā. Ordo eſt. Et tu unus eras:cui ego narrabā qcquid ſecreti habebā: excepto illo quod me perdidit. Id quoq; ſi ſciſſes. Si e tiam quod me perdidit intellexiſſes. Saluo ſodali. Sodali incolumi:& non exule. Cōſilio tuo. Tuis monitis. nam mihi recte conſuluiſſes. Malū. Quod mihi euenit. Eſt autem ſenſus. Siue fata poſſunt euitari rōne ſiue nō poſſunt:te tn̄ precor ut ſis memor mei. Cauendo. Mihi proſpiciendo. Seu rō fatū. Ex ſtoicorum ſententia Fatū eſſe ineuitabile dicit: quam rem etiam expreſſit Curtius libro quinto his uerbis. Eludant uidelicet:quibus forte ac temere negocia humana uolui:agiq; perſuaſum eſt. Equidē æterna conſtitutione crediderim:nexuq; cauſarum latentiū:& multo ante deſtinatarum ſuum quenq; ordinem immutabili lege percurrere:& libro quarto. Sed(ut opinor) Fatum ineuitabile eſt:& Herodotus libro nono. Quicquid ex deo fieri oportet:id homini ieuitabile eſt. De ui autem & fati neceſſitate:& quomodo fatum diffinierit Chryſippus docet Gelius libro ſexto:plura etiam Cicero ſcribit in libro de Fato:& primo de diuinatione etiam hæc. Fieri igitur omnia fato ratio cogit fateri. Fatum autem appello quod græci Himarmen ideſt ordinem ſeriemq; cauſarum: quum cauſa cauſam ex ſe gignat:ea eſt ex omni æternitate fluens ueritas ſempiterna:hāc ſententiam refellit Euſebi⁹ de præparatione euangelica libro ſexto. Longo uſu. Longa conſuetudine.

Fatū ineuitabile ſecūdum ſtoicos.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶ Sis memor. Mei te nõ capiat obliuio. Et ſi quas fecit tibi gratia uires. Vel gratia ĩperatoris: uel certe Ouidii ut ſit ſenſus. Et ſi quid ualet apud te gratia mea. Numinis læſi. Auguſti quẽ offendi. Error: Im prudẽtia. Nec breue. Nec res breuis: ſed longa narratu. Nec tutũ eſt. Propter Auguſtũ quẽ offenderẽ.
Funeſti mali. Mali qđ mihi funus & triſtitiam attulit. Tempus illud quo Auguſtũ læſi. Et admonitu ſit nouus ipſe dolor. Et recrudeſcit dolor recordatiõe ipſa. Et quæcunq; deo Auguſtũ deũ appellat.
Poſſint afferre pudorem. Poſſint ignominia afficere. Illa condita. Ea ignominioſa tecta & occulta.

Sis memor: & ſi quas fecit tibi gratia uires:
Illas pro nobis experiare rogo:
Numinis ut læſi fiat manſuetior ira:
Mutatoq; minor ſit mea pœna loco.
Idq; ita ſi nullũ ſcelus eſt in pectore noſtro:
Principiumq; mei criminis error habet.
Nec breue nec tutũ ẽ: quo ſint mea dicere cãu
Lumina funeſti conſcia facta mali.
Menſq; reformidat: ueluti ſua uulnera tẽpus
Illud: & admonitu fit nouus ipſe dolor.
Et quæcunq; adeo poſſint afferre pudorem:
Illa tegi cæca condita nocte decet.
Nil igitur referã niſi me peccaſſe ſed illo
Præmia peccato nulla petita mihi.
Stultitiamq; meum crimen debere uocari:
Nomina ſi factis reddere uera uelis.
Quæ ſi non ita ſunt: alium quo lõgius abſim:
Quære: ſuburbana hæc ſit mihi terra locũ.
Vade ſalutatũ ſubito parata perhillã
Littera ſermonis fida miniſtra mei.
Aut illã iuenies dulci cũ matre ſedẽ
Aut inter libros pierideſq; ſuas. (tem:
Quicqd aget: cũ te ſcierit ueniſſe relinquet.
Nec mora: quid uenias: qdue reqrat agam.
Viuere me dices: ſed ſic: ut uiuere nolim:
Nec mala tã lõga noſtra leuata mora.
Et tamẽ ad muſas (quamuis nocuere) reuerti
Aptaq; in alternos cogere uerba pedes:

Cæca nocte. Obſcuris tenebris & perpetua taciturnitate. Sed illo præmia peccato nulla petita mihi. Sed peccatum illud imprudenter admiſit: nõ ut aliqd inde præmii uoluerim referre. Stultitiamq;. Subaudi referam.
Stultus — Stultus aũt imprudẽs eſt: & ĩprouidus: multiq; nõ inſipiẽtes hoĩes aliquãdo ſtulte agũt. Nomina ſi factis. Si uelis noĩa rebus reſpõdere. Quæ ſi non ita ſint. Si quæ dixi ſcilicet me per imprudẽtiam erraſſe: nõ ſunt qualia a me dicta ſunt.
Aliũ quo longius abſim. Ordo eſt. Quære aliũ locũ quo lõgius abſim. Suburbana hæc ſit mihi terra. Quo lõgius abſim. Quo in loco remotior ẽt ab urbe Roma: uel tomitana exulem. Suburbana hæc ſit mihi terra. Nõ modo inquit ad lõgius ꝓficiſcar exiliũ: Sed etiã uolo ut ſuburbana alicuiꝰ urbis Scythiæ magis periculoſa & hoſtibus expoſita ꝗ tomos ad maius ſuppliciũ ſi non loquor uera ſint mihi exilium. Suburbanum autem ſignificat non modo prædium: ſed quicquid eſt in ſuburbanis.

In Septimam Elegiam Enarratio.

Vade ſalutatũ. Ad filiã Perhillã ſcribens Ouidius primo fatet̃ ſe muſis uacare: ꝗuis illæ ſibi nocuerint: eãq; hortat̃ ut idẽ faciat quo ſibi ĩmortalitatẽ cõparet: nã ea formæ elegantia: quæ ĩ ipſa erat: ſenectute & tp̃e uitiabit̃. At ĩgenii dotes ſemp permanebũt. Littera parata. O epiſtola ſcripta. Sed ſic. Sed uiuere ita miſere.
Leuata. Eſſe ĩminuta: hoc eſt dices etiã nr̃a mala tãto tp̃is interuallo minime eſſe attenuata. Et tamen reuerti ad muſas. Et tñ dices me ad muſas redire. Cogere dices me etiam colligere. In alter nos pedes. In dactylum &
Metrum — ſpondeũ: ex qbus metra cõficiunt̃. Metrũ enĩ
Numerus — græce: latine Numerus uocat̃. Eſt aũt numerꝰ
Carmen — æqualiũ pedũ legitima ordinatio. Carmen ue
Pes — ro eſt modus uocibus iunctus: cuius diſcrimina cãtus: modus: motus: autor Cẽſorinus. Eſt aũt pes (ut do
Poetica — cet Diomedes) ſublatio ac poſitio duaꝝ aut triũ ampliuſue ſyllabaꝝ ſpatio cõprehẽſa. Studiis cõibus.
quid — Studiis poeticis. Eſt aũt poetica (ut idẽ Diomedes docet) fictæ ueræq; narrationis cõgruẽti rhythmo uel
Rhythmꝰ — pede cõpoſita metrica ſtructura ad utilitatem uoluptatẽq; accõmodata. Rhythmus autẽ eſt uerſus ima
Rhythmꝰ — go modulata ſeruans numerũ ſyllabaꝝ poſitionẽ ſæpe ſublationẽq; cõtinẽs: is latine modus ſiue nume
unđ dictus — rus dr̃. Vergilius. Numeros memini ſi uerba tenerẽ. Fabius docet Rhythmos neq; finẽ hr̃e certũ: nec ullã
Poetice — in cõtextu uarietatẽ. Sed qua cœperũt ſublatiõe ad poſitionẽ uſq; decurrere. Rhythmus aũt credit̃ dictꝰ
Poema — a Rhythmonio Orphei filio & Idmoneæ nymphæ Maricæ: ut tradidit niceratus ĩ libro quẽ cõpoſuit de
Poeſis — Muſico fratre Rhythmonii. Diſtat autẽ poetice a poemate & poeſi: ut placet Diomedi: ꝗ poetice ars ipſa intelligitur. Poema aũt pars opis ut Tragœdia poeſis cõtextus: & corpus totius opis effecti: ut Ilias: Odyſſea: Aeneis. Quintilianꝰ tñ poeſim pro poetice poſuit. Nã in calce libri. xii. ita ſcribit. Quãtũ. n. poeſis ab Homero & Vergilio: tantũ faſtigiũ accepit eloquẽtia a Demoſthene: atq; Cicerone: Marcellus quoq; ita ſcribit. Poeſis eſt textus ſcriptoꝝ ut Odyſſea: uel Ilias Homeri: aut Aeneis Vergilii. Poema ĩuẽtio parua: quæ paucis uerbis exprimit̃ ut in gladiatoriis ludis Homeri. Poetica eſt ars eaꝝ rerum. Lucilius in. xi. ſatyra. Non hoc quod ualeat: quidue interſit hoc & illud cognoſcis: primũ hoc qđ diximus eẽ poema. Pars eſt ꝑs pua. Idẽ in epiſtola. Itẽq; uis nõ magna poema eſt. Illa poeſis opus totũ totaq; illa ſumma eſt una.

Ecqđ

¶ Ecquid inhæres? Nunquid das operam? Non more patrio. Nō laſciuis numeris ut ego uſus ſum aut certe num pro an: ut ſit interrogantis. Nam tibi cū fatis. Et natura & fato Ouidius dicit filiam mores aſſecutam eſſe. Loquiť enim ſecundū eoꝝ opinionē qui credidere hoïes: aut mores: aut alia id genus natura quodā ordine ad finē peruenire niſi fato impediant: Alexander aūt Aphrodiſius hāc opinionē cōſutauit in libro: quē de fato ad Antoniū edidit: multis enim argumentis oſtendit nihil aliud eſſe fatū: aut fatatū q̄ quod natura fit: De uita hoīs: quæ fato: natura: & fortuna cōtineť: diximus ſupra. Et raras dotes. Et bona aī uel corporis: quæ raris & paucis danť.

De fato & natura

Fatū id eē quod natura ſit

Tu quoq; dic ſtudiis cōibus ecquid inhæres?
Doctaq; non patrio carmina more canis?
Nam tibi cum fatis mores natura pudicos:
Et raras dotes ingeniumq; dedit.
Hoc ego pegaſidas deduxit primus ad undas
Ne male facundæ uena periret aquæ.
Primus id aſpexi teneris in uirginis annis.
Vtq; pater: natæ duxq; comeſq; fui.
Tunc quoq; (ſed forſan noſtrū deleuit amorē
Tempus) eram nimio iunctus amore tibi.
Ergo ſi remanēt ignes tibi pectoris iidē:
Sola tuum uates lesbia uincit opus.
Sed uereor: ne nunc mea te fortuna retardet:
Poſtq; meos caſus ſit tibi pectus iners.
Dnm licuit tua ſæpe mihi: tibi noſtra legebā:
Sæpe tui iudex: ſæpe magiſter eram.
Aut ego præbebā factis modo uerſibus aures
Aut ubi ceſſaras cauſa ruboris eram.
Forſitan exemplo: quia me læſere libelli:
Tu quoq; ſis pœnæ facta ruina meæ:
Pone philla metū: tantūmodo fœmina nulla:
Neue a ſcriptis diſcat amare tuis.
Ergo deſidiæ remoue doctiſſima cauſas:
Inq; bonas artes: & tua ſacra redi.
Iſta decens facies longis uitiabitur annis:
Rugaq; in anriqua fronte ſenilis erit.
Iniicietq; manus formæ damnoſa ſenectus:
Q uæ ſtrepitum paſſu non faciente uenit.
Cumq; aliqs dicet: fuit hæc formoſa dolebis:
Et ſpectaculum mendax eſſe quærere tuū:

Hoc. Scilicet tuū ingeniū. Ad undas pegaſidas. Ad fontē muſaꝝ: quē equus alatus pegaſus natus ex ſanguinæ Meduſæ: quū ad parnaſum peruenisſet. pede fodiēs effecit. Fabulam refert Higynus. Ouidius libro. iiii. met. & Lucanus in. xi. Deſignat aūt Ouidius ſe primū filiā docuiſſe artē poeticā. Male periret. Male pderetur. Aquæ facūdæ. Aquæ facūdiā habētis: aut dantis: Sunt qui legant fœcūdæ hoc eſt abūdantis: fertilis. Primus id aſpexi. Primus hoc ingeniū tuū notaui. Vtq; pater. Vt fui inquit pr̄. ita fui dux: & comes filiæ. Erā nimio iūctus amore tibi. In alio codice hi duo uerſus ita leguntť. Tunc quoq; (ſed forſan nr̄m deleuit amorē Tēpus) eras magno iūctus amore mihi. Iidem ignes. Iidē calores apollinei: aut certe ardores ingenii. Quintilianus. Quid iucūditatis in ſermone? quos īgenii igniculos. Sola uates lesbia. Sola uates Sappho ex Leſbo īſula. Mea fortuna. Meū exiliū & infortuniū. Tua ſæpe mihi. Subaudi legebas. Aut ubi ceſſaras. Aut quādo a recitatiōe deſtiteras deprehenſo a me aliquo errore in tuo carmīe. Cauſa ruboris erā. Quia tui carminis errorē deprehēdebas. Forſitan exēplo qa me læſere libelli. Tu quoq; ſis pœnæ facta ruīa meæ. Ordo eſt. Vereor ne tu quoq; ſis facta ruina. i. corrueris exēplo meæ pœnæ: quia & reliqua hoc eſt timeo ne tu quoq; meo exēplo corrueris deſerendo poetices ſtudia: q̄ ea me pœna affecerit: Sūt q̄ ita legant. Tu quoq; ſis pœnæ fata ſecuta meæ: ut fata p̱ poetæ īfœlicitate accipiāt: idē tamen eſt ſenſus. Pone perhilla metum. Filiā hortať ne timeat carminib⁹ poſſe accidere quod ſibi euenit docēs quid tm̄ euitandum ſit. Cauſas deſidiæ. Timorē ne qd tibi ex uerſu mali accidat. In bonas artes: Poeticā facultatē ſignificat. Iſta decēs facies. Hæc tua Pulchritudo: Poeta āt formā: & diuitias fragiles: aī uero bona ſempiterna eſſe colligit. In antiqua fronte. In fronte iam ſenio confecta. Iniiciet manus formæ. Formam ſibi uendicabit: & turpem reddet. Damnoſa ſenectus. Senectus: quæ iuuenes dāno afficit. Paſſu non faciente ſtrepitum. Ideſt gradu qui non ſentitur. Obrepit. n. non intellecta ſenectus. Speculum tuum eſſe mendax. Tuum ſpeculum non reddere ueram formam: & qualem prius uideras: Vnde Helena ſe in ſpeculo rugoſam conſpiciens flebat: dicente Ouidio in ultimo met. Flet quoq; ut in ſpeculū rugas conſpexit aniles Tyndaris: & ſecum cur ſit bis rapta requirit. Poſtea ſubiungit. Tempus edax reꝝ: tuq; inuidioſa uetuſtas Omnia deſtruitis: uitiataq; dentibus æui Paulatim lenta conſumitis omnia morte. Illud notandum: nihil aliud eſſe illam in ſpeculis imaginem: q̄ umbram digeſta claritate materiæ excipientis. Vitrea autem ſpecula ideo ualde elucent (autore Alexandro Aphrodiſeo) quoniam introrſus ipſa ſtanno illiniunt. Ineſt autem eius natura perſpicua: & perinde uitro copulatum quod per ſe lucet plus adhuc renidet radios ſuos per uitri ſpiramenta tranſmittens: duplicat quod in ſuperficie: & extra uitreū corp⁹ eſt: atq; ita admodū elucentia euadunt ſpecula. Idē ēt docet cur in ſpeculis: & perſpicuis aquis nos intuemur: quia qualitas uiſus ad perſpicua abiens corpora per refractionē radioꝝ: qui ab oculis exeūt accedat ad ſui aſpectum. Optima aūt Specula apud maiores fuere brunduſina ſtanno & æremiſtis: Speculū

Tempora oīa deſtruunt

Imago in ſpeculis qd

Cur ſpecula ualde lucent

Cur in ſpeculis nos intuemur

Specula brūduſina

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Imaginare
Speculo utendú eé

Catullus appellauit imaginoſum:qm̃ imaginē facit.Inueniť etiā imaginare pro eo quod eſt imaginē facere:quo uerbo utiť Gelius iibro.xv.cap.xviii.ita.n.ſcribit.Item ut ſpeculum in loco certo poſitum:nihil imaginet:aliorſum tranſlatum faciat imagines:Socrates philoſophus ultro ſuaſiſſe fertur diſcipulis ſuis: ut crebro ſemet in ſpeculo cōtemplarentur:ut qui ſibi pulchritudīe cōplacuiſſet:impēdio procuraret: ne dignitatem corporis malis moribus dedecoraret:qui uero minus ſe cōmendabilem forma putaret: ſedula opam daret ut uirtutis laude turpitudinē tegeret.Demoſthenē ēt docet Fabius ſemp ante ſpeculū q̃ſi ante magiſtrū cās meditatū.

Cur ſpecula inuenta

Specula Seneca in prio nat.qōnū ſcribit inuenta: ut hō ipſe ſe noſceret formoſus ut uitaret īfamiam deformis ut ſciret redimēdum eſſe uirtutibus quicquid corpori deeſſet.Iuuenis ut flore ætatis admoneretur illud tp̄s eſſe diſcēdi & fortia : audēdi. Senex ut indecora carnis deponeret:& de morte aliqd cogitaret: poſtea regꝫ iā potiēte luxuria ſpecula totis paria corpib⁹ auro argentoq; cælata ſūt:deīde gēmis adornata. Finge ſed immēſis cēſihus eſſe pares.Sed exiſtima te poſſidere eas diuitias : quæ poſſint cōparari opib⁹ & prouētui ditiſſimi cuiuſq;.

Diuitiæ fluxæ

Nēpe dat & qđ cūq; libet.Sententia elegantiſſima : qua docet diuitias eē bōa fortūæ fluxa atq; fragilia. Virtutem autē claram æternāq; haberi:ut eſt apđ Saluſtiū. Hyrus & ē ſubito de Hyro mēdico abūde diximus in ultimo de remedio amoris.

Crœſus rex

Qui mō crœſus erat.Crœſus rex fuit Lydiæ ditiſſimus:capt⁹ āt a Cyro rege Perſaꝝ uictus cōpedibus ſuper ingētē quā ſtruxerat lignorū ſtruē ab eo imponiť ut uiuus cremareť. Crœſo autem ſuper pyra ſtanti ueniſſe in mentem ferūt:quod ab eo ſibi nutu dei a Solone fuiſſet dictū ex uiuētibus beatum eſſe neminem :

Viuens nemo beatus

quibus auditis Cyrum tradunt pœnituiſſe:quum ſe quoq; hominem eſſe cognoſceret: qui alium hominem olim ſe non inferiorem uiuum rogo traderet:ꝑterea ueritum ob id pœnam ac reputātem nihil eſſe in rebus humanis ſtabile:iuſſiſſe ignē celerrime extigui iam incēſum Crœſumq; deponi: eumq; ſolutū iuxta ſe collocauit:multaq; habuit obſeruantia Hiſtoriam refert Iuſtinus:ſed plenius Herodotus.Senſus ergo eſt.Qui paulo ante erat ditiſſimus:ſolet a fortuna deprimi & pauperrimus fieri.

Oīa hominum mortalia ꝑter ingenii bona

Nil non mortale.Omnia mortalia. Pectoris exceptis ingeniiq; bonis.Idē ēt ſic refert Proptius.At nō ingenio quæſitum nomē ab æuo Excidet:ingenio ſtat ſine morte decus.

Montes ſeptē Romæ
Septimontius dies

De ſuis ſeptem montibus. Roma enim(ut diximus autore Plynio)ſeptem complexa fuit montes:Capitolinum.ſ.Auentinum: Cælium : Exquilinum: Viminalem.Quirinalem:Palatinum:quorum etymologiā legito apud Varronē ſcribētē ab his ſeptē mōtib⁹ in quibus ſita eſt diem Septimōtium nominatum eſſe. Vnde & Vergilius ita cecinit : Scilicet & rerum facta eſt pulcherrima Roma:Septem quæ una ſibi muro circundedit arces. Martia roma:Roma quæ erat in tutela Martis propter Romulum eius filium. Quam ſtudii maneat fœlicior uſus.Quæ habeas fœliciorem utilitatem & fortunam ex ſtudiis poeticis:q̃ ego habui. Venturos rogos.Mortem uenturam.

Sūt & opes modicæ:cū ſis digniſſima magnis:
Finge ſed immenſis cenſibus eſſe pares.
Nēpe dat & quodcunq; libet fortuna:rapitq;:
Hyrus & eſt ſubito qui modo crœſus erat.
Singula quid referā:' nil nō mortale tenemus:
Pectoris exceptis ingeniiq; bonis.
En ego cum patria caream uobiſq; domoq;:
Raptaq; ſint:adimi quæ potuere mihi.
Ingenio tamen ipſe meo comitorq; fruorq;:
Cæſar in hoc potuit iuris habere nihil.
Q uilibet hanc ſæuo uitam mihi finiet enſe:
Me tamen extincto fama ſuperſtes erit.
Dumq; ſuis uictris ſeptem de montibus orbē
Proſpiciet domitum martia roma legar.
Tu quoq;:quam ſtudii maneat felicior uſus:
Effuge uenturos q̃ potes uſq; rogos.

NVnc ego triptolēi cupē aſcēdere cur
Miſit i ignotā q rude iem̄ humū(rus

In Octauam Elegiam Enarratio.

Triptolemi fabula

NVnc ego Triptolemi.Deſiderio quum patriæ:tū ſuoꝝ ita teneri poeta ſcribit:ut cupiat celeri aliquo curſu eo ſe conferre:quam rem ſibi Auguſtū ſolū p̄ſtare poſſe oſtendit: narratq; exilii ſui incomoda:optatq; ut tandem Cæſar iræ modū ſtatuat:& mitius præbeat exiliū. Triptolemi currus.Currum intelligit:quē a Cerere accepit Triptolemus : de quo huiuſmodi fabulā refert Lactātius:Ceres quū Proſerpinā filiā quæreret uenit ad Eleuſinū regē:cuius uxor iona puerū peperit Triptolemū:ſeq; nutricē ſimulabat.Hāc regina libēs nutricē filio ſuo recepit:datq; ei nutriēdū. Ceres dū alūnū ſuū uellet īmortalē reddere:interdū lacte diuino nutriebat:noctu clā igne eum obruebat.Itaq; præterq̃ ſoliti erāt mortales creſcebat.Quū hoc pater mirareť:nocturno tempore obſeruauit:& quū Ceres pueꝝ igni obrueret:pater exclamauit: illa irata Eleuſinū exanimauit:ac Triptolemo alūno ſuo æternum beneficiū cōtulit.Nam fruges ei ꝓpagādas:& currū draconibus iūctum tradidit:qbus ille uictor orbē terraꝝ frugibus obſeuit:poſteaq̃ domū rediit:Cepheus rex eū tanq̃ æmulus īterficere conatus eſt:Sed re cognita iuſſu cereris Triptolemo regnum tradidit:ibiq; oppidum cōſtituit:quod ex patris ſui nomine Eleuſinum appellauit.Cereri ſacra primus inſtituit:quæ Theſmophoria græce appellantur. Fabulam ēt habes apud Ouidium in met.& in quarto faſtorum.De Triptolemo nonnulla etiam Higynus.Is eum ſcribit primum omnium rota uſum:ne curſu moraretur:eumq; a draconibus ductum.

Eleuſinum oppidum
Theſmophoria
Rota primum uſus Triptolemus

Dracone

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶Dracones medeæ. Medea poſt Peliæ necem fraude interempti iunctis currui draconibus aufugit dicẽte Ouidio in meta. Quæ niſi pennatis ſerpentibus iſſet in auras. Non exempta foret: pœnæ: Inde (ut ſcribit diodorus) Corinthum peruenit ad maritum Iaſonem: qui illi ætate paulatim decorem formæ auferẽte: Glaucæ Creontis regis filiæ amore captus: eam duxit uxorem Medeam uero urbe expulit: Illa quũ a receſſu diem unum petiiſſet: noctu regiam ingreſſa: eam certis medicamentis incendit: Glaucam: Creõtemque etiam igne abſumpſit: inde poſtea Athenas pũenit dicente Ouidio in met. Sed poſtq̃ colchis arſit noua nupta uenenis: Flagrantemque domũ regis male uidit: utroq; Sanguine natorum perfunditur impius enſis. Vtraq; ſe mater male Iaſonis effugit arma: Hinc titaniacis ablata draconibus itrat Palladias arces. Iactandas pẽnas. Alas agitandas: & mouendas uolando. Siue tuas Perſeu. De alis Perſei: & Dædali abunde ſcriptũ ẽ quũ ab aliis tum in primis ab Ouidio in met. Solũ patriæ. Terrã romanã. Quẽ ſenſiſti. A quo exulaſti. Deũ. Auguſtũ. Eris ales. Vteris ea celeritate in redeũdo: qua aues in uolando. Quum iã ſatiauerit irã. Quum iam iram poſuerit Auguſtus. Quod min⁹ ẽ. Quæ res eſt minoris momenti: q̃ reditũ concedere. Nec aquæ faciunt: Nec aquæ: aut alia elemẽta in Scythia mihi ꝓſunt. Perpetuus lãguor. Aſſidua quædã debilitas. Seu uitiant art⁹. Cauſas duas aſſignat ſui lãguoris. Siue inquit animi dolore ſiue aeris intẽperie corp⁹ uitiatur. In regione. In Scythia. Nam cibi mutatio & aquæ potiſſimũ grauis eẽ ſolet: ut docet Ariſtoteles in problemat. Aut certe q̃a aer regionis põticæ ſua craſſitudine nec hieme tepeſcit: nec refrigerat æſtate. Sol enim recedit per hiemẽ: accedit per æſtatem: quæ cauſa eſt: ut illic intentius & æſtus & frigora fiãt: & ideo regio illa iſalubris etiã ſit his: qui locis illis nõ aſſueti ſint. Scribit Diodorus ita patriæ amorẽ quendam ingẽtem natura ſingulis innatũ eſſe: ut hæ gẽtes ultro potius eam deligant uitã & incommoda: q̃ alio cogantur more uiuere. Aeris aũt malitiã cõſuetudinem a teneris annis cœptã ſuperare affirmat. Vt tetigi põtũ. Vt in ponticam regionem perueni. Vexant inſomnia. Agitãt crebra & tumultuoſa inſomnia: quod ſignũ eſt aduerſæ ualitudinis, ut docet Cornelius Celſus. Scribit Ariſtoteles in problemat. eos qui deterius uel animo uel corpore ſunt affecti: deteriora ſõnia cõcipere. Quippe quũ etiã affectio corporis faciat ad ſomnii uiſionem: hominis enĩ morbo laborãtis: ꝓpoſita quoq; animi uitioſa ſunt: atq; etiã propter corporis perturbationẽ animus quieſcere nequit. Vtraque pars æqua eſt. Tam mente: q̃ corpore pariter male ualeo. Binaq; damna fero. Patior damnum & mẽtis & corporis. Veluti ſpectabile corpus. Tanquã ſi eſſet corp⁹ cõſpicuũ: & dignum ſpectatu. Oſtendit aũt cauſas: quibus mens ſua dolore afficitur. Forma meæ fortũæ. Qualitas & deformitas illa meæ cõditiõis. Cult⁹. Veſtitũ. Sonoſq;. Et uerba. Tãt⁹ amor necis ẽ. Subit mihi ardor q̃dã me iterficiẽdi. Q đ nõ uidicet enſe. Quod ñ ferro me iterficiẽdo ulciſcat iniurias. Ciuiliter. Me legib⁹ pũiẽdo: nõ ui & armis. Nr̃a fuga. Exiliũ meũ.

Nunc ego medeæ uellem frenare dracones
Quos habuit fugiens arce corinthe tua.
Nunc ego iactandas optarem ſumere pennas
Siue tuas perſeu: dædale ſiue tuas.
Vt tenera noſtris cedente uolatibus aura
Aſpicerem patriæ dulce repente ſolum.
Deſertæq; domus uultus memoreſq; ſodales
Charaq; præcipuæ coniugis ora meæ.
Stulte q̃d hæc fruſtra uotis puerilib⁹ optas?
Quæ non ulla tibi fertq; fertq; dies?
Si ſemel optandũ eſt: auguſti numen adora.
Et quem ſenſiſti rite precare deum.
Ille tibi pennaſq; poteſt curruſq; uolucres
Tradere: det reditum protinus ales eris.
Si ꝓcer hæc (neq; enĩ poſſum maiora ꝓcari)
Ne mea ſint timeo uota modeſta parum:
Forſitan hoc olim: cum iam ſatiauerit iram:
Tunc quoq; ſollicita mente rogandus erit:
Quod minus iterea ẽ iſtar mihi mũeris ãplũ:
Ex his me iubeat quolibet ire locis.
Nec cœlũ: nec aq̃ faciunt: nec terra: nec auræ:
Hei mihi ꝑpetuus corpora languor habet
Seu uitiant artus ægræ contagia mentis:
Siue mei cauſa eſt in regione mali.
Vt tetigi pontum uexant inſomnia: uixq;
Oſſa tegit macies: nec iuuat ora cibus.
Quiq; per autũnum percuſſis frigore primo.
Eſt color in foliis quæ noua læſit hyems.
Is mea mẽbra tenet: nec uiribus alleuor ullis
Et nunquam queruli cauſa doloris abeſt.
Nec melius ualeo q̃ corpe mẽte ſed ægra eſt
Vtraq; pars æquæ: binaq; dãna fero.
Hæret & ãte oculos ueluti ſpectabile corpus
Aſtans fortunæ forma uidenda meæ:
Cũq; locos moreſq; hoĩum: cultuſq; ſonoſq;
Cernimus: & q̃d ſim: quid fuerimq; ſubit.
Tantus amor necis ẽ: querar ut cũ cæſaris ira:
Quod non offenſas uindicet enſe ſuas.
At quoniam ſemel eſt odio ciuiliter uſus:
Mutato leuior ſit fuga noſtra loco.

Medeæ fabula

Cur in ponto æſtus & frigora intẽtius fiant

Pontica regio nobis iſalubris

Cur tumultuoſa ſomniamus

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

In Nonam Elegiam Enarratio.

Ic quoq; ſunt urbes graiæ. Vrbes græcas Geticam oram icoluiſſe docet: ab hiſq; etiam Tomi-
tanæ ubi nomen fuiſſe impoſitum oſtendit. Hic quoq;. Hic etiam in getica ora: ut in aliis et
regionibus. Inhumanæ barbariæ. Inhumanæ gentis geticæ. Huc quoq; mileto. Huc. i. To-
mon: quo intelligendú eſt Ouidi. ſignificar magis coloniá Mileſiá ueniſſe: q̄ gñaliter in geti-
cam regionem aut Iſtropolim ſolú: ut antea diximus. Eſt auté ſenſus. Mileſii Tomō quoq; tenuere: quem
admodú et Iſtropolim: aut quéadmodú aliæ
quoq; græciæ coloniæ litt⁹ geticú tenuere. Fu
Miletus
it aút Miletus urbs quōdá Ioniæ toti⁹ belli pa
ciſq; artib⁹ priceps a Mileto appellata. Oui. li
bro nono meta. Spōte fugis milete tua celeriq;
carina Aegeas metiris aq̄s: & i aſide terra Mœ
nia conſtituis. Sane Miletus lanæ p̄ſtátia nobi-
Mileſia uellera
lis fuit. Vnde a Marone Mileſia uellera appel-
Seruii error
lanť: nō a colore: ut Seruius & alii eú ſecuti fal
ſo opinati ſút. Martialis. Nec Miletus erat uel
lere digna tuo. Et Oratius i ep̄lis. Alter Mileti
textá cane peius & angue Vitabit chlamydé. Ci.
in Verré. Quid a Mileſiis lanæ ſuſtulerit. Et
Plyni⁹ libro. viii. ſcribit tertiú lanæ locú Mile
ſias oues optinere. Sed uetus huic nomé. Hic
Tomos
apte ſignificat Tomō locú a cæde Abſyrti no-
minatú: ubi poſtea urbé cōdidere Mileſii ſerua
to priori noíe loci. Supi⁹. n. dixerat. Huc quoq;
Mileto: hic uero ut poti⁹ Tomō q̄ Iſtropolim:
aut aliá getici littoris urbé oñdat: addidit huic
loco. i. Tomo ipi: ubi exulo. Declinať át i ſingu

Ic quoq; ſút urbes graiæ (q̄s credere
Inter íhúanæ noía barbariæ (poſſet)
Huc quoq; mileto miſſi uener colōi.
Inq; getis graias conſtituere domos.
Sed uetus huic nomé poſitaq; antiquius urbe
Conſtat & abſyrti cæde fuiſſe loco.
Nam ratæ: quæ cura pugnacis facta mineruæ
Per non tentatas prima cucurrit aquas.
Impia deſertum fugiens medea parentem
Dicitur his remos applicuiſſe uadis.
Q ué p̄cul ut uidit tumulo ſpeculator ab alto
Hoſpes ait: noſco colchica uela: uenit.
Dú trepidant minyæ: dú ſoluiť aggere funis:
Dú ſeq̄tur celeres anchora tracta manus
Conſcia percuſſit meritorum pectora colchis

loco. i. Tomo ipi: ubi exulo. Declinať át i ſingu q̄d ſignificat iciſio: ſectio. Ná Medea ſoror cú Iaſone
Tomi nominis origo
lari Tomos Tomi: uel Tomis: dr̄q; a græco τομος q̄d ſignificat iciſio: ſectio. Ná Medea ſoror cú Iaſone
fugiés: ut ſequétis patris fugá moraret illic trucidauit Abſyrtú fratré qué prio Aegialeú uocatú putant:
ſed a flumine Abſyrtú cognominatú. Cicero libro. iii. de natura deo℞. Quid Medeæ Abſyrto fratri re-
Aegialeus uel Abſyrtus
ſpōdebis: q̄ eſt apud Pacuuiú Aegialeus: ſed illud nomé uete℞ litteris uſitatius: hiſtoriá p̄currit Iuſtin⁹ li
bro. xlii. Vetus nomé. Tomos. n. locus ille ante: q̄ urbs cōdereť: appellatus fuit. Poſitaq; antiqus ur-
be. Vide q̄uō poeta docet locú prius appellatú fuiſſe Tomon. Inde ibi urbé a Mileſiis cōditá. Súť q̄ ita le
gát. Poſitúq; antiqus urbi: q̄d nō placet. Cæde abſyrti. Propter abſyrti morté. Quæ cura pugnacis fa
cta mineruæ. Quæ argo nauis facta cura & tutela Palladis armatæ: quá pictá habuit: aut igenioſe: curio-
Argo paladia
ſe: & pite factá itellige. Pallas. n. (ut diximus) p̄ſtátiorú ope℞ dea eſt: uel certe q̄ eius ædificadæ curá cepit
Minerua. Ná Eſchylus & nōnulli dixere ab ea dea q̄dá materiá loquéte pagaſis eé cōiúctam: pugnacé aút
Mineruam appellauit: quoniá ea belli dea eſt. Sane argo (ut ſcribit Diodorus) dicta fuit: uel ab Argo eius
nauis architecto: qui etiam inter nauigandum eius reſarciendæ curam ceperat: uel a uelocitate quam an
Argo uñ appellata
tiqui Argon appellabát. Higinus etiam docet eam Argo a celeritate græce appellatam: uel ab Argo eius
inuentore. Facta fuit ex Orno arbore: ut ſcripſit Alexander Cornelius: Ea ſimilis arbori ferenti uiſcum;
nec aqua nec igni corrumpi pōt. Pindarus ſcripſit hác nauem factam in Magneſia oppido: cui Demetriæ
Vbi argo ædificata
nomen fuit. Callimachus autem in iiſdem finibus ad Apollinis Actii templum: quod argonautæ profici
ſcentes ſtatuiſſe exiſtimantur in eo loco: qui Pagaſe uocatur ideo q̄ nauis argo ibi primum compacta di
Pagaſe
citur: quod eſt græce Pagaſe: unde a poetis Pagaſea appellatur. Homerus húc eundem locum in Theſſa-
Pagaſea nauis
liæ finibus eſſe demonſtrat. Diodorus & Homerus ſcribunt eam ſub Pelio monte fuiſſe ædificatá. Sed
quú Iaſon rediret ad Iſthmú pelopōneſi nauigás cum argonautis ſacra fecit Neptuno eiq; nauem dedica
uit. His uadis. Getico littori. Qué. Patré Medeæ. Ab alto tumulo. Ab alto colle getici littoris. Spe
culator. Aliq̄s ex argonautis: uel ex indigenis ſcythis: q̄ collé aſcéderat p̄ſpecturus an eos qui rapto aureo
uellere aufugerant: ex Colchide aliq̄ui inſequerentur. Ait ipſe ſpeculator dixit. Hoſpes. Peregrinus
ex argonautis: uel o hoſpes: hoc eſt o Iaſon: ut ſit ordo. Speculator ut p̄cul uidit: qué ab alto tumulo ait;
o hoſpes noſco colchica uela. Venit. ſ. ipſe Medeæ pater. Noſco colchica uela. Cognoſco inq̄t uela hu-
ius: qui uenit ex Colchide. Sunt qui legant. Hoſpes ait noſco colchide uela dari: ut ſit ſenſus. Poſtq̄ ſpecu
lator ab alto colle uidit longe uenientem Medeæ patrem Iaſoni peregrino dixit ſe noſſe ex Colchide ad
geticum littus naué peruenire: ut intelligamus ſpeculatorem illum fuiſſe aliqué ex indigenis getis. Dú
Minyæ
trepidát Minyæ. Minyæ argonatæ appellati fuere a Minyarum familia: quæ olim Orchemo non tenuit
in Boetia: quam urbé Minyeiam uocauit Homerus a Minyarum natione: quæ poſtea i Theſſalia migra-
uit ad ad Iolcum: unde Argonautæ ſunt oriundi. Soluiť aggere. Soluiť e getico littore. Colchis con-
Medeæ in Iaſoné beneficia
ſcia merito℞. Medeia cōſcia ſceleris: quod in patré admiſerat. Merita autem ironice pro ſceleribus acci-
pe: aut certe merita intelligit beneficia: quæ in Iaſonem contulit. Ea ſiquidem Argonautas ad templum
Martis

Martis deduxit longe ab urbe Sybari colchoꝝ regia ſtadiis.lxx.ubi pellis illa aurea a poetis decātata ſeruabatur:accedentem ad fores templi Medeam appellati taurica lingua ab ea milites apertis ianuis: ut regis filiam introduxerunt. Argonautæ templum ſimul īgreſſi:eductis enſibus cum plures e barbaris occidiſſent:aliis improuiſa re territis diffugiētibuſq; erepta aurea pelle:e ueſtigio ad nauem reuerſi ſunt.Medea draconē pellis cuſtodē incubantē:ſempq;(ut fabulæ ferūt)uigilē:ueneno perimēs:una cū Iaſone mare conſcendit:re ab iis:qui diffugere:Aeetæ nunciata aſſerunt eum cum iis:qui in promptu erant:militibus græcos inſecutum:plures iuxta littus comperiſſe:ubi pugna cōmiſſa rex a Meleagro occiſus ſuperantibus græcis reliqui colchorū in fugam uerſi magna ex parte interiere.Iaſon tamē aliiq; multi uulnerati ſunt.quos dieb⁹ paucis Medea radicib⁹ herbiſq; curauit: Hæc Diodorus.Medea quoq; apud Ouidiū lib.vii.met.hæc ait.Seruabere munere noſtro Seruat⁹ promiſſa dato. Manu auſa atq; auſura multa nephāda.Hic Ouidius Medeā dicit multa ſcelera auſam fuiſſe amore id impellente. Nā & in met.oſtēdit eā adeo amore Iaſonis exarſiſſe: ut tādē eū parēti ꝑpoſuerit:& auſurā ī poſteꝝ dicit:qa fratrē prio:deīde eius ex Iaſone liberos occidit.Sane Aeeta rex in Colcho regnauit ut tradit Diodor⁹ genuitq; ex uxore Hecate tres liberos:Circē:Medeā:& Aegialeū: Medeā aūt tradūt tū a matre Hecate:tū a ſorore Circe ſingula ueneficia edoctā diuerſis moribus uixiſſe. Nā & hoſpites eripiebat a uitæ diſcrimīe:& ſæpe apud patrē ꝑcibus & gratia ꝓ dānatoꝝ ſalute intercedebat:qñq; ipſamet ex cuſtodia captos dimittēs: Aeetā ferūt tū ſua natura: tum uxoris ſuaſu crudelē necādoꝝ hoſpitū cōſuetudinē ſeruaſſe.Medeā uero quū magis ī dies eſſet parentū aduerſa crudelitati:ab Aeeta ob filiæ timorē ī liberā cuſtodiā deſtinatā: illa ad ſolis tēplū:quod ī littore erat ſitū cōfugit:quo tpe Argonautæ a Taurica ī Pōtū noctu delati peruenere.Ibi Medeā iuxta littus ambulātē quū īueniſſent:ab ea de hoſpitū cæde edocti:uirginis hūanitatē collaudarūt.Deīde aduētus ſui cā palā facta illa īminēs a patre ꝑiculū crudelitatēq; in hoſpites ut cauerēt admonuit:cōicato cōſilio Medea ſe adiutricē ad ꝑficiendū certamē ꝓpoſitū pollicita eſt. Iaſon iure iurādo data fide uxorem ſibi illā quoad uiueret futuram ſpopondit. Tum argonautæ cum medea ad uellus aureū profecti ſunt.Illud ſciēdum Aeetam patrem medeæ ſolis:& ꝑſeidos nymphæ filiū:ut in Theogonia Heſiodus ſcribit ꝑ æ diphthongon in prima ſequente e:nō aūt per o & e ſeparatis ut quidā ſcripſere:Oeta uero pro mōte:in quo ſepultus fuit Hercules per œ diphthōgon ſcribiť:nec t aſpirationē habet: græce.n.dr̃ οἰτη. Pallor.Propter timorem inſtantis patris:Cur aūt timentes palleāt: docet Macrobius his uerbis:Natura quū quid de extrinſecus cōtingentibus metuit:in altū tota demergiť:ſicut nos quoq; quum timemus latebras:& loca nos oculentia q̄rimus:ergo tota deſcendens ut lateat trahit ſecum ſanguinem:quo uelut curru ſemper uehiť:hoc demerſo humor dilutior cuti remanet:& inde palleſcit: ideo etiam timentes tremunt:qa uirtus aīæ introrſum fugiēs:neruos relinquit:quibus tenebať fortitudo mēbrorum:& inde timoris ſaltu agitātur. Attonitæ uirginis.Medeæ perterritæ. Ad fratrem.Ad Aegialeum. Vicimus.Euaſimus patrem inſtantem. Ignari.Neſcientis uelle medeam ſe interficere. Latus innocuum.Latus Aegialei innocentis. Diuellit.Lacerat. Per agros.Per geticū littus. Neu pater ignoret.Vt pater ſciat filium interemptum:& per agros ita diſcerptum. Luctuq; nouo.Et recenti fletu ex morte filii. Artus extinctos:Membra filii perempti. Triſte iter.Iter illud ſibi triſtitiam allaturum.

Vellus aureū ereptū

Aeete regis liberi medea

Aeeta Oeta

Cur timentes pallent ac tremunt

Auſa atq; auſura multa nefanda manu.
Et quāquam ſupereſt ingens audacia mentí:
Pallor in attonitæ uirginis ore fuit.
Ergo ubi proſpexit uenientia uela:tenemur
Et pater eſt aliqua fraude morandus ait.
Dū qd agat quærit:dum uerſat in oīa uultus:
Ad fratrem caſu lumina flexa tulit.
Cuius ut oblata eſt præſentia.uicimus inquit:
Hic mihi morte ſua cauſa ſalutis erit.
Protinus ignari nec quicquam tale timentis
Innocuum rigido perforat enſe latus.
Atq; ita diuellit:diuulſaq; membra per agros
Diſſipat in multis inuenienda locis.
Neu pater ignoret ſcopulo proponit in alto:
Pallenteſq; manus:ſanguineumq; caput.
Vt genitor luctuq; nouo tardetur:& artus
Dum legit extinctos triſte retardet iter.
Inde tomos dictus locus hic:quia fert in illo
Membra ſoror fratris cōſecuiſſe ſui.
SI qs adhuc iſtic memīt naſōis adépti
Et ſupeſt ſine me nomē in urbe meū.

In Decimam Elegiam Enarratio.

SI quis adhuc iſtic.Exilii ſui incōmoda deſcribit poeta:ſed inter cætera tanta uim frigoris eſſe aſſerit:ut flumina:& maria:atq; in his etiam piſces cōgelentur:& eo tempore Scythæ hoſtes q equitatu & ſagittis plurimum pollent:iſtrum tranſeant:eaq; loca depopulentur:ac hoīes captiuos ducāt:quæ uero nequeunt abducere:ferro & igni deſtruunt:hinc fit ut agros incultos deſerant eo timore:quos uitibus:pomis:arboribus deniq; carere dicit. Colligit ergo poeta miſerrimum ſe eſſe:ꝙ unus hic orbis locus ex tot ad eius ſuppliciū ſibi aſſignatus fuerit. Iſtic.Romæ. Naſonis adēpti.Ouidii in exilium miſſi. Sine me.Sine meo corpore. In urbe.In Romana ciuitate.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Suppoſitum ſtellis nunq̄ tangentibns æquor
Me ſciat in media uiuere barbaria.
Sauromatæ cingunt fera gens: beſſiqꝫ getæqꝫ.
Quæ non ingenio nomina digna meo.
Dum tñ aura tepet: medio defendimur iſtro.
Ille ſuis liquidus bella repellit aquis.
At cum triſtis hyems ſquallētia protulit ora:
Terraqꝫ marmoreo eſt candida facta gelu.
Tum patet & boreas: & nix iactata ſub arcto:
Tum patet has gentes axe tremente premi.
Nix iacet & iactam nō ſol pluuiæqꝫ reſoluūt.
Indurat boreas perpetuamqꝫ facit.
Ergo ubi delicuit nondum prior: altera uenit:
Et ſolet in multis bima iacere locis.
Tantaqꝫ cōmoti uis eſt aquilonis: ut altas
Aequet humo turres tectaqꝫ rapta ferat.
Pellibus hirſutis arcent mala trigora brachis.

Arctos nō occidit

¶ Nunquam taugentibus æquor. Septentrionem deſignat. Scribit enim Higinus effigiem urſæ ſtellis figuratam non occidere. Negant inquit oceani uxorem id recipere: quum reliqua ſydera eo perueniant in occaſum: ꝙ Tethys Iunonis ſit nutrix: cui Caliſto ſuccubuerat ut pellex. Idem etiam docet Ouidius libro ſecundo met. Ideo autem re uera non occidit: quia quum ſuper nos ſit pollus arcticus: ſemper a nobis uidetur: ſic Maro Arctos oceani metuentes æquore tingi.

Cur arctos nō occidit

Sauromatæ cingunt fera gens. Plynius ſcribit pōtico littori uarias gētes appoſitas: alias Getas Dacos a Romanis dictos: alias Sarmatas a græcis Sauromatas. Strabo quoqꝫ ſupra iacēs regio inquit uniuerſa iter Boryſthenē & Iſtrū pria ē getaꝝ ſolitudo: poſtea Tyrthegetæ: poſt quos Sarmatæ cognomēto iazyges: & q Baſilei dicunt & Vrgi. e qbus pars maxīa nomadibus. i. paſtoribꝰ cōſtat: pauci agroꝝ colēdoꝝ ſtudio tenēt. Hos utraqꝫ Iſtri ripā incolere ſæpe tradit. De Sauromatis antea plura diximus.

Sarmatæ Sauromatæ

Beſſi

Beſſique. Beſſi populi fuere Thraciæ finitimi. Tranquillus in Auguſto. Nāqꝫ Beſſis ac Thracibus magno prælio fuſis. Plynius eos thraciæ populos fuiſſe ſcribit his uerbis. Amnem Strymonem accolūt dextro latere Dentheletæ: & Medi Byſaltas uſqꝫ ſupradictos leuo oligeri: Beſſorūqꝫ multa nomina ad Neſtum amnem Pangei mōtis ima ambientem inter heletos. Strabo libro ſeptimo ſcribit Beſſos magna ex parte montē Emum īcolere: & propter latrocinia latrones uocitari. Emus aūt a Nauloco Meſembrianorum caſtello uſqꝫ mare ꝑgrediebat. Euſebius de temporibus. M. Lucullum de Beſſis triumphaſſe ſcribit. Gæteqꝫ. De Getis alibi dictū eſt. Quæ non ingenio. Legitur etiā: Quā nō ingenio. Dum tamen aura tepet. Dum abeſt frigus. Deſignat autem æſtatem. Defendimur. Arcemur a ſolis calore.

De iſtro

Medio Iſtro. Medio inter calorem & frigus: uel inter Tomitanam urbem & Sauromatas ac cæteros populos. Scribit Dionyſius iſtrum Germanos primum perlambere. deinde Sarmatas ſecare: tum uero Getas & Baſternas inundare: qui ad Oceanum ſunt uerſi: Dacibus facultatem adaugere: neqꝫ minus ad Alanos: & Tauros pterfluere: & omnibus nauigandi per continentem facultatem pſtare. Liquidus. Nō gelu aſtrictus. Bella: Vel bella re uera: quia hoſtes non poſſunt aquam tranare: uel caloris uim & æſtus bella appellat. Superior ſententia magis placet: nam īferius docet hoſtes aſtricto iſtro frigore tomitanos infeſtare.

Frigora Scythiæ

Cur in ſcythia magni ſunt æſtus

Gelu marmoreo. Gelu duro & cādido quale eſt marmor. Tū patet & boreas. Tum manifeſtum eſt. Has gentes. Hos ſeptentrionales populos. Axe tremente. Axe nutante nimio uento uel fulguribus. Scribit autē Strabo uniuerſum aquilonarem tractum hiemes habere aſperas uſqꝫ ad uicina mari: quæ īter Boryſthenē & Mæotidis paludis oſtiū iacēt: ſicuti uehementes ibidem æſtus effici: aut forte quia inſueta ſunt corpora: aut quia per id tempus nullæ ſpirant auræ: aut quia aeris craſſitudo plus caloris concipit: quemadmodum in nebulis ſolis agunt radii. De ſcythia ita ēt ſcribit Maro in tertio Georgicoꝝ. At non qua ſcythiæ gētes Mæoticaqꝫ unda: Turbidus & torquens flauentes iſter harenas: Quaqꝫ redit medium rhodope porrecta ſub axē. Illic clauſa tenent ſtabulis armenta: neqꝫ ullæ aut herbæ cāpo apparēt: aut arbore frōdes. Sed iacet aggeribus niueis informis: & alto Terra gelu late. ſeptemqꝫ aſſurgit in ulnas. Semper hiems: ſemper ſpirantes fulgura cauri.

Ventorū uis

Vbi deliqt. Quādo liquefacta eſt a Deliquo uerbo. Neoterici quidam ſcioli hunc locū ita emēdant. Ergo ubi delicuit nō deliquit: ignorantes a deliqueo pteritū fieri delicui: a Deliquo uero deliq: qđ eſt in humorem ſiue liquorem reſoluo: defluo: Vergilius uere uono Gilidus canis quum mōtibus humor Liquitur: Plautus in Caſſina. Quandam pro gnatis in ſortiendo deliquerit: Varro de proprietate ſcriptorum: Quid eſt autem quod eius aliud generis ferueſactum colliquiſſet in forma eſſet īfuſum: Vergilius. Aut cum liquentia mella: quibus exemplis patet & deliquit & delicuit hoc in loco legi poſſe: inuenitur etiam liquo as: unde Eliquo uerbum: Perſius Eliquat & tenero ſupplantat uerba palato: Illud etiam ſciēdum in liquo ſeu liquor uerbis primam produci: in liquor nomine corripi: ſic ī liqueſco: liqueſio: liquo: liquas. Bima. Nix duorum annorum. Tectaque rapta ferat. Quod hic ſcribit Ouidius minime incredibile uideri debet. Nam & Diodorus ſcribit in ſeptentrionali galatiæ parte: quam baſternas iſtro ꝓximos diximus coluiſſe tāta ui impetuqꝫ pflare uentos: ut lapides quantos manus poſſit continere a terra rapiat: ac ueluti harenæ lapilloꝝ aceruos haud paruos cumulet. Eſt ut aliquando ab hoībꝰ arma ac ueſtes: quādoqꝫ ſeſſorē ui ab equo auferat: deniqꝫ tanta eſt aeris frigiditas: ut neqꝫ uinū ea regio: neqꝫ oleū ꝓducat.

Rhenones

Pellibus. Rhenonibus: ita enim ueſtes uocantur autore Seruio. Vergilius. Et pecudum fuluis uelantur.

corpora

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

corpora ſetis.Iuſtinus etiã lib.ii.docet.Scythas uti pellibus tm̄ ferinis ac murinis.Seneca quoqꝫ lib.xiiii. epiſtolarum ita ſcribit.Magna Scytharum pars terga uulpiũ ac murium induitur:q̄ tactu mollia & impenetrabilia uentis ſunt. Brachis hirſutis.Scribit Diodorus Galatas ad ſeptentrionẽ ſitos ueſtes ad terrorem intõſas:ac coloris uarii ferre:quas illi uocant brachas.Lucanus.Et qui te laſſis imitant̃ ſarmata brachis.Higinus quoqꝫ eos q ꝓxime ſunt arctico ſini brachiis uti ſcibit. Mala frigora. Frigora nocẽtia. Sæpe ſonãt moti.Aemulatio hæc tota eſt Vergiliana.Ille.n.inqt.Stiriaqꝫ ĩpexis induruit horrida barbis:

Brachæ

Oraqꝫ de toto corpore ſola patent.
Sæpe ſonãt moti glacie pendente capilli.
Et nitet inducto candida barba gelu.
Nudaqꝫ conſiſtunt formam ſeruantia teſtæ
Vina:nec hauſta meri ſed data fruſtra bibũt
Quid loq̄r ut cũcti cõcreſcãt frigore riui?
Deqꝫ lacu fragiles effodiantur aquæ?
Ipſe papyrifero qui non anguſtior amne
Miſcetur uaſto multa per ora freto.
Ceruleos uentis latices durantibus iſter
Congelat & tectis in mare ſerpit aquis.
Quaqꝫ rates ierãt:pedibus nũc itur:& undas
Frigore concretas ungula pulſat equi.
Perqꝫ nouos põtes ſubter labentibus undis
Ducũt ſarmatici barbara plauſtra boues
Vix eq̄dẽ credar:ſed cum ſint præmia falſi
Nulla:ratam debet teſtis habere fidem.

Seruius eo in loco barbas pecudũ accipit:quũ Maro de hoĩum barba intellexerit ut hic apte docet Ouidius. Nudaqꝫ cõſiſtũt.Vina quoqꝫ nimio frigore gelata uaſe fracto formam eius retinent.Maro ea ſecuribus cædi ſcribit:quũ ait:Cæduntqꝫ ſecuribus humida uina. Nec hauſta meri.Nec uinũ hauriunt ſed fruſta concreta educunt. Formã teſtæ.Formã uaſis. Teſta aũt ſignificat opus figulũ:ſeu uas argillatium a toſtu dicta:ubi prius uina ſeruabant:poſtea circa alpes ligneis uaſis cõdi:circuliſqꝫ cingi cœpta ſunt. Vt cuncti riui.Qualiter riui oẽs cõcreſcant frigore cõgelentur.Vergilius. Cõcreſcunt ſubitæ currẽti in flumine cruſtæ.

Seruii error

Testa

Fragiles aquæ Fruſtra aquæ cõgelatæ. Papyrifero amne Nilo papyrũ ferẽte.Sic & Apuleius Papyrũ ægyptiã appellat. Plynius etiam docet Papyrũ naſci in paluſtribus ægypti: aut quieſcentibus nili aquis:ubi euagatæ ſtagnãt: Iſtrum aũt Ouidius uidet̃ ſentire nihilo anguſtiorem eſſe Nilo.Gelius tñ ſcribit Omniũ fluminum qua fuit romanũ imperiũ maximum eſſe nilum:proxima magnitudine eſſe Iſtrum ſcripſit Saluſtius.Varro aũt quum de Europa diſſereret:in primis tribus eius terræ fluminibus Rhodanum eſſe ponit:per qđ uidetur facere cum iſtro æmulum.Is enim in Europa etiam fluit.Iſqꝫ amnes in ſe recipit:ut Solinus ſcribit. Strabo libro ſeptimo ſcribit Iſtrum cunctos Europæ fluuios ſuperare. Ibi de eo flumine plura legito. Diodorus quoque ita inquit.Quũ plures magniqꝫ fluuii ꝑ Galatiã uario curſu fluãt:hi ex ꝓfundis ſtagnis:hi ex mõtibus parti in oceanũ:alii in noſtrũ mare decurrũt.Eoꝝ q in noſtrũ mare labũtur maximus cẽſet̃ Eridanus:q ĩ alpibus fontes habẽs gnqꝫ oſtiis deſcẽdit in mare.Qui uero in oceanũ defluũt.maximi habent̃ Danubius ac Rhenus:quẽ diebus nrīs.C.Cæſar põtibus miro modo iũxit:pedeſtribuſqꝫ traductis copiis galatas ultra rhenũ habitãtes in poteſtatẽ redegit:plures alii nauiũ capaces fluuii exiſtunt in celtica:ſed hi oẽs fere hieme cõgelati ſecuꝝ trãſitũ iniectis deſuper ne labantur paleis eũtibus ꝓbent. Multa per ora.Septem eni oſtiis põtũ influit. Vaſto freto.Magno æſtu. Ceruleos latices.Aquas fluẽtes:& ceruleas. Ventis durãtibus.Ventis aſtringẽtibus:& cõgelãtibus. Tectis aqs:aqs cooptis ipſa glacie. Inmare.In põtũ Euxinũ.Orit̃.n.iſter(ut Strabo docet)ab extremis germaniæ partibus ab occaſu ꝓpe ſinũ adriaticum ꝓcul ab illo ſtad.circiter mille.Finitur autem in ponto non longe admodum a Tyre:ac boryſthenis eruptionib⁹ paululũ in ſeptentrionem uergens.Superiores autem fluminis partes uerſus fontes uſqꝫ ad præcipites ei⁹ decurſus:quos Cataractas nominant.Danubium uocant:quæ maxime per dacorum agrum delabũtur alias uero inferiores uſqꝫ in pontum per getas iſtrum uocant.Cæterum idem Dacorum: & getarum ſermo eſt.Græcis uero Gætæ notiores fuere:quia frequentius ad utrãqꝫ iſtri ripam migrabant. Vudas frigore cõcretas.Vndas frigore congelatas:diximus enim ſupra ex Strabonis ſententia aquilonarẽ tractũ uniuerſum hiemes habere aſperas uſqꝫ ad uicia mari loca:q̄ ĩter boryſthenẽ:& mæotidis paludis oſt:ũ iacent:ſic etiam Vergilius.Concreſcunt ſubitæ currenti in flumine cruſtæ. Vngula pulſat equi.In ore paludis mæoticæ ab iſtro non nimium longe diſtante.Strabo eſt autor tãtam uim glaciei eſſe: ut quo in loco miſſus a mithridate imperatore equeſtri pugna barbaros in glacie hieme ſuperauerit:illos eoſdẽ naualı prælio ſoluto:per æſtatem uicerit. Per nouos pontes.Pontes nouos appellat glaciem ſub qua currit iſter in pontũ. Barbara plauſtra.Plauſtra ſcytharum:id etiam docet Maro quum inquit. Vndaqꝫ iã tergo ferratos ſuſtinet orbes Puppibus illa prius patulis nũc hoſpita plauſtris.Scribit Diodorus:loca illa ad arctum ſita frigida eſſe:ut quæ hiemis tempore pro aqua niuibus oppleta exiſtat:glaciem quoqꝫ immenſam adeo patriam occupare:ut flumina congelata ſint peruia tranſeuntibus non ſolum paucis: ſed exercitibus quoqꝫ cum curribus & impedimentis. Vix equidem credar.Vix profectó huic rei quam dictur⁹ ſum fides adhibebitur. Sed quum ſint præmia falſi Nulla.Sed quum nullum præmium conſequar ſi mentitus fuero. Ratam fidem.Fidem firmam. Teſtis.Seipſum Ouidius teſtem appellat.

Papyrus ægyptia

Iſtri magnitudo

Iſter.Ix. amnes ĩ ſe recipit.

Iſtri ortus

Danubius Iſter

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Vidímus íngentem glacíe conſiſtere pontũ:
Lubrícaq́ꝫ ímmotas teſta p̄mebat aquas.
Nec uídiſſe ſat eſt durũ calcauímus æquor.
Vndaq́ꝫ non udo ſub pede ſumma fuít.
Si tíbi tale fretũ quondam leandre fuíſſet:
Non foret anguſtæ mors tua crímẽ aquæ.
Tũ neq́ꝫ ſe pãdi poſſunt delphínes ín auras
Tollere conantes dura coercet hyems.
Et quãq̃ boreas íactatís ínſonet alís:
Fluctus ín obſeſſo gurgíte nullus erít.
Incluſæq́ꝫ gelu ſtabunt:ut marmore puppes.
Nec poterít rígídas ſcíndere remus aquas.
Vídímus ín glacíe píſces hærere lígatos:
Sed pars ex íllís tum quoq́ꝫ uíua fuít.
Síue ígítur nímíí boreæ uís ſæua marínas:
Síue redundatas flumíne cogít aquas.
Protínus æquato ſiccís aquílonibus íſtro
Inuehítur celerí barbarus hoſtís equo.
Hoſtís equo pollẽs:longeq́ꝫ uolante ſagítta
Vícínam late depopulatur humum.
Dıffugíunt alíí:nullíſq́ꝫ tuẽtíbus agros
Incuſtodítæ dırrípíuntur opes.
Ruris opes paruæ pec⁹:& ſtrıdẽtía plauſtra
Et quas díuítías íncola pauper habet.
Pars ígıť uínctís poſt tergum capta lacertís
Reſpícíẽt fruſtra rura larẽq́ꝫ ſuum.

Glacies meotica
Piſces ĩ glacie meotica
Gãgama

ℭ Glacie cõſiſtere. Glacie cõcretũ eẽ. Hoc ẽt affirmat Strabo ſcribẽs ĩ ore paludis Mæoticæ tãtã uĩ glaciei eẽ:ut æreæ ſcindanť hydriæ. Ita.n.inqt. Aereæ ſcinduntť hydriæ.q̃ uero ĩtra ſũt cõgeláť. Quid de ipſi⁹ gelu uehemẽtia:qd de aliis ad Mæotidis ora ꝓueniẽtibus? alueus nãq́ꝫ e Pãticapeo ad Phanagoram plauſtris deambulať:adeo ut cœnũ uia tota fiat:deſtituti uero ĩ glacie piſces ligõibus effodiunť ad Gãgamã: ſic.n.locũ appellãt:p̃cipueq́ꝫ Antacei delphinibus magnitudĩe pares. Memoria qdẽ ꝓditũ ẽ. Neoptolemũ Mithridatis ducẽ eodẽ ĩcurſu æſtate qdem nauali pugna barbaros:hieme aũt eq̃ſtri p̄lio ſupaſſe. Scribit Dionyſius Mæotidẽ peludẽ in ſuperiore Aſiæ parte ĩtra quã Tanais labiť. multoq́ꝫ prius iſflatus borea ĩmẽſam illius glaciẽ cõuehere: inſœliceſq́ꝫ illos facere q ea ĩcolunt loca. Diodorus quoq́ꝫ de frigore hoꝝ locoꝝ nimiꝫ ĩtellexit: quũ ita inqt. Aliq̃bus ĩ regionibus adeo maxĩa frigorib⁹ cõgelanť flumĩa:ut currus & exercitus ſup ĩmobilẽ glaciẽ trãſeãt:cõgeláť ẽt uinũ: reliquaq́ꝫ hũida adeo ut gladio abſcindantur: qdq́ꝫ his eſt mirabilius & extremitates ueſtiũ quas hoĩes ferãt:frigore attritæ decidũt:offuſcanť oculi. Ignis ſplẽdorẽ nõ reddit: æreæ ſtatuæ diſrũpunť. De piſcibus Mæotidis. Iuuenalis. Neq́ꝫ.n.minor hæſerat illis. Quos opit glacies mæotica:ruptaq́ꝫ tãdẽ Solibus effũdit torpẽtis ad oſtia Ponti Deſidia tardos & lõgo frigore pigros. Lubrica teſta. Lapis coctilis:qui facile labebať p mať cõcretũ. Sũt q legãt lubrica cruſta nõ teſta hoc ẽ gelu lubricũ: ĩ quo q̃s facile labiť:ut apud Maronẽ. Cõcreſcũt ſubitæ currẽti ĩ fluminæ cruſtæ. Vidiſſe. Cõſpexiſſe aquã ita cõgelatã. Durũ æquor. Mať cõgelatũ. Sub pede nõ udo. Sub pede nõ madefacto. Gelu.n. illic erat:ubi primum unda fuit.

Leandri & Herus fabula

Si tibi tale fretũ. Leãder Abyden⁹ & Hero ſeſtias mutuo ſe amarunt. Sed Leander ad Hero noctu ire cõſueuerat p fretũ helleſponticũ qđ Seſtõ & Abydõ ciuitates ĩterfluit:quũ igr̃ iuuenis opp̄ſſi tẽpeſtate cadauer ad puellã delatũ fuiſſet:illa p̃cipitauit ſe de turri: ut docet Seruiꝰ. Leãdri amorẽ:ſupp̄ſſo tñ noĩe tãgit Vergilius in.iii.georgicoꝝ:ſed pleni⁹ Ouidi⁹ ĩ ep̄lis.

Helleſponti. latitudo ac longitudo
Boſphor⁹ p̄rio poſtea helleſpõt⁹
Abydos
Seſtos
Vẽti alati
Aquilo ſiccus & ſaluberrimus
Sauromatæ eq̃tatu pollent
Galatæ

Tale fretũ. Mare ita cõgelatũ. Anguſtæ aq̃ Helleſpõtũ deſignat:cuius anguſtiæ ĩ latitudinẽ(autore Herodoto)ſũt ſtadioꝝ ſeptẽ: ĩ lõgitudinẽ uero.cccc.portẽdunť. Scribit Seruius Io trãſiſſe per mare anguſtũ:qđ ab ea boſphorõ appellatum poſtea Helleſpontũ nominari cœptũ eſſe. Abydos aũt a Mileſiis in Aſia cõdita fuit: cui Seſtos in Europa urbs oppoſita fuit Herus patria. Pandi delphines. Recurui:& cõuexi delphines. In auras tollere. Nam delphini(autore Plynio)tanta ui exiliũt:ut plærũq́ꝫ uela nauiũ trãſuolẽt uẽto. Dura hiems. Durũ gelu: aut aſpeꝝ frigus. Iactatis alis. Vẽti.n.a poetis fingunť eẽ alati Ouidius ĩ met. Hæc boreas aut his nõ inferiora ſecut⁹ Excuſſit pẽnas. In obſeſſo gurgite. In mari cõgelato. Vt marmore. Tãq̃ marmore incluſæ. Siue igiť nimii. Siue mare inqt:ſiue flumen cõgelať: ꝓtinus dep̄danť hoſtes uicinũ agrũ. Siue redũdatas. Ordo ẽ. Siue uis ſæue boreæ cogit flumine.i.cõgelat in ipſo flumine aq̃s redũdatas hoc ẽ copioſas & abundantes:uel certe aquas redũdatas flumine.i.collectas aquas in ipſo flumine. Aequato Iſtro. Iſtro ita abſtricto:ut ſiccitati boreæ par ſit. Siccis aq̃lonibus. Aq̃lo niualis eſt. Siccior tñ oĩbus uẽtis:qui a meridie & oriẽte flãt. Oĩum uero uẽtorũ ſaluberrimus:ut Plynius docet. Hoſtis equo pollens. Sauromatas arbitor deſignare Ouidiũ:ſiqdem Plutarchus in Paulo Aemilio ſcribit eos circa Iſtrũ incolẽtes gẽtẽ fuiſſe pugnacẽ:& equitatu maxime ualentẽ:quos & Gallatas appellarũt Plynius etiã libro octauo ſcribit Scythas equitatus:& equorũ gloria ſtrepere. Scribit Strabo regionẽ uniuerſam ĩter Boryſthenẽ & Iſtrũ maxima ex parte incolere Nomades.i.paſtores:eoſq́ꝫ uti tẽtoriis cẽtonũ inſtar pilo cõtextis plauſtris uitã degẽtes:circũq́ꝫ tẽtoria pecora comitanť:a quibus uictũ captãt & alũtur lacte:caſeo:carne:paſcua uero ſectãť loca ſemp herboſa p̄mutantes. Vtuntur aũt galeis ex crudis boum coriis:thoraciis & ſcutis ad percutiendumq́ꝫ lãceas habẽt arcuſq́ꝫ & gladios. Ruris opes paruæ. Opes q̃s eripi dixit enumerat. Et q̃s diuitias Rapiũt inquit hoſtes finitimi Iſtrum tranſeuntes congelatum eas opes q̃s ſolent ĩcolæ paupes poſſidere.

Tinctile

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Tinctile uirus. Virus quod tinctũ eſt ſanguine humano: aut quo tingitur ſpiculũ ſagittæ. Solebãt eni ſcythæ ſagittarũ aciem ungere uiperina ſanie: & humano ſanguine. Irremediabile autẽ eſt id ſcelus: mortẽ ilico affert leui tactu: auctor Plynius libro. xi. Lucanus. Tinxere ſagittas Errãtes ſcythiæ populi. Nec ſulcat humũ. Nec terrã arat. Scribit etiã Strabo in Scythia paucos agroꝶ colẽdoꝶ ſtudio teneri. Aut uidet aut metuit. Ordo eſt. Locus hic aut uidet: aut metuit hoſtẽ: quẽ nõ uidet. Ceſſat. Non exercetur. nec fert. Non hic pãpinea. De uitibus thraciæ regionis: quæ Iſtro pelagoq̃ contingitur: ita ſcribit Pomponius. Thraciæ regio: quæ Iſtro pelagoq̃ cõtingitur: nec cœlo læta eſt: nec ſolo: & niſi q̃ mari propior eſt: infœcũda: eorumq̃ quæ ferunt: maligne admodũ patiens: raro uſquã pomiferam arborem: uitem frequentius tolerant: ſed nec eius quidẽ fructus maturat: ac mitigat: niſi ubi frigora obiectu frõdiũ cultores arguere. Viros benignius alit nõ ad ſpeciẽ tamen. Nã & illis aſper: & indecens corporũ habitus eſt. Cæterum ad ferociã: & numerum ut multi im miteſq̃ ſint maxime: Iulius Firmic⁹ ſcribit Scytharum rabiẽ eẽ effrænatam. De Scythis multa Iuſtinus libro ſecundo: eos eni inter Scythas enumerãt Geographi: qui thraciæ partẽ illã incolũt: quæ (ut hic etiam ſentit Ouidi⁹) ab uno latere põto includitur: & nos ſuperius docuimus Scythiam duplicẽ eſſe. Nec cumulant. Nec cumulatĩ implent. Feruida muſta. Muſta calida. Solẽt enim muſta feruere: & ideo caleſieri. Altos lacus. Lacus uas eſt: quo uina ex uua expreſſa excipiunt. Cato. De lacuuinũ q̃ primum in dolium indito. Columella Muſtũ autẽ ante: q̃ de lacu tollas: uaſa rore mario ul lauro: uel myrto ſuffumigato. Et alibi. Ante: q̃ prælo uinacea ſubiiciantur de lacu: q̃ recẽtiſſimũ addito muſtũ ĩ amphorã nouã & alibi. Muſtũ lixiuium: hoc eſt ante: q̃ prælo præſſum ſit: quod in lacum muſti fluxerit: tollito. Tibull⁹. Et pleno pinguia muſta lacu. Nec hẽret Acõtius. Cydippes: & Acontii Fabula nota eſt Ouidii epiſtola. Et nos eam diximus in enarratiõibus in Ouidium de arte amandi ſuper eo uerſu Littera Cydippen pomo perlata fefellit.

Tinctile uirus.
Scytharũ ſagittæ ueneno illitæ
Scytharũ arbores
Lacus

Pars cadit hamatis miſere confixa ſagittis
 Nam uolucri ferro tinctile uirus ineſt.
Quæ nequeũt ſecũ ferre aut abducere pdũt:
 Et cremat inſontes hoſtica turba caſas.
Tũ quoq̃: cũ pax eſt: trepidãt formidĩe belli:
 Nec qſquã preſſo uomere ſulcat humũ.
Aut uidet aut metuit locus hic quẽ non uidet
 Ceſſat iners rigido terra relicta ſitu. (hoſtẽ:
Non hic pãpinea dulcis latet uua ſub umbra:
 Nec cumulant altos feruida muſta lacus.
Poma negat regio: nec haberet acõtius ĩ quo
 Scriberet hic dominæ uerba legenda ſuæ.
Aſpiceres nudos ſine frõde ſine arbore cãpos:
 Heu loca felici non adeunda uiro.
Ergo tam late pateat cum maximus orbis
 Hæc eſt in pœnas terra reperta meas.

SI qs es ĩſultes q caſibus ĩprobe nrĩs
 Meq̃ reũ dempto fine cruẽtus agas
Nat⁹ es e ſcopulis: nutrit⁹ lacte ferĩo
 Et dicam ſilices pectus habere tuum.
Quis gradus ulterior: quo ſe tua porrigat ira
 Reſtat? quid ue meis cernis abeſſe malis?
Barbara me tellus: & inhoſpita littora ponti:
 Cumq̃ truci borea mænalis urſa uidet.
Nulla mihi cum gente fera cõmercia linguæ.
 Omnia ſolliciti ſunt loca plena metus.
Vtq̃ fugax auidis ceruus dephẽſus ab urſis:
 Cinctaq̃ montanis ut pauet agna lupis.
Sic ego belligeris a gentibus undiq̃ ſeptus.
 Terreor hoſte meum pene premẽte latus.
Vtq̃ ſit exiguũ pœnæ: quod coniuge chara:
 Quod patria careo: pignoribuſq̃ meis.
Vt mala nulla ferã: niſi nudã cæſaris iram:
 Nuda parũ nobis cæſaris ira mali eſt?
Et tamen eſt aliqs: q unlnera cruda retractet:
 Soluat & in mores ora diſerta meos.
In cauſa facili cui uis licet eſſe diſerto:
 Et minimæ uires frangere quaſſa ualent.

In Vndecimam Elegiam Enarratio.

SI qs es inſultes. Crudeliſſimũ quendã ſuppreſſo noĩe accuſat Ouidi⁹: q̃ quũ in Scythica regione orbatus omni re chara in maximis degat incõmodis: ille non his contentus: ei tamẽ inſultet: additq̃ magnũ illi eẽ dedecus oppugnare hominẽ pſtratũ & iacẽtẽ. Monet poſtremo ut memor humanæ ſortis nolit amplius commemorare poetæ crimina: ſed ea ſinat cicatricem obducere: quũ pſertim nulla eius fortuna poſſit fieri miſerior. Agas reũ. Accuſes me. Natus es e ſcopulo. Sic Dido Vergiliana. Sed duris genuit te cautibus horrens Caucaſus. Hyrcanæq̃ admorũt ubera tigres. Habere ſilices. Habere cor: & mentem duriſſimã. Quis gradus ulterior reſtat? Quod aliđ malũ ſupereſt: qđ iratus mihi cupias accidere? Et inho. litto. Et littora portu carentia. Vrſa mænalis. Vrſa arcadia: Caliſto enim quæ poſtea in urſam mutata dr: fuit ex arcadia. Cum gente fera. Cũ gente thraciæ. Solliciti metus. Timoris ſollicitudinẽ inicientis pp gentes feras: quæ loca illa infeſtãt. Soluat ora. Loquat. In mores meos. Cõtra meos mores. In cã facili. In cã non difficili ad pbãdum. Quaſſa. Debilitata.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Subruere eſt arces & ſtātia mœnia uirtus
Quālibet ignaui præcipitata premunt.
Nō ſum qui fuerā: qd inanē proteris umbrā?
Quid cinerem ſaxis buſtaq; noſtra petis?
Hector erat tunc cum bello certabat: & idem
Tractus ab æmonio nō erat hector equo.
Me quoq; quē noras olim: non eſſe memento.
Ex illo ſuperant hæc ſimulacra uiro.
Quid ſimulacra ferus dictis incēdis amaris?
Parce precor manes ſollicitare meos.
Omnia uera puta mea crimina: nil ſit in illis
Quod magis errorem q̄ ſcelus eſſe putes.
Pēdimus en ꝓfugi (ſatia tua pectora) pœnas
Exilioq; graues: exiliiq; loco.
Carnifici fortuna poteſt mea flenda uideri:
Et tamen eſt uno iudice merſa parum.
Sæuior es triſti buſiride: ſæuior illo:
Qui falſum lento torruit igne bouem.
Quiq; bouem ſiculo fertur donaſſe tyranno:
Et dictis artes conciliaſſe ſuas.
Munere in hoc uſus rex ē ſed imagine maior.
Nec ſola eſt operis forma probanda mei.
Aſpicis a dextra latus hoc adapertile tauri.
Hac tibi: quem perdis: coniiciendus erit.
Protinus incluſum lentis carbonibus ure:
Mugiet: & ueri uox erit illa bouis.
Pro qbus inuētis ut munus munere pēſes:
Da precor ingenio præmia digna meo.

℄ Qualibet ignaui. Legitur etiam. Quilibet ignaui: Proteris. Conculcas pedibus teris. Inanem umbram. Vmbrā ſine corpore.i.me ſine ullis uiribus. Petis ſaxis. Saxis inſequeris. Tunc quum bello certabat. Tūc quū uiuebat & poterat hoſtibus reſiſtere. Ab æmonio equo. Ab equo Achillis Theſſali. Notum eſt: ut Hector ab Achille interfectus ter tractus fuit circum mœnia troiana. Non erat hector. Non uiuebat: nec uti poterat uiribus: nā nō is erat qui fuerat. Hæc ſimulacra. Hoc corpus ſine uiribus: & hāc fictā imaginē. Simulacra.n. proprie ſunt mortuorū imagines quæ ex deſiderio mortuoꝝ ortæ ſunt: ut qui iam defecerant: uiuere uiderent. His autē uerbis poeta ſe quaſi mortuū eē deſignat: nec qcq̄ p̄ter ſimulacrū reſtare ſignificat. Sollicitare

Manes

inquietare. Meos manes. Animā quæ a meo corpore diſceſſit. Nā dū me uiuū agitare credis: mortuū inſequeris. Manes putauit Serui⁹ (ut diximus) animas illo tempore: quo de aliis recedentes corporibus nondum in alia tranſierunt. Idem etiam ſcribit Manes eos eſſe: quos cum uita ſortimur. ut alter hortet ad bonū: alter ad malū. Omnia uera puta mea crimina. Exiſtima inquit omnia quæ mihi obiiciuntur crimina uera eſſe: eaq; non errorem nec imprudētiā: ſed ſcelera finge appellari poſſe: ſatis certe pœnas luimus.

Pendere pœnas.

Pendimus pœnas. Pœnas ſoluimus. Eſt autem tractum a pecunia: ut docet Seruius. Apud maiores.n. pecuniarias pœnas conſtat fuiſſe: Vergilius. Tum pēdere pœnas Cecropidæ iuſſi. Profugi. Fugati in ſcythicas oras. Satia tua pectora Expleas crudelitatē tuā meis ſuppliciis. Graues exilio. Moleſtas & magnas exilii turpitudine ac damno.

Exiliiq; loco. Non modo inquit in exilium eiectus ſum: uerūetiam incōmodiſſim⁹ exilio locus electus eſt. Carnifici. Sāguinario & crudeliſſimo homini. Vno iudice. Te ſolo ita iudicāte. Triſti buſiride. De Buſiride rege ægypti & crudelitate: quem ob eam cām Hercules īmolauit dixim⁹ i primū Ouidii de arte amādi in enarratiōe eius uerſus. Dicit ægyptus caruiſſe iuuantibus arua imbribus. Qui falſū

Phalaris crudelis

lento. Phalarim deſignat: de quo Paulus Oroſius ita ſcribit. Ea tempeſtate Phalaris Siculus Agrigentinus arrepta tyrannide depopulabatur: qui crudelis mente commentis crudelior: omnia nepharie in innocētes agens inuenit aliquando: quem iuſte puniret iniuſtus. nam Perillus quidā æris opifex affectās tyrāni amicitiam aptum munus crudelitati illius ratus taurum æneum fecit: cui fabre ianuam e latere cōpoſuit: quæ ad contrudendos damnatos receptui foret: ut concluſis ibidem ſubiectis ignibus torrerentur: ſonum uocis extortæ capacitas concaui æris augeret: pulſuq; ferali cōpetēs imagini murmur emitteret: nepharioq; ſpectaculo mugitus pecudis non hominis uideret. Sed Phalaris factū amplexus autorem execratus: & ultioni materiam præbuit & crudelitati. Nam ipſum opificem ſua inuētione puniuit. Quiq; boue ſiculo.

Perillus uel perila⁹

Perillum dicit: quem græci Perilaum appellant: eum crudelem fuiſſe Plynius quoq; his uerbis aſſerit. Perillum nemo laudat ſæuiorē Phalaride tyranno: cui taurum fecit mugitus hominis pollicitus igne ſubdito: & primo eum expertus eſt cruciatum iuſtiore ſæuitia. Propertius. Nonne fuit ſatius triſti ſæuire tyranno Et gemere in tauro ſæue Perille tuo: Silius quoq; libro decimo quarto ita cecinit. Ductor Groſphus erat: cuius cælata gerebat Taurum parma trucem pœnæ monumenta uetuſtæ. Ille ubi torreret ſubiectis corpora flāmis Mutabat gemitus mugitibus: actaq; ueras Credere erat ſtabulis armēta effundere uoces Haud impune quidem: nam diræ conditor artis Ipſe ſuo moriēs īmugit flebile tauro. De phalaride & Perilao alibi plura diximus. Munere in hoc uſus rerum eſt. Hæc ſunt Perilli uerba ad Phalaridem regem.

Vſus. Vtilitas. Sed imagine maior. Sed maior q̄ apparet. Nec ſola eſt operis Duo laudat Perillus in Tauro æneo: & utilitatem: & formam. Adapertile. Quod facile aperiri poteſt. Quem perdis. Quē interfici iubes. Erit coniiciendus. Erit ponendus in ipſo Tauro. Et illa uox. Et gemitus ille.

Imbue

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶Imbue.Incipe.Imbuere enim(autore Seruio)eſt ꝓprie ĩchoare & initiare. Geminos ſonos.Et humanos & bubulos.Legitur etiá querulos ſonos. Quid mihi cú ſiculis? Quid crudelitaté phalaridis & Perylli ſiculi refero? Ad te redit.Ad exprobrádá crudelitaté in me tuá reuertit. Quiſqs is es.Quiſqs ille es q meo cruore nõ expleris. Sitim.Crudelitaté & deſideriũ tuú. Quátauis.Quátalibet. Fugés.In exiliũ ꝓficiſcés. Auditis.Meis ſcilicet malis. Vlyſſes.Qui decénio errauit. Neptuni ira. Neptunj indignatione.Neptun⁹.n.Vlyſſem inſecutus:ꝙ ille eius filiũ Polyphemú cæcauit:quá ob cãm ille poſtea ptulit tempeſtatem.Sane Neptunus a nádo dictus eſt paulum primis litteris ĩmutatis: ut placuit Ciceroni in ſecúdo de natura deoꝝ.Quam Iouis.Quam Auguſti. Reſcindere crimia noli. Noli iteꝝ crimina mea lacerádo commemorare. De graui uulnere. De magno meo malo.

Imbuere

Neptunus

Dixerat: at phalaris pœnæ mirande repertor
Ipſe tuum præſens imbuæ dixit opus.
Nec mora mõſtratis crudeliter ignibus uſtus
Exhibuit geminos ore gemente ſonos.
Quid mihi cũ ſiculis iter ſcythicoſqꝫ getaſqꝫ
Ad te quiſquis is es noſtra querela redit.
Vtqꝫ ſitim noſtro poſſis explere cruore.
Quãtaqꝫ uis auido gaudia corde feras.
Tot mala ſũ fugiẽs tellure: tot æquore paſſus
Te quoqꝫ ut auditis poſſe dolore putem.
Crede mihi:ſi ſit nobis collatus ulyſſes.
Neptuni minor:eſt quam iouis ira fuit.
Ergo:quicunqꝫ es:reſcindere crimina noli.
Deqꝫ graui duras uulnere tolle manus.
Vtqꝫ meæ famã tenuent obliuia culpæ.
Facta cicatricem ducere noſtra ſine.
Humanæqꝫ memor ſortis quæ tollit eoſdem
Et premit:incertas ipſe uerere uices.
Et quoniã:fieri quod nunquam poſſe putaui:
Eſt tibi de rebus maxima cura meis.
Nõ eſt qd timeas:fortũa miſerrima noſtra eſt:
Omne trahit ſecum cæſaris ira malum.
Qd magis ut liqat:neue hoc ego finger crdar
Ipſe ueli pœnas expiare meas.

F Rigora iã zephyri miuũt:ãnoqꝫ pa(cto
Tardior antiqua uiſa mæotis hyems

Tenuent iminuant. Incertas uices. Viciſſitudines fortũæ:quas ignoras an tibi quoqꝫ ob eſſe poſſint. Maxima cura.Maxia ſolicitudo ne reducar. Quod magis ut liqueat.Vt illud magis appareat me ſcilicet miſerum eſſe.

In Duodecimam Elegiam Enarratio.

FRigora iá zephyri. Non ſine magno dolore poeta uariis exéplis uer aliis adeſſe ſignificat quod apud ſcythas in ſeptétrionali plaga:ubi exulabat: hac una reſcribit deprehédi poſſe:ꝙ nix flumina añ plauſtris puia & maria duro frigore concreta túc regelãtur:incipiuntqꝫ ét nautæ nauigare:qui ſi in Scythiá peruenerint: ſe illis dicit occurrere:ut ab his intelligat de Cæſaris triũphis.Quod ſi qs aliqd referre potuit:protinus a poeta domũ ducit:fitqꝫ ei⁹ hoſpes: precatur demũ ut domus:quá habebat.in Scythia: non ſit ꝑpetua poetæ ſedes:ſed hoſpitiũ: ut aliquádo in patriá redeat. Frigora iam zephyri. Fauoni⁹:q græce zephyros appellatur:flat ab occaſu æquinoctiali ad.viii.calédas Martii Chelidoniá uocát: ab hirúdinis uiſu: nõnulli uero Ornithiam ab auibus:uno enim & ſeptuageſimo die poſt brumam ab aduentu auiũ flat per dies noué:eo flante minuuntur frigora:ut docet Plynius his uerbis. Ver ergo aperit nauigátibus mare:cuius in prĩcipio Fauonii hibernũ molliunt cœlũ ſole aquarii.xxv.optinéte partem:is dies ſextus eſt ante februarias idus. Iam minunnt frigora.Iam attenuant frigora túc enim niues liquũtur. Vergilius. Vere nouo gelidus canis quum montibns humor Liquitur:& zephyro putris ſe gleba reſoluit.Fauonius autem a fouendo dicitur:ſata enim fouet.Ideo eum genitalé eſſe dicunt ſpiritũ mũdi.zephyrus uero quaſi ζωην φορων:ꝙ ſatis uitá afferat. Anno pacto.Peracta hieme:q̃ annũ finit. Vr hic Ouidius ſentire annũ hieme finiri:uere aũt incipere:aut quia origo mundi ac tépoꝝ fuit uere: & ſecũdum Macrobium incipiéte die illo:q primus oium illuxit:qui ideo iur natalis mũdi uocat:fuit aries ĩ medio cœli:& qa medium cœlũ quaſi mũdi uertex eſt:iccirco aries ut mũdi caput in exordio lucis apparuit. Mũdi originé Maro quoqꝫ uere fuiſſe ita docet.Non alios prima creſcentis origine mundi Illuxiſſe dies: aliũue habuiſſe tenoré Crediderim:uer illud erat:uer magnus agebat Orbis:& hibernis parcebát flatibus euri.Quum primum lucem pecudes hauſere uirũqꝫ Ferrea ꝓgenies duris caput extulit aruis.Immiſſæqꝫ feræ ſiluis & ſydera cœlo.Quare falſum eſt quod Seruius dicit ſcribens per poeticá licentiam hæc a Vergilio dicta.Noſtrates theologi.xv.calendas aprilis die ſolis mundum creatum fuiſſe ſcribunt. Cõtra quorum opinioné Iulius Firmicus falſo ſcribit Mundũ certũ dié nõ habuiſſe ortus ſui:nec aliqué interfuiſſe eo tempore.quo mundus diuinæ mentis ac prouidi numinis ratione formatus eſt:nec eo uſqꝫ intentioné potuiſſe humanæ fragilitatis ex tendere:ut originem mundi facili poſſet ratione cõcipere aut explicare: ꝑſertim quum.ccc.mille annoꝝ maior apocataſtaſis.i.redintegratio per hecpyroſin:aut per Cataclyſmũ fieri conſueuerit:his.n.duobus generibus Apocataſtaſis fieri conſueuit: túc ergo exuſtioni diluuiũ.i.hec pyroſimita Cataclyſmus ſeqtur:nulla.n.re alia exuſtæ res poterát renaſci:nec ulla re alia ad priſtiná facié formáqꝫ reuocari:niſi admiſtione aquæ cõcretus puluis fauillaꝝ omnium genitaliũ ſeminũ collectá con

Fauonii tempus
Chelidonia
Ornithia
zephyro flante minuũtur frigora

Fauonius zephyrus

Mundi ac temporũ origo

Seruii error

Dies creationis mundi

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

ceperit fœcunditatem. Sed ut eſſet quod Mathematici in genituris hominum ſequebrent exemplũ: ideo
hanc quaſi geniturá mundi diuini uiri prudẽti ratione finxerunt. Aut certe hic Ouidius ſecundum pytha
goricam diſtinctionem ætatis humanæ uer anni principium appellat. Ille enim (ut eſt apud Ouidium in
metha. & Laertium) Veri pueritiam accommodauit. Aeſtati adoleſcentiam. Autumno iuuentam. Hye-
mi ſenectutem. Aut quia Martius menſis regnante Romulo: quo menſe etiam uer incipit: fuit anni prin-
Cur hieme cipium. Ouidius tamen in faſtis docet hyeme annum incipere: quia bruma ſol curſum perficit: & reno-
annus inci uat ita enim inquit. Bruma noui prima eſt: ue-
pit. teriſq; nouiſſima ſolis. Principiũ capiunt phœ
bus & annus idẽ. Varro etiam aſſerit. Tempus
a Bruma ad brumam dum ſol redit uocari an-
Bruma num. Placuit autem annum a bruma incipere
quæ a dierum breuitate nomen accepit: ut ſcri
bit Põpeius: qa ſol uelut ſenio confectus: & ad
capricornum atq; inferiores delapſus circulos

> Impoſitamq; ſibi qui nõ bene ꝑtulit hellen.
> Tempora nocturnis æqua diurna facit.
> Iam uiolas puerique legunt hilareſq; puellæ:
> Ruraq; quæ nullo nata ſerente ferunt.

ad altiores incipit remeare: & quaſi naſci: unde ſol nouus proprie dr̃ (autõre Seruio) octauo calẽdas Ianua
rii. Florẽtinus princeps ſcribit ab octauo calendariũ decembrium uſq; ad nonum calendarũ Ianuariarũ
Brumalia celebrari feſta Brumalia. Cur aũt Ianuario dederit Numa principatum docet Plutarchus in quæſtioni-
bus. Potes etiá accipere Ouidium hic annum peractum dicere: ut deſignet ſe toto eo tpe in Scythia fuiſſe:
ubi mirabaẽ longiorem ſolito ſibi hiemé uiſam. Magis tñ placet intelligas hic Ouidium anni initium fa
Anni initi- cere a Vere: ſicut in faſtis a bruma: ut diximus: eius enim initium uariũ fuit: quod docet Cenſorinus ſcri-
um uariũ. bẽs. Aliis a nouo ſole. i. a brumali. Aliis ab æſtiuo ſolſtitio: Plæriſq; ab æqnoctio uerno: Partim ab autũ-
nali æqnoctio: qbuſdá ab ortu uergiliaꝝ. Nõnullis ab eaꝝ occaſu. Multis a canis exortu incipe annũ na-
turalẽ uideri. Hiems mæotis. Mæotica glacies: de qua diximus ſupra: aut hiems Scythica. Antiqua.
Anni diſti- Hieme ueteri: & priori. Intelligit autem hiemes Italas. Impoſitáq; ſibi eqnoctiũ uernũ deſcribit. Cardo
ctio qua- enim temporum quadripartita anni diſtinctione cõſtat: ꝑ incremẽta lucis augeẽ. Hæc a bruma exæquaẽ
dripartita. noctibus uerno æquinoctio in diebus. xc. tribus horis: deinde ſuperat noctes ad ſolſtitium diebus. xciiii.
horis. xii. uſq; ad æquinoctium autumni: & quum æquata die procedit ex eo ad brumam diebus. lxxxix.
horis tribus. Bruma autem notatus Capricorno ad. yiii. calendas Ianuarii fere æquinoctium uernũ Arie-
Signa die- te. Solſtitium. Cancro. Alterumq; æquinoctium autũnale Libra. Rurſus hi cardines ſingulis etiá num ar
rũ quattu- ticulis temporum diuiduntur per media omnes dierum ſpatia: quoniá inter ſolſtitium & æquinoctium
or anni autũni fidiculæ occaſus: qui autũnum inchoat dies. xlyi. At ab æquinoctio eo ad brumam uergiliarum
partium matutinus occaſus hyemẽ dies. xliii. Inter brumá & æquinoctiũ dies. xly. Flatus fauonii uernum tẽpus.
Quot dies Ab æquinoctio uerno initium æſtatis dies. xlyiii. uergiliarũ exortus matutinus: autor Plynius. Columel
habet quæ la etiá libro. x. ſcribit. Aequinoctiũ primũ mẽſe Martio circa calẽdas. yiii. Aprilis in octaua parte arietis
libet pars cõfici & ad exortũ uergiliarum dies uerni tẽporis haberi duo & qnquaginta. Hæc eadem apertius decla-
anni rat Varro in primo de re ruſtica his uerbis. Dies prius ueris eſt in Aquario: Aeſtatis in tauro. Autumni in
æquinocti leone. Hyems in Scorpione. Quum uniuſcuiuſq; horum quattuor ſignoꝝ dies tertius & uiceſimus: quat
um uernũ tuor tẽporũ ſit primus efficitur: ut uer dies habeat. xci. Aeſtas. xcy. Autumnus. xci. Hyiems. lxxxyiii. Quæ
Vergiliaꝝ diuiſio ad dies relata ciuiles noſtros qui nũc ſunt primi uerni tẽporis: extat ad ſeptẽ idus februarii. Aeſti-
exortus ui ad ſeptẽ idus Maii. Autũnalis ad ſeptẽ idus ſextilis. Hiberni ad quartũ idus nouẽbris. Subtilius deſcri
Solſtitiũ. ptis tẽporibus obſeruáda quædá ſunt ea quæ in partes octo diuiduẽ. Primũ a Fauonio ad Aequinocti-
Caniculæ. um uernũ dies. xl. Hinc ad Vergiliarũ exortũ dies: xliiii. Ab hoc ad Solſtitium dies. xlix. Inde ad Canicu-
ſignum læ ſignũ dies. xxyii. Deinde ad æquinoctium autumnale dies. xlyii. Exinde ad uergiliarum occaſum dies
æquinocti xxxii. Ab hoc ad Brumam dies. lyii. Inde ad Fauoniũ dies. xly. Higinus quoq; autor eſt. Solẽ ab ariete inci
um autum pientem uer oſtẽdere: & taurum: ac geminos tranſeuntẽ idem ſignificare: ſed iam capitibus geminorum
nale circulum æſtiuum tẽgere uideri: & per cancrũ & leonem tranſeuntẽ & uirginem æſtatem efficere. Et rur-
Vergiliaꝝ ſum a Virginis extrema parte tráſire ad æquinoctialem circulum perſpiciẽ. In Libra autem Aequinocti-
occaſus um cõficit: & Autũnum ſignificare incipit. Ab hoc ſigno tranſit ad ſcorpium & Sagittarium. Deinde pro
Bruma tinus incurrit in hiemalẽ circulũ & a Capricorno: Aquario: Piſcibus Hiemem tráſigit. Itaq; oſtenditur nõ
Fauonius per tres ipſos circulos currere: ſed zodiacum tranſiens ad eos peruenire. Scribit Varro alterum motũ ſo-
In qbus ſi- lis eſſe: alterũ cœli. Quod moueẽ a Bruma ad Solſtitium dicta Bruma ꝙ breuiſſimus tũc dies eſt. Solſtiti
gnis eſt q̃li um ꝙ ſol eo die ſiſtere uidetur: aut ꝙ ſol ad nos uerſum proximum eſt ſolſtitium. Quum uenit in medi-
bet pars an um ſpatium inter brumam & ſolſtitium ꝙ dies æquus ſit ac nox: æquinoctium dictum. Qui non bene
ni pertulit Hellem. Aries qui poſtea inter ſydera collocatus fuit: Phryxum & Hellen per helleſpontũ tráſtu
Bruma lit: illũ Heſiodus & Pherecides ſcripſere habuiſſe pellem aureá: ſed Hellen decidiſſe in helleſpontum & a
Solſtitium Neptuno cõpreſſam pæona procreaſſe: quem alii Edonũ dixere: quá ob cám hic Ouidius Arietẽ dicit nõ
æquinocti bene ꝑtuliſſe Hellen. Phryxum uero incolumẽ ad Aeetam perueniſſe: & Arietẽ Ioui ímolaſſe: pellem ue-
um ro in tẽplo fixiſſe: & Arietis ipſius effigiem inter ſydera conſtitutá. Fabulá plenius refert Diodorus ac eti-
aries inter am Higinus. Aequa nocturnis. Aequinoctium deſignat: ut diximus: quo nihilo longiora ſunt tempora
ſydera. diei: q̃ noctis. Ruraq; quæ nullo nata ſerente ferunt. Legunt etiam quæ ſua ſponte in agris naſcuntur.

In docili

¶Indocili gutture.Non docto gutture:hoc eſt:quod a nullo doctum fuit niſi a natura:ut indocili ꝑ non
docto poſitum ſit:aut certe indocili ualde docili natura.Docilis enim(autore Priſciano)eſt qui facile doce Docilis
tur:ut in augentis ſit:ut apud Vergilium:& alios autores crebro inuenimus.Differunt autem Collũ: Gut
tur:& Gula Collum enim inter pectus:& caput eſt:cuius pars prior Guttur: poſterior Gula appellaẗ: uel
ſic:collum capiti ſubiacet.Gutture ſpiritus trahitur ac redditur.Gula eſt qua cibus:& potus deuoraẗ: au Collum
tor Ariſtoteles. Vernat.Lætatur laſciuit. Vt deponat crimen malæ matris.Vt deponẽdo in eis cunis: Guttur Gule

Prataq; pubeſcunt uariorum flore colorum.
Indocili quæ loquax gutture uernat auis.
Vtq; male crimen matris deponat hirundo
Sub trabibus cunas paruaq; tecta facit
Hærbaq; quæ latuit cerealibus obruta ſulcis:
Exerit e tepida molle cacumen humo.
Quoq; loco ẽ uitis: de palmite gẽma moueẗ
Nam procul a getico littore uitis abeſt.
Quoq; loco ẽ arbor:turgeſcit ĩ arbore ramus
Nam procul a geticis finibus arbor abeſt.
Ocia nunc iſtic iunctiſq; ex ordine ludis:
Cedunt uerboſi garrula uerba fori.
Luſus eqs nũc eſt leuibus:nunc luditur armis
Nunc pila:nũc celeri uertiẗ orbe trochus.
Nunc ubi perfuſa eſt oleo labente iuuentus

& nidis pullos:uideatur pia:& uelle crimẽ filii
quẽ occidit:ea educatione celare:nec mala ma
ter dici:Sũt qui male aduerbiũ eſſe dicant:ſed
errãt:Siquidẽ ſyllaba ultima quæ breuis eſt in
aduerbio repugnat:eſt autem nomen & geniti
uus caſus.Nota ẽ fabula Prognes: quæ ithym Prognes fabula
filiũ interfecit:& patri Tereo epulãdum appo-
ſuit:ut ulciſceretur uim ſorori turpiter illatã:
q ea nõ contẽtus iniuria:linguã etiam amputa
uerat:ne poſſet per uocẽ facinus aperire. Inde
mutati ſunt Tereus ĩ Vpupã.Ithys ĩ Phaſianũ
Philomella in luſciniã. Progne in hirũdinẽ ſe-
cundum Ouidium: Græci tamen non Philo-
mellam:ſed Prognẽ in luſciniam mutatam re
ferunt:quod etiã uidetur ſentire Varro ſic ſcri
bens.Luſciola:q luctuoſe canere exiſtimatur: Luſciola
atq; eſſe ex attica Progne facta auis. Sub tra
bibus cunas.Cunas hirũdinis nidos appellat.
Herbaq; quæ latuit.Frumentũ quoq; appa-
rere oſtẽdit. Sulcis cerealibus.Sulcis ubi fru
mẽta naſcũtur. Exerit.Nudat.E tepida hu-
mo.E terra media ĩter frigus & calidũ: ſic enĩ

uerno tẽpore eẽ ſolet: nam terræ quas glacies & frigus aſtrinxerat:uere flantibus zephyris ſoluuntur &
tepeſcũt.Horatius.Soluitur acris hiems grata uice ueris & fouoni:& Vergilius.Zephyriſq; tepẽtibus au
ras.Laxãt arua ſinus. Ocia nũc iſtic.Ocia nũc ſunt Romæ. Cedũt uerboſi.Non dicitur ius Romæ eo
tpe:quo in ſcæna ludi celebranẗ.Ouidius in faſtis.Scæna ſonat:ludiq; uocant:ſpectate quirites.Et fora
marte ſuo litigioſa uacent. Vel certe(qđ magis placet)hoc dicit.Iuuẽtus romana ludis & certaminibus
cãpi martii intẽta nõ frequentat foꝝ. Equis leuibus. Velocibus & agilibus eqs:quos diſcebant romani
in gyꝝ flectere:ut diximus in Ouidii tertium librũ de arte amãdi in enarratione eius loci.Et in gyros ire
coactus equus:ubi etiã attigimus eos lodos:quos hic poeta cõmemorat. Nũc ludiẗ armis.Aliquãdo lu
ditur armoꝝ exercitatione.Eam autẽ intelligit:quæ aduerſus palũ fiebat.De qua Vegetius libro primo
ita ſcribit.Eoq; modo nõ tantum mane.ſed etiam poſt meridiem exercebanẗ ad palũ.Paloꝝ enim uſus
non ſolũ militibus:ſed etiã gladiatoribus plurimũ prodeſt:nec unq̃ aut arena aut cãpus inuictum proba Palorum uſus
uit uirũ:niſi qui diligenter exercitatus docebaẗ ad palũ:a ſingulis enim tyronibus ſinguli pali defigeban
tur in terrã ita ut mutare non poſſent:& ſex pedibus eminerent:cõtra illum palũ tanq̃ aduerſarium tyro
& crate illa & claua uelut gladio ſe exercebat:& ſcuto ut nunc quaſi caput aut faciẽ peteret:nunc ab late-
ribus minaretur.Interdum cõtenderet poplites & crura ſuccideret:recederet:inſultaret: ĩſiliret: & quaſi
pñtẽ aduerſarium:ſic palum omni impetu:omni bellandi arte tentaret.Iuuenalis.Aut quis non uidit uul
nera pali.Quem cauat aſſiduis ſudibus:ſcutoq; laceſſit.Atq; oẽs implent numeros.De hac exercitatiõe
intellexit Ouidius de arte amandi eo uerſu.Armaq; & in gyros ire coactus equus: & martialis. Aut nudi
ſtipitis ictus adeſt. Celeri orbe:Celeri agitatione.De Trocho diximus alibi. Oleo labẽte.Cæroma in-
telligit.Id unguentũ erat ex oleo & terra in ſpẽm luti:quo qdem in palæſtra ungebanẗ.martialis.Et caſti Cæroma
gatũ lybicæ cæroma palæſtræ:& alibi.Vara nec iniecto cæromate brachia tẽdis:Eo cæromate inſperſi
ſtudiis palæſtræ inuicẽ obluctabanẗ.Ea aũt obluctatione & tactu corpora flaua reddebanẗ: qui tactus
palæſtritarum.Haphe dicebaẗ.Haphe enim græce tactũ ſignificat:& quia cæromate corpora pfuſa eo
tactu & agitatione flaueſcebãt: ideo dixit martialis lib.vii. Et flaueſcit haphe:hoc eſt tactu ipſo flaue- Haphe
ſcit in palæſtræ ſtudiis philenis meretrix.Et ſeneca ad Luciliũ.A cæromate nos haphe excepit in Cripta
neapolitana.Ouidius ĩ met.In lucta acheloi & herculis nõ haphẽ:ſed tactũ appellauit eo uerſu.Inq; uicẽ
fuluæ tactu flaueſcit arenæ.Et Plynius de eo puluere ſcribens ita inqt.Nõ multum a puluere puteolano
diſtat arena tenuiſſima ſui parte nõ ad ſuſtinẽda maria: fluctuſq; frãgendos:ſed ad bellãda corpora pa-
læſtræ ſtudiis:Haphe ꝑterea ſignificat notas qbus lepra corpus maculat.Iulius Pollux accipit haphen ꝑ
prima infectura:quoties:ueſtes ĩbuuntur coloribus:Oleũ aũt adhibebatur in palæſtra:quoniam olei na
tura eſt tepefacere corpus:& contra algores munire:cuius uſum inuenere ad luxuriã græci uitiorum om
niũ genitores in gymnaſiis publicãdo ut Plynius docet.Et Liuius ſcribit Annibalis milites pugnaturos Olei natura

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Palæſtra — ad Trebiam molliſſe artus oleo per manipulos miſſo. Illud ſciendum. Palæſtram a græco dictam. παλη enim luctam ſiue luctationem ſignificat: ea nudi unctique homines exercebantur ad ualitudinem cõſeruandam: & agilitatem: roburq; acquirendum. Vergilius. Exercent patrias oleo labẽte palæſtras: Eius inuentor fuit Mercurius: ut docet Diodorus: & Horatius. Mercuri facundæ nepos Atlantis. Qui feros cultus hominũ recentũ Voce formaſti catus: & decoræ moræ palæſtræ. Viguit maxime hoc certamen apud athenienſes: tranſiitq; ad troianos: quo argumento nonnulli ab athenienſibus troianos originẽ duxiſſe exiſtimarunt. Scribit Pauſanias Luctandi artẽ Theſeum primũ inueniſſe.

Palæſtræ inuentor

Natabant romani — Tingere gaudet aqua. Romani ueteres (ut ſcribit Vegetius) Cãpum martium uicinum Tyberi delegerunt: in quo iuuentus poſt exercitium armorum: ſudorem: pulueremq; dilueret: quem morem docet etiam Ouidius lib. iii. de arte amandi his uerſibus. Nec uos cãpus hẽt nec uos gelidiſſima uirgo. Nec tuſcus placidis deuehit amnis aquis. Scæna uiget. In ſcæna uarii etiã ludi exhibent in præſentia.

Fautores in ludis — Studiiſq; fauor diſtantibus ardet. Hoc dicit: quia in ludis alii aliis fauebant adeo: ut (autore Plynio) in ſpectaculis ſpectatores grandi ſponſione facta annulos deponerẽt quum alii alium uictorẽ fore affirmarent. Iuuenalis. Spectant iuuenes: quos clamor & audax Spõſio. Intelligit aũt quum ludos gladiatorios in quibus gladiatores etiam ſuos fautores habebant: tum in primis quattuor illas circenſiũ factiones: de quibus abunde diximus in Ouidium de arte amãdi. Studiis diſtãtibus. Fauotibus diuerſis. Nã alii alios fautores habebant. Ardet. Iraſcitur: uel optat: aut præ nimio alicuius factionis amore uritur. Vergilius. Ardet amans dido. Quumq; tribus reſonant. Tria Theatra cum tribus foris uicina campo Martio: ubi hæc ſpectacula exhibebantur præ nimio clamantium ſtrepitu reſonabant: De Cãpo Martio: & tribus theatris hæc Strabo: Maximã aũt harũ partem Martius campus habet præter natiuã locorum amœnitatẽ artis & ſolertiæ exornationes admittens.

Campus Martius — Cãpi enim admirabilis magnitudo & curules pariter curſus & alia equeſtria certamina expedita ſuppeditat. Nec minus tam multis Pilam. Trochũ. Paleſtrã exercitatione tractãtibus: Aliaq; incumbentia ſimul opera. Quid perennes ſolo herbas: coronatoſq; uſq; ad fluminis alueũ colles? Scænicarum oſtentatio picturarum eius generis ſpectacula præſtant: ut difficile: & inuitus abſcedas: huic proximus cãpo: & alter adiacet campus: & innumerabiles circum circa Porticus. horti nemoroſi. Theatra tria ſimul & amphitheatrum: De tribus uero foris abunde diximus alibi. Boatum. Clamorem ſpectatorum. At mihi ſentire. Incipit commemorare quibus rebus noſcat uer apud Scythas: ut ex collatiõe eius incõmoda oñdat. Duro lacu. Lacu cõcreto & congelato. Aquæ. Subaudi ſentiuntur. Nõ fodiantur. Non rumpantur: quia uere ſponte ſoluuntur. Bubulcus Sauromates. Rector boum ex Sauromate regione: aut plauſtra Sauromates: eſt autem genitiuus caſus a nomine Sauromate: ut a Sparte Spartes. Quiſue. Subaudi ſit. Ille quidem mirum. Ordo eſt. Mirum quidem eſt: ni ille ueniat de ꝓpinqua regione. Tantum mare. Tam magnum mare. Orba. portubus. Portubus priuata. Certe gratior uſus erit. Certe latina lĩgua græca mihi gratior erit. Ab ore freti. Ab ore maris. Intelligit autem primas anguſtias: ubi id primum ſe coartat: & Helleſpontum facit: qua Xerſes perſarum rex conſtrato in nauibus ponte duxit exercitum: ubi uero expandit Propontis appellatur. Longæque propontidis undis. Pontus inter cætera maria eſt maxime admirabilis eius longitudo eſt undecim milium ac centum ſtadiorum

Ponti longitudo & latitudo — latitudo qua latiſſimum eſt trium milium ducentorum. Huius pelagi os latitudinis eſt quattuor ſtadiorũ. Longitudo oris quod eſt collum: quæ boſphorus dicitur circiter centum uiginti ſtadia ad propontidem uſq; pertingens. Propontis autem quingentorum ſtadioꝝ eſt latitudinis: mille & quadringẽtorum

Propontis longa — longitudinis influẽs in helleſpontum: ut poeta non immerito longam propontidem appellarit. Ipſe helleſpontus ubi anguſtiſſimus ſtadiis ſeptem quadringẽtis longus intrans pelagi uaſtitatem quod Aegeũ uocatur: autor Herodotus. Quiſquis is eſt. Quicunque ad ponticum littus uenerit. Rumorem. Sermonẽ ſine certo ullo autore.

Fama — Fama enim (ut Fabius ſcribit) conſenſum ciuitatis: & uelut publicũ teſtimonium uocat.

Defeſſos artus tingere gaudet aqua.
Scæna uiget: ſtudiiſq; fauor diſtãtibus ardet.
Cunq; tribus reſonant terna theatra foris.
O quater o quotiens non eſt numerare boatũ:
Non interdicta cui licet urbe frui.
At mihi ſentitur nix uerno ſole ſoluta:
Quæq; lacu duro nõ fodiantur aquæ.
Nec mare cõcreſcit glacie: nec: ut ante piſtrũ
Stridula ſauromates plauſtra bubulcꝰ agit.
Si tamen incipiũt aliquæ huc adnare carinæ:
Hoſpitaq; in ponti littore puppis erit.
Sedulus occurram nautæ: dictaq; ſalute
Quid ueniat quærã: quiſue: qbuſue locis.
Ille quidem mirum ni de regione propinqua:
Non niſi uicinas tutus araret aquas
Rarus ab italia tantum mare nauita tranſit:
Littora rarus in hæc portubus orba uenit.
Siue tamen græca ſcierit: ſiue ille latina
Voce loqui. certe gratior uſus erit.
Fas quoq; ab ore freti: lõgeq; ꝓpõtidos undis
Huc aliquem certo uela dediſſe noto:
Quiſqs is eſt: memori rumorẽ uoce referre:

nium uocat. Rumor uero ſermonẽ ſine ullo certo autore diſperſum: cui malignitas dederit initiũ: incrementũ crudelitas: quam differentiã hic ponit etiam Ouidius: quum ſubiungit. Et fieri famæ parſq; graduſq; poteſt: quaſi dicat. Rumor ille poterit ad partẽ aliquam: ſeu gradum ueritatis peruenire: nam uerũ dicere fama ſolet. Triũphos Cæſaris: Triũphos Druſi uel Auguſti: cuius auſpiciis ille militabat. Triumphare aũt appellatum ꝙ cum imperatore milites redeuntes clamitabãt per orbem in Capitolium Io triũphe. Id a triambo græci liberi cognomento poteſt eſſe dictum. Autor Varro. Plutarchus in Marcello Triumphum negat a Triambo dictũ. Sũt qui ſcribant hoc uocabulũ latinum eſſe: quia qui triumphabat triplici iudicio honoraret: prio enim exercitus de triumpho decernendo imperatori iudicabat. Secundo ſenatus. Tertio populus. Docet Plynius Liberum patrẽ triũphum inueniſſe: quod etiam deſignat Diodorus ſcribens illum primũ oĩum indico elephãto uectũ triumphaſſe. Triũphandi modum & ornamenta deſcribit Plutarchus. Apertius autem Appianus in triumpho Scipionis: & Ioſephus in triũpho Veſpaſiani & Titi de Iudæis. Liuius lib. x. ab urbe cõdita ornamẽta triumphalia ſcribit fuiſſe Sellam curulem: Togam prætextã: Tunicam palmatã: Togam pictam: Coronã triumphalem: laureamq;. Triumphãtium uero domus ſpoliis hoſtium affixis inſignes inter alias fiebant. De iure triumphandi Valerius maximus multa. Quid autẽ Ouatio a triumpho diſtet: & unde dicatur docet Plutarchus in Marcello. Ioui latio. Sunt qui falſo intelligant Iouem latialem: quem in monte albano dedicauit Aſcanius: ad cuius ſacra quæ Latinæ dicebantur totum latiũ conueniabat: & rex Sacrificulus romanus: ei (ut eſt autor Lactantius) olim ſanguine humano ſacrificabant. Placet intelligas de Ioue capitolino qui Romæ colebat: quæ erat caput latii: quo duces triumphãtes per ueniebant: & uota ſuſcepta perſoluebant: Liuius Dictator coronã aureã libræ pondo ex publica pecunia populi iuſſu in Capitolio Ioui donũ poſuit. Eam ædẽ Tarquinius Demarati filius uouit. Tarquinius poſtea Sũpbus extruxit: qui librarũ argenti. xl. milia in fundamentis dicitur impẽdiſſe: Capitolino Ioui Põpeius Magnus (autore Plynio) ſex pocula murrhina dicauit: Auguſtus uero in eius cellã (ut docet Trãquillus) ſedecim milia pondo auri gẽmaſq; ac margaritas qngenties ſeſtertium una donatione contulit. Fuit etiã in Capitolio ædes Iouis tonãtis: quã Auguſtus (ut meminit Trãquillus) ſtruxit: cõſecrauitq; liberatus periculo: quum expeditione cantabrica per nocturnũ iter fulgur pſtrinxiſſet: ſeruumq; perducentem exanimaſſet. In hac æde Iupiter fuit deliaci æris exemplar ut ſcribit Plynius. Germania rebellatrix. Auguſtus (ut Florus ſcribit) ſciebat patrẽ ſuũ Cæſarem bis tranſuectũ põtem rheno quæſiſſe bellũ: in illius honorem cupiens facere ꝓuinciã: miſit eo Druſum: qui ualidiſſimas nationes aggreſſus domuit breui: adeo ut non per adulationẽ: ſed ex meritis defuncto ibi fortiſſimo iuuene ipſi: quod nunquã alteri ſenatus cognomen ex prouincia dedit: Sed breue id gaudium fuit. Nam poſtq̃ Druſus defunctus eſt ex factura cruris: ſuper quod equus collapſus eſt: ut diximus ſupra. Vari Quintilii libidinẽ: ac ſuperbiam haud ſecus: q̃ ſæuitiam odiſſe cœperunt: Auſus eſt ille agere conuẽtum: quaſi uiolentiam barbaroꝝ & præconis uoce poſſet ĩhibere: At illi ut primũ togas: & ſæuiora armis iura uiderũt: duce Arminio arma corripiunt. Itaq; Varum improuidũ: & nihil tale metuentem: improuiſo: adorti undiq; inuadunt caſtra rapiunt tres legiones opprimuntur. Varus perditas res eodẽ: quo Cãnenſem diem Paulus & fato eſt: & animo ſecutus: aliis oculos: aliis manus barbari amputarunt. Ipſius quoq; cõſulis corpus: quod militum pietas humi abdiderat: effoſum. Vnde nõ immerito poeta hic germanos rebelles appellat. Magni ducis: Auguſti Cæſaris. Quæ non uidiſſe dolebo. Quæ dolebo cernere non potuiſſe. Protinus hoſpes erit. Quã primũ apud me diuertet. Domus naſonis. Domus mea. Suum locum: Locum ipſius exilii: ideſt Tomõ. Pro lare. Larem pro domo poſuit. Ex Lemuribus enim. qui poſterioꝝ ſuorum curã ſortitus pacato: & quieto numine domum poſſidet. Lar dicitur familiaris: ut ſcribit Apuleius. Non uelit hoc eſſe penetrale. Non uelit hãc eſſe domũ: Penetrale aũt a penitus deductũ ſignificat quod intimo loco eſt: ſic Ouidius in met. Hæc domus: hæc ſedes: hæc ſunt penetralia magni Amnis. Sed hoſpitium. Sed diuerſorium ad tẽpus.

Et fieri famæ parſq; graduſq; poteſt.
Is p̄cor auditos poſſit narrare triumphos
  Cæſaris & latio reddita uota ioui.
Teq; rebellatrix tandem germania magni
  Triſte caput pedibus ſuppoſuiſſe ducis.
Hæc mihi qui referat quæ nõ uidiſſe dolebo.
  Ille meæ domui protinus hoſpes erit.
Hei mihi: iã ne domꝰ ſcythico naſõis ĩ orbe ẽ?
  Iãq; ſuum mihi dat pro lare pœna locum.
Di facite ut cæſar nõ hoc penetrale domumq;
  Hoſpitiũ pœnæ ſed uelit eſſe meæ.

e Cce ſupuacuus (q̃d enĩ fuit utile naſci)

In. xiii. Elegiam Enarratio.

ECce ſuperuacuus. Quum natalis poetæ adeſſet: ſuperfluum fuiſſe dicit: in ea loca illum ueniſſe: ubi non licet illi ex more ſolemnia ſacra exhibere: monetq; ne amplius redeat dum erit in Scythia. Quid enim fuit utile naſci. Ratio quare eius natalis fuerit ſuperfluus. Hoc autem dicit quoniam in Scythia in maximis incommodis exul degebat. Loquitur enim ex eorũ ſententia: qui cenſuere nõ naſci optimum ob uaria uitæ mala & labores: quam Epicuream ſententiam. Silenum etiã comprobaſſe legimus: Is enim (ut ferunt) a Mida captus: hoc ei muneris pro ſua miſſione dediſſe

Rumor

Triũphare
Io triũphe

Triumphi
inuentor

Triumphalia ornamẽta

Iupiter latialis
latiæ feriæ
Iupiter capitolinus

Aedes iouis tonãtis
Germania rebellatrix

Lar familiaris
Penetrale

Optimum non naſci quidã cenſuere

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

ſcribitur:docuiſſe regem non naſci homini longe optimum eſſe:proximum autem q̃ primũ mori: Qua etiam ſententia uſus eſt in Creſiphonte Euripides.Nam nos docebat cœtus celebrantes domum lugere: ubi eſſet aliquis in lucẽ editus humanæ uaria uitæ reputantes mala atq; labore morte finiſſet grauis hũc omnes amicos laude:& lætitia exequi.Plura diximus in Plynium in enarratione eius loci.Itaq; multi extitere qui non naſci optimum cenſerent:aut q̃ ocyſſime aboleri. Ad ſua tẽpora.Tempore quo natus fui. Dure.O crudelis natalis. Quid ad miſeros.Cur ueniſti ad hanc meam ætatem tam infœlicẽ:debebas enim exiliũ mihi naſcẽti auertere finiẽdo uitã ante:q̃ exularẽ. Modũ.Finẽ. Vltra patriã. Nam poſteaquã e patria in exiliũ abii:debebas me tanq̃ mortuũ deſerere: quaſi dicat. Debuiſti poſteaq̃ diſceſſi uitã meã finire. Quoq; loco primum.Debuiſti me ẽt iterficere Sulmone quũ primũ natus fui. Sũ male cognitus.Sum infœliciter cognitus:hoc eſt ſum cognitus malis:& iſortuniis exilii obnoxius. In relinquendo ĩ urbe.In pmittẽdo me mori ĩ urbe. Quod idẽ fecere ſodales.Quã eãdẽ rẽ ſodales præſtitere:nam me ab Auguſto damnatum deſeruere. Tu triſtis.Tu mœſta relinquẽdo me in urbe. Cum ponto.Cũ Tomo pontica urbe:ubi exulo.

Ad ſua natalis tempora noſter adeſt.
Dure quid ad miſeros ueniebas exulis annos:
Debueras illis impoſuiſſe modum.
Si tibi cura mei:uel ſi pudor ullus ineſſet:
Non ultra patriam me ſequerere meam.
Quoq; loco primũ male ſum tibi cognit⁹ iſãs
Illo tentaſſes ultimus eſſe mihi
Inq; relinquendo:quod idem fecere ſodales:
Tu quoq; dixiſſes triſtis in urbe uale
Quid tibi cũ põto? num te quoq; cæſaris ira
Extremam gelidi miſit in horbis humum?
Scilicet expecta ſolitũ tibi moris honorem?
Pendeat ex humeris ueſtis ut alba meis?
Fumida cingatur florentibus ara coronis?
Micaq; ſolenni turis in igne ſonet?
Libaq; dem pro te geniale notantia tempus?
Concipiamq; bonas ore fauente preces?

Veſtis natalitia

Veſtis ut alba.Veſtẽ cãdidã dicit:quã induebãt qui natalem celebrabãt. Propertius. Dein qua primũ oculos cœpiſti ueſte Properti.

Natalis celebrãdi cõſuetudo

Indue:Deſcribit autem breuiter cõſuetudinẽ romanã in celebrãdo natali. Fumida cingaſ. Solebãt enim natali honorem diis exhibere: & genio potiſſimum:cuius arã ſertis coronatã ture uaporabant: Tibullus. Vrantur pia tura focis urantur odores:& Propertius Inde coronatus ubi ture piaueris aras. Libaq; dem pro te.

Liba

Quomodo fierent liba docet Cato in re ruſtica his uerbis Libum hoc modo facito Caſei pondo ii in mortario bene diſterat:ubi bene diſtriuerit farinæ ſiligineæ libram:aut ſi uoles tenerius eſſe ſelibram ſimilaginis ſolum eodem indito permiſcetoq; cũ caſeo bene ouum unum addito:& una bene pmiſceto: ĩde panem facito:folia ſubdito in foco calido ſub teſta coquito leuiter:Seruius ſcribit libũ placẽtã fuiſſe: quæ ſarre:melle:& oleo conſtabat:& apta erat ſacrificiis:ea nomen accepit uel a libero patre: uel ꝙ libãdi cauſa fieret:ut Varroni Placet. Ea autem(ut quidam ſcribunt)die natali diſcumbentibus apponebãt: nemo autem prius guſtabat q̃ is:qui ſuum natalem celebrabat: omnes autem:qui libũ guſtaſſent:bene precari oportebat.Onidius in arte amãdi. Quid?quaſi natali quũ poſcit munera libo. Geniale tp̃s. Tẽpus uoluptuoſum.aut(qđ magis placet)tẽpus quo Genio ſacrificaſ. Tibullus.Ipſe ſuos genius ad ſit uiſurus honores:Cui decorẽt ſanctas florea ſerta comas:Illi⁹ puro diſtillẽt tpa nardo. Atq; ſatur libo:ſit pmadeatq; mero.

Genius deus

Lar deus

De Genio hæc Cẽſorin⁹.Genins deus eſt:cuius in tutela ut qſq; natus eſt uiuit:ſiue ẽt ꝙ: ut generamur curat:ſiue ꝙ una gignif nobiſcũ:ſiue ẽt ꝙ nos genitos ſuſcipiat ac tueaſ:certe a gnignẽdo Geni⁹ appellaſ.Eũdem eẽ geniũ:& larẽ multi ueteres memoriæ ꝓdiderũt.In qs ẽt Catus Flaccus ĩ lib.quẽ de indigitamẽtis reliqt ſcriptũ.Hũc in nos maximã:qnimo oẽm hr̃e ptãtẽ creditũ eſt:nõnulli:binos genios ĩ his dũtaxat domibus quæ eſſent maritæ colendos putauerũt: Euclides autem Socraticus duplicẽ omnibus omnino nobis genium dicit appoſitum:quam rem apud Lucilium in libro ſatyrarum.xi.licet cognoſcere:genio igitur potiſſimum per omnem ætatem quotannis ſacrificamus:quãq̃ nõ ſolũ hic ſed & alii ſunt præterea dei complures homini uitam pro ſua quiſq; portione adminiculantes:quos uolentes cognoſcere:indigitamentorum libri ſatis edocebunt:Sed omnes hi ſemel in unoquoq; homine numinum ſuorũ effectum repræſentant. Quocirca non per omne uitæ ſpatium nouis religionibus arceſſuntur. Genius

Cur genio mero non hoſtia ſacrificabãt

autem ita nobis aſſiduus obſeruator appoſitus eſt:ut ne puncto quidem temporis longius abſcedat: ſed ab utero matris acceptos ad extremum uitæ diem comitetur.Sane cur genio merum fundendum ſit ut Perſins ait:nõ hoſtia faciendũ ſiquis ſcire uoluerit:docuit Varro in eo libro cui Titulus fuit Articulus: ſiue de numeris:id enim moris inſtitutiq; maiores tenuiſſe teſtatur:ut quum die natali munus annuum genio ſoluerent:manum a cædæ ac ſanguine abſtinerent:ne die qua ipſi lucem accepiſſent: aliis demerent. Deniq; Delii ad Apollinis genitoris aram(ut Timæus docuit)nemo hoſtiã cædebat. Ore fauẽte. Sic Tibullus.

Fauere

Dicamus bona uerba:uenit natalis ad aras.Quiſquis ades:lingua uir mulierq; faue. Fauere autẽ (autore Pompeio)eſt bona fari.at ueteres poetæ pro ſilere uſi ſunt fauere.Donatus ſcribit Fauere ſignificare ſilere. Vergilius.Ore fauete omnes.Non enim trahitur a fauore:ut plærîq; exiſtimant:ſed paratur ſilẽtiũ ut rite peragi poſſit ſacrum nulla uoce mala obſtrepente:ut ſcribit Seneca in libro de uita beata. In

ſacris enim

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

ſacris enim(autore etiam Seruio)taciturnitas neceſſaria eſt:quod etiam Plynius ſcribẽs cæteris precationibus præire aliquẽ:rurſuſq; aliquẽ cuſtodẽ dari:qui attẽdat alium ꝑponi:qui fauéri linguis iubeat.põtifices uero(ut docet Donatus)dicere ſolebãt Fauete linguis:fauete uerbis. Vnde illud eſt Vergilii.Ore fauete omnes. Et pompeius docet in ſacris dici paſcito linguam.i.coerceto:cõtineto:taceto. Decet.n.ciues (ut ſcribit Plutarchus)neq; audire quicꝗ rerũ diuinarũ.neq; aſpicere per negligẽtiã:ſed uacare a cæteris:mẽtemq; adhibere:& ab omni crepitu:ſtrepitu:ac gemitu abſtinere. Ferali cupreſſo. Atra:& funebri cupreſſo. Adhibebatur autem Cupreſſus ad funera autore Seruio:uel ꝙ cæſa non repululat:uel ꝙ per eam funeſtata oſtenditur domus:ſicut lætã frondes indicant feſtæ. Varro tamen dicit pyras ideo cupreſſo circundari ꝓpter grauem uſtrinæ odorem.ne eo offendatur populi circunſtãtis corona:quæ tãdiu ſtabat reſpõdens fletibus preficæ.i.planctuum principi:ꝗ diu cõſumpto cadauere:& collectis cineribus dicebat nouiſſimum uerbum Ilicet:quod ire licet ſignificat. Nil exorantia. Nil præcibus cõciliantia. Nec bona uerba. Nec bonæ præcationes. Tibullus. Dicamus bona uerba:uenit natalis ad aras. Si tamen eſt aliquid. Hoc dicit:quia natalem celebrantes a diis aliqd petebãt. Tibullus. Annuat & cherinte tibi quodcunq; rogabis:& Propertius. Tuq; o chare mihi fœlicibus edita pennis Surge & poſcẽtes iuſta præcare deos. Euxinus falſo nomine dictus. Mare illud quod pontum appellant Euxinum etiam dicimus ab εὐ quod bonũ ſignificat & ξεινος hoſpitiũ uel amicus quaſi bonum hoſpitium ſit:quod per cõtrarium dictũ eſt. Nam circa Euxinum loca ſunt aſperrima:& fera:genteſq; etiam immites. Plynius. Pontus Euxinus antea ab inhoſpitali feritate Axenos appellatus eſt.

Fauete linguis
Fauete uerbis
Paſcito linguam
Cupreſſus funeribus adhibebat
Euxinus

Non ita ſum poſitus:nec ſunt ea tẽpora nobis
Aduentu poſſim lætus ut eſſe tuo.
Funeris ara mihi ferali cincta cupreſſu
Conuenit & ſtructis flamma parata rogis.
Nec dare tura libet nil exorantia diuos:
In tantis ſubeunt nec bona uerba malis.
Si tamen eſt aliquid nobis hac luce petẽdum
In loca ne redeas amplius iſta precor.
Dum me terrarũ pars pene nouiſſima ponti.
Euxinus falſo nomine dictus habet.

Vltor & ãtiſtes doctorũ ſãcte uirorũ
Quid facis ĩgenio ſemp amice meo?
Ecqd:ut ĩcolumẽ quõdã celebrare ſolebas
Nũc quoq; ne uidear tot⁹ abeſſe caues.
Colligis exceptis ecquid mea carmina ſolis
Artibus artifici quæ nocuere ſuo.
Immo ita fac quæſo uatum ſtudioſe nouorũ:
Quaq; potes retine corpus in urbe meum.
Eſt fuga dicta mihi non eſt fuga dicta libellis:
Qui domini pœnam non meruere ſui.
Sæpe per externas ꝓfugus pater exulat oras
Vrbe tamen natis exulis eſſe licet,
Palladis exemplo de me ſine matre creata
Carmina ſunt:ſtirps hæc ꝓgenieſq; mea.

In Vltimam Elegiam Enarratio.

VSus amicitiæ. Amice colligẽtis eius ſcripta fidem:& amorẽ laudat poeta:hortaturq; ut quoad poteſt eius nomen in urbe retineat:ſimulq; exponit met. opus:inemẽdatum e manibus exiſſe:Poſtremo dicit quicquid exilii tempore compoſitum a ſe fuit in ſcythia excuſandum eſſe:quandoquidem & mala eius ingenium fregerint:& in his ſit locis:ubi arma aſſidue urbem circunſonent:in qua nec librorum copia ſit:nec quenꝗ habeat:cui carmina poſſit recitare. Antiſtes. Princeps. Eſt autem proprie Antiſtes ſacerdos:& princeps qui ante altare ſtat. Ecquid. Nunquid. Incolumen. Nondum exulem. Ne uidear totus abeſſe. Ne totus uidear romæ non eſſe. Caues. Prouides. Exceptis ſolis artibus. Libros intelligit de arte amandi. Ita fac. Ita collige carmina mea omnia præter amatoria. Eſt fuga dicta mihi. Dictum eſt mihi exilium. Licet natis exulis. Fas eſt liberis exulantis hominis. Palladis exemplo. Mineruas plures fuiſſe ſcribit Cicero libro tertio de natura deorum: Primam: quæ ex Vulcano genuit Apollinem eum:cuius in tutela Athenas antiqui hiſtorici eſſe uoluerunt. Secundã ortam Nilo: quã ægyptii coluere. Tertiam Ioue genitam:principem:& inuẽtricem belli. Quartam Ioue natã:& Coriphe oceani filia:quam arcades Coriam nominarunt:& qnadrigatum inuentricem ferũt. Quintam Pallantis:quæ patrem dicitur interfeciſſe uirginitatem ſuam uiolare conãtem:cui pinnarum talaria affigunt. Tertia igitur Minerua e Ioue tantum genita dicitur. Is enim quum Iunonem uxorem ſterilem intueretur concuſſo capite Mineruam dicitur cum clypeo edidiſſe:dicente in tertio faſtorum Ouidio. Aut quia de capitis fertur ſine matre paterni Vertice cũ clypeo proſiluiſſe ſuo. Fingitur autem nata de Iouis capite:uel quia(ut docet Lactantius)naturæ rõne prudẽtia oĩs in capite eſt. Vel quia uirtus ſolis humanis mentibus prudentiã ſubminiſtrãs:quam per Mineruam accipimus.ut ſcripſit Porphyrius autore Macrobio edita eſt de ſũma ætheris parte:ac nulla rerum corporearum admiſtione ab ipſo Ioue:Ideſt a deo intellectũ accepimus. Natam eam ſine matre fingunt:quoniam in fœminis prudentia non eſt:cuius dea eſt ipſa Minerua:quod Martianus in hymno Palladis ita oſtendit. Quam de patre ferunt ſine matris ſemine natam prouida conſilium ꝙ neſcit curia matrum. Quod autem in fœmina ſit parum prudentiæ deſignat Ariſtoteles in ſe-

Mineruæ plures
Minerua e iouis capite
Cur pallas dr̃ nata de iouis capite
Cur pallas ſine matre

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Hãc tibi cõmẽdo: q̃ quo magis orba parẽte ẽ
  Hoc tibi tutori ſarcina maior erit
Tres mihi ſunt nati contagia noſtra ſecuti:
  Cætera fac curæ ſit tibi turba palam.
Sunt quoq; mutatæ ter qnq; uolumia formæ
  Carmina de domini funere rapta ſui.
Illud opus potuit: ſi non prius ipſe periſſem:
  Certius a ſumma nomen habere manu.
Nunc incorrectum populi puenit in ora:
  In populi quicq̃ ſi tamẽ ore mei eſt.
Hoc quoq; neſcio qd noſtris appone libellis
  Diuerſo miſſum quod tibi ab orbe uenit:
Quod qcũq; leget: ſi quis leget: extimet ante
  Compoſitum quo ſit tempore: quoq; loco.
Aequus erit ſcriptis quorum cognouerit eſſe
  Exilium tempus barbariamq; locum.
Inq; tot aduerſis carmen mirabitur ullum
  Ducere me triſti ſuſtinuiſſe manu.
Ingenium fregere meum mala: cuius & ante
  Fons infœcundus paruaq; uena fuit.
Sed quæcunq; fuit nullo exercente refugit:
  Et longo periit arida facta ſitu.
Non hic librorum per quos inuiter: alarq;
  Copia pro libris arcus & arma ſonant.
Nullus in hac terra recitẽ cui carmina: cuius
  Intellecturis auribus utar: adeſt.
Nec quo ſecedam locus eſt: cuſtodia muri
  Summouet infeſtos clauſaq; porta getas.
Sæpe aliqd quæro uerbũ nomeq; locuq;
  Nec quiſquã eſt a quo certior eẽ queam
Dicere ſæpe aliquid conanti (turpe fateri)
  Verba mihi deſunt dedidiciq; loqui
Threicio geticoq; fero circũſonor ore.
  Et uideor geticis ſcribere poſſe modis.
Crede mihi timeo ne ſint immixta latinis:
  Inq; meis ſcriptis pontica uerba legas.
Qualẽcũq; legas uenia dignare libellum:
  Sortis & excuſa conditione meæ.

Cõſiliũ in fœmina inualidum

Cur tẽpla palladis in arce

Cur ĩ palladis ægide eſt meduſa

Arma palladis

Pallas uirgo

Pallas trigemina

Glaucopis dr̃ pallas

cundo politicorum docens: Conſilium in fœmina eſſe inualidum. Eadem etiam dea patrona urbium dicitur: quod in arce templa ueteres palladi ſacrarũt: cuius rei cauſam dicit eſſe idẽ Martianus: ꝙ ratio amplificet qdque eſt elatior urbes. Et in Aegide Meduſam ſaxificam ideo geſtare memorat. Quod pauidũ ſtupidet ſapiens ſolertia uulgus: Arma autem Palladi hæc aſſignãt poetæ Clypeum & acutæ cuſpidis haſtam. Dat galeam capiti: defenditur ægide pectus. Idem Martianus ideo Clypeum Palladi datum docet: Sapienti ꝙ regat orbem: Vel rationis opem ꝙ ſpumea prælia poſcant. Haſta etiã uibrãs penetrabile mõſtrat acumẽ. Diodorus ſcribit Aerẽ noĩatũ Palladẽ: ac Iouis filiã dici: & uirginẽ fuiſſe: qm̃ & nõ corrumpat & ſublimiorẽ locũ teneat: quapropter ex uertice Iouis dr̃ nata. Eãdẽ dictã eſſe Trigeminã ꝑpter tria anni tpa Ver: æſtatẽ: hiemẽ: Dr̃ ẽt Glaucopiis nõ ea cauſa: qua græci quidã arbitrantur ꝙ oculos cæſios habeat: quod ſtultũ uidetur. Sed quia aer glauci ſit aſpectus. Eã Papinius in ſecundo thebaidos appellat Iouis ingeniũ quum inquit. Diua ferox magni decus ingeniũq; parentis Bellipotens: cui torua genis horrore decoro Caſſis & aſpſo crudeſcit ſanguine gorgon. Hãc tibi cõmendo. Cõmendo tibi hanc meã ſtirpem & progeniem. Hoc erit maior ſarcina. Tãto erit maior ſarcina: qa qui carẽt parẽtibus: indigẽt maiori pſidio & fauor. Tres mihi ſũt nati. Tres illos de arte amãdi libros ſignificat. Cõtagia nr̃a. Noſtra mala: nã & ipſi ex urbe eiecti ſunt. Cætera turba. Reliqui libri a me editi. Ter qnq; uolumina. Libri qndecim. Formæ mutatæ. Metamorphoſeos. De domini funere. Subita enĩ relegatiõe opus illud inemẽdatum emiſſum eſt. Si nõ prius ipſe periſſam. Si non antea relegatus eſſem. Certius nomẽ. Clariorẽ famã a ſumma manu. Poſt ultimam emẽdationem. In populi quicq̃. Quaſi dicat ſi modo populus Romanus legit ſcripta mea: a quibus fortaſſe abhorret ꝑpter amatorios libellos. Hoc. Scilicet carmẽ ſubditi num. Appone. Aſcribe. Ab orbe diuerſo. A ſcythica plaga. Quo tẽpore. Quum adhuc florerem: an quũ relegatus fuiſſem. Quoq; loco. Romæ ne in doctoꝝ hominũ luce & libroꝝ copia: an in ſcythia. Aequus erit ſcriptis. Scriptis meis equũ ſe iudicẽ pſtabit: & ſiqd in his dãnãdum deprehẽdet: mihi ignoſcet. Sciet enĩ me ea cõpoſuiſſe relegationis meæ tempore: & in media barbaria. Ducere. Deducere. Carmĩa enim dicunt deduci. Vergilius. Paſcere oportet oues deductũ dicere carmẽ: aut (quod magis placet) ſcribere: ꝑpterea ꝙ addidit triſti manu. Arcus & arma. Quibus utunt Scythæ. Quo ſecedã. Quo me ab aliis remoueã: & ſeceſſum aliquem amœnum petam extra urbẽ ſtudiis aptum. Cuſtodia muri. Duplici cã ſe non poſſe ſecedere deſignat: & ꝙ clauſæ ſunt portæ ciuitatis: & ꝙ cuſtodes murorum egredientes obſeruant. Turpe fateri. Turpe eſt dicere. Eſt aũt parentheſis. Circũſonor. Quia oẽs loquũt threcio & getico ſermõe. Modis geticis. Linguam enim geticã didici. Immiſta. Subaudi uerba getica. Qualẽcũq;. Vel cultũ uel incultum. Dignare: dignũ iudica. Et excuſa. Et excuſatũ hẽas illũ: ul certe alius excuſa. Cõditiõe meæ ſortis. Quia exul ĩ aſſiduo luctu & malis uerſor.

Deducere

Bartolomei

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶BARTOLOMEI MERVLAE IN QVARTVM OVIDII De TRISTIBVS LIBRVM ENARRATIONES.

SI qua meis fuerit excuſandos eē dicit poeta eiꝰ libellos:ſi qd fuerit ī his rephēdēdū: ſiqdē exul hæc ſcribebat nō gl'iæ cupiditate:ſed ut reqē peteret:& dolorē exilii carmibꝰ cōſolaret̃:enūerat poſtrēo mala:q̃ patit̃ ī Scythia qbꝰ ſi carm̃ rude fuerit:& īpolitū:lectorē rogat:ut ſibi ignoſcat. Si q̃ fuerit uitioſa.Si q̃ fuerit uitio alicui obnoxia. Suo tpe.Quia ea ſcripſi tpe quo erāt relegatꝰ. Reqeſq;. Vt qeſcerē magis eo tpe.q̃ ſcriberē pclarū aliqd:quā rē meliꝰ declarat ī ſequēti uerſu. Ne foret itēta.Ne foret ſolicita. Hoc ē cur cātet.Multoꝝ exēplo ſe hæc fatet̃ ſcripſiſſe:ut potiꝰ dolorē leuaret:q̃ gloriā acqreret. Vinctꝰ quoq; cōpede foſſor.Eos q ī ergaſtulis uincti tenebāt̃:& agros fodiebāt: deſignat. Ergaſtulū.n.neutro gñe(autore Marcello)carceris locus eſt.Liuiꝰ.Ductū ſe a creditore nō ī ſeruitiū:ſed in ergaſtulū & carnificinā. Ergaſtulꝰ uero cuſtos pœnalis loci.Lucilliꝰin xv.Nō ergaſtulꝰ unꝰ& aliꝰiudicē appoſuit:ut nemo ſniam libere magis q̃ ergaſtulus dicere poſſit.Ergaſtulos Plyniꝰita deſcribit.At nunc eadē illa:uincti pedes:dānatæ manus:īſcripti uultꝰexercēt.Colūella.Ergaſtularios appellat eos q pſūt ergaſtulis.Idē docet lib.i.qūo Ergaſtuli mācipia recognoſci debeāt:atq; tractari ab ergaſtulariis.Ergaſteriū dr̃ officia:nñ ī decretis legimꝰ nulli clerico licere tabernā:aut Ergaſteriū hr̃e:deducit̃ aūt Ergaſtulum απο του εργου.i.ab ope:& στελλο mitto:mittebāt̃.n.ad ergaſtula ubi opari cogebāt̃. Indocili nūero.Cātu idocto:uel quē nemo docuit: uel certe nō apto aut facili doctu:nl'la.n.rōne cōſtat:aut pceptis.Quum graue mollit opus. Quū duꝝ fodiēdi opꝰleue & molle facit. Cātat & initēs.Nautas deſignat:q p flūina ducūt naues grauiſſimas:& uix mobiles:cātādo āt laborē īminuūt. Ratē tardā.Nauē grauē:aut tardā qa ducit̃ cōtra flūinis curſū. Quiq; refert. Ille ēt cātat minuēdi laboris gr̃a:q aſſidue remigat & leuiorē nauē īpellit.Duo ergo nauiū gña pōit:grauē.ſ.q̃ remis limo īnitētibꝰ & leuiorē:q̃ adductis lacertis īpellit̃:ut remigātes uulgo uidemꝰ:quos oēs cātu dicit laborē leuar̃:ut īpe poeta carmibꝰ dolorē īminuit. Arūdineo carmīe.Fiſtulæ cātu:q̃ ex arūdibꝰ fiūt a paſtoribꝰ:ut ī argi fabula docet Oui.i.i.met.& ī buco.Maro. Trahētis.Deducētis:filātis. Abducta lyrneſide.Abducta hippodamia Briſei filia.Lyrneſum āt oppidū fuit ī orā Troia cōtra Lesbon Hippodamiæ pr̃ia.Vnde īpa Lyrneſia appellata eſt.Quō aūt Briſeis ab Agamēnone erepta fuerit Achilli: notū ē Hōeri carmīe ex prīo Iliados:&Ouidi epl'a. Aemonia lyra.Lyra Achillis Aemōii:hoc ē Theſſali. Aemō.n.rex fuit Theſſaliæ Deucaliōis filiꝰ:a quo æmōia Theſſalia cognoīata fuit:q̃ poſtea ab eiꝰfilio.Theſſalo appellari cœpta fuit.Quod aūt Achilles a græcis alienatꝰob ereptā Briſeida cithara uteretur:docet Home.lib.ix.Iliados.Ira.n.inqt.Poſteaq̃ legati Agamēnonis ad tētoria:naueſq; Myrmidonū peruenerūt:offendūt illū ſedentē & permulcentē ſibi aures cantu Patroclo:qui unus aderat ſedēte ex aduerſo:expectāteq; quādo ille a canendo ceſſaret:canebat autem ad citharam uirorum fortium laudes Eam citharam quando Thebas euerteret inter ſpolia Eetionis regis inuenerunt:non ſolum uocalitate:

Ergaſtulū
Ergaſtulus
Ergaſtularii
Ergaſteriū
Lyrneſum
Aemonia
Theſſalia
Cithara Achillis

PVBLII OVIDII NASONIS DE TRISTIBVS LIBER QVARTVS.

SI qua meis fuerit ut erūt uitioſa libellis
Excuſata ſuo tēpore lector habe.
Exul erā reqeſq; mihi nō fama petita ē
Mens intēta ſuis ne foret uſq; malis.
Hoc eſt cur cātet uinctus quoq; compede foſſor:
Indocili numero cum graue mollit opus.
Cantet & innitens limoſæ pronus harenæ:
Aduerſo tardam qui uehit amne ratem.
Quiq; refert pariter lētos ad pectora remos
In numerum pulſa brachia uertat aqua.
Feſſus ut incubuit baculo ſaxoq; reſedit
Paſtor arundineo carmine mulcet oues.
Cantantis pariter:pariter data pēſa trahētis
Fallitur ancillæ decipiturq; labor.
Fertur & abducta lyrneſide triſtis achilles
Aemonia curas attenuaſſe lyra.

Q uū traheret ſiluas orpheus & dura canēdo
  Saxa:bis amiſſa coniuge mœſtus erat:
Me quoq; muſa leuat pōti loca iuſſa petentē:
  Sola comes noſtræ perſtitit illa fugæ.
Sola nec inſidias inter nec militis enſem:
  Nec mare nec uentos barbariamq; timet.
Scit quoq; cū perii quis me deceperit error:
  Et culpam in facto non ſcelus eſſe meo.
Scilicet hoc ipſo nūc æqua:quod obfuit ante
  Et mecum iuncti criminis acta rea eſt.
Nō equidē uellem(quoniā nocitura fuerūt)
  Pieridum ſacris impoſuiſſe manum.
Sed nunc qd faciā?uis me tenet ipſa ſacrorꝝ:
  Et carmen demens carmine læſus amo.
Sic noua dulychio lotos guſtata palato
  Illo quo nocuit grata ſapore fuit.
Sētit amās ſua dāna ferēs:tamen hæret in illis
  Materiam culpæ proſequiturq; ſuæ.
Nos quoq; delectant:quāuis nocuere libelli
  Q uodq; mihi telum uulnera fecit:amo.
Forſitā hoc ſtudium poſſit furor eſſe uideri:

uerūetiā aſpectu inſignē:nam & artificio & materia iugoq; argēteo erat decora:unde etiā in epl'is ita ſcri
bit Ouidi. Tutius eſt iacuiſſe toro:tenuiſſe puellā: Threiciā digitis increpuiſſe lyrā. Quū traheret ſiluas.
Quū traheret arbores cātu & ſaxa.Oui.in.iii.de arte amādi.Saxa ferasq; lyra mouit rhodopeius Orphe-
us Tartareosq; lacus trigeminūq; canē.& Vergi.Orpheaq; in medio poſuit:ſiluasq; ſeqntes:hoc ideo fin
Orpheus
gitur:qm̄ fuit eloquētiſſimus:& hoīum ꝑtinaciā fregit eloquētia.Fuit autem Orpheus ex Thracia filius
Oeagri:ut ipſe in Argonautica ſcripſit:& Maro eū Oeagriū appellauit.Idē etiā aſſerit Diodorus in qnto
ſcribēs illū & doctrina & Melodia ac poeſi ex
ceſſiſſe oēs quorꝫ extet memoria.Is Vxorē ha
buit Euridicen:q̄ dū Ariſtæū fugeret per loca
herbis floribusq; ornata latētē ſerpētem calca
uit:cuius uenenato morſu extincta ad inferos
deſcēdit:nota eſt fabula:quā elegantiſſime de
Eurydice
ſcripſit Maro in.iiii.geor.Eſt aūt Euridice hu
mana aīa quæ dr̄ Eurydice.i.latū iudicium ha
bēs:ꝓpterea ꝙ rōnalis eſt: hæc nubit Orpheo
quū corꝑi coniungit̄:& amat̄ ab Ariſtæo.i.ab
optimo.Illa aūt corporeis uoluptatibus irreti-
tur.Id.n.ſūt flores atq; herbæ:q̄ terræ ſunt pul
chritudines:optimum qđ eſt ꝑ illa fugit:atq; a
ſerpente.i.a peccato:qđ inter illas uoluptates
latet:interimit̄:& ad inferos demergit̄:ſed cō
cedit̄ Orpheo:ut illā ſono cytharæ.i.actionū
optima cōpoſitione:q̄ maxima harmonia eſt:
unde uirtus exorit̄:ab inferis reuocet.i.a uitiis
liberet.ſed ea lege ne reſpiciat.i.ne in uitia re-
labat̄. Bis amiſſa cōiuge.Bis perdita Eurydi
ce primo quū ea Ariſtæū fugiēte:periit morſu
ſerpētis.Deinde quū ea illi ab inferis redeunti
erepta eſt.Legē.n.dederat Proſerpina ne reſpi
ceret:donec in auras ſupās ꝑueniſſet:ſic etiam
Vergilius. Quo ſe erepta bis coniuge ferret.
Mœſtus erat.Erat triſtis:ſed tñ cātu dolorē
leuabat. Vergi.Septē illū totos ꝑhibēt ex ordi
ne mēſes Rupe ſub aeria deſerti ad ſtrymonis
undā Fleuiſſe:& gelidis hæc euoluiſſe ſub an-
tris Mulcētē tigres & agētē carmine quercus. Muſa.Carmen qđ facio leuādi doloris gr̄a. Ponti loca
iuſſa. Tomitanā urbē dicit. Et culpā.Culpæ meæ cām hoc eſt errorē. Hoc ipſo.Hac ipſa re.i.carmine.
Eſt aūt ſenſus.Muſa hac re mihi ē æqua:q̄ antea accuſatus fui:uel certe hoc dicit.Muſa ideo ē mihi æq̄:
qm̄ mecū accuſata fuit:& mihi pri⁹ nocuit. Acta rea ē.Accuſata ē.Intelligit āt carmīa amatoria:q̄ cū ipſo
Pierides non a filiabus Pieri dictæ
poeta dānata ſūt. Q m̄ no:fue.qm̄ debebāt mihi obeſſe. Pieridū ſacris.Sacris muſarꝫ.Sane ſūt q̄ ſcri
bāt muſas Pierides dictas a filiabus Pieri q̄s uicerūt falſo adducētes id Ouidiū ſcribere.Quū cōſtet dcās
a pierio mōte:ut docet Pōp.Scribit ēt Heſio.ex Ioue & Mnemoſyne Muſas in Pieria natas.Et Cic.li.iii.
de natu.deo.ita refert.Iā muſæ priæ q̄tuor natæ Ioue altero Nete:& Theximone:Edearche:Melete.Se-
cūdæ Ioue tertio & Mnemoſyne ꝓcreatæ nouem:Tertiæ Ioue tertio in Pierio natæ & Antiopia: q̄s pieri
Pierus mons
das & pierias ſolēt poetæ appellare iiſdē noībus eodē nūero:quo maxīe ſuꝑiores. Oui.in met.nō Antio-
piā:ſed Anippen noīat.Quare aut illic Antiope:aut apud Ciceronē Anippe legēdū ē.Pierus autē mōs eſt
Theſſaliæ:q ad Macedoniā portēdit̄:autore Ply.Pompeius.In theſſalia muſarꝫ parēs domusq; Pieriā.De
Muſis plura Diodo. Impoſuiſſe ma.Attigiſſe. Sic noua Duli.Homerus lib.ix.Odyſſeæ ſcribit Vlyſſē
Lotophagi
tēpeſtate actū in Africā ad lotophagos acceſſiſſe:eiusq; ſocios guſtata loto reditū in p̄riam oblitos fuiſſe:
quos inuitos & flētes coegit Vlyſſes nauē cōſcēdere:& q̄primū illinc diſceſſit: Fuere āt Lotophagi popu
Lotos
li in Africa a loto arbore appellati:cuius fructus ſūt magnitudine fabæ colore croci:tā dulces:ut aduenis
incutiāt p̄riæ obliuionē:ut docet Ply.lib.xiii.Strabo duplices eē Lotophagos ſcribit:de q̄bus plura dixi-
mus in ultimū Ouidii de reme.amo.Eſt aūt ſenſus.Quāuis Lotos ab Vlyſſis ſociis ex Dulichia iſula eis
noceret:ꝙ p̄riæ obliuionē īduceret.tñ ſapor eius fructus adeo erat dulcis:ut quāuis obeſſet:nihil tñ cura
ret.Fuit aūt Dulichia ſiue Dulichiū una ex Vlyſſis iſulis. Materiā ſuæ culpæ.Ideſt amorē cuius amans
Furor in bono poeta
ipſe eſt culpa & cā. Furor eē.Poeta eē bonus nemo pōt:niſi furore corripiat̄.Vnde Socrates apud Plato
nē ita loqtur.Oēs itaq; carminum poetæ inſignes non arte:ſed diuino afflatu oīa iſta præclara poemata
canunt:& ut Corybantes non ſana mente ſaltant:ita neq; cantilenarum modulatores egregii ſana mēte
hos cāt⁹ effingūt:ſed ubi ī harmoniā & rhythmū īſurgūt:& occupati bacchāt̄:quēadmodū bacchātes fœ
minæ mēte nō ſana mel & lac ex flumibus hauriūt.Sana āt mēte haurire nequeūt:idq; effecit illorꝫ aſus:q

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

cãtus effingũt:qđ ipſi referũt. Et paulopoſt ita ſubiũgit.res.n.leuis uolatilis atq; ſacra poeta ẽ: neq; poetica prius canere pt q̄ deo plenus:& extra ſe poſitus:& a mẽte aliẽatus ſit:nã q̄diu mẽte q̄s ualet:neq; fingere carmia:neq; daŕ oracula pt:paulopoſt ita ẽt inq̄t. Poetæ ãt nihil alid ſũt q̄ deoꝝ iterp̄tes dũ ſũt furoŕ correpti. Sed q̄ddã furor hic. In hoc poetico furore ẽ q̄dã utilitas quã ſubiũgit. In obtutu maloꝝ. In aſpectu maloꝝ:i q̄b⁹ uerſor. Præſentis caſus. P̄ñtis exilii. Bacche. Phœbas uates Apollis. Saucia. Deo plena. Nõ ſentit ſuũ uulnus. Nõ ſẽtit ſuũ furorẽ. Dum ſtupet. Dum eſt attonita. Modis idæis. Vocibus uľ modis q̄bus Bacchi ſacerdotes utũť in Ida mõte Crætæ m̄rem deũ clãitantes. Legiť ẽt iugis idæis. Liberi ſacerdotes erãt Silẽi:Satyri:Bacchæ. Lenæ:Thiæ:& Mialões:& Naides:& nymphæ.& quos Tityros uocãt. Satyros ãt Curetas noiabãt adoleſcẽtes quoſdã armiſonã q̄dã eũ ſaltibus agilitatẽ edẽtes: ꝓferẽtes q̄dã de Iouis origie fabulã. Quod aũt Bacchi ſacerdotes in crætæ Ida ſtrepitu: ſaltu & furore laſciuirẽt docet Strabo adducẽs euripidis uerba.hæc ex bacchaꝝ tragœdia. O ſedes curetũ: religioſiq; ẽt Iouis gẽitores:ubi tibiæ:ubi triplices criſtæ ubi byrſatẽſũ orbẽ hũc mihi corybãtes excogitarũt Cornu quoq; bacchico tono ſonũq; phrygiaꝝ tibiaꝝ flatu ad magnæ m̄ris manũ poſuerũt:Sonoꝝ euãtũ baccaꝝ adſũt furẽtes Satyri:matrẽq; Rheã clamitarũt choreaſq; addiderũt triẽnales q̄bus gaudet bacchus. Et in palamede chorus loq̄ns inq̄t. Cũ p̄re libero laſciuiẽs:q p Idã lætať chara cũ m̄re tympanoꝝ ſonitu:& cõgruẽtes in unũ. Silenũ & Marſiã & olympũ:& tibiaꝝ q̄rẽtes reptores celebrãteſq; rurſus bacchica:& phrygia ſiľ cõferũt Idãq; ſæpenũero reſonaŕ faciũt. Qui ãt fuerit ſtrepit⁹:modi:& furores bacchaꝝ docet Catullus quũ inq̄t. Vbi cymbalũ ſonat uox.ubi tympana reboãt. Tibicẽ ubi canit phryx: ubi curuo graue calamo. Vbi capita mẽades ui iaciũt hederigeræ. Vbi ſacra ſcã a cutis ululatibus agitãt. Vbi ſueuit illa duce uolitare cohors uaga. Exululata. Ad ululatũ ĩpulſa a baccho:aut certe p̄ticipiũ formauit a deponẽti Vlulor p licẽtiã poeticã Quod aũt ĩ ſacris ulularẽt bacche:ita docet ẽt Oui.ĩ met. Venit ad ſtabula auia tãdẽ Exululatq; euoeq; ſonat. Sacro tyrſo. Bacchis(ut ẽ autor Diodor⁹)tradidit Dionyſi⁹ iacula mucronẽ ferri hedera circũdãte ea thyrſos appellarũt. Oui.li.iii.de arte amãdi. Nec mora p medias ſp̄ſis furibũda capillis. Euolat ut thyrſo cõcita baccha uias:& ĩ met. Nocte ſua ẽ egreſſa domo regia deiq; Ritib⁹ ĩſtruiť furialiaq; accipit arma. Vite caput tegiť:lateri ceruia ſiniſtro Vellera depẽdẽt: hũero leuis incubat haſta. Ille ſp̄us. Ille furor: & ſpiritus apollineus. Iratos deos. Auguſtũ iratũ. Lethes ſoporifere Lethei fluminis ſoporẽ:& obliuionẽ inducẽtis. Senſus temporis aduerſi. Cognitio:& intelligentia temporis mei infœlicis. Deas. Muſas.

Liberi ſacerdotes

Baccharũ ſtrepitus & furor

Thyrſus

Sed quiddam furor hic utilitatis habet.
Semper in obtutu mentẽ uetat eſſe malorum
Præſentis caſus immemoremque facit.
Vtque ſuũ bacche non ſentit ſaucia uulnus:
Dum ſtupet idæis exululata modis.
Sic ubi mota calẽt ſacro mea pectora thyrſo:
Altior humano ſpiritus ille malo eſt.
Ille nec exilium ſcythici nec littora ponti
Ille nec iratos ſentit habere deos.
Vtque ſoporiferæ biberem ſi pocula lethes:
Temporis aduerſi ſic mihi ſenſus abeſt.
Iure deas igiť ueneror mala noſtra leuantes
Sollicitas comites ex helicone fugæ.
Et partim pelago partim ueſtigia terra
Vel rate dignatas uel pede noſtra ſequi.
Sint ꝓcor hæ faciles ſaltẽ mihi.nanq; deorum
Cæſare cum magno cætera turba facit.
Meq; tot aduerſis cumulat:quot littus arenas
Quotq; fretũ piſces ouaq; piſcis habet.
Vere prius flores:æſtu numerabis ariſtas:
Poma per autũnum:frigoribuſq; niues.
Quã mala quæ patior toto iactatus in orbe:
Dum miſer euxini littora ſeua peto.
Nec tñ:ut ueni:leuior fortuna malorum eſt.
Huc quoq; ſunt noſtras fata ſecuta uias.
Hic quoq; cognoſco natalis ſtamina noſtri.
Stamina de nigro uellere facta mihi.
Vtq; neq; inſidias capitiſq; pericula narrem:
Vera quidem uidi:ſed grauiora fide.

Ex helicone. E bœoticæ nemore:ubi natale muſis aſſignãt ut ſcribit Plynius Solin⁹ ẽt ſcribit apud thebas in bœotia Helicona lucũ eẽ:& Cithærona ſaltũ:Helicona aũt:& Cithærona denominatos fuiſſe ab Helicone:& Cithærone fratribus:q illic ſingulari pugnauerũt certamine:ut ſcribit q̄dã interpræs Heſiodi:eiuſq; rei autorẽ aſſerit Lyſimacũ cyrenæũ ĩ p̄rio de poetis. Lactãtius tñ ĩ ſecũdo diuinaꝝ inſtõnũ ſcribit Cithærona ita appellatũ:ꝙ in eo Orpheus frequẽter citharæ cãtu perſonaret. Cætera turba deorũ. Reliq̄ dii p̄ter muſas. Facit cũ cæſare. Cũiũcta eſt cũ Cæſare. Quã mala. Subaudi numerabis. Vt ueni. Poſteaq̄ ĩ ſcythiã pueni. Nec tñ eſt leuior. Nec tñ in p̄ñtia minori q̄ antea me afficit pœna.q.d. Crediderã me tm̃ dolituꝝ ꝙ patria carerẽ:ſed alia ẽt mala nõ leuiora:q̄ ſtatim poeta ſubiũgit:me angũt. Fata:infortunia eadem:quæ mihi romæ nocuere. Hic:in ſcythia. Stamina. Fila parcaꝝ meaꝝ hoc ẽ curſum uitæ meæ. Facta de nigro uellere. Plena infœlicitatis:Poetæ enim per nigra uellera parcaꝝ ĩfœlicitatẽ:p cãdida uero fœlicitatẽ deſignant. Sed grauiora fide. Sed magis grauia & aſpera q̄ credi poſſit.

Helicon

Cythæron

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Inter beſſoſq; getaſq;. De Beſſis:ac Getis diximus ſupra. Porta.ſ.Tomitanæ urbis. Fugi aſpa certa
mia militiæ.Iuuẽis.n.Oui.ĩ aſia militauit. Niſi mãu luſura:niſi ludi aut exercitatiõis gr̃a. Tumult⁹.Ti
moris ꝙ getæ armati cõtra nos aduẽtarẽ nũciabãt. Trepida mãu.Aut tremẽti pp cãitiẽ:aut feſtia. Quæ
ſe nõ texit ouili.Quæ extra ouile dep̃hẽſa fuit. Mei fati.Meæ mortis. Ad nũeros.Aduerſus. Accipiat
aurib⁹.Intelligat.Duo ergo dicit:nec ſe hr̃e:q carmĩs pitiã teneat:nec eũ ſaltẽ q latĩa uerba ĩtelligat. Suo
iudicio.Proprio meo iudicio:& nõ aliẽo. Corq;:Subaudi labit̃. Tãq̃ norit uetuſta uulnera noua: Tãq̃
ſi nõ iãpridẽ ſed ĩ p̃ñtia exu larẽ. Aq̃ mœſte.
Lachrymaꝶ ex mœſtitia manãtiũ: Quo Scy
thiã ĩtelligit. Et uñ.Et ex quo loco.i.rõa. Cũ
uẽia.Mihi ignoſcẽdo:ſiq̃d erratũ fuerit. Car
mẽ ñ meli⁹.Carm̃ ñ magis bonũ. Cõſulæ bo
ni.Aequũ iudica. In ſcd̃am Elegiã Enarratio.

Am fera cæſaribus. Druſũ germãi
cã expeditionẽ ſũpſiſſe ĩ ſcythiã ad
poetã fama ꝑtulerat.Dicit ergo ui
ctoriã fortaſſe ab eo ꝑtã fuiſſe quũ
hæc ſcriberet:ac ẽt rõæ ſacra diis exhiberi triũ
pharecq; eo tpe Auguſtũ:c⁹ auſpiciis Druſ⁹ uice
rat.Ei⁹ ãt triũpho dicit ſe mẽte ĩtereſſe:qñq̃dẽ
corpe nõ p̃t:Q d ſiqs ei triũphi formã rettule
rit.q̃uis ſero:tñ oñdit ſe auditurꝰ tãta lætitia:
ut ꝓpriũ ĩcõmodũ ſit poſt hitur⁹ publicæ læ
titiæ. Iã fe.cæ.ger.De germãis dõitis a Druſo
dixius ſupra.Illud hoc ĩ loco ẽt addẽdũ uĩ:q̃d

Germani domiti a Druſo

ſcri.Paul⁹ Oroſi.his uerbis.Claudi⁹ druſus pri
uign⁹ Cæſaris Galliã Rhetiãq; ſortit⁹ maxĩas
fortiſſimaſq; gẽtes germãiæ armis ſubegit.Nã
tũc ueluti ad ↄſtitutũ diẽ pacis feſtiarẽt.ita oẽs
ad expientiã belli deciſionẽ ue fœderis undati
gẽtes cõmouebãt:aut ſuſcepturæ conditionẽ
pacis ſi uicerẽt:aut uſuræ q̃eta libertate ſi uice
rẽt.Norici:Illyrii:Pannonii:Dalmatæ:Mœſii:
Thraces:& Daci:Sarmatæ:pl'imiq; & maximi
germãiæ pp̃li:q p diuerſos duces uel ſupati:ul'
repſſi:ul' ẽt obiectu maxioꝶ flũinũ Rhẽi Dãu
biiq; ſecluſi ſũt.Druſus ĩ germãia prio Suſep
tes.deĩde Tenecteros & Cathos ꝑdonuit:Mar
co mãnos pœne ad internitionẽ cecidit:poſtea
fortiſſimas natões:& q̃bus nã uires cõſuetudo
expientiã uiriũ dabat:Cheruſcos:Sueuos:& Si
cãbros pariter uno bello:ſed ẽt ſuis aſpo ſupa

Germanorũ feritas

uit.Quoꝶ ex eo ↄſiderari uirt⁹ ac feritas p̃t:ꝙ
mulieres quoq; eoꝶ ſi qñ ꝑuẽtu rõanoꝶ inter
plauſtra ſua cõcludebãt deficiẽtib⁹ telis ul' q̃lꝫ
re: q̃ uelut telo uti furor poſſit ꝑuos filios colli
ſos hũi ĩ hoſtiũ ora iaciebãt:ĩ ſingulis filioꝶ ne
cibus bis pricidæ. Vñ nõ ĩmerito Oui.germãiã

Romani a germanis uicti

ferã appellauit Germani aũt ſæpius romanos
uicerũt:ut Tacitus ſcribit:cui⁹ uerba hæc ſũt.
At Germani Carbone:& Caſſio:& Scauro: Au
relio:& Seruio Cepione.M. quoq; Mãlio fuſis
ul' captis q̃nq; ſimul cõſularis exercitus po. ro.
Varũ treſq; cũ eo legiones etiã Cæſari abſtule
rũt:nec ĩpune.C.Marius in Italia.Diuus Iulius

Druſi mors

in Gallia.Druſus Nero & Germanicus in ſuis
eos ſedibus ꝑculerũt.Mox ingẽtes.C.Cæſaris
minæ ĩ ludibriũ uerſæ. Inde ociũ. donec occa
ſiõe diſcordiæ noſtræ:& ciuiliũ armorũ expu
gnatis legionum hibernis:ẽt gallias affectaue
re:ac rurſus pulſi inde proximis temporibus triumphati magiſquam uicti ſunt.Strabo ſcribit inter Sa

Viuere quã miſerũ eſt ĩter beſſoſq; getaſq;
Illum qui populi ſemper in ore fuit.
Quã miſerum eſt porta uitam muroq; tueri
Vixq; ſui tutum uiribus eſſe loci.
Aſpera militiæ:iuuenis certamina fugi.
Nec niſi luſura mouimus arma manu.
Nũc ſenior gladioq; latus ſcutoq; ſiniſtram.
Canitiem galeæ ſubiicioq; meam.
Nã dedite ſpecula cuſtos ubi ſigna tumultus
Induimus trepida protinus arma manu
Hoſtis habens arcus imbutaq; tela ueneno
Sæuus anhelanti mœnia luſtrat equo.
Vtq; rapax pecudem quæ ſe non texit ouili
Per ſata per ſiluas fertq; trahitq; lupus.
Sic ſi quẽ nondum portarum ſede receptum
Barbarus in cãpis repperit hoſtis habet.
Aut ſequitur captus:coniectaq; uincula collo
Accipit:aut telo uirus habente perit.
Hic ego ſollicitæ iaceo nouus incola ſedis.
Heu nimium fati tempora lenta mei.
Et tamen ad numeros antiquaq; ſacra reuerti
Suſtinet in tantis hoſpita muſa malis.
Sed neq; cui referã q̃ſq̃ ẽ mea carmina nec qu
Auribus accipiat uerba latina ſuis.
Ipſe mihi.q̃d enim faciã?ſcriboq; legoq;.
Tutaq; iudicio littera noſtra ſuo eſt.
Sæpe tamen dixi:cui nunc hæc cura laborat?
An mea ſauromatæ ſcripta getæq; legent?
Sæpe ẽt lachrymæ ſũt me ſcribente profuſæ
Humidaq; eſt fletu littera facta meo.
Corq; uetuſta meũ tãquã noua uulnera nori
Inq; ſinũ mœſtæ labitur imber aquæ.
Dum uice mutata qui ſim fuerimq; recordor
Et tulerit me quo caſus & unde ſubit.
Sæpe manus demens ſtudiis irata ſibiq;
Miſit in arſuros carmina noſtro rogos.
Atq; ea de multis:q̃m non multa ſuperſunt:
Cũ uenia facito q̃ſqs es iſta legas. (carmen

Tu quoq; ñ melius:quã ſũt mea tp
Interdicta mihi cõſule rõa bõi. (bi
Am fera cæſarib⁹ germãia tot⁹ ut or

fluuium

fluuiũ ac Rhenũ Druſũ germãicũ belligerãtẽ dõitis hoſtib⁹ uictorẽ oppetiiſſe. Liui⁹ uero aſſerit eũ piiſſe ex fractura cruris ſup qđ equ⁹ collapſ⁹ fuit. Trãqll⁹ ĩ Claudio ſcri. Druſũ morbo obiiſſe ĩ æſtiuis caſtris: q̃ ex eo appellata ſũt ſcelerata. Germãiæ ãt lat⁹ (autore Ptolemæo) occidẽtale Rhen⁹ termĩat. Septẽtriõale uero germãic⁹ ocean⁹. Meridianũ ãt termĩat a pte occidẽtali fluuii Dãubii. Oriẽtale termĩãt Sarmatici mõtes & flum̃ Iſtula. Dicti ãt ſũt Germãi (ut docet Strabo) qm̃ nationẽ gallicã paulũſp ĩmitãt & feritatis abũdãtia & ꝑceritate corpoꝝ & color flauo: quũ reliqs ĩ reb⁹: & forã: & morib⁹: & uiuẽdi ritib⁹ eis pares ſint: & qa lrĩ fr̃es rõano ſermõe Germãi ĩtelligũt: iõ arbitrat Strabo rõanos hoc illis nom̃ ĩdidiſſe pide ac eos fr̃es legitĩos gallis eloquo luerit: De germãia & ei⁹ appellatiõe plura dixi m⁹ ſupra ex Taciti ſnĩa.

Castra ſcelerata

Germaniæ deſcriptio

Germaniæ uocabulũ

Victa potes flexo ſuccubuiſſe genu:
Altaq; uelantur fortaſſe palatia ſertis:
Turaq; in igne ſonant inficiuntq; diem.
Candidaq; adducta collum percuſſa ſecuri
Victima purpureo ſanguine pulſat humũ.
Donaq; amicoꝝ templis ꝓmiſſa deorum
Reddere uictores cæſar uterq; parãt.
Et qui cæſareo iuuenes ſub nomine creſcunt:
Perpetuo terras ut domus illa regat.
Cumq; bonis nuribus pro ſoſpite liuia nato
Munera dat meritis ſæpe datura deis.
Et pariter matres & quæ ſine crimine caſtos
Perpetua ſeruant uirginitate focos.
Plæbs pia: cũq; pia lætatur plæbe ſenatus:
Paruaq; cuius erã pars ego nuper: eques:
Nos ꝓcul expulſos cõmunia gaudia fallunt:
Famaq; tam longe non niſi parua uenit.
Ergo oĩs populus poterit ſpectare triũphos:
Cumq; ducum titulis oppida capta leget.
Vinclaq; captiua reges ceruice ferentes
Ante coronatos ire uidebit equos.
Et cernet uultus aliis pro tempore uerſos:
Terribiles aliis immemoreſq; ſui.
Quorũ pars cauſas & res & nomina quæret.
Pars referet: quis nouerit illa parum.
Hic qui ſidonio fulget ſublimis in oſtro.
Dux fuerat belli: proximus ille duci.
Hic: q nunc in humo lumen miſerabile fixit
Non triſti uultu. cum tulit arma: fuit.
Ille ferox oculis & adhuc hoſtilibus ardens
Hortator pugnæ: conſiliumq; fuit.
Perfidus hic noſtros illuſit fraude locorum:
Squallida demiſſis qui tegit ora comis.
Illo qui ſequit dicunt mactata miniſtro.
Sæpe recuſanti corpora capta deo.
Hic lacus: hi mores: hæc tot caſtella: tot amnes
Plena feræ cædis: plena cruoris erant.

Victa cæſarib⁹. Ab auguſto & Druſo uicta: ul' ſuccubuiſſe cæſarib⁹. Vt tot⁹ orbis. Subaudiẽ uict⁹. Alta palatia. Celſæ Auguſti ædes: q̃ erãt ĩ palatio colle: ubi ille hĩtabat. Velãt. Veſtiũt. Ornant in ſignũ lætitiæ pp uictoriã de germãis. Turaq; ĩ igne ſonãt. Tura ẽt cremãt ĩ tẽplis deoꝝ imortaliũ. Inficiũtq; diẽ: Diẽ fũo obſcuꝝ reddũt. Cãdida uictia: q̃ pta uictoria ſacrificari ſolebat. Adducta ſecuri. Ad ſe tracta ſecuri: ut in ictu fieri ſolet. Vterq; Cæ. Auguſt⁹ & Druſ⁹. Et q cæſareo. Caiũ & Luciũ dnotat. Sub nomie cæſareo. Cæſares. n. & ipi appellabãt. Vt illa domus Vt illa Cæſaꝝ fãilia. Pro ſoſpite nato. Pro filio Druſo ĩcolũi. Druſ⁹. n. fili⁹ fuit Liuiæ & Nerõis. Et q ſine crimie caſtos. Veſtales deſignat. Cui⁹ ego nup erã pua ps. Fuit n. Oui. eqs: & eqſtri nat⁹ fãilia. Cõia gau. Cõis lætitia. Fallũt nos. Me fugiũt: a me ignorãt. Cũq; ducũ titulis: Captiui & loca imagibus ſcriptiſq; ĩ triũphũ deferebãt: ut docet Appia. ĩ triũphis. C. Cæſaris. Propti⁹. Inq; ſinu charæ nix⁹ ſpectaſ puellæ Incipiã: & titulis oppida capta legã. De triũphis multa dixim⁹ paulo añ: ſed plura ĩ Ouidiũ de arte amãdi. Vult⁹ uerſos. Vult⁹ mutatos. Nã q prio fuerant feroces: tũc erãt hũiles & abiecti. Pro tpe. Hita tpis rõne qđ poſcet ut uicti ferociã ponãt. Terribiles aliis. Cernet inqt ppl'us alios captiuos truci uultu tãq ſi eẽnt uictores qđ his ſolet euẽire: q ſui ſũt imemores. Cãs. Cur. ſ. ſint terribiles. Et res. Ab eis. ſ. geſtas. Quãuis nouerit illa paꝝ. Hic poeta amãtes deſignat: quos puellis in arte amãdi docet ita rñdere. Oĩa rñde: nec tm̃ ſi q rogabit. Et q neſcieris ut bñ nota refer. Proxim⁹ duci. Scd̃s a duce. Illuſit. Decepit: Legiſ ẽt cõcluſit. Fraude locoꝝ. Germanũ trãſfugam denotat: q ĩ hoſtiũ ĩſidias ꝑcipitauit romanos: aut ĩ loca duxit iniq: & alio q̃ ipſis ꝓmiſerat. Illo miſtro. Miſtrũ ſacroꝝ ĩtelligit ex Druidib⁹ aliquẽ. Scribit. n. Cæſar lib. cõmẽtariorum. vi. Nationẽ oĩum galloꝝ eẽ admodũ deditã religiõib⁹ atq; ob eã cãm q ſũt affecti grauiorib⁹ morbis qq; ĩ pliis piculiſq; uerſant: ut ꝓ uictimis hoĩes imolare: aut ſe imolaturos uouere: adminiſtriſq; ad ea ſacrificia. Druidib⁹ utũt: q ꝓ uita hoĩs niſi uita hoĩs reddat: nõ poſſe numẽ deorum imortaliũ placari arbitrãt publiceq; eiuſdẽ gñis iſtituta hñt ſacrificia. Alii imani magnitudie ſimulacra hñt: quoꝝ cõtexta uiminib⁹ mẽbra uiuis hoĩb⁹ cõplẽt: qb⁹ ſuccẽſis circũuẽti flãma exanimantur hoĩes. Deo ſæpe recuſanti. Deo ſæpe renuẽti tot corpa mactari: quibus uerbis oñdit deũ illũ: cui ſacrificabant galli: quis cæde humana placaret: tñ nimio numero cæſorum hominum offenſum tanquam re crudeli ſæpe aſpnatũ fuiſſe eoꝝ ſacrificia. Deos ãt tres fuiſſe cõpio: qb⁹ hoĩem mactabãt galli: quoꝝ ita meminit

Druſus

Druides gallorum

Gallorum ſacrificia

Dii galloꝝ

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Lucanꝰ. Et qbꝰ imitis placaꝭ ſanguie diro Theutates:horrẽſq; feris altaribꝰ Heſus. Et Taramis ſcythicæ nõ mitior ara Dianæ. Scribit ẽt Lactãtiꝰ Gallos Heſũ atq; Theutãtẽ hũano cruore placaſſe:plura diximꝰ in ſeptimũ Plynii. Cognomina. Vt a deuicta germania Germanicus uocareꝭ. Digna parente. Digna uel patre Nerõe uel mr̃e Liuia. Cornibꝰ fractis. Fractis uiribꝰ. Cornua ãt(autore Seruio)iõ a poetis flũi
Flumina cũ cornibꝰ nibus tribuũꝭ:ſiue ꝙ plærũq; i cornuũ ſi'itudinẽ curuatas cernimus ripas:ſiue ꝙ mugitũ boum imitatur murmur undarũ. Vergi. Rhenuſq; bicornis & alibi. Corniger heſpidũ fluuiꝰ regnator aquaꝝ. Male tectus. Male coronatus. Ab ulua uiridi. A uiri
Coronæ fluminum di corona ex paluſtri herba. Coronæ.n.fluminũ erãt:aut ex ulua.aut ex arũdie. Vergi. Et crines umbroſa tegebat arũdo. Et Ouidiꝰ de arte amãdi. Hic ẽ Euphrates ꝑcictus arũdine frontẽ. Erat dcolor. Hẽbat colorẽ uitia.tũ:dr̃.n.d color qſi deſit ei color. Crinibus paſſis. Q d in dolore fieri ſolet:ut alibi ẽt diximus. Col
Germanorũ corpora la aioſa. Sũt.n.germãi aioſi. Vñ ſcribit Dionyſiꝰ eoꝝ corpa eẽ & cãdida & ꝑpulchra: bellicoſoſq; eos ẽt a natura. Purpureus. In ueſte purpurea:quã aureis intextã ſyderibus triũphãtes geſtabãt. Tpa phœbea lauro: Lauro Apollini ſacra triũphãtes coronabãꝭ: ut ſupiꝰ diximus
Io triũphe ubi ẽt cãm aſſignauimus. Ioq; miles. Io uox ẽ clamãris:q̃ triũphãtẽ ipatorẽ exercitus ſequẽs utebaꝭ:quã rẽ Varro docet his uerbis ſic Triũphare appellatũ:ꝙ cũ ipatore milites redeũtes clamitãt ꝑ urbẽ i Capitoliũ eũti Io triũphe id a Triamuo græco liberi pr̃is cognomẽto ꝑt dictũ eẽ. Ipſe ſono plauſuq;. Nã citharœdorũ ac tibiarũ turba ad hetruſcæ ſimilitudinẽ põpæ ipatorẽ ꝑcedebãt:hi ſuccicti:corõiſq; aureis redimiti ſuo qſq; ordie pſallẽtes canẽteſq; ꝓdibãt. Quadriiuges equos. Hoc dicit qa ipatorẽ triũphãtẽ curru deaurato multifariãq; notis refulgẽti cãdidi q̃ttuor uehebãt eq. Sæpe reſiſteñ. Sæpe aduerſari:ul' aurigæ ꝑ nimio ſtrepitu uel multitudi freq̃ntiæ obſtãti. Arcẽ. Capitoliũ. Et delubra fauẽtia uotis. Tẽplũ iouis Capitolini. Laurea uota. Diximꝰ ſupra i ædẽ Iouis Capitolini dõa ab ipatoribus ferri ſolita.

Illa hẽt ius Illa mẽs hẽt ꝑtãtẽ. Peruenit i cœlũ. Cœlũ ẽt ipm mẽs aſcẽdit,: quũ uolumꝰ illd cogitatõe cõplecti. Immũes. Sine mũere & officio. Sic. Hoc pacto ipſa.ſ.mẽte nõ corpore.

Tm̃ fingẽti. Tm̃ mõ putanti ea uidere. Hic fructus. Hæc utilitas tãti triũphi. Erit ꝑcipiẽdus auribꝰ. Erit audiẽdus:qñ qdẽ ñ licet itereſſe. In orbẽ diuerſũ. In Scythiã ꝓcul poſitã ab Italia:qſi ea ſit alter orbis. Vix erit. Vix repietur. Credebã inqt hæc poſſe audire:at uix poſſe eẽ arbitror ob locoꝝ iteruallũ. Quo tpe. Et ſi ſero. Lætabor tñ. Illa dies. Qua hæc audiã.

Mea lugubria. Peculiarẽ triſtitiã. Ponã. Deponã. Cã publica. Publica lætitia huius triũphi. Priuata. Propria:hoc eſt cauſa mea.

Druſus i his meruit quõdã cognomina terris
Quæ bona ꝓgenies digna parente fuit.
Cornibꝰ hic fractis uiridi male tectus ab ulua
Decolor ipſe ſuo ſanguine rhenus erat.
Crinibus en ẽt fertur germania paſſis
Et ducis inuicti ſub pede mœſta ſedet.
Collaq; romanæ præbens animoſa ſecuri
Vincula fert illa:qua tulit arma:manu.
Hos ſuper in curru cæſar uictorae ueheris
Purpureus populi rite per ora tui
Quaq; ibis manibus circũ plaudere tuorum.
Vndiq; iactato flore tegente uias.
Tempora phœbea lauro cingentur ioq;
Miles io magna uoce triomphe canet.
Ipſe ſono plauſuq; ſimul fremituq; cauentis
Quadriiuges cernes ſæpe reſiſtere equos.
Inde petes arcem:& delubra fauentia uotis
Et dabitor merito laurea uota ioui.
Hæc ego ſummotus qua poſſũ mẽte uidebo.
Erepti nobis ius habet illa loci.
Illa per immenſas ſpaciatur libera terras
In cœlum celeri peruenit illa fuga.
Illa meos oculos mediam deducit in urbem.
Immunes tanti nec ſinit eſſe boni.
Inuenietq; aius qua currus ſpectet eburnos:
Sic certe in patria per breue tempus ero.
Vera tñ capiet populus ſpectacula fœlix.
Lætaq; erit præſens cum duce turba ſuo.
At mihi fingenti tantum longeq; remoto
Auribus hic fructus percipiendus erit.
Atq; procul latio diuerſum miſſus in orbem
Qui narret cupido uix erit iſta mihi.
Is quoq; iã ſerũ referet ueterẽq; triumphum:
Quo tamen audiero tempore lætus ero.
Illa dies uẽiet mea q̃ lugubria ponã.
Cãq; priuata publica maior erit.

M Agna miorq; ferꝭ q̃ꝝ regis altera gra(cias

In Tertiam Elegiam Enarratio.

M Agna minorq;. Vtrãq; urſam ꝑcaꝭ poeta:ut qñquidem nunq̃ tinguntur oceano in occaſu quẽadmodũ reliq̃ ſydera: rõanã urbẽ, ac eiꝰ uxorẽ aſpiciãt:ſibiq; referãt ſit ne ea mariti memor an nõ. Poſtmodũ ſeipm arguit ꝙ dubitet de uxoris fide:a q̃ ſe amari itelligit. Tũ eã laudat:doletq; ꝙ eius cã i aſſiduo luctu uerſeꝭ.
Caliſto cũ filio iter ſydera Demũ hortaꝭ:ut i fide ꝑmaneat:qm̃ pietatis maximã laudẽ cõſequetur:uirtutẽq; aſſerit non poſſe niſi in difficultate apparere. Magna minorq; feræ. Lycaonis filiam Caliſto nomie ſcimus a Ioue compreſſam.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Arctos

Vrſa non occidit

Septentriones

Phoenice

Qui minorẽ q̄ ue maiorẽ urſam obſeruant

& inde a Diana erepta facie uirginali in urſæ ſpeciem mutatã: quæ græce ἄρκτος eſt appellata. Eã quũ poſtea filius (ut uoluit Ouidius) uel arcades (ut docuit Amphas comœdiarũ ſcriptor) inſecuti interficere conarent̃. Iupiter memor peccati ereptã Caliſto cum filio inter ſydera collocauit: qđ ſignum nõ occidit: negant enim Tethym oceani uxorẽ id recipere: quum reliqua ſydera eo perueniãt in occaſum: q̃ Tethys Iunonis ſit nutrix ex Idæis nymphis: & hac re pro beneficio in mũdo collocatas ferũt: & utraſq; Arctos nũcupatas: quas noſtri Septẽtriones dixere: de quo noĩe multa Gelius ſcribit: Minorẽ urſam qui obſeruant uerius & diligentius nauigare Higinus aſſerit. Ea appellat̃ Phœnicæ ideo: q̃ Thales qui eam primus Arcton appellauit: natione fuit Phœnix: ut Herodotus Mileſius ſcripſit. Igitur omnes qui Peloponneſum incolũt: maiore utunt̃ arcto. Phœnices quam a ſuo inuentore acceperunt: obſeruant: & hanc ſtudioſius pſpiciendo diligẽtius nauigare exiſtimant̃: & uere eam ab inuentoris noĩe appellant. Vnde ſubiũgit Ouidius. Quarũ regis altera graias. Sic libro. iii. faſtorũ. Eſſe duas arctos: quarũ Cynoſura petat̃ Sidoniis: Elicẽ graia carina notat. Vtraq; ſicca. Vtraq; arida propter frigus ſeptentrionis & aquilonem: quẽ etiam ſuperius ſiccum appellauit eo uerſu. Protinus æquato ſiccis aquilonibus iſtro. In ſummo axe. In ſũmo uertice: ſũt qui in enarrãdo eo uerſu in primo Ouidii met. Totuſq; ardeſceret axis: dicant duos eſſe axes: qui etiã poli dicant̃: qđ falſum eſt.

Axis

Axis enim (ut docet Apuleius ĩ libro de mũdo) eſt ductus diuiſor & diſcriminator mũdi orbẽ terræ ĩmediate cõſtituens. Oẽ enim cœlum ita reuoluit̃ ut ſphæra: ipſum tñ radicibus oportet teneri: quas diuina machinatio uerticibus affixit: ut in tornãdo artifex ſolet forcipe materiã ſolam reciproco uolumine rotõdare.

Poli

Eos polos dicimus: a q̄bus uelut a cardinibus directio quædam pfecta. Verũ hi uertices ĩmobiles ita ſũt: ut ſupra caput alter appareat ex parte boreæ q̄ ſeptẽtrionalis uocat̃: Alter antarcticus humo tegitur humidis & auſtrinis uaporibus mollis. Et Macrobius in libro primo de ſõno Scipionis inq̄t. Quod uti erigit̃ mũdus in ſeptẽtrionalẽ plagã: ita uergit in auſturalẽ. Pars. n. hæc terræ quæ ĩcolit̃ ab uniuerſis hoĩbus ad ſeptẽtrionalẽ uerticẽ ſurgit: & ſphæralis cõuexitas Auſtralẽ nobis uerticẽ in ima demergit. Quũ uero ſemp circa terrã ab ortu in occaſum cœli ſphæra uoluat̃. Vertex hic: q̄ ſeptẽtriones habet: quoquo uerſum mũdana uolubilitate uertat̃: qm̃ ſup nos eſt: ſemp a nobis uĩ: ac ſp oñdit Arctos oceani metuentes æquore tingi. Vnde nõ ĩmerito hic Ouidi⁹ dicit Vrſam maiorẽ oĩa uidere: qm̃ nũq̄ occidit. Aethereã arcẽ. Polũ arcticũ. Suis amplexib⁹. Vident̃. n. Vrſæ polũ arcticũ amplecti. Polo. n. boreo utraq; Vrſa nixa (ut ſcribit Higinus) uehit̃ arctico circulo clauſa: & ita collocata: ut alterius unaq̃q; earũ reſupĩata caput alteri⁹ tegere uideat̃: ita tñ ut caput ei⁹ q̄ ſupior fuerit ad caudã ĩferioris cõtẽdat. Ab ĩtacta humo. A terra quã nõ ambit breuis circulus: ut reliq. Extet. Emineat: Appareat. Iliades. Iliæ fili⁹: nota eſt hiſtoria Liuii: Plutarchi: & Dionyſii Halicarnaſei monumẽtis. In meã dñam. In meã uxorẽ. Labat. Dubitat. Crede qđ eſt & uis: id qđ eſt: & tu quoq; ita eẽ uis de uxore credas eẽ: eã. ſ. tui memorẽ. Flammæ fixe polo. Sydera in ſeptẽtrione collocata. Intelligit aũt utrãq; urſam. Eſſe tui memorem. Subaudi uxorem. Ecquid. Nũquid. Vt incubuit. Poſtquã inhæſit & operã dedit. Legitur ẽt ubi incubuit. Mens ægra. Mens tua o uxor fatigata nimio mei dolore. Iuſto dolori. Dolori quo iuſta cauſa afficeris. Iuſtam enim dolẽdi cauſam habet uxor ſi quid marito aduerſi accidit. Lenis ſomnus. Somnus non profundus præ dolore. Ab admonito pectore. A mente quæ admonetur: quid mihi acciderit. Exprimit autem hic Ouidius eleganter quæ his accidunt: qui graui & inſigni aliquo conficiunt̃ dolore. Ordo talis eſt. Ecq̄d lenis ſomnus abit ab admonito pectore: ubi mens ægra: & reliqua. Curæ. Solicitudines de me tuæ. Locuſq;. Et locus ubi cubabam. Aeſtus. Calores. Immenſa. Longa. Feſſa. Laſſa nimia uolutatione.

Altera ſidonias utraq; ſicca rates.
Omnia cum ſummo poſitæ uideatis in axe
Et maris occiduas non ſubeatis aquas.
Aetheream q; ſuis cingens amplexibus arcẽ:
Veſter ab intacta circulus extet humo.
Aſpicite illa pcor: quæ nõ bñ mœnia quõdam
Dicitur iliades tranſiliiſſe remus.
Inq; meam nitidos dominã cõuertite uultus:
Sitq; memor noſtri nec ne referte mihi.
Hei mihi cur timui quæ ſũt manifeſta reqro:
Cur labat ambiguo ſpes mea mixta metu.
Crede quod eſt & uis: ac deſine tuta uereri
Deq; fide certa ſit tibi certa fides.
Quodq; polo fixæ nequeũt tibi dicere flãmæ
Non mentitura tu tibi uoce refer
Eſſe tui memorẽ de qua tibi maxima cura eſt
Quodq; poteſt ſecum nomen habere tuũ.
Vultibus illa tuis tanquã præſentibus hæret.
Teq; remota procul: ſi modo uiuit: amat.
Ecquid ut incubuit iuſto mens ægra dolori:
Lenis ab admonito pectore ſomnus abit?
Tunc ſubeunt curæ: dum te lectuſq; locuſq;
Tangit & oblitam non ſinit eſſe mei.
Et ueniunt æſtus: & nox immenſa uidetur.
Feſſaq; iactati corporis oſſa dolent.
Non equidẽ dubito quin hæc & cætera fiãt.
Detq; tuus mœſti ſigna doloris amor.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Thebana. Andromache filia Eetionis Thebaꝝ in cicilia regis. Rapi. Trahi circũ muros troianos Ab axe theſſalico. A curru Achillis theſſali: ut notum eſt. Tua dãna. Tua detriméta: ꝗ pateris mea cã. Exige. Trahe. duc. Tempus triſte. Tẽpus lugubre. i. triſtitiã tuã a me trahe: aut certe dicit pro me ẽt dole. Egerit. Euacuat. Atq; utinã lugẽda tibi. Vtinã a te nõ lugẽda eẽt hæc uita mea ĩfœlix ꝑ exiliũ: ſed mors. q. d. Mallẽ antea mortuꝰ eẽ: ꝗ uiuere tã miſere ĩ hoc exilio. Sed eẽt mors mea. Subaudi lugenda. Morte fores. Ordo eſt. Fores relicta ſola mea morte. q. d. Dolores tñ tua mala: non mea: uel certe (quod magis placet.) Subaudi atq; utinã fores relicta ſola mea morte: ut ſit. Vtinã mortuus fuiſſem te ſupſtite. Sola. Sine me: cuius cã aſſidue doles. Spiritꝰ hic. Hæc mea uita. Incipit aũt enumerare: cõmoda: quæ cõſecutꝰ fuiſſet: ſi coniuge ſupſtite extremũ diẽ obiiſſet: añ ꝗ relegatꝰ fuit. Per te. Per tuas manꝰ. Lachrymæ piæ. Lachrymæ de me tuæ pietatẽ ꝓſe ferẽtes. Texiſſent digiti. Solebãt propinqores mortuoꝝ oculos claudere. Docet ẽt Plyniꝰ li. vii. moriẽtibus oculos aperire: rurſuſq; ĩ rogo patefacere qritiũ magno ritu ſacratũ fuiſſe ita more cõdito: ut neq; ab hoĩe ſupmũ eos ſpectari fas eſt: & cœlo nõ oſtẽdi nephas. Vñ Procris apud Ouidiũ de arte amãdi ita alloqtur maritũ Cephalũ. Noĩe ſuſpectã mihi ſpiritus exit in aurã. Iã morior: chara lumina conde manu.

Mortuorũ oculi claudebantur

Et cinis. Et buſta mea. In tumulo auito. In ſepulchro maioꝝ. Haberet corpꝰ. Haberet meũ cadauer. Tacta naſcẽti. Tacta a me primũ nato: tꝑs pro tꝑe. Dũ uixi ſine crimĩe. Dũ nulla labe notari uita mea potuit ab Auguſto Supplicio: relegatiõe. Me miſeꝝ. Se ĩfœlicẽ appellat poeta ſi uxor erubeſcit hr̃e maritũ exulẽ: id aũt facit ut prioris fortunæ cõmemoratione eã cõſoletur. Iã pudet. Iam erubeſcis. Coniuge. Me marito. Niſi nõ uis illa referri. Hoc eſt ꝑ parẽtheſim dictũ; ꝑ illa aũt intelligit ꝗ ſequunt. Amor fauẽtis. Amor plenus fauoris in me tui. Addebat multa ueris. Multa in me bona alia eſſe dicebat ꝑter ea ꝗ uera erãt. Nõ debet dolor hinc. Debes dolere nõ erubeſcere. Hinc. Quod ſis mihi nupta.

Capaneus rex

Quũ cecidit capaneus. Capaneus fuit unns ex ſeptẽ regibus q Thebas obſederũt: ſupbus & deoꝝ cõtẽptor q nõ contẽtus uiciſſe hoĩes mediis audit in aſtris: quo ſcelere poſt diuerſoꝝ numinũ indignationes in oppugnatione thebani muri a Ioue ictus cecidit. Vnde Vegetius ð re militari li. iiii. ita ſcribit. Sed q ſchalis nitũtur: frequẽter ꝑiculũ ſuſtinent exẽplo Capanei: a quo primũ oppugnatio ſchalaꝝ phibet iuẽta: q tãta ui occiſus ẽ a thebanis: ut extinctꝰ fulmĩe diceret. Nũ. An. Euadnen. Capanei uxorẽ: de ꝗ diximꝰ abũde ĩ enarratione eiꝰ uerſus Ouidii de arte amãdi. Accipe me capaneu cineres miſcebimꝰ ĩqt Iphias: ĩ medios deſiluitq; rogos. Erubuiſſe uiro. q. d. maritũ etiã in aduerſis amauit Euadne: ꝙ in eius rogũ ardentẽ ſe nimio amore ꝑcipitauit. Quia rex mũdi. Quia iupiter. Cõpeſcuit ignes. Sedauit Phaetontis incendium. Ignibus. Fulmine. Nõnulli (ut ſcribit Diodorus) tũ poetæ: tũ hiſtorici tradunt Phaetõtẽ ſolis filiũ: quũ puer eẽt petiſſe a pr̃e: ut unicũ diẽ ſolis curꝝ regeret: illo aſſentiẽte ſũpto curru quũ frẽa regere nequiſſet: ab eqs ꝯtẽpto puero extra ſolitũ curſũ eẽ curꝝ delatũ. Et prio cœlũ equoꝝ errore icẽſũ: circulũq; q Galatia dr̃ exinde factũ. Deinde magnã cõbuſtã orbis partẽ: qua re cõmotũ Iouẽ fulmine Phaetontem

Oppugnatio ſchalarum a quo inuenta

Phaetõtis fabula Galatia

Nec cruciere minus: quã cũ thebana cruẽtũ
Hectora theſſalico uidit ab axe rapi.
Quid tñ ipſe ꝑcer dubito: nec dicere poſſum
Affectum quem te mentis habere uelim.
Triſtis es: indignor: quod ſim tibi cã doloris:
Non es ut amiſſo coniuge digna fleas.
Tu uero tua damna dole mitiſſima coniunx.
Tempus & a noſtris exige triſte malis.
Fleq; meos caſus: eſt quædam flere uoluptas
Expletur lachrymis egeriturq; dolor.
Atq; utinam lugenda tibi non uita: ſed eſſet
Mors mea: morte fores ſola relicta mea.
Spiritus hic per te patrias exiſſet in auras.
Sparſiſſent lachrymæ corpora noſtra piæ.
Supremoq; die notum ſpectantia cœlum
Texiſſent digiti lumina noſtra tui.
Et cinis in tumulo poſitus iacuiſſet auito:
Tactaq; naſcenti corpus haberet humus
Deniq; ut & uixi ſine crimine mortuus eſſem
Nec mea ſupplicio uita pudenda foret:
Me miſerum tu ſi cum diceris exulis uxor:
Auertis uultus & ſubit ora rubor.
Me miſerũ ſi turpe putas mihi nupta uideri.
Me miſerum: ſi te iam pudet eſſe meam.
Tempus ubi eſt illud: quo te iactare ſolebas
Coniuge? nec nomen diſſimulare meum?
Tempus ubi eſt: quo te: niſi nõ uis illa referri
Et dici memini: iuuit & eſſe meam?
Vtq; ꝓba dignũ eſt: omni tibi dote placebã.
Addebat ueris multa fauentis amor.
Nec quẽ ꝑferres (ita res tibi magna uidebar)
Quemue tuum malles eſſe uir alter erat.
Nũc quoq; ne pudeat ꝙ ſis mihi nupta tuuſq;
Non debet dolor hinc: debet abeſſe pudor.
Cũ cecidit capaneus ſubito temerarius ictu:
Non legis euadnen erubuiſſe uiro.
Nec: quia rex mundi cõpeſcuit ignibus ignes:

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

tontem tradūt pemiſſe: ſoleq́ i priſtinū redegiſſe curſū. Phaetōtē i fontibus eius q̄ nūc eſt Padus oli Eridanū dicebāt decidiſſe: eiꝰ mortē nymphas fleuiſſe ſorores: dolorisq́ magnitudie mutata natura i pp̄los fuiſſe cōuerſas. Fabulā ēt Oui. in. ii. met. elegātiſſime ſcripſit. Suis. A ſole Clymene mr̄e & heliadibus ſororibus. Nec erat inficiādus. Nec erat negādus eē ab illis ortus: nō ꝑpea inqͭt a ſuis negādus erat Phaeton q̄ a Ioue ictus ē fulmīe: Imo ēt amplectēdus i ruina: amore. n. uel i iſortūio ſemp ꝓſeq̄mur quos amamus. Nec ſemele cadmo. Nec Semelen Cadmus pr̄ odio ꝓſecutus eſt. Suis p̄cibꝰ Iouē. n. quocū rē hēbat p̄cata ē ſemele: ut ad ſe ueniret eo mō: quo ſe Iunoni uidēdū p̄bebat: qđ quū optinuiſſet: ilico cū eius domo cōflagrauit: ut i. iii. met. docet. Oui. Colligit ergo exēplis poeta ſe quoq́ nō eē ab uxore deſerēdū i calamitate. Sæuis ignibꝰ. Sæuo fulmīe hoc ē ira. Iouis. Auguſti

Eridanus
Padus

Ipſe ſuis phaeton inficiandus erat.
Nec ſemele cadmo facta eſt aliena parenti:
Quod precibus periit ambitioſa ſuis.
Nec tibi qđ ſæuis ego ſim iouis ignibus ictus
Purpureus molli fiat in ora pudor.
Sed magis in noſtri curam conſurge tuendi:
Exemplumq́ mi coniugis eſto bonæ.
Materiamq́ tuis triſtem uirtutibus imple:
Ardua per præceps gloria uadit iter.
Hectora qui noſſet: fœlix ſi troia fuiſſet?
Publica uirtutis per mala facta uia eſt.
Ars tua typhi iacet: ſi nō ſit i æquore fluctus:
Si ualeant homines: ars tua phœbe iacet.
Quæ latet inq́ bonis ceſſat nō cognita rebus:
Apparet uirtus arguiturq́ malis.
Dat tibi noſtra locum tituli fortuna caputq́
Conſpicuum pietas quo tua tollat habet.
Vtere tēporibus: quorū nūc munere freta es:
Et patet in laudes area lata tuas.
Qui noibus cū ſis generoſus auorū
Exuperas animi nobilitate genus.
Cuius ineſt aīo patrii cādoris imago
Non careat neruis candor ut iſte ſuis.
Cuius in ingenio patriæ facundia linguæ:
Qua prior in latio non fuit ulla foro.
Quod minime uolui poſitis ꝓ nomine ſignis
Dictus es: ignoſcas laudibus ipſe tuis.
Nil ego peccaui: tua te bona cognita prodūt:
Si quod es appares: culpa ſoluta mea eſt.
Nec tamen officiū noſtro tibi carmine factū:
Principe tam iuſto poſſe nocere puto:
Ipſe pater patriæ (quid enim ciuilius illo?

Purpureꝰ pudor. Verecūdia q̄ reddit hoīem purpureū: cuius rei cām docuimus. Triſtem materia. Materiā & caſū meū triſtitiæ plenū. q. d. nō lætā: nā inde nihil laudis aſſequereꝛ. In triſti nāq́ materia magis poterit uirtus tua elucescere. Tuis uirtutibus. Tua in maritū fide & pietate. Per p̄ceps iter. Per iter arduū: & ē quo facile p̄cipitamur. Hectora quis noſſet. Exēplis ꝓbat uxoris uirtutē i duris magisq̄ in lætis rebꝰ ꝑſpici poſſe. Via uirtutis. Via qua gradimur ad uirtutē. Eſt facta publica. Eſt fcā cōis. Per mala. Per maloꝝ ſeriē: & nūeꝝ. Ars tua. Tua gubernādi ars. Iacet: Nulla ē: nō cognoſciꝛ. Si nō ſit i æquoꝛ fluctꝰ. Si i mari ñ ſit tēpeſtas. De Typhi alibi diximꝰ. Si ualeāt hoies. Si hoies nl̄lo morbo laborēt. Tua ars. Tua medēdi ſcia. Quæ latet. Quæ latere ſolet: & nō appet. In bōis rebꝰ. In ſc̄dis rebꝰ. Arguiꝛq́. Et cōprobaꝛ. Malis. In rebꝰ aduerſis. Nr̄a fortūa. Mea calamitas. Tituli. Laudis. Caputq́ ɔſpicuū. Ordo ē. Et tua pietas hēt quo tollat caput cōſpicuū. Vtere tp̄ibꝰ. Vteꝛ tp̄ū occaſiōe. Freta es Es adiuta: es ſuſtētata. Area magna. Magna materia: & cāpus. Patet in tuas laudes. Patet in tuā gloriā.

In Quartam Elegiam Enarratio.

Qui noibꝰ. Amicū laudat poeta expōitq́ Tōitani exilii icōmoda: p̄caturq́ eū latēter: ut ab Auguſto mitiꝰ: & paulo ꝓpiqus exiliū petat: qđ facile ipetrari poſſe docet. quū magna ſit ipſius clemētia. Poſtremo narrat quēadmodū e locis nō nimiū lōginqs fugerit Oreſtes cū Iphigēia ſorore: ablata ēt inde Diana ad meliora loca. Quod ſi illi ea loca fugerit: nō mirādū eē colligit: ſi cupiat ipſe quoq́ iiſdē uētis abduci: qbꝰ ablatꝰ ē. Oreſtes. Auoꝝ. Maioꝝ. Exupas genꝰ. Vicis maiores. Patrii cādoris. Nitoris pr̄ni. Neruis. Viribꝰ: Vel corpe: ut ſit ſēſus: nō cares ꝓprio cādore aī nec pr̄is ſplēdore. Vt. Quāuis. In latio foro. In rōano foro. Meſſalinū āt hic poetā arbitrator deſignare. Nā idē de pōto ita ad eū ſcribit. Nūc ēt eloqͥ nitor ille dōeſticꝰ adſit. Quo poteras trepidis utilis eē reis. Viuit. n. i uobis facūdi ligua parētis. Et res hr̄dē reppit illa ſuū. Poſitis ſignis. Poſitis antea cōiecturis: qbꝰ cognoſci poteris. Pro noie. Nois loco. Ignoſcas tuis lau. Des ueniā tuis laudibꝰ: q̄ uulgo notæ ſūt. q. d. laudibꝰ tuis aſcribas ſi cognoſceris ſignis ſupradictis. Tua bona. Tuæ aī & fortūæ dotes. Culpa ſoluta mea ē. Culpa me a me remota ē. Officiū. Laꝰ q̄ te affeci. Tā iuſto pricipe. Tā iuſto ipatoꝛ. Ipſe pr̄ pr̄iæ. Scribit. L. Florꝰ Auguſtū ob īgētia fcā Dictatorē ꝑpetuū appellatū fuiſſe: & patrē pr̄iæ. Tractatūq́ ēt i ſenatu an qͣ cōdidiſſet ipſū Romulꝰ uocareꝛ: ſed ſanctiꝰ: & reuerētiꝰ uiſū fuiſſe nom̄ Auguſti: ut. ſ. iā tū dū terras coleret ipo noie & titulo cōſecrareꝛ: Scribit ēt Eutropiꝰ Senatū p̄ter id qđ antea pr̄iæ dixerat tēpla tā rōæ. q̄ urbes celeberrimas ei cōſecrauiſſe. Id etiā melius ita docet Trāquillus Patris

Auguſtꝰ dictator ꝑpetuus & pater patriæ

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Subſtinet in noſtro carmine ſæpe legi.
Nec phibere poteſt: qa res eſt publica cæſar:
Et de cōmuni pars quoq; noſtra bono eſt.
Iuppiter ingeniis præbet ſua numina uatum
Seq; celebrari quolibet ore ſinit.
Cauſa tua exemplo ſuperoꝝ tuta duorum eſt:
Quorum hic aſpicitur creditur ille deus.
Vt non debuerim: tñ hoc ego crimen habebo
Non fuit arbitrii littera noſtra tui.
Nec noua: quod tecū loquor ē iniuria noſtra:
Incolumis cum quo ſæpe locutus eram.
Quo uereare minus: ne ſim tibi crimī amicus
Inuidiam: ſi qua eſt auctor habere poteſt.
Nā tuus eſt primis cultus mihi ſemp ab annis
Hoc ſaltem noli diſſimulare pater.
Ingeniūq; meū (potes hoc meminiſſe) pbabat
Plus etiam quā me iudice dignus eram:
Deq; meis illo referebat uerſibus ore
In quo pars magnæ nobilitatis erat.
Non igī tibi nūc: qd me domus iſta recepit:
Sed prius auctori ſunt data uerba tuo.
Nec data ſūt (mihi crede) tñ: ſed i oibus actis
Vltima ſi demas uita tuenda mea eſt
Hāc quoq; qua perii culpā ſcelus eē negabis:
Si tanti ſeries ſit tibi nota mali
Aut timor aut error: nobis prius obfuit error.
At ſine me fati non meminiſſe mei.
Neue retractādo nondum coeuntia rumpe
Vulnera: uix illis proderit ipſa quies.
Ergo ut iure damus pœnas: ſic abfuit omne
Peccato facinus conſiliumq; meo.

patriæ cognomē uniuerſi repētino maxīoq; cōſenſu detulerūt ei. Pria plæbs legatōe ei Antiū miſſa Dein q nō recipiebat ineūti rōæ ſpectacula freqns & laureata. Mox icuria ſenat⁹ neq; decreto: neq; acclamatiōne: ſed p Valeriū Meſſalā id mādātib⁹ cūctis. Quod bonū iqt fauſtūq; ſit tibi domuiq; tuæ Cæſar Auguſte (ſic.n. nos ppetuā fœlicitatē rei.p. & lætā pcari exiſtiamus) Senatus te cōſētiēs cū po.ro. cōſalutat patrē priæ. Cui lachrymās rñdit Auguſtus his uerbis. Cōpos fcūs uotoꝝ meoꝝ pr̄ es cōſcripti qd hēo alid deos īmortales pcari: q̄ ut hūc cōſenſū ur̄m ad ultimū uitæ finē mihi pferre liceat. Quid.n. ciui. illo? Quid ē n. magis ciui accōmodatū ipo Auguſto? Ciuilitas.n. hic pōit p moderatiōe qdā ciui magis q̄ impatori cōueniēte. Vñ Lāpridius ſcribit nimiā ciuilitatē obiectā fuiſſe Alexādro ipatori. Fabius lib. ii. ſcribit. Ciuilitatē a qbuſdā iudicatā fuiſſe Rhetoricē. De Auguſti āt ciuilitate legito Trāqllū. Suſtinet legi. Patiſ de ſe ſcribi & ea legi. Nec phibere pt. Nec pt uetare qn a me & cæteris de eo ſcribaſ. Quia res ē publica. Quia eſt cōis oium ipator. q.d. res publica oib⁹ ē cōis: & ea licet unicuiq; uti ſuo arbitratu. Duoꝝ ſupoꝝ. Iouis & Auguſti. Vt nō debueri. Quāuis ñ dbueri te pdeř meo carmine. Tamen hoc ego crimen habebo. Tamen hoc crimen celebrandi & prodendi te meo carmīe mihi aſcribeſ nō tibi. q.d. Auguſtus hoc crimē meū eē dicet nō tuū: iō nō ē uerēdū: ut hāc ob cām ille pſeqſ te odio. Non fuit arbitrii. Aſſignat cām q̄re is ad quē ſcribit nō ſit ſubiturus Auguſti odiū ob ea q ſcribit Oui. Nec ē noua. Nec nup accedit. Iniuria nr̄a. Iniuria q̄ ego te afficio ſcribēdo: quum id fieri nolles pp Auguſtū. Vel certe nr̄a cā loqn di tecū p lr̄as. Incolūis. Quū nōdū eēm relegat⁹. Quo. Quā ob cām q tecū locutus fui i colūis. Vereare mīus. Mīus tieas: q ſi ūq fuiſ ſē tibi amic⁹. Crimē. Crimiatio. Autor pt hr̄e iuidiā. Ego Oui. poſſū dici fuiſſe tibi dtractiōis crimīs cā. Si q ē. Si aliq tibi cōtrahiſ inuidia. Ab ānis primis. Ab ipa pueritia. Probabat. Laudabat pr̄ tu⁹. Plus ēt. Subaudi pbabat igēiū meū. Quā erā dign⁹. Quā merebar. Me iudice. Me ēt iudicāte igeniū meū ñ eē q̄tū illi appebat. Pars ma. nobi. Partē magne nobilitatis itelligit eloquētiā: q̄ iter cæteras Meſſalini nobilitates erat magna ps. Nō igiſ tibi nūc. Subaudi data ſūt uerba. q.d. nō tibi in pn̄tia notus ſum: ſed multo ante patri tuo. Quod me dom⁹ iſta recepit. Quā rē q. ſ. non darē uerba ſed rē: familia ur̄a me facturū pmiſit: id qd ſupius deſignauit eo uerſu. Ingeniūq; meū & reliqua. Sunt data uerba. Dedi uerba nō rē: queādmodū pater tuus exiſtimabat: credebat enim me ingenio ad ſummum dignitatis gradū puentuꝝ: quū in præſentia eiectus ſim in exiliū pter eius opinionē. Eſt aūt dare uerba: ut Donatus ſcri. decipe eū: q cū rē expectet: nihil iuenit pter uerba. Terē. Et nihil ſe dediſſe uerboꝝ: & alibi cui uerba dare difficile ē. Sūt q faciāt hūc ſenſū. Nō igiſ dedi tibi nūc uerba: hoc ē nō nūc ſcripſi: & allocut⁹ ſū te q me primū norit familia tua. Plæriq; legūt nō qd: ſed quo: ut ſit ordo. Verba igiſ nō ſūt data tibi nūc: ſed pri⁹ ſūt data tuo autori quo tpe dom⁹ iſta me recepit: ut illd primū daſ uerba p alloq pōaſ: poſteri⁹ uero p decipe. Autori tuo. Pr̄i tuo. Nec tñ ſūt da. Quāuis dixerī me pr̄i tuo uerba dediſſe: ne credas tñ me dixiſſe q eū decepim: q exilii nota affect⁹ fui: qd ur̄ eſſe alienū ab eo qd ille de me ſēſerat. Sed i oib⁹ actis. Vltia ſi demas: Sed uitā meā pbabis. & itelliges me ñ dediſſe uerba: ſi toti⁹ uitæ meæ curſū poti⁹ q̄ finē iſpexeris. Vltia ſi dēas. Si excipias cām exilii mei. Eſt tuē. Defēdi pt. Tāti mali. Tāti erroris. Aut tior. Quia nō auſus fui defēdere me cōtra Auguſtū. Sine: pmitte. cōcede. Retractādo: rēouādo. Eſt āt metaphora a uulnerib⁹ ſūpta: q occluſa tactu renouāſ. Nōdū coe. Nōdū cōſolidata & occluſa. Ipa qes. Ipm ociū: nedū retractatio. Sic abſu. ſic pcul fuit. Cōſiliūq;. Et delibatio.

Ciuilitas

Dare uerba

Idq;

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Idq; deus ſentit.Me.ſ.culpa carere:Deum autem uel re uera deum ipſum:uel Auguſtū intelligit. Pro quo.Pro qua re q culpa careo. Lumen.Vita. Opes detractas mihi.Opes mihi ademptas: ut exulibus fieri ſolet. Viuat modo.Modo non moriatur. Hanc ipſam fugam. Hanc meam relegationē. Hinc alio iubeat diſcedere.Mitiorem exilii locum precatur. Paulo propinquius.Paulo propinquius romanæ urbi. Tantaq; in Auguſto eſt clementia.Clementia(docente Cicerone)eſt per quam animi temere i odium alicuius inuectionis concitati comitate retinentur:eſt ea pars temperantiæ: Et(autore Seneca)omnibus quidem hominibus ſecundum naturam: maxime tamen decora imperatoribus quanto plus habet apud illos:quod ſeruet tāto in maiore materia apparet:Sunt qui clementiā diffiniendo dicant eſſe inclinationem animi ad lenitatem in pœna exigenda.Clementiæ autem crudelitas opponitur. De Auguſti uero clemētia Legito Tranquillum. Si quis ab illo.Verecunde petit a Meſſalino: ut ab Auguſto propinquius exilium petat. Euxinus. Legendū eſt Axenus.Nam pontus Euxinus(autore Plynio ut alibi etiam diximus)ab inhoſpitali feritate Axenos dictus fuit: De eo hæc Pōponius: Hic iam ſeſe ingens pontus aperit:niſi qua promontoria ſunt huc:atq; illuc recto q; limite extētus:ſinuatus cætera: Sed quia contra minus q̄ ad leuam & dextram abſceſſit: mollibuſq; faſtigiis:donec anguſtos utrinq; angulos faciat:inflectitur ad formam ſcythici arcus maxime incuruus breuis:atrox:nebuloſus: raris ſtationibus:nō molli neq; harenoſo circundatur littore:uicinus aquilonibus: & quia uon pſondus eſt fluctuoſus:atq; feruens:olim exculentium ſæuo admodum ingenio Axenus: poſt cōmercio aliarum gētium mollitis aliquantum moribus dictus Euxinus. Nec placidos portus.Nec tutos portus:Superius poeta Euxinū orbum portubus appellauit:& nos de eo multa diximus:& de accolarum immanitate Scytharum hoſpites immolari ſolitorum ueſcentiū q; hūanis carnibus in calce elegiæ primi libri. Fida aqua:Aut hoc dicit propter maris illius procellas: āc quia a Scythis nauibus infeſtatur. Hominum gaudere cruore.Veſci humanis carnibus:hi autem appellati fuere Androphagi:ideſt uirorum carne ueſcentes:potes etiam intelligere Scythas quos Herodotus libro quarto ſcribit eius uiri ſanguinem pōtare:quem primum in bello cepit. Pene ſub igne eiuſdem ſyderis.Pene ſub eodem climate:& tractu:ſeu plaga cœli:qua ego ſum. Vbi taurica.Vbi regio illa crudelis:de qua Herodotus libro quarto ita ſcribit:Ab Iſtro hæc iam uetus Scythia eſt ad meridiē uerſus auſtrum propoſita uſq; ad urbem Carcinitidem:Eiuſdem deinceps quod ad mare fert mōtoſæ regionis:& in pontum porrectum incolit gens Taurica Cheroneſſo tenus: nomine Trechea: ideſt aſpera:hæc ad mare pertingit:quod ad uentum Subſolanum uergit:Sunt autem finium Scythiæ partes duæ ferentes ad maria:altera ad meridianum.Altera ad orientale quod admodum atticæ regionis: atq; ſimiliū: q ſic partem Scythiæ Tauri incolunt:ut ſi atticæ iugum Suniacum alia gens:non Athenienſis incoleret:qđ a Tributhoica uſq; ad anaphlyſtam magis in pōtum porrigit promontorium.Talis eſt(ut parua cum magnis comparem)Taurica regio.Qui autem non eſt hác atticæ partem præteruectus:huic alio modo planum faciam:ut ſi Iapygiæ:non Iapyges:ſed alia gens imperans eam diuiſa terra a Brunduſio uſq; Tarentum:& promontorium incoleret.Tauri autem uirgini naufragos immolant: & quoſcunq; græcos illuc delatos:Hoc modo poſtquam preces peregerint:hominis caput claua feriunt. Trūcum eius quidam aiūt perturbari e rupe:nam in rupe prærupta templum eſt eorum ſitum:cruci affigunt caput:quidam de capite ſuffigendo conſentiunt:ſed truncum e præcipitio deiici negant:ſed humo contegi dicunt. Dæmonē: cui immolant ipſi Tauri aiunt Iphigeniam Agamēnonis filiam. Nec procul a nobis.Nec longe a Tomitana urbe. Cæde.Morte hoſpitum. Deæ pharetratæ.Deæ Dianæ:quæ tanq̄ uenationis dea ſagittis utitur:Ea nata eſt in creta ex Ioue:& Charmidæ Euboli Cereris filii:Hæc rætia ad uenandum inuenit:ex quo & Dictynna eſt cognominata. Colebatur autem circa Epheſum:Pontum:Perſidem:& Cretam: unde Ephæſia:Creſia: Tauropolia:ac Perſea. Non inuidioſa nephandis.Non odioſa ſceleſtis hominibus.

Clemētia

Euxinus pontus

Axenus

Androphagi

Scythia uetus

Taurica gens

Diana ubi colebatur

Idq; deus ſentit: p quo nec lumen adéptū eſt
  Nec mihi detractas poſſidet alter opes.
Forſitan hanc ipſam:uiuat modo:finiet olím
  Tempore cum fuerit lenior ira fugam.
Nunc pcor hinc alio iubeat diſcedere:ſi non
  Noſtra uerecundo uota pudore carent.
Mitius exilium pauloq; propinquius oro
  Q uiq; ſit a ſæuo longius hoſte locum.
Tantaq; in auguſto eſt clementia: ſi qs ab illo
  Hæc peteret pro me:forſitan ille daret.
Frigida me cohibent euxini littora ponti
  Dictus ab antiquis axinus ille fuit.
Nam neq; iactātur moderatis æquora uētis
  Nec placidos portus hoſpita nauis habet:
Sunt circa gētes q̄ prædam ſanguine quærūt:
  Nec minus in fida terra timetur aqua.
Illi quos audis hominum gaudere cruore:
  Pene ſub eiuſdem ſideris igne iacent.
Nec procul a nobis locus eſt ubi taurica dira
  Cæde pharetratæ ſpargitur ara deæ.
Hæc prius(ut memorāt) nō iuidioſa nefādis

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Filiæ agamemnonis tres

Iphigenia uel Iphianaſſa

Oreſtes abſolutus

Areopag⁹ Areopagitæ

Oleæ & olei inuentrix

¶ Nec cupienda bonis. Nec etiam optanda ab hominibus bene inſtitutis. Hic. In taurica regione. Virgo pelopeia. Iphigenia filia Agamemnonis ex Pelopis genere. Tres autem filias Agamemnonem habuiſſe docet Homerus. Chryſothemin: Laodicen: & Iphianaſſam. Ouidius in faſtis. Quod ſemel ē triplici ꝑ uirgine cæſa Dianæ: Nunc quoq; pro nulla uirgine cæſa datur. Pro ſuppoſita cerua: Pro cerua quā loco Iphigeniæ ſubiecit Diana: ut docet Seruius in enarratione eius uerſus. Sanguine placaſtis uentos. & uirgine cæſa. Illud notandum Iphigeniā proferri penultima lōga: eadē ēt Iphianaſſa dicta fuit. Lucretius. Auli de quo pacto triuiai ad uirginis arā Iphianaſſæo turparūt ſanguie fœde Ductores danaū.

Pius an ſcelerat⁹. Quia & patrem ultus fuit: & matrem cædis autorem īterfecit. Vnde quū Areopagitarum iudiciū ſubiiſſet uariatis hominum ſententiis nō ſolum diuina: ſed etiam deæ ſapientiſſimæ ſententia abſolutus fuit: ut docet Cicero in oratiōe pro Milone: Illud ſciēdum in Areopago Martem primum cauſam cædis dixiſſe. Alirrhothium enim Neptuni filium interfecit ob uiolatā ab illo Vlcipen eius filiam: poſtea ibidem de Oreſte ob matris necem iudicatum fuit. Autor Pauſanias. Idē ſcribit Areopagum a Marte ob cauſam prædictā appellatū. Ares enim græce Mars dicitur: & pagus uilla: unde Areopagitæ fuere curiales athenarum. Ibi dicunt Martem homicidii reum iudicantibus duodecim diis ſex ſententiis abſolutū eſſe. Nam ubi paris numeri ſententiæ fuiſſent: præponi abſolutio damnationi ſolebat. Areopagum tamen Varro ab Areopago nomen accepiſſe putat: ne de maieſtate deorum indignum aliquid ſentiat: ut Auguſtinus in libro decio octauo de ciuitate dei docet. Exactus. Eiectus: Vexatus poſt matris cædem.

Phocæus. Pylades ex Phocide regione filius Strophii. Qui. Pylades: & Oreſtes. Ad arā. Ad Dianæ Tauricæ altare: ut de more deæ ſacrificarentur. Barbara uitta. Vitta qua uinciebantur eorum capita: qui deo alicui immolabātur. Vergilius. Et circum tempora uittæ.

Graias comas. Crines Pyladis: & Oreſtis: qui græci erant. Vice ſermonis. Viciſſitudine loquendi. Fratrem. Oreſten. Cognouit. Ipſa Iphigenia. Signum deæ. Dianæ ſimulachrū. In meliora. Ariciam enim deam attulit: ut docet. Seruius in loco ſupra aſſignato. Homines. Pylades. Oreſtes: & Iphigenia. Diiq;. Ipſa Diana. Prope meam terram. Prope Tomitanam urbem. Placato deo. Placato Auguſto.

Nec cupienda bonis regna thoantis erant.
Hic pro ſuppoſita uirgo pelopeia cerua
Sacra deæ coluit qualiacunq; ſuæ:
Quo poſtq̄ dubiū ē pius an ſceleratus oreſtes
Exactus furiis uenerat ipſe ſuis.
Et comes exemplum ueri phocæus amoris.
Qui duo corporibus: mentibus unus erāt.
Protinus euincti triſtem ducuntur ad aram:
Quæ ſtabat geminas ante cruenta fores.
Nec tñ hūc ſua mors nec mors ſua terruit illū
Alter ab alterius funere mœſtus erat.
Et iam conſtiterat ſtricto mucrone ſacerdos:
Cinxerat & graias barbara uitta comas:
Cum uice ſermonis fratrem cognouit: & illi
Pro nece complexus iphigenia dedit.
Læta deæ ſignum crudelia ſacra peroſæ
Tranſtulit ex illis in meliora locis.
Hæc igitur regio magni pene ultima mundi:
Quā fugere hoies diiq; ꝓpinqua mihi eſt.
Atq; meam terram prope ſunt funebria ſacra:
Si modo naſoni barbara terra ſua eſt.
O utinam uenti: quibus eſt ablatus oreſtes:
Placato referant & mea uela deo.

O Mihi dilectos iter pars pria ſodales:
Vnica fortunis ara reperta meis.
Cuius ab alloquiis aia hæc moribūda reuixit
Vt uigil infuſa pallade flamma ſolet.
Qui ueritus non es portus aperire fideles:

In Quintam Elegiam Enarratio.

O Mihi dilectos. Amicum laudat poeta eumque monet: ut conſtanter munus amicitiæ exequatur: eique apud Auguſtum opem ferat. Oſtendit deinde multis exemplis tempore omnia molliri præter eius curas: ſiquidem duos annos ægit exul: nec potuit unquam malis aſſueſcere: immo illi omnia in dies triſtiora uideri præter aliorum conſuetudinem: qui uariis malis exercitati tandem incipiūt callere: & obdureſcere. Poſtremo ex incommodorum multiplici genere oſtendit ſe ita deficere: ut non diu credat ſe ſuperuicturum tantis malis: quam rē dicit ſibi ſolatio relictam eſſe. Dilectos mihi. A me amatos. Vnica ara. Solum refugium. Infuſa pallade. Oleo infuſo. Poſuit autē deam olei inuentricem pro ipſo oleo more poetarum. Quomodo autem oleam inuenerit Pallas: docet Ouidi⁹ libro ſexto metamorpho. ac etiam Seruius Vergilius. Oleæque minerua inuentrix. Scribit etiam Diodorus libro ſexto: q Palladi olearum: oleique educendi inuentionem tribuunt. Nam ante huius deæ ortum erat hæc arbor cum aliis ſilueſtribus immiſſa olei uſus aberat quum eſſet incognita. Diodorus tamen in primo ſcribit Oleæ plantam ab Oſiride non a Minerua: quemadmodum græci dicunt repertam. Portus fideles. Amicitiæ munera: & confugium.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶Rati percuſſæ fulmine.Mihi telis & ira Cæſaris proſtrato. Cuius cenſu.Cuius opibus. Patrias opes: Patrimonium meum. Huius temporis.Huius mei infortunii. Impetus.Ardor quidam ſcribendi.Ouidius in faſtis:Scimus:& ad noſtras ſeſe tulit impetus artes. Pene mihi excidit.Quaſi editum eſt in meo carmine. Raram fidem.Fidem erga me tuam:quæ raro in aliis reperitur. Conciliare famæ.Immortalitati conſecrare. Nominis.Vt nomen tuum edã. Dum.Donec. Aura.Fauor. Deo.Auguſto. Amicitiæ indeclinatæ.Amicitiæ non ĩminutæ:ſed firmæ. Proceſſus perẽnes.Continuos progreſſus. Ope:

Fulmine percuſſæ confugiumq; rati.
Cuius eram cenſu non me ſenſurus egentem:
Si cæſar patrias eripuiſſet opes.
Tẽporibus oblitũ dũ me rapit impetus huius
Excidit heu nomen quã mihi pene tuum.
Tu tamen agnoſcis:tactuſq; cupidine laudis
Ille ego ſum cuperes dicere poſſe palam.
Certe ego: ſi ſineres:titulũ tibi reddere uellẽ:
Et raram famæ conciliare fidem.
Ne noceam grato uereor tibi carmine:neue
Intempeſtiuus nominis obſtet honor.
Quod licet & tutũ eſt ĩtra tua pectora gaude
Meq; tui memorem:teque fuiſſe pium.
Vtq; facis remis ad opem luctare ferendam:
Dum ueniat placido mollior aura deo.
Et tutare caput nulli ſeruabile:ſi non
Qui merſit ſtygia ſubleuet illud: aqua.
Teq;(quod eſt raru)pſta conſtanter ad omne
Indeclinatæ munus amiciciæ.
Sic tua proceſſus habeat fortuna perennes.
Sic ope non egeas ipſe iuueſq; tuos.
Sic æquet tua nupta uirum bonitate perẽni:
Incidat & ueſtro rara quærela toro.
Diligat & ſemper ſocius te ſanguinis illo:
Quo pius affectu caſtora frater amat.
Sic iuuenis ſimiliſq; tibi ſit natus:& illum
Moribus agnoſcat quilibet eſſe tuum.

Cuiuſquã auxilio. Virum.Te maritũ. Socius ſanguinis.Frater tuus. Frater Pollux. Sane Tyndarus:Aphareus:Icarus:& Leucippus filii fuere Perieres:& Gorgonis.Ex Aphareo & Amene nati ſũt Lynce⁹& Idas:Ex Leucippo & Philodoce Phœbe:& Ilaira filiæ:q̃s pactas cõiugio Idæ & Lynceo fratribus a Caſtore & Polluce raptas ſcribit Ouidius lib.v. faſtorum:quam ob cãm orta inter eos pugna Caſtor:qui mortalis erat:occiditur.Lynceum uero Pollux interemit.Sed quũ poſtea Idas in Pollucem irrueret:a Ioue fulmine ictus:exanimatuſq; dextra ſemper haſtã tenuit. Et quũ Iupiter cœlum Polluci daturus eſſet:eius precibus factum eſt:ut ſex mẽſibus Caſtor in cœlo eſſet:totidem Pollux dicente Ouidio.Iãq; tibi Pollux cœlum ſublime petebat.Quum mea dixiſti percipe uerba pr̃.Quod mihi das uni:cœlum partire duobus.Dimidium toto munere maius erit.Quod ideo fingitur:quia eorum ſtellæ ita ſe habent:ut occidente una oriatur altera:uel quia alternis diebus lucent uel quia per geminos unũ atq; eundem ſolem ſignificamus(ut ait Macrobius)modo in ima deſcendentem:modo in ſummam altitudinẽ reſurgẽtem.Higinus ſcribit Caſtorem & Pollucem omnium fratrum inter ſe amãtiſſimos fuiſſe:q; neq; de principatu contenderũt:neq; ullam rem ſine communi conſilio geſſerunt: pro quibus officiis eos Iupiter inter notiſſima ſydera cõſtituiſſe exiſtimatur:Neptunus quoque pari conſilio remunerauit:nam equos his quibus utebantur:donauit:& dedit poteſtatem naufragis ſaluti eſſe.Non deſunt tamen qui dicãt Caſtorem fuiſſe occiſum eo tempore:quo lacedæmones cum athenienſibus bellum geſſerunt. Alii autẽ:quum oppugnarent Spartam Lynceus:& Idas ibi periiſſe dixerũt: Pollucem ait Homerus cõceſſiſſe fratri dimidiam uitam.Itaq; alternis diebus eoꝝ quemq; lucere. Hæc Higinus.Illud notandum Geminorum ſydera conſtare ſtellis.xviii.& quum ſe oſtendunt nautis laborantibus: ſpem ſalutis præbent autore Porphyrione. At e contra Helenæ ſydus dicitur eſſe infœlilix: ac dirum.De his ita Plynius ſcribit.Vidi in nocturnis militum uigiliis inhærere pilis pro uallo fulgurum effigies.Eæ & antennis nauigantiũ:aliiſq; nauium partibus ceu uocali quodam ſono inſiſtunt: ut uolucres:ſedẽ ex ſede mutantes.Graues quũ ſolitariæ uenere:mergẽteſq; nauigia.Et ſi in carinæ ima deciderint exurentes.Geminæ aũt ſalutares:& pſperi curſus prænunciæ:quaꝝ aduentu fugari diram illam ac minacem appellatãq; Helenã ferunt.Et ob id Polluci & Caſtori id numen aſſignãt:eoſq; in mari deos inuocãt:hoium quoq; capita ueſpertinis horis magno præſtigio circumfulgent. Omnia in certa ratione & in naturæ maieſtate abdita.Propertius.Quam ſic ignotis circũdata littora ſiluis Cernere:& optatos quærere tyndaridas.Orati⁹.Sic fratres Helenæ lucida ſydera.Martialis.Et gratum nautis ſydus fulgere laconum & Catullus.Hic uelut in nigro iactatis turbine nautis Leniter aſpirans aura ſecunda uenit.Iam prece pollucis iam caſtoris implorata.Et Seneca in primo Nat.quæſtionum ita ſcribit.In magna tempeſtate apparẽt quaſi ſtellæ uelo inſidentes adiuuari ſe tunc periclitãtes Pollucis:& Caſtoris numina:Cauſa autem melioris ſpei eſt:q; iam apparet frangi tempeſtatẽ & deſinere uentos:aliquando feruntur ignes nõ ſe

Geminoꝝ fabula

Caſtor & pollux inter ſydera

Cur gemini cœlum partiti

Caſtor & pollux fratrum inter ſe omniũ amãtiſſimi

Pollux fratri dimidiã uitam conceſſit Helenæ ſydus

Geminos in mari inuocant

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

dent:Gilippo Siracuſas petenti uiſa eſt ſtella ſuper ipſam lanceam conſtitiſſe:In romanorum caſtris uiſa ſunt ardere pila:ignibus ſcilicet in illa delapſis:qui ſæpe fulminum modo animalia ferire ſolent:& arbuſta : & ſi minore ui mittuntur:defluunt tantum:& inſident:non feriuntur:nec uulnerat. Nomẽ aui. Optat etiam ut filia pariat ſibi nepotem eo adhuc iuuene. Aratri ruricolæ. Aratri colẽtis rus:ꝙ autem Tauri & equi tempore domentur:docet etiam in arte amandi Ouidius quum ait. Tempore difficiles ueniunt ad aratra iuuenci. Tempore lenta pati frena docentur equi. Lentis.flexilibus. Duros lupos. Dura

Sic ſocerum faciat tæda te nata iugali:
Nec tarde iuueni det tibi nomen aui.
Tempore ruricolæ patiens fit taurus aratri.
Præbet & incuruo colla premenda iugo.
Tpe paret equus lentis animoſus habenis
Et placido duros accipit ore lupos.
Tempore pœnorum cõpeſcitur ira leonum.
Nec feritas animo quæ fuit ante manet
Quæq; ſui iuſſis obtemperat inda magiſtris
Belua:ſeruitium tempore iuncta ſubit.
Tẽpus ut extentis tumeat facit uua racemis
Vixq; merũ capiãt grana qđ intus habent.

Lupatum

fræna.Lupata aũt intelligit. Eſt enim lupatũ frænum aſpeꝝ dictum(autore Seruio)a lupinis dẽtibus:qui inæq̃les ſunt. Vergilius. Et duris parere lupatis. Et Martialis. Mordẽt aurea ꝙ lupata cerui. Leonũ pœnoꝝ. Inter leones africani ſũt feroces. Eoꝝ(autore Plynio) duo ſunt genera. Cõpactile: & breue criſpioribus iubis:hos pauidiores eſſe dicunt:q̃ longo ſimpliciq; uillo:eoſq; contemptores uulnerũ:grauem habẽt odorem:nec minus halitum. Martialis. Non ab amore recens hircus:nõ ora leonis: rari in potu. Veſcuntur alternis diebus Leoni tantum ex feris clementia in ſupplices proſtratis parcit:quod docuit ſuperius Ouidius eo uerſu. Corpora magnanimo ſatis eſt ꝓſtraſſe leoni. Pugna ſuum finem quũ iacet hoſtis:habet. Hoc tale tamq; ſæuum animal rotarum orbes circũacti:curruſq; inanes & gallinaceorum criſtæ:cantuſq; etiam magis terrẽt ſed maxime ignes. Primus romæ leones ad currum iunxit. M. Antonius:& quidem ciuili bello cum dimicatum eſſet in pharſalicis campis. Nam ꝙ ita uectus eſt cum Mima Cytheride ſupra monſtra etiam illarum calamitatum fuit. Leones autem domari & manſuefieri:ut hic oſtendit Ouidius:docet etiam Plynius ſcribens Hannonem e clariſſimis pœnorum primum leonem manu tractare auſum:& mã ſuefactum oſtendere. Mox eundem damnatum illo argumento:quoniam nihil non perſuaſurus uir tam artificis ingenii uidebatur:& male credi libertas ei cui in tantum ceſſiſſet etiam feritas. Tibullus. Longa dies homini docuit parere leones. Herodotus libro tertio eſt autor. Læenas inter omnem uitam ſemel parere : eoq; uno partu nunquam edere plures q̃ unum:nam una cum fœtu eas uterũ emittere opinatur:cuius rei cauſam hanc eſſe dicit: ꝙ Catulus ubi moueri in utero incipit:quũ habeat ungues longe acutiſſimos ex omnibus feris.uterum lacerat:augeſcenſq; magis ac magis ungues imprimendo exulcerat:ita ut ad poſtremum dum partus adeſt:nihil uteri relinquatur incolume. Hanc opinionẽ refellit Ariſtoteles libro de hiſtoria animalium.vi.docetq; Leænam coire:& parere non omni tempore:ſingulis tamen annis uere parere:& magna ex parte geminos. Sed quum plurimos ſex catulos:nonnunquam etiam unum. Rarum hoc animal eſt:nec multis naſcitur locis:ſed Europæ totius ea parte ſolum:quæ inter Acheloum & Neſtum amnem eſt. Leones terræ Syriæ quinquies inter omnem uitam pariunt:primum quinq;:poſt uero ſubinde pauciores :deinde ſteriles degunt. Caret Leæna iuba:maris hæc propria eſt. Homerus quoq; multis in locis oſtendit leones plures gignere:atq; educare catulos. Leonum genera tria eſſe ſcribit Solinus. Quidã enim ſunt breuiores:& iubis criſpi:quos plærunq; ignauos & imbelles eſſe docet. Alii ſunt Longiores & coma ſimplici acres magis ac potentes. Tertium facit genus eorum quos creant pardi:remanent illi quidem in plæbe iubarum inops. Inda belua. Elephantem dicit:qui paulatim magiſtris parere conſueuerunt:nam regem adorabant:genua ſubmittebant coronas porrigebant:funibus ſubibant. Domantur autem rabidi fame & uerberibus elephantis aliis admotis:qui tumultuantem catenis coerceant. Domiti militant:& turres armorum in hoſtes ferunt:magnaq; ex parte orientis bella conficiunt:proſternunt acies: proterunt armatos. Elephanti aphri indicos pauent:nec contueri audent:nam & maior indicis magnitudo eſt. Terreſtrium autem animaliũ maximus eſt Elephas:proximuſq; humanis ſenſibus : id animal fert africa ultra ſyrticas ſolitudines & in Mauritania ferunt Aethiopes & Troglodytæ : ſed maximos india. Decem annis geſtare in utero uulgus exiſtimat. Ariſtoteles biennio:nec amplius q̃ ſingulos ſemel gignere:pluresq; uiuere.cc.annis:& quoſdam.ccc. Deuorant & lapides Mures omnium animaliũ maxime odere. Duriſſimum dorſo tergus. Ventres molles:ſetarum nullum tegumentum:tedio muſcarum infeſtantur. Sed cancellata cutis & inuitans id genus animalium odore. Ergo quum extenti recepere examina:arctatis in rugas repente cancellis cõprehenſas enecant. Sunt autem Cancelli ligna ſubtilia : uel alia ſimilia in tranuerſum facta in modum rætis:ad quorum ſimilitudinem elephantis cutis cancellata appellatur. De Elephantis natura:plura legito apud Ariſtotelẽ:Plyniũ:Diodorũ:ac etiam Solinum. Racemis extẽtis. Racemis longis & exporrectis. Vix capiant merum. Vix teneant uinum quod eſt in ipſis granis.

Leonum genera

Halitus leonum grauis

Leones currui primus iunxit M. Antonius

Cytheris mima

Leones manſueſcunt.

Error Herodoti

Leonum partus

Elephantorum docilitas.

Vbi elephãti naſcunt

Cancellata cutis : Cancelli

Tempus

¶ Tempus & in canas. Tp̄e etiã frumẽta naſcũtur:& ad maturitaté puenıũt. Triſti ſapore. Sapore ama
ro:qa matureſcunt:& fiunt dulcia. Tenuat denté aratri. Attenuat uomer. Renouantis terrã. Terrã ite
rum pro ſcindẽtis. Sæuas iras. Tp̄e etiã ira mitigatur. Igitur. Quãdo ita eſt ꝙ tp̄e oĩa fiãt. Tacito pe
de. Senſim. Vt patria careo. Poſteaq̃ relegatus ſum ab Auguſto. Bis frugibus area trita eſt. Per duas
meſſes:totidẽq́ꝫ uindemias poeta duos annos elegantiſſime deſignat. Diſſiluit. Saliẽdo egreſſa eſt. Lõ
go ſpatio. Longo tp̄e. Patientia. Vt æquo animo ferrem relegationem meam. Habet ſenſum recẽtis

Tempus & in canas ſemen producit ariſtas:
Et ne ſint triſti poma ſapore facit.
Hoc dentem tenuat terram renouantis aratri
Hoc rigidos ſilices:hoc adamanta terit.
Hoc etiã ſcæuas paulatim mitigat iras:
Hoc minuit luctus:mœſtaq́ꝫ corda leuat.
Cũcta poteſt igit̃ tacito pede lapſa uetuſtas:
Præter quam curas attenuare meas.
Vt patria careo:bis frugibus area trita eſt.
Diſſiluit nudo preſſa bis uua pede.
Non queſita tamẽ ſpatio patientia longo eſt.
Menſq́ꝫ mali ſenſum noſtra recẽtis habet:
Scilicet & ueteres fugiunt iuga ſæpe iuuenci.
Et domitus freno ſæpe repugnat equus.
Triſtior eſt etiam præſens erumna priore:
Vt ſit enim ſibi par:creuit:& aucta mora eſt
Nec tã nota mihi:quã ſũt mala noſtra fuerũt:
Sed magis hæc quo ſũt cognitiora grauãt.
Eſt quoq́ꝫ non minimũ uires afferre recentes:
Nec præconſumptum temporis eſſe malis
Fortior in fulua nouus eſt luctator harena
Quam cui ſunt tarda brachia feſſa mora.
Integer eſt melior nitidis gladiator harenis:
Quã cui telo ſuo ſanguine tincta rubent.
Fert bene p̄cipites nauis modo facta p̄cellas
Quamlibet exiguo ſoluitur imbre uetus.
Nos quoq́ꝫ q̃ ferimus tulimus patiẽtius ante:
Quæ mala ſunt longa multiplicata die.
Credite deficio noſtroq́ꝫ a corpore(quantum
Auguror)accedunt tempora parua malis.
Nã neq́ꝫ ſunt uires nec qui color eſſe ſolebat.
Vix habeo tenuem quæ tegat oſſa cutem:
Corpore ſed mens ẽ ægro magis ægra:maliq́ꝫ
Incircunſpectu ſtat ſine fine ſui.

mali. Sentit mala p̄inde ac recẽtia & nõ duoꝶ
annoꝶ. Scilicet & ueteres. Dicit malũ uetus
ſibi ita recẽs uideri:quẽadmodũ iugũ plærũq́ꝫ
& frenum iuuencis:& equis:qui quãuis diu il
lis aſſueti fuerint:tamen tanquã nouã moleſti
am plærũq́ꝫ reliciunt. Præſens erumna. Præ
ſens malum & infortunium. Priore. Priorẽ
erumnam eam intelligit:qua primo relegatus
fuit. Vt ſit.n.ſibi par. Quãuis & præſẽs & pri
or erũna idem malum attulerint:in hoc tamẽ
differũt:ꝙ præſens tempus diuturnitate ma
gis aucta:maiorẽ etiã attulit dolorẽ. Quam
ſũnt. Subaudi nota. Magis grauant. Maiori
me afficiũt moleſtia. Quo ſunt cognitiora.
Quo ſunt magis p̄bata. Eſt quoq́ꝫ nõ mini
mũ. Oſtẽdit Ouidius nouũ dolorẽ minꝰ noce
re q̃ ueterẽ. Vires afferre recentes. Ille dicit̃
afferre uires recẽtes alicui malo:quũ is primũ
& nunquã antea læſus afficitur aliqua inſigni
clade:qđ melius ſequẽti uerſu declarat. Præ
conſumptũ. Aliquem ante conſumptum & af
fectũ. Malis tẽporis. Malis uetuſtatis. For
tior in fulua. Exẽplis arguit multo magis gra
uare mala uetera q̃ recẽtia. Luctator. Qui lu
cta ludit & palæſtra. Fuere ãt tria athletica cer
tamina:in q̄bus certabãt corporibus ſuis. Cur
ſores:Pugiles:& Luctatores:ut Homerus ĩ Pa
trocli funere declarat. Inducit autẽ Neſtorem
ita Achilli reſpondentem. Vici enim Enopi fi
lium Clitomeden pugnis. Antheũ Pleuroniũ
lucta:fortẽ Ipiclum pedũ uelocitate. Quomo
do autẽ palæſtra luderẽt:docet Homerus: his
uerbis. Tũ magnus Aiax Thelamoniꝰ & Vlyſ
ſes uir ſumma prudẽtia præditus p̄didere:ma
nuſq́ꝫ ualidas conſeruere:ut bonus architectꝰ
tigna in alta domo uẽtoꝶ impetus cauẽs hu
meri ualidis manibus acti concrepare:ſudor
defluere toto corp̄e p̄ latera & hũeros uibices
ſanguine rubeſcere:uictoriæ pro fabricato tri
pode omni cura ĩcumbere:neq́ꝫ alter alteꝶ lo
co mouere:aut ſternere poterat. Sed quum iã
achiuos moræ tederet:prior Aiax Thelamoni
us generoſe inq̄t:& ſapientiſſime Vlyſſes uel
tu me uel ego te tollã:reliquũ ioui curæ erit.
Sic dicẽs eũ ſuſtulit. At Vlyſſes haud doli obli
tus pone percuſſis eius poplitibus nutantibus
genibus reſupinum ſtrauit:ipſe in os pronus incubuit. Luctæ etiam meminit Iuuenalis quum inquit. Lu
ctantur paucæ comedũt coliphia paucæ. Nouus. Non antea fatigatus. Tarda mora. Diu enĩ in pugna
morãtes Athletæ pigriores reddunt̃:q̃ qui noui in pugnam deſcẽdunt. Nitidis harenis. In cãpo harena
ſtrato. De gladiatoribus quum alibi multa:tum in primis in enarratiõe eius uerſus ex primo de arte amã
di Sparſaq́ꝫ ſolicito triſtis harena foro. Quam cui tela. Quã ille qui uulneratus feſſus eſt. Præcipites.
Celeres:aut naues p̄cipitantes. Vetus. Carioſa. Noſtroq́ꝫ a corpore. Ordo eſt. Et a noſtro corpore par
ua tempora accedunt:ideſt adduntur malis quantum auguror:hoc eſt corpus meum(quantum augurari
poſſum)non longo tempore malis cruciabitur:quia cito moriar. In circũſpectu. In conſideratione.

Athletica certamina tria

Vrbis abeſt facies.Incommoda enumerat:quibus ſe triſtari oſtendit. Brachataq; turba getarum.De brachis quibus utebantur getæ: abunde diximus ſupra. Quæ uideo. Barbaros & Scythas intelligit. Non uideoq;. Vrbem:Sodales:& uxorem accipe. Mouent.Solicitant.

In Sextam Elegiam Enarratio.

BIs me ſol adiit.Miratur poeta:q̃ biénio iam exacto nullas ab amico acceperit lr̃as quũ hi pſertim ad eũ ſcripſerint:qbuſcũ amicitiæ uſus non fuerat tã probatus.Subiungit tñ malle ſe oia credere:q̃ illũ nullas ad eum dediſſe lr̃as:q̃s iterceptas fuiſſe exiſtĩat admonet poſtremo ut ad eum ſcribat ne ſemper excuſandus ſit.

Annus
Bruma

Bis me ſol adiit.Tempus (ut antea etiã diximus)a bruma ad brumãdũ ſol redit uocat̃ annus.Bruma aũt a breuitate dieꝝ nomẽ accepit:ut eſt autor Põpeius quia ſol ueluti ſenio cõfectus:& ad capricornũ atq; inferiores delapſus circulos ad altiores incipit remeare:& q̃ſi enaſci.Vnde ſol nouus proprie dicit̃(ut docet Séruius)octauo calẽdas Ianuarii.Idẽ etiã ita refert Oui.in faſtis. Bruma noui prima eſt:ueteriſq; nouiſſima ſolis: Principium capiũt phœbus & annus idẽ. Biſq; ſuũ tacto piſce.Hoc dicit q̃a ſol a Capricorno: Aq̃rio & piſcibus hiemẽ trãſigit. Exiguus uſus. Parua cõſuetudo. Cur quotiẽs alicui.Ex his duobus uerſibus facile reſelli põt eoꝝ opinio qui uolebãt nomẽ ſcribẽtis & eius ad quẽ ſcribimus lr̃is iã ſignatis inſcribi:quũ apte hic poſſimus intueri intus tantũ appoſitum fuiſſe nomen ſcribentis. Tua dextra.tua manu. Sed e multis.Sed e multis tuis lr̃is nullas accepi.

Quod precor.Quod oro.Vt dii faciãt te ſæpe ad me ſcripſiſſe. Eſſe liquet.Manifeſtum eſt te ad me ſcripſiſſe. Credã prius.Credã potius q̃ poetæ fabulantur:q̃ te non ſcripſiſſe.

Vrbis abeſt facies:abſunt mea cura ſodales:
Et qua nulla mihi chari or uxor abeſt.
Vulgus adeſt ſcythicũ bracataq; turba getaꝝ
Sic me quæ uideo non uideoq; mouent.
Vna tamen ſpes eſt:quæ me ſolatur in iſtis:
Hæc fore morte mea non diuturna mala.

BIs me ſol adiit gelidæ p⁹frigora brũæ
Biſq; ſuum tacto piſce peregit iter.
Tpe tã lũgo cur nõ tua dextra uerſus
Quamlibet in paucos officioſa fuit?
Cur tua ceſſauit pietas ſcribentibus illis
Exiguus nobis cũ quibus uſus erat?
Cur quotiẽs alicui chartæ dũ uincula dempſi
Illam ſperaui nomen habere tuum?
Dii faciãt ut ſæpe tua ſit epiſtola dextra
Scripta:ſed e multis reddita nulla mihi.
Quod p̃cor eẽ liq̃t:credã prius ora meduſæ
Gorgonis anguineis cincta fuiſſe comis
Eſſe canes utero ſub uirginis:eſſe chimæram:
A truce quæ flammis ſeparat angue leam.

Meduſæ crines ĩ ſerpentes

Ora Meduſæ gorgõis.Meduſæ crines in ſerpentes mutauit Minerua q̃ cum Neptuno in eius templo cõcubuit eiuſq; caput ad terrẽdos hoſtes Aegidi impoſuit ut ſcribit Ouidi.in calce libri quarti met.his uerſibus.Clariſſima forma Multorũq; fuit ſpes inuidioſa procoꝝ Illa:nec in tota cõſpectior ulla capillis Pars fuit:inueni qui ſe uidiſſe referrent.Hãc pelagi rector tẽplo uitiaſſe mineruæ Dr̃:auerſa eſt:& caſtos ægidæ uultus Nata iouis texit:neue hoc ĩpune fuiſſet.Gorgoneũ crinẽ turpes mutauit in hydros.Nũc quoq;:ut attonitos formidĩe terreat hoſtes:Pectore in aduerſo:quos fecit:ſuſtinet angues. Vergili.in.viii. Aegidaq; horrificã turbatæ palladis arma Certatim ſquãmis ſerpẽtũ auroq; polibant.Cõnexoſq; angues:ipſamq; in pectore diuæ Gorgona deſecto uertentẽ lumina collo.

Gorgonũ gens

Gorgona aũt Meduſam appellant poetæ a gẽte. Scribit enĩ Diodorus plures mulierũ nationes fuiſſe in Libya pugnaces ac ualidis uiribus.Nã Gorgonũ gens fuit:aduerſus quas earũq; reginã Meduſam Perſeus haud paruo certamine bellũ geſſiſſe fert̃ uir fortitudine exĩmia:Iouiſq; filius: & græcoꝝ ſuæ ætatis optimus.Sitæ aũt fuerũt occidẽtẽ uerſus ĩ extremis orbis finib⁹.Eas poſtmodũ penitus deleuit Hercules:quo tpe ad occiduas ptes trãſiẽs colũnã in Libya poſuit: indignũ ratus: quũ pro ſalute hominũ certaret:aliqbus gẽtibus fœminas ĩpare.Scribit ẽt Ply.lib.vi.ac ẽt Solinus cõtra promontorium Heſperionceras Gorgones inſulas eſſe Gorgonũ quondã domus bidui nauigatione diſtãtes a cõtinente: penetrauit in eas Hanno pœnorum imperator:proditq; fœminarum hirta corpora uiros pernicitate euaſiſſe. Duarumq; Gorgonum cutes argumenti & miraculi gratia in Iunonis templo poſuit ſpectatas uſq; ad Carthaginẽ captam.

Gorgones ab agilitate dictæ
Amazões unde appellatæ
Amazões duplices
Chimæræ forma

Sunt qui Gorgones ab agilitate dictas putant:γοργον enim agilem ſignificat ut diximus in enarratione eius uerſus Ouidii de arte amãdi.Lumina Gorgoneo ſæuius angue micant:Gorgones quoq; Amazones appellatæ ſunt ab a priuatiua particula & μαστον.i.mamillis: ut uoluit Euſtathius theſſalonicenſis in cõmentario:quod in Dionyſiũ conſcripſit:q̃ alterã adurerent tenellæ mamillam:uel ab a priuatiua particula και μαζησ.i.pulte uel pane:quaſi ſine pane: eo q̃ non pane ueſcerẽtur:ſed carnibus ferarũ.Fuere & aliæ Amazones in Aſia: de quibus ſcripſere Herodotus:Strabo. Plutarchus:Curtius:ac ẽt Iuſtinus. Eſſe canes utero.Scyllæ fabulam & formã diximus in ultimo de remedio amoris. Eſſe chimærã.De Chimæræ forma Homerus libro ſexto Iliados ita ſcribit. Principio impat:ut Chimærã expugnet:atq; occidat:animal indomabile:expugnabile:neq; humano:ſed diuio genere ortũ.Anterius quidẽ leonẽ:poſterius uero draconẽ:medio autem capram:atq; terribiles ex ore flammarum

marum

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

maꝝ globos cũ ſpiritu effundẽtẽ. Scribit ẽt Seruius Chimærã ore fuiſſe leonẽ: poſtremis ptib⁹ Draconẽ media caprã ſecũdũ fabulas. Vñ in Odis Oratius Chimærã triformẽ appellauit. Re uera aũt eẽ montẽ lyciæ cuius hodieq; ardet cacumẽ: iuxta qđ ſũt leones. Media aũt paſcua ſũt: ima uero mõtis ſerpẽtib⁹ plena: hũc Bellerophõ habitabilẽ fecit. unñ Chimærã dr̃ occidiſſe. Scribit ẽt Solinus. Quod in Cãpania Veſuuiũ. In Sicilia Aetnã: hoc ĩ lycia mõtẽ eẽ Chimærã. mõtẽq; hũc aſſerit nocturnis æſtib⁹ fumidũ exhalare: Vñ fabulã Triformis mõſtri ĩ uulgũ datã eẽ: ꝙ chimærã aĩal putauerũt. Quadrupedeſq; hoĩes. Centauros ĩtelligit: eq erãt hoĩſq; natura de quorum origĩe hæc Diodorus. Ex oceão ac Thety plures filii fuere: inter quos Peneus: q ex nympha creuſa liberos ſuſcepit Ipſeũ: ac Stylbiã: ex qua Apollo Lapithõ ac Cẽtaurũ genuit. Lapithus ex Eurione Arſinoi Phorbãtẽ: ac Periphãtẽ filios ſuſcepit: populi a lapitho Lapithæ appellati ſũt. Phorbas filios habuit Aegeũ. Actorẽq;. Periphas uero ex Aſtiagea uxore Ipſei filia octo genuit liberos quoꝝ natu maior Antion: & Melate Amythoni ſuſcepit Ixionẽ. Hic dona plurima Eſioneo pollicitus ab eo filiã Cliã uxorẽ duxit: ex q̃ genuit Pirithoũ. Verũ quũ Ixion nequaq̃ ꝓmiſſa tradidiſſet. Eſioneus ꝓ his equos illi⁹ cepit. Tũc Ixiõ pollicit⁹ ſe q̃ ꝓmiſerat daturũ: accerſitũ ad ſe Eſioneũ ĩ foueã ardẽtẽ cõiecit: q̃ crudelitate quũ nullus eã cædẽ purgare uellet: a Ioue demũ purificat⁹. Iunonẽ ſtupri ĩterpellare auſus eſt: q̃ re cognita Iupiter nubẽ ĩ forma Iunõis quũ ĩterpoſuiſſet: Ixiõ eo cõcubitu cẽtauros genuit. Tradũt tãdẽ Ixionẽ ſceleꝝ magnitudĩe ab ioue rotæ alligatũ: ꝑpetua poſt obitũ torq̃ri cruciat⁹ pœna. Cẽtauros nõnulli uolũt ĩ Pelio a nymphis nutritos: poſtmodũ eq̃s ſubagitaſſe: exq; eis Hippocẽtauros natos. Creditũ ꝙ primi eq̃tare auſi ſint: eoq; natã fabulã uelut eq̃ eẽnt hoĩſq; natura. Hos ferũt tãq̃ pirithoi cognatos ptẽ regni pr̃ni ab eo poſtulaſſe: qđ rẽuẽti bellũ a lapithis illatũ ẽ. Sed eo ceſſante poſtmodũ quũ Piritho⁹ Hippodamiã uxorẽ duxiſſet. Theſeo ad nuptias: ac cẽtauris uocatis: illi uino ebrii fœminis: q̃ nuptiis ĩtererãt: uĩ afferre conati ſũt. Qua iniuria tũ Theſe⁹ tũ Lapithæ ꝑmoti ml̃tis cẽtauris ꝑemptis: reliquos e ciuitate eiecerũt. Hãc ob cãm cẽtauri una aduerſus lapithas ꝓfecti: plures ĩterficere. Qui cæde ſupſuerũt ptĩ ĩ pholoẽ arcadiæ ꝓfecti ſũt: ptĩ ĩ Malea habitarũt. Illđ notãdũ a doctiſſimis græcis ꝓferri Lapithas nõ Laphitas ut q̃dã ꝑcipiũt: & ita a nr̃is quoq; obſeruãdũ cẽſeo. Cũ pectore pectora iũctos. Cẽtauroꝝ. n. pectora hũanis pectorib⁹ iũcta fuere habuere enĩ ptẽ pectoris hũanã: ptẽ eq̃nã. Sũt q hoc ĩ loco Hermaphroditos ĩtelligãt: qđ nõ placet: qm̃ eos gigni ñ eẽ fabuloſum docet Plyni⁹. Tergeminũq; uirũ. Herilũ aut Gerionẽ ĩtelligit: quos tergeminos fuiſſe docet Vergilius. Iuſtinus ſcri. Gerionẽ nõ triplicis naturæ (ut fabulis ꝓditur) fuiſſe: ſed tres frẽs tãtæ concordiæ extitiſſe: ut uno aĩo oẽs regi uiderent. Alii dicũt tres frẽs in hiberia fuiſſe Chryſei filios: qui a diuitiis nomẽ id traxerat. Vniuerſæ. n. hiberiæ ĩperabat: hẽbatq; tres ꝓpugnatores filios: cũ robore corporis: tũ armis egregios. Exercitus ꝑterea cuilibet fortiſſimoꝝ militũ erat: quos demũ tribus magnis exercitibus fidẽtes: ſingulari ꝓuocatione Hercules ſuſtulit. gregeſq; boum ſecum abduxit. Diodorus quoq; lib. v. ita ſcribit. Finxere aũt poetæ Gerionẽ eſſe tricorporẽ. Illiuſq; umbrã apud inferos eſſe. Horatius. Qui ter amplũ gerionẽ Tityõnq; triſti Cõpeſcit unda. Gerionẽ ſcribit Heſiodus filium fuiſſe pegaſi alati equi. Tergeminũq; canem. Cerberũ tricipitem ita appellatum: ꝙ carnẽ uoret: corpora enim humana fingit a poetis cõſumere: Lucanus. Qui uiſcera ſæuo Spargis nr̃a cani. Ponitur aũt a Vergilio Cerberus pro eo quod in nobis terrenũ ac ꝓpterea caducum eſt ideſt pro ſenſibus corporis. Natus aũt eſt (ut docet Heſiodus) ex Echidna: & Tiphaone ſimul cum Ortho cane Gerionis & Hydra: & Chimæra: habet cẽtũ capita. Ianitor eſt Plutonis: & cuiq; uenienti: cauda atq; auribus blanditur: ſed exire neminẽ patitur: ſiquidem in inſidiis collocatus: quẽcũq; extra ianuã offendit: deuorat. Alii nõ centũ capita: ſed tria dant: ut Maro: & Apuleius libro. vi. met. cuius uerba hæc ſunt. Canis nanq; ꝑgrandis triiugo & ſatis amplo capite ꝓditus: ĩmanis: & formidabilis comãtibus oblatrans faucibus mortuos: q̃bus iam nihil mali poteſt facere: fruſtra territãdo ante ipſum limen: & atra atria Proſerpinæ ſemꝑ excubãs: ſeruat uacuã Ditis domũ. Sphyngaq;. Sphynx (autore Plynio) Belua eſt pilo fuſco: geminis mãmis in pectore: quã ſola Aethiopia mittit. Pauſanias ſcribit Athenis fuiſſe Palladis ſimulacrũ ex auro & ebore: mediaq; eius galea Sphyngis ſpeciem appoſitã: dextra aũt & ſiniſtra Gryphes fuiſſe exculptos. Ferũt Shpyngẽ monſtrum iuxta thebas hoc ænigma hoſpitibus propoſuiſſe. Quis eẽt qui primũ quattuor pedibus incederet: mox duobus: demum tribus. Soluenti ꝓmittebat nuptias iocaſtæ: & thebarum regnũ. Neſciẽti ſoluere ex alto præcipitium denũciabat. Solus Oedipus dixit hominem eſſe: interpretatione Sphynx eodem ſe deiecit: unde multos præcipitauerat. Vnde apud Papiniũ ita inquit: Si Sphyngos iniquæ Callidus ambages te ꝑmonſtrante reſolui. Pauſanias tradit hanc fuiſſe filiam notham Laii: claſſeq; pugnaſſe aduerſum Oedipũ. Et harpyas. Heſiodus in Theogonia duas tantum dicit Harpyas fuiſſe ex Thaumante & electra natas: ſcilicet Aello & Ocypeten. Tertiam addidit Maro Celæno. Quartam nomine Thiellam addit Homerus. Sunt qui eas Neptuni & terræ filias fuiſſe ſcribant. Earũ formam ita deſcribit Vergilius. Triſtius haud illis mõſtrũ. nec ſæuior ulla Peſtis & irã deum ſtygiis ſeſe extulit undis. Virginei uolucrum uultus: fœdiſſima uentrix Proluuies: uncæq; manus: & pallida ſemper Ora fame. Serpentigeroſq; gigantes. Legit etiã ſerpentipedeſq; gigantes hoc eſt Gigantes: quoꝝ pedes in ſerpentum uolumina deſinebant. De quibus ita ſcribit Macrobius libro. vii.

Quadrupedeſq; hoĩes cũ pectore pectora iũctos
Tergeminũq; uirũ: tergeminũq; canẽ.
Sphyngaq; & harpyias ſerpẽtigeroſq; gigãtes

Centaurorum ac lapitharum origo

Lapithæ a lapitho appellati

Pirithous

Centauri nati ex nube

Hippocentauri

Cur cẽtauri bimembres

Centaurorum: & lapitharum pugna

Lapithæ non laphitæ

Gerion tergeminus

Chryſeus

Cur geriõ dicit fuiſſe tricorpor

Cerberus

Sphynx

Harpyæ

Gigantes

Gigãtes anguipedes — Gigantes autem quid aliud fuiſſe credendum eſt: q̃ hominum quandam impiam gentem deos negantẽ: & ideo exiſtimatam deos pellere de cœleſti ſede uoluiſſe: horum pedes in draconum uolumina deſinebãt quod ſignificat nihil eos rectum: nihil ſuperum excogitaſſe: totius uitæ eorũ greſſu atq; proceſſu in inferna mergente. Varro tamen(autore Seruio)dixit gigantum in diluuio aliquos confugiſſe in montes cum utenſilibus: qui bello poſtea laceſſiti ab his: qui de aliis ueniebant montibus: facile ex locis ſuperiorıbꝰ uicerunt: unde fictum eſt ut dii ſuperiores dicerentur. Inferiores uero terrigenæ. Et quia de humillimis ad ſumma reptabant: dicti ſunt pro pedibus habuiſſe ſerpẽtes. Ouidius libro triſtium.v. Terra feros partus immania mõſtra gigantes Edidit: auſuros in iouis ire domum. Mille manus illis dedit: & pro cruribus angues. Atq; ait in magnos arma mouete deos: & in primo met. Anguipedes gigantes appellat quum ait: Qua centum quiſq; parabãt Inicere anguipedũ captiuo brachia cœlo. Centimanumq; Gygẽ.

Gyges — Gyges(autore Heſiodo)cœli & terræ filiꝰ fuit: faterq; Briarei & Corti: quorum ſingulum centum manus habuiſſe dixit: & capita quinquaginta: fueruntq; omnium fortiſſimi atq; pulcherrimi.

Titanes — Hi titanes dicti ſunt: ac decẽnale bellum cum Saturni filiis geſſerunt: illi quidẽ ab Othry: hi ab Olympo monte impetũ fecerũt. Tãdem a diis uicti in tartara ſunt detruſi. Oratius. Nec ſi reſurgat centimanus gyges. Semibouemq; uirum. Minotaurum denotat natura duplici: nam uſq; ad humeros taurus: cætera homo fuit: de quo multa Diodorus & Seruius. Hæc cũcta. Hæc omnia fabuloſa. Mille põt cauſis. Ordo eſt. Lr̃a q̃ ſæpe miſſa ſit a te mille cauſis põt rara uenire in noſtras manus.

In Septimam Elegiam Enarratio.

IAm mea cygneas. Quĩquagenariꝰ poeta querit̃ ſe iam caneſcere in infœliciſſima regione eo tẽpore: quo frui debuiſſet patria: chariſſima cõiuge: amicis: patrimonio: aliiſq; rebus id genꝰ: quæ ſi olim a delphico oraculo: aut dodonæa columba futura accepiſſet: uana dicit ſe ea reſpõſa exiſtimaturum fuiſſe: clariſſimaq; ſn̄ia docet nihil tam ualidum eſſe: quod non ſubiaceat diuinæ uoluntati ac potentiæ. Poſtremo cæteros admonet: ut eius caſibus moniti Auguſtum: cuius potentia par eſt diis immortalibus demereantur. Cygneas plumas. Candidas plumas: quales ſunt cygnorum: ſe autẽ fatetur iam caneſcere.

Canicies homini & equo — Sane ſciendum Caniciem (autore Plynio)homini tantum & equis eſſe: ſed homini ſemper a priore pte capitis: tũ ab auerſa.

Cur canicies a priori parte — Eſt aũt caniciei cauſa inopia caloris: ſicut Caluitii inopia humoris calidi: ut docet Ariſtoteles libro quinto de generatione: & Albertus magnus ın.xviii. de animalibus. Scribit etiam Diſarius apud Macrobium q; pars anterior capitis humidior occipitio eſt. Qui capite ſicciore ſunt: tarde caneſcunt: cito tamẽ in caluitiem tranſeunt.

Canicies unde — Contra illis fit cita canicies: quorum capilli nutriuntur humore: quod φλεγμα uocitat̃:

Cur cani albi — nam ideo albi ſunt cani: quia colorem humoris quo nutriũtur: imitantur. Mea tempora. Meum caput. Inficit. Tingit. Alba ſenecta. Senecta quæ facit homines canos. Ferre me. Ire incedere. Mihi parum firmo: Mihi debili: quum propter ætatem: tum in primis propter mala in quibus uerſor aſſidue. Dominæ. Vxoris. In caua ducuntur. Nauium exemplo: quæ longa nauigatione procellis agitatæ in naualibꝰ reponuntur: ſe ſenem dicit placida quiete utí debuiſſe. Diſſoluantur. Notanda eſt Diæreſis figura: qua frequenter utũtur poetæ. Ne cadat. Equum quoq; dicit olim multas uictorias in curuli certamine adeptum ſenem finem labori imponere: & languidum in pratis depaſci & quieſcere: quam rẽ etiã Oratius in epiſtolis ita ſcribit. Solue ſeneſcentem mature ſanus equum: ne Peccet ad extremum ridendus: & ilia ducat. Emeritis armis. Armis eorum qui militia perfuncti ſunt.

Centimanumq; gygen: ſemibouẽq; uirum.
Hæc ego cũcta prius: quã te chariſſime credã
Mutatum curam depoſuiſſe mei.
Innumeri montes inter me teq; uiæq;
Fluminaq; & cãpi: nec freta pauca iacent.
Mille poteſt cauſis a te quæ littera ſæpe.
Miſſa ſit: in noſtras rara uenire manus.
Mille tamẽ cauſas ſcribendo uince frequẽter:
Excuſem ne te ſemper amice mihi.

IAm mea cygneas imitat̃ tpa plumas
Inficit & nigras alba ſenecta comas.
Iam ſubeũt ãni fragiles & iertior ętas
Iamq; parũ firmo me mihi ferre graue eſt.
Nunc erat ut poſito deberem fine laborum.
Viuere me nullo ſollicitante metu.
Quæq; meæ ſemp placuerunt ocia menti
Carpere: & in ſtudiis molliter eſſe meis.
Et paruã celabrare domũ: patrioſq; penates:
Et quæ nunc domino rura paterna carent.
Inq; ſinu dominæ chariſq; ſodalibus inq;.
Securus patria conſenuiſſe mea.
Hæc mea ſic quondã peragi ſperauerat ætas
Hos ego ſic annos ponere dignus eram.
Non ita diis uiſum eſt: qui me terraq; mariq;
Actum ſarmaticis expoſuere locis.
In caua ducuntur quaſſæ naualia puppes.
Ne temere in mediis diſſoluantur aquis.
Ne cadat & multas palmas inhõeſtet adeptas
Lãguidus in pratis gramina carpit equus.
Miles ut emeritis non eſt ſatis utilis armis

Ponit

Ponit ad antiquos. Milites ſinguli perfuncti malitia donabantur ſeptenis: pluribuſue aliquando iugeribus terræ: quo poſſet reliquũ uitæ tuto agere. Lucanus. Quæ rura dabunt: Quæ noſter ueteranus aret quæ mœnia feſſis. Solebant auté quum a militia diſcederent: arma alicui deo ſuſpendere: quam rem nõ modo milites faciebãt: ſed etiam gladiatores: quem morem deſignat Oratius in epiſtolis eo uerſu. Veianius armis Herculis ad poſtem fixis latet abditus agro. Ad antiquos lares. Ad ueteres deos. Tarda ſenecta. Tardam ab effectu ſenectuté appellat: ꝙ reddat hominos tardos. Donari iam rude. Rudis (autore Priſciano libro. vii.) uirga erat: qua donati gladiatores a gladiatura ceſſabant. Nã igrauеſcente ætate nõ cogebãtur amplius pugnare: ſed donati rude quieſcebãt: ut docet Oratius: & Iuuenalis: Martialis. Vt nõdum credas me meruiſſe rudé. Peregrinũ ducere cœlũ. Viuere in peregrina regione. Siccã ſitim. Sitim quæ ſitientes ſiccos facit. Getico fonte. Getica aqua. Vacuos. Spatioſos: uel certe carétes me domino. Fata repugnarũt. Dii noluerũt: ut ſenex quieſceré. Grauant poſteriora. Grauia & moleſta faciunt tépora hæc: quæ illa prima mollia ſubſecuta ſunt. Decé luſtris. Quĩquaginta annis. Luſtrũ auté (ut docet Varro) nominatũ eſt tépus quinquennale: a luendo. i. ſoluendo: ꝙ quinto quoqꝫ anno uectigalia: & ultro tributa per cenſores perſoluebant. Scribit Põpeius. Luſtra eé in ſiluis aproꝝ cubilia: a qua ſimilitudine hi qui in locis abditis & ſordidis uentri & deſidiæ operã dant: dicuntur in luſtris uitã agere. Luſtrum etiã ſignificat nunc tépus quinquennale: nunc populi luſtrationé. Seruius ſcribit luſtrũ quinquennium eſſe: ſic dictũ ꝙ poſt quinquennium unaquæque ciuitas luſtrabatur. Scribit etiã Cenſorinus a Seruio inſtitutũ: ut quinto quoqꝫ anno cenſu ciuiũ habito luſtrum conderetur. Parte pmor uitæ deteriore meæ. Aetas enim poſt annũ qnquageſimum ſolet eſſe deterior ea ratione: ꝙ cor ĩ hoíe pſingulos annos ad binas drachmas ponderis ad quinquageſimũ annũ accedit: ab eo detrahitur tantundem: & ideo non uiuere hominem ultra centeſimũ annum defectu cordis ægyptii exiſtimant: autor Plynius. Rettulit etiã Varro (quod Dioſcorides aſtrologus ſcripſit) Alexandriæ inter eos qui mortuos ſolent conſeruare: hominem plus centum annis uiuere non poſſe: Id cor humanum declarare eorũ qui integri perierint ſine corporis tabe. Ideo ꝙ multis annis pepédit cor hominis incrementa ætatis & diminutiones conſeruent: & anniculi pendere duas drachmas: Bini quattuor: & ſic in annos ſingulos uſque ad. l. accedere binas: ab his. c. drachmis atqꝫ anno. l. Item decedere in unoquoqꝫ binas: ex quo perſpicuũ ſit centeſimo anno redire ad anni primi pondus: nec longius poſſe producere. Nec procul a metis. Nec longe a ſenectute mea: & a tempore quo ſperabam quietem. Curriculo meo. Meo curſu ad ipſas metas. Eſt autem ſumpta metaphora a curuli certamine. Illum. Auguſtum. ſ. Eſt uicta. Quia maius fuit ſcelus meum: q̃ Auguſti clementia. Sub axe boreo. Sub ſeptentrionali plaga: unde flat boreas. Legitur etiam ſub axe bootes. Qua maris euxini. Nam ex Aegæo mari in Euxinum uenientibus: ſiniſtra parte eſt geticum littus: ubi erat Ouidius. Hæc mihi ſi delphos. Templum Apollinis delphis poſitum fuit in monte Pernaſo in rupe undiqꝫ impendente. Ibi ciuitatem frequentia hominum facit: qui ad affirmationem maieſtatis undiqꝫ concurrentes in eo ſaxo conſendere: atqꝫ ita templum ciuitatemqꝫ non muri: ſed præcipitia: nec manufacta: ſed naturalia preſidia defendunt: prorſus ut incertum ſit: utrum munimétum loci an maieſtas dei plus his admirationis habeat: Media ſaxi rupes in formam theatri receſſit: q̃obré & hoíum clamor & ſi ipſi accidit tubaꝝ ſonus pſonãtib⁹ & reſonãtib⁹ iter ſe rupib⁹. & multiplex audiri: amplioꝛqꝫ q̃ editur reſonare ſolet: quæ res maiorem maieſtatis terrorem ignaris rei admirationem ſtupentibus plærunqꝫ affert. In hoc rupis anfractu media ferme rupis altitudine planicies exigua eſt: atqꝫ in ea profundum terræ foramen: quod in oracula patet. Ex quo frigidus ſpiritus in quodam uelut uento in ſublime expulſus mentes uatum in uerecordiam uertit: impletaſqꝫ deo reſponſa conſulentibus dare cogit. Multa igitur & opulenta regum populorumqꝫ uiſuntur munera: quæque magnificentia ſui reddentium uota gratã uoluntaté: & deorũ reſponſa manifeſtant. Hæc Iuſtinus libro uigeſimo quarto. De oraculo Apollinis Delphici: de quo hic poeta intelligit.

Ponit ad antiquos quæ tulit arma lares.
Sic igitur tarda uires adimente ſenecta
Me quoqꝫ donari iam rude tempus erat.
Tempus erat nec me peregrinũ ducere cœlũ
Nec ſiccam getico fonte leuare ſitim.
Sed mõ quos habui uacuos ſecedere ĩ hortos
Nunc hominũ uiſu rurſus & urbe frui.
Sic animo quondam non diuinante futura
Optabam placide uiuere poſſe ſenex.
Fata repugnarunt: quæ cũ mihi tépora prima
Mollia præbuerint poſteriora grauant
Iamqꝫ decem luſtris omni ſine labe peractis
Parte premor uitæ deteriore meæ.
Nec procul a metis quas pene tenere uidebar
Curriculo grauis eſt facta ruina meo.
Ergo illum demens in me ſæuire coegi.
Mitius immenſus quo nihil orbis habet:
Ipſaqꝫ delictis uicta eſt clementia noſtris:
Nec tamen errori uita negata meo eſt.
Vita pcul patria peragenda ſub axe boreo eſt
Qua maris euxini terra ſiniſtra iacet.

Emeritoꝝ militũ præmia
Emeritoꝝ militũ mos
Rudis
Luſtrum
Cur homo non uiuit ultra. c. annum
Templum Apollinis delphici

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶ Dodonaq; diceret ipſa. De Dodoneo oraculo abunde diximus in enarratione eius uerſus ex ſecũdo libro de arte amandi. Hæc tibi non hominem ſed quercus crede pelaſgas Dicere. Repete quæ illic ſcripſimus. Eſſe uanus. Eſſe mendax. Rapido igne iouis. Rapido fulmine telo & ira Auguſti. Supraq; pericula. Altius omnibus periculis: ad eo ut nulli eorum ſubiectum uideatur. Vitio. Proprio crimine. Eſt contracta. Eſt accepta: acquiſita. Emeruiſſe. Pro demeruiſſe: ideſt conciliaſſe: hoc eſt Auguſtum diis parem: ne uobis noceat meo exemplo cõciliate aliquo officio: uel emeruiſſe ſcilicet ut ſuperos æquaret: uel certe tanquã milites emeriti militiã relinquũt ſic uos Auguſtũ relinquite: nam dixit plus tamen exitii numinis ira dedit.

Hæc mihi ſi delphos dodonaq; diceret ipſa:
Eſſe uideretur uanus uterq; locus.
Nil adeo ualidũ eſt: adamas licet alliget illud
Vt maneat rapido firmius igne iouis.
Nil ita ſublime eſt: ſupraq; pericula tendit:
Non ſit ut inferius ſuppoſitumq; deo.
Nam quãq̃ uitio pars eſt contracta malorum
Plus tamen exitii numinis ira dedit.
Ad uos admoniti noſtris quoq; caſibus eſte.
Aequantem ſuperos emeruiſſe uiꝝ. (bo

In Octauam Elegiam Enarratio.

SI licet & pateris nomẽ facinuſq; tace
Et tua lethæis facta dabuntur aquis
Nr̃aq; uĩcet lachrymis clemẽtia ſeris
Fac modo te pateat pœnituiſſe tui.
Fac modo te damnes: cupiaſq; eradere uitæ
Tempora ſi poſſis tiſiphonea tuæ
Si minus & flagrant odio tua pectora noſtro
Induet infœlix arma coacta dolor.
Sim licet extremũ: ſicut ſum: miſſus in orbem
Noſtra ſuas iſto porriget ira manus.
Omnia ſi neſcis cæſar mihi iura reliquit.
Et ſola eſt patria pœna carere mea.
Et patriam: modo ſit ſoſpes ſperamus ab illo.
Sæpe iouis telo quercus aduſta uiret.
Deniq; uindictæ ſi ſit mihi nulla facultas:
Pierides uires & ſua tela dabunt.
Vt ſcythicis habitem longe ſummotus ĩ oris:
Siccaq; ſint oculis proxima ſigna meis.
Noſtra per immenſas ibunt præconia gẽtes.
Quotue querar notũ qua patet orbis erit.
Ibit in occaſum quicquid dicetur ab ortu.
Teſtis & heſperiæ uocis eous erit.
Trans ego tellurem trans altas audiar undas
Et gemitus uox eſt magna futura mei.

SI licet & pateris. Inimico minat̃ poeta ſe in eum ſcripturũ: ni eũ pœnituerit inimicitiarũ. Si licet. Si fas eſt per te. Et pateris. Et ſuſtines tacere deponendo inimicitias. Nomen facinuſq;. Duo dicit ſe ſilẽtio præteriturũ: nomen ſcilicet eius: q̃ eum læſit: & ſcelus admiſſum. Hũc aũt eũ eſſe opinor. de quo etiã ſuppreſſo noĩe queſtus eſt ſuperius: Poetã.n. relegatũ inſequebat̃ nõ modo cõuitio & maledicẽtia ſed (ut arbitror) etiã uolebat adimi eius bona ab Auguſto: ut exulibꝰ fieri ſolebat: ſolicitabatq; etiã eius uxorẽ: in quem tandem carminis acerbitate uſus eſt: & Callimachi imitatione eum Ibim appellauit. Lethæis aquis. Obliuioni. Eſt.n. Lethe obliuionis fluuius iſerni. Omnia enĩ illa flumina: quæ illic eſſe dicunt poetæ: in nobis ſũt: nihil enĩ aliud Letheus præter errorẽ animæ obliuiſcẽtis maieſtatẽ uitæ prioris: quã anteq̃ in corpus truderet̃: potita eſt. Similiter phlegetõta ardores iraꝝ & cupiditatum putarũt. Acherõtẽ q̇cq̇d feciſſe: dixiſſeq; uſq; ad triſtitiã humanæ uarietatis more nos pœnitet. Cocytũ quicq̇d hoĩes in luctum lachrymaſq; cõpellit: Stygem quicquid iter ſe humanos animos in gurgite mergit odiorũ: autor Macrobius. Tua facta. Tui ĩ me conatꝰ. Seris lachrymis. Dolore tuo quãuis tardo. Pœnituiſſe tui. Pœnituiſſe eius: quod ĩ me feciſti.

Lethe
Flumina inferni in nobis

Phlegeton
Acheron
Cocytus
Styx

Eradere. Delere. Tẽpora tiſiphonea. Tẽpora flagitioſa furialia & nocẽtia.i. cupias nõ dici meo uerſu ſemp̄ flagitiis operam dediſſe: & nocuiſſe: ut Teſiphone furia: quã ita in met. deſcribit Ouidius. Nec mora Tiſiphone madefactã ſanguine ſumit Importuna facẽ: fluidoq; cruore rubentẽ Induitur pallã. tutoq; accingit̃ angue Egrediturq; domo: luctus comitat̃ eũtẽ. Et pauor: & terror trepidoq; inſania uultu. Et Statius. Suffuſa ueneno Tẽdit̃: ac ſanie gliſcit cutis: igneus atro Ore uapor: quo longa ſitis: morbiq; fameſq;. Et populis mors una uenit. Tiſiphone autem dicta eſt quaſi mortis ultio: q̇ dr̃ græce τισιφονοσ. Si minus. Subaudite damnaueris: aut tui pœnituerit. Odio noſtro. Odio quo nos inſequeris. Arma coacta. Arma hominis coacti ad propulſandam iniuriam. Omnia iuria. Omnia iura q̇bus exules puniebantur. Vindictæ. Vt te ulciſcar. Siccaq; ſint oculis proxima ſigna. Per ſigna intelligit Vrſam maiorem & minorem: quibus ſeptentrionem deſignat. Sicca autem appellantur propter aquilonem. Noſtra præconia. Noſtra carmina quibus aliquem laudamus. Quod querar. Quod carmine inſectabor. Ibit ab ortu in occaſum. Ab oriente in occidentem penetrabit. Vocis heſperiæ. Carminis latini. Et uox mei gemitus. Et uox meæ querelæ & doloris.

Tiſiphone

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

❡ Te ſontem. Te nocentem. Eris crimen. Eris criminatio: ſeu criminoſus. Cornua: Arma: uires. Circus adhuc ceſſat. Nondum taurus in circo iritať. Effigies enim hominū (autore Pediano) ex fœno fieri ſolebant: quibus obiectis ad ſpectaculum præbēdum tauri iritarentur: poſtea ita luxus inoleuit: ut phœniciis ueſtibus poſtea uſi fuerit: id qđ ita docet Ouidius in met. Haud ſecꝰ exarſit q̄ circo taurus apro: Quū ſua terribili petit iritamina cornu Phœnicias ueſtes eluſaq̀ꝫ uulnera ſentit: & Martialis: Qui modo ꝑ totam flammis ſtimulatus harenam Suſtulerat raptas taurus in aſtra pilas. Spargit tamē acer harenā Taurus. Tamē ſeſe Taurus paulatim ad pugnā accēdit: q̄bus uerbis inimico idem minatur ſe facere. Hoc quoq̀ꝫ q̄ uolui plus eſt. Pluribꝰ iquit q̄ uolebā minatus ſum. Cane muſa receptus. Receptus ſeu receptui canere dicimꝰ: quū tubæ ſigno exercitus e ꝓlio reuocať a recipio uerbo qđ eſt reduco declinatum: Poeta quoq̀ꝫ ꝑ ſilitudinē dř canere receptus: quū definit ſcribere: q̄ſi īgenii uires: & muſas domū reducat. Dū licet huic. Quouſq̀ꝫ maledico licet eiꝰ nomē diſſimulař nō lædēdo me ulteriꝰ

Effigies q̄bus tauri iritabanť.

Receptui canere

Neu tua te ſontē tantūmodo ſæcula norint:
Perpetuæ crimen poſteritatis eris.
Iam feror in pugnas & nondū cornua ſūpſi.
Nec mihi ſumēdi cauſa ſit ulla uelim.
Circus adhuc ceſſat: ſpargit tñ acer arenam
Taurus & infeſto iam pede pulſat humum.
Hoc quoq̀ꝫ q̄ uolui plus ē cane muſa receptꝰ
Dum licet huic nomē diſſimulare ſuum.

í Lle ego: q fuerā teneroꝝ luſor amoꝝ
Q uē legis ut noris accipe poſteritas
Sulmo mihi pria eſt gelidis uberrimus undis
Milia qui nouies diſtat ab urbe decē.
Editus hinc ego ſum: nec nō ut tēpora noris:
Cum cecidit fato conſul uterq̀ꝫ pari.
Siq̄s & a ꝓauis uſq̀ꝫ eſt uetus ordinis hæres
Non modo fortunæ munere factus eques
Nec ſtirps pria fui genito ſum fratre creatus
Q ui tribus añ quater mēſibus ortus erat.
Lucifer amborum natalibus affluit idē.
Vna celebrata eſt ꝑ duo liba dies.

In Nonam Elegiam Enarratio.

Ille ego qui fueram. Lectorem docet q̄ patria: q̄bus cōſulibus natus ſit. Deniq̀ꝫ totā eius uitā paucis ꝑſcribit: Poſtremo eius exilii mala cōmemorat: quoꝝ magnitudinē dicit ſe muſis cōſol ari: & illis acqeſcere. Ille ego. Subaudi ſum. Qui fuerā luſor. Qui fuerā ſcriptor Ludere eni ſcribere eſt. Verg. Ludere q̄ uellē calama ꝑmiſit agreſti. Teneroꝝ amoꝝ. Teneroꝝ cupidinū. Nā Venerē nō mō Cupido ſed alii etiā eius uernæ comitanť: q oēs cupidines appellanť: & amores. Catullus. Lugere o ueneres cupidineſq̀ꝫ. Et Papinius. Ipſi errantis amores. Et Venus apud Apuleiū ita cupidinē alloq̄tur. Immo ut cōtumeliam magis ſentias: ſcias aliquē de meis optatuꝝ uernulis: eiq̀ꝫ donatuꝝ iſtas pīnas: & flāmas & arcū & ipſas ſagittas: & oēm meā ſuppellectilē: aut certe ītellige duos illos cupidines. Alteꝝ ex Mercurio & Venere ſecūda: alteꝝ ex Marte: & Venere tertia natū: Nā tertius cupido: quē Cicero in tertio de natura deoꝝ primū appellat: Mercurio & Diana prima natus dř: Hic aūt Ouidius ſignificat ſe ſcripſiſſe quū alia: tū in primis libros de amoribus & ꝓcepta amatoria. Quē legis. Ordo eſt o poſteritas accipe. i. ītellige: ut noris quē legis. Sulmo mihi patria eſt. Sulmo oppidū fuit peliginæ regiōis diſtās ab urbe milibus paſſuū. xc. ea aūt urbs nomē accepit a Solymo troiano Aeneæ comite: qui illā fundaſſe diciť. Ouid. ī faſtis. Huius erat Solymus phrygia comes ab Ida. A quo Sulmōis mœnia nomē hñt: Sulmonis gelidi patriæ germanicæ noſtræ. Me miſeꝝ ſcythico q̄ ꝓcul illa ſolo eſt. Et Siliꝰ lib. nono. Huic domus & gemini fuerāt ſulmōe relicti Matris ī uberibus nati Mācinus: & una Hoīe thoeteo ſolymus: nā dardana origo: Et phrygio genus a ꝓauo: q ſceptra ſecutus Aeneæ clarā muris fundauerat urbē. Ex ſeſe dictā ſolymon, celebrata colonis. Mox italis paulatim attrito noīe ſulmo. Gelidis undis. Frigidiſſimis aq̄s. Nouies decē milia. Nonagīta milia paſſuū. Nec nō. Inſup ſubaudi ſum editus. Quū cecidit fato cōſul uterq̀ꝫ pari. Hircium: & Panſam conſules deſignat: qui apud Mutinā pugnantes contra Antonium po. ro. hoſtem iudicatum ceciderunt. Nam Panſa in prælio ſagitta per ilia confoſſus Bononiam delatus eſt: quo ex uulnere periit. At Hircius in Antonii exercitum ulterius progreſſus: dum ad prætoria caſtra depugnaret: tandem confoſſus in bello cecidit: quoꝝ corpora funereis adornata donis Auguſtus romā: ut humarentur: deferri iuſſit: Autor Appianus. Si q̄d & a ꝓauis. Ordo eſt. Et ſum factus eques non modo munere fortunæ. Si uetus hæres ordinis uſq̀ꝫ a proauis eſt aliquid: Legiť & Siquis & a ꝓauis. Non modo munere fortunæ. Non modo diuitiis: quæ ſunt bona fortunæ: qui enim quadringenta ſeſtertia poſſidebant: equeſtri dignitate donabanť: &. xiiii. ordinibus in theatro ſpectādi gratia ſedebant. Martialis lib. quinto. Quadringenta tibi non ſunt chereſtrate ſurge. Et Iuuenalis. Sed quinq̀ꝫ tabernæ Quadringenta parant. In Liuii etiam. Epitomate libro nonageſimo nono ita legimus. L. Roſcius Trib. plæb. legem tulit ut equitibus romanis in theatro. xiiii. gradus proximi aſſignarenť. Oſtendit ergo Ouidius ſe ab equeſtri familia oriundum: eq̄tem quoq̀ꝫ eſſe quū cenſūm equeſtrē poſſideat. Genito fratre. Fratre ante me nato. Quater tribus menſibus ante. Duodecim mēſibus hoc eſt anno ante me. Idem lucifer. Idem dies. Per duo liba. Per duos natalitios dies: de Libis diximns ſupra.

Cupidines

Cupidines tres

Sulmo

Hircius & Panſa

Equitum cenſus

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Hæc eſt armigeræ feſtis de quinqꝫ mineruæ
 Quæ fieri pugna prima cruenta ſolet.
Protinus excolimur teneri: curaqꝫ parentis:
 Imus ad inſignes urbis ab arte uiros.
Frater ad eloquium uiridi tendebat ab æuo.
 Fortia uerboſi natus ad arma fori;
At mihi iam puero cæleſtia ſacra placebant:
 Inqꝫ ſuum furtim muſa trahebat opus.
Sæpe pater dixit: ſtudium quid inutile tẽtas?
 Meonides nullas ipſe reliquit opes.
Motus eram dictis totoqꝫ helicone relicto
 Scribere conabar uerba ſoluta modis.
Spõte ſua carmẽ numeros ueniebat ad aptos
 Et quod tentabam ſcribere uerſus erat.
Interea tacito paſſu labentibus annis.
 Liberior fratri ſumpta mihiqꝫ toga eſt.
Induiturqꝫ humeros cũ lato purpura clauo.

Quinquatria mineruæ

Hæc. Scilicet dies. Armigeræ feſtis de qnqꝫ Mineruæ. Secundum diem ex quinqꝫ Mineruæ conſecratis deſignat. Prima enim die ludi gladiatorii ut ſequentibus diebus non exhibebantur. Ouidius in faſtis. Vna dies media eſt: fiunt quum ſacra Mineruæ. Nomina quæ a iũctis quinqꝫ diebus habẽt. Sanguine prima uacat: nec fas concurrere ferro. Cauſa ꝙ eſt illa nata minerua die. Altera treſqꝫ ſup ſtrata celebrãtur harena Enſibus exertis bellica læta dea eſt. Fuere autem quinquatria mineruæ feſta. xiii. calẽdas Aprilis hoc eſt. xx. die Martii dicta (autore Pompeio) a quinquatro die ꝙ poſt diem quintum celebrent: ut Triatrus: Sexatrus: & ſimilia: Primus enim dies qnquatruũ qntus poſt idus inuenitur. Varro etiã ita ſcribit. Quinquatrus hic dies unus ab nominis errore obſeruat. Proinde ut ſint qnqꝫ dictꝰ ut ab Tuſculanis poſt diẽ qntũ qnquatrus. Alii a qnqꝫ & atro Quinquatrus uolũt nomẽ accepiſſe: ꝙ primum qnqꝫ feſtorum mineruæ. Quintũ ab atro die ſit: qui poſt idus inuenit: quoꝝ opiniones refellit Gelius ſcribẽs dictas Quinquatrus: ꝙ qnqꝫ ab idibus dierũ numerus ſit. Atrus uero nihil ſignificare: eſſe tãtũ nominis ſupplementũ. Alii a qnqꝫ dieꝝ numero dici putãt: ꝙ Pallas a romanis hoc tpe nõ uno tantũ die colebat: ſed qnqꝫ cõiunctis. Illud notandũ

Quinquatres
Quinquatrus
Quinquatria

Quinquatres qnquatrium uirili genere dici: ut docet Priſcianus; & Quĩquatrus fœminino genere: & Quinquatria neutro. Excolimur teneri. Ornamur puerilibus ſtudiis & grãmatica in patria. Ad inſignes uiros urbis. Ad claros hoĩes qui Romæ docebant. Ab arte. Poſt p̄cepta artis grãmaticæ. Sunt qui legãt ab arce: hoc eſt a patria Sulmone. Ad arma fortia. Ad magnas diſceptationes cauſaꝝ iudicialium. Meonides. Homerus. Verba ſoluta. Proſaicã orationẽ. Ad aptos numeros. Ad rhythmos carmini conuenientes. Liberior toga. Togã uirilem deſignat: quam nobiles adoleſcentes apud romanos ſumebãt i feſto Liberi pr̃is depoſita p̄texta.

Toga uirilis
Togæ mẽſura
Toga prætexta
Cur toga liberior

Ea ad calceos uſqꝫ dimittebat: ſicut a græcis Palliũ autore Fabio: quis Plynius ſecũdus ſcripſerit id Ciceronẽ facere ſolitũ uelãdaꝝ uaricũ gratia eius mẽſurã iuſtã ſex ulnatũ fuiſſe docet Porphyrio. Maro (autore Seruio) Virilẽ togã iduit: quũ eſſet annoꝝ. xvii. Illud notã dũ pueros anteq̃ uirilẽ ſumerẽt togã: quã a tegẽdo dictã ſcribit Varro: uſos fuiſſe alios p̄texta tantũ: atqꝫ hi quoꝝ patres curulẽ magiſtratum geſſiſſent: ut eſt autor Macrobius. Liberiorẽ aũt togã appellat: qa q̃ eã induiſſent: nõ amplius erãt ſub pædagogorũ cura: ſed liberius uiuẽdi erat poteſtas. Perſius. Quũ blãdi comites: totaqꝫ impune ſuburra permiſit ſparſiſſe oculos. Papinius. Quẽ nõ corrũpit pubes effræna: nouæqꝫ libertas ꝓperata togæ: & Propertius. Ante deos libera ſumpta toga es. Sumebãt aũt pueri uirilẽ togã in feſto Liberi patris ob ætatis cõueniẽtiã: quæ pueris eſt iã maturis togæ ſumẽdæ cũ hoc deo: cuius ætas media dr̃ inter pueritiã & iuuẽtã: uel ut cõmẽdarentur a parẽtibus Libero: quem romani patrẽ uocãt: ut quos pædagogi cura deſtituit: numinis tutela ſuſciperet: uel ꝙ liberioris uitæ iter ingrederetur: uel ut adoleſcẽtiũ frequentia ludis liberalibus non deeſſet: quum ad eos multi non religione: ſed togæ ſumendæ ſtudio cõuenirẽt. ut in faſtis elegantiſſime exequitur Ouidius.

Cur toga liberalibꝰ ſumebatur

Cum lato purpura clauo. Lato clauo ueſte utebantur & nobiliores & ſenatores: q ab ea Laticlaui appellabant. Vnde Trãquillus ſcribit Neronẽ a quodam Laticlauo: cuius uxorem attrectauerat: prope ad necem cæſum. Oratius in primo ſermonum per Latum clauum ſenatorẽ deſignat eo uerſu. Et latũ demiſit pectore clauum: & paulo poſt Ouidius. Claui menſura coacta eſt: & Martialis. Dũ te poſſe negas niſi lato Gelia clauo nubere: nupſiſti Gellia ciſtifero. Scribit Plynius latiore clauo Tullum hoſtilium e regibus primũ uſum Hetruſcis deuictis. Strabo lib. iii. eſt autor. Baleares primos mortalium Latum clauum induiſſe. Silius lib. iii. ſcribit Herculis quoqꝫ ſacerdotes induiſſe Latum clauum. Eſt autẽ appellatus Latus clauus a textura: uelut quibuſdã clauis diſtinctus. Martialis. Et lato uariata mappa clauo. Et plynius. Tunicam Lati claui in modum gauſape texi ceptam ſcribit. Hic ergo Ouidius ꝑ purpurã cum Lato clauo: ideſt cum eo genere texturæ nõ ueſtem ſenatoriam deſignat: ſed togam uirilem: quam poſt p̄textã ſumebant nobiliores adoleſcentes: quam enim ſuperius liberiorem togam noĩauit: hic Lato clauo tunicam purpureã appellat. Et Liuius ſcribit patres munera q̃ legati ferrent Maſaniſſæ decreuiſſe Sagula purpurea duo cũ fibulis aureis: ſingulis: & Lato clauo tunicis: Scribit ẽt plyniꝰ: purpuræ uſum romæ ſemp fuiſſe: ſed Romulo in Trabea & Tullo Hoſtilio toga prætexta & latiore clauo: Tranquillus in Auguſto de lato clauo ita inquit: Sumenti uirilem togã Tunica lati claui reſuta ex utraqꝫ parte ad pedes decidit: fuerũt qui iterp̄tarent nõ aliud ſignificare: q̃ ut is ordo: cuius iſigne id eſſet qñqꝫ ei ſubiiceretur.

Latꝰ clauꝰ
Qui primꝰ uſus ẽ lato clauo
Lati claui appellatio unde

Tunica

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Tunica autem a Tunico:ideſt ueſtio dicta. Veſtimentū erat ſine manicis:ut docet Marcellus. Vergilius. Et tunicæ manicas:& habēt redimicula mitræ:& Varro. Tunicam dimiſſam habet ad talos. Ennius. Carthaginenſium tunicam iuuentutem uoluit dicere. Et ſtudium nobis. Poeticam artem intelligit:cui dixit ſe a pueritia deditum fuiſſe. Parte mei. Fratre ipſo:frater enim quum fere alter ſit iure pars fratris appellatur. Primos honores. Magiſtratus qui primo adoleſcentibus dabanť:ut Aedilitas:Quæſtura:Triumuiratus:cæteriq́ qui minores dicebať. De tribus uiris. De tribus uiris capitalibus:qui Romæ creabanť:quoꝝ meminit Varro his uerbis. Quæſtores a quærēdo:q́ cōquirerent publicas pecunias & maleficia:q́ triumuiri capitales nūc congrunt. Curia reſtabat. Reſtabat ut ſenator fieré. De duoꝝ aūt generum curia alibi diximus. Mēſura claui. Mēſura ueſtis ſenatoriæ per quā ſenatoriā deſignat dignitaté. Eſt coacta. Eſt reſtricta:uel collecta:& cogitatiōe cōplexa:hoc eſt cœpi meriti: ſenatoriā dignitaté. Illud onus. Ille labor ſenatoriæ dignitatis. Erā fuxax. Fugabam. Solicitæ ambitionis. Ambitionis quæ reddit hominem ſolicitum. Quæq́ nocet ſerpés. Aemylius Macer poeta ueronenſis herbas:ſerpētes:& uolucres carmine cōplexus eſt:qui(ut ſcribit Euſebius) xxx.olympiade in Aſia periit. Suos ignes:ſuos amores:quos carmine decantauit. Ponticus heroo. Pōticus poeta heroico carmine thebanum bellum ſcripſit. Clarus fuit Propertii tépore:ad qué ille cauſa elegiā ſcripſit. Quum tibi cadmeæ dicūtur pōtice thebæ. Armaque fraternæ triſtitia militiæ. Battus quoq́ clarus iābis. De Batto qué poeta iambo ſcripſiſſe dicit:nihil unquā legi. Bœthi autem ſed mali poetæ meminit Strabo lib.xiiii. Oratius numeroſus. Oratius optimus poeta uel a copia:uel ab elegātia numeroꝝ ideſt carminum dictus. Dū ferit. Dū plectro chordas feriendo cantat:hoc eſt dū pariter ſonat lyra & cantat carmina. Nec auara fata. Nec deoꝝ uolūtates quas ideo auaras appellat: quoniam celerius Tibullum rapuerunt q́ fas erat:admodum enim iuuenis periit. Tēpus amicitiæ. Quia periit me puero: aut antequam poſſem eū uidere quum enim Romam e phæacia rediiſſet: defunctus eſt. Vnde extat Ouidii de eius morte elegia. Hic. Tibullus. Propertius illi. Propertius ſucceſſit Tibullo. Ab his. Poſt hos. Vtq́ ego maiores. Subaudi colui. Eſt facta nota. Eſt facta omnibus cognita. Non tarde. Non ſero:ſed me iuuene. Carmina iuuenilia. Libros de arte amādi a ſe iam iuuene editos potes intelligere: magis tamen placet: ut dicat libros de amoribus: de quibus fortaſſe etiam ſuperius intellexit eo carmie: Et mea ſunt populo cantata poemata ſæpe. Mouerat ingenium. Amor(ut docet Plato)poeta eſt adeo ſapiēs:ut alios quoq́ poetas poſſit efficere. Quilibet enim licet antea rudis poeta euadit:quum primum amor efflauerit:ex quo perſpicue cōiectare licet amorem peritum poetam eſſe omneſq́ ſummatim muſicos poeſis numeros continere: ex cuius ſententia Ouidius quoq́ hic oſtendit ab eo ſe ingenioſum factum. Sic etiam Propertius. Ingeniū nobis ipſa puella facit. Nomine non uero dicta Corinna mihi:De amica Ouidii: quam ipſe Corinnā appellauit:abunde diximus libro tertio de arte amandi in enarratione eius uerſus. Et multi quæ ſit noſtra Corinna rogant. Quum fugerem. Quum in exilium proficiſcerer.

Tunica

Quæſtores

Triūuiri capitales

Aemilius Macer

Ponticus poeta

Battus poeta

Oratius numeroſ⁹

Amor poetas facit

Eſt ſtudium nobis:quod fuit ante manet.
Iamq́ decem uitæ frater geminauerat annos
Cum perit & cœpi parte carere mei:
Cepimus & teneræ primos ætatis honores
Deq́ uiris quondam pars tribus una fui.
Curia reſtabat:claui menſura coacta eſt:
Maius erat noſtris uiribus illud onus.
Nec patiens corpus:nec mēs fuit apta labori:
Solicitæq́ fugax ambitionis eram.
Et petere aoniæ ſuadebant tuta ſorores
Ocia iudicio ſemper amata meo.
Temporis illius colui fouiq́ poetas:
Quotq́ aderant uates rebar adeſſe deos
Sæpe ſuas uolucres legit mihi grandior æuo:
Quæq́ nocet ſerpens:q́ iuuat herba macer
Sæpe ſuos ſolitus recitare propertius ignes.
Iure ſodalitii qui mihi iunctus erat.
Ponticus heroo:battus quoq́ clarus iambis
Dulcia conuinctus membra fuere mei.
Detinuit noſtras numeroſus horatius aures:
Dum ferit auſonia carmina culta lyra:
Vergilium uidi tantum:nec auara tibullo
Tempus amicitiæ fata dedere meæ.
Succeſſor fuit hic tibi galle:propertius illi:
Quartus ab his ſerie temporis ipſe fui.
Vtq́ ego maiores:ſic me coluere minores
Notaq́ non tarde facta thalia mea eſt.
Carmina quum primū populo iuuenilia legi:
Barba reſecta mihi biſue ſemelue fuit.
Mouerat ingenium totam cantata per urbem
Nomine non uero dicta corinna mihi.
Multa quidem ſcripſi:ſed quæ uitioſa putaui
Emendaturis ignibus ipſe dedi.
Tum quoq́ cū fugerē q̄dā placitura cremaui
Iratus ſtudio carminibuſq́ meis.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Molle cupidineis atq; expugnabile telis
Cor mihi quodq; leuis cã moueret erat.
Cum tamen hic eſſem nimioq; accéderer igni
Nomine ſub noſtro fabula nulla fuit.
Pene mihi puero nec digna nec utilis uxor
Eſt data: quæ tempus per breue nupta fuit.
Illi ſucceſſit quamuis ſine crimine coniunx:
Non tamẽ in noſtro firma futura toro.
Vltima: quæ mecum ſeros ꝑmanſit in annos.
Suſtinuit coniunx exulis eſſe uiri.
Filia me mea bis prima fœcunda iuuenta
Sed non ex uno coniuge fecit auum.
Et iam complerat genitor ſua fata: nouemq;
Addiderat luſtris altera luſtra nouem.
Non aliter fleui: q̃ me fleturus adéptum
Ille fuit: matri proxima buſta tuli.
Fœlices ambo tẽpeſtiueq; ſepulti
Ante diem pœnæ: quod periere meæ.
Me quoq; fœlicẽ: quod nõ uiuẽtibus illis
Sum miſer: & de me quod doluere nihil.
Si tamẽ extinctis aliquid niſi nomina reſtat
Et gracilis ſtructos effugit umbra rogos.
Fama parẽtales ſi uos mea contigit umbræ
Et ſunt in ſtygio crimina noſtra foro.
Scite ꝑcor cãm: nec uos mihi fallere fas eſt:
Errorẽ iuſſæ non ſcelus eſſe fugæ.
Manibus hoc ſatis ẽ: ad uos ſtudioſa reuertor
Pectora quæ uitæ quæritis acta meæ.
Iam mihi canicies pulſis melioribus annis
Venerat antiquas miſcueratq; comas.
Poſtq; meos ortus piſæa uinctus oliua
Abſtulerat decies præmia uictor eques.

¶ Qnum tamen hic eſſem. Quum tamen talis eſſem: ut cor meum molle eſſet. Nomĩe ſub noſtro. Hoc dicit nulla unquam de me fuit fabula: ꝙ notatus fuerim infamia. Filia me. Perilla. Bis fœcũda. Bis grauida. Sed non ex uno coniuge. Sed non ex uno marito: duos enim habuit. Genitor. Pater meus.
Iam complerat ſua fata. Iam perierat. Nouemq; addiderat Luſtris altera luſtra nouem. Hoc eſt ad nonageſimum annum peruenerat. Non aliter fleui. Non aliter mortuum patrem ploraui. Matri proxima buſta tuli. In eodem matris ſepulchro patrem condidi: Alii legunt matris: ut dicat poſt patrem etiam matrẽ extuliſſe: quod magis etiam placet. Sane buſtum ſignificat cadauer iam crematum. (Buſtum) Vergilius. Semiuſtaq; ſeruant Buſta idẽ illud reliquias appellauit. Funus uero eſt cadauer iã ardẽs: qđ dũ putaꝭ exequias dicimuꝛ. (Funus) (Exequiæ) Conditum uero iam ſepultũ: ut ſerui⁹ docet. (Conditum) Meæ pœnæ. Mei exilii. Extinctis. Hominib⁹ mortuis. Si tamen extinctis aliquid niſi nomina reſtat. Ordo eſt. Si tñ ſubaudi umbra reſtat. i. remanet extinctis aliqd: hoc eſt habẽtibus aliquid extinctũ ſcilicet corpus ipſum. Eſt autẽ per Synecdochen dictũ niſi nomina. Hoc dicit ſi mortuo corpore reſtat umbra & fama. Eſt autẽ mors (ut docet Plato) rerũ duarũ animæ ſcilicet: & corporis iuicẽ diſſolutio: corp⁹ mortale eſt: anima uero imortalis: remanent ergo ex homine duo tantũ nomẽ ſcilicet & anima. (Mors qd)
Vmbra gracilis. Tenuis umbra hoĩs. Effugit rogos ſtructos. Effugit ignem paratum. i. ſi anima cum corpore non crematꝛ. Vmbræ parẽtales. O animæ parentum meoꝝ. Sũt in ſtigio foro. Cognoſcuntur hominum ſcelera a iudicibus inferni: ut docet Maro: & Plato in Gorgia. Is. n. inducit Iouẽ Plutoni & curatoribus beatarum inſularum ita reſpondẽtẽ. (Iudices inferni) Ego igitur utpote qui ante uos hæc præuiderem conſtitui iam meos filios iudices: duos quidẽ ex Aſia Minoem uidelicet & Rhadamanthũ unum uero ex Europa Aeacum: hi ergo poſteaquam mortui fuerint iudicabunt in prato quodam: ibiq; in triuio ex quo geminæ portant uitæ: altera quidem ad tartarum: altera uero ad inſulas beatorum. Et aſiaticos quidẽ Rhadamanthus. Eos uero qui ab Europa uenĩẽt: Aeacus iudicabit: Minoi uero id munus iniungam: ut ipſe diiudicet ſi quid aliis ambiguum fuerit: ut iuſtiſſime procedat iudicium rectaq; fiat tranſmiſſio animarum. Cicero tamen in primo tuſculanarum quæſtionum. Triptolemum quartum inferni iudicem ponit. Cauſam. Relegationis meæ originem.
Manibus. Parentum umbris: quas hactenus allocutus ſum. Piſæa oliua. Oliua: qua apud Piſas coronabantur uictores in olympico certamine: ut alibi plura diximus. Victor eques. Olympionices: ideſt qui Olympia uiciſſet. (Olympionices) Decies abſtulerat præmia. Per decem præmia deſignat decem olympiadas: hoc eſt annos quinquaginta: nã ludi Olympici celebrabantur quinto quoque anno redeunte: ut docet Cenſorinus: magna hominum frequentia in Iouis Olympici honorem: idque tempus Olympiada appellabant. (Olympici ludi) (Olympias) Fuit autem Olympia (ut docet Strabo) Lucus oleaſtro ueſtitus iuxta flumen Alpheũ in agro Piſano ab Aelide ſtadiis minu. ccc. abſens: (Olympia) in quo ſtudium erat: ubi fuit templum Ioui Olympio dicatum: celebratumque ſcriptorum monumentis ante illud Olympiaca certamina agebantur magna totius græciæ celebritate. Ea Hercules inſtituit: Primuſque palmam reportauit. Herodotus libro octauo ſcribit arcades perfugas interroganti Xerxi qđnam præmium eſſet propoſitum in Olympico certamine: reſpondiſſe oleaginam coronam eſſe: qua donarentur: non enim pecuniarum certamen agitabãt: ſed uirtutis. (præmia eius qui Olympia uiciſſet) Vitruuius lib. nono ſcribit Olympioni-

cas non modo in conuentu ſtantes cum palma & corona tuliſſe laudes: ſed etiam quum reuerterentur in ſuas ciuitates cum uictoria triumphantes quadrigis inuectos fuiſſe: e reqꝫ publica perpetua uita conſtitutis uectigalibus uſos fuiſſe. Vnde a Solone etiam inſtitutum fuiſſe ſcribit Plutarchus ut dragmæ qngẽtæ dareutur ei qui Olympia uiciſſet: Herculem ſcribit Diodorus libro quinto elegiſſe clariſſimum atqꝫ optimum græciæ locum ad ſtatuenda certamina Olympica: concurſuſqꝫ hominum celebrandos: campos ſcilicet iuxta Alpheum flumen ſitos. Olympicum autem certamẽ (ut refert Herodotus) gymnicũ atqꝫ equeſtre fuit. Vnde ſuperius etiam poeta uictorem equitem dixit. Diodorus quoqꝫ docet Herculem inſtituiſſe Olympicum certamen: & equorum: & palæſtræ quod Ioui patri dedicauit coronatus: quoniam & ipſe quoqꝫ de hominum genere: atqꝫ præmio eſſet meritus. Illud ſciendum in Iouis olympici templo fuiſſe eius dei ſimulacrum ſolidum ex auro: picturas quoqꝫ plurimas mirabileſqꝫ: ut Strabo docet: ſed ante omnia ſigna fuit Iouis ſimulacrũ ex ebore Phidiæ athenieſis op⁹: cuius meminit Plynius libro trigeſimo quarto. Strabo ĩ octauo & Fabius in duodecimo. Ioſephus ſcribit illud non potuiſſe in romanam ciuitatem transferri architectis dicentibus ꝙ ſi illud moueretur ſimulacrum aliquod malũ poſſet accidere. Olympicum autem certamen: quod Hercules in honorem Ataui materni pelopis ediderat: intermiſſum Iphitus Elæus filius eius inſtaurauit. Solinus autor. Scribit Euſebius de temporib⁹ Aeſchylum atheninenſium iudicem ſecũdo anno primam olympiada actam: quod erat Agõ gymnicus in qua Choræbus Elieſis extitit uictor: Elioſqꝫ agere quinquẽnale certamẽ quattuor annis in medio expletis: in quibus principes annui conſtituuntur quattuor quã Olympiadem Iphitus filius Praxonidis: ſiue Aemõis primus cõſtituit. Quid referam. Hic relegationis etiam incommoda cõmemorat. Multa tuli. Multa mala paſſus ſum: dum Tomõ ꝓficiſcor. Succũbere malis. Malis ſubiacere: ex quo in aduerſis ſe fortem ſemper fuiſſe oſtendit. Suis uiribus. Propria fortitudine. Oblituſqꝫ mei. Et oblitus priſtinæ meæ tranquillitatis. Cœpi arma temporis. Cœpi tẽpori cedere & neceſſitati parere: ut uirum fortem decet: quod ſapientis ſemper fuiſſe Cicero eſt autor. Manu inſolita. Quia contra aduerſa pugnare nunq̃ didici aut aſſueui. Occultũ polum. Per occultum polum Auſtralem: per conſpicuum uero ſeptentrionalem intelligit. Vergilius. Hic uertex nobis ſemper ſublimis at illum Sub pedibus ſtyx atra uidet: maneſqꝫ profundi. Ora ſarmatis. Ora Sarmatiæ. Getis pharetratis. Getis ſagittiferis. Carmĩe. Carmina componendo. Leuo. Iminuo. Referantur. Recitentur carmina mea. Obſto. Reſiſto mea patiẽtia. Lucis ſolicitæ. Vitæ quæ me ſolicitum & anxiũ reddit. Subducis. Remoues. Ab iſtro. A Tomitana urbe iſtro flumini finitima. In medio helicone. In locis amœniſſimis. Quod rarum eſt. Quod raro accidit: ut uiuentes famam conſequantur. Ab exequiis. Poſt mortem. Detractat præſentia. Lacerat uiuentium opera. Iniquo dente. Detractione iniuſta. Fama maligna. Fama anguſta. Non ero tuus. Non ſepeliar: aut obliuioni tradar.

Pría olympias inſtituta

Cum maris euxini poſitos ad leua tomitas
  Quærere me læſi principis ira iubet.
Cauſa meæ cũctis nimium quoqꝫ nota ruinæ
  Inditio non eſt teſtificanda meo.
Quid referã cõitũqꝫ nephas? famuloſqꝫ nocẽtes?
  Ipſeqꝫ multa tuli non leuiora fuga
Indignata malis mens eſt ſuccumbere: ſeqꝫ
  Præſtitit inuictam uiribus uſa ſuis.
Oblituſqꝫ mei ductæqꝫ per ocia uitæ
  Inſolita cepi tẽporis arma manu.
Totqꝫ tuli pœnas terra pelagoqꝫ quot inter
  Occultũ ſtellæ conſpicuumqꝫ polum.
Tacta mihi tandẽ longis erroribus acto
  Iuncta pharetratis ſarmatis ora getis
Hic ego finitimis quamuis circũſonor armis
  Triſtia quo poſſum carmine fata leuo.
Quod: quãuis nemo ẽ cuius referat ad aures:
  Sic tamẽ abſumo: decipioqꝫ diẽ.
Ergo quod uiuo duriſqꝫ laboribus obſto:
  Nec me ſollicitæ tedia lucis habẽt.
Gratia muſa tibi: nam tu ſolatia præbes
  Tu curæ requies: tu medicina uenis.
Tu dux & comes es: tu nos abducis ab iſtro.
  In medioqꝫ mihi das helicone locum.
Tu mihi (quod rarũ eſt) uiuo ſublime dediſti
  Nomẽ ab exequiis quod dare fama ſolet.
Nec qui detractat præſentia liuor iniquo
  Vllum de noſtris dẽte momordit opus.
Nam tulerit magnos cũ ſæcula noſtra poetas
  Non fuit ingenio fama maligna meo.
Cũqꝫ ego ꝓponã multos mihi: non minor illis
  Dicor & in toto plurimus orbe legor.
Si quid habent igitur uatum præſagia ueri.
  Protinus ut moriar non ero terra tuus.
Siue fauore tuli: ſiue hanc ego carmine famã
  Iure tibi grates candide lector ago.

¶ BARTOLOMEI MERVLAE IN QVINTVM ET VLTIMVM OVIDII DE TRISTIBVS LIBRVM ENARRATIONES.

HVnc quoqꝫ de getico. Mittens Romá e Scythia hunc ultimú librum Ouidius: in ſui ſtudioſos monet: ut quattuor prioribus libellis illinc quoqꝫ ab eo miſſis: húc etiá addát: excuſatqꝫ ſe nō potuiſſe materiá aliá q̃ triſté: eiuſqꝫ rebus miſeris & perditis cōuenienté ſumere: qꝫ ſi i patriam reuocet̄ ſcripturū ſe iocoſa & læta profitet̄: quá rem ſi nō optinuerit. exéplis probat ſe nō poſſe in libellis ſuis alia ſcribere q̃ triſtia: ꝑſertim quum in maximis doloribus & malis uerſet̄. Simulqꝫ ueniá petit: ſi qd triſte erit: quod lectorem offendat: & ne uideat̄ arrogás: fatet̄ carmen eſſe malum huiuſqꝫ rei cauſam aſſignat: docetqꝫ poſtremo: cur quú id ita ſit: hmōi carmen romam mittat. De littore gætico. De littore Tomitanæ urbis: quæ littori getico adiacebat. Quattuor meis ꝑmiſſis. Quattuor meis libellis de triſtibus antea romam miſſis.

Dulce nihil. Nihil ſuaue: ſed amarum & triſte. Suæ materiæ. Materiæ poetæ quæ é triſtis. Integer. Non relegatus. Læta & iuuenilia. Libros de arte amandi ſignificat. Vt cecidi. Poſtq̃ relegatꝰ fui. Perago ꝑcōia. Sú ꝑco & ſcribo. Subiti ca. Subitæ relegatōis. Mei
Caystrius ales argumenti. Materiæ de me ipſo. Cayſtrius ales. Cygnus ad Cayſtrum fluuium paruolás: ut eſt autor Homerꝰ lib. Iliados ſecúdo. Tátꝰ etiá ſonus inqt in Scamádri cápo feſtinátium: quantú clangoré reddunt pluria gruú: cygnorú: anſerú agmina: ultro citroqꝫ uolitantia: ac modo ſe demittétia: mō ſubuolantia ad Cayſtri fluéta inter cōſitas arboribus ripas petát: lauandoqꝫ geſtiút: circúiunctis pratis ad multiplicé uocé reſultátibus: & Maro in ſeptimo Aeneidos. Ceu quōdá niuei liquida inter nubila cygni. Quú ſeſe e paſtu referút: & longa canores. Dant per colla modos: ſonat amnis & Aſia circum Pulſa palus. & in Georgicis. Et quæ aſia circum Dulcibus in ſtagnis rimátur prata cayſtri. Cayſter át fluuiꝰ decurrit ꝓximꝰ
Cayſter paludi Aſiæ: ut Vibius ſequeſter ſcripſit. Dionyſius refert Gayſtrum fluuium eſſe in Meonia. Ripa. In ripa. Ore deficiente. Deficiente ſpiritu uel corpore: ut ſit pars pro toto.

Cygni morituri canunt Dicitur deflere ſuam necem. Dicitur plorare mortem ſuam: quod docet ét Ariſtoteles de natura animalium libro nono. Olores enim inquit palmipedes ſút: & apud lacus paludeſqꝫ uiuút: nec probitate uictus moꝝ prolis: ſenectutis uacant: Aquilam ſi pugnam cœperit: repugnantes uincunt. Ipſi autem núquá niſi prouocati inferút pugná: canere ſoliti ſút & præcipue iam iam morituri. Idem etiam docet Plato in Phedone ita ſcribés. Cygnos quoqꝫ falſo crimináturqꝫ lugétes mortem ob dolorem cantum emittant: profecto haud animaduertunt nullam eſſe auem: quæ cátet quum eſuriat: aut rigeat: aut quouis alio afficiatur incommodo: non ita Philomena: nec Hirundo: nec Epops: quas ferunt per querimoniam cantare lugentes. At mihi neqꝫ hæ aues præ dolore uidentur canere: neqꝫ cygni: ſed qa Phœbo ſacri ſunt (ut arbitror) diuinatiōe præditi: ꝑſagiút alterius uitæ bona: ideoqꝫ cátant alacriꝰ geſtiuntqꝫ ea die: q̃ ſuperiori tpe. Idé Plynius etiá refert: cuius uerba hæc ſunt. Oloꝝ morte narrat̄ flebilis cátus falſis (ut arbitror) aliquot experiméris: quæ uerba a doctis quibuſdá ſcio parú fuiſſe intellecta: creden
Plynii locꝰ tibus Plyniú negare cygnoꝝ in morte eſſe flebilé cantum. Immo ille Platonem ſecutus dicit falſum eſſe exiſtimari

PVBLII OVIDII NASONIS DE TRISTIBVS LIBER QVINTVS.

HVnc quoqꝫ de getico
nr̄i ſtudioſe libellú
Littore ꝑmiſſis quattuor adde meis.
Hic quoqꝫ talis erit: q̄lis fortuna poetæ.
Inuenies toto carmine dulce nihil.
Flebilis ut noſter ſtatꝰ é: ita flebile carmē
Materiæ ſcripto conueniente ſuæ.
Integer & lætus læta & iuuenilia luſi:
Illa tamen nunc me compoſuiſſe piget.
Vt cecidi: perago ſubiti præconia caſus:
Sumqꝫ argumenti conditor ipſe mei.
Vtqꝫ iacens ripa deflere cayſtrius ales
Dicitur ore ſuam deficiente necem:
Sic ego ſarmaticas longe proiectus in oras

Efficio tacitum ne mihi funus eat.
Delitias ſi quis laſciuaq; carmina quærit
Præmoneo nũquã ſcripra quod iſta legat.
Aptior huic gallus blandiq; propertius oris:
Et plures quorũ nomina magna uigent.
Atq; utinam numero nos non eſſemus in illo:
Hei mihi: cur unquã muſa locuta mea eſt?
Sed dedimus pœnas: ſcythiciq; ĩ finibus iſtri
Ille pharetrati luſor amoris abeſt.
Quod ſupeſt ſocios ad publica carmina flexi
Et memores iuſſi nominis eſſe mei.
Si tamẽ ex uobis aliquis tam multa requiret
Vnde dolẽda canam: multa dolenda tuli.
Non hæc ingenio: nõ hæc cõponimus arte:
Materia eſt propriis ingenioſa malis.
Et quota fortunæ pars eſt in carmine noſtræ?
Fœlix qui patitur quæ numerare poteſt.
Quot frutices ſiluæ: quot flauas tybris harenas
Mollia quot martis grãina cãpꝰ habet.
Tot mala ptulimus: quorꝫ medicina quieſq;
Nulla niſi in ſtudio eſt: pieridũq; mora.
Quis tibi naſo modus lachrymoſi carmĩs iqs
Idem fortunæ qui modus huius erit.
Quod qrar illa mihi pleno de fõte miniſtrat
Nec mea ſunt fati uerba ſed iſta mei.
At mihi ſi chara patriã cum coniuge reddas.
Sint uultus hilares: ſimq; quod ante fui.
Lenior & uicti ſi ſit mihi cæſaris ira:
Carmina lætitiæ iam tibi plena dabo.
Non tamen ut luſit rurſus mea littera ludet.
Sit ſemel illa meo luxuriata ioco.
Quod pbet ipſe canã: pœnæ mõ parte leuata
Barbariam rigidos effugiamq; getas.
Interea noſtri qd agant niſi triſte libelli?
Tibia funeribus conuenit iſta meis.
At poteras inqs melius mala ferre ſilendo.
Et tacitus caſus diſſimulare tuos.
Exigis ut nulli gemitus tormenta ſequantur
Acceptoq; graui uulnere flere uetas.
Ipſe perilleo phalaris permiſit in ære:
Edere mugitus: & bouis ora queri.
Quũ priami lachrymis offẽſus nõ ſit achilles
Tu fletus inhibes durior hoſte meos.

exiſtimari cygnos flebiliter cãtaꝛ propter mortem: quum potius illi Apollini dicati: ꝙ ab eo diuinationem habere uideantur prouidentes quid in morte boni ſit cum cantu & uoluptate moriantur ut in primo Tuſculanarũ quæſtionum etiam Cicero opinatus eſt. Cygnꝰ aũt uir fuit: q̃ poſt Phaetontis caſum in auem ſuis nominis mutatus eſt. ut docet Ouidius ĩ met. & Vergilius ĩ decimo. Pauſanias ſcribit ultra Eridanum in Gallia Cygnum uirum muſicæ peritum Ligurum regem fuiſſe: & locum eſſe datum fabulæ eum poſt obitum Apollinis uoluntate in Cygnum auem conuerſum. Cygnꝰ latine Olor appellatur: ut Higinꝰ ſcribit. Illud notandum Cygnũ a græcis cum c ante n: a latinis cum g litterarum ſimilitudine ſcribi: ut Gobio: & alia noĩa: ut docet Priſcianus. Ne funus. Ne relegatio mea. Eat mihi tacitum. A me ſcilentio prætereatur. In illo numero. In numero illorũ equi iocoſa: & amatoria ſcripſere. Ille luſor. Ille ſcriptor: hoc eſt ego Ouidius: hoc autem dicit: quia ſcripſit præcepta amatoria. Quod ſupereſt. Quod reliquum eſt. Socios ad publica carmina flexi: Admonui ſocios poetas ad cõſideranda diligẽtiꝰ poemata: quæ ab eis publice eduntur: ne forte ea ſcribant: quibus damnentur: ut mihi accidit: uel (quod magis placet) hoc dicit: poſteaquam eiectus fui in exiliũ: reſtabat ut amicos flecterem ad legenda hæc carmina: qua edita a me omnibus patebãt: & rogarem eos: ut mei noĩs memoriam ſeruarent: mihiq; ſi poſſent: opem ferrent: & ideo triſtia ſcribenda erãt potiuſq̃ iocoſa. Ad publica carmĩa. Ad uerſus meos de triſtibus: quos amicis legẽdos mitto. Multa dolenda tuli. Qui multa etiam triſtia ptuli.

Et quota pars. Et rara: uel nulla pars. Noſtræ fortunæ. Noſtri ĩfortunii: quaſi dicat pauca ſcripſimus eorum: quæ paſſi fuimus. Fœlix qui patitur. Fœlicem ſe innuit futurũ fuiſſe: ſi poſſet mala propria numerare: ſed qa ſũt innumerabilia: ideo ſe infœlicem putat. Cãpus martis. Cãpus Martius. Illa miniſtrat. Illa fortuna mea ſuggerit. Sed iſta. Subaudi eſt. Hoc eſt: iſta mea fortuna eſt: quæ queritur & loquitur hæc uerba mei infortunii: nõ ego. Eſt autem ordo. Verba mea mei fati nec ſunt ſcilicet quæ queruntur: ſed eſt fortuna mea quæ queritur. Vt luſit. Vt olim ſcripſit. Intelligit aũt tres libros de arte amãdi. Quod probet ipſe. Quod ipſe Cæſar laudet. Iſta tibia. Iſte ſonus funeſtus ideſt hoc triſte ſcribẽdi genus Solebant autem maiores funera ad tibiam efferre Statius. Tibia cui teneros ſolitum deducere manes Idem docet Plynius in funere eius corui: qui Tiberium: deinde Germanicum: & Druſum Cæſares noĩatim ſalutabat. Exigis ut nulli. Petis inqt: ut q torquaꝛ: nõ gemat: qđ impoſſe eẽ colligit. Ipſe perilleo. De perilli æneo tauro diximꝰ ſupra. Nõ ſit offẽſꝰ. Nõ ſit læſus: imo eiꝰ lachrymis uictus ilico Hectorem reddidit: ut in ſecundo Aeneidos docet Maro: plenius uero Homerus in ultimo Iliados libro. Inhibes fletus. Vetas me flere. Durior hoſte. Durior Achille priami hoſte.

Cygni fabula

Cygnus quomodo ſcribitur

Funera ad tibiam

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Cum faceret nioben orbam latonia proles:
Non tamen hãc ſiccas iuſſit habere genas.
Eſt aliquid fatale malum per uerba leuare.
Hoc querulam prognen alcyonaſq; facit.
Hoc erat in gelido quare pæantius antro
Voce fatigaret lemnia ſaxa ſua.
Strãgulat incluſus dolor:atq; cor æſtuat itus
Cogitur & uires multiplicare ſuas.
Da ueniam potius:uel totos tolle libellos:
Si mihi quod ꝓdeſt:hoc tibi lector obeſt.
Sed nec obeſſe poteſt ulli nec ſcripta fuerunt
Noſtra niſi auctori pernicioſa ſuo.

Niobes fabula

¶ Quum faceret Nioben orbam. Niobe Tantali filia fuit ex Taygete Atlantis:ſoror Pelopis:& Amphionis uxor:quæ(ut eſt autor Diodorus)ſeptẽ filios & totidem filias peperit ſummo decore præſtantes. Tali prole ſuperbiens admodum gloriabať ſe Latonæ præferens numero filioꝝ. Iraq; ira motam Fabulæ latonã ferũt. Apollini:ut Niobes filios:Dianæ ut filias arcu interficeret mãdaſſe:quibus matri obtẽperantibus cõtigit eodẽ tpe & abũdare filiis:& carere:De Niobe hæc Homerus in ultimo Iliados. Nã & pulcherrima Niobe poſt.xii.in atrio liberos interemptos cibi recordata eſt. Erant ei nãq; filiæ ſex:& totidẽ adoleſcẽtes filii.hos argẽteo arcu Apollo: illos Diana cõfecerũt Niobe irati:ꝙ ſe pulchræ Latõæ æquiparauerat:Illa.n.duos duntaxat filios: ſe multos peperiſſe iactarat. Hi aũt duo illos oẽs interemerũt:quos nouẽ dies iſepultos reliquerũt. Decima aũt die dii humari mãdauerũt. Illa igiť poſt lachrymas cibũ cepit:nunc aũt deſertis in mõtibus apud Sypilũ lapidea uiſitur: ubi nymphaꝝ:q̃ circũ Acheloum choris oblectãtur:toros eẽ ferũt. Ibiq; licet i lapidẽ obdurata deoꝝ flagella ꝑpetiť nã lachrymas ſemp emittit dicẽte Ouidio libro met. vi. Flet tñ & ualidi circũdata turbine uẽti In patriã rapta ẽ ubi fixa cacumie mõtis liqtur: & lachrymis ẽt nũc marmora manãt.

Niobes lachrymæ

De numero filioꝝ Niobes maria eſt opinio. Homerus.n.pueros: puellaſq; ſenos fuiſſe dicit. Euripides biſſeptenos ſcilicet Archemoꝝ. Antegonũ. Tãtalũ. Phœdimũ:Sypilũ.xenarchũ. Opũtum: Ouidius tamẽ aliquos aliter noiat. Filiæ hæ fuere Aſticratea. Pelopeia. Chloris. Cleodexe:Ogine. Pythia:& Neæra. Sappho bis nouenos filios fuiſſe ſcripſit. Bacchilides & Pindarus biſdenos. Quidam alii ſcriptores tres fuiſſe ſolos dixerũt ut docet Gelius lib.xix.

Filioꝝ niobes numerus & noia

Quũ faceret Nioben orbã. Quũ Nioben liberis priuaret. Latonia proles. Apollo:& Diana. Genas ſiccas. Genas minime lachrymis madefactas. Leuare fatale malũ. Imminuere fatũ malo illatũ. Per uerba. Per queſtus:& lamẽtatiões. Hoc facit querulã ꝑgnen. Hæc cauſa facit: ut ꝑgne querulo cãtu dolorẽ leuet:nota eſt Fabula. Sane de Tereo Pauſanias hæc refert. Tereus regnauit(ut Megarẽſes affirmãt)circa fontes:ꝗ Megaridis dicunť:ut uero ego ſentio:& ueſtigia adhuc extant: in Daulidæ quæ ſupra cheroniã eſt:regnũ tenuit. Nã eã quæ nũc græcia appellať:barbari multis in locis tenuerũt. Eos uero Tereus in ditionem redegere nõ potuit ob ea:quæ & ipſe in Philomelam: & mulieres aduerſus Itym ægerant:iccirco megaris necẽ ſibi ipſe conſciuit:cui tumultum ſtatim eduxerunt: perſoluuntq; ſingulis annis ſacra. Ibi Vpupam auẽ primũ uiſam referũt. Mulieres aũt athenas ueniſſe lugẽtes: quid paſſæ eſſent:quid itẽ cõtra intulerint teſtãtes:lãchrymis(ut aiunt)miſerabiliter ſeſe cõfecerũt. Inde aſſerunt creditas earum in luſciniam & hirundinem transformationes.ea(ut puto)occaſione:ꝙ hæ aues neſcio quid miſerabile:& luctui ſimile canunt.

Terei exitus

Daulis

Vpupa primum uiſa

Halcyonaſq;. Cæyx(ut ſcribit Seruius)filius Luciferi habuit coniugem Halcyonem:a qua quum prohibitus iuiſſet ad conſulendum Apollinẽ ſuper ſtatu regni ſui:naufragio periit:cuius corpus quum ad uxorem Halcyonen delatum fuiſſet:illa ſe præcipitauit in pelagus:Poſtea Thetidis:& Luciferi miſeratione:conuerſi ſunt ambo in aues marinas: quæ Halcyones uocantur. Fabulam etiam narrat Ouidius libro.xi.methamor.ubi Halcyones querelam ita deſcribit. Percutienſq; leuem modo natis aera pennis Stringebat ſummas ales miſerabilis undas. Dumque uolat mœſto ſimilem plenumq; querelæ ora dedere ſonum tenui crepitantia roſtro. De Halcyonibus legito Ariſtotelẽ de animalium natura:& Plynium libro.xi. Illud ſciendum autore Seruio ꝙ quũ de muliere dicimus hæc Halcyone facit:quum de auibus hic & hæc Halcyon:hi & hæ Halcyones.

Halcyones fabula

Pæantius. Philoctetes Pæantis filius: qui quum a græcis ad bellum troianum duceretur:ꝙ Herculis ſepulchrum græcis contra iuſiurandum oſtendiſſet ſagitta immedicabili uulnere confectus eſt:cuius fetor quum a græcis ſuſtineri non poſſet:in Lemno relictus eſt:dicente Aiace apud Ouidium libro.xiii.methamor. Non te pæantia proles Expoſitum lemnos noſtro cum carmine haberet. Qui nunc(ut memorant)ut ſilueſtribus abditus antris Saxa mouens gemitu mala laertia dæq; precaris. Et nunc ille eadem nobis iuratus in arma Heu pars una ducum:quo ſucceſſore ſagittæ Herculis utuntur fractus morboq; fameq; Venatuq; aliturq; auibus: Cicero in libro de fato ſcribit Philoctetem ſerpentis morſu uulneratum. Nondum enim inquit ulcerato ſerpentis morſu philocteta:quæ cauſa in rerum natura cõtinebatur: fore ut is in lemno inſula linqueretur. De Philoctete plura diximus in enarrationibus in primum Ouidii de remedio amoris. Sua uoce. Suis queſtibus. Strangulat incluſus dolor. Oſtendit dolorem compreſſum: grauiter hominem conficere. Strangulat. Suffocat. Cogiť multiplicare. Cogitur augere ipſe dolor. Da ueniã potius. Potiꝰ mihi triſtia ſcribenti ignoſcas hanc ob cauſam:ꝙ dãnes. Vel tolle. Vel remoue:nec lege. Totos libellos. Hæc de Triſtibus uolumina. Si mihi quod prodeſt. Si quod mihi conducit hoc eſt triſtia ſcribere: & fletu dolorem leuare. Suo autori. Mihi Ouidio:qui pœnas fero propter fero propter ſcripta amatoria.

Philoctetes

At mala

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶ At mala ſunt. Negauit hæc ſcripta ulli obeſſe: hic obiectioni reſpondens ea mala eſſe profitetur. Deceptū Quod crediderit ea eē bona: quū mala ſint. Ponere Deponere: hinc fit Repono pro reiicio. Ouidius libro quarto met. Telaſq; & calathos infectaq; penſa reponit: In qua ſignificatione Iuuenalis illud accipiendum eſſe exiſtimo. Nunq̄ ne reponā? ut quū ille ſemp ſe auditorem fuiſſe deſignauerit: nunq̄ ſe audiendi cōſuetudinē reiectuꝝ dicat: non me tñ fugit aliter ab aliis uerbū illud exponi: ſed hæc nr̄a īterpraetatio Iuuenalis ſenſui magis uidet quadrare: quam etiā placuiſſe ideo quum aliquot doctiſſimis uiris: tū in primis Pyrrho Pincio meo ingenuis artibꝰ excellēti: mihiq; tanta familiaritate coniūcto ob eius elegātiſſimoꝝ mores: īgeniū: ſummāq; doctrinam: ut apud nemīnē ſtudia mea & arcāna pectoris libentius unq̄ depoſuerim ea tēpeſtate: quæ Venetiis agebam. Ipſe nec hæc mādo. Non iubeo ut aut ſumas mea hæc mala uolumina: aut ſumpta non deponas. Sunt q locum ita legāt. Ipſe nec emēdo: ut ſit hæc ego nō corrigo. Sed ut hinc deducta legant. S d mando ut ea legant tanq̄ compoſita inter barbaros ſcythas: & inde romā miſſa. Deducta. Aut compoſita. Deduci enim carmina dicuntur: ut antea diximus: aut certe iſtinc romam miſſa. Nulla mihi captat gloria. Nō ſcribo hæc gloriæ cōparandæ gratia. Quæq; ingenii ſtimulos. Ordo eſt. Et nulla captatur fama quæ ſolet: & reliqua. Subdere ſtimulos ingenio. Stimulare īgenium. Nolumus aſſiduis. Alia cauſa cur ſcribit. Scribo inquit ne uerſer in aſſiduis curis cogitādo mala quibus conficior. Tabeſcere Angi. Quæ tñ irrūpūt. Quāuis coner ſcribēdo curas leuare: nō tñ poſſum. Quoq; uetant eunt. Me adeunt: quū id fieri nollem. Cur ſcribā docui. Cām aſſignaui cur triſtia componā. Cur mittam iſtos. Cur libellos iſtos ad uox mittam. Quolibet mō. Verſibus quādoquidem non licet corpore.

Repono

Iuuenalis locus

Pyrrhus pincius

In Secundam Elegiam Enarratio.

E Ecquid ut e pōto. Ad uxorem ſcribens dicit ſe corpore beneualere: q̄uis mente langueat: oſtenditq; eius dolorē eūdem eſſe qui primo fuit: quū relegatus eſt ab Auguſto: poſtea commemorat eius incommoda: quibus ſine fine conficit fateturq; ſe poſſe eis carere: ſi ſalutis ſuæ eſſet curioſa: ſiquidem leuis eſt eius exilii cā & magna Cæſaris clementia quem ut adeat: ac pro marito roget. hortatur. Demum queritur ſe quoq; ab uxore deſertum: nec ullam aliam ſibi ſpem ampliꝰ relictam: q̄ in Auguſti numine: ad cuius aram dicit ſe uelle confugere: nec timere: ut reiiciatur tanq̄ inuiſus: qñquidem dii ſupplicū manus minime ſūmouere ſoleant: id quod facit proxima elegia. Ecquid palles? Num qd times cuius indicii ſignum eſt pallor: cauſam eius rei ſupra aſſignauimus. Noua epiſtola. Epiſtola nuper miſſa. Soluitur. Aperitur. Sufficit. Durat: ſuſtinet. En magis infirmo. Non inquit tempus eſt: ut magis ſim iufirmus & inualidus: nam corpus multis malis uexatum occaluit: & aſſueuit omnia perpeti. Sunt qui legant per interrogationem. An magis infirmo & reliqua: quod parum placet. Alii. Ac nō an. alii En legendum putant. Exiguis. Paruis malis. Prodeſt. Quia tempore minuūtur. Tempore. Diuturnitate temporis. Pæantius. Philoctetes: de quo paulo ante diximus. Probat autem exemplis Ouidius quod dixit uerum eſſe. Decem annis: quibus Troia a Græcis obſeſſa demum diruta fuit. Virum peſtiferum. Sagittam Herculis intellige hydræ ueneno infectam: nota eſt fabula. Telephus æterna. De Telepho abūde diximus in primo de remedio amoris in enarratiōe eoꝝ carminū. Vulnꝰ achilleo q̄ quōdā fecerat hoſti. Vulneris auxiliū pelias haſta tulit. Pleno de mare. Mare i ablatiuo dixit cōtra re-

Mare in ablatiuo

At mala ſūt: fateor: qs te mala ſumere cogit?
Aut quis deceptū ponere ſumpta uetat?
Ipſe nec emēdo ſed ut hinc deducta legantur
Non ſunt illa ſuo barbariora loco.
Nec me roma ſuis debet conferre poetis:
Inter ſauromatas ingenioſus eram.
Denique nulla mihi captatur gloria: quæq;
Ingenio ſtimulos ſubdere fama ſolet.
Nolumus aſſiduis animum tabeſcere curis:
Quæ tamen irrūpunt: quoq; uetātur eunt.
Cur ſcribā docui: cur mittam quæritis iſtos:
Vobiſcum cupio quolibet eſſe modo.

E Cqd ut e pōto noua uenit epl̄a palles
Et tibi ſollicita ſoluitur illa manu?
Pōe metū: ualeo: corpuſq; qđ ante la-
Impatiens nobis inualidūq; fuit. (borū
Sufficit: atq; ipſo uexatum induruit uſu.
En magis infirmo non uacat eſſe mihi.
Mens tñ ægra iacet nec tēpore robora ſūpſit
Affectuſq; animi qui fuit ante manet.
Quæq; mora ſpatioq; ſuo coitura putaui:
Vulnera non aliter q̄ modo facta dolent.
Scilicet exiguis prodeſt annoſa uetuſtas:
Grandibus accedunt tempore dāna malis
Pene decem totis aluit pæantius annis
Peſtiferum tumido uirus ab angue datum.
Telephus æterna conſumptus tabe periſſet:
Si non quæ nocuit dextra tuliſſet opem.
Et mea ſi facinus nullum commiſimus: opto
Vulnera qui fecit facta leuare uelit.
Contentuſq; mei iam tandem parte doloris
Exiguum pleno de mare demat aquæ.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

gulam licentia poetica: queadmodum Maro
Tridéti magiſquam Tridéte dixit ut Seruius
notat: Priſcianus tamé docet uetuſtiſſimos hu
iuſmodi nominum ablatiuos etiam in e ꝓtu-
liſſe: Varro. Ab Erythro mare orti. Atacinus.
Cingitur oceanus libyco mare flumine nilo.
Et Plautus in rudente. Suam quiſqꝫ partem pi
ſcium poſcat ſibi: dicant in mare communi ca
ptos. Et Lucanus in. vii. Gentes mars ille futu
ras Obruet: & populos æui ueniétis in orbem

Natale in ablatiuo

Erepto natale feret. Totius inſtar erit. Oſté-
dit tantam eſſe malorum magnitudinem: ut
etiam ſi quid detrahatur: nihil ſibi imminu-
tum uideatur.

Papaueris genera

Quotue ſoporiferum. Papa
ueris ſatiui tria ſunt genera. Candidum: cuius
ſemen toſtum in ſecunda menſa cum mel-
le apud antiquos dabatur: alterum nigrum:
e cuius ſcapo inciſo lactæus ſuccus exprimitᷣ.
Tertium genus Tyram uocant. Id noſtri erra
ricum: quod ſponte quidem: ſed ſponte: cum
ordeo naſcitur: erucæ ſimile: Succum papaue-
ris medici Opion appellant. E nigro autem ſo
por concipitur. Columella. Et profugos uictu
ra papauera ſomnos. Quotue grana. Et
quot ſemina. Quot tenerum pénis. Et quot
pennis auis per aerem uolat. Traiicerer Alio
mitterrer. ab Auguſto. Eſt cruenta. Eſt capi-
talis: q̧ quenq̄ occiderim. Ille deus. Ille Augu
ſtus. Eſt bene nixa. Eſt bene ſuſtentata. Vl
la anchora. Vllum munimentum: aut auxili-
um. Noſtram ratem. Eleganter poeta docet
per ſimilitudinem ſe ut naué ſine anchora om
ni periculo expoſitum nihil ſpei habere niſi in
præſidio deorum: & Auguſti in primis. Vi-
derit ipſe. Ipſe Cæſar prouiderit: poſteaquam
a cæteris deſtituor. Quáuis inuiſus. Quá-
uis odioſus Cæſari. Nulla man⁹. Nullas ſup
plicis præces.

In Tertiam Elegiam Enarratio.

ALloquor en abſens. Auguſtum pre
catur poeta ut quandoquidem in
exilium tam aſpeꝝ miſit: uelit eum
transferre in locum aliquem mi-
tiorem. Abſentia numina. Abſentem Au-
guſtum. Cum ioue. Cum diis: cum Auguſto.
Arbiter. Moderator. Ad ſydera pacta tibi.
Ad cœlum tibi promiſſum: legitur etiam par
ta ut cœlum ab Auguſto partum dicat.
Tardus eas. Sero a nobis diſcedas: & moria-
ris. De tuo fulmine. De tua ira & pœna. Ius
ciuis. Ius: quo utitur ciuis romanus. Nec no-
mé. Quia ciuis romanus appellor. Nec mea
conceſſa eſt aliis fortuna. Nec mihi fortunas
meas ademit Auguſtus: quod exulib⁹ fieri ſo-
lebat: ut in quinto Tuſculanarum quæſtionū
docet Cicero. Nec exul. Sed relegatus.

Detrahat ut multum: multū reſtabit acerbi:
Parſqꝫ meæ pœnæ totius inſtar erit. (res:
Littora quot cóchas: quot amœna roſaria flo
Quotue ſoporiferum grana papauer hét.
Silua feras quot alit: quot piſcib⁹ unda natatᷣ
Et tenerum pennis aera pulſat auis.
Tot ꝑmor aduerſis: q̄ ſi cōpꝛhendere coner
Icariæ numerum dicere coner aquæ.
Vtqꝫ uiæ caſus ut amara pericula ponti:
Vt taceam ſtrictas in mea fata manus.
Barbara me tellus orbiſqꝫ nouiſſima magni
Suſtinet & ſæuo cinctus ab hoſte locus.
Hic ego traiicerer (nec. n. mea cl̄pa cruéta é)
Eſſet quæ debet ſi tibi cura mei.
Ille deus: bene quo romana potétia nixa eſt:
Sæpe ſuo uicto lenis in hoſte fuit:
Quid dubitas? & tuta times? accede: rogaqꝫ
Cæſare nil ingés mitius orbis habet.
Me miſerū quid agam ſi ꝓxima qqꝫ relinquūt
Subtrahis & fracto tu quoqꝫ colla iugo.
Quo ferar? unde petā laſſis ſolatia rebus?
Anchora iā noſtram non tenet ulla ratem.
Viderit ipſe ſacram q̄uis inuiſus ad aram:
Confugiam: nullas ſummouet ara manus.
ALloquor en abſens abſétia nūina ſup
Si fas é hoi cū ioue poſſe loq̄. (plex:
Arbiter īperi: quo certū é ſoſpite cū-
Auſoniæ curā gétis habere deos: (ctos.
O decus o patriæ per te florentis imago.
O uir non ipſo qué regis orbe minor
Sic habites terrā: ſic te deſideret æther:
Sic ad pacta tibi ſydera tardus eas.
Parce precor minimāqꝫ tuo de fulmine partē
Deme ſatis pœnæ quod ſuperabit erit.
Ira qdé moderata tua eſt uitamqꝫ dediſti:
Nec mihi ius ciuis: nec mihi nomé abeſt.
Nec mea conceſſa é aliis fortuna: nec exul
Edicti uerbis nominor ipſe tui.
Omnia quæ timui: qm̄ hæc meruiſſe uidebar.
Sed tua peccato lenior ira meo eſt.
Arua relegatum iuſſiſti uiſere ponti.
Et ſcythicū profuga ſindere puppe fretū.
Iuſſus ad euxini deformia littora ueni:
Aequoris hæc gelido terra ſub axe iacet.
Nec me tā cruciat nūquā ſine frigorᷣ cœlum
Glebaqꝫ canēti ſemper obuſta gelu
Neſciaqꝫ é uocis quod barbara lingua latinæ:

Pax

¶Pax tamen interdū eſt. Interdū prælia ceſſant: nō enim hoſtes ſemper pugnant. Pacis fiducia nunq̄. Nunq̄ certa eſt pax. Nam ſemper hoſtium aduētū formidamus. Panthea carybdis. In quibuſdā exēplaribus legitur panthea: in aliis panchea: in pleriſqꝫ pangea: quæ lectio deprauata eſt. Legat igitur emendate Zāclæa charybdis: ſic.n. poetæ eā appellāt ab urbe Siciliæ Zancle: ante quā paulum in traiectu oſtēdit. Zancle aūt appellata eſt a ſpecie falcis. Siqdem (autore Thucidide) falcem Siculi Zanclā appellant: nā loca ea curua fuiſſe docet etiam Strabo: Silius fabuloſe eam ſic appellatam: ꝙ illic falcem poſuit Saturnus.

Zanclæa charybdis
Zancle

Saturni falx

Græcaqꝫ qđ getico mixta loquela ſono eſt.
Quā quod finitio cīctus ꝑmor undiqꝫ marte
Vixqꝫ breuis tutos murus ab hoſte facit.
Pax tamē interdū eſt: pacis fiducia nunquam
Sic hic nunc patitur: nūc timet arma locus
Hinc ego dū muter uel me zaclæa charybdis
Deuoret atqꝫ ſuis ad ſtyga mittat aquis.
Vel rapidæ flāmis urar patienter in ætnæ:
Vel freta leucadii mittar in alta dei.
Quod petimus pœna ē: nec.n. miſer eē recuſo
Sed precor: ut poſſim tutius eē miſer.

ait.n. Nec zanclæa gerūt obſcurā mœnia famā Dextera quā tribuit poſito ſaturnia telo. Macrobius etiā docet Saturni falcē in Siciliā decidiſſe: ꝙ ſit terra illa uel maxime fertilis: Anaxilas Rheginoꝝ tyrānus eiectis a zācle Samiis: qui cumanos expulerāt & ab antiqua patria ſua q̄ fuit in pelopōneſo Meſſanā appellauit ut docet Strabo: inde mamertini natio cāpana Meſſanā habitarūt: Vnde & uinū Meſſeniū Mamertinū dicimus: ab hac urbe Meſſalā Coruinū ita cognominatū fuiſſe docet Seneca ad paulinū. Vnde in faſtis dixit Ouidi⁹: Hūc numidæ faciūt: illū Meſſana ſupbū: Eſt aūt Charybdis fretū iter Rhegiū: & Meſſanā: qua breuiſſimo iteruallo Sicilia diſtat a continente: qua fert Vlyſſes penetraſſe: haud ab re ſic exiſtimatū: ꝙ cadat rabide per anguſtias pelagi Tyrrheni ac Siculi. Fabulam diximus in ultimo de remedio amoris: Latenter ergo poeta hanc in urbem e ponto trāſmitti exoptat: aut certe (qđ magis placet) in his locis mori minus ſupplicii ſibi fore deſignat q̄ ſi in ſcythia in tantis malis degat. Ad ſtyga. Ad profundum. Dicit.n. Carybdis naues in ꝓfundum trahere. Vel rapidæ flāmis. In Aetna mōte: quæ olim Cyclopas tulit: nunc uero aſſiduis ignibus flagrat: minus ſupplicii fore ēt oſtēdit: Mōs aūt ætna (autore Plynio) nocturnis mirus incendiis. Crater eius patet ambitu ſtadia.xx. Fauilla Taurominiū & Catanā uſque peruenit feruēs: fragor uero ad Maronem: & gemellos colles. In eius uertice (ut docet Solinus) hiatus duo ſunt Crateres noīati per quos eructans erūpit uapor ꝓmiſſo prius fremitu ꝑ æſtuātes cauernaꝝ latebras longo gemitu intra terræ uiſcera diu uoluit: ante ſe flammaꝝ globi attollūt: q̄ interni ſtrepitus antecedant: Miꝝ hoc eſt: nec illud minus: ꝙ in illa feruentis naturæ pucacia miſtas ignibus niues ꝓfert: & licet uaſtis exundet incendiis apicis canicie ꝑpetua brumalem detinet faciē. Ita inuicta in utroqꝫ uiolentia: nec calor frigore mitigat nec frigus calore diſſoluit. De Aetna Silius li.xiiii. ita cecinit. Aſt Aetna eructat tremefactis cautibus ignes. Incluſi gemitus pelagiqꝫ imitata furorē Murmure ꝑ cæcos tonat irrequieta fragores Nocte dieqꝫ ſimul fonte e phlegetontis ut atro Flāmaꝝ exūndat torrēs: piceaqꝫ ꝓcella Semiābuſta rotat liquefactis ſaxa cauernis. Sed q̄q̄ largo flammaꝝ exæſtuat intus Turbine: & aſſidue ſubnaſcēs profluit ignis Sūmo cana iugo cohibet mirabile dictu Vicinā flāmis glaciē æternoqꝫ rigore Ardētes horrēt ſcopuli: ſtat uertice celſii Collis hiems calidaqꝫ niuē tegit atra fauilla. Aetnā ēt elegātiſſime deſcribit Maro: Sed inter cæteros Strabo lib.vi. oīa pleniſſime colligit. Cām uero eius mōtis incendii. Iuſtinus lib. quarto oſtendit his uerbis: Eſt aūt Siciliæ terra tenuis: ac fragilis: & cauernis qbuſdā fiſtuliſqꝫ ita penetrabilis: ut uentorum tota ferme flatibus pateat: nec non ignibus generādis: nutriēdiſqꝫ ſoli ipſius naturali ui: qppe interim ſecus ſtratū ſulphure & bitumine tradit: quæ res facit ut ſpiritu cū igne inter interiora luctante: frequenter & cōpluribus locis: nunc flāmas: nunc uaporē: nunc fumū eructet: inde deniqꝫ ætnæ montis per tot ſæcula durat incendiū: & ubi acrior ꝑ ſpiramēta cauernaꝝ uētus icubuit: harenaꝝ moles egerunt. Cæteꝝ rē eiuſmodi elegantiſſime nuper executus eſt iuuentutis Venetæ clariſſimū decus Petr⁹ bēbo in eo libello in quo cū doctiſſimo eius Patre Bernardo homine in ueneta re.p. maxime celebritatis nō minus eleganti Oratione: q̄ ueris rōnibus diſputat. Vel freta leucadii. Aliud ēt ſuppliciū Scythicis malis minus cōmemorat hoc eſt ut in mare Leucadiū ex alto uertice demittat: cuius loci altitudinē ēt Lucanus ita deſignat. Quantū leucadio Placidus de uertice pōtus Deſpicit: tantū nautæ uidere tremētes. Et Sappho apud Ouidiū. Phœbus ab excelſo q̄tum pater aſpicit æquor Actæū populi: leucadiūqꝫ uocāt. Loci meminit Strabo lib.x. Leucadii dei. Apollinis: qui in leucade colebat. Corinthii.n. Leucadē in inſulæ formā redegerunt quū antea eſſet cheroneſus: Leucadē aūt a Leucate uocabulo appellarūt: Eſt.n. albicāti colore petra in pelagus proiecta: atqꝫ Cephalleniā & Leucadi adiacens. Habet Apollinis Leucatæ fanū: uel (ut Alcmeonidi ſcriptori placuit) appellata eſt ab Icarii filio Leucadio. Eo in loco Sappho pria dr ſuperbe ab excelſa ſe deieciſſe petra ſtimulante cupidine: ſicuti Menāder rettulit. Antiquiores uero ſcriptores non Sappho ſed Cephalum prius ſaltaſſe tradūt. Ptarolæ captū amoribus Degoneti filiæ: autor Strabo. Scribit ēt Plynius in ore ipſo Ambracii ſinus fuiſſe coloniam Auguſti Actium cum t mplo Apollinis nobili ac ciuitate libera Nicopolitana. Egreſſos autem ſinu Ambracio in Ionium excipit Leucadium littus. Promontorium Leucates: dein ſinus ac Leucadia ipſa peninſula quondam Neritos appellata.

Mamertinum uinū
Meſſalæ cognomen
charybdis

Aetna mons

Crateres

Aetnæ incendii cā

Petrus bembo
Bernardus bembo

Leucadius deus
Leucas

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

In Quartam Elegiam Enarratio.

Bacchi feſtum

ILla dies hæc eſt. Quæritur Ouidius ꝙ quum Bacchi feſtum celebretur: una cum cæteris poetis romæ eē nō liceat: ut antea ſolebat: miraturq; illum ſibi uni ex eius cultoribus nō opem tuliſſe. Demū illū ſtudiiq; cōſortes poetas precatur: ut a Cæſare reditū impetrent. Qua te celebrare poetæ. Bacchi feſtum celebrabatur. xv. calendas apriles: eius ſacra Iulius Cæſar primus romam tranſtulit: ut eſt autor Seruius in enarratione eius uerſus. Daphnis & armenias curru ſubiūgere tigres Inſtituit: daphnis thyaſos inducer̃ baccho. De huius dei ſacris legito Ouidiū lib. tertio faſtoꝝ. Innectūt tēpora. Coronantur ipſi poetæ: ut celebrēt feſtū tuum. Sertis odoratis. Serris bene olentibus. Ad tua uina. Ad pocula q̄ ſumunt̃ in tuū honorē: aut ad uina a te inuēta: hoc eſt interbibēdum. Dū me mea fata ſinebāt. Dum nō erā relegatus ab Auguſto. Erymanthidos urſæ. Vrſæ arcadicæ: ab Erymātho mōte arcadiæ appellatæ. Iuncta crudis getis. Iuncta toruis & crudelibus getis.

Dominæ fati

Siue caſus. Siue quædā fortuna. Fuit nubila. Fuit obſcura & irata. Suſtinuiſſe. Suſtentaſſe. An dn̄æ fati. Parcas dominas appellat: quoniā hæ tres ſorores dicūtur fatis præeſſe. Oui. i met. Tu ſola inſuꝑabile fatū Nata mouere putas intres licet ipſa ſoroꝝ Tecta trium cernes illic molimine uaſto Ex ære: & ſolido reꝝ tabularia ferro: Quæ neq; cōcurſum cœli: neq; fulmis irā. Nec metuunt ullas tuta atq; æterna ruinas. Et Seneca in Oedipode: Fatis agimur: credite fatis. Nō ſolicitæ poſſunt curæ mutare: rati ſtamina fuſi. Quicqd patimur mortale genus. Quicqd facimus uenit ex alto Seruatque ſua decreta colus Lacheſis dura reuoluta manu. Omnia ſæpto tramite uadunt. Primuſq; dies dedit extremū. Nōn illa deo uertiſſe licet. Quæ nexa ſuis currūt cauſis: Boetius quoq; de fato ita ſcribit: Oīum generatio reꝝ: cūctuſq; mirabiliū naturaꝝ ꝓgreſſus: & qcqd aliquo mouet̃ mō: cās: ordinem: formas ex diuinæ mētis ſtabilitate ſortit̃. Hæc in ſuæ ſimplicitatis arce cōpoſita multiplicē reb⁹ gerēdis modū ſtatuit: qui modus cū ipſa diuinæ intelligentiæ puritate cōſpicit̃: Prouidētia noīatur. Quū uero ad ea quæ mouet: atq; diſponit refertur. Fatū a ueteribus appellatū eſt. De Fato multa Gelius lib. vi. Cicero in primo de diuinatiōe. Apuleius in lib. de Mūdo: Et Euſebi⁹ Pāphili lib. vi. Fato aūt oīa fieri credebāt. Stoici: ut ĩ lib. de fato docet Cicero. Vnde & Iulius Firmicus in primo. ita ſcribit. Si fatū nobis uitæ ianuas pādit: ſineq; uiuēdi Fatalis legis neceſſitas ſtatuit: quid eſt aliud qđ nō ſit poſitū in eius ptāte? Fato cōctat actus ēt noſtros uniuerſos: ſtudia: cupiditateſq; cōtineri. Et Māilius. Fata regūt orbē certa ſtant oīa lege. Naſcētes morimur: finiſq; ab origīe pēdet. Et Tráq. ſcribit Tiberiū addictū mathematicæ: plerūq; pſuaſiōis cūcta fato agi: quā opinionē hic ēt ſeqtur Ouidius.

Prouidentia

Fatum

Fato omnia fieri

Parcæ tres

Sorores. Tres parcæ. Has Plato libro de re. p. x. ſcribit tres eē neceſſitatis filias. & æq̄li inuicē interuallo in throno ſedere: ueſtibus albis: capite coronato: Lacheſin. ſ. Clothon: & Atropō: quæ ad Syrenē Harmoniā canāt. Lacheſis qdē pterita: Præſentia Clotho: Atropos uero futura: & Clothon qdē cū matre ſimul intermiſſione quadā tpis dextra mano tangētē fuſi extimā circūferētiā uertere. Atropon uero ſiniſtra iteꝝ iteriores ſimiliter. Lacheſin deniq; uiciſſim utraq; manu utrinq; tangere. Illuc aīas ergo quū uenerint ſtatim oportere ad Lacheſin accēdere: ubi ilico propheta aliquis primum ſingulis diſponit in ordinem: poſtea quum ex genibus Lacheſis ſortes & uitarum exempla ſuſceperit: aliquod ſublime tribunal aſcendens ſic fatur. Neceſſitatis filiæ ipſi⁹ uirginis Lacheſis ꝑcōinm hoc. O aīæ diurnæ circuitus alterius initiū mortalis ac mortiferi generis non uos dæmon ſortiet̃: ſed uos dæmonem potius eligetis: Qui uero prior ſortem ceperit: prior eligat uitam: cui neceſſario inhærebit. Virtus autem inuiolabilis ac libera: quā pro ut honorabit quis: aut negliget: ita plus aut minus ex ea deniq; poſſidebit. Eligētis qdem culpa eſt oīs. Deus aūt extra culpā: hæc fatus ſortes ſuꝑ oēs fundit: ex q̄bus quilibet eam rapit: quæ ſuper ipm ceciderit: ueq; licet cuipiam quotus ordīe ſit agnoſcere: niſi quum ceperit: tunc. n. dūtaxat quotus ſit ſortius intelligit: poſt hæc item exempla uitaꝝ coram ipſis in paumēto diſponit multo plura q̄ quæ hic ad præſens apparent. Scribit ēt Lanctantius libro diuinaꝝ inſtitutionū ſecundo Parcas in ſingulis hoībus apparere. Omnia. n. tribus tpibus contineri præterito: præſenti: & futuro. Præterito eſt origo. Præſentis ſubſtantia. Futuri diſſolutio. Incipimus. n. quū naſcimur: & ſumus quū uiuimus: & definimus quū interimus. Vnde nō imerito poetæ tres parcas eſſe uoluere. Vnam q̄ Clotho appellata uitā hāc ordiat̃. Alterā quæ contexat: & lacheſis dr̃. Tertiam q̄ rūpat ac finiat: & Atropos

Parcarum officia

ILla dies hæc eſt q̄ te celebrare poetæ
Si modo non fallūt tpa bacche ſolēt,
Feſtaq; odoratis innectūt tpa ſertis:
Et dicunt laudes ad tua uina tuas.
Inter quos memini: dum me mea fata ſinebāt:
Non inuiſa tibi pars ego magna fui.
Quē nūc ſuppoſitū ſtellis erymāthidos urſæ
Iuncta tenet crudis ſarmatis ora getis
Quiq; prius mollem uacuāq; laboribus ægi
In ſtudiis uitam pieridumq; choro.
Nunc ꝓcul a patria geticis circūſonor armis:
Multa prius pelago multaq; paſſus humo
Siue mihi caſus: ſiue hoc dedit ira deorum:
Nubila naſcenti ſeu mihi parca fuit:
Tu tamen e ſacris me de cultoribus unum
Numine debueras ſuſtinuiſſe tuo.
An dominæ fati quicquid cecinere ſorores

nominatur

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

nominatur. Idem quoq; ita refert Apuleius. Sed tria fata ſunt. Numerus cum rōne tēporis faciens ſi ptātē eo⁊ ad eiuſdē ſimilitudinē tēporis referas. Nā qđ in fuſo ꝓfectū eſt pteriti tēporis habet ſpeciē. Et qđ torquetur in digitis momēti pſentis indicat ſpatia. Et quod nūdū colo tactū eſt: ſubactūq; cura digitorum: id futuri & conſequentis ſæculi poſteriora uidet oſtēdere. Hæc illis cōditio ex nominū eorūdē ꝓprietate cōtingit: ut ſit Atropos præteriti tpis fatū. Lacheſis a fine cognominata: q̄ ēt illis quæ futura ſūt finē ſuū deus dederit. Clotho præſentis tpis habet curā: ut ipſis actionibus ſuadeat: ne cura ſolers rebus omnibus **Atropos Lacheſis Clotho**
deſit.

> Omne ſub arbitrio deſinit eſſe dei:
> Ipſe quoq; æthereas meritis inuectus i arces:
> Quo non exiguo facta labore uia eſt.
> Nec patria ē habitata tibi ſed ad uſq; niuoſum
> Strymona: uenisti: marticolamq; geten
> Perſidaq; & lato ſpatiantem flumine gangē:
> Et quaſcunq; bibit decolor indus aquas.
> Scilicet hanc legem mentes fatalia parcæ
> Stamina bis genito bis cecinere tibi.

Sub arbitrio dei. Sub dei uolūtate. Nā fata ne ab ipſis qdē īmutari poſſe exiſtimabāt: ut Senecæ uerſib⁹ ſupius docuimus. Vnde illud legimus Fatū ipſum exuperat Iouē: & illđ Fato ſtat iupiter ipſe. Ipſe quoq; æthereas. Probat bacchi exēplo fata non eē ſub dei arbitrio: ſiquidē ille poſt maximos labores cœlum aſcēdit. Non pria. Thebas itellige. Strymona. Strymon fluuius eſt: q in cōſinio Thraciæ & Macedoniæ ex Aemo decurrit: ibi p æſtum maxime grues morant. Vnde Maro eas Strymonias appellauit. Marticolāq; geten. Thracia. n. ſecūdū indos oīum maxima: in qua getæ fuerunt: deos coluit: Martē: Libe⁊: Dianā: ac Mercuriū ut ſcribit Herodotus. **Strymon**

Perſidaq;. Perſis (ut ſcribit Dionyſius) tota altiſſimis uallatur mōtib⁹ initiū capiēs a portis Caſpiis: qua iter in auſtrū atq; uſq; ad mare ꝓtenditur: quod ab ea Perſicū eſt appellatū. De Perſide regione plura diximus in primo de arte amādi. Et lato ſpatiātē flumine gāgē. **Perſis** Ganges (ut ſcribit Strabo) Indiæ fluuius eſt maximus oīum fluminū: qui in tribus continētib⁹ memorant: Poſt id Indū ponūt: Tertiū Iſtrum: Quartū Nilū. Quidā minimā eius latitudinē. xxx. ſtadio⁊ dicūt: qdā trium: Megaſthenes ad cētū eū ſtadia dilatari exiſtimat: minimā uero ꝓfūditatē. xx. paſſuum. Plutarch⁹ ſcribit eſſe eius latitudinem duorum & triginta ſtadiorum: profunditatem uero paſſuum centum. Gangen quidā incertis fontibus ut nilū: rigātēq; uicina eodē modo. Alii in Scythicis mōtibus naſci dixerūt: influere in eū. xix. amnes: autor Plynius. De eo Curtius ita ſcribit. Gāges oīum ab oriēte fluuius eximi⁹ a meridiana regione decurrit: & magno⁊ montium iuga recto alueo ſtringit. In eum obiectæ rupes inclinant ad oriētem: accipitur rubro mari findens ripas: multaſq; arbores cum magna ſoli parte exorbet. Saxis quoq; ipeditus: quibus crebro reuerberatur: ubi mollius ſolum reperit: ſtagnat: inſulaſq; molitur: ut nō immerito Ouidius eum lato flumine ſpatiari dixerit. De Gange & India plura Diodorus lib. iii. apud quem etiā legimus Indiam a Baccho deuictam: quod ēt ita oſtēdit Ouidius in Met. Oriens tibi uictus ad uſq; Decolor extremo qua cingitur India gange. **Ganges**

Decolor indus. Indiæ populus niger & mali coloris. Sunt. n. indi nigri Apuleius. Nec miror q̄ ganges apud indos unus omnium amnis Maximus eois regnator aquis: in flumina centum Diſcurrit: centum ualles: illi: oraq; centum: Oceaniq; fretis cēteno iungitur amni: Nec q̄ iiſdem indis ibidem ſitis ad naſcētem diē: tamen in corpore color noctis eſt. Et Tibullus. Illi ſint comites fuſci: quos india torret ſolis & admotis inficit ignis equis. **Indi nigri** Quod aūt nigri alibi: alibi cādidi hoies naſcantur Zonas efficere Iulius Firmicus ſcribit. Quæcunq; enim gens hominum illi adiacet zonæ: q̄ ſempiterna aduſtione ignis: licet ſit ſub eius zonæ partibus collocata: quæ eſt compoſita moderatiōe formata: & ad fingendos tñ colores hoīum ignem ſibi ex uicinæ ſocietatis coniunctionibus imitatur: ut hoīes ad imitationem inuſtarum re⁊ atri ſemper forma coloris infuſcet: Quæ uero partes glacialibus adiacēt zonis: quæ uiduatæ: ac deſertæ ſolis ardoribus perpetuis pruina⁊ niuibus opprimunt: gentes illas hominū: quas in uicino poſita zona ꝓgenerat: nitido faciunt honore: ſplendidi candoris ornari: Sed & in his regionibus: quæ candidos homines procreant: & in illis rurſus: quæ nigros ad uariandas hominum formas ſtellarum plurimum poteſtas operatur: & unicuiq; hominum licet coloris ſit una ſubſtantia: diuerſam tamen ſpeciem deformationis aſſignat: Zonarum igitur eſt: q̄ nigri: uel candidi ſunt: Stellarum uero: q̄ in illa unitate coloris diſſimilium formarum uarietatibus corporantur: **Cur alibi nigri: alibi candidi homines naſcuntur** Scribit etiam Dionyſius: ad orientē ſitam eſſe Indiæ regionem: quæ licet omnium ſit extrema: eſt tñ omnium iucundiſſima & in ipſis oceani labris ſita: quam ſol quum primum incipit emergere: atq; ab oceano caput extollere primam eſſe ferunt: quæ illius radiis incendit: & ꝓpterea nigros homines: & craſſos a natura procreare. Comas ferunt denſiſſimas haud diſſimiles hiacyntho. **Indiæ regio** Quod aūt Bacchus totum ferme orbē peragrarit: circūducens ſecū exercitum nō modo uiro⁊: ſed ēt fœmina⁊ docet Diodorus libro tertio: ſed plenius in quarto: & quinto.

Bis genito bis cecinere tibi. Bis genitum appellat: quoniam primum ex uentre Semeles: deinde ex femore Iouis in lucem uenit. Nam (ut ſcribit Diodorus) Semele ante partum fulmine icta Iouem tradunt ſumptum in femore infantem: ut clam Iunone eſſet: uſq; ad pariendi tempus abſcondiſſe: inq; Naxo inſula natum filiæ Coronidi cliediq; loci nymphis præbuiſſe educandum. **Bacch⁹ bis genitus** Fulminaſſe autem ante partum Semelen: ut nō ex mortali: ſed ex duobus diis ortus e ueſtigio fieret īmortalis. Vnde Ouidius in met. eū iterum ſatum appellat ſolumque bimatrem: Fabulam refert Diodorus in quinto: & Ouidius met. libro tertio.

L ii

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Cur bacchus bis genitus

Bis autem illum ex Ioue natum ideo fingunt qm̄ uites Deucalionis tempore una cum cæteris arborib*us*
diluuio ſint abſumptæ deinde iterum exortæ:ueluti hæc ſecunda extiterit dei apud omnes procreatio:
qua ex Iouis femore natum denuo hunc deum ſcribunt:autor Diodorus. Me quoq;.Hoc dicit. Quem
admodum ſubiectus fuiſti fatis o Bacche:ut orbem peragrares:ſic illa mihi hác ſortem dedere. Quem
magna locutum.Capaneum deſignat:de quo abūde ſuperius diximus. Vatem.Me tuum poetam. Ad
monitis noſtris.In quibuſdam exemplaribus magis emendate legitur Admonitis matris:ut ad Semelem

Me quoq; ſi fas ē exēplis ire deorum:
  Ferreas ſors uitæ difficiliſq; premit
Illo nec melius cecidi:quē magna locutum
  Reppulit a thebis iuppiter igne ſuo.
Vt tamē audiſti pcuſſum fulmine uatē:
  Admonitis matris condoluiſſe potes.
Et potes aſpiciēs circum tua ſacra poetas
  Neſcio quis noſtri dicere cultor abeſt.
Fer bone liber opē:ſic altera degrauet ulmū
  Vitis:& incluſo plena ſit uua mero.
Sic tibi cum bacchis ſatyroꝝ grata iuuētus
  Adſit & attonito non taceare ſono.
Oſſa bipēniferi ſic ſint male pſſa lycurgi:
  Impia nec pœna pētheos umbra uacet.
Sic micet æternū:uicinaq; ſydera uincat
  Coniugis in cœlo clara corona tuæ
Huc ades:& caſus releues pulcherric noſtros

Bacchi matrem referas:quæ Iouis fulmine cō
flagrauit:quemadmodū poeta Auguſti ictu p
ſtratus ē. Sic altera degrauet ulmū uitis. Sic
ſit uuæ copia maxima in tuis uitibus ulmū cō
plexis:qđ maritare appellant. Vnde & Vlmus
marita uitiū dicitur.Cōmodiſſime autem Vl
mus uitem patitur. De Maritanda autē uite le
gito Columellam libro tertio. Sed in ſexto co
pioſius idem exequit̃. Altera uitis.Duæ enī
uites applicitæ & religatæ uni ulmo innitebā
tur:qđ docet Columella his uerbis. Circa uer
nū deīde Aequinoctiū binæ uites quo celeri⁹
ulmū ueſtiāt:pedē inter ſe diſtātes ſcrobib⁹ re
ponēdæ.Inueni tamē Patauii in ea cōſpicua &

Bibliotheca patauina

celeberrima bibliotheca: Quæ iuncta eſt ædi
Diui Iohānis cognomēto uiridari: horrendæ
uetuſtatis Ouidiū in quo nō altera: ſed altam
ſcriptū eſt:ut ad ulmū referat̃. Mero īcluſo.
Vino intus latēti:hoc autē dicit: qm̄ Bacchus
uini uſum mortalib⁹ tradidit:ut ē autor Dio
dorus. Sic tibi cū bacchis. Tradūt Bacchum
in exercitu mulieꝝ copiā circūduxiſſe armatā
haſtis pāpinis iuolutis. Silenū quoq; pædago
gū ac nutritorē:q ei plurimū ad uirtutē & glo
riā reſq; bellicas pfuit.Satyroſq; ēt quoꝝ opa in ſaltationib⁹ ac tragœdiis oblectabat̃:eoꝝ.n.riſu ac ioco
uitā omnē fœlicē traducebat.De Satyris diximus abūde in enarrationibus in Ouidiū de arte amādi. At
tonito nō taceare ſono.Et ſacrificis celebreris:in quibus hominū clamore & ſtrepitu cymbaloꝝ ac tym
panoꝝ oīa reſonabāt:quā rē deſignat Ouidius is uerſibus. Tu biiugū pictis īſignia frænis Colla pmis lyn
cum:bacche ſatyriq; ſequūtur.Quiq; ſenex ferula titubātes ebrius artus Suſtinet:& pādo nō fortiter hæ
ret aſello.Quacūq; ingredieris clamor iuuenilis & una Fœmineæ uoces impulſaq; tympana palmis Con

Sonus baccharum in ſacris

cauaq; æra ſonāt longoq; foramine buxus. Attonito ſono.Sono bacchantum & furentum in tuis ſacris
ſic in primo de arte amādi.Sonuerūt cymbala toto.Littore:& attonita tympana pulſa manu.De clamo
re bacchaꝝ ita etiam ſcribit Dionyſius.Extant & aliæ nō lōge ab his inſulæ ſitæ cultrices q̄ maxime Bac
chi:in quibus Ammitarum mulieꝝ olim clariſſimorum niroꝝ coronatæ hedera:pendentibuſq; corym
bis intra ſe quaſi cōmotæ furore quodā concitantur:atq; cum ingenti clamore elato Bacchum uociferā
tes noctu ipſi deo ſacra ex ritu perficiunt:haud enim ſic in ripis Thraici Abſynti Biſtorides conſueticium
Bacchū proclamant.Neq; ſic indi pueri apud Gangem tripudiant ſtridentes ſonoro cantu: quēadmodū
ibi mulieres illæ Bacchum celebrantes obſtrepunt deo:ac ſaltātes uota perſoluunt:alibi plura diximus.
Oſſa bipenniferi.Inſignes inter eos in quos animaduertit Bacchus ferunt græcum Penthea:cuius fabu

Lycurgus a Baccho uictus

lam habes apud Ouidium in met.Ninum indoq; regem:Lycurgum thracem.Tradunt.n.Bacchū ex Aſia
in Europam cū exercitu tranſituꝝ:cum Lycurgo thracum:qui ſunt ad helleſpōtum ſocietatem coiiſſe.
Quum fœminas primum in thraces uelut amicos traduxiſſet:uiciſſe Lycurgum nocte milites ſuos Bac
chū aggredi:ipmq; & pellices oēs obtrūcari:his per quēdā accolam Tharopē noīe cognitis territus Bac
chus quū nondū tranſfretaſſent milites amicoꝝ pſidio occultem ad exercitum trāſiit.Lycurgus pellices
aggreſſus oēs interemit:At Bacchus exercitu traducto Thracem pugna ſuperatā captūq; priuauit oculis
domeſticis eius cruce affixis Tharopi uero beneficii memor Thracum imperiū cōceſſit:ac ritū orgia ce
lebrandi tradidit.Ouidius uero ſcribit Lycurgū thracum regē fuiſſe:qui Bacchum deū eſſe negabat:ob
qđ dum conaret̃ ſecuri uites incidere:crura ſibi amputauit.Vnde bipennifer appellatur. Ouidi.in met.
Penthea tu uenerande bipenniferūq; lycurgū Sacrilegos mactas. Vmbra pentheos.Penthei aīa. Cla

Corona ariadnæ

ra corona.Ariadnē a Theſeo in Naxo inſula deſtitutam Bacchus uxorem duxit:& ut ſydere clara foret:li
ber ſumptā coronā in cœlum iecit dicente Ouidio.Sūptā de fronte coronā Immiſit cœlo:tenues uolat il
la per auras.Dumq; uolat:gemmæ nitidos uertuntur in ignes Conſiſtuntq; loco ſpecie remanente coro
næ.Qui medius nixiq; genu eſt anguemq; tenentis:Fabulā etiam refert Ouidius in primo de arte aman
di ubi nos quoq; plura diximus:De corona uero Ariadnæ legito Higinū:qui rē multis uerbis pſequitur.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Vnum de numero ſis memor eſſe tuo.
Sunt diis inter ſe commercia flectere tenta
Cæſareum numen numine bacche tuo.
Vos quoqꝫ conſortes ſtudii pia turba poetæ:
Hæc eadem ſumpto quiſqꝫ rogate mero.
Atqꝫ aliquis ueſtrum naſonis nomine dicto
Apponat lachrymis pocula mixta ſuis.
Admonituſqꝫ mei cum circũſpexerit omnes
Dicat ubi eſt noſtri pars modo naſo chori.
Idqꝫ ita:ſi ueſtrum merui candore fauorẽ:
Nullaqꝫ iudicio littera læſa meo eſt.
Si ueterum digne ueneror conſcripta uirorũ
Proxima non illis eſſe minora reor.
Sic igitur dextro faciatis apolline carmen.
Quod licet inter uos nomẽ habere meum.

[L]ittore ab euxio naſonis epiſtola ueni
Laſſaqꝫ facta mari laſſaqꝫ facta uia.
Qui mihi flẽs dixit tu cui licꝫ aſpice
Heu q̃to melior ſors tua ſorte mea ẽ.(romã
Flẽs quoqꝫ me ſcripſit:nec q̃ ſignabar ad os ẽ
Ante ſed ad madidas gẽma relata genas.
Triſticiæ cauſam ſi quis cognoſcere quærit:
Oſtendi ſolem poſtulat ille ſibi.
Nec frondes ſiluis:nec apto gramina campo
Mollia:nec pleno flumine cernit aquas:
Quid priamꝰ doleat mirabitꝰ hectore rapto?
Quidue philoctetes ictus ab angue gẽat?
Dii facerẽt utinam talis ſtatus eſſet in illo.
Vt non triſtitiæ cauſa dolẽda foret.
Fert tamẽ ut debet:caſus patiẽter amaros
More nec indomiti fræna recuſet equi.
Nec fore perpetuam ſperat ſibi numinis irã:
Conſcius in culpa non ſcelus eſſe ſua.
Sæpe refert ſit quãta dei clemẽtia:cuius
Se quoqꝫ in exẽplis annumerare ſolet:
Nam quod opes teneat patrias qđ noia ciuis
Deniqꝫ quod uiuat munus habere dei:
Te tamen o(ſiquid credis mihi)charior illi
Omnibus:in toto pectore ſemper habet.
Teqꝫ menœtiadẽ:te qui comitatus oreſtẽ.
Te uocat ægiden:euryalumqꝫ ſuum.
Nec patriam magis ille ſuã deſiderat:& quæ
Plurima cum patria ſentit abeſſe ſibi:
Quã uultus oculoſqꝫ tuos o dulcior illo
Melle quod in cæris attica ponit apis.

¶ Eſſe unum de tuo numero:Me unũ eſſe de tuis poetis. Cãdore.Mea integritate. Nullaqꝫ iudicio.Si nullius ueſtrum carmen notaui unquam:aut ſi in quenquam ueſtrum mordacem uerſum nunq̃ diſtrinxi. Proxima non illis.Si arbitror proxima ueſtra carmina antiquis non eſſe inferiora. Proxima autem aut uicina : aut nuper a uobis edita . Dextro apolline.Propitio Apolline. Nomen habere meum.Solo nomine ſim uobiſcum: quandoq̃ dẽ corpore non poſſum ꝓpter Auguſtum.

In Quintam Elegiam Enarratio.

[L]ittore ab euxino.Epiſtolam ab Euxino littore romam ueniſſe:coràqꝫ laudantẽ amici fidem inducit Ouidius.Eum poſtremo precatur:ut ſe conſtanter tueatur . Epiſtola naſonis. Ego Ouidii epiſtola. Qui flens.Qui Ouidius plorans. Cui licet.Cui epiſtolæ fas eſt nõ enim es exul ut ego ſum . Oſtendi ſolem. Quaſi dicat cæcus eſt:ſi triſtitiæ cauſam nõ uidet. Mirabitur.Afficietur admiratione:qui Priamum Hectoris mortem lugentem uidet: & eius luctus cauſam quærit:Quibus uerbis deſignat non aliter hunc facere:q̃ eum: qui triſtitiæ ſuæ cauſam uidet:& quærit. Ictus ab angue.Vel ſagitta ueneno hydræ illata pcuſſus:uel re uera a ſerpente ictus ut diximus ſupra. In illo.In Ouidio. Numinis. Auguſti.

Sæpe refert.Sæpe narrat Ouidi. Solet ſe annumerare.Solet ſe unũ ex his profiteri: ĩ quos clemens fuit Auguſtus. Munus habere dei. Subaudi refert ſe habere . Te tamen . Ordo eſt.Tamen o amice charior illi naſoni omnibus amicis:ſi quid credis mihi : Ouidius ſemper habet te in pectore. Menœtiaden. Amiciſſimum:ut Patroclus Menœtii filius Achilli fuit.Te qui comitatus oreſten . Te etiam eo amore ꝓſequitur:quo Pylades Oreſtẽ. Aegidem.Theſeum pirithoi amicum Aegei filiũ.

Euryalumqꝫ ſuum.Niſi & Euryali amor notus eſt carmine Vergiliano. Et quæ pluria. Vxorem:fortunas: & alia id genus. Attica apis. Hymetus mons eſt atticæ regionis : qui floribꝰ ſemp ueſtitꝰ.Hic(ut Strabo ſcribit)mel gignit optimum:quod cuncta bonitate ſuperat:Scribit etiam Plynius Mellis attici in toto orbe ſummam laudem exiſtimari : Sane Mel Atticum ſeu Hymetium:Siculum:uel Hyblæum:& Calymnium a ſcriptoribus maxime celebratur:Mellis autem uſum Ariſteo aſcribit Diodorus.

Hymetus
Mel hymetium ſeu atticum
Mella preſtantiſſima
Mellis uſus

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Illud tempus. Quo una uiximus. Contagia. Cōſternationem. Subitæ cladis. Subtili exilii. Ictæ domus. Domus Ouidii auguſti ira percuſſæ. Senſit tamen omnia. Tamen oēs amicos cognouit. Se. Ipſo Ouidio. Quam: ſubaudi opē. Foret ſolandus. Quia non minus ipſo Ouidio doluiſti. Siue diem uideat. Siue uiuat. Nec ſinet ille tuos. Nec permittet te fruſtra apud illum collocaſſe beneficiū. Ille enim littus arat qui operam perdit: & fruſtra laborat: Ouidius in epiſtolis. Non ꝑfectu ris littora bob⁹ aras. Ipſa ro. Ipſa epl'a peto.

In Sextam Elegiam Enarratio.

ANnuus aſſuetum. Seipſum hortat̃ ad celebrandum uxoris natalē: pro qua bene precat̃: diēq; laudat: qui eam elegantiſſimis moribus in lucem protulit. Et quãuis digna eſſet fœliciori fortuna eam tamē hortatur: ut omnia æquo animo ferat: ſiquidem eius uirtus: non niſi in aduerſis perſpici poterat. Demum deos precatur: ut ſi nolint ſibi parcere: ſaltem uxori innocenti ignoſcát. Laertius heros. Vlyſſes Laertii filius. Diem coniugis: Natalem uxoris Penelopes. Lingua fauens. Lingua mea bonis uerbis intēta: quid autem ſit linguis fauere diximus ſupra.

Bona uerba

Bona uerba. Verba læta: & bene precantia: quibus antiqui die natalitio utebantur. Tibullus. Dicamus bona uerba uenit natalis ad aras. Quiſquis ades lingua uir: mulierq; faue. Semel. Meo tantum natali. Ordo eſt. Et ueſtis alba decolor meis fatis: q̃ ſemel ſumitur mihi tot anno ſumatur. Decolor. Cōtrarii: & quaſi mali coloris: de ueſte aūt natalitia dictum eſt.

Genii ara in natali

Araq; gramineo. Genio natalē celebrantes arā erigebant: quam floreis ſertis ornabant. Tibullus Ipſe ſuos ad ſit genius uiſurus honores. Cui decorent ſanctas florea ſerta comas.

Fœminæ Iunoni ſacrificabant in natali

Fœminæ uero Iunoni ſacrificabant. Tibullus: Natalis iuno ſanctos cape turis honores. Quos tibi dat tenera docta puella manu. Da mihi tura puer. Tura aliiq; ét odores eodem die utebantur. Tibullus. Vrantur pia tura focis: urantur odores: Quos tener e terra diuite mittit arabs: Et alibi. Mane geni cape tura libēs: uotiſq; faueto.

Quatenus Quatinus

Quatenus. Quouſq;. Quatenus enim per e aduerbium eſt temporis: uel loci: per i uero coniunctio cauſalis: ut docet Caper. In charo coniuge. In me charo marito. Cætera pars uitæ. Reliquus uitæ meæ uxoris curſus. Triſti nube. Triſti infortunio. Adiicerem & noſtros. Precarer inquit ut annis eius noſtri quoq; accederent. Sed me contagia fati. Sed uereor ne fata mea infœlicia annorum uxoris fœlicitatem corrumpant.

Sæpe ét mœrēs tēpus reminiſcitur illud:
Quod nō præuētum morte fuiſſe dolet.
Cumq; alii fugerēt ſubitæ contagia cladis
Nec uellēt ictæ limē adire domus.
Te ſibi cum paucis meminit manſiſſe fidelē:
Si paucos aliquis treſue duoſue uocat.
Quãuis attonitus ſenſit tamē omnia: nec te
Se minus aduerſis indoluiſſe ſuis.
Verba ſolet uultumq; tuū gemituſq; referre:
Et te flēte ſuos demaduiſſe ſinus.
Quã ſibi præſtiteris: qua conſolatus amicū
Sis: ope ſolandus cum ſimul ipſe fores.
Pro quibus affirmat fore ſe memorēq; piūq;:
Siue diē uideat ſiue tegatur humo.
Per caput ipſe ſuum ſolitus iurare tuumq;
Quod ſcio non illi uilius eē ſuo.
Plena tot & tantis referetur gratia factis
Nec ſinet ille tuos littus arare boues
Fac modo cōſtanter ꝓfugum tueare: quod ille
Qui bñ te nouit non rogat ipſe rogo.

ANnuus aſſuetū dñæ natalis honorē
Exigit: ite manus ad pia ſacra meæ.
Sic quōdã feſtū laertius egerat heros
Forſan in extremo coniugis orbe diē.
Lingua fauēs adſit noſtrorū oblita laborum:
Quæ puto dedidicit iam bona uerba loq.
Quæq; ſemel toto ueſtis mihi ſumitur anno
Sumatur fatis decolor alba meis.
Araq; gramineo uiridis de ceſpite fiat:
Et uelet tepidos nexa corona focos:
Da mihi tura puer pingues faciētia flãmas:
Quodq; pio fuſum ſtridat in igne merum.
Optime natalis: q̃uis procul abſumus opto
Candidus huc uenias diſſimiliſq; meo.
Si qd & inſtabat dominæ miſerabile uulnus:
Sit perfuncta meis tēpus in omne malis.
Quæ graui nup pluſq̃ quaſſata ꝓcella ē:
Quod ſupeſt tutum p mare nauis eat.
Illa domo nataq; ſua patriaq; fruatur:
Erepta hæc uni ſit ſatis eē mihi.
Quatenus & nō ē in caro coniuge fœlix
Pars uitæ triſti cætera nube uacet.
Viuat: ametq; uiꝫ: quoniam ſic cogit̃ abſens:
Conſumatq; annos ſed diutnrna ſuos.
Adiicerē & noſtros ſed ne contagia fati

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶ Quos agit ipſa. Annos ipſius uxoris. Senſus. Intelligẽtia. Fumus enim uidet̃ q̃ſi futura prænoſcere. Ineſt nebulis. Eſt fumo. Exigit. Emittit. Conſiliũ meum. Meã deliberationẽ qa nõ portẽdũt mihi fœlicitatem ut credebam. Cætera. Reliqua ſigna. Conſiliũ cõmune. Conſilium huius ſacri eſt mihi cum uxore cõmune. In ara. In rogo. Hoc aũt exemplo oſtendit ſenſum eſſe igni in his ſacris. Fratrib⁹ Eteocli & Polynici: quorũ bella nota ſunt Diodori & Papinii monumẽtis: mutuis eñi ictibus cecidere. Ipſa ſibi diſcors. Quũ Polynicis cadauer ĩpoſitus fuiſſet Eteoclis rogo ſubito flãma diſceſſit: dicẽte Papinio libro thebaidos duodecimo. Ecce iterũ frĩs primos ut cõtigit art⁹ Ignis edax: tremuère rogi: & nou⁹ aduena buſti Pellit̃: exũdãt diuiſo uertice flãmæ alternoſq; apices abrupta luce corruſcãt. Et Lucan⁹. Veſtali raptus ab ara Ignis & oſtendẽs cõfectas flãma latinas Scindit̃ ĩ ptes: geminoq; cacumine ſurgit Thebanos imitata rogos. Tanq̃ mãdetur. Tanq̃ flãmæ iniungat̃: ut ita ſeparet̃ Battiades. Callimachus poeta. Ab alto. Ab aere: legitur ẽt ab arcto.

Flãma diuiſa in eteoclis rogo

Corrumpant timeo quos agit ipſa mei.
Nil homini certũ eſt: fieri quis poſſe putaret:
Vt facerẽ in mediis hæc ego ſacra getis?
Aſpice: ut aura tamẽ fumos e ture coortos
In partes italas & loca dextra ferat:
Senſus ineſt igitur nebulis quas exigit ignis
Conſilium fugiunt cætera pene meum.
Conſiliũ cõmune ſacrum cum fiat in ara
Fratribus alterna: qui periere manu.
Ipſa ſibi diſcors tanq̃ mandetur ab illis
Scinditur in partes atra fauilla duas.
Hoc (memini) quondã fieri nõ poſſe loq̃bar
Et me battiades iudice falſus erat.
Oĩa nunc credo cũ tu nõ ſtultus ab alto
Terga uapor dederis: auſoniamq; petas.
Hæc igitur lux eſt quæ ſi nõ orta fuiſſet:
Nulla fuit miſero feſta uidenda mihi.
Edidit hæc mores illis heroibus æquos
Quis erat eurytion icariuſq; pater.
Nata pudicitia eſt ſecum probitaſq; fideſq;.
At non ſunt iſta gaudia nata die.
Sed labor: & curæ: fortunaq; moribus impar:
Iuſtaq; de uiduo pene querela toro.
Scilicet aduerſis probitas exercita rebus
Triſti materiam tempore laudis habet.
Si nihil infeſti durus uidiſſet Vlyſſes:
Penelope fœlix: ſed ſine laude foret.
Victor echionias ſi uir penetraſſet in arces:
Forſitan euadnem uix ſua noſſet humus.
Cũ peliæ genitæ tot ſint cur cognita nobis
Nempe fuit miſero nupta quod una uiro?
Effice ut iliacas tangat prior alter harenas:
Laodomia nihil cur referatur erit.
Et tua (quod malles) pietas ignota fuiſſet.
Implerent uenti ſi mea uela ſui
Dii tamen & cæſar diis acceſſure: ſed olim
Aequarint pylios cum tua fata dies

Terga dederis. Fugeris Italiã uerſus ubi erat poetæ uxor: nec illic ubi ipẽ erat pmãſeris: aut ei boni aliq̃d portẽderis. Hæc lux. Hic dies natalitius. Hæc. Scilicet dies. Nulla feſta. Nulla dies feſta. Fuit uidenda. Quia ſi hoc die non nata fuiſſet uxor: illũ non celebrarẽ.

Illis heroib⁹. Illis claris & illuſtrib⁹ fœmis: quas ipſe poeta heroidas appellat. Quis erat eurytiõ. Ita q̃dẽ ĩ oĩb⁹ legit̃ exẽplarib⁹. Emendate ãt ñ Eurytiõ: ſed Eetiõ ſcribẽdũ affirmo: ut ad ãdromachẽ Hectoris referat̃: q̃ Eetiõis filia fuit: ut meminit Stra. lib. xiii. Tenuit autẽ Eetion Tenedõ dicẽte Oui. lib. iiii. faſtorũ Et tenedõ ueteres Eetionis: opes: q̃ ãt andromache caſtiſſima fuerit: docet Oui. in ultĩa huius libri elegia quũ inq̃t. Cernis ut admeti cãtet̃ ut hectoris uxor. Icariuſq; pr̃. Icarius pr̃ fuit Penolopes. Nata pudicitia eſt ſecũ. Diẽ laudat ut uxoris laudes aggerãdo: oſtendat ſola gaudia ei defuiſſe: Pene iuſta. Quaſi æq̃: nã quaſi iuſte q̃rit̃: q̃ mea cã uidua ſit. Exercita. Probata. Hic autem refelli ea oĩa q̃ infœlicitatis loco annumerauerat. Victor echionias. capaneũ deſignat de quo diximus. In arces echionias. In arces thebanas. Echiõ enim fuit unus ex ſociis cadmi: q cũ eo thebas condidit.

Eetion pater andromaches

Echion

Euadnẽ. Vxorẽ capanei: cuius mors nota ẽ. Quum peliæ genitæ tot ſint. Pelias filius fuit Neptũi ex Tyro nympha filia Salmonei regis Salamine ut ſcribit Homerus in Odyſſea. Refert. n. hãc conſueuiſſe circa ripas Eniphei fluminis delectari. Eã Neptunus ſũpta Eniphei forma uirginẽ cepit: & cũ ea cõcubuit: genuitque Peliã & Neleũ: cuius rei meminit ẽt Diodorus apud quẽ cõperio Peliæ filias tres fuiſſe: quarũ priorẽ Alceſtem nuptui dedit Iaſon poſt interfectum Peliã Admeto Theſſalo. Amphinomẽ arobremoni Leontei fratri: Euadnẽ uero œneo cephali tũc phoceotũ regis. Cur cognita nobis? In aliis exẽplaribus etiã ita legitur. Cur nobilis una eſt? Alceſtẽ autẽ intelligit: de qua plura diximus in enarrationibus noſtris in Ouidium de arte amandi. Miſero uiro. Infœlici marito Admeto. Alter. Quam Protheſilaus: cuius mortem alibi diximus. Laodomia. Ordo eſt: nihil erit cur Laodomia referatur. i. narretur in mariti amplexu periiſſe. Implerẽt uenti. Hoc eſt ſi res meæ ſecundæ eſſent: Eſt aũt a nauigantibus ſumpta trãſlatio.

Peliæ parẽtes

Neleus

Peliæ filias tres

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Sed illi parcite.Sed uxori ignoſcite. In Septimam Elegiam Enarratio.

TV quoq; noſtroꝶ. Querit᷑ ſe ab amico deſtitui:hortaturq; illū:ut cōſtāter in amicitia pſiſtat q̄ primo coluerar. Sarcina ſum.Sū iḡt tibi oneri & moleſtiæ. Palinure.Amice ſimilis palinuro:q amicū deſeris:ut ille nauē in medio curſu deſtituit ut docet Maro. Neue fides ſit minor tua arte.Ideſt nō min⁹ ſit officiū q̄ fides erga me tua. Debes.n.mihi & artē: & fidē pariter pſtare:ut optimus nauis gubernator:p artē aūt officiū amici ītelligit.Querit᷑ ergo fide ſola ſibi ab amico ſeruata:offm̄ deeſſe:quū utrāq; rē amic⁹ ab amico expectar᷑ debeat. Quā ſemel excepit.Quā ſemel pſtādā ſuſcepit.Sūt q legāt accepit: ſupior lectio magis placet. Nūq̄ nō.i.ſp. Podali-

Machaon Podalirius rius.Aeſculapius filios reliq̄t Machaonē:& podaliriū:q arti pr̄næ dediti:quū ad troiā cū agamēnone nauigaſſēt:plimū græcis in eo bello curādis ſūmo ſtudio uulnerib⁹ opitulati ſunt magnā ob id gloriā adepti.Meritis quoq; imunitas reꝶ oīum poſt bellū ē cōceſſa. Turpius eiicit᷑.Probat nō ſubeūdū on⁹ fuiſſe amiciciæ ſi illud đpoſitur⁹erat:idq; hoſpitis exēplo: cui turpi⁹ eē dicit illū ſeml' acceptū domo eiicer᷑: q̄ ſi oīo nūq̄ accepiſſet. Ara.Præſidiū. Tuū iudiciū.Tuā opionē quā de me hēbas. Nr̄a crimia.Nr̄æ crimiatōes. Quod cupio.Quā rē opto ut ſpūs e mēbris exeat. Strigāt᷑.Vulnerent᷑:feriāt᷑. Nr̄o delicto.Nr̄a maledicētia.

Et uidear.Et quā appeā. Merito.Iuſte:ſi te læſero. Vilior.Quā ſolebā:ul' q̄ nūc. Vt mea ſit lōgis.Vt ſim tibi irat⁹ pp maloꝶ meoꝶ lōgitudinē. Motā.Mētē eē agitatā. Agamēnōe natū.Oreſtē. Ille.Pylades. Hoc ē cū miſeris. Hoc dicit.Bt̄i cuꝫ miſeris hoc hn̄t ſolū cōe: ꝗ utriſq; obſeqū pſtari ſolet.q.d.mihi miſero obſeq debes:qn̄q dē obſeqmur ita miſeris: ut ut etiā beatis:quā rē tamē apte inuit īferi⁹ eo uerſu.Si mihi nō pcis:& reliq̄. Ambob⁹. Et btis & miſeris. Cedit᷑ & cæcis.Solem⁹ ēt obſeq & cedere cæcis trāſeūtibus. Et quos ptexta:Tertiū genus hoīum deſignat:q̄bus ēt obſeqmur hoc ē magr̄atus & cōſules:quos deſignat p ptextā & uirgaꝶ faſces:q a lictorib⁹ pferebant᷑:Illđ notādū Valeriū publicolā(autore Diony.)abſtuliſſe a faſcibus ſecures:conſti-

Cōſules in urbe faſcibus:extra ſecuribus utebantur tuiſſeq; futuris poſt ſe cōſulibus cōſuetudinē ut quū extra urbē eēnt:uterent᷑ ſecuribus:ītus uero tm̄ faſcibus ornarent᷑. Impioſa.Plena īperii:uel oſtētatrix īperii. Si mi.nō par.Si te mei tāq̄ amici nō miſeret. Fortunæ par.de. Debes miſereri fortunæ meæ īfœlicis. Non hēt in no.Solet.n.uſu uenire:ut quos iniuriæ īuiſos faciūt:gratioſos miſeriæ reddant ut eſt apud Valeriū. Iſto qđ q̄.Iſto malo qđ mihi obiicis. Illud.ſ.minimū de pte nr̄oꝶ laboꝶ.

Hybla Megara Hybla flo.Hybla urbs fuit Siciliæ:quam(ut Strabo ſcri.)Dorienſes cōdidere: ea urbs etiā Megara appellata fuit.Hyblā ab Hyblone rege Siculo:q eā incoluit noīatā docet Thucidides li.yi.eius ager floribus abūdabat.Martia-

Mel hyblæum lis.Florida p uarios ut ſpargit᷑ hybla colores. Quū breue ſicaniæ uer populant᷑ apes:ibi aūt

Habes hyblææ erat optimi mellis copia: Silius lib.xiiii. Tū q̄ nectareis uocat ad certamē hymetō Audax hybla fauis.Et Maro in bucolicis. Apes hyblæas appellauit.

Non mihi:qui pœnā fateor meruiſſe:ſed illi
Parcite:quæ nullo digna dolore dolet.
TV quoq; nr̄aꝶ quondā fiducia rerū
Qui mihi cōfugiū:q mihi port⁹ eras
Tu quoq; ſuſcepti curā dimittis amici
Officiiq; piū tam cito ponis onus.
Sarcina ſum fateor:quā ſi tu tēpore duro
Depoſiturus eras:non ſubeunda fuit.
Fluctibus in mediis nauē palinure relinqs:
Ne fuge:neue tua ſit minor arte fides.
Nunquid achilleos inter fera prælia fidi
Deſeruit leuitas automedontis equos?
Quā ſemel excepit nunquā podalirius ægro
Promiſſam medicæ non tulit artis opē.
Turpius eiicitur:quam nō admittitur hoſpes
Quæ patuit dextræ firma ſit ara meæ.
Nil niſi me ſolū primo tutatus es:at nunc
Me pariter ſerua iudiciumq; tuum.
Si mō non aliqua eſt in me noua culpa:tuāq;
Mutarunt ſubito crimina noſtra fidem.
Spirit⁹ hic ſcythica quē nō bn̄ ducimus aura
Quod cupio mēbris exeat ante meis.
Quā tua delicto ſtringant᷑ pectora noſtro.
Et uidear merito uilior eſſe tibi.
Non adeo toti fatis urgemur iniquis:
Vt mea ſit longis mēs quoq; mota malis.
Finge tn̄ morā:quotiēs agamēnone natum
Dixiſſe in piladen uerba proterua putas?
Nec procul a uero ē:qđ uel pulſarit amicū:
Manſit in officiis non minus ille ſuis.
Hoc eſt cum miſeris ſolum cōmune beatis:
Ambobus tribui quod ſolet obſequium:
Ceditur & cæcis:& quos prætexta uerendos.
Virgaque cum uerbis imperioſa facit.
Si mihi non parcis:fortunæ parcere debes:
Non habet in nobis ullius ira locum.
Elige noſtroꝶ minimum de parte laborum.
Iſto quod quæreris grandius illud erit.
Quam multæ madida celant᷑ arundine foſſæ
Florida quā multas hybla tuetur apes.

Quā

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Quã multæ gracili terrena ſub horrea ferre
Limite formicæ grana reperta ſolent.
Tam me circũſtat dēſorum turba malorum:
Crede mihi: uero eſt noſtra querela minor
His qui cõtẽtus nõ eſt in littus harenas:
In ſegetẽ ſpicas: in mare fundat aquas.
Intẽpeſtiuos igitur cõpeſce furores:
Vela neq; in medio deſere noſtra mari.

QVã legis ex illa tibi uenit ep̄la terra
Latus ubi æquoreis iſter aditur aqs
Si tibi contingit cũ dulci uita ſalute:
Candida fortunæ pars manet una meæ.
Scilicet ut ſemp quid agã chariſſime quæris:
Quamuis hoc uel me ſcire tacẽte potes.
Sum miſer: hæc breuis ẽ nr̄oꝝ ſumma laborũ:
Quiſq; & offenſo cæſare uiuet: erit.
Turba tomitanæ quæ ſit regionis: & iter
Quos habitẽ mores diſcere cura tibi eſt.
Mixta ſit hæc quamuis inter græcoſq; getaſq;
A male pacatis plus trahit ora getis.
Sarmaticæ maior geticæq; frequentia gẽtis
Per medias in equis itq; reditq; uias.
In quibus eſt nemo: qui nõ choritõ & arcũ:
Telaq; uipero lurida felle gerat.
Vox fera: trux uultus: ueriſſima mortis imago
Non coma: nõ ulla barba reſecta manu.
Dextera non ſegnis fixo dare uulnera cultro:
Quẽ uinctum lateri barbarus oĩs habet.
Viuit in his igitur tenerorum luſor amorum
Hos uidet: hos uates audit amice tuus.
Atq; utinam uiuat: & non moriatur in illis:
Abſit ab inuiſis hæc tamẽ umbra locis.
Carmina qđ pleno ſaltari noſtra theatro:
Verſibus & plaudi ſcribis amice meis.
Nil equidem feci (tu ſcis hoc ipſe) theatris.
Muſa nec in plauſus ambitioſa mea eſt.
Non tamẽ ingratũ eſt quodcũq; obliuia nr̄i
Impedit & ꝓfugi nomẽ in urbe refert.
Quamuis interdũ quæ me læſiſſe recordor
Carmina deuoueo: pierideſq; meas.
Cũ bene deuoui nequeo tamẽ eſſe ſine illis.
Vulneribuſq; meis tela cruẽta ſequor.
Quæq; mõ euboicis lacerata ẽ fluctibꝰ audet
Graia capharea currere puppis aqua.
Non tamẽ ut lauder uigilo curamq; futuri

¶ Gracili limite. Anguſto calle. Eſt minor uero. Minor eſt ipſa ueritate. His. Scilicet ex cuſationibus: quas adduxi. In littus harenas. Qui me plura mala poſſe exiſtimat: aut uellet habere: his quæ patior: ille maxio cumulo malorum meorum: maiorem etiam addit: & cupit quaſi impoſſibilia. Intẽpeſtiuos furores. Irã imaturã. Igiĩ. Quãdo premor tot malis.

In Octauam Elegiam Enarratio.

QVam legis. Amico quærenti quid ageret ĩ Scythia reſpondet breuiter Ouidius ſe miſerum eſſe: Poſtmodum Tomitanæ regionis incolarũ mores deſcribit. Deinde dicit ſtudiis poeticis animum detineri: ac paſci: & ſe carminibꝰ mala ſua obliuiſci. Latus Iſter. Spatioſus ille fluuius: de quo ſuperius abunde diximus. Vita cum dulci ſalute. Vita cum ipſa incolumitate hoc eſt ſi uiuis: & uales. Candida. Fœlix: proſpera. Vt ſemper. Subaudi q̃ris. Erit. Scilicet miſer. Inter græcoſq;. Græcorum enim colonia fuit Tomus: ut diximus ſupra. Plus trahit. Similior eſt getis: q̃ græcis. Sarmaticæ maior. Rationem aſſignat eius rei qua dixit: eam ſcilicet regionem habere plus barbarici: Chorytos q̃ græcitatis. Choryton. Chorytos (ut docet Lactantius grãmaticus) Theca arcus ſoliꝰ dicitur: ſicut Pharetra ſagittarum. Hic uero Choryton pro pharetra poſuit. ut etiam Silius eo uerſu. Choryti fratrum ex humeris: calamiq; paterni Pendebant. Et Statius Cœleſtibus implet Choryton telis. Felle uipereo. Felle ſerpentis. Eo enim ſagittas inficiunt getæ: ut docuimus. Lurida tela. Tela ſupramodũ pallida fellis aſpergine: Vergiliꝰ. Lurida terribiles miſcent aconita nouercæ. Vinctum lateri. Alligatum lateri. Pleno theatro. Magna hominum frequentia: qui recitationi meorũ carminum interſunt in theatro. Nil feci theatris. Nulla mihi re ĩ theatro auram paraui: uel nullo carmine theatrum læſi: quemadmodũ Auguſtum præceptis amatoriis. In plauſus. Vt recitationi meorum carminum plaudaĩ: quod fieri ſolebat: quum opus recitatum placuiſſet. In ora refert Legitur etiam in urbe.
Fluctibꝰ euboicis. Vndis maris ægei: quod Euboiam inſulam alluit. Capharea aqua. Aqua eiuſdẽ maris ægei quaſi dicat: audet iterum nauigare per illud mare: ĩ quo ſemel naufragium fecit. Eſt autem Caphareus mons Euboicæ inſulæ ad Helleſpontum uerſus. Vergilius. Et Euboicæ cautes: ultroq; caphareus. Caphareus

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶ Siue homines. Subaudi ſpecto. Quāq; lupi. Scilicet habeāt. Pellibus. Rhenonibus: & brachis. Qui forte latie. Qui poſſit eē interpres inter latinū: & Tomitanum. Fiat tuta. Conſeruetur incorrupta: melius tamē legitur nō tuta: ſed muta ī alio codice. Vox mea: Mea uerba. Sono patrio. Latio ſermōe. Deſueta uerba. Verba iādiu a me ītermiſſa. Sic animum tēpuſq; traho. Eo modo animus geſcit: & fallitur: & tempus ita producitur. Reduco. Remoueo.

In Nonam Elegiam Enarratio.

NOn adeo cecidi. Inimicū ſibi inſultantē monet: ut memor fortunæ uarietatis minime lætetur eius exilio: & ruina: quandoquidē poſſit accidere ut in patriā redeat: illūq; uideat grauiore aliqua cauſa fugatum. Cecidi. Proſtratus ſum. Inferius. Vilius: & magis abiectum. In orbe dubio. In orbe ubi oīa īcerta ſunt. Fortunæ numē. Fortuna enim nō modo cæca exiſtimata fuit: ſed etiam uaga: inconſtans: incerta: & uaria. Vltrix rhamnuſia. Rhamnuſia: quam græci Nemeſin uocant dea ab antiquis indignationis credebatur. Indignabatur enim contra ſuperbos & elatos: ut in quadā noſtra Apologia autoritate Plynii & Strabonis docuimus. Et nūquam dixi. Quaſi dicat nunquam malo alieno gauiſus fui. Vilia qui quondam. Vidi etiam inquit diuitem redactum ad id inopiæ ut mendicaret.

Rhānuſia Nemeſis

Nominis: utilius quod latuiſſet: ego.
Detineo ſtudiis animum: falloq; labores:
Experior curis & dare uerba meis.
Quid potius faciam deſertis ſolus in oris?
Quāue malis aliā quærere coner opem?
Siue locū ſpecto: locus ē inamabilis: & quo
Eſſe nihil toto triſtius orbe pōt.
Siue hoīes: uix ſunt hoīes hoc nomine digni:
Quāq; lupi ſæue plus feritatis habēt.
Nō metuunt leges: ſed cedit uiribus æquū.
Victaq; pugnaci iura ſub enſe iacēt.
Pellibus & laxis arcēt mala frigora brachis:
Oraq; ſunt lō[illegible] horrida tecta comis.
In paucis extant græcæ ueſtigia linguæ.
Hæc quoq; iā getico barbara facta ſono ē.
Vnus in hoc nō ē populo qui forte latine
Quælibet e medio reddere uerba queat.
Ipſe ego romanus uates (ignoſcite muſæ)
Sarmatico cogor plurima more loqui.
Et pudet: & fateor: iam deſuetudine longa
Vix ſubeunt ipſi uerba latina mihi.
Nec dubito: qn ſint & in hoc nō pauca libello
Barbara: nō hominis culpa ſed iſta loci ē.
Ne tamē auſoniæ pdā cōmercia linguæ:
Et fiat patrio uox mea muta ſono.
Ipſe loquor mecū: deſuetaq; uerba retracto:
Et ſtudii repeto ſigna ſiniſtra mei.
Sic animum tēpuſq; traho: meq; ipſe reduco
A cōtēplatu ſemoueoq; mali.
Carminibus quæro miſerarū obliuia rerum:
Præmia ſi ſtudio cōſequar iſta: ſat ē.

NOn adeo cecidi: quis abiect⁹: ut īfra
Te quoq; ſim īferius quo nihil eē pt.
Quæ tibi res aīos ī me facit īprobe?
Caſib⁹ īſultas: quos potes ipe pati? (curue
Nec mala te reddūt mittē placidūq; iace[illegible]
Noſtra: qbus poſſunt illachrymaꝛ feræ.
Nec metuis dubio forrunæ ſtātis in orbe
Numē: & exoſæ uerba ſupba deæ.
Exiget at dignas ultrix rhamnuſia pœnas:
Impoſito calcas qui mea fata pede?
Vidi ego naufragiūq; uiros & ī æquoꝛ mergi
Et nunquā dixi iuſtior unda fuit.
Vilia q quōdā miſeris alimēta negarat:
Nunc mēdicato paſcitur ille cibo.

Paſſibus

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Paſſibus ambiguis fortuna uolubilis errat:
 Et manet in nullo certa tenaxq; loco.
Sed mō læta maēt: uultus mō ſumit acerbos:
 Et tantum conſtans in leuitate ſua eſt.
Nos quoq; floruim⁹: ſed flos fuit ille caducus:
 Flammaq; de ſtipula noſtra breuiſq; fuit.
Neue tamen tota capias fera gaudia mente:
 Non eſt placandi ſpes mihi nulla dei.
Vel quia peccaui citra ſcelus: utq; pudore.
 Non caret inuidia ſic mea culpa caret.
Vel quia nil ingens ad finem ſolis ab ortu
 Illo cui paret mitius orbis habet.
Scilicet ut per uim non eſt ſuperabilis ulli:
 Molle cor ad timidas ſic habet ille preces.
Exemploq; deū quibus acceſſurus & ipſe eſt
 Cum pœnæ uenia plura roganda petam.
Si numeres anno ſoles & nubila toto:
 Inuenies nitidum ſæpius eſſe diem.
Ergo ne nimium noſtra lætere ruina:
 Reſtitui quondam me quoq; poſſe puta:
Poſſe puta fieri lenito principe: uultus
 Vt uideas media triſtis in urbe meos.
Vtq; ego te uideam cauſa grauiore fugatum:
 Hec ſunt a primis proxima uota meis.

O Tua ſi ſineres ī noſtris nomina poni.
 Carminib⁹: poſit⁹ q̄ mihi ſæpe fores
 Te canerē ſolū meriti memor: inq; li
Creuiſſet ſine te pagina nulla meis. (bellis.
Quid tibi deberē tota [redacted] ſciretur ī urbe:
 Exul in amiſſa ſi tamen urbe legor.
Te præſens mitē noſſet: te ſerior ætas:
 Scripta uetuſtatē ſi modo noſtra ferunt.
Nec tibi ceſſaret doctus benedicere lector:
 Hic te ſeruato uate maneret honor.
Cæſaris eſt primū munus: qd̄ ducimus auras
 Gratia poſt magnos eſt tibi habenda deos.
Ille dedit uitā. tu quam dedit ipſe tueris:
 Et facis accepto munere poſſe frui.
Cumq; phorreret caſus pars maxima noſtros
 Pars etiam credi pertimuiſſe uelit.
Naufragiūq; meū tumulo ſpectaret ab alto:
 Nec dederit nanti per freta ſæua manum.
Seminecē ſtygia reuocaſti ſolus ab unda:
 Hoc quoq; qd̄ memores poſſum⁹ eē tuū ē.
Dii tibi ſe tribuāt cū cæſare ſemper amicos.
 Non potuit uotum plenius eē meum:

¶ Paſſibus ambiguis. Incerto greſſu. Fortuna enim incerta eſt quam rem etiam docuit Maro eo uerſu. Multa dies uariuſq; labor mutabilis æui Rettulit in melius: multos alterna reuiſcens Luſit: & in ſolido rurſus fortuna locauit. Et Auſonii de fortuna tale extat epigramma. Fortuna nunquam ſiſtit in eodem ſtatu. Semper mouet: uariat ac mutat uices. Et ſumma in imum uertit: ac uerſa erigit. De fortuna plura etiam legito apud Plyniū. Tenaxq;. Et firma: Et tm̄ conſtans. Et tantum inquit firma manet in ipſa leuitate. Non eſt nulla. Eſt aliqua. Dei. Cæſaris. Vel quia peccaui. Rationem aſſignat quare ſperet Cæſarem leniri poſſe. Citra ſcelus. Sine ſcelere: ſed errore: & imprudentia. Vtq; pudore. Non caret. Et ut meū crimen non caret ignominia: Vel certe. Vt me inquit non pudet Cæſaris: ſic apud illud odio careo. Inuidia enim hoc in loco pro odio accipitur: ut apud Terentium. Vt ſine inuidia laudem inuenias & amicos pares. Vel quia nil ingens. Ordo eſt. Vel quia ingens orbis habet nil mitius: & reliqua. Illo. Scilicet Cæſare. Cui paret. Cui ipſe orbis ſubiectus eſt. Molle cor. Cor facile & placabile. Ad preces timidas. Ad humiles preces. Exemplo deum. Deorum exemplo: qui ſolent ueniam mortalibus concedere. Aut qui magis proſūt: q̄ obſint. Et ipſe. Etiam ipſe Auguſtus. Eſt acceſſurus. Eſt peruenturus in numerum deorum. Cum uenia pœnæ. Vt mihi ignoſcat. Plura roganda. Plura q̄ ab eo petiturus ſum: hoc eſt petam ab eo ut mihi ignoſcat & alia q̄dam. Si numeres. Oſtēdit deos plus de mortalibus bene mereri. Vtq; ego te uideā. Subaudi. Et puta poſſe fieri. Fugatum. In exiliū pulſum. Hæc uota. Scilicet ut uideam te grauiore cauſa fugatum. Sunt proxima. Sunt ſecunda. A meis primis. Poſt prima mea uota: q̄ ſunt ut primo reducar. Secūda ut tu exules.

Fortuna incerta

Inuidia pro odio

In Decimam Elegiam Enarratio.

O Tua ſi ſineres. Laudat amici fidē: faceturq; eius beneficio ſe uitā ducere ſimulq; gratias agit: Poſtremo dicit ſe libenter eius beneficia nota omnibus facturum fuiſſe: ſi ille ſuis ſcriptis nominari pateretur. Ferunt uetuſtatē. Sunt ad poſteros puentura. Seruato uate. Me Ouidio a te conſeruato. Quod ducimus auras. Quod uiuimus. Poſt magnos deos. Poſt Iouē: & Auguſtū. Vel deos appellat Auguſtū: & eius liberos. Accepto munere. Accepta uita. Perhorreret nr̄os caſus. Perhorreret ne mecum relegaret. Pars etiam credi. Quū etiam qdem nō ueri amici ſimularent timere: quum tamē nihil timent. Tuum eſt. Quia ſi nō uiueremus nō poſſemus eē memores. Plenius eſſe. Quā pcari ut dii cū cæſare tibi ſint amici.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Copula

Melium

Carceres

¶ Hæc:beneficia. Dura copula. Copula hic pro eo fune accipitur:quo canes a uenatoribus alligari ducuntur.uulgo Laſſum appellant:Ouidius in met. Copula detrahitur canibus. Cingulũ uero circum collum Melium appellat Varro in re ruſtica libro ſecundo cuius uerba hæc ſunt. Ne uulnerétur a beſtiis imponuntur his collaria:quæ uocantur Melium:ideſt cingulum circum collum ex corio firmo cum clauibus capitatis. Nondũ reſerati carceris. Nondum aperti termini:unde equi incipiunt currere:quem locũ hic licentia poetica in ſingulari protulit:quum numero multitudinis uſurpatũ legamus ut eſt autor Seruius. Vincta. Ligata. Non meminiſſe. Me non recordari tui. Lumen ſolare. Lucem ſolis.i.uitam. Legitur & lumen uitale hoc eſt lumẽ hoc quo uiuimus. Sic etiam Vergilius Vitales auras appellauit.

In Vndecimam Elegiam Enarratio.

VT ſumus in ponto. Tres annos ſe ægiſſe ſcribit poeta:eos tamen ſibi decẽ uideri:idq; loci aſperitate & difficultatibus quas deinde ſubiũgit. Ter frigore conſtitit. Ter frigore concreuit:quibus uerbis tertiam hiemem:hoc eſt tertium annũ deſignat. Ter eſt facta dura. Non modo per Iſtri glaciem tertium annum denotat: ſed etiam per glaciem maris Euxini:quod etiam nimio rigore congelaſcit:quod ideo accidit:quoniam põtus in lacus ſpeciem propemodum trãſit:eo ꝙ multi in eum fluuii effluunt. Dardana quot graio. Decem annos deſignat:quibus græci troiam oppugnarunt.

Cur euxinus congelaſcit

Solſtitium

Stare putes. Credas tẽpora nõ labi. Nec mihi ſolſtitium dicitur quaſi ſolis ſtatio:quũ ſol ultra nõ progreditur:ſed retrocedere incipit. Sunt autem duo Solſtitia. Alterum æſtiuum: de quo hic intelligit Ouidius Id eſt.viii.calendas Iulii:quum ſol remeare ad inferiores incipit circulos:& noctes fiũt breuiores Alterum hiemale.viii.calendas Ianuarii autore Seruio. Scribit Columella Hiparco placuiſſe brumale ſolſtitium eſſe.xvi.calendas ianuarii Sole in Capricornum trãſitum faciente. Chaldeos id obſeruare.ix.calẽdas ianuarii. De Solſtitio plura Plynius libro.xviii. Vitruuius:ac etiam Higinus. Quicquam de noctibus aufert. Quãuis enim noctes eo tempore ſint breuiores. Lõgiores tamen Ouidio uidebantur:quod his accidit:qui graui aliqua cura cõficiuntur. Bruma. Solſtitium hiemale. Anguſtos dies. Breues dies:eo enim tempore & noctes ſunt longe:& dies breues. Nouata eſt. Quia omnia mihi uidentur mutata: & ſe aliter ꝙ prius habere. Quem tenet euxini. Incommoda commemorat:ut probet tempora ita ſibi uideri propter uitæ infœlicitatem. Quem. Scilicet me. Mẽdax cognomine. Quia potius eſt inhoſpitabilis. Quid Euxinus ſignificet diximus ſupra. Vere terra ſiniſtra. Vere terra ut in ſiniſtra pte ſita:ſic ẽt iſœlix. Læua.n.põtũ ĩgredientib⁹ erat Tomos. Quæ ſibi nõ rapto uiuere turpe putant. Legitur ẽt ita. Quæ niſi de rapto uiuere turpe putant. Herodotus in recenſendis thracum moribus docet eos ẽ bello:atq; rapto uiuere pulcherrimum ducere. Legimus. Colligimus.

Solſtitium æſtiuum

Solſtitium hiemale

Hæc meus argutis:ſi tu paterere:libellis
Poneret in multa luce uidẽda labor.
Nũc quoq; iã quãuis ẽ iuſſa quieſcere:qn te
Nominet inuitum uix mea muſa tenet.
Vtq; canẽ timidæ nactum ueſtigia ceruæ
Luctãtẽ fruſtra copula dura tenet.
Vtq; fores nondum reſerati carceris acer
Nunc pede nũc ipſa frõte laceſſit equus.
Sic mea lege data uincta atq; incluſa thalia
Per titulum ueriti nominis ire cupit
Ne tamẽ officio memoris lædaris amici:
Parebo iuſſis:parce timere:tuis.
At non parerẽ:ſi non meminiſſe putares.
Hoc qđ non ꝓhibet uox tua:gratus ero.
Dũq;(quod o breue ſit lumẽ ſolare tenebo
Seruiet officio ſpiritus iſte tuo.

VT ſum⁹ ĩ põto:ter frigor cõſtitit iſter
Facta ẽ euxini dura ter unda maris.
At mihi iã uideor pria ꝓcul ẽe tot an(nis
Dardana quot graio troia ſb hoſte fuit.
Stare putes:adeo procedunt tẽpora tarde
Et peragit lẽtis paſſibus annus iter.
Nec mihi ſolſtitiũ qcquã de noctibus aufert
Efficit anguſtos nec mihi bruma dies.
Scilicet in nobis rerum natura nouata eſt?
Cumq; meis curis omnia longa facit?
An pagunt ſolitos cõmunia tẽpora morus?
Suntq; magis uitæ tẽpora dura meæ?
Quẽ tenet euxini mẽdax cognomine pontus
Et ſcythici uere terra ſiniſtra freti.
Innumeræ gẽtes circũ fera bella minantur:
Quæ ſibi non rapto uiuere turpe putant.
Nil extra tutũ ẽ:tumulus defenditur ægre
Mœnibus exiguis:ingenioq; loci.
Quũ minime credas ut aues deſiſſim⁹ hoſtis
Aduolat:& prædã uix bñ uiſus agit.
Sæpe intra muros clauſis uenientia portis
Per medias legimus noxia tela uias.
Eſt igitur rarus qui iã coler audeat:iſq;
Hac arat infœlix:hac tenet arma manu.

Sub

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Sub galea paſtor iunctis pice cantat auenis
Proqꝫ lupo pauidæ bella uerentur oues.
Vix ope caſtelli defendimur:& tamē intus
Mixta facit graiis barbara turba metum.
Quippe ſimul nobiſcū hītat diſcrimīe nullo
Barbarus:& tecti plus quoqꝫ parte tenet.
Quos ut non timeas:poſſis odiſſe:uidēdo
Pellibus & longa corpora tecta coma.
Hos quoqꝫ qui geniti graia credūtur ab urbe
Pro patrio cultu perſica bracha tegit.
Exercent illi ſociæ commercia linguæ:
Per geſtum res eſt ſignificanda mihi.
Barbarus hic ego ſum:quia nō ītelligor ulli:
Et rident ſtolidi uerba latina getæ.
Meqꝫ palam tuto de me male ſæpe loquunt:
Forſitan obiiciunt exiliumqꝫ mihi.
Vt fit in me aliquid ſi quid dicentibus illis
Abnuerim quotiens anuerimqꝫ putant.
Adde:quod iniuſtum rigido ius dicitur enſe
Dantur & in medio uulnera ſæpe foro:
O du rā lacheſin:quæ tam graue ſydus habēti
Fila dedit uitæ non breuiora meæ.
Quod patriæ uultu:ueſtroqꝫ caremus amici
Atqꝫ hæc in ſcythicis gentibus eſſe queror.
Vtraqꝫ pœna grauis: merui tamē urbe carere.
Non merui tali forſitan eſſe loco.
Quid loquor ah demēs:ipſā quoqꝫ pder uitā
Cæſaris offenſo numine dignus eram.

Vod te neſcio qs p iurgia dixerit eē
Exulis uxorē littera queſta tua eſt.
Indolui:nō tā mea qđ fortūa male au
Qui iam conſueui fortiter eſſe miſer (dit
Quā quia cui uellem minime:ſum cā doloris
Teqꝫ reor noſtris erubuiſſe malis.
Perfer & obdura:multo grauiora tuliſti:
Eripuit cum me principis ira tibi
Fallitur iſte tamen:quo iudice nominor exul:
Mollior eſt culpam pœna ſecuta meam.
Maxima pœna mihi ē ipſum offēdiſſe:pr iuſqꝫ
Veniſſet mallem funeris hora mihi.
Quaſſa tñ nr̄a ē:ñ fracta nec obrupta nauis:
Vtqꝫ caret portu:ſic tamē extat aquis.
Nec uitā: nec opes nec ius mihi ciuis ademit:
Qui merui uitio perdere cuncta meo.
Sed quia peccato facinus non affuit ullum:

¶ Barbara turba. Getæ qui una cū græcis to mon habitāt. Quippe ſimul nobiſcum. Dolet nō modo ꝙ ſecum barbarus in eadem domo ſed ꝙ etiam maiorem domus partem habitet. Quos ut non timeas. Quos quamuis non metuas. Pellibus. Rhenonibus. Braccha perſica. Veſtis illa qua utuntur etiam perſæ. Illi. Getæ & græci. Per geſtum. Vt faciciunt muti. Vtqꝫ fit in me aliquid. Ordo eſt. Et quoties putant ꝙ abnuerim: & annuerim ſi ſubaudi abnuerim:& annuerim quid illis dicentibus aliquid in me ut fit. Illis dicentibus aliquid in me. Illis barbaris aliquid per riſum obiicientibus. Abnuerim. Capite negaueri. Annuerim. Affirmauerim. Eſſe. Viuere. Vtraqꝫ pœna grauis. Et carere ſcilicet amicorum conſuetudine:& in Scythia uiuere.

In.xii. Elegiam Enarratio.

Vod te neſcio quis. Dolet poeta uxorem ab inimico iurgiis laceſſitam exuliiſqꝫ uxorem appellatam eamqꝫ hortatur:ut omnia patiať: quandoquidem Auguſtus ſe non exulem:ſed relegatum nominauit: Demum illum hortatur:ne in poſterum uelit ita falſo eum appellādo:eius fortunam grauare. Per iurgia. Inter iurgia. Mollior. Placidior. Ipſum. Inimicū. Offendiſſe. Læſiſſe te. Prius Quā ille offendiſſet te. Ademit. Remouit Cæſar. Vitio meo. Meo errore.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶Nil iuſſit. Nulla me alia pœna affecit. Vt q; aliis. Subaudi fuit mite. Tuta eſt. Non poteſt perire. Suo iudice. Auguſto iudice. Is eni iudicauit me nõ exulem: ſed relegatum: quæ pœna mollior erat. Teq; uelint. Ideſt uelint eſſe deum non apud ipſos in cœlo: ſed nobiſcum. Sed ut in mare flumina. Hoc dicit. Ita meæ ut populi preces ad deos perueniunt quẽadmodum & parua flumina mare ita ingrediuntur ut parua. At tu fortunam. Nunc uertit ſermonem ad inimicum.

In. xiii. Elegiam Enarratio.

SCribis ut oblectem. Amico hórtãti ut aliqd ſcriberet: reſpõdet poeta cauſaſq; aſſignat cur id ſibi facere nõ liceat. Demũ oſtendit ſe non poſſe teneri: quin ſemper aliquid componat: compoſita uero igni comburat. Vt oblectẽ ſtudio. Vt ſtudio mulceam. Lachrymabile tempus. Tempus hoc mei exilii. Turpi ſitu. Turpi ignauia. Feſtos choros. Choros multorum uocibus cõſtat: ut docet Seneca & Macrobius. Eſt enim multitudo cãtorum ad muſicum concentum conficiendum parata. Chorus apud priſcos ex ſeruis ſymphoniacis comparabatur. Rei anyti. Socratis: quem Anytus accuſauit. Tres enim fuere Socratis accuſatores: Melitus: Anytus: & Lycon: Melitus quidẽ ob poetas ei infeſtus: Anytus ob artifices: atq; rei. p. gubernatores: Lycon deniq; gratia rhetorum. Accuſatio autẽ habuit ſe ferme in hũc modum: Socrates iniuſte agit: iuuentutem deprauans ac deos quos ciuitas putat: ipſe nõ putans: ſed alia quædam noua Dæmonia: Autor Plato in Apologia Socratis: ubi eum docet tanta fuiſſe ſapientia: & fortitudine: ut noluerit pro ſe: aut cauſam dicere aut quẽquam precari. Ille ſenex. Ille Socrates. Dictus ſapiens ab Apolline. Quomodo: & cur ab Apolline Socrates omnium ſapientiſſimus appellatus fuerit dictum eſt ſuperius. Vt ueniant. Quãuis ueniant. At timor. Timorem hoſtilem ſignificat: quã rem ſtatim declarat. Lõga rubigine. Lõga componendi deſuetudine.

Vacabit. Dabit operam quieſcendo. Cõtudit ingeniũ. Ingenium fregit. Patientia lõga malorum. Diu enim mala paſſus ſum.

Socratis accuſatores

Accuſatio Socratis

Nil niſi me patriis iuſſit abeſſe focis:
Vtq; aliis quoq; numeq; comprehẽdere nõ eſt
Cæſareum numen ſic mihi mite fuit.
Ipſe relegati non exulis utitur in me
Nomine: tuta ſuo iudice cauſa mea eſt.
Iure igitur laudes cæſar pro parte uirili
Carmina noſtra tuas qualiacunq; canunt.
Iure deos ut adhuc cœli tibi lumina claudãt:
Teq; uelint ſine ſe comprecor eſſe deum.
Optat idẽ populus: ſed ut ĩ mare flumĩa uaſtũ
Sic ſolet exiguæ currere riuus aquæ.
At tu fortunam cuius uocor exul ab ore
Nomine mendaci parce grauare meã.
SCribis ut oblectẽ ſtudio lachrymabile (tẽpus
Ne peãt turpi pectora nr̃a ſitu.
Difficile eſt: qđ amice mones: qa carmĩa lætũ
Sunt opus: & pacẽ mentis habere uolunt.
Noſtra per aduerſas agitur fortũa procellas:
Sorte nec ulla mea triſtior eſſe poteſt.
Exigis: ut priamus natorum funere plaudat:
Et niobe feſtos ducat ut orba choros.
Luctibus an ſtudio uideor debere teneri
Solus in extremos iuſſus abire getas?
Des licet inualido pectus mihi robore fultũ:
Fama refert anyti quale fuiſſe rei.
Fracta cadet tantæ ſapientia molle ruinæ.
Plus ualet humanis uiribus ira dei.
Ille ſenex dictus ſapiens ab apolline: nullum
Scribere in hoc caſu ſuſtiuuiſſet opus.
Vt ueniant patriæ: ueniant obliuia noſtri:
Omnis & amiſſi ſenſus abeſſe queat.
At timor officio fungi uetat ipſe quieto:
Cinctus ab ĩnumero me tenet hoſte locus.
Adde: quod ingenium longa rubigine læſum
Torpet: & eſt multo q̃ fuit ante minus.
Fertilis aſſiduo ſi non renouetur aratro:
Nil niſi cum ſpinis gramen habebit ager.
Tẽpore qui longo ſteterit male currit: & iter
Carceribus miſſos ultimus ibit equus.
Vertitur in teneram cariem: rimiſq; dehiſcit:
Si qua diu ſolitis cymba uacabit aquis.
Me quoq; deſpera (fuerim cũ paruus & ante)
Illi qui fueram poſſe redire parem.
Contudit ingenium patientia longa maloq;:
Et pars antiqui nulla uigoris adeſt.

Sæpe

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Sæpe tñ nobis:ut nũc quoqꝫ ſumpta tabella ẽ
Inqꝫ ſuos uolui cogere uerba pedes.
Carmia ſcripta mihi ſũt nulla.aut q̃lia cernis
Digna ſui domini tempore digna loco.
Deniqꝫ non paruas animo dat gloria uires:
Et facunda facit pectora laudis amor.
Nominis & famæ quõdam fulgore trahebar:
Dum tulit antẽnas aura ſecunda meas.
Non adeo bene nunc:ut ſit mihi gloria curæ:
Si liceat:nulli cognitus eſſe uelim.
An quia ceſſerũt primo bene carmina: ſuades
Scribere ſucceſſus ut ſequar ipſe meos?
Pace nouem liceat ueſtra dixiſſe ſorores:
Vos eſtis noſtræ maxima cauſa fugæ.
Vtqꝫ dedit iuſtas tauri fabricator aheni:
Sic ego do pœnas artibus ipſe meis.
Nil mihi debebat cum uerſibus amplius eſſe:
Sic fugerẽ merito naufragus omne fretũ.
At puto ſi demens ſtudium fatale retentem:
Hic mihi præbebit carminis arma locus.
Non liber hic ullus:nõ q mihi cõmodet aurẽ:
Verbaqꝫ ſignificent quid mea norit adeſt
Omnia barbariæ loca ſunt uociſqꝫ ferinæ:
Omnia quæ poſſunt plena timore ſonant.
Ipſe mihi uideor iam dedidiciſſe latine.
Iam didici getice ſarmaticeqꝫ loqui.
Nec tamen(ut ueꝝ fatear tibi)noſtra teneri
A componendo carmine muſa poteſt.
Scribimus.& ſcriptos abſumim⁹ igne libellos
Exitus eſt ſtudii parua fauilla mei.
Nec poſſum:& cupio nõ ullos ducere uerſus:
Ponitur iccirco noſter in igne labor.
Hinc niſi pars caſu flammis erepta doloue
Ad uos ingenii non uenit ulla mei.
Sic utinam quæ nil metuentem tale magiſtrũ
Perdidit:in cineres ars mea uerſa foret.

HAnc tu⁹ e getico mittit tibi naſo ſalutẽ
Mittere ſi q̃ſq̃ quo caret ipſe:poteſt.
Aeger.n.traxi cõtagia corpore mẽtis.
Libera tormento pars mihi nequa uacet.
Perqꝫ dies multos lateris cruciatibus uror:
Sed qđ in immodico frigore læſit hyems.
Si tamẽ ipſe uales: aliqua nos parte ualemus
Quippe mea eſt humeris fulta ruina tuis
Qui mihi cum dederis ingẽtia pignora: cũqꝫ

¶ Et facunda. Legitur etiam ſecunda. Nõ adeo bene nũc. Subaudi eſt. Succeſſus. Quia mihi male ſucceſſit ꝓpter carmina. Noſtræ fugæ. Noſtri exilii. Tauri fabricator aheni. Perilaus de quo iam dictum eſt. Retentem. Repetam. Arma carminis. Libros denotat: & ea quæ ſubiungit. Parua fauilla. Paruus ignis. Iccirco. Hanc ob cauſam: quia cupio uerſ⁹ facerẽ nec poſſũ. Magiſtrũ. Me Ouidiũ.

In Decimamquartam Elegiam Enarratio.

HAnc tuus e getico. Amicum hortatur ut quãdoquidem amoris multa olim pignora ſibi ꝓtiterit: nũc uerbis & litteris ne parcat: quod ſi emendarit dicit nihil ab eius amicitia amplius deſiderandum eſſe: Illum poſtmodum excuſat non potuiſſe fieri dicens quin ille ſcripſerit: quum præſertim norit eius animi robur ĩmutabile. E getico. Subaudi littore. Quo caret ipſe. Salutam ipſam denotat. Aeger. Triſtis. Traxi contagia mentis corpore. Id eſt ipſum corpus præ nimio mẽtis dolore cœpit male ualere. Tormento. Cruciatu. Lateris cruciatibus. (Laterum dolor) Stomachus lateribus cingitur atqꝫ in his quoqꝫ uehementes dolores eſſe conſueuerunt: & initium uel ex frigore ut ex ictu uel ex nimio curſu: uel ex morbo eſt: iſqꝫ modo tarde: modo celeriter ſoluitur: Interdũ ad perniciem quoqꝫ ꝓcedit: oriturqꝫ acutus morbus: qui pleureticus a græcis nominatur. (Pleuretic⁹ morbus) Remedia docet Celſus lib. iiii. & a Plynio pleuritis laterum compunctio uocaẽ: (Pleuritis) Interdũ lateralis dolor. (Lateralis dolor) Sed. Subaudi uror. Ingentia pignora. Magnas ſignificationes amoris.

M ii

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶ Per numeros omnes. Per omnes modos. Remq; piam præſtas. Opus pium facis tuēdo me per omnes numeros. Verba. Litteras tuas. Hoc. Ne neges mihi uerba. Nullus neuus. Neuus macula eſt: quæ in homine naſcit: Plynius. Signa quædam neuoſq; & cicatrices etiam regenerari. Et Cicero libro primo de diuinatione. Neuus in articulo pueri delectat Alcæum: At eſt corporis macula Neuus: illi tamen hoc lumen uidebatur: hic uero per tranſlationem pro macula amicitiæ ponitur. Pluribus accuſem. Pluribus uerbis officium tuum accuſarem. Fieri niſi poſſet. Niſi poſſet accidere. Littera. Epiſtola tua. Quod precor. Vt falſo de te quærar. Robur tui pectoris. Mentis tuæ conſtantiā in me amando.

Neuus

Abſinthii genera

Abſynthia cana. Abſynthii (autore Plynio) genera ſunt plura: inter quæ eſt pōticum a pōto appellatū: ubi pecora pingueſcunt: & ob id ſine felle reperiunt: neq; aliquod ꝓſtātius: multūq; italico amarius: Sed medulla pōtici dulcis: eius herbæ uſus inter paucas utiliſſimus ē: & ea in ſacris populi Ro. celebrata fuit peculiariter: Siquidē latinaꝝ feriis quadrigæ certabant in capitolio: uictorq; Abſynthium bibebat: credo ſanitatē ꝓmio dari honorifice arbitratis maioribus. De eo ita etiā ſcribit Dioſcorides: Abſynthiū notū eſt: cujus ꝓbabilius eſt pōticū & cappadociū naſcens in montibus: unde nomē accepit a terra: Cana aūt ideo appellat: qm̄ eius folia ſunt cana ut uulgo uideri licet. Pōto gelido. Pōticæ regioni frigidæ. Eſt enī in Septētrione: pōtus aūt ꝓprie Mare ipm per excellentiā: ſicuti per poetā Homerū intelligimus: Nā (ut docet Strabo) maiores ſimpliciter pōticum pelagus uti quedā oceanū arbitrati ſūt. Hybla trinacris. Hybla ciuitas Siciliæ. Trinacria aūt Sicilia dicta eſt ab eius forma ut docet Diodorus. Nō ſunt ita nigra. Nō ſunt ita infœlicia aut obſcura ut ſit imemor amici. Crimina falſæ cul. Vt falſo dicaris amici immemor. Peragant ui. lin. Munus linguæ obeant: qđ epl'a ſolet efficere. Vt. Ideſt utinam.

Pontus

Trinacria

Per numeros omnes hoc tueare caput:
Quod tua me raro ſolatur epiſtola: peccas.
Remq; piam præſtas: & mihi uerba negas
Hoc precor emenda: quod ſi correxeris unū:
Nullus in egregio corpore neuus erit.
Pluribus accuſem: fieri niſi poſſet: ut ad me
Littera non ueniat miſſa ſit illa tamen.
Dii faciant: ut ſit temeraria noſtra querela:
Teq; putem falſo non meminiſſe mei.
Quod ꝓcor eē liquet: neq;. n. mutabile robur
Credere me fas eſt pectoris eſſe tui.
Cana prius gelido deſint abſynthia ponto.
Et careat dulci trinacris hybla thymo:
Immemorem quā te quiſq; conuincat amici.
Non ita ſunt fati ſtamina nigra mei
Tu tamen: ut falſæ poſſis quoq; tollere culpæ
Crimina: quod non es: ne uideare caue:
Vtq; ſolebamus conſumere longa loquendo
Tempora ſermoni deficiente die.
Sic ferat ac referat tacitas nunc littera uoces:
Et peragant linguæ charta manuſq; uices:
Quod tibi ne nimium uidear diffidere: ſitq;
Verſibus hoc paucis admonuiſſe ſatis.
Accipe quo ſemper finitur epiſtola uerbo:
Atq; meis diſtent: ut tua fata: uale.

In .xv. & ultimā Elegiam Enarratio.

QVāta tibi dederim. In hac ultima Elegia uxori immortalitatem pollicetur poeta: dicitq; multas fore: quæ quamuis eam miſerā eſſe exiſtiment: illi tamen inuideant: & fœlicē appellent ſimulq; oſtēdit nihil ab eo maius præſtari potuiſſe. Quod quū ita ſit eā hortat: ut in ſide ꝑmaneat ne a quoq̄ iure accuſari queat exemplíſq; etiā ꝓbat eiuſmodi fidē erga maritos nullo unq̄ æuo taceri ſolitā: Demū ne uideat uxori diffidere: dicit ſe ea ſcribere: ut monēdo magis uxorem laudet: q̄ hortatu ſuo ſit opus erga uxorem optimam & quæ ea faciat quæ ſanctiſſimæ uxori conueniant. Detrahat autori. Imminuat mihi. Non potes abire in mœſtos rugos. Non poteſt fama tua penitus deleri: quemadmodum corpus abſumitur rogo. Noſtrorum laborum. Meæ calamitatis. Plura. Quam dedi. Intelligit autem famæ immortalitatem. Vmbra diuitis. Anima locupletis: ex quo oſtendit pluriſfaciendā eē immortalitatem q̄ diuitias.

QVāta tibi dederī nr̄is mōuměta libellis
O mihi me cōiūx charior ipſa uides
Detrahat auctori multū fortūa licebit
Tu tamen ingenio clara ferere meo.
Dumq; legar: pariter mecum tua fama leget
Non potes in mœſtos omnis abire rogos.
Cumq; uiri caſu poſſis miſeranda uideri:
Inuenias aliquas quæ quod es eſſe uelint:
Quæ te noſtrorum cum ſis in parte laborum
Fœlicem dicant inuideantq; tibi.
Non ego diuitias dando tibi plura dediſſem:
Diuitis ad manes nil feret umbra ſuos.
Perpetui fructum donaui nominis: idq;
Quo dare nil potui munere maius habes
Adde quod & rerum ſola es tutela mearum:

Mearum rerum. Mearum fortunarum. Es ſola tutela. Sola ex gubernatrix.

Onus

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

¶ Onus non parui honoris. Quaſi dicat quãuis ſit onus & labor res meas tueri:tamẽ ideſt magno honori. Nunquam eſt muta. Semper loquitur in laudem tuam. Superba. Nobilis:uel re uera plena faſtus. Quæ. Scilicet iudicia. Perſta. Perſeuera in amore coniugali. Dum ſtetimus. Dum in urbe uiximus & floruimus. Noſtra. Propter noſtram ruinam. Virtus tua. Tua fides coniugalis. Ponat hic. Statuat in hac difficultate & ruina. Bonam. Fœminam & uxorem. Vbi. Quando. Quod uetat eſſe. Illud quod prohibet eſſe bonam uxorem quaſi dicat:nhil prohibet te quo minus ſis mihi fida. Eſt remotum

Ad te non parui uenit honoris onus.
Quod nunq̃ uox eſt de te mea muta:tuiq;
Iudiciis debes eſſe ſuperba uiri.
Quæ ne quis poſſit temeraria dicere:perſta:
E pariter ſerua meq; piamq; fidem.
Nam tua dū ſtetimus: turpi ſine crimie mãſit
Et tandem probitas irreprehenſa fuit
Par eadem noſtra nunc eſt tibi facta ruina:
Conſpicuum uirtus hic tua ponat opus.
Eſſe bonã facile eſt:ubi qđ uetet eẽ remotū ẽ
Et nihil officio nupta quod obſtet:habet.
Cum deus intonuit:nõ ſe ſubducere nimbo:
Id demum eſt pietas:id ſocialis amor.
Rara qdẽ eſt uirtus:quã nõ fortũa gubernat:
Quæ manet ſtabili:cum fugit illa:pede.
Si qua tamen pretii ſibi merces ipſa petiti eſt.
Inq; parū lætis ardua rebus adeſt.
Si tempus per ſæcula nulla tacetur
Et loca mirantur:qua patet orbis iter.
Aſpicis ut longo teneat laudabilis æuo
Nomen inextinctum penelopea fides?
Cernis ut admeti cantetur: & hectoris uxor?
Auſaq; in accenſos iphias ire rogos?
Vt uiuat fama coniunx phylaceia? cuius
Iliacam celeri uix pede preſſit humum?
Nil opus eſt morte pro me ſed amore fideq;:
Non ex difficili fama petenda tibi eſt.
Nec te credideris: quia non facis iſta moneri.
Vela damus quis remige puppis eat.
Qui monet:ut facias qđ iã facis: ille monẽdo
Laudat:& hortatu comprobat acta ſuo.

Eſt ademptū:Facile inquit nupta poteſt eẽ bona:quando id ei remouet:quod eam bonã eẽ prohibet. Et nupta. Et quãdo uxor. Quū deus intonuit. Quū aduerſi aliqd marito accidit. Quam nõ fortuna gubernet. Quaſi dicat rari ſunt:qui nõ ſequantur fortunã potius quã uirtutẽ:ex quo deſignat eẽ difficile uxori in fide permanet:& fortunã mariti aduerſam non deſerere:Solet enim uſu uenire:ut quo ſe fortuna eo & fauor hominum iclinet. Quæ maneat ſtabili pede. Et uirtus quæ pmaneat immutabilis eſt rara. Quū fugit illa. Quū fortuna aliquẽ deſerit. Siqua tamẽ. Subaudi eſt uirtus:hoc eſt ſi quis bonus inuenit quẽ nõ gubernet fortuna:ſed uirtus ipſa. Pretium ſibi merces ipſa petiti eſt. Ipſa uirtus eſt ptiū ſui meriti:quia uir bonus non ducit fortuna:nec aliud præmiū quærit:q̃ uirtutẽ. Virtus.n.per ſe appetitur:quibus uerbis denotat optimam uxorem non debere mariti fortunam ſeq: ſed ſemper cõſtãter in fide perſiſtere etiam in reb⁹ illi aduerſis. In parū lætis. In rebus aduerſis.

Ardua. Celſa.erecta nõ ad fortunã inclinata. Tacetur. Siletur uirtus ipſa:Ea enim ſemper uiuit uigetq;. Mirantur. Eam uirtutem admiratione proſequūtur: Legitur et Et loca trãſgredit. Qua patet orbis iter. Quocunq; poteſt penetrare in toto orbe. Nomẽ iextictum. Immortalẽ famã. Penelopea fides. Fides penelopes erga ulyſſem. Admeti uxor. Alceſtis de cuius & aliarũ amore erga maritos abunde diximus lib.iii. enarrationū noſtrarū in Ouidium de arte amãdi. Et Hectoris. Andromachẽ itellige Eetionis thebarũ in Cilicia regis filiã. Iphias. Euadnæ iphiæ filia. Coniunx phylaceia. Laodomia ſic dicta a phylace phthioticæ regiõis theſſaliæ urbe: q̃ ſub eius mariti ꝓteſilai imperio fuit:ut docet Strabo libro nono:uel a ꝓteſilai auo phylace iphicli patre:De laodomia & proteſilao & utriuſq; amore plura diximus alibi. Vela damus. Quaſi dicat Spõte ẽt currẽtẽ equū calcaribus incitamus. Laudat. Te laude ꝓſequitur. Et hortatu. Et hortãdo laudat q̃ qđ agis. Phylaceia

F I N I S.

¶ Habes Mi Marce Generoſe In Ouidium de Triſtibus Enarrationes noſtras:quibus facile poteris per te opus præclariſſimum intelligere. Habebunt etiam tua cauſa alii quum interpretationem: tum opus q̃ emendatiſſimum:Reliquum eſt ut diligenti opera quod facis & Dialecticis pariter & noſtratibus ſtudiis incumbas. Diligentia enim(ut in Oratore docet Cicero) in reb⁹ omnibus plurimum ualet:hæc præcipue colenda eſt nobis hæc ſemper adhibenda:hæc nihil eſt quod non aſſequatur:Sed quia facilius eſt currentem(ut aiunt)incitare:q̃ commouere languentem:hanc adhortationis partem prætermittam:ſi te prius monuero ut Merula tuo in rebus omnibus iure peculii utaris. Vale & me ama.

Regiſtrum huius operis.

A B C D E F G H I K L M Omnes ſunt terni.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Index Bartholomei Merulæ enarrationum in Ouidii de Triſtibus: ſecũdum alphabeti ſeriẽ ut ſequit.

A ante.b.
Abydos car.40
abſyrtus car.30
abſinthii genera car.68
A ante.c.
Accianus ſundus ca.24
accuſatio ſocratis c.67
acheron car.55
actæonis fabula car.19
actium car.1
A ante.d.
Adriaticum mare.9.16
adriaticum car.23
A ante.e.& f.
Aedes iouis tonãtis 44
ætæ regis liberi Medea carte 39
æta car.39
ægyptiorũ mores car.6
ægeum mare car.23
ægialeꝰ ulꝰ abſyrtꝰ c.38
æmonia car.46
æmilius mater. 57
æquinoctium bis car.5
æqnoctiũ uernũ car.42
æquinoctium autumnale car.42
aquinoctiũ car.42
ætna mons car.61
ætnæ incendii carte.61
africus car.5
A ante.g.
Agere reum car.2
A ante.i.&.l.
Aiacis inſania car.29
aiacis mors car.29
alcathoe car.15
alceſtis admeti car.25
alexandria car.6
althea car.11
A ante.m.&.n.
Amazones unde appellatæ car.53
amazones duplices. 53
amicitia inter pares firmiſſima car.34
amor pyladis & oreſtis carte 13
amor patrocli: & achilis car.13
amomum car.33
amomum triplex car.33
amor poetas facit 57
anacreon poeta car.24
anchiala car.15
androphagi car.51
anime cum corporibus intereunt ſecundum epicureos car.33
animi: hominum ſempiterni car.33
animæ uitas ſingulas eligebant ſecundum plato car.33
anni ad uiuẽ. homini conceſſi car.5
anni initiũ nariũ c.42
anni diſtinctio quadripartita car.42
annus car.53
anſer poeta car.27
antigones tragœdia. 25
antigone fratrem ſepeliuit car.33
A ante.p.
Apeliotes car.5
apes hybleæ car.64
apicius car.28
apicii mors car.28
apollonia car.15
A ante.q.
Aquilo car.5
aquilo ſiccus & ſaluberrimus car.40
A ante.r.
Arctos car.5 8.49
arctophylax car.9.16
Arcturus car.9.16
arcades pallantium condidere carte.31
arctos non occidit. 39
ardores febrium in frigidiſſimis terris maiores car.32
areopagus car.51
areopagitæ car.51
argeſtes car.5
argo palladia car.38
argo unde appellata carte 38
ariſtidis libri Mileſii carte 26
ariſtides car.26
aries inter ſydera 42
armenii uicti car.21
armenia duplex car.21
armenia unde dicta. 21
arma palladis car.45
ars equitandi car.4
A ante.s.
Aſinius pollio primꝰ romæ bibliotecham dicauit car.31
aſſimulo car.11
A ante.t.
Athenarũ nomen unde carte 6
atlhetica certamina carte 53
atys puer carte.26
atrium regium 31
atropos carte.62
A.ante.u.
Auguſtum carte.3
auguſtus in ſyriam uenit carte 18
Auguſtus in ſyriã 21
auguſtus dictator properans & parũ patriæ carte 50
aurũ igni probatur 10
auſter carte 5
auſonii ca.7
auſpicia duobus modis capta dabantur ca.14
A.ante.x.
Axenus ca.51
axis car.49
B.ante.a.
Bacchi & Semeles fabula carte.25
baccharum ſtrepitus & furor carte.47
Bacchi feſtũ ca.61
Bacchus bis genitus 62
baliſta carte.5
baliſta phocais carte.5
baſternæ carte.20
battis cart.11
battiades Callimachus carte 24
battus poeta carte.57
B.ante.e.&.i.
Bellũ gigãteum car.18
Bellum illyricũ c.20.21
Bellorophontes ca.25
Bernardus bẽbo car.61
beſſi car.39
bibliotheca patauina carte 62
biothanata mors 5.
biothanati carte.5
bizantium cart.15
B.ante.o.
Bona dea cart.17.
bona uerba car.63
bootæ ortꝰ & occaſus 9
boores car.9
bootes tardus c.9
boreas car.y.
boſphorus carte.7
boſphori appellatio carte xy.
boſphorum mare carte 23
Boſphorus primo poſtea helleſpontus. 40
B.ante.r.
Brachæ carte.40
brionia cart.33
bruma cart.42.53
brumalia car.42
B.ante.u.
buſtum carte.57
C.ante.a.
Cadauera abluebantur carte 32
cayſtrius ales c.58
cayſter ca.58
calathis carte.xy.
calchedon cart.xy.
caluus orator c.27
calculi ex uitro 28
caliſto cum filio iter ſydera ca.48
campus martius c.43
canaces & Macha rei fabula carte.24.
caniculæ ſignũ car.42
cancellata cutis car.52
cancelli carte.lii.
canicies homini & equo carte liiii.
canicies unde car.liiii.
caphareus car.3.lxy.
capaneus rex car.49
carmen carte 36.
carceres cart.66
Caſtor & Pollux in Samothracia collebantur carte.xy.
caſſandræ mors car.25
caſtra ſcelerata car.48
caſtor & pollux inter ſydera car.52
caſtor & pollux fratrũ inter ſe omnium amãtiſſimi car.52
catulli alius locus 27
catulli carmen emendatum car.27
cauſa car.26
cã inſaniæ aiacis. 29
C ante.e.
Cædrus car.2
cædrium car.2
cædri ſuccus car.2
cæcias car.5
cenchreæ car.14
cenſorini locus emẽdatus car.17
centumuirale iudicium

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

littus geticum car.16
littus geticũ importuoſum car.32
locus apuleii emendatus car.13
locus ſcribẽtis q̃lis c.16
lotophagi car.46
lotos car.46
lucifer car.8
L.Accius poeta ca.24
L.Siſenna car.27
ludoꝝ ſæcularium ritus car.17
ludus ternarius car.28
lupatum car.52
luſciola car.43
luſtrum car.55

M.ante a.e.i.o.& u.

Machaon car.64
mamertinũ uinũ car.61
manes car.33.& 41
manum car.33
mane car.33
maris appellationes c.3
mare ionium car.7
martis ultoris tẽplũ. 23
mare in ablatiuo ca.60
materia car.26
maturui a uerbo maturo car.19
maturo car.19
medeæ fabu.c.29.& 38
medea ouidii car.30
medeæ in Iaſonẽ benefitia car.39
meduſæ crines in ſerpẽte car.52
megara car.25.& 64
mel hymetium ſeu atticum car.63
mella pſtãtiſſima ca.63
mellis uſus car.63
mel hyblæum car.64
meluim car.66
mẽmiꝰ poe.& orator 27
meotis car.7.14.34
meſembria car.15
meſſalæ cognomẽ c.61
metonium car.20
metella car.27
metellus poeta car. 27
metrum car.36
miletus car.38
mileſia uellera car.38
mimi car.29
mimi ethologi car.29
minium car.2
minyæ car.15.&.93
minor cum gtõ car.19
mineruæ plures ca.45
Minerua e iouis capitæ carte 45
mõtes ſeptem rõæ c.37
mortuoꝝ inferiæ ca.33
mortuorum oculi claudebantur car.49
mors q̃d car.57
mulciber car.4
mundus car.12
mundi ac tẽporum origo car.42

N.ante a.e.i.& u.

Natura ius car.12
natabant romani ca.43
natalis celebrandi conſuetudo car.44
natale in ablatiuo c.60
nauplius car.3
neleus car.64
nemeſis car.65
neptunꝰ mari ĩpauit. 4
neptunus car.42
neritus car.10
neuri car.20
neuus car.63
nilus iocoſus car.6
niobes fabula car.59
niobes lachrymæ ca.59
numerus cãrũ mũdi.26
numæ regia car.31
numerus car.36

O.ante c.d.e.l.p.r.& ſ.

Occaſio car.3
odeſos car.15
odi car.12
Oedipodis hiſtoria c.4
Oeta car.39
olei natura car.43
oleæ & olei inuentix carte 51
Olympionices car.57
olympici ludi car.57
olympias car.57
olympia car.57
oĩa hoĩum mortalia p̃ter ingenii bona c.37
opalia car.17
oppugnatio ſchalarum a quo inuenta car. 49
ops ſaturni cõiunx c.17
ops turrigera car.17
optimũ nõ naſci quidã cenſuere car.44
oratius numeroſus. 57
oreſtes car.10
oreſtes abſolutus car.51
ornithia car.42
orpheus car.46
oſcines car.14
ouidii metha.locus carte 6.11.&.34
padus car.50
pagaſe car.38
pagaſea nauis car.38
pallas Vlyſſis cões ca.4
palladia ratis car.14
pallas operũ dea car.14
palladiæ manus & ars carte 14
Palmaris dea car.20
palladiũ ĩ æde ueſtæ. 31
pallantium car.31
palorum uſus car.43
palæſtra car.43
palæſtra inuẽtor. 43
pallas uirgo car.45
pallas trigemina car.45
pannonii car.21
pandania car.31
papyrus ægyptia ca.40
papaueris genera ca.60
parcæ tres car.61
parcarum officia car.61
parthorũ nomẽ car.21
paſcito linguã car.45
pelopõneſus car.14
pelops eburnus car.24
peliæ parentes car.64
peliæ filias tres car.64
pendere pœnas car.41
penetrale car.44
pœnes car.21
peparethus car.14
peragere reum car.2
perinthus car.14
per pro inter car.33
perillus uel pilaus ca.41
perſis car.62
pes nauis car.14
pes car.36
petrus bembo car.61
peucini car.20
peuce car.20
phaeton car.34
pharos car.35
pharos quid car.35
pharos ĩſula uñ dicta 35
phalaris crudelis car.41
phaetõtis fabula ca.49
phætontis fabulæ allegoria car.3
phyloctetes car.59
phylaceia car.69
phlegeton car.55
phoſphoros car.8
pierides non a filiabꝰ pieri dictæ car.46
pylades car.10
pilaꝝ genera car.28
pirithous ad inferos 10
pirithous car.54
pyrrhus pincius car.60
piſces in glatie meotica carte 40
pythagoras ſamius c.33

P.ante.l.&.o.

Planipedia car.29
pleiades car.16
pleureticus morbꝰ c.68
pleuritis car.68
plynii locus car.8.58
podalirius car.64
poetica quid car.36
poetice car.36
poema car.36
poeſis car.36
pollux fratri dimidiã uitam conceſſit car.52
pontus car.7
ponti longitudo car.7
ponti latitudo ca.7
pontus euxinus car.14
pontica regio nobilis in ſalubris car.38
ponti longitudo & latitudo car.43
ponticus poeta car.57
pontus car.68

P.ante.r.& u.

Præpoſterum car.12
præpoſtere car.12
præpotes car.14
prætores ſeu ædiles ludos faciebant car.29
præmia eiꝰ qui olympia uiciſſet car.57
priapus car.15
primi ludi ſæculares. 17
primum car.19
prĩa olympias ĩſtituta 58
propõtis car.7.&.14
propontidis longitudo & latitudo ca.15
prognes fabu.car.25.43
proſcænia car.29
profanum quid car.35
propontis longa. car.43
prouidentia car.68
pumices car.2

Q.añ ua.uæ.ui.uo.

Quatenus car.63
quatinus 63
quæſtores car.57
quintilia calui amica carte 27
qui minorem qui ue maiorem urſam obſeruãt carte 49
quinquatria Mineruæ carte 56

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

exequiæ car.57
exilium car.19
F.ante.a.
Fama car.43
fatũ ineuitabile ſecundum ſtoicos car.36
fatum id eſſe qđ natura fit car.37
fatum car.61
fato oĩa fieri car.61
fauonius car.5
fauonii tẽpus car.42
fauonius car.42
fautores in ludis car.43
fauere car.44
fauere linguis car.45
fauere uerbis car.45
F.ante e.
Fœminæ a ioue cognite car.22
fœminæ iunoni ſacrificabant in natali c.63
F.ante.i.
Fibræ quattuor car.13
fictilia uaſa olim in pretio car.28
figulinæ fabricæ inuentor car.28
filiæ agamẽnõis tres. 51
filioꝝ Niobes numer⁹ & nomina car.59
F.ante.l.
Flaua minerua car.14
flauum car.14
flãma diuiſa in eteoclis rogo car.64
floralia car.23
flora dea car.23
floralia quo die inſtituta car.23
flumina cũ cornib⁹.48
flumina inferni in nobis. car.55
F.ante.o.r.&.u.
Follis pugillatori⁹ c.28
formicaꝝ officia car.13
fortuna incerta car.66
frigora ſcythiæ car.39
fulgetra car.5
fulmen non ſemper hominem necat car.7
fulgura læna car.14
funus car.57
funera ad tibiã car.59
furor ĩ bono poeta. 46
fuſcum car.28
fuſcãdi coloris cura. 28
G.ante.a.
Gabiuſa porta car.17
galatæ car.20.40
galataꝝ appellatio c.21
galli mors car.27
galloꝝ ſacrificia ca.48
galatia car.49
gamma car.40
ganymedes car.26
ganges car.62
G.ante.e.
Gemmaꝝ & annulorũ origo car.11
geminoꝝ fabula car.52
geminos in mari inuocant car.52
Genius deus car.44
genii ara in natali ca.63
germanica expeditio 21
germania car.21
germaniæ uocabulum car. 21.&.48
germãia rebellatrix carte 44
germani domiti a Druſo car.47
germanorũ feritas. 47
germaniæ dſcriptio carte 48
germanoꝝ corpa. 48
gerion tergemin⁹ carte 54
geræ car.10.15.&. 20.
G.ante.i.&.l.
Gigantes car.54
gigãtes angui pedes carte 54
gyges car.54
glacies meotica. 40
glaucopis dicitur Pallas carte 45
G.ante.o.r.&.u.
gorgonũ gens car.53
gorgões ab agilitate dictæ car.53
græcoꝝ naufragiũ ca.3
gula car.43
guttur car.43
H.ante.a.
Halitus leonũ grauis 52
halyones fabula ca.59
haphe car.43
haruſpicum diuinatio carte 13
harpaſtum car.28
harpiæ car.54
H.ante.e.i.&.o.
Hebes fabula car.35
hebe iuuẽtutis dea carte 35
hecatombe car.18
hedera car.11
hædi nimboſi car.16
Helleſpontus car.14
helles æolia car.14
helleſpõti nomẽ car.15
helleſponti latitudo & longitudo car.40
helicon car.47
helenæ ſydus car.52
hemonis mors car.25
hemytheõ ſybarita. 26
heniochi car.15
heraclea car.14
hyades car.16
hyadum noĩa car.16
hybla car.64
hylas puer car.26
hippius car.4
hippodamiæ fab.ca.24
hirtius & Panſa car.56
honores eius qui ciuicã accepiſſet 31
I.ante a.c.d.l.m.&.n.
iaſius car.23
iaſius cum cerere cõcubuit car.23
iaziges car.20
icarium mare car.3
idæa car.26
idos car.26
illyrii car.9
illyria car.21
imago ĩ ſpeculis qđ. 37
imaginare car.37
imbuere car.42
in quibus ſignis ẽ q̃libet pars anni car.42
indi nigri car.62
indiæ regio car.62
inquã uerbum car.8
inuidia pro odio 66
inuidioſus car.6
inuidia duo ſignat ca.6
io triũphæ car.44.48
ioniũ mare car.9
iphigenia uel iphianaſſa car.51
ira car.35
iracundia car.35
iſthmos car.14
iſtropolis car.15
iſthmus bimaris car.16
iſtri ortus car.20.&.40
iſtri magnitudo car.40
iſter.lx.amnes in ſe recipit car.40
iſter car.40
ithaca car.10
iudicũ numerus ca.19
iudices iurati car.19
iuditia publica car.19
iuditia priuata car.19
iudicũ decuriæ ca.19
iudices inferni car.57
iupiter latialis car.44
iupiter capitolinus 44
ius triplex car.12
ius gentium car. 12
ius ciuile car.12
L.ante a.e.i.o.&.u.
Lacus car.41
lacheſis car.62
lampſachus car.15
lapithæ a lapitho appellati car.54
lapithæ nõ laphitæ. 54
lar familiaris car.44
Lar deus car.44
latinæ feriæ 44
latus clauus car.56
lari claui appellatio unde car.56
laterum dolor ca.68
lateralis dolor car.68
laurus ante Cæſaris ianuam car.31
Laurus uictoriæ nũcia carte 31
Laur⁹ apollini grata. 31
laurus pacifera car.31
leandri & Herus fa. 40
Lecheæ car.14
lẽges auguſti car.21
leonis clementia car.35
leonũ genera car.52
leones currui primus iunxit.M.Anton⁹. car.52
leones manſueſcunt. 52
leonum partus car.52
leſbia pro clodia. 27
lethe car.55
leuconotus car.5
leucadia car.27.&.31
leucas car.31.&.61.
leucadius deus ca.31.61
liber car.2
libri oleo cedrino ungebant car.2
librorum ornamẽta c.2
libertatis atrium ca.31
liba car.44
liberi ſacerdotes ca.47
libs car.5
lycoris galli amica carte 27
lycurgus a baccho uictus car.62
lyde car.11
liguſticũ mare car.9
lino car.3
lyrneſum car.46
lituræ car.3

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

carte 19
centum uiri car.19
cẽtũ uitalis haſta car.19
Ceſura auguſti cart.22
Centaurorum ac lapi-
tharũ origo c.54
cẽtauri nati ex nubes 54
centaurorum : & lapi-
tharum pugna ca.54
cephalenia cart.16
ceroma carte.43
cerberus carte.54
C.ante.h.
Charibdis carte 61
charum c.35
chelidonia car 42
chymera car.25.
chymeræ forma car.53.
cloris car.23
chorus cart.5
chorytos carte.65
chryſeus carte.54
C.ante.i.
Cyaneæ c.15.
cyclades carte.16
cigni morituri canũt 58
cygni fabula ca.59
cygnus quõ ſcribit c.59
Cimmerius boſphorus
carte 34.
cimmerii appellatio car
te 34
cimmeriæ tenebræ car
te 34
cĩmerius boſphorus 14
cinna poeta ca.27
cithara achillis car.46
cythæron cart.47
cytheriſmima c.52
ciuilitas c.50
cizicon ca.15
C.ante.l.
Clarius ca.11
clementia carte.51
clypeus car.8
clypeum genere neutro
car. 8
clotho ca.62
cluere cart.8
claucina uenus carte.8
C.ante.o.
Cocytus ca.55
columbæ carte.3
colũbarũ oſcula car.3
colchi car.20
collũ car.43
cõchæ cytheriacæ c.29
conclamabant cadaue-
ra carte.32
cõclamatum eſt ca.32
conſilium in fœmina in
ualidum car.45
conditum car.57
cõſules in urbe faſcibus
extra ſecuribus utebã
tur car.64
copula car.66
corſi car.20
corybantus car.23
corybantes car.23
cornificius poeta ca.27
cornificia car.27
cornelius gallus poeta
carte 27
corona querna & ſerua
tori ciuiũ &clementiæ
imparatoꝝ dabat ca.31
corona ciuica primo iſ
gnia car.31
coronæ fluminũ ca.48
corona Ariadnæ ca.62
C.ante.r.
Crateres car.61
cræſus rex car.37
crocatum car 11
crunos car.15
cruni car.15
C.ante.u.
Cubiti car.28
cupreſſus funeribus ad-
hibebatur car.45
cupidines car.56
cupidines tres car.56
cur Vlyſſes errauit ca.4
cur minerua in puppi-
bus car.14
cur priapus deus horta-
torum car.15
cur aqla dr̃ ioui fulmi
na miniſtraſſe car.18
cur aquile in ſignis Ro-
manorum car.18
cur ædes ueſtæ nõ fuit
anguſta car.31
cur lauro in triumphis
honos habitus car.31
cur ſpecula ualde lucet
carte 37
cur in ſpeculis nos ĩtue-
mur car.37
cur ſpecula ĩueta ca.37
cur in ponto æſtus & tri
gora ĩtẽtius fiãt ca.38
cur tumultuoſa ſom-
niamus car.38
cur timentes pallent ac
tremunt car.39
cur arctos non occidit
carte 39
cur ĩ ſcythia magni ſũt
æſtus car.39
cur hyeme annus ĩcipit
carte 42
cur genio mero hoſtia
ſacrificabant car.44
cur pallas dicitur nata
de iouis capite car.45
cur pallas ſine matre car
te 45
cur templa palladis ĩ ar
ce car.45
cur ĩ palladis ægide eſt
Meduſa car.45
cur gemini cœlum par-
titi car.52
cur cẽtauri bimembres
carte 54
cur geryon dicitur fuiſ-
ſe tricorpor carte.54
cur canicies a priori par
te carte 54
cur cani albi ca.54
cur hõ nõ uiuit ultra cẽ-
teſimum annũ car.55
cur toga liberior ca.56
cur toga liberalibus ſu-
mebatur car.56
cur alibi nigri: alibi can
didi hoĩes naſcũt. 62
cur bacch⁹ bis genit⁹ 62
cur Euxinus cõgelaſcit
carte 66
D.ante.a.
Daci carte.15.20
danubi⁹ ca.20.40
dardania carte.15
dare manũ car.30
dare uerba car.50
daulis car.59
D.ante.e.
De anima ſecũdum py-
thagoram car.33
de fato & natura car.37
de Iſtro carte.39
decumanus fluct⁹ car.5
decumana porta car.5
decuriæ iudicum ca.19
decẽber fumoſus ca.28
deducere carte.45
deidamia carte.25
deliciæ ægypti carte.6
deliciæ car.6
D.ante.i.
Diana ubi colebat c.51
dies creationis mundi
carte 42
Dii capitolini ca.3
dii in nauibus pingebã-
tur. car.14
Dii galloꝝ car.48
Dionyſipolis c.15.
Diuinatio p fulgora.14
Diuitiæ fluxæ car.57.
D.ante.o.
Docilis carte.43.
Dolonis mors car. 34.
Dolor gentiũ ob alexan
dri mortem cart.35.
Dominæ fati cart.61.
D.ante.r.
Druſi mors ca.47
Druſus carte.48
Druides galloꝝ car.48
D. ante.u.
Duces thebani car.23
Dulichium car.10
E.ante.c.
Echion carte. 64
E.an.e.&.f.
Eetion pater androma-
ches ca.64
effigies quibus tauri ir-
ritabantur ca.56
E.ante.l.
Electræ tragœdia c.25
elephantis car.26
eleuſinũ oppidũ car.37
elephãtoꝝ docilitas. 52
elpenoris mors car.34.
E.ante.m.&.n.
Emathia carte.35
emeritorum militum p̃
mia cart.55
emeritorum militum
mos car.55
endymionis fabula c.23
ennius ingenio maxi-
mus ca.26
E.ante.p.q.&.r.
Eptapylæ carte.23
equi pelopis c.24
equitũ cenſus c.56
ergo carte 32
ergaſtulum ca.46
ergaſtulus car. 46
ergaſtulari ca.46
ergaſterium c.46
eridanus duplex ca.34.
eridanus padus car.50
error herodoti 52
E.ante.u,&.x.
Eurus cart.5
euronotus carte.5
eurydicæ carte 46
euxinus carte.45
euxinus pontus 51
ex tribus noctibus unã
fecit iupiter c.25
exequiæ Alexandri ma
gni cart.35

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

Quinquatres car.56
Quinquatria car.56
Qui primus uſus eſt lato clauo car.56
Quomodo extra obſeruabant. car.13
Quot dies habet quelibet pars anni. car.42
R.ante e.h.o.&.u.
Receptui canere car.56
relegationis Ouidii cauſa. car.7
relegare car.19
relegatio car.19.
relegatorum duo genera car.19
repono Iuuēalis locꝰ. 60
reus car.2
rhamnuſia car.65
rheti car.21
rhetica uina car.21
rhenones car.39
rhythmus car.36
rhythmus uñ dictꝰ c.36
roma locꝰ iperii car.10
romani a Germanis uicti car.47
rota primū uſus Triptolemus car.37
rudis car.55
rumor car.44
S.ante a.c.&e.
Sacer morbus uel Herculeus car.29
ſalaputium car.27
ſamos car.10
ſame car.10
ſappho car.24
ſarmacia car.6.8
ſarmatæ car.36.39
ſarmatæ unde poloni. 6
ſarmatarum arma car.7
ſardoum mare car.9
ſaturnus car.17
ſaturnia porta ca.31
ſaturni falx car.61
ſauromatæ car.6.39
ſauromatæ æquitatu pollent car.40
ſcheneia uirgo car.25
ſcythia car.8
ſcytharum natio car.32
ſcythaꝝ appellatio. 32
ſcythia duplex car.32
ſcytharum ſagittæ ueneno illitæ car.41
ſcytharū arbores car.41
ſcythia uetus car.51
ſcribendi locus car.3
ſæculares ludi car.17
ſæculum car.17
ſelimbria car.14
ſeleſti iudices car.19
ſenecæ duo car.35
ſeptentrio car.5
ſeptimontius dies ca.37
ſeptentriones car.49
ſeruii error car.16.38.40.42
ſeruiꝰ ſulpitiꝰ poeta. 27
ſeſtos car.40
S ante i.&.m.
Sybaris car.26
ſiculum mare car.9
ſigna auguſto a parthis remiſſa car.21
ſigna dierum quattuor anni partium car.42
ſimulo car.11
ſymplegades car.15
ſmilax & crocus in flores car.11
S ante o.p.t.&.u.
Socratis accuſatores carte 67
ſolopachium car.27
ſolſtitium car.42.66
ſolſtitium æſtiuū ca.66
ſolſtitiū hiemale car.66
ſonus baccharum in ſacris car.62
ſpecula brūduſina c.37
ſpeculo utēdū eē ca.37
ſphenis car.28
ſphynx car.54
ſtentoris portus car.14
ſterope car.16
ſtyx car.55
ſtrymon car.62
ſtultus car.36
ſua mors ꝑter naturam: ꝑterq; fatum car.5
ſubſolanus car.5
ſuculæ car.16
ſulmo car.56
T.ante a.e.h.i.& o.
Tabulæ aiacis; & Medeæ car.29
tali quattuor car.28
tali car.28
tanais car.6.34
tarentini ludi car.17
taurica gens car.51
telemacus car.4
tempora omnia deſtruunt car.37
templum appollinis delphici car.55
terei exitus car.59
teſſaræ car.28
teſſaræ tres car.28
teſmophoria car.37
teſta car.40
theſei & Pirithoi amicitia car.9
theſeus & pirithous ad inferos car.10
theſtias car.11
thebæ car.23
theſei geſta car.25
theſei mors car.25
theſſalia car.46
thynnias car.15
thymnias car.15
thyrſus car.47
thraſeas car.5
thracius boſphorꝰ ca.14
thraces domiti car.21
thrachum gēs omnium maxima car.21
tycida pœta car.27
tinctile uirus car.41
tyrrhenū mare car.9
tiſiphone car.55
titanus car.18
T.Lucretius poeta. 26
titanes car.54
toga uirilis car.56
togæ menſura car.56
toga prætexta car.56
tomos car.15.38
tomi hoīs origo car.38
tonitrua car.5.17
torpere car.7
T.ante r.&u.
Trāſuectiōis mors ca.18
tragœdia car.26
trigonalis pila car.28
triptolemi fabu. car.37
triumphare car.44
triūphi inuētor car.44
triumphalia ornamenta car.44
triūuiri capitales ca.57
trinacria car.68
tunica car.57
turbo car.5
tuſcum car.23
V.ante a.b.&e.
Vacinia car.2
ualeriꝰ cato poeta c.27
Varro attacinus poeta carte 27
Varronis amica car.27
ubi Alexander cōditus carte 35
ubi argo ædificata carte 38
ubi elephanti naſcūtur carte 52
uellus aureum ereptum carte 39
uētorum deſcriptio carte 5
ueneris ſtella car.8
uenus apellis car.29
uenus e ſpuma maris carte 29
uentorum uis car.39
uenti alati car.40
uergiliæ car.16
uergiliarum exortus carte 42
uergiliarum occaſus carte 42
ueſtæ templū car.30.31
ueſtæ atrium car.30
ueſtis natalitia car.44
V.ante i.l.&u.
Via ſacra car.30
uictoria car.20
uidendi ratio car.23
uirtus car.11
uita humana tribus continetur car.5
uiuens nemo beatus carte 37
ulyſſis mors car.4
ulyſis errores car.10
ulmus car.20
upupa primum uiſa carte 59
urbem ornauit Auguſtus car.21
urſa non occidit car.49
uulcani inuenta car.4
uulturnus car.5
uulcani & Mineruæ fabula car.22
Z.ante a.
Zanclæa charybdis carte 61
zancle car.61
Z.ante e.
Zephyrus car.5.42
zephyro flāte minuunt frigora car.42
zerynthum car.14

¶ Indicis Bartholomei Merulæ enarrationum in Ouidiū de triſtibꝰ ſecūdū Alphabeti ſeriē.

FINIS.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute